

Олег і Валентин Авраменки

ЗОРІ В ТВОЇХ ДОЛОНЯХ

XXXVI сторіччя... Людство заселило Галактику, вступило в контакт з іншими розумними расами й дало поштовх до їхнього розвитку. Проте в середині четвертого тисячоліття дев'ять позаземних цивілізацій уклали союз проти людей і розв'язали галактичну війну. Чужі окупували людські світи, зокрема й Землю. Всіх уцілілих у війні людей перевезли на спеціально призначені для цього планети, які було перетворено на космічні в'язниці. Людство прирекли до повільного вимирання...

Але не всі зазнали поразки. Доти незначна, нічим не примітна в своєму регіоні Галактики планета Терра-Галлія спромоглася встояти перед численними армадами Чужих, перетворивши свій локальний простір на неприступну фортецю...

olegawramenko@yandex.ua
avalon.gondor.ru

Книга І

ЖМЕНЯ ВІЧНОСТІ

Пролог

Змалку я любив дивитися в нічне небо, рясно всіяне безліччю яскравих зірок. Їх було понад вісімдесят тисяч, видимих неозброєним оком, і близько мільйона — помітних навіть у слабкий телескоп. Вони спілітались у химерні візерунки й перетворювали небозвід моєї планети на осяйне мереживне склепіння, до якого так хотілося дотягтися рукою й зачерпнути звідти жменю мерехтливих вогників...

Зорі видавалися мені такими близькими, такими досяжними. Вони заворожували, гіпнотизували, вабили до себе з надзвичайною силою. Дивлячись на них, я забував про все земне і думками злітав угору, в безкрайні космічні простори. Я не розумів, як люди можуть жити під таким чарівним небом і не думати про зорі, що сяють у височині.

Але доводилося...

Доводилося жити, не думаючи про це, бо думати було боляче й тоскно. Думати — означало страждати, мучити себе марними сподіваннями і тішитися нездійсненими мріями. Думати — це гортати трагічні сторінки минулого, переживати за сумне сьогодення і з тугою дивитися в безрадісне майбутнє. Значно легше було жити бездумно. Просто жити — і не дивитися в небо. Не бачити зірок, якими ми колись володіли і якими так бездарно розпорядилися. А врешті-решт їх утратили. Утратили назавжди, безповоротно.

Зорі знову стали чужими, далекими, недосяжними. Вони відмовилися від нас, і ми скорилися їхньому вирокowi. Не відразу, не без боротьби — але скорилися. І повернулись до земних справ, намагаючись не зводити до неба очей.

Колишня могутня людська цивілізація була скинута з п'єдесталу своєї величі й розпорошена по Галактиці. Се-

ред ста мільярдів зірок, немов піщини в океані, загубилися кілька десятків світів, залишених у розпорядження людей. Світів, перетворених на величезні космічні резервації для вмирущого людства.

До таких резервацій належала й планета Магаварша. Із санскриту її назва перекладалася як „Велика Країна“, однак насправді вона була просто великою тюрмою. А я був один з її в'язнів...

1

Земля невблаганно наближалася. Внизу пропливли довгасті корпуси гідропонного комплексу, блиснула на сонці звивиста стрічка ріки і потяглися смуги свіжої ріллі. А попереду за курсом, біля самого небокраю, вже виднілися будівлі аеропорту.

Не чекаючи на попередження диспетчера, я випустив шасі. З технічного погляду це було безглуздя, однак правила є правила — їх належить виконувати. Чиновникам з департаменту безпеки польотів не втовкмачиш, що завантажений під зав'язку суборбітальний лайнер вагою двадцять тисяч тонн може лише *стояти* на своїх колесах. А ще — повільно пересуватися по літному полю. Але в жодному разі не сідати зі швидкістю п'ятсот кілометрів на годину. У тому неймовірному випадку, якщо одночасно відмовлять антиграви лайнера та злітно-посадочної смуги, ніяке шасі не врятує від катастрофи. Занадто вже велика вертикальна складова імпульсу — швидкості, помноженої на масу.

— Контрольний центр — вісімсот тридцять другому, — почувся з динаміка жіночий голос. — Остання перевірка перед посадкою. Повідомте про стан бортових систем.

— Усі бортові системи функціонують нормально, — відзвітував я. — Розрахунковий час до торкання — п'ятдесят секунд. Підтвердьте остаточну готовність смуги.

— Готовність підтверджую. М'якої посадки, вісімсот тридцять другий.

— Дякую, Центре. Приземляємось.

Досягши межі літного поля, лайнер з відчутним поштовхом увійшов у зону негативної гравітації і стрімко помчав над рівним бетонним покриттям посадкової смуги.

— Є торкання! Починаємо гальмування.

Запрацювали на повну потужність бортові антиграви, відхиливши сумарний вектор сили тяжіння в протилежний напрямку руху бік. Тепер лайнер наче піднімався пологим схилом, щосекунди втрачаючи швидкість, а його кінетичну енергію поглинало поле штучної гравітації.

— Швидкість чотириста кілометрів на годину, — повідомила диспетчер. — Триста — двісті — сто п'ятдесят — сто — сімдесят — п'ятдесят... Останній кілометр пробігу.

Я почав зменшувати потужність антигравів, а метрів через п'ятсот і зовсім вимкнув їх. Інерції вистачило рівно настільки, щоб із черепашачою швидкістю доповзти до кінця смуги і виїхати на рулівну доріжку.

Далі від мене вже нічого не залежало. Наземна служба аеропорту перехопила контроль над лайнером і скерувала його до вільного вантажного терміналу.

— Чудова посадка, вісімсот тридцять другий, — сказала наостанку диспетчер. — Працювати з вами одне задоволення.

— Взаємно, Центре, — відповів я. — Вісімсот тридцять другий зв'язок закінчив.

— Центр зв'язок закінчив. Приємного відпочинку, Стефане.

— До зустрічі, Мадрі.

Вимкнувши комунікатор, я відкинувся на спинку пілотського крісла і став розминати затерпілі м'язи шиї. Мій напарник, Ахмад Раман, дістав сигарету, квапливо розкурив її і глибоко затягнувся. Під час польоту він утримувався від паління, зате після посадки чадів мов паровоз.

— Знаєш, Стефане, — задумливо мовив він, — я тобі не заздрю. А часом мені тебе шкода.

Я здивовано глипнув на нього:

— А це чого?

Ахмад збентежився. Очевидячки, ці слова вирвалися в нього мимоволі.

— Ти чудовий пілот, друже, — неохоче відповів він. — Кращий з усіх, кого я знаю. Інші, з ким я літав, були просто гарні професіонали. А ти пілот від Бога. Ти не працюєш у небі — ти ним дихаєш, ти ним живеш. Воно для тебе рідніше й ближче за землю.

Ахмад замовк і задивився на тонку, тремтливу цівку сигаретного диму. Йому явно не хотілося продовжувати цю розмову.

Тим часом лайнер уже доправили на стоянку і тепер зістикували з терміналом. Час було рушати.

— Ну то й що? — запитав я, підводячись зі свого місця. — До чого ти ведеш?

— Та до того, що в нашому небі тобі затісно. Ти схожий на птаха, замкнутого у просторому вольєрі. Там начебто й літати можна, але однаково це неволя. Я ж бачу, як жадібно ти дивишся на зорі, коли ми летимо над стратосферою. Твої очі палають нестримним вогнем. Іноді я боюся, що ти утнеш якусь дурницю.

Я мовчки одягнув кітель, старанно уникаючи погляду напарника. Ахмадові слова стали для мене неприємним сюрпризом. Якщо його спостереження стануть відомі начальству, якщо воно тільки запідозрить, які думки сновигають у моїй голові, поки лайнер мчить над планетою по балістичній траєкторії, то мене негайно ж переведуть з суборбітальних маршрутів на якусь тихохідну посудину, що не піднімається вище тридцяти кілометрів над рівнем моря. Тоді я вже ніколи не побачу зірок у всьому їх різнобарв'ї, вже ніколи не відчую себе хоч трохи, бодай на саму дешицу, та все ж у космічному польоті...

Мабуть здогадавшись, про що я думаю, Ахмад додав:

— Не переживай, Стефане, я нікому цього не казав. І не збираюся.

— Дякую, — відповів я. — Ти теж можеш заспокоїтися: я не робитиму дурниць. Ти це хотів почути?

— І це також. Але насамперед хочу бути певним, що ти усвідомлюєш свої проблеми.

— Чудово усвідомлюю. — З цими словами я надягнув форменого кашкета. — Гарзд, ходімо. Рейс закінчився.

2

Аеропорт Нью-Калькутти був найбільший на Магаварші. Колись він називався космопортом, проте років дев'яносто тому його без зайвого галасу перейменували. Така ж доля спіткала і всі інші космопорти планети, з яких уже понад сторіччя не стартував жоден космічний корабель. Астровокзали перетворилися на аеровокзали, величезні ангари для міжзоряних суден поступово демонтували, і на згадку про часи людського панування над космосом залишилися тільки довгі злітно-посадочні смуги з потужними антигравітами, розрахованими на навантаження до п'ятисот кілотонн. Більшість цих смуг давно були виведені з експлуатації, а ті, що ще продовжували функціонувати, використовували ледве на п'ять відсотків їх робочої потужності, обслуговуючи польоти трансконтинентальних важковозів на зразок мого лайнера.

Я неквапно перетнув наповнений людьми центральний вестибюль аеровокзалу і спустився на другий підземний рівень, де містилися магазини, відео- та ігрові салони, перукарні, бари, кафе та ресторани.

Я любив занурюватися в атмосферу цього невеликого, але гамірливого містечка. Часом у мене виникала ілюзія, що я перенісся на сотню років у минуле і знаходжуся серед людей, які вирушають у подорож не на кілька тисяч кілометрів, а в довготривалий міжзоряний переліт...

Поблукавши півгодини серед строкатої юрби, я відчув, що вже нагуляв собі апетит, і попрямував до неве-

ликого ресторанчика, що скромно притулювся в самому кінці одного з бічних тунелів. Я частенько заходив сюди перекусити після роботи, мені дуже подобалася тутешня кухня.

Поки офіціант виконував моє замовлення, я поволі пив мінеральну воду і безтурботно спостерігав за декоративними рибками, що плавали у величезному акваріумі. Але незабаром мою увагу привернула худенька світловолооса дівчинка років дванадцяти в легкій квітчастій курточці й штанях темно-синього кольору, що сиділа за сусіднім столиком. Вона вже пообідала і тепер ліниво копирсалася ложкою в десерті, час від часу зиркаючи в мій бік. Я допитливо подивився на неї, дівчинка чомусь почервоніла і зніяковіло втупилась у свій десерт.

Нарешті офіціант приніс мені обід, побажав смачного й попрямував до моєї юної сусідки. Починаючи їсти, я краєм ока побачив, як дівчинка простягла йому банкноту в сто рупій. У відповідь офіціант незадоволено похитав головою і тихо щось сказав. Його слів я не розібрав, але суть справи зрозумів: дівчинка намагалася розплатитися за обід готівкою, проте офіціант відмовлявся її приймати й вимагав картку соціального забезпечення.

Дівчинка розгубилася. Вона безпорадно знизала плечима і, затаючись, почала пояснювати, що забула картку в сумці, яка з іншими речами лежить зараз у камері схову. Її акцент (а вірніше, майже цілковита його відсутність) остаточно прояснив ситуацію: як і я, вона була родом з Полуденних островів, мешканці яких, переважно нащадки британських та північноамериканських першопоселенців, вперто не бажали інтегруватися в надто соціалістичне суспільство материкової частини Магаварші. Полуденні мали широку автономію в межах федерації й жили за своїми, значно ліберальнішими законами. Так, наприклад, виховання дітей вважали в нас винятковою прерогативою батьків, а суспільству в цьому процесі відводили другорядну роль. Вочевидь, дівчинка вперше прибула на материк і зовсім не врахувала тієї об-

ставини, що тут її витрати контролюють не татко з матусею, а держава.

З'ясувавши, що соцкартки в клієнтки нема, а її батьки залишилися вдома, офіціант неохоче дістав телефон, щоб викликати чергового інспектора з дитячої кімнати поліції. Його аж ніяк не тішила перспектива зчиняти в ресторані скандал, проте нічого вдіяти він не міг: за законом усі розрахунки з неповнолітніми мали здійснюватися лише через фонд соцзабезпечення, а брати в них „живі“ гроші — чи то готівку, чи електронні — суворо заборонялося.

Дівчинка зацьковано роззирнулася в пошуках порятунку, і майже відразу її погляд зупинився на мені. Я зрозумів, що зараз вона утне якусь дурницю: кинеться тікати чи спробує дати офіціантові хабара. Найгірше, що чекало на неї через відсутність картки, це безкоштовна лекція з основ соціальної держави і повернення додому. А от за злісний антигромадський учинок її могли на кілька місяців запроторити до спецінтернату. Часто-густо діти неадекватно реагують на ситуацію і, намагаючись уникнути дрібних неприємностей, здатні втрапити у велику халепу...

Ці думки блискавкою промайнули в моїй голові. Підкоряючись імпульсові, я покликав офіціанта. Оскільки я був постійним клієнтом закладу, він негайно полишив дівчинку й підійшов до мене.

— Слухаю вас, сер.

— Перепрошую, що втручаюся не у свою справу, — промовив я досить голосно, щоб мене чула й сусідка, — але, здається, я можу вирішити проблему.

Офіціант подивився на мене трохи здивовано, а дівчинка — з боязкою надією. Я продовжував:

— Гадаю, я маю повне право почастиувати юну леді обідом. Чи не так?

— Це ваше право, сер.

Я дістав з кишені кредитку.

— Скільки вона винна?

Якби я був випадковим відвідувачем ресторану, офі-

ціант напевно відхилив би мою пропозицію, запідозривши мене в нечистих намірах щодо дівчинки. Проте я тут часто обідав, на мені була форма льотчика, а крім того, моя зовнішність і вимова свідчили про походження з Полуденних, отож він вирішив, що я просто хочу виручити землячку.

— Вісімдесят п'ять рупій, сер.

— Відрахуйте.

Офіціант зняв з моєї кредитки гроші, потім сказав:

— Дякую вам, сер. Нам ні до чого зайві проблеми. — Відтак повернувся до дівчинки: — А ви, міс, зараз же йдіть до камери схову і візьміть свою соцкартку. Завжди тримайте її при собі. Зрозуміло?

Вона лише мовчки кивнула, ледь переводячи подих від хвилювання. З усього було видно, що цей прикрий інцидент змусив її добряче понервувати.

Офіціант пішов обслуговувати інших клієнтів, а я підбадьорливо усміхнувся своїй юній сусідці і повернувся до перерваного обіду.

За хвилину вона підвелася й неспішно підійшла до мене.

— Дуже вам дякую. Ви мене здорово виручили.

— Пусте, — відповів я. — Наступного разу будь уважніша, не залишай свою картку в багажі.

— Авжеж... Я буду уважною... — Дівчинка зам'ялася. — Я... я так розумію, що мені не можна відшкодувати ваші витрати?

— Правильно розумієш. Та не переймайся: через ті вісімдесят п'ять рупій я не збанкрутую. Якщо ж совість не дозволить тобі жити в боргу переді мною, то попросиш батьків перерахувати цю суму до фонду профспілки льотчиків — і ми будемо квити.

Вона нарешті усміхнулася. Від її усмішки навколо стало світліше, ніби сонечко зійшло. Я мимоволі подумав, що з такою чарівною, з такою променистою усмішкою вона вже за кілька років почне розбивати чоловічі серця.

— Безумовно, містере... — вона зробила паузу, щоб

прочитати напис на іменній планці з правого боку мого кітеля, — ...е-е, капітане Матусівікз.

— Матусевич, — поправив я. — Сполучення „с“ і „z“ позначає звук „ч“. А тебе як звати?

— Рашель... тобто Рейчел.

— То Рашель чи Рейчел?

— Рашель. Але пишеться так само, як Рейчел.

Тільки зараз я відчув у її мові певну своєрідність. Мешканці Полуденних розмовляли чистою англійською, та це аж ніяк не означало, що вимова на всіх островах була однаковою. У Рашелі акцент вчувався сильніше, ніж звичайно, і я ніяк не міг прив'язати його до географії архіпелагу. Слова її лилися м'яко та мелодійно.

— До речі, ти звідки?

У великих сірих очах Рашелі промайнула розгубленість. Здавалося, вона не відразу зрозуміла моє запитання, а потім, коли нарешті збагнула, про що йдеться, ще кілька секунд барилася з відповіддю.

— Спрінгфілд, острів Джерсі.

— Гм, ніколи там не був. Однак чув, що у вас чудовий курортний комплекс.

— Ага, — підтвердила Рашель.

На цьому наша розмова згасла. Рашель ще трохи постояла біля мого столика, переминаючись з ноги на ногу, тоді якось непевно мовила:

— Ну, я пішла...

— Щасливо, — відповів я. — Не забудь про картку.

— Не забуду. Ще раз дякую.

Подарувавши мені на прощання свою осяйну усмішку, Рашель попрямувала до виходу. Я провів дівчинку довгим поглядом і з заздрістю подумав, що її батькові неабияк поталанило. Чоловік, у якого є така донька, має відчувати себе надзвичайно щасливою людиною...

3

Коли через півгодини я вийшов з ресторану, то чомусь

зовсім не здивувався, побачивши, що в тунелі мене чекає Рашель. Не можна сказати, що я розраховував її знову побачити, але що хотів — так.

— Уже взяла картку? — запитав я.

— Ні.

— Чому?

— Бо залишила її вдома.

Подумки я обізвав себе бовдуром. Слід було відразу здогадатися, що Рашель збрехала офіціантові. Вона не могла забути свою соцкартку в багажі, адже тоді не мала б чим заплатити за користування камерою схову. Отже, багажу в неї зовсім не було, вона прилетіла лише з тим, у що була вдягнена.

— Неприємна історія, — сказав я. — Чим можу допомогти? Узяти зворотний квиток?

Рашель явно не розраховувала на таку щедрість з мого боку і на секунду навіть завмерла від здивування.

— Ох, дякую, не варто. Я приїхала в гості до дядька, він про мене подбає. От тільки... — вона збентежилася, — проблема в тому, як до нього дістатися. Мій джерсійський проїзний на метро тут не діє.

— Зрозуміло. Ну що ж, пішли я куплю тобі жетони.

Ми попрямували в інший кінець тунелю, де був вхід на станцію підземки.

— А дядько хоч знає про твій приїзд? — поцікавився я.

— Звичайно.

— То чому не зустрів тебе?

— У нього лекції в університеті. Ми домовилися, що я доберуся сама. Зрештою, я вже не маленька.

Я скептично усміхнувся, однак не став заперечувати.

— Твій дядько викладач?

— Ага. Професор фізики.

Ми ввійшли у вестибюль метро, я вставив свою кредитку в найближчий автомат і одержав п'ять жетонів.

— Вистачить?

— Власне, мені досить одного, — відповіла Рашель, проте взяла в мене всі жетони, чотири з них сунула в бічну кишеню штанів, а останній стиснула в руці. Скоромовкою промимривши слова подяки, вона вже зробила була крок до ескалатора, аж раптом завмерла і рвучко повернулася до мене. Обличчя її стало блідим, а в очах застиг жах.

— Що з тобою? — стурбовано запитав я. — Тобі погано?

— Тихше! — напружено прошепотіла Рашель. — Нічого не кажіть... Не повертайтеся.

Повз нас пройшов високий чорношкірий чоловік у строкатому вбранні і зупинився біля сусіднього автомата. Рашель старанно намагалася не дивитися на нього, але мимохіть скося стежила за ним.

Чоловік, не звертаючи на нас уваги, купив жетони й попрямував до турнікетів. Рашель нарешті оговталася, міцно схопила мене за руку і потягла до виходу з метро.

— Хутчіш. Ходімо!

Зовсім спантеличений, я без заперечень пішов за нею.

Вийшовши назовні, Рашель відпустила мою руку й безсило притулилася до скляної стіни. Вона вся тремтіла, на її чолі виступили краплини поту. Вона не просто злякалася — вона була нажахана.

— Ти поясниш мені, що сталося? — суворо запитав я. — Ти знаєш того чоловіка?

— Це... — Їй забракло повітря. — Це п'ятдесятник.

Мені знадобилося не менше десяти секунд, аби второпати, про що йдеться. Як і всі жителі Магаварші, я підсвідомо уникав будь-яких думок про Чужих, тому спершу подумав, що Рашель має на увазі древню релігійну секту, про яку я читав в одній історичній книжці. І лише згодом до мене дійшло, що вона каже про розумну гуманоїдну расу, чії представники славилися своїми метаморфними здібностями. Ні, звичайно, перевтілюватися на коней чи кроликів вони не могли, проте скопіювати людську зовнішність їм було до снаги. Особливо негроїдну — оскільки природний колір їхньої шкіри варіювався від вугільно-

чорного до ясно-коричневого.

П'ятдесятниками їх прозвали через те, що генний набір у них складався з двадцяти п'яти пар хромосом, замість людських двадцять трьох, і цими чотирма зайвими хромосомами біологи пояснювали метаморфність п'ятдесятників. Утім, офіційно їхня раса називалася нерелями — від імені міфологічного персонажа, здатного змінювати свою зовнішність, — але в просторіччі до них міцно прилипло прізвисько „п'ятдесятники“.

Свого часу нерей-п'ятдесятники були найвірнішими соратниками землян у їхній космічній експансії, але згодом саме вони, у союзі з ще однією гуманοїдною расοю — габбарами, очолили антилюдську коаліцію і розв'язали галактичну війну. Ця війна завершилася нищівною поразкою людей...

— Не кажи дурниць, — переконливо мовив я. — Ти бачила *просто* чорношкірого чоловіка. Людину, а не п'ятдесятника. Ніяких Чужих на Магаварші немає. Вони там, — я кивнув угору, — а ми тут. Це передбачено угодою, якої ми суворо дотримуємося.

— Ні, — правила своєї Рашель. — То був п'ятдесятник. Я впізнала його по ході. Вони рухаються по-особливому, це не можна сплутати ні з чим іншим.

Я важко зітхнув і задумався, що ж робити далі. Повз нас проходили люди, дехто з цікавістю поглядав у наш бік: дивна поведінка Рашелі привертала увагу. Ще трохи — і якийсь надто пильний громадянин запідозрить, що я чіпляюся до дівчинки. А тоді клопоту не оберешся...

— Отже так, — сказав я. — Підеш зі мною. Я відвезу тебе до дядька на флаєрі.

Рашель не стала перечити і відразу погодилася. Очевидно, батьки не застерігали її від зайвої довірливості при спілкуванні з незнайомими чоловіками.

Ми пройшли на службову стоянку й сіли в мій флаєр. Рашель розташувалася в передньому кріслі для пасажирів, зняла курточку і рукавом сорочки витерла спітніле чоло.

— Вибачте, я така дурепа! Сама не розумію, що на мене найшло. Навіть якщо це був чужинець, яке мені до нього діло.

Слова Рашелі звучали непереконливо. Вона явно намагалася обернути все на жарт, проте я бачив, що її й досі тіпає.

Черговий по стоянці дав мені сигнал, що шлях вільний. Я одразу запустив двигун, злетів і спрямував флаєр до найближчої транспортної розв'язки.

— Ну, куди летимо?

— В університетське містечко. Бозе-драйв, сто вісімнадцять.

Це було майже в протилежному кінці міста.

— Ясно. Хвилин за сорок будемо на місці.

Діставшись розв'язки, я піднявся на третій швидкісний горизонт і пірнув у потік машин, що рухались у південно-західному напрямку.

— До речі, — трохи згодом обізвався я. — Як звати твого дядька?

— Свамі Агатіяр.

— Знайоме ім'я. Деся я його чув.

— Кілька років тому йому присудили Всепланетну премію з фізики. А він від неї відмовився.

— Тепер згадав. Гучний був скандал. Якщо не помиляюся, він протестував проти недостатнього фінансування своїх досліджень. Але з фундаментальною наукою завжди так. Уся історія свідчить, що найважливіші наукові відкриття робили здебільшого на ентузіазмі самих учених, а не завдяки щедрим бюджетним надходженням.

Якийсь час ми летіли мовчки. Рашель зручніше вмостилася в кріслі і, схиливши голову набік, заплющила очі. Шок від зустрічі з незнайомцем уже минув, і тепер, як реакція на нервову напругу, наступила розслабленість.

— А знаєш, — зрештою мовив я, — ніколи б не подумав, що в тебе може бути дядько на ім'я Свамі Агатіяр.

Вона розплющила очі й сонно подивилася на мене:

— Чому?

— У тебе надто світле волосся і біла шкіра. От моя бабуся була з материка, і це по мені видно.

— Гм. Ніскілечки не видно. А щодо дядька, то ми з ним не кровні родичі. Просто він був одружений зі старшою сестрою мого батька. Вона померла.

— Мені дуже шкода.

— Та нічого. Це було давно. — Рашель солодко позіхнула і знову заплющила очі. — Я її зовсім не пам'ятаю.

Коли ми підлетіли до Бозе-драйв, вона вже міцно спала. Я без проблем знайшов потрібну адресу і посадовив флаєр перед невеликим двоповерховим особняком за номером сто вісімнадцять.

Заглушивши двигун, я повернувся до Рашелі і спробував розбудити її. Але марно — на моє легке поплескування по плечу вона відповідала лише невиразним бурмотінням, а гарненько стусонуті її в мене рука не піднімалася.

Після недовгих роздумів я вибрався з кабінки й підійшов до будинку. На мій дзвінок двері відчинила невисока смаглява дівчина років двадцяти п'яти в довгому зеленому сарі. У неї було чорне як смола волосся, зібране на потилиці у вузол, і трохи різкуваті, але загалом приємні риси обличчя.

— Добрий вечір, — сказав я. — Професор Агатіяр удома?

— Так, офіцере. Будь ласка, проходьте. Він щойно повернувся з університету.

Вона провела мене до вітальні, попросила трохи зачекати й хутенько піднялася на другий поверх.

— Тату, — донісся згори її голос. — Там до тебе прийшли з поліції.

Я усміхнувся. Моя форма зовсім не була схожа на поліцейський мундир, але мене вже не вперше приймали за охоронця порядку. Ахмад жартував, що в мене занадто чесне й неспідкупне обличчя, схоже на ті, що демонструють у рекламних роликах поліцейської академії.

Незабаром до вітальні спустився професор Агатіяр. Він виявився літнім чоловіком, що вже давно переступив

шістдесятирічний рубіж, але ще й досі мав гарну фізичну форму. Був він середнього зросту, кремезної статури, з таким же чорним, як у дочки, волоссям і густою, трохи сивою бородою.

— Моя донька помилилася, — сказав він, коли ми привіталися. — Ви не з поліції, ви льотчик. Чим можу допомогти?

— У моєму флаєрі ваша племінниця Рашель. Вірніше, племінниця вашої покійної дружини.

Агатіяр здивовано звів свої густі брови.

— Перепрошую, сер, але тут якась помилка. По-перше, моя дружина жива-здорова, просто ми з нею розлученні. А по-друге, у неї немає племінниці на ім'я Рашель.

Цікаво, чому я зовсім не здивувався?

4

За чверть години ми з Агатіяром пили у вітальні чай, і я розповідав йому про своє знайомство з Рашеллю. Її ми вирішили не будити, а перенесли з флаєра до кімнати для гостей, і зараз над нею клопотала дочка професора Ріта. Вона запевнила нас, що міцний сон Рашелі викликаний звичайною перевтомою.

Вислухавши мене, Агатіяр задумливо насупився.

— Дивно, дивно. Я бачу цю дівчинку вперше. Вона точно не моя родичка і не може нею бути. У мене немає рідні на Полуденних — і я, і моя колишня дружина родом з Ранжістану. До речі, ви певні, що Рашель ваша землячка?

— Зважаючи на її вимову, так. Правда, у неї своєрідний акцент, але як на мешканку материка напрочуд чиста мова... гм... з нашого, острівного погляду. — Я трохи помовчав. — Хоча тепер я вже нічого не певен. Вона брехала про соцкартку, брехала, що ви її дядько, — могла збрехати й про те, що прилетіла з Джерсі. І взагалі, вона з першої хвилини поводитися підозріло. Взяти хоча б її істеріку в метро, ті сміховинні байки про п'ятдесятника.

Професор неквапом надпив із чашки чай.

— А це, між іншим, найцікавіший момент у вашій історії. Навіть коли припустити, що Рашель збрехала вам, то постає логічне запитання: навіщо їй приплутувати п'ятдесятника? Адже було ясно, що ви не повірите їй. В усьому іншому вона брехала досить правдоподібно, а тут узяла й бовкнула таку дурницю.

— Може, вона просто розгубилася? Побачила знайомого, злякалася, що він може зіпсувати її вигадану історію, і в паніці вхопилася за перше, що спало їй на думку.

— За п'ятдесятника? — Агатіяр скептично усміхнувся. — Навряд чи це перше, що могло спасти на думку дванадцятирічній дівчинці. Та й її пояснення не можна назвати сміховинними, тут вона нічого не вигадувала. Нерейв-п'ятдесятників справді можна впізнати по ході — якщо, звичайно, придивитися. Людську зовнішність вони копіюють бездоганно, міміку та мову теж, а от з рухами в них проблеми, обумовлені деякою специфікою будови суглобів. При швидкій, енергійній ході їхні ноги погано згинаються в колінах. Запримітити це важко, але в принципі можливо. Вся справа лише в практиці. Якщо через якусь невідому нам причину Рашель часто дивилася стару хроніку, де фігурували Чужі, і уважно спостерігала за поведженням п'ятдесятників, то немає нічого дивного, що вона впізнала одного з них. Інша річ — чому вона так злякалася. Судячи з вашої розповіді, це не було схоже ні на абстрактний страх за всіх людей загалом, ні на інстинктивну ксенофобійну реакцію; вона боялася чогось конкретного, спрямованого особисто проти неї.

Я пильно поглянув на Агатіяра:

— Ви серйозно вважаєте, що ми зустріли п'ятдесятника?

— Цілком можливо.

— Але ж... це проти правил! Чужі зобов'язалися не втручатися в наші справи і не ступати на Магаваршу, поки ми дотримуємося умов мирної угоди.

Вираз Агатіyarового обличчя враз змінився.

— Ви справді в це вірите, містере Матусевич? Невже

ви такий наївний? А втім, ні. Просто ви, як і переважна більшість наших співвітчизників, тішите себе ілюзіями, не хочете дивитися правді у вічі. Неухильне виконання домовленостей — обов'язок переможеної сторони; переможці ж роблять те, що вважають за потрібне. За моїми приблизними підрахунками нині на планеті перебуває кілька тисяч п'ятдесятників, замаскованих під людей. Їхнє завдання якраз і полягає в тому, щоб контролювати дотримання нами всіх умов мирної угоди... чи, якщо називати речі своїми іменами, умов капітуляції.

— А як же наш уряд? Він про них знає?

— І всіляко сприяє їм. У нього немає вибору. Ми не в тому становищі, щоб диктувати свої правила.

Я лише понуро похитав головою. Як і всі розсудливі люди, у глибині душі я розумів, що чужинці не могли просто полишити нас самих на себе, обмежившись орбітальною блокадою та контролем дром-зони. Це було б нерозумно й необачно з їхнього боку, а в бракові розуму й обачності їх не можна звинуватити, інакше б їм не вдалося перемогти людство, яке ще півтора сторіччя тому вважалося наймогутнішою расою в Галактиці. Однак для власного ж спокою я переконував себе в тому, що Магаварша цілком і повністю належить людям і ніхто сторонній не сміє втручатися в наші внутрішні справи...

З кімнати для гостей вийшла Ріта. У руках вона тримала сорочку та штани Рашелі, а також шкарпетки і спідню білизну.

— Поки мала спить, віддам її одяг почистити.

— Кишені перевірила? — запитав її батько.

— Звичайно. Поклала все на тумбочку біля ліжка.

— Що в неї було?

— Жетони на метро, паперові гроші, лазерний міні-диск і дистанційний пульт. Ніяких документів чи картки соцзабезпечення я не знайшла.

— А грошей багато?

— Забагато для дванадцятирічної дівчинки, але не дуже. Трохи більше шести тисяч. Принести?

— Будь ласка, доню. І решту речей теж.

Ріта кинула на диван одяг і знову зникла за дверима гостьової кімнати. Незабаром вона повернулася й виклала на журнальний столик тоненький стосик грошових купюр, п'ять жетонів, мініатюрний лазерний диск у прозорому футлярі без будь-якого маркування і дистанційний пульт керування — найпевніше, від якоїсь іграшки.

Спершу Агатіяр перерахував гроші.

— Навряд чи вона пограбувала банк, замалий улов... Так, цікаво. Із сотнями та двадцятками все нормально, але тисячні... — Він віддав мені всі п'ять купюр. — Подивіться на рік.

— Вони випущені сто тридцять п'ять років тому, — здивовано промовив я, розглядаючи банкноти. — А зовні не відрізниш від сучасних.

— Дизайн паперових грошей не мінявся вже понад два сторіччя, — пояснив Агатіяр. — Теоретично вони ще в обігу, але практично давно вилучені. Тим дивніше бачити п'ять таких банкнот вкупі. До речі, заважте: всі вони з однієї серії.

— Атож. Чудасія! І що це означає?

— Варіантів багато. Наприклад, дівчинка знайшла чийось покинуту схованку. — Він задумався. — А знаєте, шлях цих банкнот у принципі можна простежити. До війни рупія коштувала майже в сто разів дорожче, і такі великі купюри використовували переважно для міжбанківських розрахунків. При будь-яких операціях їхні номери фіксували. Спробую перевірити.

Агатіяр забрав у мене гроші, поклав їх у нагрудну кишеню своєї сорочки, потім узяв зі столу футляр з диском. Оглянув його, відтак, завагавшись, сказав:

— Все-таки варто подивитись його вміст. Це, звісно, не дуже тактовно, адже там може бути щось особисте, але... Зрештою, Рашель сама напросилась. Я ж не змушував її називатися моєю племінницею. — Він підвівся. — Вибачте, я ненадовго залишу вас. Мені зручніше користуватися професійним терміналом у кабінеті, а не цим по-

бутовим бруктом. — Агатіяр кивнув убік великого стереоекрана в протилежній стіні вітальні. — Зараз має прийти Ріта, вона вас розважить.

Якийсь час я сидів, міркуючи над тим, що сталося. Мені на думку спало дурнувате припущення, що Рашель утратила всіх рідних у якійсь страшній катастрофі й тепер самотужки шукає собі опікунів, не покладаючись на турботу держави. Чому б у такому разі мені не взяти участь у цьому конкурсі? Я підхожу на роль її батька і за віком, і за соціальним станом, до того ж я родом з Полуденних. Щоправда, я розлучений — але й Агатіяр теж, отже, він не має ніяких переваг. Зате я набагато молодший і зможу приділяти більше часу її вихованню...

Врешті я відігнав геть ці безглузді, хоч і спокусливі, думки і взяв з журнального столика дистанційний пульт. Його лицьова панель складалася з двадцяти чотирьох мініатюрних кнопок, десять з яких були позначені цифрами, а решта — незрозумілими значками або аббревіатурами. Над кнопками знаходився невеликий дисплей, а ще вище виднівся ряд крихітних отворів — очевидно, там був умонтований мікрофон для прийому голосових команд.

Повертівши пульт у руках, я навмання натиснув кілька кнопок, але нічого не сталося. Нарешті я добрався до розташованої в правому верхньому кутку панелі кнопки з написом „APL“. Дисплей відразу ожив, і на ньому з'явилося повідомлення: „Connexion. Attendez...“ Секунд за п'ять його змінило інше: „Erreur! Le systè`me de contrôle ne ré`pond pas“. А відтак дисплей погас.

Здивований, я знову натиснув ту ж кнопку. Результат аналогічний. Загалом зміст обох повідомлень був зрозумілий: у першому йшлося про встановлення контакту, у другому говорилося, що сталася помилка, відповідь не отримана. Але як безбожно були перекручені всі слова!

До вітальні повернулася Ріта з уже вичищеним одягом Рашелі. Роззираючись довкола, вона запитала:

— А де батько?

— У своєму кабінеті. Обіцяв незабаром повернутися.

Ріта підійшла й сіла в сусідній фотель.

— Ну, що там? — поцікавилася вона. — Щось з'ясували?

— Поки тільки те, що тисячні банкноти дуже старі. Зараз ваш батько перевіряє їхні номери і заодно переглядає вміст диска. А я вивчаю пульт... гм, якщо це можна назвати вивченням. По-моєму, він несправний: видає якісь перекручені повідомлення. — І я продемонстрував, як він працює.

Рітині очі зблиснули.

— Але ж це... Дайте-но мені. — Вона вихопила в мене з рук пульт і сама натиснула кнопку „APL“. — Так і є! Це французькою. „Встановлення зв'язку. Чекайте...“, а потім: „Помилка! Система керування не відповідає“. Що ж до скорочення „ar1“, то воно, найпевніше, означає „appel“, що перекладається як „виклик“. Ніколи не думала, що десь на Магаварші користуються цією мовою!

— Ви її знаєте?

— Трохи. Свого часу вчила.

— Ви філолог?

— Ні, лікар, проходжу інтернатуру. А інші мови — моє хобі. — Ріта натискала по черзі всі кнопки на пульті. На жодну з них, крім „APL“, дисплей не реагував. Нарешті вона підсумувала: — Очевидно, пристрій, яким керує цей пульт, знаходиться занадто далеко.

— Але навіщо Рашелі знадобився пульт із французьким інтерфейсом?

Ріта знизала плечима:

— Може, це її рідна мова. У деяких віддалених районах материка люди все ще розмовляють хінді, бенгальською або тамільською. Можливо, десь проживає й невелика громада франкофонів. Адже під час війни Магаварша дала прихисток декільком мільйонам біженців з інших планет. Більшість з них оселились на островах Полуденного архіпелагу.

— Проте нащадки переселенців асимілювали вже в наступному поколінні, — зауважив я. — Ніколи не чув,

щоб у нас на островах існували якісь окремі національні групи.

— Я теж не чула. Але так чи інакше, а пульта існує. І крім того: ім'я Рашель — це французька вимова звичного нам імені Рейчел.

На сходах почулися кроки, і до нас спустився професор Агатіяр. Він намагався триматися спокійно й невимушено, однак його очі виказували надзвичайне хвилювання.

Ріта відразу підхопилася.

— Тату, ми знайшли дещо цікаве. Цей пульт послугує французькою мовою.

— Атож. На острові Джерсі проживає нечисленна франкомовна громада. А Рашель — онука одного мого друга молодості, ми з ним разом навчалися в університеті. На тому диску — її сімейний альбом. Я ще не знаю, що привело її до мене, але... Втім, поговоримо про це згодом. — Рішучим жестом він дав зрозуміти дочці, що не відповідатиме на її подальші запитання, і повернувся до мене: — Тепер усе з'ясувалося, містере Матусевич. Дякую, що подбали про Рашель. До речі, скільки вона вам винна? Я компенсую ваші витрати.

Я, звісно, став відмовлятися, для мене сплачені в ресторані гроші були дріб'язком, але професор усе-таки на поліг на своєму і буквально силоміць вирвав у мене кредитку, щоб перерахувати вісімдесят п'ять рупій. Поки він вовтузився з моєю картою біля терміналу, я трохи зібрався з думками і дійшов висновку, що його історія про друга молодості — вигадка, причому придумана наспіх. По-перше, якби Рашель справді була внучкою його університетського товариша, Агатіяр був би здивований і заінтригований, та аж ніяк не стурбований. По-друге, він насамперед спробував би зв'язатися з її родичами і з'ясувати, що сталося, — але натомість відразу кинувся до вітальні з цілком певним наміром якнайшвидше позбутись мене. І по-третє, я не розумів, навіщо Рашель вигала казку про свою покійну тітоньку, а не сказала прямо:

я їду в гості до старого друга мого діда...

Все це здавалося мені підозрілим, проте я був сторонньою людиною. Рашель хотіла зустрітися з професором Агатієм, і я це влаштував. А як бути далі, нехай вирішують самі.

Аж тут у нашу розмову втрутилася Ріта. Схоже, вона не вловила всіх прихованих нюансів ситуації і всупереч батьковим планам почала просити мене залишитися на вечерю. Зусиллям волі професор приховав роздратування, що було промайнуло на його обличчі, і змушений був приєднатися до доччиної пропозиції, сподіваючись, що я все-таки відмовлюся.

Я й справді хотів відмовитися, тим більше що зовсім недавно обідав, але цікавість узяла гору над почуттям такту, і я прийняв запрошення. Агатієр, з усього було видно, розсердився, зате Ріта, навпаки, зраділа.

Зазирнувши до гостьової кімнати й переконавшись, що Рашель міцно спить, вона подалася на кухню. Коли двері за нею зачинилися, професор вимушено всміхнувся і промовив:

— А ви явно сподобалися Ріті. Зазвичай вона не така запопадлива з молодими людьми, що заходять до мене в гості. Втім, здебільшого це мої співробітники або аспіранти — представники нудної, на її думку, професії. Ви ж льотчик, людина дії... Ви одружені?

— Розлучений, — сказав я. — Дітей немає.

— У вас незвичне прізвище, — зауважив професор. — Навіть для остров'янина.

— Мій предок по чоловічій лінії був депортований, — пояснив я. — З Віллі.

— Гм. Не чув про таку. Серед планет, мешканців яких Чужі переселили на Магаваршу, її точно немає.

Я ствердно кивнув:

— Це так. Після захоплення Віллі чужинці відправили всіх уцілілих мешканців планети в концентраційні табори на Калхалі, а там якось так вийшло, що мій предок, прадід мого прадіда, відбився від своїх співвітчизників і

потрапив до групи, яку депортували на Магаваршу. Куди переселили інших вілійців, невідомо. Можливо, їх, зважаючи на той опір, що вони чинили Чужим, розподілили на кілька планет.

Агатіяр якось винувато глянув на мене, потім швидко відвів очі.

— А от мої предки не спромоглися навіть на символічний опір загарбникам. Ми капітулювали відразу, щойно в наш локальний простір увійшов флот Чужих. Натомість нам залишили планету й дарували таку собі ілюзорну подобу свободи. — Він зробив коротку паузу. — Гадаю, ви, як льотчик, досить гостро відчуваєте цю ілюзорність.

Я спохмурнів.

— Навіть гостріше, ніж ви гадаєте. Я працюю на суборбітальних маршрутах.

Професор подивився на мене з розумінням.

5

Подальша наша розмова проходила досить мляво. Агатіяр чемно розпитував мене про роботу, я так само ввічливо відповідав йому, проте слухав він мене неуважно. Зараз його займало лише одне: чи довго ще я буду надокучати йому своєю присутністю.

Зрештою я став почуватися так ніяково, що приборкав свою цікавість і вирішив піти, не чекаючи вечері. Я саме збирався згадати про якісь невідкладні справи й розпрощатися з професором, та мене випередив дзвінок у входні двері.

Агатіяр здригнувся, немов його вдарило струмом. Якщо раніше він був просто схвилюваний, то зараз у його погляді промайнув справжній страх. Рвучко повернувши до терміналу, він наказав:

— Комп'ютере, зовнішній огляд! Покажи парадний вхід.

Цієї ж миті на вбудованому в стіну стереоекрані виникло зображення широкоплечого чоловіка приблизно мо-

го віку. Професор полегшено зітхнув.

— Все гаразд. Це Саїд Магдев, один з моїх асистентів на кафедрі. Він мешкає за кілька будинків від нас і часто заходить у гості без запрошення... Хай йому грець, як недоречно! — спересердя буркнув Агатіяр і попрямував до вхідних дверей.

Незабаром у передпокої почувся трохи хрипкий голос:

— Доброго вечора, професоре. Перед вашим будинком стоїть чийсь флаєр. Я невчасно?

— Та що ви кажете, Саїде! — пролунала відповідь Агатіяра, проте в його люб'язному тоні вчувалася нещирість. — У нас ви завжди бажаний гість. Ми якраз збираємося вечеряти. Сподіваюся, ви не відмовитесь?

— Дякую, сер, та я лише на хвилинку. Просто проходив повз ваш будинок.

Вони ввійшли до вітальні, і професор познайомив нас. Тим часом з кухні визирнула Ріта й привітно усміхнулася новому гостю:

— Здрастуйте, Саїде. Батько вже запросив вас на вечерю? Якщо ні, то це роблю я.

— На жаль, у мене термінові справи, — відповів він чемно. — Я хотів лише побачити вас. Востаннє ми зустрічалися днів десять тому, і я подумав, що не завадить нагадати про своє існування.

Ріта зникла, підійшла до нас і простягла Магдевові руку. Але замість потиснути її він раптом відступив на два кроки назад, вихопив з кишені пістолет і спрямував його на нас. Люб'язний вираз миттю зник з його обличчя, поступившись місцем невблаганній рішучості.

— Ані руш, стрілятиму.

— Що з вами, Саїде? — розгублено мовила Ріта і глянула на батька: — Тату, що тут коїться?

Агатіяр увесь знітився і якось навіть помиршавів. Його вмить постаріле та змарніле лице виражало приреченість.

— Це я в усьому винен, — ледь чутно проказав він. — Бо був дурний і наївний. Гадав, що за чверть століття до

мене вже втратили інтерес. Я навіть не припускав, що за мною стежать... А виявляється, мене й досі сприймають серйозно.

— Авжеж, професоре, — ствердно кивнув Магдев. — Вас іще не зняли з гачка. Вісім років тому я доповідав начальству, що ви просто старе одоробло, не варте нашої уваги. На щастя, мої рекомендації припинити стеження за вами відхилили. І от сьогодні моє багаторічне терпіння винагородилося. Це дівчисько — найцінніша здобич, що будь-коли траплялася нам на цій жалюгідній планеті. І піймав її саме я!

Тихенько зашурхотіли двері гостьової кімнати, і на порозі з'явилася Рашель, закутана в простирadlo. Однією рукою вона притримувала своє імпровізоване вбрання, а іншою енергійно протирала заспані очі.

Магдев поглянув у її бік і на якусь мить втратив пильність. А я негайно скористався з цього.

Діяв я без вагань, підкоряючись інстинктам, а не розумові. Перекоаний, що мною керували батьківські почуття. Як і Ріта, я не розумів, що тут відбувається, та в одному не мав жодного сумніву: Магдевові потрібна передовсім Рашель. Навіщо — я й гадки не мав, але його слова про „найціннішу здобич“ звучали дуже зловісно. Я не міг допустити, щоб з дівчинкою сталося щось лихе.

Магдев усе-таки встиг вистрелити, проте я точно розрахував свій стрибок і, пірнувши під його руку, зумів ухилитися. Лазерний імпульс напевно поцілив би в груди Агатіярові, якби не блискавична реакція Ріти. Ніби прочитавши мої думки, вона різко кинулась убік, потягла за собою батька і цим урятувала його від смерті.

Наступної миті я вибив у Магдева пістолет і стиснутою в кулак рукою щосили затопив йому в щелепу. Коли б це був якийсь бойовик, він устояв би на ногах і ми продовжили б бійку. Однак у житті все інакше: людина досить вразлива істота, тож той із супротивників, хто першим завдає сильного й точного удару, зазвичай перемагає. Після мого класичного аперкоту Магдев опинився в такому ж

класичному покауті, а кисть моєї руки пронизав гострий біль.

Здається, я скрикнув. Хоча не певен, бо тієї ж миті закричала Рашель, голосно й пронизливо. Своїми великими, сповненими жаху очима вона дивилася на Магдева, який, весь почорнівши від натуги, безуспішно намагався звестися на ноги.

Долаючи біль, я підійшов до нього з наміром добряче копнути ногою в піддих, та тут мене випередив Аґатіяр. Схопивши пістолета, він надавив на гашетку і стріляв у Магдева, аж поки його спина не перетворилася на обгоріле решето.

Нарешті Рашель перестала кричати, підбігла до мене і, міцно пригорнувшись, розплакалася. Лівою рукою я гладив її скуйовджене волосся, а праву відвів трохи назад, щоб вона ненароком не зачепила її. Я до крові покусав собі губи, намагаючись притлумити біль у руці. Бокс ніколи не був моїм улюбленим видом спорту.

— У вас може бути серйозна травма, — сказала Ріта. — Слід негайно...

— Ні, дочко, — втрутився Аґатіяр, все ще стискаючи в руці пістолет. — У нас немає часу. Травма не смертельна, містер Матусевич виживе. А нам треба тікати. Зараз же.

Рашель нарешті відсторонилася від мене, подивилася на нього і невпевнено промовила:

— Професоре...

— Помовч, люба, — перебив її Аґатіяр. — Поговоримо потім. Мій будинок, напевно, прослуховується, тобі краще не видавати своїх секретів.

— Але ви... ви знаєте?

— Так. Знаю найголовніше, я вже дивився твій диск. І про це стало відомо нашим ворогам. — Він підійшов до мертвого тіла Магдева і ногою перевернув його навзнак. — Який я був сліпий! Упродовж дванадцяти років щодня бачив цього... цю істоту і навіть не запідозрив, хто він насправді. І це при тому, що я чудово знав, як можна розпізнати п'ятдесятника, а півгодини тому навіть побла-

жливо повчав містера Матусевича.

Поки він це говорив, я уважно розглядав Магдева. Шкіра в нього була значно темніша, ніж за життя, щелепа дуже видавала вперед, ніс, навпаки, став приплюснутим, очі розкосі, вуха відстовбурчилися і зверху загострилися. Та, незважаючи на це, він зовсім не був схожий на тих п'ятдесятників, що їх я зрідка бачив у старих фільмах, а скидався просто на потворну людину.

Завваживши мій подив, Агатіяр пояснив:

— Від шоку в нього почалася зворотна трансформація. Я не дав їй завершитися — у своїй природній подобі п'ятдесятники напрочуд живучі й дуже спритні. — Він знову повернувся до Рашелі: — Вдягайся, дитинко, ми зараз ідемо. Нам дуже пощастило, що Магдев діяв самостійно — мабуть, хотів здобути всю славу. Якби він повідомив про тебе своєму начальству, тут був би вже цілий загін його одноплемінників, і ніяке геройство містера Матусевича нас би не врятувало. Однак нам треба поквипитися. Ріто, ти теж перевдягнися — сарі не найкращий одяг для втікачів.

— Добре, тату. — Ріта взяла з дивана одяг Рашелі, схопила дівчинку за руку, і вони разом вибігли з вітальні.

Коли ми з Агатіяром залишилися вдвох, він згріб з журнального столика всі п'ять жетонів на метро, сунув їх собі в кишеню, туди ж поклав і пістолет Магдева, а потім звернувся до мене:

— Містере Матусевич, мені дуже прикро, що ви вклепалися в цю історію. Ви стали жертвою фатального збігу обставин. Раджу вам негайно піти геть. Вас, звичайно, знайдуть і допитуватимуть. Ви переживете кілька неприємних днів, але потім вас відпустять... Звісно, я не можу дати вам ніяких гарантій, але, мабуть, так воно й буде. Мій будинок прослуховується, а може, і проглядається, а всі операції з комп'ютером контролюються. Ознайомившись із записами, п'ятдесятники переконуються, що ви ні до чого не причетні. Єдине, що вони можуть поставити вам на карб, це напад на їхнього одноплемінника, але ка-

рати за це не стануть. Зрештою, Магдева убив я, а ви просто боронилися від людини, що загрожувала вам зброєю. П'ятдесятники не жорстока раса, у них розвинуте почуття справедливості.

Я заперечно похитав головою:

— Ні, професоре, я нікуди не піду. Не залишу вас, поки не переконаюся, що Рашель у безпеці.

Він пильно подивився на мене.

— Ваша турбота про дівчинку робить вам честь. Однак врахуйте: якщо ми вийдемо з будинку разом, ви будете приречені. Наша влада не захистить вас. Разом з нами ви станете вигнанцем, за вами полюватимуть. Можливо, постраждають ваші друзі та родичі. Я зовсім не перебільшую, містере Матусевич.

Ніде правди діти, останні слова професора похитнули мою рішучість. Проте часу на роздуми й сумніви вже не лишалось — за кілька секунд повернулися Ріта з Рашеллю. Агатіярова дочка була одягнена в темний брючний костюм, у руці вона тримала білий кейс із червоним хрестом. На дівчинці ж було її колишнє вбрання: штани, сорочка та курточка.

— То вже йдемо? — запитала Ріта.

Я зустрівся поглядом з ясними очима Рашелі. Вона дивилася на мене з надією й безмежною довірою, вона вбачала в мені свого захисника та заступника, для неї я був людиною, яка вже двічі рятувала її з біди і поруч з якою вона почувалася в безпеці. Я згадав, як лише кілька хвилин тому вона, загорнена в простирадло, така налякана й беззахисна, кинулась до мене і пригорнулася до моїх грудей...

— Ходімо, — сказав я твердо. — Усі разом.

6

Для втечі ми скористалися моїм флаєром, оскільки в машинах Агатіяра та Ріти цілком могли стояти „жучки“.

Флаєр вів професор, Рашель сиділа поруч з ним у пасажирському кріслі, а ми з Рітою розташувалися на задньому сидінні. Вона дала мені знеболювального, а потім медсканером зі свого кейса обстежила мою травмовану руку. Нарешті сказала:

— Нічого серйозного. Кілька свіжих мікротріщин. Ні вивихів, ні переломів немає. — Ріта обмотала моє зап'ястя еластичним бинтом і закріпила його. — Гадаю, цього вистачить. Тримайте руку в спокої й уникайте зайвих навантажень.

— Намагатимусь, — кивнув я. — До речі, професоре, куди ми летимо?

— До площі Дхавантарі. А там пересядемо на метро.

— Але ж станція є поруч з нашим будинком? — заперечила Ріта.

— Вона одна й ніколи не буває велелюдною. А біля Дхавантарі аж шість станцій з численними пересадками. Чужинцям доведеться переглянути записи кількох сотень камер, щоб відшукати нас і визначити, у якому напрямку ми поїхали.

— А ви певні, що Магдев не викликав підмогу? — запитав я.

— Майже на сто відсотків. Йому б не дозволили прийти самому за Рашеллю. На щастя для нас, він вирішив провести операцію самотужки.

Якийсь час ми летіли мовчки. Нарешті Ріта нерішуче мовила:

— Тату, я не зовсім розумію, що відбувається. Наскільки це серйозно?

— *Дуже* серйозно. Ти ж сама бачила, як поведився Магдев. Він кинувся до нас відразу, щойно отримав через свої „жучки“ інформацію, яку я зчитав з диска.

— Ви забрали його? — втрутилася Рашель. — Диск?

— Він у мене. І твій дистанційний пульт теж. Все гаразд.

— Ви дивилися лише фільм чи...

Агатіяр похитав головою:

— На жаль, моя люба, не тільки фільм. Я зазирнув у файли специфікації... Сподіваюся, там не вказані координати?

— Ні, лише загальні технічні характеристики.

— Це вже краще, — полегшено мовив професор. — Але заради Бога, дитино! Навіщо ти взагалі взяла з собою диск?

— Щоб у мене були докази. Я боялася, що ви не повірите.

Агатіяр зітхнув:

— Я б повірив. Я ж так довго чекав цього дня. Мріяв, вірив, сподівався... — Потім він на секунду повернув голову й винувато глянув на Ріту: — Мені дуже прикро, дочко. Якби я міг, то залишив би тебе в будинку, сподіваючись на милість Чужих. Але це неможливо. Вони не повірять, що Рашель звернулася до мене через ті давні події, тепер вони вважатимуть, що всі ці роки я брав участь в Опорі, а ти була моєю помічницею.

Ріта поклала руку на його плече.

— Не треба вибачень. Я б однаково не залишила тебе... А ти справді був причетний до тих подій?

— Так. Мене не даремно підозрювали, хоча нічого не змогли довести. А згодом... Через кілька місяців я дізнався, що стану батьком. І тоді злякався — за тебе, за себе, за твою матір. Вирішив відмовитися від боротьби, яку вважав даремною й безнадійною. — Він помовчав, відтак сумно підсумував: — Магдев назвав мене старим одороблом. Та насправді я просто старий боягуз.

Слухаючи їхню розмову, я нарешті зрозумів, про що йдеться. Це сталося понад чверть століття тому, коли я ще був десятирічним хлопчаком. Кількадесят вчених та інженерів з Ранжпурського інституту фізики потай від усіх створили п'ять ракет класу „земля — орбіта“ з потужними позитронними боеголовками. Якось уночі вони запустили їх і знищили дві станції Чужих. Після цього вся планета з острахом чекала на помсту чужинців, проте вони обмежилися тим, що зажадали від влади страти всіх при-

четних до диверсії осіб і наклали на Магаваршу одноразову контрибуцію. Обидві ці вимоги були негайно виконані, а остання ще й завдала великої шкоди планетарній економіці. Та, незважаючи на це, ще й дотепер на могилах усіх сорока трьох страчених змовників цілорічно лежать живі квіти...

Ми долетіли до площі Дхавантарі, Агатіяр посадовив флаєр на стоянку біля великого торгового центру.

— Йдемо в супермаркет. Там є вхід до підземного пасажу, а звідти — на станції метро.

Так ми і вчинили. Рухаючись крізь юрбу людей, що заповнили вестибюль торгового центру, я нахилився до Рашелі, яка йшла поруч, міцно вчепившись мені в руку, і тихо запитав:

— То хто ж ти насправді?

Не вагаючись ані секунди, вона прошепотіла мені на вухо:

— Мене справді звати Рашель. Я з планети Терр-де-Голль. По-вашому, це Терра-Галлія.*

7

У великих мегаполісах на кшталт Нью-Калькутти підземка була найзручнішим способом пересування, проте я завжди віддавав перевагу повітряному транспорту. Отож і не дивно, що через кілька десятків станцій і низки пересадок я зовсім втратив орієнтацію.

Під час останньої пересадки, коли ми проходили по тунелю з вітринами невеликих магазинів, Агатіяр раптом зупинився біля одного з них, попросив нас трохи зачекати, а сам увійшов досередини. За хвилину він повернувся з двома новими телефонами і без пояснень один з них дав мені, а другий сунув собі в кишеню.

* Латиною terra — це „земля“, у значенні як планети, так і окремої ділянки суходолу. Це слово запозичило багато інших мов, зокрема французька — terre. Назву Терр-де-Голль (Terre-de-Gaulle) можна перекласти як „галльська земля“.

Проїхавши ще три чи чотири станції, ми вийшли з метро в якомусь тихому приміському районі й пішли тротуаром уздовж неширокої вулиці, праворуч якої розташовувалися особняки, а ліворуч тягнувся парк.

Ми пройшли близько сотні метрів, потім звернули в парк і зупинилися біля однієї з лавок.

— Ви залишитеся тут, — сказав Агатіяр. — А я піду в розвідку. — З цими словами він показав на будинок наприкінці вулиці: — Там живе... словом, той, хто може допомогти нам.

— А якщо за ним теж стежать? — запитала Ріта.

— Не стежать. Цей чоловік — не я, він... А втім, у мене все одно немає інших варіантів. Але ми, звичайно, підстрахуємося. Тому спершу я піду сам — на розвідку. Ви все почуєте через телефон, що я дав містерові Матусевичу. Якщо потраплю в пастку, негайно викидайте апарат і біжіть назад до метро. Чесно кажучи, я не знаю, що вам робити далі. Заплутайте сліди, знайдіть якусь схованку, а потім... ну, щось придумаєте. Я покладаюся на вас, містере Матусевич. Ось, тримайте.

Швидко роззирнувшись, він передав мені пістолет Магдева, а Рашелі повернув диск і дистанційний пульт. Потім за допомогою телефонів ми встановили зв'язок. Агатіяр підсилив до максимуму чутливість свого мікрофона, а я свого, навпаки, вимкнув.

— Вийшло щось на зразок „жучка“, — прокоментував він, поклавши свій телефон до кишені. — Та все ж я сподіваюся, що ця обережність зайва.

Поцілувавши на прощання дочку та Рашель, а мені міцно потиснувши руку, Агатіяр рушив до ряду особняків. Коли він опинився на протилежному боці вулиці, з телефону пролунав його голос:

— Якщо ви добре чуєте, потріть чоло.

Я так і вчинив.

— Гарзд, — сказав професор. — Тепер сідайте на лавку і вдавайте, що просто відпочиваєте.

Ми сіли — я посередині, Ріта праворуч, а Рашель ліво-

руч, і стали вдавати родину, яка прийшла в парк відпочити. Проте скоса спостерігали за тим, як Агатіяр дійшов до потрібного йому будинку, піднявся на ганок і подзвонив у двері.

Відстань була чималенька, та й сутінки вже насувалися, тож ми не змогли роздивитися людину, що впустила професора досередини. А з телефону почувся насичений баритон:

— Здрастуйте, сер. Чим можу вам допомогти?

— Добрий вечір, — відповів Агатіяр. — Я хотів би побачити пана Вадьяпаті.

— Ви домовлялися про зустріч?

— Ні. Але я впевнений, що він погодиться мене прийняти. Передайте йому ось це.

Зависла пауза. Очевидно, Агатіяр вручив візитку або написав на папері своє ім'я. Певніше останнє — навряд чи професор носив у своєму домашньому одязі візитні картки. А втім, хто його знає...

— Добре, сер. Зачекайте хвилинку.

Чекати й справді довелося не більше хвилини. Потім власник баритона повернувся і промовив:

— Ідіть за мною, сер. Пан Вадьяпаті вас прийме.

Далі почулося тихе шарудіння: під час ходи телефон терся об тканину кишені. Тихо клацнули двері, розчиняючись, і пролунав хрипкий старечий голос:

— Дякую, Бімале. Тепер лишіть нас удвох.

Знову клацання дверей — той, кого звали Бімал, вочевидь, вийшов.

— Ну от ми й зустрілися, Свами, — промовив хазяїн. — А я сподівався, що тоді ти не впізнав мене.

— Та все ж упізнав, — шанобливо відповів Агатіяр. — Але в цьому не винен пластичний хірург — обличчя у тебе геть інше. І голос також. І навіть манери. Тільки от очі ті ж самі, незважаючи на зміну їх кольору. Погляд неможливо змінити — він віддзеркалює душу. Того разу мені вистачило секунди, щоб упізнати тебе, гуру.

Відтак запала тиша. Ріта здивовано прошепотіла:

— Він назвав його „гуру“! Невже...

— Вам знайоме це ім'я? — запитала Рашель.

— Це не ім'я. „Гуру“ означає „вчитель“. А вчителем батька був... — Вона замовкла, бо цієї миті розмова Агатіяра зі своїм гуру поновилася.

— Ти вчинив необачно, Свами. Тобі не слід було приходити сюди. У мене є свідчення, що за тобою досі стежать.

— Знаю. Увесь цей час мій будинок прослухувався, а інформація з комп'ютерів зчитувалася. Стежив за мною один з моїх асистентів. Зараз він мертвий. Я його вбив.

І знову тиша. Ріта, яка нетерпляче чекала на продовження розмови, не стала пояснювати, хто був учителем її батька, та я вже й сам зметикував що до чого. Після того гучного диверсійного акту чужинці вимагали страти сорока чотирьох змовників, проте одному з них, найголовнішому — Раджіву Шанкару, директорові Ранжпурського інституту фізики, — вдалося втекти з в'язниці. Йому допоміг один з наглядачів, що зник разом з ним. Подейкували, що тут не обійшлося без сприяння влади, якій зовсім не всміхалося позбавити життя найвидатнішого вченого Магаварші...

— То ти врешті вирішив приєднатись до нас? — запитав Раджів Шанкар.

— Мені довелося, гуру. Я був змушений.

— Чому?

— Я зробив важливе відкриття... Ні, — квапливо уточнив Агатіяр, — не наукове, а... Словом, до мене потрапила інформація. Надзвичайно важлива. Така гаряча, що аж пече. Впевнений, що найближчим часом на Магаваршу чекають великі зміни.

— І що ж це за інформація?

— Зачекай, гуру, не все відразу. Передовсім я маю переконатися, що ти зможеш дати нам надійний притулок.

— Вам? — перепитав Шанкар. — Кому це „вам“?

— Мені, моїй дочці і ще двом людям, за яких я можу поручитися.

— Вони знають, що ти пішов до мене?

— Знають. Але не бійся, вони не зрадять. За ними теж полюють і...

— У тім-то й річ, Свамі, — досить грубо перебив його Шанкар. — Ти просто дурень! Знаючи, що їх розшукують, розповів їм про мене! А що як їх уже схопили і зараз допитують?

— Їх ще не схопили, це точно, — відповів Агатіяр. — Втім, я визнаю, що піддав тебе небезпеці. Але будь певен: людина, через яку я так вчинив, цінніша за твоє прикриття.

Секундна пауза.

— Добре, годі балачок, — сказав Шанкар. — Що сталося, те сталося. Давай адресу, де ти ховаєш своїх утікачів. Обіцяю, що про них зразу ж подбають.

— А ти можеш гарантувати, що разом з твоїми людьми цю адресу не отримають Чужі? Ти точно знаєш, що за тобою не стежать?

— Я живий, Свамі, я ще досі живий. По-моєму, це найкращий доказ.

— Гаразд. — У телефонній трубці почувся якийсь шум, відтак пролунав голос Агатіяра, він говорив голосно й виразно: — Містере Матусевич!

— Так, — відповів я.

— Все гаразд, приєднуйтеся до нас. А телефон негайно вимкніть і викиньте в найближчий утилізатор.

Останнє, що я почув, перш ніж Агатіяр розірвав зв'язок, було Шанкарове буркотіння:

— Але ж ти хитрун, Свамі! Я мусив здогадатися...

8

Раджів Шанкар виявився саме таким, яким я уявляв його, коли вперше почув голос: немічним старим років за дев'яносто з ріденьким сивим волоссям, малим зморщеним лицем і обтягнутими пергаментною шкірою тонкими кощавими руками. Коли Бімал завів нас до кабінету,

він сидів у кріслі за робочим столом і вельми енергійно, як на свій вік, промовляв у слухавку комунікатора:

— ...Так, усі. Не окремі записи, не на окремих станціях, а всю базу даних метрополітену. Геть-чисто, без можливості відновлення... Джей-сімнадцятий, я знаю, що роблю. Це надзвичайна ситуація. Негайно виконуйте. Але спершу з'єднаєте мене з Ар-Ті дев'ятим... Так, через ваш хост — у нас обмаль часу. Все одно цю лінію доведеться знищити.

В очікуванні наступного з'єднання Шанкар подивився на нас. Очі його, на відміну від зморщеного, майже неживого обличчя, були жвавими, блискучими, пронизливими.

— Здоровенькі були, молоді люди. Сідайте, будь ласка.

Ми розсілися на стільцях попід стіною, де вже сидів Рітин батько. Бімал лишився стояти біля дверей, стежачи за кожним нашим порухом. На вигляд йому було років п'ятдесят, але його атлетична фігура й чітка координація рухів свідчили про неабияку фізичну силу та блискавичну реакцію.

Очевидно, Агатіяр уже повідомив своєму гуру, хто з нас становить найбільшу цінність, позаяк Шанкарів погляд одразу зупинився на Рашелі.

— Ну, дівчинко, заварила ти кашу! Сподіваюся, твоя інформація варта нашого клопоту. Свамі відмовляється будь-що говорити, поки я не гарантую тобі повну безпеку. Я добре знаю його, даремно він не метушився б, однак...

Тут почувся звуковий сигнал. Шанкар знову заговорив у слухавку:

— Ар-Ті-дев'ятий, це Ей-другий... Саме так, мій хлопчику, це я. Але не варто називати імена. Слухай мене уважно — ти маєш виконати дуже важливе завдання. Поруч з тобою живе Саїд Магдев. Знаєш де? Тоді спорядись відповідним чином і рушай до його будинку. Спочатку просвіти дім сканером, перевір, чи є там хтось. Якщо є, відбій. А коли нікого не буде, проникни досередини й зітри

всі дані з його комп'ютерів... Потім заклади кілька бомб і прямуй до будинку сто вісімнадцять... Авжеж, я знаю чий він. Також перевір, чи хто є. Нічого не торкайся, просто замінуй його, як і дім Магдева. Активуєш вибухові пристрої — і негайно забирайся геть... Так, звісно, евакуація. Категорія „екстра“...

Закінчивши розмову, Шанкар відкинувся на спинку крісла.

— Як бачиш, Свамі, я виконав твої умови. Чужинці в базі даних метро ще не рилися і дістатися до неї вже не встигнуть. Вони не знатимуть, де ви вийшли.

— Гаразд. — Аґатія повернувся до Рашелі: — Дай мені диск, люба. Спершу переглянемо фільм.

Рашель віддала професорові свій диск, і той вставив його у зчитувач настінного терміналу. На великому стереоскопічному екрані з'явилася об'ємна картинка всіяного зорями космосу, а в центрі виднілася маленька, завбільшки з тенісний м'яч, зелено-блакитна куля планети. Вона почала збільшуватися, і крізь серпанок атмосфери стали помітні обриси материків. Утім, я ще раніше збагнув, що це не може бути Магаварша: надто вже мало зірок оточувало планету. У порівнянні з нашим регіоном Галактики та частина космосу видавалася суцільною пустелею.

— Світ, у якому ми живемо, називається Терра-Галлія, — почувся за кадром приємний жіночий голос точнісінько з таким акцентом, як у Рашелі. — Це напрочуд гарний, благодатний край, освоєний людьми понад тринадцять століть тому. Тут багато родючої землі, що дає нам високі врожаї; у ріках, морях та океанах живуть тисячі видів їстівної риби; тваринний та рослинний світ суходолу вражає своїм розмаїттям; а надра багаті корисними копалинами. У нас є все необхідне для людського життя. — З плином розповіді зображення планети дедалі збільшувалося, і тепер ми вже бачили розкидані там і там міста, містечка та селища. — Наша промисловість процвітає, ми розвиваємо науку, культуру та соціальну сферу, нещодавно чисельність населення Терри-Галлії перевищила трьо-

хмільярдний рубіж. Але найголовніше, що ми маємо і що цінуємо найбільше, — це свобода. Ми самі господарі своєї планети і всієї системи Дельти Октанта. На нашу землю не ступала нога загарбника, на орбіті над нами не висять кораблі та станції чужинців, ми цілком контролюємо весь навколишній простір, включаючи ворота нашої системи — дром-зону.

Камера різко пішла вгору, і за лічені секунди планета знов перетворилася на зелено-блакитну кулю в оточенні зірок. Потім ракурс змінився, планета перемістилася до нижнього краю екрана, а вгорі запроменіло сліпуче жовтогаряче сонце. Воно швидко почало віддалятися, зменшуватись у розмірах і потроху тьмяніти. Спершу планета перетворилася на яскраву цятку, потім — на ледь помітну серед зірок жаринку, а незабаром і зовсім згасла, розчинилась у глибинах космосу.

Камера ще раз повернулася, і екран заповнила велетенська космічна станція, вся поверхня якої була втикана жерлами плазмових гармат і продірявлена шахтами ракетних установок. Далі, на задньому плані, виднілося ще щонайменше десятків станцій, між якими сновигали кораблі.

— Тут розташована наша дром-зона, — знову заговорила коментаторка. — Вже понад сто років наші космічні війська успішно охороняють її й дають рішучу відсіч усім спробам ворога проникнути в локальний простір Терри-Галлії. Понад сто років чужинці намагаються скорити нашу планету, як скорили інші людські світи. Вони кидають проти нас величезні сили, на них працюють військово-промислові комплекси багатьох планет, за їхніми плечима — об'єднана потуга дев'яти цивілізацій. А ми самотні, ми можемо покластися лише на себе, нам нізвідки чекати допомоги. Однак ми не здаємося. Ми боремося — і перемогаємо.

Тепер камера перемістилася на борт однієї зі станцій. Ми побачили панораму просторого командного центру з величезними оглядовими екранами й рядами пультів, за

якими сиділи зодягнені в сіро-блакитну військову форму люди. В усій їх поведінці відчувалася гранична зібраність, готовність будь-якої миті перейти до активних дій.

— Це звичайна бойова вахта на загороджувальній станції „Вермандуа“, — пролунав закадровий коментар. — Одна з тих вахт, що їх наші захисники несуть упродовж усіх цих років, щохвилини очікуючи чергової атаки ворога. Вони ще не знають, що напад почнеться за кілька секунд.

Щойно ми почули ці слова, як у чорній глибині космосу на головному екрані з'явилося слабке блакитне мерехтіння. З фільмів та віртуальних реальностей на космічну тематику я знав, що це мерехтіння означає відкриття одного з гіперканалів у дром-зоні.

Тієї ж миті завила сирена, а хтось вигукнув:

— Attention! — і це слово, хоч його й вимовили як „атансйон“, не потребувало перекладу.

Кожен військовий, не виказуючи жодних ознак паніки, зайнявся своєю справою: хто заговорив щось у мікрофон, хто став маніпулювати клавішами й перемикачами на пульті, а кілька чоловіків та жінок негайно надягли ментошоломи, що забезпечували прямий контакт мозку з комп'ютером. Я здогадався, що то були оператори артилерійських систем.

За кілька секунд з-за кадру швидким кроком вийшов чоловік років на десять старший за мене, у мундирі з широкою золотою окантовкою на обшлагах рукавів і зірками на погонах. Він явно був старший за званням у цій команді.

— L'indicatif incorrect, contre-amiral! — доповів йому один з офіцерів. — Ce sont les Etrangers!

Адмірал коротко кивнув, влаштувався в кріслі за центральним пультом і став віддавати якісь накази.

З мерехтливої блакиті виринули перші непрохані гості. Це був величезний лінкор у супроводі цілого косяка катерів. Ще минаючи горловину каналу, чужинські кораблі вели масований вогонь на випередження.

— Feu! — скомандував контр-адмірал, і на лінкор з катерами обрушився вогненний шквал.

Зображення збільшилося, і тепер у кадрі залишалися одні оглядові екрани. На допоміжних було видно, що вогонь ведеться не лише з „Вермандуа“, — стріляли також гармати всіх інших станцій. А ті катери із супроводу лінкора, що не потрапляли під плазмовий залп, були атаковані ракетами. Втім, деяким з них таки вдалося вислизнути за межі головного екрана, але Рашель пояснила:

— Зараз ними займуться наші винищувачі. Звідси цього не видно.

Тим часом лінкор повністю охопило полум'я, і він розвалився на частини. Проте це був лише початок масованої атаки Чужих. Услід рушила ціла армада лінкорів, крейсерів, дредноутів, есмінців і легких бойових кораблів. Загороджувальні станції зустрічали їх безперервними залпами плазмових гармат і зливою позитронних ракет.

За хронометражем фільму бій продовжувався десь півгодини, але численні купюри свідчили, що тривав він набагато довше — може, навіть добу. Автори відібрали найнапруженіші епізоди, використовуючи записи не лише зі станцій, а й з кораблів другого ешелону оборони.

Як виявилось, найнебезпечнішими супротивниками були кораблі середніх габаритів. Маючи досить потужний захист, вони водночас були швидкі й маневрені, що дозволяло їм вийти із зони перехресного вогню станцій. У бій з ними вступали корвети, фрегати та есмінці — і тут втрати обох сторін були приблизно однаковими. Якби не шквальний вогонь загороджувальних станцій, ворог просто зім'яв би оборону своєю чисельністю. А так переважна більшість чужинських кораблів були знищені ще на виході з гіперпростору.

Я бачив чимало фільмів про космос, зокрема й про космічні бої. Там батальні сцени були ефектніші — барвистіші, динамічніші, не такі сумбурні. Однак запис на диску Рашелі вражав своїм натуралізмом, суворістю, не завуальованою правдивістю. На цих кадрах гинули *справжні* ко-

раблі, і разом з ними згоряли у вогненному пеклі *живі, мислячі* істоти — хай навіть здебільшого не люди...

Бій закінчився, і тепер на екрані демонстрували його наслідки. Ворожий флот був розбитий вщент, зате захисники Терри-Галлії зазнали незначних втрат. Жодна загороджувальна станція не була знищена, лише дві з них мали помітні зовнішні пошкодження. Втрати серед кораблів та катерів-винищувачів виявилися значно серйознішими, проте це були справжні дрібниці порівняно з тими втратами, що їх зазнали чужинці.

— Це була дев'ятсот сорок друга повномасштабна атака Чужих з початку війни, — повідомила коментаторка. — У середньому вісім разів на рік нашим військам доводиться стримувати масовані навали на зразок цієї. А менш чисельні вторгнення трапляються майже щотижня. Їх кількість сягає багатьох тисяч. Ворог прагне виснажити нас психічно, знищити наш промисловий потенціал, довести до руйнації нашу економіку. Проте ми тримаємося, ми боремося, ми живемо! — На екрані знову з'явилася зелено-блакитна планета, і голос проникливо запитав: — А ВИ?

Ці ж слова яскраво-червоними літерами спалахнули на тлі Терри-Галлії — єдиної людської планети в Галактиці, яка зберегла свою свободу та незалежність.

9

Фільм скінчився, і в кабінеті запала напружена тиша. Ріта, що сиділа поруч зі мною, схвильовано дихала, крізь засмагу на її щоках проступив густий рум'янець. Бімал стояв біля дверей як вкопаний. Раджів Шанкар сидів нерухомо, з заплющеними очима. Його зморщене старече обличчя не виказувало жодних почуттів, проте руки, що лежали на бильцях крісла, дрібно тремтіли. Нарешті він розплющив очі і спрямував на Рашель гострий погляд.

— Якщо це правда... — прохрипів він. — Якщо цей запис не провокація Чужих... Де ти його взяла?

— Привезла із собою, — спокійно відповіла Рашель. — Терра-Галлія — моя рідна планета.

Хирляве тіло старого затрусилося від кашлю. Лівою рукою він вхопився за серце, а праву судомно простягнув уперед, до якогось флакона на столі, витрусив з нього кілька маленьких червоних капсул і запхав їх до рота. Потім знову відкинувся на спинку крісла.

— Твоя правда, Свамі. Це велике відкриття. Найбільше за останні сто років... — Різким, рвучким рухом Раджів Шанкар затулив обличчя долонями. — О боги, я не думав, що доживу до цього! Я так сподівався... всупереч усьому вірив, що Чужим не вдалося скорити все людство, що хтось ще продовжує боротьбу... Тепер можна спокійно вмерти. Тепер мене не мучитиме думка, що я марно прожив своє життя, що...

Пролунав сигнал виклику. Шанкар швидко схопив слухавку:

— Ей-другий на зв'язку... Так, ясно... — Старий слухав дві чи три хвилини, потім попросив співрозмовника зачекати, переключив комунікатор у режим паузи і глянув на нас: — Бази даних метрополітену знищені. Але із записами Магдева виникли певні проблеми. Коли Ар-Ті-дев'ятий знищував інформацію на його комп'ютері, до будинку увірвалося троє п'ятдесятників. На щастя, він з ними впорався, а будинок підірвав. Але тепер нам невідомо, що саме Чужі знають про цю справу. Можливо, всі записи стеження паралельно копіювалися на резервний ресурс.

— У нашій розмові, — сказав Агатіяр, — містер Матусевич згадував, що Рашель прилетіла з Джерсі.

— Я збрехала, — відповіла вона. — Насправді я прилетіла з Окінави.

— Але є ще номери банкнот. Усі з однієї серії. За квиток ти платила цими грошима?

Рашель кивнула:

— Вони збереглися в нас ще з тих часів, коли наші планети вели між собою торгівлю.

— Виходить, чужинці зможуть вирахувати, звідки ти

прилетіла. І, можна не сумніватися, перевірять кожен кубометр акваторії острова.

— Це нічого не дасть. Шатл уже не там. Я спрямувала його на дно Південно-східної океанічної впадини. Якщо ці записи потрапили до Чужих, вони довідалися лише те, хто я, звідки, на якому кораблі прилетіла і що сталося з командою. Самого корабля вони не знайдуть, він надійно схований у метеоритному поясі. Координат на диску немає — лише в пам'яті шатла. А фільм для них не новина. Наші розвідники вже розповсюдили його в інфомережах семи окупованих планет.

— Між іншим, — зауважив Агатіяр, — до звіту про стан бортових систем я не дійшов. Тому не знаю, що сталося з командою. І чужинці, певно, теж не знають. Гадаю, Магдев бачив лише ті файли, які я відкривав. Одна справа — паралельно зі мною отримувати дані, зовсім інша — самостійно читувати їх. Я б неодмінно помітив, що хтось сторонній контролює мої локальні ресурси. Я, звісно, дурень, але не профан.

— Добре... — Шанкар знову активував комунікатор і промовив: — Усе гаразд, Джей-сімнадцятий. Операція завершена. Ей-другий зв'язок закінчив.

Поклавши слухавку, він встав з-за столу, підійшов до настінного терміналу і дістав звідти диск Рашелі.

— Що ж, ходімо. Я обіцяв вам надійний сховок — і надам його.

Він зупинився перед книжковою шафою і скоромовкою проказав безглуздий набір слів. Шафа безшумно від'їхала вбік, відкривши вхід у кабінку невеликого ліфта.

— Проходьте, молоді люди, — сказав Шанкар, маючи на увазі й Агатіяра. Потім повернувся до Бімала: — Ви з нами не поїдете. Вам краще не знати, де ми поділися. А незабаром про вас подбають.

Бімал мовчки кивнув і вийшов.

Ми спустилися в просторе підвальне приміщення, розташоване на глибині щонайменше десяти метрів під поверхнею. Воно нагадувало звичайну вітальню. У про-

тилежній від нас стіні було четверо дверей, і я міг би побитися об заклад, що вони ведуть до спалень.

— Ні, — сказав Шанкар. — Це не той сховок, що я вам обіцяв. Це лише підземний поверх — для відвідувачів, які приходять до мене не з вулиці, а іншим шляхом.

Він знову скоромовкою проказав якусь тарабарщину, і частина стіни праворуч нас відсунулася, відкривши доступ до масивних броньованих дверей з цифровим замком. Шанкар підійшов до них і набрав на клавіатурі неймовірно довгий код.

Двері розчинилися. За ними була ще одна ліфтова кабіна — цього разу значно просторіша, з кількома відкидними сидіннями.

— Здається, я починаю розуміти, — пробурмотів Агатіяр, коли ми ввійшли до кабіни. — Отже, ті чутки про Партизанські Катакомби — зовсім не вигадки?

— Як бачиш, ні, — відповів Шанкар, закриваючи подвійні броньовані двері. Потім він натиснув кнопку зі стрілкою, спрямованою вниз, і ліфт почав спускатися, набираючи швидкість. — Прошу вас, сідайте. Подорож триватиме вісім з половиною хвилин.

Ми влаштувалися на відкидних сидіннях. Ріта, яка вже трохи оговталася після всього побаченого й почутого, через силу запитала:

— Які ще катакомби?

— Насправді це розгалужена система підземних комунікацій з автономним забезпеченням. Катакомби почали будувати ще на самому початку війни — про той випадок, якщо планету окунують і доведеться вести партизанські дії. Їх споруджували в найсуворішій таємниці, тому схема входів і внутрішніх сполучень відома лише втаємниченим. Після капітуляції секретні схеми Катакомб вдалося вилучити з урядових баз даних, і тепер до них мають доступ лише керівники Опору.

На якусь мить Агатіяр скептично скривив губи, і це не випало з пильної уваги Шанкара.

— Не шкірся, Свами. Краще скажи те, що давно хотів

сказати. Ти завжди вважав нашу боротьбу марною. Ти не бачив ніякого сенсу в тому, щоб винищувати шпигунів-п'ятдесятників та зрадників, які співробітничали з Чужими. По-твоєму, це безглуздо.

Агатіяр кивнув:

— Я й досі так вважаю.

— Уяви собі, я теж. Цю думку поділяє й решта керівників організації. Наша мета — повномасштабна війна проти Чужих, війна за звільнення Магаварші. Але ми не можемо вести її, поки вони там, — він тицьнув пальцем угору, — а ми тут. Нам потрібна *справжня* окупація, а не блокада з орбіти. Потрібні їхні наземні бази, щоб ми могли захоплювати кораблі та озброєння, а потім бити ворога в космосі. І та наша афера з ракетами була спрямована на те, щоб спровокувати Чужих на встановлення повноцінного окупаційного режиму. Саме тому ми не стали ховатися після ракетної атаки. Ми залишилися, щоб не дати владі змоги відмежуватися, оголосити нас заколотниками і втікачами. Ми розуміли, що чужинці зажадають нашої страти, але не думали, що уряд виявиться таким легкодушним та безхарактерним. — Шанкар перевів подих. — Звісно, ти можеш заперечити, що він вирішив пожертвувати чотирма десятками своїх громадян, щоб уберегти від загибелі мільйони. Ти скажеш, що мешканці планети з полегшенням зітхнули, коли уряд прийняв ультиматум Чужих. І до певної міри матимеш рацію. Але ти мусиш визнати, що кожна людина на Магаварші була на нашому боці, що, зі страхом чекаючи відплати, наші співвітчизники все-таки схвалювали й підтримували нас. Якби наш уряд пішов на принцип і відхилив вимогу нашої страти, чужинці мусили б направити на планету окупаційні загони, щоб уникнути подальших терактів, — і тоді б почалося всенародне повстання. У них би земля палала під ногами, вони б...

— Вони б просто знищили нас, — перебив його Агатіяр. — Спалили б усю Магаваршу разом з нами.

— Можливо. А може, і ні. Швидше за все, ні. Навіть у

розпал війни Чужі не наважувалися винищувати цілі населені планети, боячись підірвати свою коаліцію зсередини. А зараз — тим паче. Дуже ймовірно, що це привело б до виходу з їхнього союзу альвів та дварків, які майже ніколи не жадали людської крові. А в разі розколу і протистояння між Чужими в людей з'явився б шанс здобути свободу.

— Ціною п'яти мільярдів людських життів, — похмуро зауважив Агатіяр.

— Нехай навіть такою ціною! — палко вигукнув Шанкар, вдаривши кулаком по стіні ліфта. — Свобода понад усе, і в глибині душі ти згоден зі мною.

Далі їхали мовчки. Лише коли ліфт почав пригальмовувати, Шанкар знову заговорив:

— Я знаю, Свами, є ще одне, про що ти хочеш мене запитати. І знаю, що ніколи не запитаєш. Тому відповідаю сам: мене врятували всупереч моїй власній волі. Я відмовлявся полишати своїх товаришів на неминучу смерть. Тоді охоронець, що був членом Опору й отримав від керівництва чіткі вказівки, підмішав мені в їжу снодійне. Прокинувся я вже на волі. — Він помовчав. — Того охоронця, що врятував мене, тепер звати Бімал. Я й досі не можу побачити йому того вчинку. Щодночі мені сняться обличчя людей, які йшли за мною, вірили мені і яких я мимоволі зрадив...

10

Ми стрілою мчали в капсулі ґравікара крізь непроглядний морок тунелів. Машину хитало з боку вбік, підкидало то вниз, то вгору, раз по раз вона робила різкі повороти. Нарешті досягла одного з магістральних тунелів і помчала по прямій, стрімко набираючи швидкість.

Лише зараз Шанкар вирішив, що вже час повідомити нам щось конкретне:

— Загальна довжина комунікацій Катакомб складає близько трьохсот тисяч кілометрів. Детальної їх схеми не-

має ні в кого. Ще при будівництві Катакомби розділили на окремі автономні сектори, щоб при втраті одного з них його можна було негайно ізолювати, не наражаючи на небезпеку решту секторів. Нині в кожного сектора є свій куратор, що має його схему та доступ до сусідніх секторів. Мені, як члену вищого керівництва Опору, відомо більше. Я знаю загальне розташування всіх секторів, але без конкретних деталей, а також контролюю частину магістральних тунелів між містами. Катакомби під великими мегаполісами знайти практично неможливо через велику кількість інших підземних комунікацій. В усіх інших місцях вони прокладені на дуже великій глибині, аж до гранітного, а іноді й базальтового шару.

— Зараз ми де? — запитав я.

— Майже двадцять кілометрів нижче рівня моря. Тому кабіна гравікара герметична і в ній працюють кондиціонери — зовні, м'яко кажучи, спекотно й задушливо. Хоча ви цього не помітили, але, спускаючись сюди, ми минули кілька шлюзів, призначення яких — відгородити так звану „поверхневу“ частину Катакомб від не надто комфортних умов їх глибинної частини.

— Вражає, вражає, — пробурмотів Агатіяр. — Це просто рай для партизанів... До речі, гуру, твоє кодове ім'я Ей-другий означає, що ти друга особа в керівництві?

— Саме так.

— Запитувати, хто такий Ей-перший, не варто?

— Поки що ні. Та, гадаю, ти з ним ще зустрінешся.

— А хто такий Ар-Ті... який там його номер? Як я зрозумів, він мешкав неподалік від мене.

— Він і працював поруч з тобою. Його звати Арчібальд Ортега.

— Арчі?! — вигукнув Агатіяр.

— Атож, він. Твій юний геній. Для тебе він той, ким був для мене ти.

Потім Шанкар повернувся до Рашелі:

— Дівчинко моя, весь цей час я думав про твій фільм. Я й досі приголомшений, я... втім, обилим емоції. Ти

донька великого та мужнього народу, перед яким я схиляю голову. Проте одного не можу збагнути: як вам вдалося вистояти впродовж цих років? Як витримує ваша економіка?

— Так, нам дуже важко, — погодилася Рашель. — Майже третина нашої промисловості працює на оборону, а військові витрати становлять понад двадцять відсотків федерального бюджету. Але ми тримаємося. У нас ефективна ліберальна економіка, повна свобода підприємництва і розумна система соціальних гарантій. Як вчили нас у школі, це найгнучкіша, найдинамічніша, най...

— Стривай, Рашель. Ти сказала „двадцять відсотків“?

— Десь так. А в окремі роки, буває, доходить до двадцяти п'яти.

— Але ж цього замало! Нехай вас три мільярди, нехай у вас ліберальна економічна система, яку я теж вважаю найефективнішою, проте... Вам же доводиться утримувати величезний флот! Я дещо знаю про Терру-Галлію: вона розташована усього в шести десятках парсеків від Землі і є однією з найстаріших людських планет. До початку війни ваш регіон освоювали протягом тринадцяти сторіч, і у вас крім каналів першого роду має бути багато досліджених каналів другого. Я не наважусь назвати навіть приблизну цифру, треба подивитися в довідник...

— Я дивився, — втрутився Агатіяр. — Ще в себе вдома, щойно почув назву Терра-Галлія. В останньому довоєнному випуску „Галактичного реєстру“ зазначені координати шести тисяч восьмисот сімдесяти двох досліджених каналів у системі Дельти Октанта, а радіус її дром-зони — понад чотирнадцять мільйонів кілометрів.

— Отож-бо, саме про це я й кажу. Майже сім тисяч каналів для вторгнення, розкиданих серед кількох секстильйонів кубічних кілометрів космічного простору. І об'єднана міць дев'яти цивілізацій, спрямована проти одної-єдиної планети. — Він замовк, напружено міркуючи. — Я, певна річ, не військовий стратег, а вчений-фізик, але за моїми приблизними підрахунками для повної

блокади дром-зони ваші військово-космічні сили повинні мати на озброєнні принаймні п'ять тисяч загороджувальних станцій, стільки ж, якщо не вдвічі більше, важких крейсерів та лінкорів, і до сотні тисяч швидкісних, високоманеврених кораблів середнього класу. І це не кажучи про особовий склад — щонайменше двісті мільйонів... — Шанкар похитав головою: — Але ж це неможливо! Навіть якщо я помиляюся в два чи три рази, все одно таку військову машину неспроможна прогодувати жодна, навіть найефективніша ліберальна економіка.

— Ви помилилися на цілий порядок, сер, — сказала Рашель. — А подеколи навіть на два. Особовий склад наших космічних сил — вісім мільйонів. Наш флот складається з восьми десятків загороджувальних станцій і двох з половиною сотень лінкорів, дредноутів і крейсерів важкого класу. Точна статистика середніх і легких кораблів мені невідома, але навряд чи їх більше десяти тисяч.

Обличчя Шанкара залишалося незворушним, проте його очі виказували глибокий подив та недовіру.

— І такими силами вам вдається стримувати Чужих?!

— Так, сер. Зазвичай для оборони нашої системи досить і двох десятків станцій із сотнею важких кораблів, але ми мусимо тримати резерв на випадок затяжної атаки. Ну і, звичайно, щоб застрахуватися від диверсій. Час від часу невеликим групам чужинців удається прорватися в наш простір, і вони, як ви розумієте, прагнуть завдати нам удару з тилу. А п'ятдесятники, прибравши людської подобі, проникають на Терру-Галлію, збирають секретну інформацію і влаштовують диверсії. Тому в кожній нашій державній установі, на кожному підприємстві, у багатьох громадських місцях і навіть у приватних будинках стоять спеціальні детектори, призначені виявляти замаскованих п'ятдесятників. Крім того, нас з дитинства навчають розпізнавати їх візуально — по ході, жестах, міміці.

— Тому ти відразу впізнала п'ятдесятника в метро? — запитав я.

— Атож, — відповіла Рашель. — І дуже злякалася. Першою моєю реакцією було здійснити тривогу. Потім я згадала, де знаходжусь, і ще дужче злякалася. Подумала, що він зараз мене схопить...

Від цих спогадів вона мерзлякувато зіщулилась і міцно пригорнулася до мене.

Шанкар задумливо покусував губи.

— Знаєш, Рашель, тут щось не так. З фрагментів бою, що записані на твоєму диску, важко судити про реальні втрати обох сторін, але в мене склалося враження, що в тій м'ясорубці ви перемолотили величезні сили Чужих. А ті чомусь вперто атакували по одному напрямку, замість завдати розсіяного удару по всій дром-зоні. Адже саме так завжди велися війни. Що ти на це скажеш?

Рашель кивнула:

— Власне, на початку війни так і було. Чужі проривалися в нашу систему одночасно багатьма каналами, наші космічні сили вступали з ними в бій і перемагали, але й самі зазнавали великих втрат. Ми б напевне програли цю війну, якби наші вчені не зробили відкриття, що захистило нас від таких розсіяних ударів. На жаль, це відкриття запізнилося, щоб врятувати решту людства.

— І що ж це за відкриття? — нетерпляче запитав Шанкар. — Невже ви навчилися закупорювати гіперканали?... А втім, ні, дурниці. Тоді б вам взагалі не довелося воювати. Ви б просто перекрили всі канали першого роду й досліджені — другого, а самі користалися б лише ново-відкритими й невідомими Чужим.

— Так, сер, — підтвердила Рашель. — Ми не вміємо перекривати канали, ми лише навчилися переорієнтовувати їх.

— Цебто, — знову втрутився Агатіяр, — ви можете довільно змінювати розташування зони входу-виходу для будь-якого каналу?

— Саме так. І звужувати теж — практично до половини кубічного кілометра. Але не більше. Якби ми могли стиснути їх до кількох кубометрів... ну, тоді, як ви розу-

мієте, це було б рівнозначне повному блокуванню.

— О боги! — пробурмотів Шанкар. — Як це вам вдалося?

— Не знаю, сер. Це наш найбільший секрет. Чужинські агенти намагаються вивідати його, але безуспішно. Подейкують, що всі втаємничені вчені та інженери живуть і працюють у неприступному бункері, про розташування якого відомо лише членам уряду. Може, це й правда. — Рашель знизала плечима. — Я знаю тільки те, що знає решта ґаллійців: усі канали дром-зони зосереджені в одному місці й перебувають під надійною охороною наших військ.

— Усі канали? — перепитав Шанкар. — Абсолютно всі?

— Тепер уже усі. Певна річ, першого та другого роду. Спочатку були переорієнтовані лише досліджені гіперканали, але незабаром Чужі почали застосовувати таку тактику: під час чергової атаки їхні невеликі швидкісні кораблі виривалися з району бойових дій, ховалися в глибинах космосу, а згодом повертались і намагалися непомітно прослизнути через недосліджені канали другого роду. Зрозуміло, що таким чином ці канали ставали дослідженими, і Чужі могли атакувати через них. Ми, звичайно, тримали дром-зону під пильним наглядом, розкидані всюди детектори визначали, по якому каналу відбувся перехід, і тоді його негайно звужували й переміщали до решти досліджених. Але років сімдесят тому наша служба контролю проґавила одного з розвідників, і це ледь не призвело до катастрофи. Після того випадку уряд вирішив взяти під охорону абсолютно всі канали другого роду. Ми мусили вдатися до величезних енергетичних витрат, зате тепер нам не загрожує напад з тилу. Та й агентам Чужих стало складніше повертатися назад.

— Понад сто мільярдів каналів... — вражено промовив Аґат'яр. — Уявити лишень: понад сто мільярдів каналів у кількох мільйонах кубічних кілометрів!

— Ні, сер, — похитала головою Рашель. — Не в кіль-

кох мільйонах, а майже в двохстах мільярдах. Ну, трохи менше. Я ж казала вам, що ми не вміємо стискати канали до кінця, а зробити так, щоб вони накладалися один на одного, не виходить. Тому всі недосліджені канали, а також ті, що відомі ворогові, зібрані всередині сфери діаметром сім тисяч кілометрів. Є ще друга сфера, менша, — у ній розташовані канали, досліджені нами й невідомі Чужим. Але, ясна річ, ми однаково ретельно охороняємо обидві сфери, і якщо з каналу, що вважається „чистим“, виходить корабель без наших позивних, його знищують.

— L'indicatif incorrect, — відгукнулася Ріта, і я відразу згадав, що саме такими словами доповідав офіцер адміралу, який з'явився ще в перших кадрах. — Ce sont les Etrangers. „Хибний позивний, це Чужі“. Правильно?

Рашель із захватом глянула на неї:

— Oh, vous parlez Francais!.. Так, міс, усе правильно. Втім, тоді й так було ясно, що це Чужі, атака йшла через канал першого роду. Але перед тим як відкрити вогонь, завжди роблять запит про позивні. Адже може так статися, що по цьому каналу повертається наш розвідник. Ну, ви розумієте, різні бувають ситуації.

Як і в усіх попередніх випадках, фразу „ви розумієте“ Рашель ужила як звичайний мовний зворот. Проте Ріта, почувши її вже вкотре, не стрималася:

— Ні, не розумію!.. Рашель, дівчинко, ти тут розповідаєш про всілякі канали, про їхню орієнтацію-переорієнтацію, про стискання-звуження. Інші слухають тебе з розумним виглядом, ставлять такі ж розумні запитання, а я... А я слухаю вас і почуваюся геть дурною.

Рашель була здивована.

— Ви серйозно, міс? Ви нічого не зрозуміли? Я так погано розповідала?

Ріта зніяковіло потупилася, а її батько сказав:

— Ні, Рашель, ти тут ні до чого. Проблема в самій Ріті. Тобі важко це зрозуміти, бо ти дитя вільного світу. А в нас, на Магаварші, люди намагаються не думати про космос і все пов'язане з ним. Цим цікавляться лише вчені, як я

чи професор Шанкар, та ще схиблені на зірках романтики на зразок містера Матусевича. — Він запитливо глянув на мене: — Я ж не помиляюся? Ви саме такий, правда? І тому ви не залишили Рашель. Тому ви так вперто не хотіли йти, хоча я відверто намагався спровадити вас. Десь на підсвідомому рівні, суто інстинктивно, ви відчували, що вона гостя з космосу. Ви не могли піти — просто тому, що все своє життя чекали на цю зустріч.

Я кивнув:

— Мабуть, що так, професоре.

— А Ріта, — продовжував Агатіяр, — звичайна собі дівчина з Магаварші, для якої космос — щось далеке, небезпечне й недосяжне. Їй відомо лише одне: у просторі існують дром-зони, через які кораблі можуть перестрибувати від зірки до зірки. І більше нічого. Я сам її так виховав, бо не хотів, щоб вона була схожа на мене.

Тим часом наш гравікар залишив магістральний тунель і знову почав шарпатися то в один, то в інший бік, підстрибувати вгору-вниз. Схоже, наша подорож наближалася до кінця.

Після хвилинного мовчання Агатіяр повернувся до дочки і став пояснювати:

— Ще наприкінці ХХІ століття, до початку епохи міжзоряних подорожей, між орбітами планет Сатурн та Уран була виявлена зона простору з аномальними характеристиками. Її вивченням займалося багато дослідницьких груп, і одна з них під керівництвом доктора Димитріса Марушкопулоса встановила, що в цій зоні наш звичайний чотиривимірний простір-час сполучений з іншим простором, що має зовсім інші властивості та сім вимірів — п'ять просторових і два часових; його відразу назвали гіперпростором, тобто надпростором. Марушкопулос висунув гіпотезу, що подібні зони розташовані поблизу всіх масивних космічних об'єктів і з'єднані між собою гіперпросторовими каналами. Димитріс Марушкопулос був грек за національністю, тому назвав ці канали дромосами, що грецькою означає „шлях“, „дорога“, а са-

му аномальну зону — дром-зоною. Згодом його гіпотеза повністю підтвердилася, були виявлені канали, існування яких він передбачав, але термін „дромос“, на відміну від „дром-зони“, за ними не закріпився. Їх вирішили називати просто каналами або гіперканалами, а їхня повна офіційна назва, що зустрічається лише в спеціальній літературі, звучить так: „гіперпросторові канали Марушкопулоса“... Я дохідливо пояснюю?

— Цілком, тату.

— У ході подальших досліджень було встановлено, що за своїми властивостями гіперканали поділяються на три категорії: першого, другого та третього роду. Канали першого роду нечисленні і легкопроникні. Вони з'єднують між собою найближчі дром-зони, розташовані на відстані не більш як двадцяти трьох парсеків. Утім, цю величину не можна назвати абсолютною константою, у різних регіонах космосу гранична довжина каналів першого роду має різне значення, в залежності від середньої густини розподілу гравітаційних мас. Так, наприклад, дром-зона Землі має канали першого роду довжиною аж до чотирнадцяти з половиною парсеків, а в системі Магаварші, де щільність зірок набагато більша, найдовший такий канал не перевищує двох світлових років. Але головна особливість гіперпросторових каналів першого роду полягає в тому, що за їхніми характеристиками можна точно визначити, куди вони ведуть. Зовсім інша ситуація з каналами другого роду, яких у кожній дром-зоні нараховується понад сто мільярдів — приблизно стільки, скільки є зірок у нашій Галактиці. Це від самого початку навело на думку, що будь-які дві віддалені дром-зони, незалежно від відстані між ними, сполучені каналом другого роду. Тобто теоретично до будь-якої зірки Галактики можна дістатися навіпрямки, зробивши лише один-єдиний гіперперехід. На жаль, канали другого роду не мають „прозорості“ першого, і апіорі ніяк не можна визначити, куди вони ведуть. Можна лише зробити перехід по одному з них навмання, а потім подивитися, куди нас занесе. У результаті

такого переходу ми можемо опинитись як усього лише в ста світлових роках від своєї дром-зони, так і в протилежному кінці Галактики. Від коротких каналів другого роду користі мало — значно економніше з погляду енергетичних витрат зробити кілька десятків стрибків по каналах першого роду. Зате, коли відстань вимірюється кілопарсеками, ці канали незамінні. Саме тому в період космічної експансії люди досліджували їх, щоб мати швидкий доступ до різних регіонів Галактики. Вважається, що поріг довжини таких каналів знаходиться десь між двомастами та трьомастами тисячами парсеків. А що стосується каналів третього роду, то вони для нас недоступні. Для їх відкриття потрібна така висока концентрація енергії, що її не витримує навіть фізичний вакуум. Вважається, що канали третього роду ведуть до дром-зон в інших галактиках. Це все, що можна про них сказати. — Закінчивши свою імпровізовану лекцію, Агатіяр сухо прокашлявся. — Сподіваюся, тепер ти розумієш, про що говорила Рашель?

Ріта невпевнено кивнула:

— Загалом так.

— І розумієш, чому Чужі не могли прорватися в локальний простір Терри-Галлії недослідженими каналами?

— Бо таких каналів сто мільярдів, і ймовірність потрапити навмання до конкретної, визначеної наперед зорі... ну просто неймовірна.

— У тім-то й річ. А щодо переорієнтації каналів і звуження їхньої зони входу-виходу, то тут я нічого сказати не можу. Я навіть не уявляв собі, що таке можливе. Схоже, це було випадкове відкриття, що набагато випередило сучасний рівень розвитку науки. Таке іноді трапляється — везіння, щасливий випадок... Тільки не подумай, Рашель, що я применшую геніальність ваших учених, просто хочу сказати... — Агатіяр раптом осікся і співчутливо промовив: — Бідолашне дівча! Скільки ж їй довелося пережити останнім часом...

Рашель не чула ні більшої частини його пояснень,

адресованих Ріті, ні міркувань про випадкові відкриття. Вже хвилин п'ять, як вона знову заснула, схиливши свою біляву голівку до мого плеча.

11

Коли ми піднялися вгору і вийшли з ліфта, я спершу був подумав, що Шанкар покружляв годину в Катакомбах і повернув нас до своєї садиби. Але потім зрозумів, що помиляюся: приміщення, де ми опинилися, хоч і було двійником Шанкарової „підземної вітальні“ за розмірами й розташуванням дверей та ліфтів, різнилося від нього деталями внутрішнього оздоблення, зокрема меблями.

Тут Шанкар поведився як удома. Нас ніхто не зустрічав, тому він узяв на себе роль господаря й відразу наказав віднести заснулу Рашель до крайньої з чотирьох кімнат, що примикали до вітальні. Це виявилася невелика, але досить затишна спальня. Уклавши дівчинку в ліжко, ми доручили Ріті наглядати за нею.

Мені Шанкар запропонував сусідню спальню, порадив гарненько відпочити і ні про що не турбуватися: це місце, за його словами, було цілковито надійним та безпечним. Я вирішив, що на його слова можна покластися, і лише запитав, де ми зараз перебуваємо.

— У Паталіпутрі, — стримано відповів Шанкар. — Нічого конкретнішого поки сказати не можу.

Паталіпутра була федеральною столицею, політичним та адміністративним центром Магаварші. Я подумав, що, мабуть, таки справді, за цих обставин вона найбезпечніше для нас місце. Хай би яким колабораційним не був наш уряд, він нізащо не дозволить агентам Чужих розгулювати вулицями столиці, влаштовувати тут масові обшуки та облави. До того ж сховок, напевно, належав одному з вищих державних службовців, досить впливовому, щоб відгородити себе від цікавості чужинців.

Тривожні думки та травмована рука, що й досі трохи боліла, не завадили мені швидко заснути й добряче ви-

спатися. На ранок, бадьорий та відпочилий, я вийшов зі своєї кімнати до вітальні, але не застав там ні Шанкара, ні Агатіяра. Натомість побачив невисокого опасистого чоловіка років шістдесяти, безвусого та безбородого, з густим чорним волоссям без натяку на сивину. Він сидів у кріслі перед великим стереоекраном, на якому миготіли знайомі мені кадри космічного бою. З виразу його обличчя було зрозуміло, що він бачив цей запис уже не вперше, але так захоплено спостерігав за ходом битви, що не відразу звернув на мене увагу.

А я, ледь переступивши поріг, замер як укопаний. Правду кажучи, я просто не міг повірити власним очам.

Те, що я не був знайомий з цим чоловіком, ще не означало, що я його не знав. Його обличчя лише зрідка з'являлось у випусках новин, але, мабуть, на всій Магаварші не знайшлося б людини, яка, побачивши його, не сказала б: „Та це ж...“

Нарешті він помітив мене, рвучко підвівся з крісла й рушив мені назустріч.

— Здрастуйте, містере Матусевич. Бачу, ви рання пташка.

Від його міцного енергійного рукостискання я трохи оговтався й чемно привітався:

— Доброго ранку, ваша величносте.

— Мені більше до вподоби звертання „сер“, — сказав він. — Обійдемося без церемоній. Гаразд?

— Звичайно, сер, — відповів я, тим часом намагаючись зібратися з думками й узгодити своє колишнє уявлення про цю людину з фактом її присутності тут, в одному з таємних сховищ Опору.

Падму XIV заслужено називали найгіршим імператором за всю тисячолітню історію Магаварші. Його вважали невинуватим мізантропом, що понад усе цінував самотність і всіляко уникав з'являтися на публіці. А про те, щоб він брав бодай якусь участь у політичному житті планети, взагалі не йшлося. Це цілком влаштовувало наш істеблішмент, зате пересічні громадяни Магаварші були

незадоволені. Деякі масмедіа правого ухилу щиро нарікали, що маємо такого слабосилого, безініціативного й зовсім безхарактерного імператора, а крайні „ліваки“, навпаки, так само відверто зловтішалися, час від часу пускаючи уїдливі кпини на адресу всього інституту монархії, який вони вважали атавізмом.

Сам я не був ані монархістом, ані республіканцем, проте цілком поділяв думку більшості співгромадян, що така поведінка Падми зовсім не личить главі держави, хоч як би він не називався — імператором чи президентом. І лише зараз я зрозумів, якими безпідставними були всі звинувачення на його адресу. Він просто грав роль, причому грав блискуче, вдаючи з себе відлюдька й нікчому, і тим самим відволікав від своєї персони увагу Чужих. Його безхарактерність та мізантропія насправді виявилися лише маскою, за якою ховався один з лідерів підпілля, можливо, навіть головний керівник.

— Ваше кодове ім'я Ей-перший, — сказав я. — Адже так?

Падма ствердно кивнув:

— Саме так, містере Матусевич. Правду про мене знають лише кілька людей. Тепер і ви належите до їхнього кола... Та про це трохи згодом. Найперше вам треба поспіяти.

Він провів мене до невеличкої кухні, що межувала з вітальнею, і запропонував розігрітий у духовці шніцель. Поступово шок, викликаний несподіваною зустріччю, минув, я перестав почувати себе ніяково та скуто в присутності вінценосної особи, і мене навіть розважило те, що за столом мені прислуговував сам імператор Магаварші.

Під кінець короткої трапези Падма приготував дві чашки кави — для мене та для себе, — і ми повернулись до вітальні. Зручно вмовистившись у кріслі, він дістав сигарету, клацнув запальничкою й закурив.

— Вам я не пропоную, — сказав імператор, — оскільки у вашому досьє зазначено, що ви не маєте цієї шкідли-

вої звички.

— У моєму досьє, сер? — поцікавився я. — Службово-му чи державних спецслужб?

— Ні, в нашому. У досьє Опору.

— Ви стежили за мною?

— Скажімо так: ми мали вас на оці. Ще три роки тому один з наших людей рекомендував залучити вас до роботи підпілля. Керівництво місцевого осередку розглянуло його рекомендацію і вирішило, що ви нам не підходите.

— Отакої? — Я не те щоб образився, але мені стало прикро. — І чим я вас не влаштував?

— Бо виявилися надто прямодушним для підпільника. Ми з'ясували, що ви „під ковпаком“ у Чужих — як і всі, хто надміру захоплюється космічними віртуальними реальностями. Протягом кількох місяців ви навіть перебували під наглядом їхнього агента, але невдовзі чужинці переконалися, що ви не маєте жодного стосунку до Опору, і перестали стежити за вами. Проте ви вже „засвітилися“, тож ми не могли ризикувати, залучаючи вас до нашої організації.

— А якщо не секрет, — запитав я, — хто вам рекомендував мене?

— Ви його добре знаєте. Це ваш колега Ахмад Раман.

— То він член підпілля?

— І дуже активний.

— Тепер чужинці, напевно, зацікавляться ним, — стривожено зауважив я.

— За містера Рамана не хвилюйтеся, він уже в безпеці. Також ми подбали про ваших батьків, обох братів, сестру з родиною і навіть про колишню дружину. Ситуація надзвичайно серйозна. За останніми даними Чужі розгорнули активну діяльність і спрямували всі сили на пошуки Рашелі. На щастя, нам вдалося випередити їх.

— Рашель ще не покидалася?

Імператор кивнув:

— Прокидалася. Розповіла нам свою історію, а потім ми дали їй снодійне, щоб вона знову заснула. У неї силь-

не нервові виснаження. Останні три місяці були для неї справжнім кошмаром — вона провела їх одна-однісінька на кораблі, що зазнав катастрофи в міжзоряному просторі. А товариство їй складали дві дюжини мерців на борту, серед яких був її батько. Таке витримає не кожен дорослий, що вже казати про дванадцятирічну дівчинку.

— А що сталося з кораблем? І взагалі, як вона туди потрапила? Адже, як я розумію, це був розвідувальний політ.

— Саме так. Це був розвідник, до того ж не перший. Уже два десятиліття кораблі з Терри-Галлії регулярно входять у наш локальний простір і збирають інформацію. Досі їх жодного разу не виявляли, бо вони не користалися місцевою дром-зоною, а здійснювали гіперпереходи до однієї з найближчих зірок і звідти, вже на досвітловій швидкості, добиралися до системи Магаварші. Завдяки великій густоті зірок у нашому регіоні це не складало для них великих труднощів. Найближча до нас зоря, Адіті, розташована менше ніж в одному світловому місяці. А в межах світлового року...

— Перепрошую, сер, — ввічливо, але нетерпляче перебив я. — З мого досьє ви маєте знати, що я захоплююся астрономією, тому всі ці факти мені добре відомі. Зокрема й точна відстань до Адіті — шістсот вісімдесят п'ять світлових годин. Також я можу назвати по пам'яті всі зорі в радіусі світлового року від Магаварші. Від якої з них прилетів корабель Рашелі? Від Адіті?

— Ні, там з'являтися вони не ризикували. Найближчі зорі завжди під підозрою, тож Чужі можуть тримати під наглядом їхні дром-зони. Корабель летів через Дзету Девакі — це майже вдвічі далі, зате безпечніше. Його місія відрізнялася від усіх попередніх: на планету мала висадитися розвідувальна група для встановлення контакту з Опором. Про наше існування вони знали вже багато років і розраховували вийти на нас через трьох людей, зокрема через професора Агатіяра. Зрозуміло, якби на місці Рашелі був досвідчений розвідник, він діяв би значно обачні-

ше і зумів би зв'язатися з нами, не привертаючи уваги Чужих.

— Ого! — промовив я, відчувши, як моє серце закалатало в грудях. — Розвідувальна група, контакт з Опором... Отже, щось назріває?

— Безумовно. Схоже, що керівництво Терри-Галлії має особливі плани стосовно Магаварші. Адже Рашель казала вам, що їхні розвідники вже запустили цей фільм у глобальні мережі семи окупованих планет? — Імператор кивнув убік екрана.

— Так.

— Зате *нам* вони не повідомили про свою боротьбу, хоча спостерігали за нами вже двадцять років. Вам не здається це дивним?

— Здається, — погодився я, але потім додав: — Автім, ні. Якщо галлійці не хотіли виказувати перед Чужими свою зацікавленість Магаваршою, тоді все логічно.

— Ще б пак! Усі ці роки вони щось готували. Рашель не знає, що саме, та в мене є певні здогади. І якщо вони підтвердяться... — Імператор на секунду замовк, а в його очах спалахнули вогники. — До речі, один цікавий факт. Корабель, на якому прилетіла Рашель, зветься „Зоря Свободи“. Символічно, чи не так?

Відповісти я не встиг. Раптом тишу в кімнаті порушило настирне пищання годинника на зап'ястку Падми. Імператор підхопився з крісла і жестом звелів мені мовчати.

— У двері моєї спальні хтось дзвонить, — пояснив він, увімкнув свій комунікатор і млявим, сонним голосом запитав: — Хто там?

— Це я, тату, — почувся дзвінкий дівочий голос, який я відразу впізнав: на відміну від свого батька, принцеса Саті, наступниця престолу, брала активну участь в громадському житті Магаварші й часто з'являлась у випусках новин. — Вибач, що розбудила тебе. Та це дуже термінова справа. Мені можна ввійти?

— Зачекай, Саті. Я тільки вдягнуся.

Вимкнувши комунікатор, він швидко попрямував до ліфта і вже на ходу кинув мені:

— Залишайтеся тут. Хвилин за п'ять повернуся.

12

Проте імператор не повернувся ні за п'ять хвилин, ні навіть за півгодини. Чекаючи його, я вдруте переглянув фільм про Терру-Галлію, а потім вивів на екран інші файли з диска, що містили технічні дані про корабель.

„Зоря Свободи“ належала до класу легких крейсерів, призначених головно для розвідувальних та диверсійних акцій. Відповідно до специфікації екіпаж мав складатися з п'яти осіб: капітана, другого пілота, бортінженера, оператора артилерійських систем та медика; останній мав поєднувати свої обов'язки з роботою на камбузі й доглядом за житловими приміщеннями, а артилерист відповідав також за системи зв'язку та зовнішнього спостереження. Одночасно з екіпажем на кораблі могли перебувати два десятки пасажирів.

Крейсер мав потужний ходовий двигун і протягом чотирьох діб міг розвинути швидкість понад половину від світлової. І тут я дещо знайшов. Уже не в файлах специфікації, а у звітах про стан бортових систем. При досягненні кораблем прискорення $56,3 g$ в роботі гравікомпенсаторів стався критичний збій, і сила тяжіння на борту перевищила стандартну в тридцять разів. А це означало неминучу й майже миттєву смерть.

Тепер я зрозумів, що сталося з екіпажем „Зорі Свободи“. Найпевніше, це була диверсія: скажімо, в бортовий комп'ютер запустили якийсь вірус, що активізувався при досягненні заданого прискорення. Протягом наступних вісімдесяти двох годин корабель продовжував розгін, поки не досяг крейсерської швидкості $0,56$ від світлової. Тільки тоді автопілот, не отримавши подальших вказівок, зупинив ходові двигуни.

А де ж увесь цей час була Рашель? Як їй вдалося залишитися живою?...

Я знову переглянув специфікацію, намагаючись відшукати місце на кораблі, де вона могла б урятуватися від перевантаження. І незабаром знайшов його: це був пришвартований до крейсера невеликий шатл міжпланетного класу, оснащений технологією „суперстелс“, що робила його невидимим для радарів та детекторів мас, і — найголовніше! — обладнаний автономними гравікомпенсаторами, здатними витримати стократне прискорення. Можна не сумніватися, що саме завдяки їм Рашель залишилася живою...

Мою увагу від екрана відвернуло тихе шелестіння дверей. Я озирнувся й побачив Ріту, закутану в довгий халат. На її свіжому, відпочилому обличчі зовсім не було косметики, а розпущене й ретельно розчесане волосся поблискувало від вологи.

— Доброго ранку, містере Матусевич, — привіталася вона.

— Доброго ранку, міс Агатіяр, — відповів я. — Ваш батько ще спить.

— Я так і думала. А ви вже зустрічалися з... — Вона зробила виразну паузу.

— Зустрічався. І сказати, що я здивований, — це нічого не сказати.

— А я й досі не можу повірити... Імператор пішов спати?

— Ні,десь годину тому його викликала принцеса. Він обіцяв незабаром повернутися, але щось затримується. А ми так і не закінчили розмову про Рашель. Ви чули її розповідь?

— Так. Рашель розбудили при мені, вона розповіла нам свою історію, а потім нас обох знову відправили спати. Отож я можу допомогти. На чому зупинився імператор?

— На тому, що це була розвідувальна місія, а корабель зветься „Зоря Свободи“. Та потім я й сам дещо з'ясував,

переглядаючи диск. — І я розповів їй усе, про що довідався.

— Саме так воно й було, містере Матусевич... До речі, може, станемо називати одне одного на ім'я? Не люблю всі ці церемонності. Згода?

— Звичайно.

— Так от, Стефане, — продовжувала Ріта. — Ти правильно здогадався. У бортовий комп'ютер потрапив вірус, уся команда корабля загинула від тридцятикратного перевантаження, а Рашель урятувалася тільки тому, що автоматично спрацювали гравікомпенсатори шатла, де вона ховалася.

— Ховалася? — перепитав я.

— Ага. Як висловився пан Шанкар, Рашель — типовий зразок „космічного зайця“. Командиром „Зорі Свободи“ був її батько, Жофрей Леблан. З його секретних файлів вона видобула всі необхідні коди доступу і перед відльотом пробралася на корабель. Каже, що не хотіла знову розлучатися з батьком. За останні п'ять років капітан Леблан був зі своєю родиною лише кілька місяців, а решту часу проводив у тривалих розвідувальних польотах. Коли Рашель довідалася, що він відбуває на чергове завдання й повернеться не раніше ніж за півроку, вона не витримала і вирішила полетіти разом з ним. — Ріта хмикнула. — Хоча я не думаю, що вона вчинила так лише через батька. По-моєму, їй дуже хотілося подорожувати, схоже, така вже в неї авантюрна вдача. А щоб батько не зміг повернути її назад, вона вирішила перечекати в шатлі, аж поки корабель не набере повної швидкості. І це врятувало її.

— Авжеж, — погодився я. — Їй дуже пощастило.

Поки ми розмовляли, зі своєї кімнати вийшов Раджів Шанкар. Вигляд він мав стомлений і хворобливий. Цебто ще хворобливіший, ніж учора.

— Три години намагався заснути, — сказав він, сідаючи на канапу. — Але марно. Я надто схвилюваний. Останні кілька годин перевернули все моє життя.

— Можу дати вам снодійне, — люб'язно запропонувала Ріта. — Воно зовсім нешкідливе.

— Гарна ідея. Буду вам дуже вдячний, люба. — А коли Ріта пішла в спальню за своїм медичним кейсом, Шанкар звернувся до мене: — Ви вже розмовляли з Падмою? Він збирався дочекатися вас.

Я відповів, що імператора годину тому викликала дочка і що він затримується. Шанкар спохмурнів:

— Це мені не подобається. З якого дива принцеса потурбувала його так рано? Адже всім відомо, що він любить поспати.

— Може, це пов'язано з нами? Вірніше, з Рашеллю.

— Навряд. Навіть якщо Чужі офіційно звернулися до уряду з вимогою видати вас, то при чому тут імператор? І міністри, і принцеса знають, що політикою він не цікавиться, а говорити з ним про чужинців все одно що звертатися до стінки. Ні, тут щось інше.

Ріта, повернувшись зі спальні, запропонувала Шанкарові дві капсули зі снодійним:

— Ось, випийте, і за чверть години заснете.

Шанкар подякував, проте не став одразу приймати капсули, а поклав їх на низенький столик поруч з канапою.

— Пане Шанкар, — озвався я, повертаючись до питання, що найбільше мене цікавило. — Як я розумію, Рашелі вдалося знешкодити вірус і отримати контроль над кораблем. Але чому вона полетіла до Магаварші? Чому не повернулася назад на Терру-Галлію?

— Це ж очевидно: їй забракло знань. Вона ж лише дванадцятирічна дівчинка, хай навіть дуже розумна, хоробра, кмітлива. Вірус Рашель виявила і знешкодила — це не проблема, якщо здогадуватися про його існування. Вона контролювала програму автопілота, що доставив „Зорю Свободи“ в наш локальний простір. Але вона не могла скласти програму для зворотного шляху і тим більше не могла керувати кораблем вручну. Якби Рашель не була така розумна, якби переоцінила свої сили і спробувала це зробити, то безнадійно загубилася б у космосі.

Шанкар узяв зі столика одну з капсул і, трохи повагавшись, усе ж проковтнув її.

— На щастя, — продовжував він, — Рашель виявилася розважливою дівчинкою. Чекати на прибуття наступного розвідника вона не могла. По-перше, не знала, коли це станеться; по-друге, не уявляла, як встановити з ним контакт — адже він теж ховатиметься від Чужих; а по-третє, у неї вже не витримували нерви, вона більше не могла залишатися сама на кораблі. Із записів бортового комп'ютера Рашель знала про заплановану висадку на Магаваршу і вирішила скористатися з цього. Шатл завбільшки з невеликий літак — це вам не міжзоряний корабель, і впоратися з ним значно легше. До того ж його автопілот був заздалегідь запрограмований. При наближенні до планети він визначив розташування орбітальних станцій Чужих і самостійно розрахував оптимальну траєкторію приземлення. Звичайно, був ризик, що шатл помітять, незважаючи на його невидимість для радарів. Але це був *розумний, виправданий* ризик.

Шанкар знову зробив паузу і проковтнув другу капсулу снодійного.

— А знаєте, Ріто, ці пігулки починають діяти. Мене вже потроху заколисує. — Потім знову повернувся до мене: — Повторюю, містере Матусевич: Рашель дуже розважлива дівчинка. Вона все зробила правильно — навіть те, що по дорозі до професора Агатіяра „підчепила“ вас. Я в жодному разі не стверджую, що це був її свідомий вчинок, але ваша форма пілота, безумовно, відіграла свою роль. І тут Рашелі знов пощастило: адже ви не просто пілот, ви ще й знайомі з теорією астронавігації. І хоча досі ви мали справу лише з віртуальними космічними польотами, я не маю сумніву, що ви впораєтеся зі справжнім кораблем.

Мені перехопило подих.

— Ви хочете сказати...

— Ясна річ! Хто ж ще поверне Рашель додому і доправить на Терру-Галлію нашого повноважного посла.

Тут почулося тихе поклацування, двері ліфта розі-

йшлися і з кабіни вийшов імператор. Вигляд у нього був дивний — не сказати б, що радісний, але й не засмучений. Його втомлені очі промінилися якимсь похмурим задоволенням.

— Вибачте, що затримався. Довелося приймати відставку Кабінету Міністрів.

— О цій порі? Зранку до сніданку? — здивувався Шанкар. — Який гедзь їх укусив? Вони що, з похмілля вирішили оголосити дострокові вибори?

— Ні, тут інше. Вони просто вмили руки й хутко розбіглися по домівках. Дві години тому на адресу уряду прийшла нота від Чужих з повідомленням про тимчасове запровадження на Магаварші особливого режиму управління. Перші їхні кораблі мають приземлитися на планету вже після полудня. Словом, починається окупація.

Шанкарові очі, вже затуманені снодійним, миттю спалахнули.

— Війна! Ну нарешті!..

13

Ми знову мчали в капсулі ґравікара крізь непроглядну пільму Катакомб. Тільки тепер у кріслі водія сидів імператор, а Шанкар, з останніх сил долаючи сон, перераховував першочергові заходи, до яких треба вдатися у зв'язку з майбутньою окупацією. Він бурмотів дедалі нерозбірливіше, аж поки врешті-решт не заснув.

— Саме зараз в екстрених випусках новин повідомляють про запровадження особливого режиму, — стримано заговорив імператор, переконавшись, що Шанкар міцно спить. — Водночас у планетарній інфомережі поширюється фільм про Терру-Галлію. Незабаром він буде доступний кожному. Саті ще не знає про нього, та вже збирається виступити з закликом до непокори — ігнорувати Чужих, саботувати всі їх розпорядження, відмовлятися від будь-якої співпраці. Я намагався відрадити її, але вперте дівчисько не хоче нічого слухати. Вона зневажає ме-

не, має за нікчемного хробака. — Падма гірко посміхнувся. — Зараз вона думає, що я втік з палацу, аби сховатися від проблем.

— Хіба принцеса не знає правди про вас? — здивувався Агатіяр.

— Ні. І не повинна. Ніхто не повинен знати. Якщо... вірніше, *коли* ми станемо вільними, не можна допустити, щоб народу стало відомо про мою участь в Опорі.

— Але чому?

— Бо це може призвести до чергової конституційної реформи. Народ може зажадати, щоб імператор, як і шістсот років тому, очолював уряд. А я цього не хочу — не для себе особисто, а взагалі для Магаварші. Хай навіть я буду справедливим та компетентним правителем, і моя дочка теж, однак де гарантія, що такими ж будуть мої онуки та правнуки? В управлінні державою не можна покладатися на спадковість. Ось чому я не хочу, щоб Саті виступала з закликом до непокори, бо це зробить її дуже популярною в народі. Нехай війна розпочнеться без її участі.

— Пан Шанкар говорив щось про ракетну атаку, — зауважив я.

Імператор кивнув:

— Перші транспорти з окупантами не сядуть на планету, вони будуть знищені позитронними ракетами. Їх у нас вже дев'яносто вісім одиниць. Усі ці роки професор Шанкар займався їх виготовленням. Крім того, склади в Катакомбах доценту забиті звичайним озброєнням, що залишилося ще з довоєнних часів.

Агатіяр спохмурнів.

— Ну, припустімо, що вам вдасться збити дев'яносто вісім транспортів. Припустімо також, що звичайних ракетних установок вистачить ще на певну кількість чужинських кораблів. А далі?

— Ми не діятимемо так прямолінійно. Наша тактика полягатиме в здійсненні диверсійних актів. А позитронні ракети — це крайній захід. Перші п'ять-шість штук — як вітання. Мовляв, ласкаво просимо, дорогі гості. А ще ця

атака має відвернути увагу Чужих від шатла, щоб містер Матусевич зміг безперешкодно вивести його за межі контрольованої орбітальними станціями зони. Протирадарний захист — це добре, але підстрахуватися не завадить.

Як і під час розмови з Шанкаром, мені аж стислися груди. Виходить, я *справді* полечу. Полечу в *справжній* космос, до *справжніх* зірок!..

А Рашель радісно поглянула на мене, потім на імператора:

— То ви допоможете мені? Я повернуся додому?

— Так, моя люба, — відповів Падма. — Звичайно, ми допоможемо тобі. А заразом допоможемо й собі. Ми мусимо якнайшвидше зв'язатися з вашим урядом, щоб він скоригував свої плани. Нас не треба готувати до повстання, ми вже готові до нього. Тепер справа за вами. Скоро чужинцям буде не до дром-зони, у них з'явиться купа проблем на самій Магаварші.

Якийсь час Рашель мовчала.

— Ви вважаєте, що це й було завданням татової команди? Підготувати повстання і змусити Чужих до вторгнення на планету?

— Я цього певен. Чужі, звісно, не дурні, але вони не знають однієї важливої речі.

— Якої?

— Що ви спостерігаєте за нами вже двадцять років. Якби вони знали, то не сунулися б на Магаваршу, а зосередили б увагу на підступах до системи. До того ж їхнє рішення окупувати планету свідчить про те, що їм нічого не відомо про катастрофу корабля. Напевно, вони вирішили, що на Магаваршу висадився цілий загін ваших агентів, які навіть приховали з собою дітей. — Падма силувало всміхнувся. — І ми маємо скористатися з цього. Зараз наше першочергове завдання — встановити контакт з Террою-Галлією й погодити подальші дії.

— І хто ж буде нашим представником на переговорах? — поцікавився я.

— А як ви думаєте? — З цими словами імператор по-

глянув на Шанкара. — Кому ще можна доручити таку відповідальну місію? Та й він сам нізащо не погодиться на будь-яку іншу кандидатуру. Зрештою, він наш патріарх і більше за всіх заслужив право представляти Магаваршу на перших за останні сто років міжнародних переговорах.

— Йому потрібен помічник, — несміливо зауважив Агатіяр. — Ну, скажімо, референт чи секретар...

— І перекладач не завадить, — так само несміливо додала Ріта. — Та й лікар на кораблі має бути.

Імператор кивнув:

— Ясна річ, ви теж полетите. І я б радо полетів з вами, але... — Він похитав головою. — Мое місце тут, на Магаварші.

14

Цього разу наша тригодинна подорож по Катакомбах не закінчилася черговим підйомом на ліфті. Проминувши кілька шлюзів, ми опинились у великому ангарі. Там стояло з десятків гравікарів і дві старі армійські амфібії, що поєднували функції бойового флаєра та глибоководної субмарини.

Ще при проходженні шлюзів імператор затемнив прозорий ковпак кабіни, тому п'ятеро людей, що знаходилися в ангарі, не могли нас бачити. Втім, їхніх обличчя я теж не розгледів, позаяк стояли вони далеченько, а освітлення тут було тьмяним.

Падма кілька разів мигнув фарами, мабуть даючи умовний сигнал. Двоє з цієї групи залишилися на місці, а решта троє, помахавши нам руками, забралися досередини найближчого гравікара. Запустивши двигун, вони рушили до виходу з ангара. Тільки коли перегородка шлюзу за ними опустилася, імператор відкинув ковпак кабіни і сказав:

— Ну все, можемо виходити. Ті двоє з вашої команди, містере... *капітане* Матусевич. Адже вам знадобиться не лише лікар, а й другий пілот з бортінженером.

Лишивши Шанкара спати в кабіні, ми вибралися з гравікара. Тим часом мої майбутні підлеглі підійшли до нас. Тепер я вже міг розгледіти їхні обличчя і з подивом виявив, що одне з них мені добре знайоме.

— Ахмаде, ти?!

Майже одночасно зі мною вигукнув Агатіяр:

— Арчі!

З усього було видно, що і для мого напарника Ахмада Рамана, і для професорового учня Арчібальда Ортегі наша зустріч виявилася такою ж несподіванкою, як і для нас. А за кілька секунд, упізнавши імператора, вони взагалі отетеріли.

Привітавшись з ними, Падма запевнив їх, що звертання „ваша величносте“ абсолютно зайве, можна просто казати „сер“. Відтак запропонував їм зачекати пояснень у товаристві Агатіяра й Ріти, а сам відвів нас з Рашеллю до протилежної стіни ангара.

Там також був шлюз, на вигляд значно міцніший, розрахований на куди більше навантаження, ніж усі попередні.

— Отже, моя люба, — звернувся імператор до Рашелі, — звідси до місця зі вказаними тобою координатами трохи більше трьохсот кілометрів. Це найближчий до твого шатла океанічний термінал Катакомб. Сподіваюся, ти зможеш викликати його прямо звідси, і нам не доведеться користуватися амфібіями — вони не такі швидкісні, до того ж не мають протирадарного захисту.

— На таку відстань потужності має вистачити, — сказала Рашель, дістаючи з кишені свій дистанційний пульт.

Вона натиснула „APL“ і, втримуючи її, вибрала ще одну кнопку, позначену літерою „P“ в кружечку. На дисплеї з'явилося меню з доброго десятка пунктів, більшість яких були зрозумілі навіть без перекладу.

Рашель встановила максимальну потужність, мінімальний кут розсіювання і запитала в імператора точні координатами розташування ангара. Той був готовий до цього й дістав з кишені папірець, де були зазначені широ-

та, довгота і глибина нижче рівня моря. Рашель швидко ввела дані і сказала:

— Тепер він автоматично визначить потрібний напрямок і передасть туди сигнал. Його внутрішній компас уже налаштований на місцеві магнітні полюси та сітку координат. Коли зв'язок установиться, будь ласка, мовчіть, не втручайтеся. Комп'ютер шатла ставитиме мені запитання для ідентифікації, я маю відповідати швидко та точно. Якщо хоч раз зіб'юся, він зробить попередження, а після другої помилки активує систему самознищення. Ну, ви ж розумієте, вимоги безпеки.

— Авжеж, розумію, — кивнув Падма і взяв мене за лікоть. Ми разом відступили на кілька кроків.

Рашель спрямувала пульт убік люка й натиснула кнопку. Майже відразу з крихітного динаміка пульта почувся сухий голос. Миттю зосередившись, Рашель квапливо, але чітко промовила кілька слів. Потім пролунало якесь запитання. Вона відповіла. Ще одне — і знову швидка відповідь.

Такий обмін короткими репліками тривав близько хвилини. Нарешті Рашель розслабилась і заговорила спокійніше. Потім звернулась до нас:

— На максимальній швидкості шатл може дістатися сюди за одну годину двадцять три хвилини. Але при цьому є ризик, що турбулентні потоки можуть помітити з орбіти. Тому комп'ютер, прорахувавши розташування чужинських станцій, пропонує стовідсотково безпечний маршрут, що забере три з чвертю години.

Імператор ненадовго задумався.

— Ні, це недоцільно. Чужі готуються до висадки на планету і, мабуть, уже змінили орбіти станцій. Сподіватимемося, що вони не помітять шатла, до того ж зараз у цьому районі океан штормить. У нас обмаль часу, а капітану Матусевичу ще треба ознайомитися з системами керування.

— Шатл може летіти на автопілоті, — зауважила Рашель.

— Безумовно, може. Проте автопілот ефективний лише в стаціонарних умовах. А в нестандартних ситуаціях жоден комп'ютер не зрівняється з людиною.

Рашель погодилася з ним і наказала шатлу йти найкоротшим курсом.

Потім ми повернулися до ґравікара, де Ортеґа доймав Аґатіяра численними запитаннями, на які той не наважувався відповісти. Шанкар, як і раніше, спав, а Ахмад стояв трохи осторонь з розгубленим виразом обличчя. Спершу я підійшов до нього.

— Вибач, друже, що завдав тобі стільки клопоту.

— То це через тебе? — здивувався Ахмад і похитав головою. — А я й гадки не мав, що ти в нашій організації. Колись я рекомендував твою кандидатуру, але тебе, здається, забракували... Що сталося, Стефане? Вночі мене розбудили, змусили йти в Катакомби, потім привезли сюди й наказали чекати розпоряджень. І ось я чекаю — але нічого не розумію!

— Зараз ми все пояснимо, містере Раман, — озвався імператор. — І вам також, містере Ортеґа. Та передовсім ви маєте подивитись один коротенький фільм.

15

Шатл прибув точно за розкладом і ввійшов у заздалегідь відкритий зовнішній люк. Наступні десять хвилин ми нетерпляче чекали, поки помпи викачають зі шлюзової камери всю воду. Імператор сказав:

— Нам самі боги сприяють. За останніми повідомленнями зі сходу рухається потужний грозовий фронт, години за дві він буде над нами. Отже, ви зможете без проблем дістатися нічного боку планети. — Він запитливо глянув на мене: — Вас не лякає, що доведеться летіти крізь грозу?

— Анітрохи, сер. Це ж космічний шатл, а не сімейний флаєр.

— До речі, — зауважив Шанкар, який прокинувся ще півгодини тому і вже встиг поговорити з кимсь по внутрішній мережі Катакомб. — Зараз наші люди вивчають нове розташування орбітальних станцій. Перед відправленням ви отримаєте схему їхніх орбіт.

Нарешті помпи відкачали всю воду, внутрішній люк шлюзової камери відкрився, і ми всією юрбою ввійшли досередини. На нас повіяло холодним вологим повітрям, густо насиченим сумішшю запахів йоду, солі та гнилих водоростей. Спалахнув прожектор і вихопив з пільми літальний апарат завбільшки з легкий пасажирський літак, весь вугільно-чорний, без маркування, з невеликими дельтоподібними крилами.

Ступаючи по калюжах морської води, я обійшов довкола шатла, потім наблизився до нього впритул і торкнувся долонею шорсткої бортової обшивки. Поза сумнівом, це був справжній космічний шатл міжпланетного класу, дуже схожий на комп'ютерні моделі, з якими я вправлявся у віртуальних реальностях. Виходячи з габаритів, він був розрахований на десяток пасажирів, а в пілотській кабіні могло поміститися двоє людей. Основний двигун — гравітаційний: таким легким шатлам він дозволяв розвивати пристойну швидкість поблизу масивних небесних тіл. Допоміжні реактивні двигуни працювали на дейтерії: їх використовували для тонкого маневрування, а в разі потреби вони могли за лічені хвилини розігнати шатл до третьої космічної швидкості.

За допомогою свого пульта Рашель відкрила люк шатла й випустила трап. Коли ми піднялися на борт і опинились у тамбурі, імператор сказав:

— Нехай капітан Матусевич розбереться з системами керування. Рашель допоможе йому, а ми, щоб не заважати їм, посидимо в салоні.

Пройшовши до кабіни, я влаштувався в зручному кріслі першого пілота й уважно оглянув контрольну панель. Ніяких проблем з керуванням не передбачалося, за винятком хіба що однієї — мовного бар'єра.

— Рашель, — запитав я, — твій комп'ютер розуміє англійську?

— Це можна влаштувати.

Вона сіла в сусіднє крісло і проказала кілька слів, серед яких я почув щось схоже на „англе“. Французький текст на всіх приладах та дисплеях змінився на звичний для мене англійський.

Передовсім я наказав деактивувати інтерфейс голосових команд і всі подальші повідомлення виводити на месаж-рядок тактичного дисплея.

— Мій тато теж не любив, коли комп'ютери розмовляють, — зауважила Рашель, і в її голосі виразно вчулися сумні нотки. — Так само, як і решта пілотів. Це відволікає увагу? Чи дратує?

— Просто виникає небажана ілюзія людської присутності. Коли комп'ютер розмовляє з тобою, мимоволі складається враження, що він член команди. Іноді віддаєш йому накази не за встановленою формою, а він їх не розуміє. Хоч там як, а комп'ютер лише тупа біоелектронна машина, яка немає ні розуму, ні уяви, ні свободи волі. Він незамінний помічник і чудовий виконавець, але не більше... Втім, годі балачок, — сказав я, зосереджуючи увагу на контрольній панелі. — До справи.

16

Наше прощання з імператором відбулося по-діловому, без особливих сентиментів. Лише прощаючись з Рашеллю, він дозволив собі трохи розчулитися, назвав її „моя любя дівчинка“ і поцілував у чоло.

Ми задраїли люк і розійшлися по своїх місцях: я з Рашеллю пішов у кабіну, а інші розташувалися в пасажирському салоні. Ахмад був трохи засмучений: він явно розраховував, що допомагатиме мені в польоті. Проте я взяв за напарницю Рашель, яка вже літала на цьому шатлі і, крім того, мала повний та необмежений доступ до його бортового комп'ютера.

Востаннє махнувши нам рукою, імператор зачинив внутрішній шлюз. Камера почала швидко наповнюватися водою, і вже за п'ять хвилин зовнішній люк поволі розчахнувся.

Я дозволив автопілотові вивести шатл в океанські простори й підняти його до самої поверхні. Як і обіцяв імператор, там не на жарт розгулявся шторм. У небі низько висіли важкі свинцеві хмари, раз по раз спалахували сліпучі розложисті блискавиці. Шатл сильно кидало в різні боки, але ми нічого не відчували: гравікомпенсатори працювали ідеально, миттєво реагуючи на найменше відхилення вектора сили тяжіння від вертикалі. Створювалося враження, що ми стоїмо на місці, а от океан заносить то вправо, то вліво, то вгору, то вниз.

Я трохи зменшив реакцію компенсаторів, і нас стало похитувати.

— Навіщо ви це зробили? — запитала Рашель.

— Щоб відчуті реальність, — пояснив я. — При ручному керуванні це необхідно. Але не хвилюйся: надто різких ривків і значних перевантажень комп'ютер не допустить.

Я висунув з-під панелі штурвал і активував ручне керування. За таких погодних умов не можна було цілком покладатися на гравітаційний двигун, тому я запустив термоядерні турбіни на мінімальну потужність. Тепер шатл втратив свою невидимість, але під щільним шаром грозових хмар жоден детектор не відрізнити плазмовий спалах від електричних розрядів.

— Поїхали! — сказав я й потягнув на себе штурвал.

Здається, саме це слово вимовила людина, що повторює тисячі років тому перша залишила межі Землі. Хоча, може, і ні — та яка, зрештою, різниця! Я був першим за останнє сторіччя представником Магаварші, що виходив у космос, і жодні слова на світі не могли повною мірою передати мої почуття...

Ми мчали крізь темну гущавину хмар прямо на схід, точно в напрямку обертання планети, з кожною секундою

нарощуючи швидкість. Подолання звукового бар'єра серед турбулентних потоків було вельми ефектне і не зовсім безпечне, але я мав у своєму розпорядженні чудову машину, розраховану на значно критичніші навантаження. Я дедалі дужче розганяв шатл під прикриттям хмар, і на той час, коли довелося вимкнути реактивні турбіни, наша швидкість майже досягла першої космічної.

Тепер шатл мчав нічною стороною планети, використовуючи лише гравітаційну тягу. Я звірився зі схемою розташування чужинських станцій і трохи відкоригував курс. Бортовий комп'ютер, швидко прорахувавши нову траєкторію, видав на дисплей повідомлення, що вона пролягає небезпечно близько до однієї зі станцій, і є ризик візуального контакту.

Я проігнорував його застереження, оскільки добре пам'ятав нашу розмову з імператором незадовго до відльоту. Якщо події розгортатимуться за планом, цій станції буде не до нас. А якщо ні, я ще матиму час змінити курс і прослизнути між двома станціями.

На щастя, нічого змінювати не довелося, і план спрацював ідеально. На висоті двохсот кілометрів наші інфрачервоні датчики запеленгували два рухомі об'єкти, чії траєкторії точно перетиналися з траєкторією станції. Чужі теж їх помітили, проте станція масою понад п'ять мегатонн мала завелику інерцію, щоб ухилитися від зіткнення. Одну ракету чужинцям таки вдалося підбити, зате інша, здійснивши низку хитрих маневрів, успішно проскочила крізь їхні оборонні заслони, і майже прямо за курсом нашого шатла спалахнула яскрава зірка.

— Ось вам! — вигукнула Рашель. — Маєте, виродки!.. Хто розробив систему наведення? Пан Шанкар?

— Мабуть.

— Він справжній геній. Підбити такий потужний захист з другої спроби, це... це просто блискуче!

На жаль, ми пролетіли далеченько від охопленої полум'ям станції і не змогли оцінити всієї серйозності завданих їй ушкоджень.

Мені довелося знову запустити реактивні турбіни, інакше шатл, перш ніж вирватися зі сфери тяжіння Магаварші, зробив би навколо неї повний виток. Тепер ми знаходилися значно вище орбіт усіх станцій, тому могли не боятися, що Чужі помітять нас, — адже після ракетної атаки вся їхня увага була прикута до планети. І в будь-якому разі вони вже нічого не могли вдіяти: ми мали пристойну фору в часі та швидкості, а космос великий, і загубитися в ньому дуже легко. А на випадок зустрічі з якимсь чужинським патрулем ми були аж ніяк не беззахисні: окрім звичайного озброєння шатл мав чотири позитронні ракети, незгірш за ту, яка нещодавно вразила орбітальну станцію.

Я знову переключився з термоядерної тяги на гравітаційну і нарешті розслаблено відкинувся на спинку крісла, наказавши комп'ютеру вимкнути верхнє освітлення.

На екранах заднього огляду, обрамлений сліпучою короною, яскраво сяяв Агні — сонце Магаварші, а спереду розкинулася неосяжна чорнота космосу, густо всіяна самоцвітами зірок. Я згадав, як дитиною простягав руки до нічного неба, марно сподіваючись доторкнутися до мерехтливих вогників, як у юності безсонними ночами сидів біля розчиненого вікна, мріючи про нездійсненне, як уже в зрілості, пілотовуючи суборбітальний лайнер, тужливо дивився на зорі, як дивиться в небо птах крізь ґрати свого вольєра. Чи міг я ще вчора бодай уявити, що зможу зламати ці ґрати, що вирвусь на волю й опинюся тут, у космосі, а зорі засяють навколо мене...

Я відчув, як по моїх щоках течуть сльози. Помітила це й Рашель.

— Що з вами, містере... дядечку Стефане? — стурбовано запитала вона. — Чому ви плачете? Вам зле?

Я похитав головою:

— Ні, любя, мені добре. Ти навіть не уявляєш, як мені добре! Зараз я найщасливіша людина у Всесвіті. Тридцять шість років я прожив у неволі й уже втратив надію на порятунок. Я майже змирився з тим, що так і помру в'язнем... А потім прийшла ти і звільнила мене. Ти

з'явилася з іншого, прекрасного світу і принесла мені в долонях зорі... Дякую тобі, люба. Дякую за все.

Рашель лагідно всміхнулася і простягла мені руку. Я м'яко стиснув її у своїй руці.

17

Усередині крейсер „Зоря Свободи“ виявився не таким, яким я уявляв його, виходячи лише зі схем специфікації. Підлога коридорів була встелена пружним килимовим покриттям, стіни та стеля тішили око приємним поєднанням кольорів оббивки, а кают-компанія, куди нас привела Рашель, нагадувала, швидше, затишну, гарно вмебльовану вітальню.

Дорогою я знай роззирався довкола, шукаючи сліди ушкоджень, завданих тридцятикратним перевантаженням. Але ні в коридорах, ні в кают-компанії нічого не помітив: чи то весь інтер'єр крейсера був розрахований на такі аварійні ситуації, чи то постаралася Рашель, усуваючи наслідки катастрофи. Мені залишалося тільки поспівчувати дівчинці, уявляючи, як вона, бідолашна, переносила до морозильної камери батькове тіло...

У кают-компанії Рашель звернулася до наших супутників:

— Панове, ви поки лишайтесь тут. Якщо зголодніли, можете перекусити. Харчовий автомат приготує вам сандвічі та напої. А ми з містером Матусевичем підемо в штурманську рубку — там я передам йому командування кораблем.

Шанкар, Агатіяр та Ортега не мали жодних заперечень. На їхнє прохання Ріта, яка єдина з них знала французьку, викликала на великий настінний екран каталог бортової відеотеки і стала шукати якийсь пізнавальний фільм про Терру-Галлію. Лише Ахмад продовжував тупцювати на місці, запитливо дивлячись на нас.

— Ви отримаєте статус члена екіпажу пізніше, — сказала йому Рашель. — Я не знаю, який рівень допуску

має другий пілот. Це вирішить містер Матусевич... Певніше, — вона всміхнулася, — капітан Матусевич.

Ахмад мусив змиритися. Скрушно зітхнувши, він приєднався до решти наших супутників, що вже дивились якийсь фільм під Рітин синхронний переклад.

А ми з Рашеллю подалися до штурманської рубки. Там я отримав усі необхідні коди доступу, а бортовий комп'ютер, чия робоча мова була змінена на англійську, зафіксував у пам'яті мою зовнішність, голос, ходу, відбитки пальців та малюнок сітківки ока. Врешті-решт я став повноправним командиром „Зорі Свободи“. Чи, швидше, людиною, яку корабель в особі комп'ютера вважав своїм законним капітаном.

Поки я побіжно знайомився з системами керування кораблем, Рашель на хвильку десь вийшла, а коли повернулася, то тримала в руках сіро-блакитний військовий мундир, схожий на ті, що в них були зодягнені офіцери на станції „Вермандуа“. Вона несміливо підійшла до мене, простягла мундир і, затинаючись, мовила:

— Ви не могли б одягти його... і носити... Це татів...

Мені аж ніяк не всміхалося ходити в одязі небіжчика, але в голосі Рашелі вчувалося таке благання, що я просто не міг відмовити їй. Знявши свій кітель, я одягнув мундир, що був як на мене шитий, потім підступив до вільної від приладів стіни рубки і наказав комп'ютеру зробити її дзеркальною.

Те, що я побачив, мені дуже сподобалося. Мундир був якраз на мій смак: строгий, зручний, практичний, без претензій на якусь особливу розкіш, але й не позбавлений вишуканості. Блискучі ґудзики, золоті капітанські шеврони на рукавах, погони з чотирма широкими нашивками. Переплетені літери „Т“ і „G“ у петлицях; емблема з трьома геральдичними ліліями на лівому боці, а на правому — іменна планка з написом: „CAPV G. Le Blanc“.

— А що значить „capv“?

— Capitaine de vaisseau, — пояснила Рашель. — Капітан першого рангу — так само, як ви. Тільки тато був вій-

ськовий, а ви цивільний.

Вона зняла з моїх грудей батьківську планку, а нато-мість прикріпила мою, з кітеля: „CAPT S. Matusiewicz“. Потім зміряла мене пильним поглядом і запитала:

— То ви будете його носити?

Я скуйовдив її біляве волосся.

— Певна річ. Я капітан, а отже, маю носити капітан-ську форму.

Рашель аж засяяла від радості. Вона стала навшпинь-ки й поцілувала мене в щоку.

Почуваючи себе трохи ніяково, я відійшов до інтерко-му, зв'язався з кают-компанією й викликав до себе Ахма-да. Коли він прийшов, я виконав належні процедури для його призначення на посаду другого пілота, а за сумісни-цтвом — старшого помічника капітана. Ахмад був у ціл-ковитому захваті й дуже хвилювався.

Потім я запросив до штурманської Арчібальда Ортегу, якого імператор призначив мені за бортінженера. Поки ми його чекали, новоспечений другий пілот неквапом хо-див по рубці, розглядаючи її чіпким, професійним погля-дом. Нарешті зупинився перед вмонтованим у стіну бо-ксом з легкою зброєю і взяв звідти пістолет-паралізатор.

— Не люблю того, що вбиває на смерть, — сказав він. — Я мирна людина.

З цими словами вистрілив у Рашель. Тихо зойкнувши, вона впала навznak на підлогу, а тим часом Ахмад уже ці-лився на мене.

— Вибач, Стефано. Ти завжди мені подобався.

Ми стояли в різних кінцях просторої рубки, і я розу-мів, що не зможу нічого зробити. Проте рвучко кинувся вперед у відчайдушній спробі врятувати ситуацію. Нао-станку я ще встиг почути гучне ревіння комп'ютера:

— Бунт на кораблі! Спроба замаху на...

По тому наступила тиша й пітьма.

Опритомнівши, я почув уривчастий зумер дзвінка.

Хтось дзвонив у двері — стривожено й наполегливо. Відповісти я не міг, не мав навіть сили підняти повіки, що були мов налиті свинцем. В усьому тілі відчував легеньке поколювання — так, ніби мені робили ультразвуковий масаж. Чи й справді робили?...

Нарешті я спромігся поворухнутися, а трохи згодом примусив себе розплющити очі. Я лежав на підлозі посеред рубки, а мене оточувало мерехтливе зеленкувате сяйво. За кілька кроків від мене непорушно розпластався Ахмад, він ще й досі стискав у руці пістолет-паралізатор.

— Вам уже краще, капітане, — почувся голос комп'ютера. — Доповідаю: другий пілот Раман учинив на борту заколот і зробив спробу замаху на вас. Він не послухався мого попередження, і мені довелося його нейтралізувати. Потім я надав вам допомогу.

У двері рубки продовжували настирливо дзвонити. Спершись ліктем на підлогу, я підняв голову й роззирнувся. Рашель лежала там, де й раніше. Руки її були розкинуті, обличчя — бліде, без кровинки.

— Що з нею? — запитав я.

— Міс Леблан непритомна, — відповів комп'ютер. — Її життю ніщо не загрожує. Коли я відновлю вашу функціональність, то займуся нею.

— А чому ти не захистив її?

— На той момент вона вже склала повноваження командира корабля. Другий пілот Раман мав вищий статус, і я не міг втручатися.

— От тупа залізняка! — спересердя вилаявся я. — Ти ж дозволив йому вистрілити і в мене.

— У другого пілота була нестерпна зброя. Проаналізувавши ситуацію, я дійшов висновку, що ваше життя в безпеці, і вирішив спочатку зробити попередження. А коли...

— Заткнися! І негайно поверни до тям міс Леблан. Крім того, я наказую тобі мовчати аж до особливого розпорядження.

— Слухаюсь, капітане.

Мерехтливе зеленкувате саяйво перемістилося до Рашелі. Поколювання в моєму тілі припинилося. Я підповз до Ахмада й забрав у нього пістолет. Відтак зручніше вмотився на підлозі обличчям до дверей і наказав розблокувати двері.

Як я й очікував, за дверима був Арчібальд Ортега. Щойно він переступив поріг, я вистрілив у нього. Учень Агатіяра мовчки гепнувся на підлогу.

Насилу вставши, я підійшов до Рашелі й опустився перед нею навколішки. Вона поступово поверталася до тями. Нарешті її повіки затріпотіли, вона розплющила очі й подивилася на мене тьмяним поглядом.

— Тату... ой, дядечку Стефане... Що сталося?

— Ахмад виявився ворогом. П'ятдесятником. Він хотів захопити корабель. Як же сталося, що ти не розпізнала його?

Рашель підвелася й сіла, притулившись до стіни.

— Він не п'ятдесятник. Я б упізнала. І корабельні детектори мовчали.

Я розгублено розвів руками:

— То чому ж він напав на нас? Нічого не розумію!

— Я теж. — Рашель поглянула навколо й побачила Ортегу. — Містер Раман стріляв і в нього?

— Ні, це я. Про всяк випадок. Від паралізатора ще ніхто не вмирав.

Я допоміг Рашелі дістатися найближчого крісла. Вона розслаблено відкинулася на спинку й заплющила очі.

— Як почуваєшся? — запитав я.

— Нормально. Просто в голові туман. І слабкість.

Я зв'язався по інтеркому з кают-компанією і запросив Ріту з Агатіяром в рубку. Ввімкнувши екрани внутрішнього спостереження, я переконався, що вони пішли тільки вдвох, а Шанкар лишився на місці, наче приклеєний до екрана. Коли Агатіяр і його дочка піднялися на наступний ярус, я активував найближчий до них інтерком, покликав професора і попросив його зняти слухавку. Той здивував-

ся, але виконав моє прохання. Я вимкнув зовнішній динамік, щоб нас не чула Ріта, і запитав:

— Професоре, той пістолет Магдева ще у вас?

— Так. А що?

— Сталася одна... е-е, прикра пригода. Та спершу скажіть Ріті, щоб ішла далі.

Агатіяр не став сперечатися і сказав дочці:

— Йди до капітана, Ріто.

Ріта теж без заперечень скорилася. Коли вона перейшла в наступний відсік і двері за нею зачинилися, я знову заговорив:

— Професоре, поверніться до кают-компанії й арештуйте пана Шанкара.

Агатіяр аж очі вирячив:

— Що?!

— Саме так. Я майже певен, що він ні до чого не причетний, але про всяк випадок його треба ізолювати. Тимчасово, до з'ясування всіх обставин.

— Я не...

— Будь ласка, професоре, зробіть, що я кажу. Всі пояснення — потім. Замкніть пана Шанкара в якій-небудь каюті...

— Каюта номер шість, — підказала Рашель. — Вона призначена для утримання під домашнім арештом.

В Агатіяра був украй розгублений вигляд.

— Містере Матусевич, ви...

— Покладіться на мене, професоре. Зрештою, я капітан цього корабля. Ви мусите виконувати мої накази.

Коли у двері рубки подзвонила Ріта, я через інтерком попросив її трохи зачекати, щоб вона не бачила, як її батько з геть убитим виглядом заарештовує приголомшеного Шанкара. Лише після того як Агатіяр замкнув за своїм ґуру двері каюти під номером шість, я дозволив Ріті ввійти.

Побачивши неприємних Ахмада та Ортеґу, вона замерла на порозі.

— Що сталося, Стефане?

— Поясню потім, — сказав я. — А зараз допоможи нам з Рашеллю. У нас постпаралізаційний синдром. Десь тут має бути аптечка.

Пара ін'єкцій і кілька проковтнутих капсул швидко зробили свою справу, і я одразу відчув полегшення. Рашелі теж стало краще, і на її щічках знову спалахнув рум'янець.

На той час вже прийшов Агатіяр. Після арешту Шанкара він був готовий побачити Ахмада й Ортегу в недієздатному стані, тому не виказав особливого подиву, а негайно зажадав пояснень. Я розповів йому про Ахмадову спробу захопити корабель.

— На щастя, він виявився дурнем. Видно, мало читав книжок та дивився фільмів і не брав участі у віртуальних реальностях. Тоді б він знав, що одним з обов'язків бортового комп'ютера є захист капітана.

— А Арчі?

— Це я зробив. Якщо Ахмад виявився зрадником, то й містер Ортега тепер під підозрою.

— Ні! — рішуче похитав головою Агатіяр. — Це неможливо. Арчі — людина. Я взяв його на замітку ще коли він був тринадцятилітнім хлопчиком, а я головував у журі Всепланетного конкурсу юних фізиків, і...

— Містер Раман теж людина, — зауважила Рашель. — На кораблі працюють детектори, вони б виявили п'ятдесятника. Містер Раман — людина-зрадник... — Вона з відразою поморщилася. — Це огидно! Не розумію, як може людина зраджувати своїх, працюючи на Чужих. Навіть якщо його шантажували життям близьких... Але ж імператор запевнив, що всі його родичі в безпеці! Тоді я взагалі не збагну...

— Церква Спокути! — раптом випалив Агатіяр. — Так. Напевно.

Рашель здивовано поглянула на нього:

— Про що ви?

— У нас на Магаварші є така релігійна секта. Її головна доктрина полягає в тому, що теперішнє становище

людства — це кара за його злочини перед іншими цивілізаціями. „Покутники“ проповідують смиренність і покірність як неодмінну умову очищення від гріхів минулого.

— Що за дурниці?! — обурилась Рашель. — Які ще злочини, які гріхи?! Та ці ваші „покутники“ несповна розуму! Доки Чужі не розв’язали війну проти людей, ми ніколи не зичили їм зла. Навпаки, в усьому допомагали. Без нас вони б ще не скоро вийшли в космос.

Агатіяр зітхнув:

— У тім-то й річ, моя люба. Саме в цьому я бачу найбільшу помилку людства і його трагедію. Ми вчинили наругу над природним ходом історії і тепер розплачуємося за це. Скажімо, тих же п’ятдесятників ми одним махом пересадили з примітивних паротягів на космічні кораблі, альвів буквально за вуха витягли до зірок з їхнього бронзового століття, а ґаббари на час відкриття їхньої планети взагалі жили в печерах. З нашою допомогою вони *занадто рано* вийшли в космос.

Агатіяр підійшов до розпростертого на підлозі Арчі-бальда Ортеги і сів перед ним навпочіпки.

— Ні, містере Матусевич, Арчі не може бути зрадником. А підозрювати пана Шанкара зовсім безглуздо. У нього була купа можливостей видати нас чужинцям. Якби він був зрадником, нас схопили б ще в його будинку. Та що там! Якби він був зрадником, то ніякого підпілля на Магаварші вже давно не існувало б.

Я зітхнув:

— Ваша правда, професоре. Тут я погарячкував. Чесно кажучи, злякався. Ахмад, якого я добре знав, намагався зрадити нас. А він член Опору. Тож я зопалу подумав, що й пан Шанкар може... Але це справді безглуздо. Його треба негайно випустити з-під арешту і попросити пробачення.

тільки визнав мої дії правильними, а й повністю схвалив їх. Він навіть дорікнув мені, що я надто поквапився звільнити його з-під арешту — мовляв, мені слід було ще трохи зачекати і зважити додаткові аргументи за та проти його можливого зрадництва.

— Часом я думаю про те, скільки „кротів“ у наших лавах, — похмуро мовив він, — і мені стає страшно. На щастя, жодному з них ще не вдалося проникнути до командного складу й підірвати організацію зсередини... — Шанкар повернувся до Ріти: — Гадаю, міс, що в лазареті військового корабля знайдуться необхідні для „розв'язування язика“ засоби. Я маю на увазі насамперед похідні пентоталу, атропіну і скополаміну, а також нейрошунти й ментоскоп. Будь ласка, пошукайте їх.

Коли Ріта, отримавши допуск начальника медсанчастини, вийшла з рубки, щоб виконати Шанкарове доручення, Агатіяр, нервово кусаючи губи, звернувся до нього:

— Я не думаю, що це гарна ідея, гуру. Річ не в тому, що я проти допиту містера Рамана, але...

— Але ти проти присутності на ньому твоєї дочки, — зрозумів Шанкар. — Щодо цього не переживай. Моїх скромних знань з фармакології цілком досить, щоб упоратися з цією неприємною справою. А від Ріти вимагається лише наготувати все необхідне. Далі я не потребуватиму її допомоги.

Якийсь час Агатіяр стояв мовчки, продовжуючи кусати губи.

— Я... боюсь, тобі потрібен помічник. Містер Раман молодий і дужий, а ти...

Шанкар засміявся, хрипко й уривчасто:

— Не бійся, Свамі. Твоя допомога мені також не потрібна. Моїм асистентом буде твій любий Арчі.

— Отже, ви знімаєте з нього всі підозри? — втрутився я.

— Вчора він забив трьох п'ятдесятників. Про інсценування не може бути й мови — їх трупи бачила наша лю-

дина з поліції. То були „свіжі“ мерці, забиті лише чверть години тому.

Я зітхнув:

— Гаразд, здаюся. Я дозволю містерові Ортезі виконувати обов'язки бортінженера, втім, за однієї умови: що не буду присутнім під час його пробудження. Він справляє враження людини рішучої і може дати мені здачі. А комп'ютер розцінить це як напад на капітана.

Агатіяр та Шанкар презирнулися і обмінялися силуваними усмішками. Шанкар сказав:

— Тоді ми зробимо це в лазареті. Там і пояснимо йому ситуацію.

Нам не довелося тягти на своїх плечах двох дорослих чоловіків. Ми повантажили їх на антигравітаційну платформу, і Агатіяр із Шанкаром подалися слідом за нею в лазарет.

Коли ми з Рашеллю залишилися в рубці удвох, я вимкнув верхнє освітлення і, сидючи в напівтемряві, спрямував свій погляд крізь прозору передню стіну на всіяний зорями космос. У правому верхньому кутку виднівся великий жовтий диск — такий вигляд мало наше сонце на відстані трьох з половиною астрономічних одиниць. Десь навколо нього оберталася крихітна порошок — планета Магаварша, яка донедавна була моїм домом і моєю в'язницею. Як і раніше, я вважав її своєю батьківщиною — адже батьківщину не вибирають, — але більше не думав про неї як про свою домівку. Мій рідний дім був тут, серед зірок...

— Дядьку Стефане, — перервала мої роздуми Рашель, — а хто ж тепер буде другим пілотом?

— Навіть не знаю... Може, спробуєш ти?

Її очі засяяли:

— А можна?

— Чому б і ні? Ти й так маєш всі коди доступу. До того ж ти самотійно привела „Зорю Свободи“ у систему Магаварші.

— На автопілоті, — зауважила вона. — І взагалі, це було незаконно. А тепер я стану *справжнім* другим пілотом!

— Гм-м... Щодо законності, то вона досить спірна. Дуже сумніваюся, що я законний капітан.

— Ви — законний, — палко запевнила мене Рашель. — Ви досвідчений пілот, і у вас є капітанське звання.

У відповідь я всміхнувся їй:

— Гаразд, домовилися. Я законний капітан, а ти — законний другий пілот.

Невдовзі до штурманської повернувся Агатіяр.

— Арчі вже прочухався, йому все пояснили. Він з паном Шанкаром зайнявся... е-е... процедурою.

— А де Ріта? Залишилася з ними?

— Звісно, ні. Вона оглядає корабель. — Професор сів у крісло артилериста і кілька хвилин мовчав, дивлячись на зорі. Проте він не милувався ними, а ніби щось вираховував. — Якщо я правильно зорієнтувався, зараз дром-зона знаходиться десь унизу.

— Саме так, — кивнув я і скомандував комп'ютеру позначити її місце розташування. — На цьому кораблі ми зможемо дістатися туди годин за п'ятнадцять.

— Ви вже прораховували можливі маршрути?

Я самовдоволено посміхнувся:

— У цьому немає потреби, професоре. У своїй віртуальності я часто відправлявся на Землю, бував біля багатьох сусідніх зірок. Через Дельту Октанта, на жаль, жоден мій маршрут не проходив, зате через Південну Полярну Зорю, Сигму Октанта, я пролітав кілька разів. А звідти до Дельти рукою подати.

— Поляріс, як і Земля, тепер належить ґаббарам, — озвалася Рашель. — З'являтися там небезпечно.

— Знайдемо інший шлях. Немає проблем. Зараз для нас головне — вирішити, як нам забратись із системи Магаварші. Особисто я пропоную не ризикувати, намагаючись скористатися нашою дром-зоною, а летіти до Адіті.

На цьому маневрі ми втратимо півтора місяці, зате напевно вціліємо, Чужі не довідаються, що нам вдалося залишити планету.

Агатіяр заперечливо похитав головою:

— Сумніваюся, щоб пан Шанкар погодився з вами. Для нас найважливіше якнайшвидше потрапити на Терру-Галлію, а не приховувати від Чужих свою втечу з Магаварші. До того ж ви перебільшуєте ризик: дром-зона велика, і лише тільки *контролюють* її, та аж ніяк не *блокують*. Безумовно, вони помітять нас, але не встигнуть перехопити.

— Пан професор каже правду, — зауважила Рашель. — Так само було в нашій системі, поки ми не переорієнтували всі канали другого роду. Розвідники чужинців спокійно пробиралися в дром-зону і втікали від наших патрулів.

Зрештою я визнав слушність їх аргументів. Ми вивели на навігаційний екран схему досліджених каналів і почали обговорювати переваги та недоліки різних маршрутів.

Однак це тривало недовго. За чверть години до рубки зайшла Ріта і попросила мене піти з нею. Вирішивши, що це пов'язано з Ахмадом, я залишив на вахті Рашель з Агатіяром і подався за нею.

Але до лазарету ми не дійшли. Ріта зупинилася біля дверей каюти з лаконічною табличкою на дверях „CAPITAINE“.

— Серед офіцерів корабля, — сказала вона, — лікар посідає останнє місце в командній ієрархії. Проте в нього є одна прерогатива, якої не має жоден з членів екіпажу, крім капітана: він може заходити до будь-якої житлової каюти без дозволу її мешканця.

На підтвердження своїх слів, Ріта притулила великого пальця до сенсорної пластини замка, і двері розчинилися. Ми ввійшли досередини.

Капітанська каюта виявилася невеликою і напрочуд затишною кімнатою, в усій її обстановці вчувалася якась дитяча безпосередність. Побачивши на розстелено-

му ліжку зім'яту квітчасту піжаму, я зрозумів, що всі три місяці польоту батькову каюту займала Рашель.

— Тут жила Рашель, — повідомила й без того очевидний факт Ріта. — Можна не сумніватися, що незабаром вона звільнить цю каюту для тебе, а сама переселиться в іншу і прихопить з собою одну річ, на яку тобі таки варто поглянути. Маю на увазі ось це фото.

Ріта вказала на голограму, що стояла на робочому столі праворуч від консолі терміналу. Там було зображено троє людей, і серед них... Ні, це був не я, хоча на якусь мить мені здалося, що бачу себе. Чоловік на знімку був старший, років за сорок, волосся мав русяве, а не каштанове, як у мене, а шкіру — світлішу. Зате статура, риси обличчя... просто неймовірно! Його цілком можна було прийняти за мого старшого брата. Ще ніколи я не зустрічав такої різкої схожості між чужими людьми!

Поруч із чоловіком стояла красива білява жінка моїх років, може трохи молодша, а попереду них прилаштувалася Рашель — із заплетеним в кіску волоссям, одягнена в коротеньке картате платтячко.

— Я вирішила, що ти маєш це побачити, — продовжувала Ріта. — Чомусь я впевнена, що Рашель не лише сховає цю фотографію, але й при першій-ліпшій нагоді поміняє знімки в досьє екіпажу. Ти ж догадуєшся, хто цей чоловік?

— Так, — хрипло відповів я. — Здогадуюся.

— І розумієш, що це значить?

Я промовчав, бо все було ясно без слів. І те, чому Рашель прив'язалася до мене буквально з першої секунди, і те, чому так наполегливо пропонувала мені одягти батківський мундир, і мимовільне „тату“, що вирвався в неї, коли вона прийшла до тям після паралізатора...

— Дівчинка втратила батька, — знову озвалася Ріта. — Втратила за жахливих обставин. Вона прилетіла на чужу, ворожу планету — і зустріла там тебе. Свого батька, що чудом воскрес із мертвих. Живого, неушкодженого і, напевно, такого ж доброго, турботливого та люблячого.

Що ти на це скажеш, Стефане?

— Скажу, що... — Я відчув, як у мене пересохло в горлі. — Скажу, що завжди мріяв про таку дочку...

20

Півторагодинний допит Ахмада повністю підтвердив його приналежність до „покутників“. Шанкар з Ортегою з'ясували імена всіх учасників підпілля, яких він знав і які, відповідно, перебували „під ковпаком“ у Чужих. Таких, на щастя, виявилось небагато, лише двадцять три особи — організаційна структура Опору була розрахована на мінімізацію можливих втрат у разі провалу чи зради з боку своїх членів.

— Я чекав гіршого, — підбив підсумок Шанкар. — Будемо сподіватися, що найближчим часом цих людей не чіпатимуть — боятимуться викрити містера Рамана. Ну, а ми перед самим проривом у дром-зону відправимо на Магаваршу зашифроване повідомлення. Поза сумнівом, чужинці перехоплять його й розшифрують, але їм знадобиться щонайменше кілька годин. Цього має вистачити, щоб замести всі сліди.

— Отже, — сказав я, — ми полетимо через нашу дром-зону?

— Тільки так і не інакше. Чужим уже відомо, що Терра-Галлія зацікавилася Магаваршою, тому нема сенсу вдаватися до обхідних маневрів. Найголовніше зараз — це час.

Я викликав на навігаційний екран схему розташування каналів і запропонував Шанкарові з десятків можливих маршрутів. Проте його це нітрохи не зацікавило.

— Зараз не та ситуація, щоб заздалегідь прокладати маршрут, капітане. Нам не можна користуватися дослідженими каналами, навіть тими, що ведуть до незаселених систем. А раптом Чужі саме там розташували свою перевалочну базу. Я пропоную на повній швидкості скерувати корабель у дром-зону і просто пірнути в найближ-

чий недосліджений канал другого роду. Потім ми зробимо ще кілька переходів, щоб позбутися погоні, — і лише тоді, опинившись у безпеці, подумаємо над подальшим маршрутом.

Всі пристали на цю пропозицію. Я „висвятив“ Ортегу на бортінженера і відправив його на вахту в реакторний відсік. Арчібалд запевнив мене, що не тримає зла за той постріл з паралізатора. За його словами, він на моєму місці вчинив би так само. Та все ж неприємний осадок після того інциденту лишився.

Непритомного Ахмада ми перенесли до каюти номер шість. Слідів катувань на його тілі не було, проте виснажений і змарнілий вигляд свідчив про те, що останні півтори години були не найкращі в його житті.

Мене охоплювали вкрай суперечливі почуття. Я був знайомий з Ахмадом понад п'ять років і вважав його гарним хлопцем. Взагалі я важко сходжуся з людьми, у мене багато приятелів, але зовсім мало друзів, і одним з них був Ахмад, якому я довіряв більше, ніж будь-кому іншому. А в результаті він виявився зрадником. Він зрадив мене не лише як друга, а й як людину. Він зрадив усе людство — і не мало значення, з яких спонукань. Хай навіть він керувався високими моральними принципами, хай навіть погоджував свої вчинки з власним сумлінням — однак він зрадив своїх, працюючи на Чужих...

— І що з ним робити? — розгублено запитав я в Шанкара.

Він здивовано поглянув на мене:

— Ви тут командир, сер, вам і вирішувати. Містер Раман намагався захопити корабель, який виконував бойове завдання. Таким чином, він підлягає суду за законами воєнного часу.

Я важко зітхнув:

— Я не відчуваю за собою право судити будь-кого. Тим більше Ахмада, який багато років був моїм напарником. Коли доберемося до Терри-Галлії, передам його місцевій владі. Нехай вони вирішують його долю.

21

На відміну від „Зорі Свободи“ кораблі Чужих, що патрулювали дром-зону, не дотримувалися повного радіомовчання, і завдяки цьому ми визначили їх розташування задовго до того, як вони запеленгували нас. Не можна сказати, що наша поява стала для них цілковитою несподіванкою: вони вже знали, що на Магаваршу висадився десант із Терри-Галлії, і припускали можливість прориву в дром-зону. Але космос справді великий, і навіть у межах однієї планетної системи не можна встежити за переміщенням усіх дрібних об'єктів — чи то метеоритів, чи астероїдів, чи зорельотів.

Після тригодинного розгону з п'ятидесятикратним прискоренням я дав команду заглушити ходові двигуни, і тепер крейсер мчав за інерцією зі швидкістю дев'ятнадцять мільйонів кілометрів на годину, стрімко наближаючись до зовнішньої границі дром-зони. Коли радари патрулів виявили нас, ми були всього за двадцять дві хвилини від нашої мети. Бортовий комп'ютер, оцінивши диспозицію ворожих кораблів, напрямок їхнього руху, швидкість та маневреність, видав на тактичний дисплей сценарії можливого розвитку подій.

— Гм, непогано... — пробурмотів собі під ніс Агатіяр, що сидів у кріслі спостерігача (це був позаштатний пост у команді „Зорі Свободи“). — Ідеальний курс, містере Матусевич! Навіть якщо нам не вдасться здійснити на такій швидкості перехід, ми безперешкодно прослизнемо через усю дром-зону і зможемо повторити спробу.

— Все вдасться, — упевнено заявила Рашель. — У нас чудовий корабель, розумний комп'ютер і відважний капітан.

Я аж ніяк не поділяв її райдужного оптимізму. Найбільша проблема полягала в тому, що точне місце розташування входу в канал не можна було визначити наперед — він міг відкритися як у самій точці „проколу“ просторового континууму, так і в будь-якому іншому місці

своєї „рідної“ території, радіус якої варіювався в межах кількох десятків кілометрів.

За звичайних обставин така „примхлива“ поведінка каналів спричиняла лише до незначних незручностей, пов'язаних з тим, що кораблю доводилося робити додаткові маневри з урахуванням розташування горловини відкритого каналу. Однак при нашій шаленій швидкості ні про яке тонке маневрування не могло бути й мови. Залишалося покладатися лише на везіння та ще на інтуїцію пілота, який вибирав час і місце „проколу“.

У своїх віртуальних подорожах я ніколи не входив у канал на великій швидкості. Мій вигаданий світ не допускав існування Чужих та ведення бойових дій, тому не виникало потреби втікати від ворога чи стрімко прориватися в дром-зону. У решті ж випадків швидкість входу корабля в канал не мала ніякого значення: на виході він однаково перебував у стані спокою відносно зорі, довкола якої оберталася дром-зона.

Очевидячки, бортові комп'ютери патрулів були не гірші за наш і видали такий самий прогноз — що нас неможливо перехопити. Втім, чужинські кораблі все одно кинулися нам навперейми, але в їх маневрах не вчувалося ентузіазму, вони просто діяли за інструкцією. До того ж негайно відкрили в нашому напрямку безладний вогонь, хоча було ясно, що на відстані кількох мільйонів кілометрів плазмові та лазерні залпи абсолютно неефективні, а ракети не поцілять у мішень, що рухається зі швидкістю п'ять тисяч кілометрів на секунду. Навіть коли припустити, що система наведення спрацює з неймовірною точністю, вистачить короткочасного імпульсу ходових двигунів, щоб за секунду до зіткнення ухилитися на кількасот метрів.

На підході до дром-зони Шанкар, отримавши мій дозвіл, нарешті відправив на Магаваршу радіосигнал зі стиснутою й зашифрованою інформацією стосовно Ахмада Рамана, а потім ще двічі продублював повідомлення і доповів:

— Справу зроблено, капітане.

Я лише коротко кивнув у відповідь, позаяк ми вже досягли границі дром-зони, і тепер уся моя увага була зосереджена на тактичному дисплеї. До першого на нашому шляху каналу залишалося півтори хвилини.

Беручи участь у віртуальних реальностях, я неодноразово був свідком реакції новачків, які з безмежним подивом виявляли, що дром-зона аж ніяк не напхана гіперканалами, що насправді вони розташовані на значній відстані один від одного. Сто мільярдів, звісно, велике число, але й розміри дром-зони чималенькі: у системі Магаварші її об'єм перевищує п'ятсот квінтільйонів кубічних кілометрів, і простий розрахунок показує, що пряма, довільно проведена крізь дром-зону, перетинає в середньому лише три чи чотири області входу-виходу каналів другого роду.

А втім, я прокладав курс не навмання. Бортовий комп'ютер „Зорі Свободи“ зберігав у своїй неосяжній пам'яті докладну карту дром-зони системи Магаварші з усіма дослідженими й недослідженими каналами. Керуючись цією схемою, я розрахував таку траєкторію польоту, щоб наш корабель на своєму шляху „зачепив“ області двадцяти трьох каналів. Таким чином, ми мали двадцять три спроби для втечі, і однією з них неодмінно мусили скористатися...

За сто тисяч кілометрів від першого зустрічного каналу я послав уперед резонансний імпульс. Блакитне сийво відкритої горловини спалахнуло трохи осторонь, і через двадцять секунд ми пролетіли повз нього на відстані тридцять кілометрів по правому борту. Це була цілком моя вина: я не встиг зреагувати і дати згоду на пропозицію бортового комп'ютера протягом семи секунд задіяти бічні двигуни корабля. Певніше, я не так забарився, як засумнівався — адже в разі невдачі це могло призвести до зміни запланованого курсу, а тоді полетіли б шкереберть усі мої плани пройти через двадцяти три канали... Тобто вже через двадцять два.

Другий канал відкрився точнісінько за курсом, але з невеликим запізненням, і наш корабель пронісся крізь ще не сформовану горловину, яка не була готова спрямувати нас у гіперпростір. Агатіяр стиха вилаявся тамільською, а з грудей Рашелі вирвалося розчароване зітхання. Зате Шанкар був самим утіленням незворушності.

Відкриття третього за чергою каналу знову відбулося з чималим відхиленням від курсу, а четвертий, розташований неподалік попереднього, я вирішив проігнорувати і послав резонансний імпульс у напрямку п'ятого. Щойно попереду за курсом виникло блакитне мерехтіння, на тактичному дисплеї з'явилася рекомендація: протягом 13,73 секунд запустити бічну тягу з прискоренням 83,12 g. За його розрахунками, імовірність потрапляння в канал складала 99,24 відсотки. На ухвалення рішення мені відводилося шість секунд.

Запропоноване прискорення перевищувало ту критичну величину, при якій на кораблі відмовили гравікомпенсатори. І хоча Рашель запевняла, що знешкодила вірус, а Шанкар з Агатіяром однозначно підтвердили це, я все-таки вагався цілих чотири секунди. А коли минула п'ята, дав наказ виконати маневр.

Наступну третину хвилини я напружено чекав смерті — миттєвої, майже безболісної, але вкрай неприємної з естетичного погляду. Проте все обійшлося: гравікомпенсатори спрацювали безвідмовно, і про величезне прискорення корабля свідчили лише цифри на дисплеї.

А ще за півхвилини „Зоря Свободи“ увійшла точно в центр відкритої горловини каналу. Простір за прозорою передньою стіною рубки запалахкотів усіма кольорами райдуги: наш корабель, породження тривимірного матеріального світу, стрілою пронизував чужорідний континуум з п'ятьма просторовими і двома часовими вимірами.

Я щось закричав. Не пам'ятаю, що саме — це був якийсь войовничий, радісний клич. Рашель, геть-чисто забувши про свій статус другого пілота, підхопилася з крісла й кинулась мені на шию.

— Ох, дядечку Стефане! Ви такий... такий... Ви — найкращий!..

Агатіяр нерухомо сидів у кріслі з заплющеними очима. З усього було видно, що він трохи не зомлів.

Шанкар повернув голову і спрямував на мене захоплений погляд.

— Мій хлопчику, — сказав він, відкинувши формальності. — Ви неперевершений пілот. Кращий на всій Магаварші... а втім, ні, це для вас не комплімент. Бути першим хлопцем на селі — невелике досягнення. Але я впевнений, що й на Террі-Галлії мало знайдеться пілотів, що могли б зрівнятися з вами в майстерності.

Не знаючи, що й відповісти, я знову перевів погляд на оглядову стіну, за якою палахкотів буйством кольорів гіперпростір. Ми мчали недослідженим каналом до якоїсь невідомої зорі в невідомій нам частині Галактики.

22

Незалежно від реальної довжини каналу другого роду час переходу по ньому був строго фіксований і дорівнював тридцяти чотирьом годинам дев'ятнадцятьом хвилинам і тридцяти трьом з хвостиком секунд. Ця константа, найпевніше, була похідною від так званих світових констант — гравітаційної сталої, числа Планка, швидкості світла та інших, — однаке з часів Марушкопулоса вченим так і не вдалося вивести для неї фізично обґрунтовану формулу. Те ж стосувалося й тривалості переходу каналами першого роду, що складала майже сто сімнадцять секунд.

Кажучи про час, я мав на увазі *власний*, бортовий час корабля. Абсолютний же час, галактичний, не був фіксований і залежав як від відстані між точками входу та виходу, так і від потужності резонансного генератора.

При переході дослідженим каналом другого роду найоптимальнішим варіантом вважалася синхронізація власного бортового часу з об'єктивним галактичним.

Проте в разі проходження через недосліджений канал рекомендувалося запускати генератор на максимальній потужності, щоб не втратити роки, чи навіть десятиліття, на той випадок, якщо цей канал веде до якоїсь віддаленої зірки за межами Галактики.

Резонансний генератор „Зорі Свободи“, швидкісного військового судна, мав достатні ресурси, щоб лише за чотирнадцять годин об'єктивного часу пройти канал довжиною п'ятдесят кілопарсеків. Я віддав бортінженеру Ортезі розпорядження підтримувати його потужність на рівні двох третин від граничної — цього вистачало, щоб за будь-яких, навіть найнесприятливіших, обставин ми витратили на перехід не більше двадцяти чотирьох годин.

За нашим же власним часом, як не крути, до виходу з каналу залишалось приблизно півтори доби. Перші дві години польоту я напружено стежив за роботою всіх систем, поки нарешті не переконався, що вони функціонують ідеально, без найменших відхилень від норми. Лише тоді я дозволив собі розслабитися — і тієї ж миті мене здолала така втома, що я ледве доповз до своєї каюти. Я не спав повноцінно з моменту пробудження в підземному сховку імператора, а відтоді минуло багато часу і сталося чимало важливих подій. Хіба що в шатлі я дозволив собі кілька годин подрімати, поки він летів по інерції до метеоритного пояса, а ще після розгону крейсера Агатіяр із Шанкаром переконали мене піти відпочити — проте тоді я здебільшого вертівся в ліжку, хвилюючись перед першим у моєму житті реальним гіперпереходом. Тепер всі тривоги залишилися позаду, отож я спокійно проспав чотирнадцять годин поспіль, що було для мене своєрідним рекордом.

Прокинувшись, я негайно подався до штурманської рубки і застав там одного Арчібальда Ортегу, який сидів у капітанському кріслі. Щойно я ввійшов, він рвучко підхопився з місця й віддав честь:

— Капітане, сер! Доповідаю: всі системи корабля функціонують нормально, політ проходить у повній відповід-

ності з графіком.

Кілька секунд я очманіло дивився на нього. Мало того, що Ортеґа салютував мені й рапортував по-воєнному, — на ньому ще й був флотський мундир! Такий самісінький, як у мене, лише з відзнаками лейтенанта-командора — чи то пак капітана третього рангу.

— Вільно, старпومه, — сказав нарешті я, експромтом призначивши Ортеґу своїм першим помічником. — Давно на вахті?

— Відтоді, як ви пішли спати, сер.

— Тоді вам час відпочивати. Ви вільні.

Він знову козирнув:

— Старший помічник вахту здав!

— Капітан вахту прийняв, — відповів я й сів у крісло. — До речі, де інші?

— Старі сплять. — Скінчивши чергування, Ортеґа перестав корчити з себе ревного служачу. — Дівчинка теж. А Ріта недавно покинулась і зараз господарює на камбузі. Очевидно, їй уже набридли сандвічі з харчових автоматів. — Він хмикнув. — Мені теж.

— Тоді йдіть і повечеряйте по-людськи. А Ріту попросить, щоб принесла мені сніданок.

Залишившись у рубці сам, я приготував собі каву й перевірів показники всіх приладів. Як і рапортував Ортеґа, корабельні системи функціонували без найменших відхилень. Щоправда, реактор споживав забагато термоядерного палива, підтримуючи задану потужність резонансного генератора, проте мене це не турбувало: запасів зрідженого дейтерію нам вистачало, щоб тричі перетнути від краю до краю всю Галактику.

Після перевірки систем я викликав на екран допоміжного терміналу історичні відомості про Терру-Ґаллію. У своїх віртуальних космічних подорожах я відвідував багато різних людських систем, але цю планету завжди обминав. У усіх довідниках Терра-Ґаллія фігурувала як населений світ третьої категорії — звичайний середнячок, що не відігравав вагомої ролі у своєму регіоні Галактики, і ра-

зом з тим був позбавлений тієї специфічної привабливості, яку мали дикі, відсталі, ще не до кінця освоєні планети.

Ознайомившись з докладним історичним нарисом про Терру-Галлію, що його комп'ютер послужливо переклав мені англійською, я був трохи здивований. Автори зовсім не намагалися перебільшити значення своєї планети в довоєнний період, вони відверто визнавали її другорядність та пересічність і навіть певною мірою пишалися цим. У їхній гордості вчувалася чимала гординя: мовляв, ось ми, такі посередні та другорядні, зуміли встояти перед Чужими, тоді як решта планет зазнали поразки.

В усій довоєнній історії Терри-Галлії був, мабуть, лише один цікавий момент. Вона належала до так званої першої хвилі колонізації, тобто була освоєна й заселена безпосередньо вихідцями із Землі. Це сталося ще на рубежі XXII та XXIII століть, і — досить рідкісне на той час явище! — її освоєння фінансувалося не з державного бюджету тієї чи іншої країни, а за рахунок приватних інвестицій під патронажем Фонду імені Ле-Пена, чиєю метою було, цитую, „врятування етнічних французів від повної асиміляції“. „Етнічними французами“ називали представників білої субраси французької нації, які на кінець XXII століття становили лише сім відсотків від загальної кількості населення Франції. Більша половина цих „етнічних французів“ переселилася на Терру-Галлію, і одним з перших законів, ухвалених після проголошення цілком демократичної конституції, став дискримінаційний Імміграційний Кодекс, який фактично забороняв надання громадянства чи дозволу на проживання усім без винятку „кольоровим“.

Загалом, ні апартеїду, ні расової сегрегації як таких на Терри-Галлії ніколи не було. Якщо вірити авторам нарису, то „етнічні французи“, здобувши власну планету і позбувшись загрози асиміляції, незабаром заспокоїлися і до заїжджих гостей, якого б кольору шкіри ті не були, ставилися толерантно, без жодних проявів упередження чи во-

рожості. Однак дискримінаційні правила імміграції збереглись аж до середини XXVII століття, незважаючи на періодичні застереження з боку ООН з погрозами запровадження санкцій проти планети. Вони були скасовані лише після кумедного юридичного конфузу, коли члени невеликої колонії дварків, що проживали на Террі-Галлії, відповідно до законодавства отримали місцеве громадянство, — адже в Кодексі не було й згадки про неземні раси.

Приблизно за чверть години в рубці з'явилася Ріта, яка прикотила візок з розкішним сніданком. Я смачно та ситно поїв, zarazом розпитуючи її про те, що сталося на борту за час мого сну.

Ріта, яка теж недавно прокинулася, могла розповісти лише про перші вісім годин польоту. За її словами, нічого особливого не трапилося, хіба що в Арчібальда Ортеґи вийшла невелика сутичка з бортовим комп'ютером. Оскільки я не залишив чіткого й однозначного розпорядження щодо свого заступника, комп'ютер визнав за такого Рашель, бо за посадою вона була другим пілотом. Ортеґа ж обурився й наполягав, що старший після мене — він. На щастя, все вирішилось швидко і просто: не бажаючи конфліктувати з „дядьком Арчі“, якому дуже захотілося погратися в командира, Рашель розважливо самоусунулася, заявивши, що бере відпустку. Позбавлений почуття гумору комп'ютер суворо попередив її, що без дозволу капітана це буде не відпустка, а „самоволка“. Коли ж Рашель проігнорувала його попередження, він погодився підкорятися Ортезі.

Я вирішив покласти край анархії на кораблі, тож найперше, що зробив після сніданку, це побалакав з комп'ютером і наказав йому зафіксувати в пам'яті команду ієрархії: я — Ортеґа — Рашель — Шанкар — Аґатіяр — Ріта. Зрештою, обидва професори — не Ортеґа, вони на стануть обурюватися тим, що я поставив Рашель вище від них.

Наступні дві з половиною години мене ніхто не турбував. Скориставшись прерогативою командира, я огля-

нув через контрольний монітор каюти, зайняті Ортегою, Шанкаром та Агатіяром. Усі троє спали, а останній ще й голосно хропів. Принагідно я завважив, що Арчібальд повісив свій мундир на стіні в ногах ліжка — мабуть, для того, щоб помилуватися ним перед сном. Потім я заглянув в арештантську каюту. Ахмад не спав. Він лежав на ліжку, втупившись у стелю. З часу допиту він, схоже, встиг прочуматися — чи то завдяки міцному організмові, чи то так добре подіяли Рітині ліки. В усякому разі зараз він мав вигляд цілком здорової людини, хіба що був похмурий та пригнічений.

Після деяких вагань я заглянув і до Рашелі. Вона теж спала — на бочку, підклавши руку під голівку, зодягнена у свою квітчасту піжаму. Зім'ята ковдра лежала у неї в ногах, частково прикриваючи лише босі ступні.

Подумки я поцілував дівчинку в чоло й вимкнув монітор, думаючи про те, яка величезна відповідальність лягла на мої плечі. Ні, йшлося не про командування кораблем — тут я не сумнівався, що впораюсь. А от чи зможу я замінити Рашелі загиблого батька — це ще питання. Але бажання в мене було, притім дуже велике. Я завжди мріяв про дочку, саме про дочку, а не про сина (втім, і від сина не відмовився б), але моя колишня дружина і чути не хотіла про це. Захоплена своєю кар'єрою, вона рік за роком повторювала, що нам ще рано заводити дітей, а коли це „ще рано“ переступило за тридцять, я врешті не витримав і подав на розлучення.

Відтоді пройшло майже п'ять років, та ситуація на краще не змінилася: я й далі мріяв про доньку, але не спромігся навіть на новий шлюб. Однак тепер, схоже, моя мрія здійснилася. Навіть дві мрії відразу: я вирвався до зірок і знайшов дочку. І якщо за зорі я не переживав, бо знав, що вони вже ніде від мене не подінуться, то щодо Рашелі відчував сильні побоювання: чи не розчарується вона в мені, чи не вирішить зрештою, що я лише зовні схожий на її загиблого батька, а насправді не годен замінити його...

Я викликав з бази даних особові справи всіх колишніх членів екіпажу „Зорі Свободи“ і переконався, що Ріта як у воду дивилася. Серед файлів командира корабля, капітана першого рангу Жофрея Леблана, був знімок людини, зовсім не схожої на чоловіка із сімейної фотографії і, відповідно, не схожої на мене. Коли я запитав у бортового комп'ютера, чи змінював хтось файли з особової справи капітана, той упевнено відповів, що ні, а на моє прохання прокрутити відеозапис початку польоту, коли попередній екіпаж був ще живий, комп'ютер заявив, що не може цього зробити, оскільки всі записи захищені невідомим йому паролем. Про те, хто цей пароль поставив, він і гадки не мав.

„Але ж чому, сонечко?“ — думав я. — „Чому ти не хочеш, щоб я знав про свою схожість з твоїм батьком? Адже рано чи пізно я б однаково про це дізнався...“

Зрештою я облишив ці думки і зажадав від комп'ютера перелік наявних у бортовій бібліотеці матеріалів про Чужих. Зараз я перебував у реальному, а не віртуальному космосі, у Галактиці, що належала не людям, а чужинцям. І як командир справжнього, а не уявного космічного корабля, я мусив якомога докладніше дізнатися про істот, що загнали людство в резервації і прирекли його на вимирання. Я більше не мав права заплющувати очі на дійсність.

У бібліотеці було кілька об'ємистих монографій англійською, зокрема „Історія контактів з позаземними цивілізаціями“, на якій я й зупинився. Це виявилось саме те, чого я потребував. „Історія контактів“ містила багато фактичного матеріалу, досить „розжованого“ для неспеціаліста. Монографія читалася легко, з непослабною цікавістю, і я вже дістався початку XXVIII століття, коли до рубки ввійшов Шанкар. Він подивився на мій дисплей і схвально кивнув:

— Розумне рішення, капітане, вам просто необхідно заповнити прогалини у ваших знаннях. До речі, ви зробили правильний вибір — я й сам збирався рекомендувати

вам „Історію контактів“. Це настільна книга кожного керівника підпілля. Вона була написана задовго до початку війни, тому не містить ніяких пропагандистських кліше і зображає Чужих більш-менш об'єктивно.

— Загалом об'єктивно, — погодився я. — І як на мене аж занадто. Часом мені стає гидко від того, з якою симпатією автори пишуть про деякі раси. Особливо про альвів.

На зморщеному обличчі Шанкара промайнула слабка подоба усмішки.

— О, альви! — промовив він, влаштовуючись у кріслі артилериста. — Колись наші предки були просто закохані в них. Вони не такі схожі на нас, як нереї-пятидесятники чи дварки, проте люди вважали їх чарівними. Маленькі волохаті істоти, що так нагадують персонажів стародавніх казок... Звідси, між іншим, і виникла їхня назва, запозичена із середньовічної скандинавської міфології, а також з фентезі — своєрідного фольклору постіндустріального суспільства. Хоча існує більш банальна гіпотеза, що „альв“ — просто спотворена вимова грецької літери „альфа“, адже рідна планета альвів обертається довкола зорі Бетельгейзе — Альфи Оріона.

— Ви так спокійно говорите про це, — я був здивований. — Знаючи, як ви ненавидите Чужих, я думав... ну...

— Що я скаженітиму, — допоміг мені Шанкар. — Зубами скреготатиму на кожну згадку про чужинців. Атож, я ненавиджу їх усіх, і альвів також. Якби мені трапилася ця маленька волохата істота, я без вагань скрутив би їй в'язи. Але ні ненависть, ні злість, ні жага помсти не повинні нас засліплювати й позбавляти розуму. Сліпий, безрозсудний боєць — це боєць-смертник, це просто гарматне м'ясо.

Якийсь час ми мовчали. Я намагався зосередитися на „Історії контактів“, але в присутності Шанкара не міг. Надто вже багато питань хотілося мені поставити патріархові Опору. І серед них було одне, яке так і вертілося в мене на язичі...

— Пане Шанкар, — несміливо запитав я. — Може, ме-

ні просто здається, але... Словом, у мене склалося таке враження, що ви вважаєте нашу місію вже виконаною, а Магаваршу — вже вільною. Щойно ми прорвалися в дром-зону і ввійшли в канал, ви заспокоїлися й поведитесь як переможець. А оскільки вас не можна звинуватити в легковажності, то залишається одне пояснення: вам щось відомо. Щось таке, чого не знаю я і що дозволяє вам упевнено дивитися в майбутнє.

Шанкар ще трохи помовчав, проникливо дивлячись мені у вічі.

— А знаєте, я недооцінив вашої кмітливості. Чи, радше, вашого тактичного чуття, здатності швидко й безпомилково оцінювати ситуацію. Я більш ніж упевнений, що якби ви були присутні при тій нашій нічній розмові з Рашеллю, то відразу б усе зрозуміли.

— Що саме?

— А от подумайте. Терра-Галлія відправляє на Магаваршу розвідувальний корабель, щоб установити контакт з нашим підпіллям. Під час попередніх рейсів до нашої планети розвідники вичислили трьох людей, які, за їхніми здогадами, пов'язані з Опором, — серед них і професор Агатіяр. Одначе для встановлення контакту спорядили не трьох розвідників, а цілий диверсійно-розвідувальний загін. Підкреслюю: не просто розвідувальний, а диверсійно-розвідувальний! І проникнути на планету він мав не на маленькій шлюпці-стелс, що з огляду на секретність було б доцільніше, а на міжпланетному шатлі, оснащеному крім звичайного озброєння чотирма позитронними ракетами. Так, звісно, шатл також мав протирадарний захист, але ризик, що його запеленгують, був значно вищий. І якби йшлося лише про встановлення контакту з підпіллям, він не знадобився б. І не потрібно було б надсилати на планету загін з двох десятків людей. Не збиралися ж розвідники йти до кожного з трьох імовірних учасників Опору цілою юрбою.

Кілька секунд я розмірковував над Шанкаровими словами. Певніше, не над самими словами — нічого нового

він не сказав, — а над розставленими ним акцентами.

— Ох, чорт!..

— У тім-то й річ, капітане. Це була не розвідувальна місія, а радше диверсійна. „Зоря Свободи“ була провісником не просто запланованого, а вже*підготовленого* вторгнення в нашу систему, і головне завдання цієї диверсійної групи полягало в тому, щоб у контакті з підпіллям чи без нього спровокувати масові заворушення на Магаварші. За словами Рашелі, у кожному з семи людських світів, куди потрапляла інформація про Терру-Галлію, починалися такі заворушення, і в п'яти випадках Чужі мусили ввести на планети війська. А щоб окупація Магаварші почалася напевно, щоб ґарантовано відвернути увагу ворога від охорони дром-зони, на борту крейсера знаходилися добре підготовлені диверсанти. З цією ж метою шатл був оснащений позитронними ракетами: на той випадок, якщо чужинці завагаються з початком окупації, атака на орбітальні станції підштовхне їх до рішучих дій.

— Тепер розумію, — кивнув я. — Виходить, корабель летів від сусідньої зорі не для того, щоб замаскуватися, а щоб непомітно й безперешкодно відправити на Магаваршу десант?

— Атож. Гадаю, план був такий: після успішного приземлення шатла „Зоря Свободи“ мала наблизитися до планети, запустити в глобальну інфомережу пропагандистський ролик про Терру-Галлію, потім прорватися в дром-зону й вислизнути з системи. Такий маневр переконав би чужинців у тому, що вони просто проґавили появу розвідника.

— Але цей план не спрацював, — зауважив я. — Чужі знають про висадку на планету. Мало того, вони, схоже, переконані, що на Магаваршу висадився цілий десант.

— Це вже не має значення, капітане. Головне, що чужинці зреагували саме так, як від них і очікували. А наш прорив у дром-зону мав переконати їх, що вони вчинили правильно. Зараз вони думають, що ґаллійські агенти, зазнавши невдачі, втекли; тож тепер зосередилися на при-

душенні магаваршського повстання. Згодом вони, ясна річ, запідозрять неладне і про всяк випадок викличуть підмогу. Але буде вже пізно.

— Ви гадаєте, що вторгнення почнеться в найближчі дні?

— Я цього певен. Як свідчать бортові записи корабля, час висадки на планету шатла з десантом був визначений заздалегідь з точністю до кількох годин. А отже, атаки галлійського флоту слід чекати з дня на день. — Шанкарові очі яскраво засяяли. — Свобода Магаварші вже не за горами.

23

Ще на самому початку прориву в дром-зону, коли я віддав наказ привести бортові системи в режим повної готовності до гіперпереходу другого роду, майже у всіх приміщеннях корабля спалахнули спеціальні табло з магнічним числом 123573,14 — точною кількістю секунд, які ми мали провести в гіперпросторі. Щойно ми ввійшли в канал, цифри почали свій зворотний біг до нульової позначки: соті неслися безупинним потоком, десятки стрімко змінювалися, ледь вловимі оком, секунди клацали в унісон з биттям серця, десятки секунд збігали одна за одною статечно та неквапно, а сотні й тисячі повзли зі швидкістю слимака, викликаючи в мене роздратування.

Коли на табло з'явилося число 1000,00, на всьому кораблі, як годиться, пролунала сирена, сповіщаючи про те, що до виходу з гіперпростору залишилося шістнадцять хвилин і сорок секунд. Утім, для нас це попередження було зайвим. На той час усі члени екіпажу, крім Ортеги, що ніс вахту в реакторному відсіку, вже зібралися в штурманській рубці, нетерпляче чекаючи на завершення першого в нашому житті міжзоряного стрибка.

За сто секунд до виходу знов пролунала сирена. Бортінженер Ортега доповів про запуск у холостому режимі ходових термоядерних двигунів, а Шанкар, який зайняв

пост артилериста, повідомив, що всі бойові системи корабля приведені в стан готовності.

Нарешті комп'ютер почав відлік останніх десяти секунд. Я повністю зосередив увагу на тактичному дисплеї. Якщо після виходу з каналу ми потрапимо в критичну ситуацію — опинимося поблизу масивного космічного тіла чи серед чужинських кораблів, — доведеться негайно маневрувати, щоб уникнути катастрофи. З цією ж метою Шанкар напнув на свою голову ментошолом, щоб у разі потреби негайно відкрити по ворогові вогонь.

Щойно на табло спалахнули нулі, різнобарв'я гіперпростору за прозорою стіною рубки миттю змінилося густим розсіпом зірок на чорному оксамиті космосу.

Тактичний дисплей видав звіт бортового комп'ютера, з якого випливало, що жодних масивних космічних тіл чи об'єктів штучного походження поблизу точки виходу не виявлено. Трохи розслабившись, я подивився на оглядові екрани і на одному з них побачив невеликий червоний диск зорі, довкола якої оберталася дром-зона.

Шанкар зняв ментошолом і рукавом комбінезона витер спітніле чоло.

— Схоже, все гаразд. На щастя, нас не занесло до чорта на роги. Ми, як і раніше, десь у центральній частині Галактики.

— Сумніваюся, — сказав я. — Щось тут не так.

— А саме?

— При такій кількості яскравих зірок дуже мало темних, далеких. Та й он те велике скупчення мені щось нагадує... Щоб я здох! Тепер зрозуміло! — Я наказав комп'ютеру ігнорувати всі об'єкти, яскравіші за третю зоряну величину, а своїм супутникам повідомив: — Ми якраз у чорта на рогах. Дивіться!

Фільтри в прозорій стіні рубки прибрали всі яскраві зірки, і тепер ніщо не заважало нам споглядати захопливе видовище — розпростерту перед нами Галактику з чотирма спіральними, закрученими проти годинникової стрілки рукавами. Вона була повернена в наш бік майже

перпендикулярно до своєї площини, а її видимий розмір складав близько дев'яноста градусів. Отже, нас розділяла відстань у п'ятнадцять — двадцять тисяч парсеків.

Поруч із собою я почув вражений вигук Ріти. Побачивши Галактику, вона миттю підхопилася відкидного стільця попід задньою стіною рубки і підбігла до центрального пульта. Зараз вона стояла біля мого крісла, а її смагляве лице промінилося захватом упереміш зі страхом — їй було лячно перед такою величезною відстанню від дому.

Рашель з Агатієм відреагували на побачене стриманіше, проте й вони були вражені. Професор почасти поділяв і захват, і страх своєї доньки; зате в погляді Рашелі читалося безмежне, нічим не затьмарене зачарування. Вона була донькою вільного, нескореного світу, вона змалку сприймала міжзоряні подорожі як щось природне й доступне для людини, тому її зовсім не лякала безодня космічних відстаней. Вона просто насолоджувалася цим видовищем.

Вкрите густою сіткою зморшок обличчя Шанкара, як завжди, не виражало жодних емоцій, але очі його палали вогнем.

— Я завжди мріяв побачити її... усю Галактику перед собою. Саме таку — не більшу й не меншу. Щоб можна було обхопити її руками... — Він рвучко повернувся до мене. — Браво, капітане! Вітаю ваш вибір каналу. Хай нам доведеться зробити ще один „сліпий“ стрибок, та я про це не шкодую. Я побачив Галактику, і тепер лишилося одне — побачити вільну Магаваршу. А тоді вже можна померти...

— Де ми? — запитала Ріта, заворожено дивлячись крізь оглядову стіну.

— Очевидно, в одному із зоряних кластерів, — відповів їй Агатіяр. — Це розташовані за межами галактичної спіралі щільні скупчення зірок. Вони бувають різні за формою та розмірами. Судячи з усього ми потрапили в досить великий сферичний кластер.

Бортовий комп'ютер якраз закінчив обчислення на-

ших координат і видав на тактичний дисплей інформацію. Всупереч моїм очікуванням цей зоряний кластер мав не лише каталожний номер, а й власну назву — Кластер Келлера, на честь капітана дослідницького корабля, який відкрив до нього шлях, роблячи навмання „затяжні стрибки“ (так на професійному сленгу космольотчиків називалися гіперпереходи другого роду). Це сталося ще сім сторіч тому, проте Кластер Келлера, як і решта зоряних кластерів, не був освоєний. Людям та іншим розумним расам цілком вистачало зірок у самій Галактиці і в обох Магелланових хмарах, а такі маленькі острівці, відрізані від зовнішнього світу, нікого особливо не приваблювали.

— Нам знову пощастило! — заявив Шанкар. — Тут є досліджені канали, що ведуть до Галактики. Їх аж п'ять: два з них розвідав сам Келлер по дорозі сюди й назад, а інші проклали наступні наукові експедиції.

— Користуватися ними небезпечно, — зауважив як завжди обережний Агатіяр. — Якщо один з чужинських кораблів пішов за нами, то він, опинившись тут і з'ясувавши, куди ми потрапили, негайно повернеться назад і сповістить своїх.

— Ну то й що? — недбало знизав плечима Шанкар. — Гадаєш, вони відразу кинуться перекривати всі п'ять каналів? Дурниці! По-перше, у них є важливіші справи, ніж посилати флотилії в різні кінці Галактики, до диких незаселених систем. А по-друге, вони просто не встигнуть... До речі, капітане, скільки часу ми провели в каналі? За галактичним відліком, певна річ.

Я зробив запит комп'ютеру, і той, уже оперуючи координатами точок входу та виходу, ввів у рівняння графік потужності резонансного генератора і видав результат: близько шести з половиною годин.

— Ну от, — підсумував Шанкар. — Сумніваюся, щоб переслідувач, якщо він взагалі є, ішов за нами на такий швидкості. Добре, коли він з'явиться тут бодай за добу. А на той час ми вже загубимося в Галактиці.

24

На вибір подальшого маршруту ми витратили небагато часу і майже відразу зупинилися на каналі, розташованому від нас на відстані всього двох десятків звичайних стрибків — цебто переходів першого роду. Цей канал сполучав Кластер Келлера з іншим зоряним кластером — М28, також неосвоєним, але добре вивченим, оскільки він знаходився майже в площині Галактики. У кластері М28 було більше двохсот досліджених каналів другого роду, і один з них, ніби спеціально створений для наших цілей, вів у середину Рукава Персея до безіменної зорі, що мала лише довжелезний каталожний номер. А там, усього за два звичайні стрибки, біля такої ж безіменної зірки знаходився досліджений канал до Зорі Дашкова, 175-ї Центавра.

За галактичними мірками ця система була близькою сусідкою Землі. Вона належала до так званого Сектора Один, що охоплював область простору в радіусі тисячі світлових років від Сонця і нараховував близько семи мільйонів зірок. За всіх часів цей сектор був найзаселеніший у Галактиці, що й не дивно: адже саме звідси почалося освоєння людством космосу, до того ж у Секторі Один знаходилася також батьківщина іншої розумної раси — альвів.

Зоря Дашкова, до якої ми вийшли в результаті кількох десятків звичайних стрибків і трьох затяжних, була червоним карликом, що зловісно дивився на нас з оглядових екранів, немов налите кров'ю око якогось пекельного чудовиська. Єдина планета системи, Земля Люгера, була геть непридатна для життя: від полюса до полюса охоплена бурхливою вулканічною активністю, з ядучою атмосферою, яка на шістдесят відсотків складалася з окису та двоокису вуглецю.

— Не розумію, — сказала Ріта, розглядаючи на екрані збільшене телескопом зображення Землі Люгера, — навіть що було давати цій зірці та планеті власні імена? Невже

Дашков і Люгер не могли знайти симпатичнішої системи? Адже в Галактиці вдосталь зірок.

— Зате ця знаходиться в Секторі Один, — зауважила Рашель. — Дуже престижно, щоб ви знали.

Тим часом я зазирнув у відповідну статтю каталогу і, ознайомившись з нею, сказав:

— Ага, Зорю Дашкова купили з аукціону.

— Як це „купили“? — здивувалася Ріта.

— Не в тому сенсі, що вона належала комусь на правах приватної власності. Просто наприкінці ХХІІІ століття право дати їй та планеті назву придбав Харківський клуб любителів містики та жахів. Між іншим, за дуже пристойну суму. Рашель правду каже: зоря в Секторі Один — це дуже престижно. Їх майже сім мільйонів, але серед них, мабуть, немає жодної, яка б не мала власного імені. Винятком є лише пара сотень зірок, до яких міцно „прилипли“ назви з древнього каталогу Баєра-Флемстіда. Наприклад, Епсілон Ерідана, Тау Кита чи та ж Дельта Октанта. — Я прибрав з екрана зображення непривітної Землі Люгера і вивів схему каналів. — Тут я накреслив шістнадцять різних маршрутів до Терри-Галлії, які, судячи з інформації бортового комп'ютера, проходять через ненаселені й незайняті Чужими системи.

Тепер уже до нас приєднався й Шанкар:

— Я вже ознайомився з вашими маршрутами, капітане. І навіть проаналізував їх за рівнем ризиків. Оці три — найбезпечніші. Ймовірність натрапити на випадковий патруль Чужих не перевищує піввідсотка. Та це за умови, що інформація бортового комп'ютера про розташування чужинських баз точна і повна.

— Звичайно, точна! — сказала Рашель, в її голосі вчулися нотки роздратування. — Невже ви гадаєте, що наше командування може підставити своїх розвідників?

— Аж ніяк, любя, — похитав головою Шанкар. — Проте зваж, що „Зоря Свободи“ залишила вашу систему майже чотири місяці тому, а за цей час Чужі могли організувати кілька нових баз для чергової атаки на Терру-Гал-

лію.

Рашель видимо збентежилась.

— Ваша правда, сер. Даруйте, я цього не врахувала.

— Отже, вирішено, — підсумував я. — Будемо обирати серед цих трьох. Мабуть, зупинимося на найкоротшому.

Я вже збирався ткнути пальцем у відповідний рядок, аж раптом почувся сигнал тривоги. Бортовий комп'ютер попередив, що на відстані двадцяти семи тисяч кілометрів від нас зареєстроване відкриття каналу першого роду, і вже за власною ініціативою вивів на головний оглядовий екран збільшене зображення ділянки дром-зони, у центрі якої мерехтіло блакитне саяво. Згідно з даними комп'ютера цей канал вів із системи М'буто — також, за його інформацією, незаселеної.

З несподіваною для свого віку спритністю Шанкар кинувся до артилерійського пульта, напнув на голову ментолом і за кілька секунд привів у повну готовність усі бойові системи корабля.

Я теж не барився: негайно викликав Ортегу й Агаті-яра, що вдвох перебували в реакторному відсіку, наказав їм готуватися до зтяжкого стрибка, а сам скерував „Зорю Свободи“ до найближчого каналу другого роду, розташованого за дев'ятсот кілометрів від нас.

— Ну, це ж несправедливо! — обурювався я. — Летіли, летіли — і ось прилетіли!

Серйозна небезпека нам не загрожувала, ми без проблем встигали втекти від ворога. Однак втеча означала „сліпий“ стрибок у недосліджений канал, після якого нас знову занесе казна-куди, і знову доведеться починати все спочатку.

Тим часом з відкритої горловини каналу виринув корабель. На наш подив, це був не якийсь дредноут і навіть не легкий патрульний крейсер, а зовсім вутле суденце розмірами з міжпланетний шатл. Найвірогідніше, це була прогулянкова яхта, оснащена малопотужним генератором, призначеним лише для звичайних стрибків крізь канали першого роду. Замість позивних вона радиувала

сигнал „SOS“, супроводжуючи його коротким повідомленням кількома мовами, зокрема й англійською: „Нас переслідують, допоможіть!“

Оскільки в даний момент „Зоря Свободи“ йшла на гравітаційній тязі, а позивні ми не надсилали, пілот яхти не помітив нашого корабля і спрямував її майже в протилежний від нас бік. Комп'ютер швидко обчислив можливу траєкторію судна й видав прогноз, що воно прагне дістатися найближчого каналу першого роду, розташованого на відстані півтора мільйона кілометрів.

— Що робитимемо, капітане? — почувся з-під шолома приглушений голос Шанкара. — Це не схоже на пастку чи розіграш. Б'юсь об заклад, що незабаром з'явиться переслідувач.

Тим часом горловина каналу, через який увійшла яхта, закрилася, і блакитне мерехтіння розчинилося в темряві космосу. Але будь-якої миті воно могло з'явитися знову.

— Проблема в тому, — зауважив я, — хто з них друг, а хто ворог. Чи, може, і переслідувач, і переслідуваний — Чужі.

Тут втрутився бортовий комп'ютер. Дотримуючись мого наказу не говорити вголос, він вивів повідомлення на мессаж-рядок тактичного дисплея:

„Серед мов, якими передається заклик про допомогу, є норвезька. У моїй пам'яті відсутня інформація про використання цієї мови Чужими“.

— Авжеж, — підтвердила Рашель, чий дисплей продулював це повідомлення. — Серед земних мов, перейнятих чужинцями від людей, норвезької немає.

Ще кілька секунд я розмірковував.

— Гаразд. Якщо на яхті друзі, ми зобов'язані їм допомогти. Якщо вороги — то вони проти нас безсилі. Встановлюйте зв'язок, пане Шанкар.

— Так, капітане, — відповів той. — Надсилаю виклик.

Екран монітора зовнішнього зв'язку ввімкнувся, і на ньому виникло зображення чоловіка, мого ровесника,

може, трохи старшого, широкоплечого блондина з грубим, але не позбавленим своєрідного шарму обличчям і пронизливими синіми очима.

Побачивши його, я не втримався й полегшено зітхнув. Зате він, як мені здалося, досадливо поморщився, ніби кажучи: „От тобі й на, з вогню та в полум'я!“

— Крейсер „Зоря Свободи“, Військово-Космічні Сили Терри-Галлії, — представився я. — На зв'язку капітан Матусевич.

— Пілот Лайф Сігурдсон, — навзаєм відрекомендувався він. — Приватна яхта „Валькірія“, порт приписки — Лонг'їр, Шпіцберген, Земля.

На ці слова мені відвисла щелепа. Рашель тихо охнула, Ріта втупилася в екран очманілим поглядом, а Шанкар затрусив ментошоломом — певніше, головою, на яку був надягнений цей шолом.

Тим часом пілот Сігурдсон, ніби нічого не сталося, продовжував:

— У локальному просторі Зорі Барнарда нас атакував військовий корабель з невідомими позивними. Він без попередження відкрив вогонь, але нам вдалося втекти через канал першого роду. Відтоді ми здійснили вже тринадцять стрибків, але корабель продовжує гнатися за нами. Його ходові двигуни значно потужніші за наші, і цього разу, боюся, ми не встигнемо дістатися каналу.

— Система Барнарда належить глісарам, — прокоментувала Рашель.

Лайф Сігурдсон розчув її слова і сказав:

— Атож, у позивних корабля йдеться про якихось глісарів. Хто вони, в біса, такі?

Я врешті опам'ятався й ошелешено промовив:

— Ван-вінкль, хай йому грець! Ви — ван-вінкль!

Мій співрозмовник кивнув:

— Так, ми вже це зрозуміли. Але ще не знаємо, як надовго вклепалися. Який зараз рік?

Я назвав. Обличчя Сігурдсона, і до того не дуже рум'яне, геть сполотніло й видовжилось.

— Herregud!..*

25

Нашій подальшій розмові завадив черговий сигнал тривоги. Бортовий комп'ютер сповістив про нове відкриття каналу в тій самій частині простору.

З'явилося блакитне мерехтіння. Я одразу прийняв рішення і запустив реактивну тягу з п'ятдесятикратним прискоренням. Одночасно віддав наказ:

— Операторе! Позитронні ракети. Дві одиниці. Приціл. Розрахунок виходу. Вогонь!

— Виконую! — озвався Шанкар, а наступної секунди від корабля одна за одною відокремилися дві позитронні ракети і з прискоренням 200 g помчали до ще не сформованої горловини каналу.

— Ще дві ракети на старт, — наказав я. — Плазмову зброю — до повної готовності.

— Дві ракети на старті, капітане, — негайно доповів Шанкар. — Плазмотрони до бою готові.

Перша із запущених нами ракет прилетіла зарано і пірнула в канал ще до того, як у ньому з'явився ворог. А оскільки вона не була оснащена резонансним генератором, то відправилась у вічну мандрівку в гіперпросторі, щоб колись, у нескінченно віддаленому від нас майбутньому, вибух її позитронної боеголовки приєднався до чергового Великого Вибуху, що має започаткувати новий Всесвіт.

Друга ракета мало не спізнилася і лише зачепила корму крейсера трохи більших габаритів, ніж наша „Зоря Свободи“, який вийшов з каналу, гордо розсилаючи в довколишній простір позивні про свою приналежність до флоту глісарів. Його командир почувався надто самовпевнено, вважаючи, що женеться за хистким неозброєним суденцем, тому був заскочений зненацька нашою

* „Боже мій!“ (нор.).

атакою. І така недбалість дорого йому обійшлася.

Хоча значна частина енергії вибуху другої ракети пішла намарне, однак і того, що отримав ворожий крейсер, виявилось досить, щоб уся його хвостова частина запала-хкотіла сліпучим жовтим полум'ям.

— Ушкоджений головний ходовий двигун, — тут-таки поставив діагноз Шанкар. — Почалася неконтрольована термоядерна реакція.

Втім, конструкція крейсера враховувала таку можливість, і автоматика негайно від'єднала задню частину судна, де розташовувалися ходові двигуни і баки з основним запасом дейтерію. Тепер ворожий корабель мав для маневрів лише гравітаційний привод. А також, ясна річ, всіляке озброєння, за винятком найнебезпечніших для ближнього бою плазмових гармат: їх обслуговував головний термоядерний реактор, а його ми знищили першим же пострілом.

— Відставити ракети, — скомандував я, оскільки ми наблизилися до ворога мало не впритул за космічними мірками. — Плазмотрони, вогонь!

Супротивник якраз випустив у наш бік ракету, у відчайдушній надії, що ми проґавимо її. Проте вона миттю згоріла в потужних потоках плазми, що вогняним вихром налетіли на „огризок“ ворожого крейсера. Його силові екрани, позбавлені енергетичної підтримки від головного реактора, протрималися лише кілька секунд. Врешті вони відмовили, і беззахисний корабель охопило полум'я температурою в сотню мільйонів градусів.

— Ось, маєте! — захоплено вигукнула Рашель. — Ящірки кляті! Гарний глісар — смажений глісар.

Я дав бічну тягу, щоб ухилитися від зіткнення з палаючими останками ворожого крейсера і направився слідом за яхтою „Валькірія“, яка чимдуж мчала до найближчого каналу першого роду.

На екрані зовнішнього зв'язку й досі залишалося зображення Лайфа Сігурдсона. Він дивився трохи вбік — очевидно, стежив за підбитим кораблем глісарів. Заги-

бель переслідувача принесла йому відчутне полегшення, та разом з тим він ще не міг оговтатися від шоку, що його викликала названа мною дата. Запитання „хто такі глісари?“ свідчило про те, що він був аж ніяк не звичайним ван-вінклем. Наші епохи розділяло щонайменше сімсот років.

Краєм вуха я почув, як Ріта запитала в Рашелі, що таке ван-вінкль.

— Корабель, що загубився в часі, — відповіла Рашель. — Інколи, дуже рідко, трапляється так, що при гіперпереході генератор починає „захлинатися“, збиватися з нормального ритму. Тоді корабель застрягає в каналі на роки, десятиліття, а то і сторіччя галактичного часу. Найдревнішим з відомих в історії ван-вінклів був...

Я перестав слухати її пояснення, бо й так знав усе про ван-вінклів, і звернувся до пілота яхти:

— Містере Сіґурдсон, ви певні, що вас переслідував лише один патруль?

— Здається, так. У дром-зоні Барнарда були й інші кораблі, але за нами погнався тільки один з них. Та й, зрештою, хіба для нашої беззбройної яхти цього замало?... — Його обличчя набуло офіційного вигляду. — Капітане Матусевич, ми дуже вдячні вам за допомогу. Сподіваюся, тепер ви дозволите нам летіти далі?

— Що?... — Зізнатися, цього я не чекав. — І куди ж ви збираєтеся?

— На Землю, звичайно.

— На Землю?! Та ви з глузду з'їхали! Адже Земля... — тут я розгублено замовк. Сіґурдсон та інші люди, що були на яхті, прилетіли до нас із далекого минулого, і отак відразу, без підготовки, ошелешити їх всією неприхованою правдою про нинішнє становище людства було б надто жорстоко. Та й хтозна, як би вони повелися тоді. — Зараз іде війна, містере Сіґурдсон. Велика війна. І ми не маємо даних, що в Сонячній системі все спокійно. Крім того, по дорозі до неї ви можете втрапити в таку ж халепу, як біля Зорі Барнарда. Подорожувати космосом на вашому

суденці рівнозначно самогубству. У будь-якій населеній системі вам може зустрітися ворог.

— А ви, виходить, друзі? — скептично запитав Сігурдсон.

— Ми ж врятували вас від глісарів.

— Гм-м... Але тут така справа, капітане... перед цим і ваші повелися з нами не найкращим чином.

— Наші? Які ще наші?

— Ну, галлійці. Ми вийшли до Псі Козерога, збираючись зробити останній стрибок до Землі, і натрапили на ваш флот... Чи, радше, то був навіть не флот, а ціла армада — тисячі й тисячі кораблів. Вони, втім, не стали відкривати по нам вогонь, проте наказали лягти в дрейф і приготуватися до прийому інспекції.

Рашель тихо зойкнула. Шанкар щось невиразно забурмотів. А в мене важко загупало серце: Псі Козерога сполучалася з Сонячною системою каналом першого роду, і концентрація таких величезних сил на підступах до Землі могла мати лише одне пояснення...

— І що було потім? — нетерпляче запитав я в Сігурдсона.

— Ми втекли. Тим же каналом, яким прийшли. Треба віддати вашим належне — нам услід вони не стріляли.

— Але чому? — здивувався я. — Навіщо було тікати? Сігурдсон завагався.

— Розумієте, капітане Матусевич... Словом, даруйте за грубість, але ви — не ви особисто, а всі ваші співвітчизники загалом, — кляті расисти. У мене ж на борту чорношкіра жінка. До того ж французенка. А ви страшенно не любите „кольорових“...

Тут Рашель вже не стрималася. Всупереч правилам вона підхопилася з місця другого пілота, підбігла до мого крісла і, ставши поруч, обурено заявила:

— Це паскудна брехня! Колись, давно, у нас справді існувало обмеження на імміграцію за расовою ознакою. Це було неправильно, і ми його скасували. Але ніколи, ніколи ми не кривдили людей через колір шкіри.

Не встиг пілот „Валькірії“ висловити своє здивування з того приводу, що на борту військового корабля перебуває дванадцятирічна дівчинка, як інший член моєї команди, Шанкар, також порушив правила — переключив без мого дозволу зв'язок з яхтою на себе.

— Містере Сігурдсон, — сказав він, знявши свій шолом. — Подивіться на мене. Я, звісно, не чорношкірий — у тому сенсі, що не належу до негроїдної субраси. Проте шкіра в мене темна. Досить темна, щоб будь-який білий расист назвав мене „кольоровим“. Однак я належу до складу команди корабля. Можливо, колись на Террі-Галлії не любили „кольорових“, але відтоді збігло багато часу... До речі, коли застрягли в каналі?

— 2619 року.

— О великі боги! — Навіть Шанкар був приголомшений. — Як це ви примудрилися?

— Через власну дурість, — чесно визнав Сігурдсон. — За специфікацією наша яхта розрахована лише на звичайні стрибки, але мій бортінженер Шелестов удосконалив генератор і запевнив мене, що він витримає й затяжний. Я піддався на його умовляння, погодився на експеримент, а в результаті...

— У результаті, — підхопив Шанкар, — ви провели в гіперпросторі майже ціле тисячоліття. За цей час світ змінився, сер, дуже сильно змінився! Тому я раджу вам слухатися в усьому капітана Матусевича.

З цими словами Шанкар знову переключив зв'язок на мене, і я вже без особливих зусиль переконав Сігурдсона загальмувати і дочекатися нашого корабля. Ми обговорили деталі майбутнього зближення, переконалися в цілковитій сумісності наших стикувальних вузлів, а відтак деактивували аудіовізуальний контакт, встановивши натомість прямий зв'язок між бортовими комп'ютерами, щоб вони погоджували маневри обох кораблів.

Коли на яхті вже не могли нас почути, Рашель збуджено випалила:

— Наш флот біля Псі Козерога! Ви розумієте, що це

означає?

— Авжеж, — сказав я. — Атака на Землю.

— І не тільки на Землю, — докинув Шанкар. — У мене від самого початку була підозра, точніше сказати, надія, що ґаллійці не мають наміру обмежуватися однією лише Магаваршею, що вони завдадуть удару відразу в кількох напрямках, по всіх головних людських світах.

— Але ж на Землі більше немає людей, — зауважила Рашель, усе ще приголомшена недавнім відкриттям. — Її заселили ґаббари.

— Це несуттєво, люба моя. Земля є ЗЕМЛЯ — і всі літери в її імені заголовні. Вона — колиска людства, вона — наш символ, ми всі відчуваємо ґенетичний зв'язок з нею. Її звільнення стане епохальною, переломною подією, це поверне людям надію на відродження нашої раси... — Шанкар на хвилю замовк, щоб трохи вгамувати своє хвилювання. — Скільки ж років ви готувались до цього, Рашель? Десять, двадцять, п'ятдесят?

— Я не знаю, сер, — розгублено відповіла вона. — Я навіть не здогадувалася, що відбувається... відбувається таке! Та й інші не здогадувались — адже в нас свобода слова, і якби репортери щось пронюхали... Певна річ, у нас є багато політиків-радикалів, що повсякчас закликають зібрати величезний флот і звільнити кілька найближчих людських планет. Але їх підтримує незначний відсоток виборців, а більшість голосує або за лібералів, або за християнських демократів, що завжди дотримувалися поміркованої позиції і казали, що не можна квапити події.

— А самі потай готували те, до чого галасливо закликали радикали, — підхопив Шанкар. — Знайома ситуація, вона не раз повторювалася в історії людства. Я навіть наважуся стверджувати, що більшість радикальних партій тією чи іншою мірою підтримувала вашу правляча коаліція. Може, навіть „підгодовувала“ їх. Класичний розподіл праці в політиці: одні викрикують войовничі гасла, привертаючи до себе увагу, а інші нишком роблять свою

справу.

У розмову втрутився Агатіяр, який чув усе по інтеркому. Між ним та Шанкаром виникла суперечка щодо того, на які ще планети може бути спрямований удар. Потім вони вдвох накинулися на Рашель і таки зуміли витягти з неї інформацію, про важливість якої сама вона навіть не підозрювала. Виявляється, деś за тиждень до відльоту „Зорі Свободи“ у провідних галлійських ЗМІ, наближених до урядових джерел, почали з'являтися ненав'язливі натяки на те, що, згідно з останніми розвідувальними даними, Чужі мають намір почати наймасованішу за весь час блокади атаку.

— Тепер ясно, — сказав Агатіяр. — Людей готували до оголошення загальної мобілізації. Десятки тисяч кораблів та бойових станцій можна ховати у глибинах космосу як на складі, але десятки мільйонів солдатів — ні. Їх призывали на службу в останній момент, буквально за день до виступу. Думаю, для Терри-Галлії це не проблема.

— Ще б пак, — підтвердила Рашель. — У нас всі чоловіки та більшість жінок мають військову підготовку. Для чоловіків це взагалі обов'язково. Правда, наші закони дозволяють ухилитися від служби — з усяких там пацифістських міркувань, із релігійних переконань і таке інше, — але майже ніхто цим не користується.

Шанкар посміхнувся:

— Бачу, за останнє сторіччя ви стали нацією мілітаристів. Та попри все ви не скотилися до військової диктатури. І в цьому ваше щастя. У цьому щастя всього людства — що ви, схилиючись перед своїми захисниками, не допускаєте їх до керування державою. Якби люди в погонах прийшли у вас до влади, вони б років за десять занাপастили Терру-Галлію.

Зосередивши увагу на керуванні кораблем, я, однак, дослухався до їхньої розмови. Особливо мене зацікавив один момент, пов'язаний із планетами — кандидатами на звільнення. Коли мені випала вільна хвилинка, я запитав у Шанкара:

— Сер, ви казали про головні людські світи. Вам не здається, що Магаварша... ну, не зовсім підпадає під цю категорію? Я, звичайно, люблю нашу планету, але не схильний перебільшувати її значення. Вона завжди була другорядним світом і не претендувала на якусь провідну роль у галактичному співтоваристві.

— До війни, безумовно, так. Але це було до війни, коли й Терра-Галлія не претендувала на лідерство. Але відтоді багато змінилося, і Магаварша набула для людства величезного значення.

— Якого?

— Але ж це очевидно, капітане! Якби ви уважно ознайомилися з інформацією по всіх контрольованим Чужими людським світам, то й самі б усе зрозуміли.

— Я читав усі звіти, що були в базі даних. Про всі тридцять сім планет.

— Так, читали. Проте не аналізували. Інакше б звернули увагу, що лише на п'ятьох планетах з усіх тридцяти семи чисельність населення не зменшилася порівняно з довоєнним часом. А на всіх інших відразу після капітуляції почався різкий демографічний спад, деякі вже перебувають на межі повного вимирання. Цього ніяк не скажеш про Магаваршу. Зараз нас п'ять мільярдів — це більше, ніж на Террі-Галлії, більше, ніж на будь-якій іншій планеті, за винятком дев'ятимільярдної Країни Хань.

— Отже, ви вважаєте, що передовсім галлійці спробують звільнити найбільш населені планети?

— Певна річ. А ви пропонуєте якісь інші критерії?

Я нічого не відповів. По-перше, не мав що сказати, а по-друге, наш корабель нарешті наблизився до яхти, і я відновив аудіовізуальний зв'язок з пілотом Сігурдсоном.

Стикування пройшло без жодних проблем. Коли яхта намертво пришвартувалася до нашого крейсера, я разом з Рашеллю та Рітою подався зустрічати гостей з минулого, а Шанкар залишився за головного в рубці і стежив за нами через монітори внутрішнього зв'язку.

Біля люка нас уже чекав професор Агатіяр — від ре-

акторного відсіку до цього швартового модуля йти було ближче, ніж з верхньої палуби корабля.

— Ну то що? — запитав я з удаваною безтурботністю. — Готові до зустрічі з далекими предками?

Крізь ілюмінатор внутрішнього люка ми побачили, як до шлюзової камери увійшло двоє людей: сам Лайф Сіґурдсон (він виявився ще вищий і кремезніший, ніж на екрані) та струнка чорношкіра жінка років тридцяти, яка видавалася зовсім мініатюрною поруч зі своїм велетнем-супутником.

Коли детектори встановили, що ніякої зброї в наших гостей немає, я розблокував внутрішній люк і впустив їх на борт корабля. Сіґурдсон міцно потиснув мені й Агатіярові руки, чомно вклонився Ріті та Рашелі, а потім представив нам свою супутницю — Мелісу Гарібальді.

Жінка трималася насторожено і явно нервувала, перебуваючи на борту корабля з Терри-Галлії. Я подумав, що, можливо, в минулому ставлення ґаллійців до представників інших людських субрас було різкішим і нетерпимішим, ніж це зображали автори історичного нарису. А може, причина була в самій Мелісі, у її комплексах. Можливо, вона мимохіть відчувала провину: адже „нові французи“, нащадки вихідців з Африки, поступово витіснили „старих французів“ з рідної країни і, по суті, змусили їх до еміграції...

— То вас лише двоє? — запитав я. — А в мене склалося враження, що з вами був ще й бортінженер... забув як його звати.

— Шелестов, — нагадав Сіґурдсон. — Григорій Шелестів. Він з нами, але трохи запізнюється. Оце тільки помолиться і прийде.

— Помолиться? — перепитав я.

— Ага. Зараз наш Гриша пристрасно славить Бога за порятунок від переслідувачів. — Сіґурдсон усміхнувся. — Ви ж знаєте, всі альви такі побожні!

— Альви?! — вражено вигукнув я. — Ваш бортінженер — альв?

— Так, альв. А що?
Зависла довга пауза.

26

За півгодини по тому Лайф Сігурдсон і Меліса Ґарібальді сиділи поруч на дивані в кают-компанії, геть приголомшені нашою стислою, але жорстокою розповіддю про теперішнє становище людства. Окрім них, тут були всі члени нашої команди, за винятком надміру запального Арчібальда Ортеґи, у якого так і свербіли руки неґайно порішити чужинця, тож я мусив відправити його чергувати в рубку. Останнім з присутніх був бортінженер яхти „Валькірія“ Григорій Шелестов — альв з породи рудих альвів, що належав до етнічної ґрупи альвів російськомовних, православного віросповідання.

У більшості книжок про неземні раси альвів класифікували як гуманоїдів, хоча з біологічного погляду це було некоректно. За всіма науковими канонами до гуманоїдів належали лише дві раси: нерей-п'ятдесятники та карлики-дварки (видові назви *nirius hominoidus** і *homo panos***). Іноді до цієї ґрупи зараховували ще й ґаббарів — представників ряду приматів, родини людиноподібних мавп.

Альви ж під цю класифікацію ніяк не підпадали. Вони були яскравими представниками ряду комахоїдних (щоправда, не гидували м'ясом звірів та рослинною їжею) і зовні скидалися на покручів звичайної кошлатої дворняги з кротом та невеликим кенґуру. Проте, як не дивно, психологічно альви були найближчим до людей видом розумних істот. Вони з легкістю інтегрувалися в людське співтовариство, сприйняли нашу культуру, традиції, етику й естетику. Навіть до контакту з землянами їхня система цінностей майже нічим не відрізнялася від тієї, якої

* *Nirius hominoidus* — нерей людиноподібний.

** *Homo panos* — людина карликова.

дотримувалися наші далекі предки з бронзового віку, а альвійські легенди дуже нагадували міфи Давньої Греції, Індії, Єгипту чи Вавилону. Коли люди вперше прибули в систему Бетельгейзе і ступили на поверхню восьмої від світила планети, згодом названої Альвією, то були надзвичайно вражені тим, що такі відмінні від землян істоти зуміли створити таку схожу на нашу культуру. Люди та альви, незважаючи на всі свої видові відмінності, швидко знайшли спільну мову і майже відразу пройнялися глибокою симпатією одне до одного...

Проте зараз на обличчях людей у кают-компанії крейсера „Зоря Свободи“ не було навіть натяку на симпатію до присутнього тут альва. Шанкар, сидючи в кріслі, тримав бортінженера Шелестова під прицілом лазерного пістолета; його палець тремтів на гашетці, ладен будь-якої миті натиснути її. Рашель дивилася на альва з глибокою відразою, Ріта — з бридливою цікавістю, а Агатіяр був похмурий і замислений. На колінах у професора лежав паралізатор.

А втім, поки що ці запобіжні заходи були зайві. Альв Шелестов не виказував жодних ознак агресії, не намагався ні напасти на нас, ні втекти. З зовнішнього вигляду чужинця мені важко було напевно судити про його почуття, але з того, як він сутулився і кліпав близько посадженими очима, як відстовбурчувалася його шерсть і тремтіли ніздрі на видовженій морді, можна було здогадатися, що він вражений почутим не менше за своїх супутників-людей.

— Ні, це неможливо, — нарешті заговорив альв. — Я не можу в це повірити. Щоб мої брати повстали проти людей, своїх благодійників... Ні, тут якась помилка!

— Ніякої помилки, — жорстко відповів Шанкар. — Твої одноплемінники зрадили людей. Не ви розпочали цю війну, але згодом приєдналися до наших ворогів. Ви фактично вдарили нам у спину. Люди довіряли вам як самим собі, а в результаті виявилось, що ми пригріли на своїх грудях гадюку... чи то пак цілий клубок гадюк, які,

зміцнівши й набравши сил, почали нас кусати.

Альв затулив лапами морду. (Хоча, оскільки йшлося про розумну істоту, правильніше було б сказати „затулив руками обличчя“ — але я навіть подумати так не міг.)

— Це жахливо! — хрипко проказав він. — Це... це наруга над нашою святою дружбою! Як могли мої брати таке вчинити? Як могли вони забути, скільки добра ви для нас зробили? Адже ми геть усім завдячуємо вам! Коли ви прийшли, ми обробляли землю дерев'яними плугами, а ви дали нам унікомбайни, навчили нас меліорації, гідропоніції, селекції. Ви пересадили нас з колісниць на гравікари та флаери, допомогли нам побудувати тепле і затишне житло, пояснили, як правильно організувати державу. Ви відкрили нам таємниці своєї медицини. До вас ми повсякчас воювали один з одним, виборюючи жалюгідний клаптик землі чи лісового угіддя, а ви взяли нас за руку, вивели в космос і сказали: „Дивіться, як багато навколо зірок. Якщо вам тісно на одній планеті, шукайте собі інші й заселяйте їх. У Галактиці вистачить місця усім“. До вас ми молилися жорстоким богам, що вимагали кривавих жертв, і одні альви різали на вівтарях інших, щоб задобрити своїх злих богів. А ваші місіонери сказали: „Це неправильні, погані боги. Жодна мисляча істота не повинна убивати іншу, це невгодно справжньому Богові. Забудьте своїх облудних богів, шануйте істинного Господа — доброго та милосердного, він любить усі свої створіння й не вимагає від них жертв“... Ви змінили наше життя на краще і за одне сторіччя перетворили нас на космічну расу. А тепер...

Альв забрав лапи, і я побачив, що його очі повні сліз, а шерсть навколо них мокра.

„Боже мій!“ — подумав я розгублено. — „Він плаче! Він справді плаче...“

— Світ збожеволів, — тим часом продовжував Шелестов, і в його голосі забриніли чисто людські нотки горя та відчаю. — Мої брати втратили пам'ять, вони підняли руку на людей. Господь покарає їх за це...

Альв знову закрив морду лапами і тепер уже розридався по-справжньому.

Шанкар поставив свій пістолет на запобіжник і відвернувся.

— Не можу... — пригнічено проказав він. — Це понад мої сили. Він не той чужинець, якого б я із задоволенням пристрелив. Не треба було стримувати Арчібальда, хай би порішив його ще на початку...

Я цілком поділяв Шанкарові почуття. Після недовгих роздумів покликав до себе Сігурдсона і запитав:

— Ви ще можете доторкнутися до цього... цієї істоти?

Він кинув швидкий погляд на заплаканого альва і ствердно кивнув:

— Так. Це ж мій... — Сігурдсон явно хотів сказати „друг“, але вчасно прикусив язика. — Це зовсім інший альв, ніж... ніж ті, яких ви знаєте.

— Я це розумію. Проте для мене, для всіх нас, він залишається ворогом. Треба відвести його в шосту каюту, це в нас щось на зразок каземату. Там уже сидить прислужник Чужих. Думаю, він буде радий компанії альва.

— Та чи зрадіє альв його товариству? — тихо мовив Агатіяр. — Сумніваюся...

27

Зустріч з „Валькірією“ змінила наші подальші плани. Після того як ми із Сігурдсоном запроторили безутішно-го альва до шостої каюти й повернулися назад, Шанкар запропонував нам летіти не на Терру-Галлію, а в систему Псі Козерога.

— Це значно безпечніше, — наполягав він. — У дромзоні Дельти Октанта ми ризикуємо потрапити під перехресний вогонь, якщо опинимося там під час чергової атаки Чужих. А це, як я розумію, трапляється часто.

— У середньому раз на десять днів, — підтвердила Рашель. — Чужинці регулярно влаштовують „розвідку боєм“, щоб під її прикриттям заслати до нас нових агентів

і дати можливість попереднім прорватися крізь наші за-
слони.

— У тім-то й річ, — продовжував Шанкар. — Раніше
це був виправданий ризик, ми не мали іншої можливості
зв'язатися з ґаллійцями. Однак тепер вона є.

— А ви впевнені, що до нашого прибуття флот ще за-
лишиться в системі Псі Козерога? — запитав я. — Особи-
сто мені це видається сумнівним.

— Чому?

— З розповіді містера Сіґурдсона я зрозумів, що всі ко-
раблі флоту зібрані у дром-зоні й вишикувані в бойові по-
рядки. — Я глянув на пілота „Валькірії“: — Адже так?

Він кивнув:

— Саме так. Щодо бойових порядків я, правда, не
впевнений, у військових справах зовсім не розбираюся,
але що вся армада знаходиться в районі дром-зони, це
факт.

— Отже, — підсумував я, — кораблі готові до вторгне-
ння. Інакше б вони ховалися десь у глибинах космосу.
Ґаллійське командування не стало б ризикувати, базуючи
флот у дром-зоні системи, що сполучається із Землею ка-
налами першого роду. Я взагалі вважаю, що флот Терри-
Ґаллії там не базувався. Псі Козерога лише перевалочний
пункт, остання зупинка на шляху до Землі.

— Ваша правда, капітане, — погодився зі мною Шан-
кар. — Та й те, що яхту не обстрілювали і навіть не пе-
реслідували, свідчить, що вони вже не дбали про секре-
тність. Таким чином, атака має початися найближчим ча-
сом. Містере Сіґурдсон, коли ви зустрілися з флотом?

Той подивився на свій наручний хронометр і відповів:

— П'ять годин тому.

Я замислився.

— Ну, тоді ще є шанс встигнути. Якщо, звичайно, ми
поквапимося.

— У будь-якому разі, — зауважила Рашель, — наші
мають залишити там резерв.

— Отже, вирішено, — сказав я. — Летимо до Псі Козерога.

Піднявшись у штурманську рубку, я викликав на екран карту Сектора Один і на око прикинув можливі маршрути. Зорю Дашкова та Псі Козерога розділяло сто шістдесят парсеків, це мінімум дванадцять стрибків — десь три години польоту.

Але був ще один варіант. Він потребував значно більших енергетичних витрат, зате знижував ризик випадкової зустрічі з чужинськими патрулями й дозволяв зберегти такий дорогоцінний для нас час. На відстані одного звичайного стрибка від нас знаходилися зоря Бета Центавра, що сполучалася з Псі Козерога дослідженим каналом другого роду. Зазвичай такі короткі канали не мали практичної користі, проте зараз ішлося не про економію енергії, а про швидкість та безпеку. Простий розрахунок свідчив, що при потужності резонансного генератора 400 гігават перехід від Бети Центавра до Псі Козерога мав тривати лише тринадцять хвилин об'єктивного галактичного часу.

Зрештою це й вирішило наш вибір на користь затяжного стрибка. Полишивши яхту „Валькірія“ дрейфувати разом із дром-зоною довкола Зорі Дашкова, ми здійснили стрибок до Бети Центавра, а звідти на півтори доби власного бортового часу ввійшли в канал другого роду, щоб через чотирнадцять хвилин за галактичним часом вийти з нього в системі Псі Козерога.

На самому початку затяжного стрибка Лайф Сігурдсон, що посів у рубці місце спостерігача, увесь зблід і напружено втупився в спеціальний дисплей, де виводилися інформація про роботу резонансного генератора. Я чудово розумів його почуття — адже зовсім недавно він провів у гіперпросторі майже тисячу років.

— Боїтеся? — співчутливо запитала в нього Рашель.

— Ще б не боятися, — чесно зізнався він. — Схоже, тепер у мене стійка фобія до каналів другого роду.

— Не переживайте, — заспокійливо сказав я. — Гене-

ратори тепер не ті, що були у ваш час. Вони мають п'ять ступенів захисту, і за останні двісті років — маю на увазі довоєнні двісті років — не було зареєстровано жодного випадку, щоб корабель зник у затяжному стрибку... Гм. Ідеться, звичайно, про досліджені канали. При „сліпих“ стрибках іноді зникали. Деякі зі зниклих кораблів згодом поверталися, провівши в гіперпросторі кілька років чи десятиліть. Деякі не поверталися — можливо, потрапляли в район Галактичного Ядра і там гинули. Але, повторюю, це стосується лише „сліпих“ стрибків. А подорожі дослідженими каналами абсолютно безпечні.

Мої пояснення трохи заспокоїли Сігурдсона.

— За ці тисячу років, — промовив він задумливо, — наука та техніка пішли далеко вперед. Зараз я відчуваюся так, як, мабуть, почувався б середньовічний лицар, потрапивши в XX століття й опинившись за штурвалом літака.

— Невдале порівняння, — озвався через інтерком Агатіяр, який чергував у реакторному відсіку. — За час вашої відсутності в науці не сталося нічого, що докорінно змінило б наш світогляд. Відтоді як людство досягло зірок, наша цивілізація фактично йшла екстенсивним шляхом розвитку, без жодних істотних якісних стрибків. Ваше XXVII століття та наше XXXVI не розділяє культурна, соціальна й науково-технічна прірва. Ми спілкуємося з вами на рівних, добре розуміємо один одного, вам відомі всі принципи, на основі яких функціонують пристрої нашого корабля, а космічні польоти для вас справа звична. До того ж ви кваліфікований пілот і зможете легко при звичаїтися до сучасних кораблів.

— Ну, ви перебільшуєте, — зніяковів Сігурдсон.

— Аж ніяк, сер. Тут у нас є віртуальні тренажери-симулятори, підіть попрактикуйтесь на них, і я можу ручатися, що за кілька годин ви цілком освоїтеся з новими системами керування та навігації. Наважусь навіть стверджувати, що вони значно простіші за ті, якими обладнана ваша „Валькірія“. — Агатіяр повернувся обличчям до камери, що передавала зображення на екран мого монітора: — Як

ви гадаєте, капітане?

— Цілком згоден з вами, — відповів я, одразу збагнувши, куди хилить професор. Він хотів відвернути увагу нашого гостя від похмурих думок про втрачене тисячоріччя.

Я піднявся з крісла, передав вахту Рашелі і звернувся до Сігурдсона:

— Ходімо, Лайфе. — Ми вже стали називати один одного на ім'я. — Я покажу вам наші симулятори і поясню, як з ними працювати.

28

Залишивши Сігурдсона вправлятися на тренажерах, я вирішив зробити обхід корабля і найперше навідався до реакторного відсіку. Там застав лише Агатіяра, чия увага була зосереджена на екрані інтеркома, що транслював зображення з шостої каюти. Я підступив був до пульта, щоб вимкнути його, але професор рішучим жестом зупинив мене:

— Зачекайте, містере Матусевич. Послухайте. Це дуже цікаво.

Я побачив, як на екрані альв Шелестов звертається до Ахмада:

— Я тебе не розумію, друже-чоловіче. Ти верзеш казна-що. Яка дискримінація? Який геноцид? Люди — найдобріші, найгуманіші істоти у Всесвіті. Вони завжди гарно до нас ставилися. Вони вивели нас з дикості, зробили космічною расою. А ти кажеш — гнобили й винищували. У тебе щось негаразд з логікою. Якби люди хотіли нас винищити, то зробили б це відразу, ще на Альвії. Ми зі своїми мечами та луками і дня не протрималися б супроти ваших бластерів та плазмотронів.

— Тебе не було тисячу років... — почав був Ахмад, проте альв запально перебив його:

— Та хоч і дві тисячі! Я не вірю й нізащо не повірю, що люди так змінилися. Вони вклали стільки сил, стільки часу, стільки коштів, щоб допомогти нам звестися на ноги.

Навіщо, дозволь запитати? Щоб потім гнобити й винищувати?

— Щоб потім безжально експлуатувати вас, зробити своїми рабами, — майже менторським тоном заговорив Ахмад. — Ти з XXVII століття, чи не так? Отже, маєш знати про те, як 2573 року сорок тисяч альвів та дварків були захоплені в полон і відправлені на копальні планети Уранії-5. Майже дві тисячі там загинули, а половина з тих, що повернулися, згодом померли від променевої хвороби. Це, по-твоєму, не ґеноцид?

— Я знаю про цей ганебний епізод, — сказав альв. — І знаю також, що люди, які зробили це, були злочинцями. Врешті-решт вони поплавилися за свої злочини. Між іншим, серед цих злочинців були не лише люди, а й альви, і дварки. У сім'ї не без виродка, а це були якраз виродки, потолоч, ганьба для всіх наших рас. Крім того, ти забув сказати, що саме загін земних командос знищив цей злочинний синдикат і звільнив альвів та дварків з рабства. Тож ти хитруєш, друже-чоловіче, підтасовуєш факти, спотворюєш їх на догоду своїм переконанням. Люди — люди загалом, а не окремі, гірші їхні представники — не здатні заподіяти зло іншим розумним расам.

— Авжеж, вони бажали вам тільки добра, — саркастично відгукнувся Ахмад, миттю перемінивши тактику. — Точнісінько так, як у XIX — XXI століттях північноамериканські та європейські імперіалісти бажали добра відсталим народам Азії, Африки й Латинської Америки. Вони начебто несли їм свободу та демократію, допомагали розвивати економіку, науку й медицину, а насправді експлуатували їхню дешеву робочу силу та природні ресурси, наживалися за рахунок країн „третього світу“. Заможний Захід, так званий „золотий мільярд“ людства, купався в розкоші, а тим часом інші народи ледве животіли.

Альв Шелестов похитав головою:

— На жаль, я майже нічого не знаю з докосмічної історії Землі, тому не можу судити, кажеш ти чисту правду чи знову спотворюєш її. Але в стосунках людей з іншими ра-

сами не було нічого подібного. Так, ви жили краще за нас. Людська цивілізація була найбагатшою, наймогутнішою в Галактиці. Але ж і в космос ви вийшли найпершими! Вийшли — і привели туди інших. Якщо навіть ти кажеш правду, якщо навіть люди наживалися за рахунок інших рас, то вони просто компенсували собі ті витрати, що їх понесли, допомагаючи нам досягнути зірок. Ми, альви, і всі інші раси перед вами в неоплатному боргу.

— А як щодо знищення вашої самобутньої культури? — правив своєї Ахмад. — От, скажімо, твоя рідна мова російська. І віриш в людського Бога. А де ж поділося все ваше споконвічно альвівське? Де ваші традиції, мова, вірування? Я скажу де: люди знищили їх!

Альв піднявся з крісла й пильно подивився в очі співрозмовникові.

— А от Господа не займай! — мовив він суворо. — Не блюзнірствуй! Істинний Бог для всіх один: і для людей, і для альвів, і для дварків, і навіть для безбожників габбарів. Що ж до давніх альвійських мов, то це наша велика біда. Саме наша, бо люди до цього не причетні. Ні росіяни, ні бразильці, ні американці, ні японці не змушували нас говорити їхніми мовами, навіть навпаки: ваші вчені-філологи уклали для всіх наших мов алфавіти, унормували їх, доповнили спеціальною термінологією — коротше, зробили повноцінними мовами, придатними для високорозвиненої космічної цивілізації. Та наші предки не оцінили цих зусиль. Вони вирішили, що стануть розумніші й сильніші, якщо говоритимуть земними мовами... І до речі. Ти розмовляєш англійською. Але ж ти, здається, індус. Як же так сталося?

— Маєш! — прокоментував Агатіяр.

Проте Ахмад нітрохи не розгубився:

— Тут у нас з тобою спільна біда, друже мій альв. Колоніальна політика британців призвела до того, що багато індусів, як і представників інших народностей Індії, стали спілкуватися англійською мовою.

— Але ж ви не оголосили через це війну Великобрита-

нії?

— Ну... ні.

— Отож бо! Що сталося, те сталося, і з цим треба змиритися. Я погоджуюся, що ми, альви, могли б створити власну культуру, і це було б чудово. Але ми не зуміли, і це наша провина, а не ваша.

— Ні, наша! Нам не треба було втручатися у ваше життя, ми мали дати вам можливість іти своїм історичним шляхом. Ви б і самі, без нашої допомоги, досягли зірок.

— Для цього знадобилося б щонайменше три тисячі років, — заперечив Григорій Шелестов. — Три тисячі років кровопролитних воєн, голоду, хвороб, страждань. Невже ви змогли б спокійно спостерігати за цим? Ні! Ви, люди, надто добра та гуманна раса. Вам боляче було дивитися навіть на тих огидних ґаббарів, що мешкали в смердючих печерах і знай лупцювали одне одного дрючками. Ми вас попереджали, просили: дайте їм спокій, ці тварюки ніколи не стануть цивілізованим народом, вони просто поміняють дрючки на лазерні рушниці, а всередині залишаться такими ж дикунами. Та ви не послухалися нас, ви принесли їм цивілізацію, на яку вони не заслуговували... І я впевнений: це ґаббари з перевертнями-п'ятдесятниками винні в усьому, що сталося. Вони еґоїстичні, самозакохані, безсовісні; вони не знають, що таке вдячність. Але я не розумію, як могли мої брати-альви злигатися з цими виродками? Вони просто з'їхали з глузду! Весь світ з'їхав з глузду. І в цьому божевільному світі сплюндроване все святе: довіра, дружба, братерство...

На цьому їхня розмова скінчилася. Ахмад, остаточно переконавшись, що в особі альва він не знайде одностудця, сів у крісло перед терміналом і натягнув на голову ментошлом. Останніми днями він більшу частину вільного від сну часу проводив у різних віртуальностях, намагаючись утекти від реального життя, яке не віщувало йому нічого доброго. Він був зрадником, а зрада у воєнний час карається смертю. Тим часом альв пройшов у вільний куток каюти, став навколішки і забурмотів щось незнайо-

мою мені мовою. Комп'ютер послужливо переклав:

— Отче наш, сущий на Небесах...

Агатіяр вимкнув інтерком і повернувся до мене:

— Отака іронія долі, містере Матусевич. Чужинець захищає людей, а людина на боці Чужих.

Я розгублено похитав головою:

— І в кожного своя правда...

— Атож. Саме в цьому весь трагізм нинішньої ситуації. Біда стається не тоді, коли правда стикається з кривдою, — здебільшого правда, як це не патетично, перемагає. А от коли в конфлікт вступають дві різні правди, тоді переможець, як правило, стає кривдником. Він просто нівелює свою правду своєю ж власною перемогою, наругою над іншою правдою.

— І що ж тепер буде? — запитав я.

— Не знаю, містере Матусевич. Все надто серйозно. До війни загальна чисельність людства перевищувала сімсот мільярдів, а нині, згідно з розвідданими Терри-Галлії, нас залишилося трохи більше п'ятдесяти. І вже не має значення, що Чужі не проводили проти людей ґеноциду, що людство просто стало вимирати, відмовляючись розмножуватися в неволі. У будь-якому разі причиною тому були чужинці. Цього не можна ані простити, ані забути. Як би не розгортались подальші події, одне певно: примирення не буде.

— Виходить, війна до переможного кінця? До повного винищення однієї зі сторін?

— Боюся, що саме так.

Агатіяр знову вивів на екран зображення шостої каюти. Альв Григорій Шелестов досі стояв у кутку навколішки й молився.

— Нещасна істота, — сумно і майже зі співчуттям мовив професор. — Дитина, яку вітри часу закинули в епоху жорстоких та озлоблених підлітків. Їй немає місця ні по цей, ні по той бік барикад. Їй взагалі немає місця в нашому світі...

29

Як ми не квапилися, та все одно спізнилися і прибули в систему Псі Козерога вже після відходу звідти галлійського флоту. Про недавню присутність кораблів у дромзоні свідчив слабкий радіоактивний фон, що лишився після роботи численних термоядерних двигунів, та підвищена концентрація гелію навколо каналу першого роду, що вів до праматері всіх людських світів — Землі.

— Останні кораблі пішли звідси зовсім недавно, — сказав я, ознайомившись із результатами комп'ютерного аналізу. — Не більше трьох годин тому. Ми трохи не встигли.

— Дуже дивно, — промовила Рашель, що займала місце спостерігача (вона з власної волі поступилася кріслом другого пілота Сігурдсону). — Вони ж мали залишити тут резерв. Чи хоча б станцію-госпіталь. Без тилового прикриття ніяк не можна, це суперечить усім правилам ведення війни.

— Є ще одне правило, — зауважив Шанкар, знявши ментошолом. — Не можна атакувати тільки в одному напрямку. Очевидно, біля Псі Козерога перебували лише допоміжні ударні частини. А головні вектори вторгнення проходили через інші системи.

Сігурдсон стиха присвиснув:

— Якщо та армада була лише допоміжною частиною, то яким же має бути весь флот!

— Дуже великим, — сказав я. — Надзвичайно великим. Судячи з тієї інформації, що є в базі даних корабля, ґаббари перетворили Сонячну систему на справжнісіньку цитадель. Схоже, вони не дуже ладять і зі своїми союзниками.

— Горили паскудні! — прокоментувала Рашель. — Вони ні з ким не можуть жити в мирі. У них збереглася психологія та звички кам'яного віку.

— А проте, — зауважив Сігурдсон, — ґаббари володіють Землею. Виходить, що в союзі Чужих вони найголов-

ніші й найдужчі.

— Вони просто найнахабніші. Що тут ще скажеш — мавпи та й годі.

„Цікаво,“ — подумав я, — „на Террі-Галлії були мавпи? А як були, то що з ними сталося, коли почалася війна?“

Деся півгодини ми дрейфували у дром-зоні, посилаючи навсібіч позивні, але у відповідь ніхто не озивався.

— Ну то як бути далі? — нарешті спитав я. — Що робити?

— Приєднаймося до наших, — запропонувала Рашель. — У нас бойовий корабель і повністю укомплектований екіпаж. Ми теж можемо воювати.

Я завагався. Загалом це відповідало моїм найпотаємнішим бажанням. Дарма що я був цивільною людиною, мені аж руки свербіли задати Чужим перцю, помститися їм за всі тридцять шість років мого ув'язнення на Магаварші. Той глісарський крейсер, знищений нами в системі Зорі Дашкова, не вгамував моєї жаги до помсти, а лише роздражнив мене. Мені хотілося ще, ще і ще...

— Але ж ти...

— Я вже не маленька. Я знаю, що таке смерть. Я бачила, як загинув тато. Чужинці убили мого дідуся. Я хочу поквитатися з ними.

— Голосую за пропозицію юної леді, — вставив своє слово Шанкар. — Нам зовсім не годиться відсиджуватися в тилу, коли наші побратими борються за звільнення людства.

— До Землі! — відгукнувся через інтерком Арчібальд Ортега. — Правда ж, учителю?

— Згоден, — пролунав з того ж інтеркома голос Агатіяра. — Магаварша має зробити свій внесок у звільнення нашої прабатьківщини.

Я повернувся до Сігурдсона:

— А ви якої думки, Лайфе?

Він ствердно кивнув:

— Земля — моя рідна планета. Я хочу повернутися додому.

Озиратися назад, де сиділи Ріта з Мелісою Гарібальді, мені не довелося. Майже відразу слідом за Сігурдсоном обидві жінки хором вигукнули:

— Ми з вами!

30

На відміну від затяжного стрибка перехід першого роду не займає багато часу і триває лише неповні дві хвилини. Після входу нашого корабля в канал гіперпростір за передньою стіною рубки палахкотів лише сто сімнадцять секунд, а відтак згас, і ми знову опинилися в рідному космосі, на відстані сорока семи світлових років від Псі Козерога.

Ми знаходилися на зовнішньому краю Шпори Оріона, майже на периферії Галактики, але одночасно — у самому її центрі. На одному з бічних оглядових екранів видівся маленький яскравий диск жовтого кольору, довкола якого оберталася невидима звідси блакитна планета з лаконічною назвою Земля. Просто Земля, Terra, Earth, Ge, Erde — без будь-яких префіксів і прикметників. Земля сама по собі, планета — прародителька людської раси, звідки чотирнадцять століть тому люди почали розселятися по всій Галактиці. І в цьому сенсі вона була для нас центром усього суцього, саме довкола неї обертався весь людський Всесвіт...

Цього разу, на відміну від усіх попередніх, мій тактичний дисплей був переповнений даними радарів та інших детекторів про присутність у районі дром-зони безлічі об'єктів штучного походження. Бортовому комп'ютеру знадобилося лише кілька секунд, щоб розсортувати цей потік інформації й видати її у придатному для сприйняття вигляді.

Навколишній простір був усіяний великими та дрібними уламками підбитих суден. Деякі з них однозна-

чно ідентифікувалися як останки кораблів галлійського флоту, решта або належали чужинцям, в основному габбарам, або їх зовсім не можна було розпізнати. А поруч з нами — ясна річ, відносно поруч, на відстані трьох тисяч кілометрів від нас, — дрейфував габбарський крейсер з розпанаханою носовою частиною. Жодних ознак життя він не подавав. Геть усе навкруги свідчило про те, що зовсім недавно, ще якихось кілька годин тому, тут кипів кровопролитний бій...

З відстані півтора мільйона кілометрів до нас долинали позивні бойової загороджувальної станції Військово-Космічних Сил Терри-Галлії. Схожі позивні було чути і в інших напрямках, але їх джерела знаходилися ще далі. Розрахувавши паралакс, комп'ютер повідомив, що чотири десятки таких станцій рівномірно розташовані у сфері навколо дром-зони. Усередині цієї сфери джерела радіосигналів з позивними Терри-Галлії були відсутні.

— Нас викликають, капітане, — доповів Шанкар.

— З'єднайте, — дав я розпорядження.

На екрані зовнішнього зв'язку з'явилося зображення молодої руської жінки в сіро-блакитному мундирі з відзнаками капітана-лейтенанта. Її карі очі дивилися просто на мене, але насправді вона мене не бачила. Ще перед виходом до Псі Козерога ми вирішили, що розпочати переговори має Рашель: співвітчизники повірять їй швидше, ніж будь-кому іншому.

Як і слід було чекати, жінка, побачивши на екрані двадцятирічну дівчинку, була приголомшена. Рашель негайно скористалася з цього і швидко заторохкотіла, розповідаючи свої пригоди. Останніми днями я активно вивчав французьку і начебто досяг непоганих успіхів, але зараз вона говорила з такою швидкістю, що я розбирав лише окремі слова — здебільшого назви та імена, серед яких найчастіше зустрічалося моє.

Вислухавши її, жінка почала була щось говорити, аж раптом замовкла на півслові й повернула голову вбік, ніби хтось її покликав.

— Attends une seconde *, — промовила вона, і майже відразу її зображення на екрані зникло, а натомість з'явився чоловік років п'ятдесяти в адміральській формі, з двома зірками на погонах.

— Oncle Claude! — радісно вигукнула Рашель, і тут не потребувалося ніякого знання мови, щоб зіставити французьке oncle з англійським uncle — „дядько“.

Потім виникла пауза на кілька секунд — поки вигук дівчинки зі швидкістю світла доходив до „дядька Клода“ і поки до нас поверталася його відповідь.

— Salut, Rachel, ma petite **, — сказав чоловік, а потім досить розбірливо, як на мене, висловився в тому сенсі, що дуже радий бачити її живою-здоровою, проте всі розмови згодом, а зараз нехай вона з'єднає його з командиром корабля.

Рашель негайно переключила зв'язок на мій капітанський пульт. Побачивши мене, чоловік ледь стримався від здивованого вигуку — його явно вразила моя схожість з Жофреєм Лебланом. Проте він швидко опанував себе й офіційно представився:

— Віце-адмірал Клод Брісо, заступник начальника Центру оперативного командування Спеціального корпусу загороджувальних станцій у складі Першого Флоту Визволення. — Англійською він говорив досить добре, але не так гарно, як Рашель. — Я чув усе, що розповідала моя племінниця, капітане Матусевич. Компліменти та слова подяки відкладемо до кращих часів, а поки негайно стартуйте і найкоротшим шляхом виходьте з дром-зони. Всі координати ваш комп'ютер уже отримав. Гадаю, прискорення п'ятдесят одиниць вистачить.

— Виконую, — коротко відповів я і впродовж наступної хвилини здійснив усі необхідні маневри.

— Задовільно, — сказав віце-адмірал Брісо, звирившись із даними на своєму тактичному дисплеї. — За трид-

* „Зачекай секундочку“ (фр.).

** „Привіт, Рашель, крихітко!“ (фр.).

цять сім хвилин ви залишите межі дром-зони.

— Можна збільшити прискорення, — запропонував я. — Навіть до ста одиниць. Ми вже перевіряли: гравікомпенсатори працюють нормально, а всі пошкодження, завдані вірусною програмою, усунені.

Виникла пауза, спричинена відстанню між нами, потім почулася відповідь:

— Все одно не варто. Ви й так встигнете вийти з небезпечної зони. Вісім хвилин тому був оголошений початок одногодинного відліку. Отож у запасі маєте ще чотирнадцять хвилин.

Я хотів був запитати, про який відлік ідеться, але потім і сам збагнув, що саме має статися за п'ятдесят дві хвилини. Це було очевидно, без цього вторгнення не мало б успіху.

— До речі, сер, — промовив я. — Судячи з вашої реакції, ви вже давно знали про вірус.

Знову пауза. Нарешті він стримано відповів:

— Так, капітане. Цей вірус запустив у нашу мережу один агент-п'ятдесятник. На жаль, ми не зуміли його відразу виявити, і в результаті зазнали катастрофи чотири наші кораблі. Крейсер „Зоря Свободи“ теж вважався втраченим. Ще три місяці тому ми оголосили всіх членів його команди загиблими. І Рашель також.

— А це не змінило ваші плани стосовно звільнення нашої планети? — запитав я.

З кількасекундною затримкою адмірал здивовано підвів брови:

— О! То ви про все здогадалися?

— Так, сер. Це було неважко.

— У такому разі не хвилюйтеся. Атака на Магаваршу почалася одночасно з атакою на Землю. Але відразу скажу, що я ще не знаю, як розгортаються там події.

— А Земля уже звільнена?

— Ще ні, — відповів Клод Брісо. — Вторгнення лише почалося, ми витурили Чужих із дром-зони, взяли її під контроль і саме збираємося заблокувати. Зараз перший

ешелон головної ударної групи знаходиться на півдорозі до орбіти Юпітера, прямуючи до Землі та Марса, а недавно почався бій на підступах до Сатурна. Його супутник Титан — один з найважливіших стратегічних об'єктів у Сонячній системі: там розташована найбільша після марсіанської та земної військова база ґаббарів.

Я глибоко вдихнув, набираючись сміливості, і скоромовкою випалив:

— А ми можемо приєднатися до ваших військ?

З усього було видно, що мій співрозмовник не чекав на таке запитання. Мабуть, він вважав, що ми тільки й мріємо чимшвидше опинитися в безпеці, на борту однієї з бойових станцій.

— Але ж ви цивільний екіпаж. У вас немає досвіду участі в бойових діях.

— Не зовсім так, сер. Я справді лише льотчик цивільної авіації. Проте бортінженер, Арчібальд Ортега, активний член магаваршського Опору, там він проходив військову підготовку. Професор Шанкар є одним із керівників підпілля, він чудово справляється з артилерійськими системами. Професор Аґатіяр свого часу також брав участь в Опорі.

— Але... у вас на борту дитина.

— *Je n'suis plus une enfant**! — обурилася Рашель.

Оскільки вона вигукнула це досить голосно і її слова пішли в ефір, я не став нічого додавати, а просто дочекався реакції адмірала.

— *Bon, bon, jeune fille***, — поступився Брісо з легкою усмішкою. Потім він знову став серйозним і звернувся до мене: — Подумайте самі, капітане Матусевич: як я подивлюся в очі своїй сестрі, якщо з цією *jeune fille* щось трапиться? Як я зможу сказати їй, що її дочка, яку вона вже поховала, все-таки залишилася живою, але потім знову загинула — цього разу остаточно й безповоротно?

* „Я вже не дитина!“ (фр.).

** „Гаразд, молода дівчина“ (фр.).

Я не знав, що відповісти. Зате знайшлася з відповіддю Рашель.

— Пане віце-адміралє, — промовила вона офіційно. — Здається, ви забули, де ми знаходимось. Це не Терра-Галлія, не Новий Париж і не ваш будинок на Авеню-дез-Етуаль. Ми в космосі, у Сонячній системі, де йде війна за звільнення Землі. Зараз я для вас не племінниця, не дочка вашої сестри, а член екіпажу крейсера „Зоря Свободи“. Екіпажу, що був сформований поспіхом, але вже довів свою боєздатність. Саме з цього ви маєте виходити, ухвалюючи рішення.

Клод Брісо довго мовчав у задумі.

— Справді, Рашель, — сказав він нарешті, — ти вже не дитина... Гаразд, капітане Матусевич, я доповім головному командуванню про вашу... гм... ініціативу.

Відповідь прийшла, коли ми вже наближалися до кордону дром-зони.

— Головний штаб приймає крейсер „Зоря Свободи“ до складу Першого Флоту Визволення, — повідомив Клод Брісо. — Вам наказано прямувати до Сатурна і перейти в розпорядження командування Дев'ятнадцятої ескадри. Корекцію курсу починайте не раніше ніж через десять хвилин після виходу з дром-зони. Доти продовжуйте йти по прямій з п'ятдесятикратним прискоренням. Усе ясно, капітане?

— Так точно, сер!

— І побережіть дівчинку, — уже від себе додав дядько Рашелі. — Щастя вам.

— Дякую... До речі, адміралє. Як називається флот, спрямований до Магаварші?

Клод Брісо із сумнівом подивився на мене, але відповів:

— П'ятий Флот Визволення.

— А скільки їх взагалі?

— Це військова таємниця... а втім, уже ніяка не таємниця. Вісім. — З цими словами він простяг руку до консолі. — Віце-адмірал Брісо зв'язок закінчив.

31

Рівно за десять хвилин після виходу з дром-зони я запустив бічні маневрові двигуни і відхилив корабель на тридцять з гаком градусів від напрямку його руху. Тепер вектори його швидкості та прискорення не збігалися, і він мчав уже не по прямій, а по плавній дузі, яка за п'ять з половиною годин мала привести нас до підсистеми Сатурна.

Оскільки космос попереду був чистий, Шанкар дозволив собі зняти шолом і сказав:

— Капітане, я пропоную вивести на головний оглядовий екран зображення дром-зони. Якщо мій здогад правильний, скоро там розпочнеться дещо цікаве.

Мені теж так здавалося, тому я без зволікань скористався Шанкаровою порадою. Приблизно через хвилину датчики зареєстрували збурення континууму, а на екрані спалахнули нові червонуваті зірки — спочатку маленькі та темні, мов жаринки, але з кожною секундою вони дедалі яскравішали, аж поки не затьмарили решту зірок на екрані. Відповідно до інформації комп'ютера, що постійно розраховував паралакс усіх найближчих об'єктів, ці рукотворні зорі перебували в районі дром-зони.

— Ми ще надто близько й не бачимо всієї картини, — сказав Шанкар. — Зменшіть зображення.

Я збільшив кут огляду до ста п'ятдесяти градусів і ввімкнув спеціальні фільтри, покликані відсіювати плазмові спалахи за кормою корабля. Тепер екран вміщав усю дром-зону цілком, що перетворилася на величезну червону кулю, виткану з безлічі дрібних іскор.

— Заради Бога! — вражено мовив Сігурдсон. — Та їх там, мабуть, мільярди.

— Насправді понад сто мільярдів, — уточнив Шанкар. — Якби капітан Матусевич не зменшив чутливість датчиків, ми б побачили суцільний червоний диск.

На підтвердження його слів я на кілька секунд збільшив яскравість і продемонстрував їм цей самий суцільний диск, потім знову повернув на екран виткану з іскор

кулю.

— О!!! — нарешті збагнув Лайф. — Таж це світяться канали?!

— Ага, — кивнув я. — Всі до єдиного канали першого та другого роду.

Протягом наступної години ми спостерігали за тим, як зменшуються розміри кулі. Відбувалося це не тому, що ми віддалялися від неї з чимраз більшою швидкістю — бортовий комп'ютер враховував наше зміщення і по ходу змінював масштаб зображення. Просто сама дром-зона під впливом невідомих нам процесів повільно, але невблаганно стискалася.

Коли її розміри зменшилися вдвічі, чорна порожняча між іскорками зникла, і ми знову побачили суцільний червоний диск.

— Покажіть її на весь екран, — порадив Шанкар.

Так я й зробив. Розміри кулі збільшилися, і між іскорками знову з'явилися порожнини. Втім, існували вони недовго і хвилин за десять зникли назавжди — чи то нашим оптичним приладам вже бракувало роздільної здатності, чи то канали повністю перекрили один одного. Найпевніше, друге.

За даними комп'ютера розміри дром-зони вже склалися півмільйона кілометрів у діаметрі і продовжували зменшуватися далі. Показники радарів свідчили, що протягом усього цього часу загороджувальні станції рухалися в радіальному напрямку назустріч один одному, тримаючись на відстані кількох тисяч кілометрів від найближчих каналів-іскор. Поза будь-яким сумнівом, саме від них виходили ті загадкові сили, що змушували канали переміщатися в просторі, а всю дром-зону — стискатися.

— Гуру, — долинув з інтеркома голос Агатіяра. — У зв'язку з побаченим виникає кілька цікавих висновків та припущень...

— Авжеж, Свами, авжеж, — перебив його Шанкар. — Щодо припущень, краще зачекаємо, поки вони підтвердяться, а от стосовно висновків... Капітане Матусевич, ви

не помітили тут нічого незвичайного?

Я задумався.

— Власне кажучи, все, що зараз відбувається, досить незвичайне явище, радше, навіть надзвичайне. Проте мене зацікавили два моменти. По-перше, корабельні детектори не фіксують ніяких критичних збурень у фізичному вакуумі, хоча ми знаходимося не дуже далеко від дром-зони. Підвищення загальної напруженості поля, звичайно, є, та лише в межах звичайнісінького резонансного впливу на канали. А по-друге, мені здалося, що порожнини між каналами зберігалися надто довго. Схоже, що вже на початковій стадії всі канали були стиснуті до кілометра в діаметрі. А далі стискалися ще дужче. Проста оцінка площі ефективного розтину свідчить, що...

— Все правильно, капітане, — зупинив мене Шанкар. — Ви дійшли тих же висновків, що й ми з професором Агатіяром. Проте я сподівався почути від вас інше. Ви аналізуєте це явище як науковець. А я хотів би знати вашу оцінку як військового, адже віднедавна ви офіційно перебуваєте на службі в галлійському флоті.

— З погляду військового, — трохи збентежившись, відповів я, — тут теж не все гаразд. Крім чотирьох десятків станцій і пари сотень катерів з легкими корветами, в околицях дром-зони наші радары не виявили жодного великого корабля. Бойові станції — це, звісно, велика сила, але вони геть-чисто позбавлені маневреності; образно кажучи, мають стільки ж грації, скільки гіпопотам, а тому потребують потужного прикриття. Ми на власні очі бачили це у фільмі про атаку чужинців на Терру-Галлію. А тим часом весь флот, розгромивши чужинські сили в районі дром-зони, відразу попрямував углиб системи і навіть не став чекати, поки перегрупують канали. Складається таке враження, що командування цілковито впевнене у своїх тилах і навіть не припускає можливості, що до габбарів прийде допомога з інших систем. Безперечно, за кілька годин неможливо зібрати й перекинути сюди великі сили. Однак це не пояснює тієї безтурботності,

з якою ще незаблокована дром-зона була залишена під опіку величезних неповоротких станцій під прикриттям кількох з'єднань легких кораблів.

Шанкар поважно кивнув:

— Саме це я й хотів почути від вас у першу чергу. А те, про що ви казали на початку, і є поясненням дивної поведінки ґаллійців у дром-зоні. Втім, зачекаємо ще трохи, щоб остаточно переконатися.

На цей час розміри дром-зони зменшилися до десяти тисяч кілометрів. Від неї відокремилися кілька іскор, у супроводі двох станцій віддрейфували трохи вбік і там погасли. Безсумнівно, серед тих іскор був і канал другого роду, що вів до Терри-Ґаллії.

Решта каналів стискалися далі, діаметр сяючої кулі зменшився до тисячі кілометрів, потім — до сотні, а досягши двадцяти кілометрів у поперечнику, вона яскраво спалахнула й згасла.

— От вам і підтвердження, — резюмував Шанкар. — Сто мільярдів каналів у чотирьох тисячах кубічних кілометрів. По сорок кубометрів на кожен канал. Діаметр повністю відкритої горловини такого каналу не може перевищувати семи метрів. Через таку вузьку щілину не протиснеться жоден корабель.

Очі в Рашель округлилися від подиву:

— Невже наші навчилися закупорювати канали?

— Виходить, навчилися. Тому станції не потребували потужного прикриття. Для підготовки до закупорювання всіх ста мільярдів каналів їм знадобилося кілька годин, але один окремих канал вони, мабуть, могли перекрити за лічені секунди. Нас врятувало тільки те, що при виході ми надсилали позивні.

Дівчинка мерзлякувато зіщулилась.

— А якби... якби канали вже закупорили? Якби ми хоч на годину спізнилися?

— На це запитання мені важко відповісти. У кращому разі нас рикошетом відкинуло б назад до Псі Козерога, а в гіршому — перемололо б як у м'ясорубці. — Шанкар су-

хо прокашлявся. — Тепер, постфактум, коли ми вже тут, я сподіваюся на другий варіант. Дуже сподіваюся, бо незабаром інші чужинці оговтаються й відправлять своїм союзникам підмогу. Цікаво, скільки кораблів вони втратять, поки не второпують, у чім річ?

Уперше за час нашого знайомства я почув, як Шанкар зловтішно хихоче.

32

Напевно, Клод Брісо сам підкинув командуванню ідею направити нас до Сатурна, а не посилати навздогін за головною ударною групою, що прямувала до Землі та Марса. Він явно розраховував, що на час нашого прибуття база ґаббарів на Титані буде захоплена, а нам залишиться взяти участь у полюванні за рештками ворожих сил.

Загалом його план спрацював, хоча він, мабуть, не сподівався, що недобитих чужинців виявиться так багато і вони чинитимуть такий запеклий опір. Коли ми досягли Сатурна, орбітальний оборонний комплекс Титана був уже повністю знищений і почалося висадження на планету десанту космічної піхоти. Нас включили до складу бригади легких крейсерів, що мали прикривати десантні транспорти від безладних та відчайдушних, але від того не менш небезпечних контратак ґаббарів.

Попри те, що командир бригади, капітан першого рангу Лорен, попервах сумнівався в дієздатності „Зорі Свободи“ як повноцінної бойової одиниці, ми чудово вписалися в його загін і діяли злагоджено з іншими кораблями, вчасно та точно виконували всі покладені на нас завдання.

Після успішного висадження десанту ми ще п'ять годин патрулювали орбіту Титана, відбиваючи спроби розрізнених груп ворога прорватися до планети. Відтак наша бригада отримала наказ відійти в тил для поповнення боєприпасів, дозаправки та ремонту незначних ушкоджень, завданих ґаббарськими винищувачами.

На цей час до підсистеми Сатурна прибуло п'ять із сорока станцій, які займалися блокуванням дром-зони. Ми пришвартувалися до однієї з них, станційні техніки одразу ж почали обслуговувати наші кораблі, а весь особовий склад бригади нарешті отримав перепочинок.

— Тепер можете розслабитися, хлопці та дівчата, — оголосив по загальному зв'язку капітан Лорен. — Даю вам дев'ятигодинне звільнення. Хто хоче, може весь цей час відсипатися, а кому не спиться — хай погуляє по станції. Але щоб рівно в нуль-п'ять три-нуль усі були на бойових постах. Нас надсилають до Марса: за останніми даними більшість недобитих мавп повтікали туди.

Щойно зображення капітана Лорена на екрані згасло, Агатіяр задумливо мовив:

— Коли чужинці зрозуміють, що програли, вони сховаються в метеоритному поясі і регулярно влаштовуватимуть партизанські вилазки. Та й з Землі їх буде важко прогнати. Як це не блюзнірськи звучить, але за останні сто років багато ґаббарів стали вважати Землю своєю рідною планетою. Боюся, ще не скоро запанує мир у Сонячній системі.

— Нічого, ми їх звідусіль викуримо, — рішуче заявила Рашель. — Ми не дозволимо жодній мавпі називати Землю своєю вітчизною...

Оскільки наш корабель не мав ні найменших ушкоджень, клопоту після швартування я мав небагато. Лише переконався, що в баки почав надходити дейтерій, а техніки розблокували збройний відсік, щоб поповнити боеприпаси, потім перевів усі системи корабля під повний контроль бортового комп'ютера і слідом за іншими членами команди подався відпочивати.

33

Я прокинувся втомлений і розбитий, відчуваючи в усьому тілі неприємну слабкість. Настінний годинник у

каюті показував чверть на другу ночі за станційним часом, отже, я проспав лише неповні чотири години.

Я повільно підвівся й сів. У мене відразу запаморочилося в голові, а в мозку ліниво ворухнулася думка:

„Щось мені кепсько.. так, ніби шваркнули з паралізатора...”

Це змусило мене рвучко встати з ліжка. Забувши про взуття, я босоніж кинувся до виходу з каюти.

Проте двері не відчинялися ні поворотом ручки, ні голосовим наказом. Кілька секунд я безсило гупав у них кулаками, а відтак, сповнений дурних передчуттів, підбіг до терміналу. Та не встиг я ввімкнути його, як екран сам ожив, і звідти на мене глянуло смагляве Ахмадове обличчя.

— Привіт, Стефане, — сказав він, глузливо посміхаючись. — Схоже, ти так захопився боєм, що геть забув про мене.

Ахмад сидів у моєму капітанському кріслі й пальцями правої руки постукував по бильцю. У лівій він стискав два тонкі дроти, що тяглися кудись убік, за межі екрану.

— Комп'ютере! — чітким командним голосом гукнув я. — Бунт на кораблі. Захоплення в полон капітана.

Бортовий комп'ютер ніяк не зреагував на мої слова, дарма що я повторив їх ще тричі. Ахмад голосно зареготав:

— Що, друже, спіймав облизня? Ти так упевнився у своїй владі над кораблем, що геть забув, на чому вона тримається. Будь-який комп'ютер, навіть найдосконаліший, — це лише купа брухту. Він просто робить те, що закладено в його програму, а її завжди можна змінити. Визнаю, що на початку я утнув дурницю, мені зовсім вилетіло з голови, що на кораблях такого класу стоять високоінтелектуальні комп'ютери. Однак потім уже *ти* дав маху, коли не відключив термінал у моїй каюті. На відміну від тебе, я не забавлявся віртуальними космічними польотами; у вільний час я серйозно вивчав кібернетичні системи й чекав слушного моменту, коли мене допустять

до секретної інфомережі Опору. Я збирався... А втім, це вже неважливо. Головне те, що я зробив тут, на кораблі. Я заплутав комп'ютер логічними парадоксами, знайшов лазівку в захищену зону пам'яті й деактивував його блок ідентифікації. Тепер він слухається того, хто сидить у капітанському кріслі.

Я застогнав від розпачу та досади. Я зовсім забув про Ахмада та альва. Приєднавшись до ескадри, ми вирішили зачекати з доповіддю про бранців, оскільки побоювалися, що під цим приводом нас одразу відкличуть з району бойових дій. А потім, коли корабель пришвартувався до станції... Хай їм чорт, я навіть не згадав про них! Й інші, мабуть, також.

— І що ти робитимеш? — запитав я, намагаючись зобразити незворушність. — Чого домагаєшся? Ти спізнився, Ахмаде, тепер ти в пастці. Тобі нікуди тікати.

— Проте спробую вибратися. Мені однаково нічого втрачати. Але щоб ти не утнув якоїсь дурниці, май на увазі ось це. — Ахмад зробив паузу, камера змістилася вбік, і я побачив на підлозі предмет конічної форми, висотою сантиметрів десять і приблизно стільки ж у діаметрі. Від нього тяглося два дроти, що їх Ахмад стискав у лівій руці. — Це боєголовка від заряду десантної базуки, яку я знайшов серед напівлегкого озброєння. Її вибухової сили цілком вистачить, щоб роздовбати к бісовій матері всю рубку. Боєголовка активована, але поки я тримаю контакти з'єднаними, вона не вибухне. Та щойно я випущу їх з руки — наприклад, після пострілу з паралізатора чи бластера, — вибух станеться негайно. І від нього постраждаю не тільки я.

Камера змістилась ще далі, і я побачив Рашель. Непритомна, вона лежала на підлозі з міцно зв'язаними руками та ногами. Боєголовка знаходилася лише за метр від неї, і в разі вибуху жодного шансу на порятунок не було.

— Інші твої товариші паралізовані й замкнуті у своїх каютах, — продовжував Ахмад. — Усі засоби зв'язку я завбачливо відключив. Ці люди не цікавлять мене — загро-

за їхньому життю не змусить тебе до покори. А от заради цього дівчиська ти зробиш усе, що я накажу. Ми знайомі з тобою багато років, і мені добре відомо, як ти мріяв про дочку...

— Чого ти хочеш?! — хрипло загарчав я.

— Вгамуйся, Стефане. Всьому свій час. Я тут ознайомився з бортовими записами: за чотири години ваша бригада у складі всієї ескадри вирушає до Марса. Ми спокійно стартуємо, а десь між орбітами Сатурна та Юпітера змінимо курс і підемо в глибокий космос. Переслідувати нас не будуть, та й не зможуть: як розвідувально-диверсійне судно „Зоря Свободи“ має кращі швидкісні та маневрені показники, ніж інші крейсери цього класу. Коли ми опинимося в безпеці, я посаджу всіх вас у шатл, а сам спробую прорватися в дром-зону.

— Ти не... — почав я, але вчасно прикусив язика. Ахмадові ні до чого було знати, що канали не просто зосереджені в невеликій частині простору, а й практично закупорені. — І куди ж ти подасися?

— Це моя справа. Тебе вона не стосується. Проте ти не дав мені доказати. Я відпущу всіх вас на волю лише за однієї умови: ти мусиш дещо зробити для мене. Інакше мені доведеться залишити на борту заручника. — Ахмад пильно подивився на мене. — Ти здогадуєшся, кого саме?

Я люто заскреготав зубами.

— Падлюка! Мерзотник! Ти... Я б задушив тебе власними руками!

— Не сумніваюся. — Ахмад був сама незворушність. — Тому я вжив усіх запобіжних заходів. Тож будь слухняним хлопчиком, Стефане, і все буде гаразд.

— Що тобі треба? — зітхнувши, запитав я.

— Ти мусиш викрасти технологію стискання дром-зони.

Почувши цю нахабну вимогу, я чомусь зовсім не здивувався. Від Ахмада — справжнього Ахмада, якого я пізнав лише нещодавно, — можна було чекати чого завгодно.

— Ти божевільний, — сказав я несподівано спокійно. — Невже ти справді віриш у те, що я зумію її викрасти? Це найбільша таємниця Терри-Галлії!

— А ми зараз пришвартовані до однієї зі станцій, яка містить у собі цю таємницю. Галлійці на разі почувають себе переможцями, вони втратили пильність, і мені майже вдалося добратися по внутрішній мережі до їхнього стискувача каналів. Зостався лише один бар'єр, якого звідси, з нашого корабля, я не можу подолати. Для цього треба потрапити на борт станції, але мені не можна залишати корабель: я серед особового складу не зареєстрований і мене затримують на першому ж посту. Якби я мав більше часу, то все б уладнав сам, а так мені знадобиться твоя допомога.

— Що я маю зробити? — саркастично спитав я. — Проникнути в їхню секретну мережу і скачати надсекретну інформацію? А дзуськи! По-перше, я цього не вмію, я не хакер. А по-друге, якби навіть умів, не зробив би.

— Е ні, Стефане, зробиш. Доведеться. Інакше твоя люба донечка полетить разом зі мною.

— А щоб тебе покорчило!..

— Так от, — вів далі Ахмад, — ніякого особливого вміння від тебе не вимагається. За чотири години, що залишилися до старту, ти мусиш потрапити до координаційного центру станції і через один з терміналів з'єднатися з нашим кораблем... тобто, уже з моїм кораблем. А решту зроблю я.

— Гадаєш, мене пустять до їхнього центру? Та ще й дозволять скористатися терміналом? Та ти просто йолоп!

— Можливо. Але ти постарайся, Стефане. Придумай що-небудь. Заради своєї коханої донечки.

Екран згас, я безсило сперся на стіл і затулив обличчя руками. Мені страшенно хотілося заплакати...

нелів станції, а на зап'ястку моєї лівої руки красувався браслет з вмонтованим голопроектором, який при необхідності міг видати мені докладну карту всіх хитросплетінь станційних комунікацій і показати, де я перебуваю.

А втім, поки я йшов безцільно, сам не знаючи, куди йду. Думки в моїй голові переплуталися, я ніяк не міг привести їх до ладу, змусити себе думати послідовно й логічно, об'єктивно та безсторонньо аналізувати ситуацію.

Перед моїм внутрішнім зором стояла одна й та ж картина: зв'язана Рашель, така беззахисна й безпорадна, а поруч — активована боеголовка, дрони від якої тяглися до руки шаленця Ахмада. Коли б на її місці був хтось інший, я б ні миті не сумнівався, як мені вчинити. Але Рашель... Здоровий глузд підказував, що жодна дівчинка у світі, навіть найчарівніша, не заслуговує на те, щоб заради неї ризикувати майбутнім людства. Це були тверезі й розумні думки. Я знав, що сама Рашель, вихована в дусі патріотизму та самовідданості, без найменших вагань пожертвувала б собою, тільки б не дозволити Чужим заволодіти цією грізною зброєю, цією рятівною ниточкою, на якій тримається надія всієї земної раси.

Однак серце моє кричало про інше. Воно знай повторювало, що без Рашелі моє життя втрачає будь-який сенс. Воно вкрадливо нашіптувало лукаву давню сентенцію, що все людство не варте того, аби через нього страждала бодай одна дитина. Воно намагалося переконати мене, що у зрадника Ахмада однаково немає шансів втекти з цим секретом, що він напевно буде знищений на підступах до заблокованої дром-зони, а якщо навіть якимсь неймовірним дивом прослизне крізь один з кількох доступних каналів, то після стрибка потрапить прямісінько в тенета галлійських патрулів.

Та все ж існувала можливість — мізерна, майже примарна, — що він якось викрутиться і добереться до своїх хазяїв-чужинців. Ця можливість руйнувала всі мої псевдологічні конструкції. Вона була ритуальним ножем, занесеним над жертovníком боргу, на якому лежало життя

Рашелі...

— Капітане Матусевич! — почувся раптом чийсь голос.

Я зупинився й побачив, як по бічному відгалуженню тунелю до мене прямує миловидна русява жінка років двадцяти семи, з погонами капітана-лейтенанта. За кілька секунд, уважно придивившись, я впізнав її. Це вона вийшла з нами на зв'язок у дром-зоні і розмовляла з Рашеллю, поки не втрутився Клод Брісо.

— Здрастуйте, капітане, — привіталась жінка. — Ви не пам'ятаєте мене?

— Звичайно, пам'ятаю. Але не сподівався вас тут побачити. Нам сказали, що ваша станція залишилася в дром-зоні.

— Виходить, вас неправильно інформували. Я служу тут, і... — Нараз вона замовчала, на її обличчі з'явилося розуміння. — Ага! Ви, мабуть, вирішили, що я була поруч з адміралом Брісо? Насправді це не так. Наша станція була найближча до вашого корабля, тому саме я зв'язалася з вами. А адмірал якраз чергував у командному центрі на флагмані, почув нашу розмову й переключив зв'язок на себе. От він і справді лишився в дром-зоні.

— Тепер ясно...

— Між іншим, у вас дуже кепський вигляд, капітане, — зауважила жінка.

— Так, я трохи втомився.

— Чимось стурбовані?

— Ну... Та все думаю про свою планету. Ви нічого не знаєте про Магаваршу?

— Коли я закінчувала чергування, ніяких зведень ще не було. Інформація надходить до нас через Терру-Галлію, каналами другого роду. Ми, звичайно, використовуємо надшвидкісні кур'єри, однак і це потребує часу. — Вона на мить задумалась. — Я спробую роздобути останні відомості. А поки... Зайдімо до кафе. Це недалеко.

Упевнена в моїй згоді, жінка попрямувала до того ж тунелю, звідки прийшла. Я слухняно пішов за нею.

— До речі, — сказала вона на ходу. — Зараз ми обоє не при виконанні. Називайте мене Анн-Марі.

Я через силу всміхнувся:

— Дуже приємно, Анн-Марі. А я Стефан.

Кафе справді було близько. Ми ввійшли в напівпорожній зал, влаштувалися за одним з вільних столиків, зробили замовлення харчовому автомату: мені пару сандвічів і каву, а Анн-Марі лише чашку чаю.

Поки я їв, жінка відійшла до дальньої стіни, де стояло кілька кабін з інтеркомами, і протягом хвилини з кимсь розмовляла. Потім повернулася до столика, сіла напроти мене і, присунувши до себе чашку з чаєм, закурила.

— Щойно надійшла інформація від П'ятого Флоту Визволення. Наші війська ввійшли в систему Магаварші, витурили Чужих з дром-зони й наготувалися блокувати її. А це фактично перемога. П'ятий Флот вчетверо перевищує чужинські сили, сконцентровані у вашій системі.

— А вони... не закидають планету бомбами?

— Не турбуйтеся. Плануючи операцію, наше командування враховувало всі обставини. Вашу систему контролюють дварки та п'ятдесятники, вони не наважаться винищувати мирне населення, побояться помсти з нашого боку. За кілька років до цього ми продемонстрували їм, що маємо таку можливість.

— А саме?

— Наша диверсійна група прорвалася в систему Бетельгейзе і скинула на п'яту, незаселену, планету глюонну бомбу. Тепер на місці її колишньої орбіти з'явився свіжоспечений метеоритний пояс.

— Глюонна бомба? — перепитав я. — Ніколи про неї не чув.

— Це наша новітня розробка. Ви ж знаєте, що таке глюони?

— Загалом так. Ці елементарні частки є посередниками в сильній взаємодії, так само як фотони — в електромагнітній.

— Атож. Теоретичний принцип дії глюонної бомби

був розроблений ще років п'ятсот тому, але на практиці реалізований лише недавно, групою наших учених. Технологія, звичайно, зберігається в найсуворішому секреті. Відомо лише, що вибух глюонної бомби, сам по собі не дуже потужний, на короткий час послаблює внутрішньоядерні зв'язки в радіусі кількох тисяч кілометрів від його епіцентру, а це призводить до миттєвого розпаду всіх нестабільних атомних ядер. Розумієте, що це значить?

— Ще б пак, — кивнув я. — Кожна планета містить багато урану, торію, радію, інших радіоактивних елементів, а якщо всі вони одночасно розпадуться... — Я мимоволі здригнувся. — Це еквівалентно вибуху мільйонів термоядерних зарядів!

— Саме так. Одна глюонна бомба здатна перетворити цілу планету на купу щебеню. Альвів це приголомшило. П'ятдесятників, дварків, глісарів і хтонів також: вони, як і ми, ставлять особистість вище суспільства, і для них знищення цілої населеної планети означає набагато більше, ніж просто втрату частини володінь своєї раси. А Магаваршу, як я вже казала, контролюють дварки з п'ятдесятниками. Переконавшись, що ми перемагаємо, вони не вдаватимуться до радикальних заходів і погодяться на почесну капітуляцію.

— Зрозуміло... — Розповідь Анн-Марі про глюонну бомбу справила на мене неабияке враження. — А як щодо інших планет?

— Ще по шести напрямках події розвиваються вдало. Лише в системі Бай-Сін, де розташована Країна Хань, виникли серйозні проблеми: ми досі не можемо захопити тамтешню дром-зону. Цю планету контролюють габбари, і там треба діяти вкрай обережно. Представників цієї раси не можна заганяти в глухий кут, капітуляція для них неприйнятна, і в безвихідному становищі вони можуть зважитися на крайні заходи.

Наступні кілька хвилин ми мовчали. Анн-Марі курила вже другу сигарету, а я не поспішаючи допивав свою каву. Відведений Ахмадом час поступово спливав...

— Мене от що турбує, — нерішуче заговорив я. — Ця ваша технологія стискання каналів... Якщо раптом — не дай Боже! — чужинці захоплять одну таку станцію, то вони оволодіють цим секретом, і ми позбудемося найголовнішої переваги перед ними.

Анн-Марі заперечно похитала головою:

— Їм це не вдасться. Заходи безпеки надзвичайно суворі. Відсіки, де встановлені стискувачі, заміновані так, що під час вибуху увесь їхній вміст перетвориться на хмару розпеченої плазми. Разом із фахівцями, що там працюють. Усі вони добровольці й цілком свідомі того, що з ними станеться в разі захоплення станції ворогом. А в нас, — додала Анн-Марі, маючи на увазі станцію, де ми перебували, — стискувач взагалі демонтований і знищений, а весь персонал, що працював з ним, вже повернувся на Терру-Галлію. Це також стосується й тих станцій, що зараз летять вглиб системи — до Юпітера, Марса, Землі, Венери та Меркурія.

Ці слова зняли з моєї душі величезний тягар. І водночас мене охопив розпач, адже тепер не було жодних шансів вирвати Рашель з рук Ахмада...

— Але, — промовив я дуже обережно, — нещодавно я мимохідь чув розмову двох офіцерів. Вони говорили про стискувач так, ніби він і досі є на борту станції.

Анн-Марі подивилася на мене так пильно, ніби зважувала, чи можна мені довіряти. Потім на її обличчі розцвіла лукава усмішка:

— Ви служите в нас лише один день, а вже встигли заразитися загальною параноєю. Гаразд, відкрию вам велику таємницю: це ніякий не стискувач, а звичайнісінька „обманка“.

— Як це?

— Пастка для дурнів. Словом, імітація, неробоча модель. Хоча ні, вона таки працює, але з каналами нічого не робить. Я сама довідалася про це нещодавно, а доти щиро вірила, що ці пристрої і є справжніми стискувачами каналів. Вони наявні у всіх моделях наших загороджувальних

станцій, починаючи з найперших. А щодо працездатних стискувачів, то їх монтують у тому ж відсіку, але зовсім автономно, їхні комп'ютерні системи не з'єднані із загальною мережею. А „обманки“ призначені для замилювання очей. Якби ви знали, скільки шпигунів-чужинців потрапили в цю пастку!

Я полегшено зітхнув:

— Слава тобі, Господи!..

Раптом усі предмети перед моїми очима втратили чіткість і поплили, ніби я дивився на них крізь вигадливо вигнуте скло. Я відчув, що сповзаю зі свого стільця, і лише останньої миті, вчепившись руками за край столу, зміг втриматися.

Анн-Марі швидко пересіла на сусідній з моїм стілець і схопила мене за лікоть.

— Що з вами, Стефане? Вам погано?

— Ні... все гаразд, — затинаючись, відповів я. — Це просто... просто хвилинна слабкість.

Вона рішуче похитала головою:

— Ви мало не зомліли. І взагалі, дивно поводитися. У вас неприємності? Щось дуже серйозне? Я зобов'язана доповісти командуванню...

— Ні в якому разі! — майже викрикнув я, привернувши до себе увагу двох офіцерів, що сиділи через один столик від нас. — Ні, — вже тихіше додав я. — Не робіть цього... будь ласка. Я сам усе владнаю.

— Що ви владнаєте?

Не бачачи можливості викрутитись, та й не маючи сил щось вигадувати, я розповів їй усю правду про Ахмада і його безглузду вимогу. Анн-Марі вислухала мене уважно, не перебиваючи, потім замислилась на хвилю, відтак спитала:

— Ви не звернулись до командування, бо боїтеся його рішучих дій? Боїтеся, що воно не зважатиме на становище Рашелі?

Я кивнув:

— Саме так.

— Невже ви вважаєте нас, ґаллійців, такими жорстокими?

— Ні, але...

— Ми також любимо своїх дітей. Ми дбаємо про них. Вони для нас найдорожче, бо діти — це наше майбутнє. Саме те майбутнє, за яке ми боремося.

— Я розумію. Я... я зовсім не вважаю вас жорстокими. Просто... — Я помовчав, збираючись з думками. — Боюсь, командування не повірить, що Ахмад відпустить заручників. Воно зробить усе по-своєму, а в результаті... в результаті Рашель загине.

— А ви впевнені, що месьє Раман дотримає слова?

— Ну... не повністю. Але я знаю його багато років... хоча насправді виявилося, що я зовсім не знав його, та все ж...

Анн-Марі м'яко поклала руку на мою долоню.

— Заспокойтеся, Стефане. Мабуть, ви хочете сказати, що непогано вивчили характер та звички месьє Рамана?

— Атож. Ахмад ненавидить убивство. Я це точно знаю. Ні при першій, ні при другій спробі захопити корабель він не використовував смертельну зброю. Якщо наша смерть не допоможе йому втекти, він не стане нас убивати, а зробить те, що обіцяв: посадить у шатл і відпустить. Проблема лише в тому, щоб дати йому змогу добратися до вашої „обманки“, не здіймаючи тривоги. Але для цього треба проникнути у ваш координаційний центр і одержати доступ до терміналу.

Анн-Марі довго мовчала й дивилася кудись убік. Я вже був вирішив, що номер не вигорить, аж тут вона враз стрепенулась і поглянула на свій наручний годинник:

— Що ж, часу в нас іще вдосталь. Ми встигнемо щось придумати.

35

Як це завжди буває, в останню хвилину командування переглянуло графік відбуття Дев'ятнадцятої ескадри, то-

му наша бригада стартувала з півторагодинною затримкою й опинилася майже в самому хвості ешелону. Це не давало нам істотних переваг для втечі, зате ми мали можливість відірватися раніше, не чекаючи на завершення розгону. Усі більш-менш швидкісні кораблі йшли далеко попереду й набирали швидкість раніше нас, тому, якби вони надумали кинутися нам навздогін, їм для початку довелося б трохи загальмувати.

Цього разу в рубці були тільки я та Ріта, яку за згодою Ахмада я привів до тьми, щоб вона виконувала обов'язки офіцера зв'язку.

Поки я був відсутній, Ахмад переніс Рашель у мою каюту. Непритомна дівчинка лежала на ліжку, але вже не паралізована, а накачана снодійним. Поруч з нею в кріслі сидів Ахмад, він стискав у руці два дроти, що тяглися до боеголовки на підлозі посеред каюти. Цю картину я бачив на екрані монітора внутрішнього зв'язку, і сказати, що вона доводила мене до сказу, означало не сказати нічого...

По закінченні другої години польоту Ахмад почав виявляти ознаки втоми. Подолавши почуття відрази, я ввімкнув зв'язок з каютою й заговорив у інтерком:

— Ну все. Гадаю, вже можна йти у відрив.

Ахмад повернув обличчя до екрана:

— А не зарано?

Власне, було ще трохи рано, але я сказав:

— Цілком слушний момент. Ми відійшли від Сатурна на пристойну відстань, кораблі віддалилися один від одного на сотню кілометрів, а вся ескадра розтяглася на добрих три мільйони. Це максимум. Скоро відстань між її головою та хвостом почне скорочуватися.

Ахмад кивнув:

— Гаразд, починай.

За допомогою бічних дюз я розвернув корабель майже під прямим кутом до напрямку руху і різко збільшив тягу з крейсерських шістдесяти одиниць до повних дев'яноста. Найближчий корабель, що летів приблизно за сотню кі-

лометрів від нас, почав стрімко віддалятися, потроху відхиляючись убік.

Хвилини за три на зв'язок з нами вийшов капітан Лорен. Спершу він досить коректно поцікавився нашими справами, але, не дочекавшись відповіді, почав виказувати ознаки хвилювання, які виявлялися в тому, що він став приперчувати свою мову не надто ввічливими висловлюваннями на нашу адресу. Крім слова „merde“, я нічого не розібрав, але з виразу Рітиного обличчя було зрозуміло, що він вживав і значно крутіші слівця.

Коли хвилювання Лорена переросло в справжнє занепокоєння, я звернувся до Ріти:

— Відповідай йому. Дослівно: „На жаль, ми змушені вийти зі складу бригади. Серед нас є дванадцятирічна дівчинка, яка категорично не хоче залишати корабель, а ми більше не можемо піддавати її життя небезпеці. Тому відвозимо її до дядька, віце-адмірала Брісо. Бажаємо всім удачі“.

Ріта слухняно переклала моє пояснення капітанові Лорену, і він, витративши з півхвилини на осмислення почутого, вибухнув довгою та гнівною тирадою, яку закінчив вагомим англо-французьким словосполученням „les fucking deserteurs“.

Я поморщився, як від ляпасу, і коротко кинув Ріті:

— Вимкни.

Полегшено зітхнувши, вона виконала мій наказ. З інтеркома почувся глузливий сміх Ахмада:

— Командир помилився. Йому слід було назвати тебе зрадником.

— Заткнися! — гаркнув я.

— Добре, добре, я пожартував. До речі, міс Агатіяр, Стефан більше не потребує вашої допомоги. Йдіть до мене.

Ріта зісковзнула з крісла і безпорадно подивилася на мене. Я відповів їй таким же безпомічним поглядом.

— У нас немає іншого виходу. Доведеться повірити йому на слово.

— Не бійтеся, я вас не підведу, — озвався Ахмад.

Ріта тихо зітхнула і вийшла з рубки. Поки вона йшла до капітанської каюти, я перевірів показники радарів. Кораблі Дев'ятнадцятої ескадри дотримувалися свого маршруту, ніхто за нами не гнався. Нас просто викреслили зі списків особового складу й занесли до графи „довбаних дезертирів“.

Нарешті я побачив на екрані, як Ріта увійшла в каюту.

— Сідайте, міс, — промовив Ахмад, вказуючи на вільне крісло. — Не бійтеся, це не боляче.

Ріта боязко влаштувалася в кріслі, Ахмад узяв вільною рукою паралізатор, направив на неї й вистрілив. Вона обм'якла, відкинулася на спинку і звисила голову на груди.

— От і все, — резюмував Ахмад. — Півсправи вже зроблено. До речі, Стефане, вибач, що при ній я назвав тебе зрадником. Сподіваюся, вона ні про що не здогадається.

Я промовчав.

— А знаєш, — продовжив він після короткої паузи, — я навіть не сподівався, що ти допоможеш мені з цим стикувачем. От уже не думав, що твоя прихильність до дівчинки зайде так далеко — аж до зрадництва.

— А бодай тебе грець побив! — сказав я похмуро. — Не хочу тебе чути.

Ахмад нервово пересмикнув плечима:

— Ну, не хочеш, воля твоя. Ти мені більше не потрібен. Далі обійдуся без тебе. Все-таки я пілот, хоч і не такий класний, як ти. Ходи вже сюди.

— Гаразд, — кивнув я, почувавши певне полегшення від того, що це болісне чекання врешті закінчилося. За якусь хвилину все з'ясується — у моєму суб'єктивному часі, ясна річ. Або ми всі разом прокинемося на борту шатла серед безкрайого космосу... або не прокинемося вже ніколи.

Переключивши корабель на автопілот, я залишив рубку і пройшов у капітанську каюту. Ахмад зустрів мене спрямованим у груди паралізатором.

— Стій, де стоїш, ближче не підходь. Ти надто імпульсивний і можеш утнути дурницю.

— Не утну, — втомлено відповів я. — Стріляй, не зовілкай... А втім, ні, наостанку одне питання.

— Яке?

— Що ти робитимеш з цією інформацією?

— Віддам її іншим расам. Нехай усі володіють цим секретом, нехай ні в кого не буде переваг.

Я похитав головою:

— Ти йолоп, Ахмаде! Хіба ти не розумієш, що в чужинців і так є над нами величезна перевага? А заволодівши цією технологією, вони назавжди перекриють людям шлях до зірок...

— І правильно зроблять. — Палець Ахмада почав повільно натискати на гашетку.

— Щоб ти здох! — спересердя проказав я. — Якби це було можливо, я б стер із пам'яті кожну мить нашого знайомства.

Блиснув спалах пострілу, і я втратив свідомість.

36

Отямившись, я спершу був подумав, що все ще сплю й бачу кошмарний сон. Перед моїми очима бовваніло заросле рудою шерстю рило якогось моторошного чудовиська: дві великі ніздрі на сірому п'ятаку, всіяна рівними зубами видовжена паща, близько посажені очі, гострі настовбурчені вуха...

— Чорт! Альв!.. — вирвалося в мене, коли в очах трохи прояснилося.

Альв Григорій Шелестов, що тримав у лапах-руках порожню ін'єкційну ампулу, трохи відсунувся від мене і промовив:

— Вибач, друже-чоловіче, що злякав тебе. Як почувався?

Я сів на підлозі й роззирнувся довкола. Це була моя капітанська каюта, де й паралізував мене Ахмад. Сам Ахмад

пез разом з боеголовкою, лише два дроти валялися неподалік. А неприємні Ріта й Рашель лежали поруч на моєму ліжку.

— Що тут сталося? — запитав я, інстинктивно відсуваючись подалі від чужинця. — Де Ахмад?

— Він мертвий, — сумно відповів альв. — Я убив його... хай простить мене Господь милосердний.

— О-о!.. — протяг я, геть спантеличений. — Навіщо?

— Він розповів мені про свої плани. Повідомив, що роздобув схему стискувача каналів і хоче передати її всім іншим расам. Я не міг цього допустити.

— Не міг допустити... — повторив я ошелешено. — Але чому?

— Бо ця технологія — єдиний порятунок для людства. Вас, людей, дуже мало, зараз ви безсилі, а всі інші раси, включаючи моїх братів-альвів, збожеволіли й повстали проти вас. Якщо вони заволодіють цим секретом, ви побудетеся своєї останньої переваги, це стане вашим смертним вироком. Я... я мусив зупинити безумця. Це найменше, що я міг для вас зробити. На відміну від сучасних альвів я не втратив пам'ять, я знаю, як багато добра ви зробили моєму народові.

Я мовчав, утупившись в альва очманілим поглядом.

— Але ж тоді... — нарешті витиснув із себе. — Тоді, виходить, ти зрадив своїх.

Він рішуче похитав головою:

— Я не зраджував альвів. Навпаки, я їх врятував. Навіжений Ахмад збирався зв'язатися з тутешніми габбарами й видати їм схеми. Мовляв, хоч хтось із них прорветься крізь охорону дром-зони і поділиться цим секретом з усіма. Він геть-чисто втратив розум! Якби ці дикуни заволоділи технологією стискувача, вони б не розказали про неї нікому. Спершу покінчили б із людством, а потім узялися б за інші раси. Вони винищили б усіх, і альвів також. Ще тисячу років тому вони мріяли про Галактику лише для габбарів. Але Ахмад не прислухався до моїх умовлянь, і в мене не залишалося вибору. — З цими словами Шеле-

стов попрямував до виходу, але в дверях затримався. — Свою справу я зробив і тепер повертаюся в шосту каюту. Замкни мене там, але спочатку заberi звідти тіло свого божевільного друга Ахмада.

— Стривай! — трохи оговтавшись, гукнув я йому вслід. — Як ти його вбив? Він сам дав тобі зброю?

— Ні, він не настільки довіряв мені. Він просто прийшов поділитися зі мною своїми намірами, схилити мене на свій бік. Він був обережний, весь час тримав мене під прицілом, але він виявився невігласом. Він не знав, що наші слинні залози здатні виробляти смертельну для інших істот отруту. Я просто плюнув йому в обличчя.

Альв пішов, а я, згаявши ще хвилину на роздуми, підбрав з підлоги залишену ним аптечку й сів на край ліжка з наміром повернути до тями Ріту — щоб вона, як кваліфікований медик, взяла на себе клопоти про інших. Та потім вирішив з цим зачекати. Опритомнівши, Ріта неодмінно зажадає пояснень, а тим часом корабель чимраз дужче розганявся і з кожною секундою віддалявся від системи на тисячі кілометрів. Передовсім я мусив розпочати гальмування і зв'язатися з командуванням.

Піднявшись у штурманську рубку, я побачив на месаж-рядку тактичного дисплея повідомлення: ШАТЛ MS 5826 ВИКЛИКАЄ КРЕЙСЕР „ЗОРЯ СВОБОДИ“. ТЕРМІНОВО! КАПІТАНЕ МАТУСЕВИЧ, ВІДПОВІДАЙТЕ!

Влаштувавшись у капітанському кріслі, я спершу віддав наказ заглушити двигуни, а відтак увімкнув зовнішній зв'язок. Лише з секундною затримкою на екрані з'явилася вже знайома мені русява жінка.

— Анн-Марі?! — здивовано вигукнув я.

— Здрастуйте, капітане Матусевич, — відповіла вона офіційним тоном. — На зв'язку капітан-лейтенант Прентан з борта розвідувального шатла „Ем-Ес п'ятдесят вісім — двадцять шість“ класу „суперстелс“. Ми знаходимося на відстані ста п'ятдесяти тисяч кілометрів від вас. Бачу, що ситуація на кораблі нормалізувалася. Просимо не проводити більше ніяких маневрів і чекати нашого при-

буття.

— То ви вже все знаєте?

— Так, капітане. Ще на станції ми підключилися до вашого бортового комп'ютера і спостерігали за всім, що відбувалося на кораблі.

— Ви все-таки доповіли начальству?

— Не зовсім так, — відповіла Анн-Марі Прентан. — Від самого початку командування знало про захоплення вашого крейсера мес'є Раманом. Певніше, з того моменту, як він проникнув у станційну інфомережу і спробував добратися до стискувача.

— Але... Чому ж ви відразу його не знешкодили?

— Бо не встигли вчасно відновити контроль над бортовим комп'ютером. А коли це вдалося, мес'є Раман уже тримав за заручницю мадемуазель Леблан. Начальство доручило мені влаштувати „випадкову“ зустріч з вами і викликати вас на відвертість.

„Господи!“ — скрушно подумав я. — „Це ж треба бути таким йолопом! Як я міг повірити, що вона, офіцер військового флоту та ще й у бойовій обстановці, допомагає мені з власної ініціативи, без відома командування... Ні, як не крути, але я цивільна людина.“

— Зрозуміло, — сказав я. — Хоча... Ви могли б не хитрувати, а відразу сказати мені все як є.

— Спочатку ми так і збиралися вчинити. Але потім вирішили, що ви, почувавши за собою підтримку, поводитиметеся надто впевнено й цим насторожите мес'є Рамана. А так він не запідозрив ніякого підступу, і наш план спрацював. Коли він деактивував боеголовку, ми були готові віддати бортовому комп'ютеру команду паралізувати його й чекали лише, коли він увійде до штурманської.

— Проте вас випередив альв, — резюмував я.

— Атож. Для нас це стало цілковитою несподіванкою... До речі, ми уже наближаємося. Хвилини за три пришвартуємось. Вам, капітане, нічого робити не треба: корабель іде рівно, без обертання, і наш пілот з усім упорається сам. Ми заберемо з вашого борта мес'є Рамана

та альва, а натомість ви отримаєте мене. — Анн-Марі дозволила собі коротко всміхнутися. — Я тимчасово прикомандирована до вас як офіцер зв'язку. А ще наглядатиму за вами, щоб ви знову не встряли в халепу.

Я не повірив своїм вухам.

— То мені залишають „Зорю Свободи“?

— Ви, як і раніше, її капітан, і, крім того, вас залишають у складі Дев'ятнадцятої ескадри. За те, що ви не доповіли про присутність на борту полонених, командування вирішило накласти на вас дисциплінарне стягнення із занесенням до особової справи. — Ще одна швидка усмішка. — Тому в найближчі десять років не розраховуйте на підвищення.

Оскільки я ніколи не мріяв про адміральські погони, ця звістка не засмутила мене. Я залишався командиром корабля — і це найголовніше.

— Ми повернемося в бригаду капітана Лорена? Його вже попередили, що ми не... не les fucking deserteurs?

— Він від самого початку це знав. Просто грав свою роль.

Я похитав головою:

— Йому слід було стати актором. Як, власне, і вам...

Цієї миті комп'ютер повідомив, що отримано запит на стикування. Швидко натиснувши клавішу, я дав свою згоду і знову заговорив до Анн-Марі:

— Можна звернутися до вашого начальства з проханням... ну, не знищувати альва?

Вираз її обличчя став серйозний, майже суворий.

— Ми не звірі, капітане. Ми не вбиваємо чужинців тільки за те, що вони чужинці. Ми воюємо проти ворогів. Разом з іншими полоненими альв Григорій Шелестов буде депортований у свою рідну систему Бетельгейзе. Адже він не чинив ніяких злочинів. — Вона зробила паузу. — Вбивство зрадника, певна річ, не враховується.

37

Вона висіла у просторі перед нами — велика блакитна планета, почасти вкрита густим шаром хмар, а почасти лише оповита легким серпанком туману, крізь який проглядали розпливчасті обриси материків та великих островів.

Ми, вся команда крейсера „Зоря Свободи“, стояли у просторому оглядовому залі флагманської загороджувальної станції „Аквітанія“, біля величезної прозорої стіни, а наші погляди були спрямовані на Землю — планету, що була нашою спільною прабатьківщиною, але на яку вже понад сто років не ступала людська нога. Вона була зовсім поруч, до неї залишалося лише кількасот кілометрів, та однак вона залишалася для нас недосяжною. Вся орбітальна оборона Чужих була зруйнована вщент, довкола Землі скупчилася добра половина всього Першого Флоту Визволення і завмерла в розгубленості, не наважуючись завдати по планеті удар.

Решта Сонячної системи, не беручи до уваги окремі осередки опору в астероїдному поясі, вже цілком належала людям. Ми без вагань штурмували Марс, Венеру, Меркурій, Місяць, Титан, Європу, Ганімед, інші супутники Юпітера та Сатурна; ми не дбали про збереження їх космодромів, військових баз, заводів, житлових куполів, інших споруд та комунікаційних систем; ми викурювали Чужих як могли, не думаючи про те, скільки потім доведеться докласти зусиль для відновлення зруйнованої економіки.

Однак Земля була для нас недоторканною. Ми не могли так жорстоко й безжально обійтися з колискою всієї людської раси, із планетою, що увібрала в себе багато тисячоліть нашої історії.

Свята Земля, Земля Споконвічна, мати всіх інших світів, де розселилися люди. У жодного з нас не піднялася б рука завдати Землі болю, заподіяти їй рану — ні позитронною ракетою, ні термоядерною бомбою, ні гострим,

як бритва, лазерним променем чи спопеляючим усе на своєму шляху плазмовим залпом...

І габбари це знали. Представники інших рас, чий колонії знаходилися на Землі, — дварків, альвів, п'ятдесятників та хтонів — уже залишили планету, здалися в полон і тепер чекали на депортацію у свої рідні світи. А от габбари навісіч відмовлялися капітулювати. Вони проігнорували нашу погрозу влаштувати масоване бомбардування Землі, бо чудово розуміли, що далі погроз ми не підемо.

Така безвихідь тривала вже цілий тиждень, а тим часом із шести інших систем, включаючи Магаваршу, надходили оптимістичні звістки про звільнення планет з мінімальними втратами. Лише в локальному просторі Бай-Сін ще продовжувалися запеклі бої: Країну Хань з її дев'ятьма мільярдами мешканців охороняв численний флот габбарів. Тактика ведення бою там була трохи інша: ґаллійці намагалися витіснити Чужих із системи, змусити до втечі кількома каналами другого роду, що їх навмисно залишили відкритими. Проте цей план досі не спрацював...

Земля повільно поверталася перед нами, і нарешті за обрію з'явився дельтовидний півострів Індостан, який ще називали Індійським субконтинентом. Ріта, її батько та Шанкар дивилися на нього завороженими очима — цей маленький шматок суходолу був батьківщиною їхніх предків, що понад тисячу років тому переселилися на Магаваршу. У Шанкара навіть заблищала на віях сльоза.

„Зараз він знову скаже, що тепер може спокійно вмерти,“ — подумав я чи то зі співчуттям, чи то з іронією...

Але Шанкар просто дивився на Індію жадібним поглядом і мовчав. Мовчали також Агатіяр із Рітою.

Особисто я не вирізняв для себе якоїсь окремої частини Землі, що була б мені дорожча за інші. У моїх жилах перемішалася кров багатьох різних народів. По одній лінії родоvodu мої пращури були зі Східної Європи, по іншій — з Америки та Британії, а предки матері мого ба-

тька були вихідцями з Індії. Я однаковою мірою любив усю Землю — від Північного полюса до Південного. І мені невимовно боліло на думку про те, що зараз там господарюють чужинці...

Лайф Сігурдсон з нетерпінням чекав на появу Скандинавії, Рашель з Анн-Марі Прентан і Мелісою Гарібальді — Франції, і лише Арчібальд Ортега, що, як і я, був родом з Полуденних, цілком поділяв мої почуття, рівномірно розподілені між усіма частинами планети.

І все-таки Шанкар не стримався. Правда, цього разу він висловився трохи інакше:

— Чи доживу я до того дня, коли зможу ввійти у священні води Гангу?...

Віце-адмірал Клод Брісо, що супроводжував нас в екскурсії по станції, ствердно кивнув:

— Доживете, сер, не турбуйтеся. Так чи інакше ми змусимо цих мавп звільнити Землю. І дуже швидко.

— Яким чином? — відразу поцікавився Агатіяр. — Адже до вашої погрози бомбардувань вони не поставилися серйозно.

— До наступної поставляться, — упевнено відповів дядько Рашелі. — От дочекаємося остаточного звільнення всіх систем, щоб вони переконалися в нашій силі, а потім висунемо свій ультиматум. Такий, від якого вони одразу підіжмуть хвости й дадуть драла з Землі.

— А саме? — наполягав на своєму професор.

Адмірал завагався.

— Поки це таємниця. Велика таємниця.

Рашель смикнула його за рукав:

— Ну розкажи, дядьку! Будь ласка.

Брісо зміряв нас усіх замисленим поглядом і зупинився на Анн-Марі. Вона сказала:

— Мені відома ця таємниця, адмірале. Ясна річ, неофіційно, але з абсолютно надійних джерел.

Клод Брісо похитав головою:

— Авжеж, шила в мішку не сховаєш... ну то гаразд, розповім, — сказав він, звертаючись насамперед до Шан-

кара. — Ви повноважні представники наших союзників, тому... Йдеться про нову бактеріологічну зброю.

— Ого!.. — Обличчя Агатіяра витягнулося. — Ви наважитесь застосувати таку гидоту? Заразити нею всю планету? Але ж наслідки можуть бути стократ гірші за „килимове“ бомбардування.

— Тільки не в цьому випадку. Ці бактерії — результат багаторічної роботи наших провідних біологів. Вони діють вибірково, винятково на організм ґаббарів. Для решти живих організмів, включаючи людину і навіть близьких родичів ґаббарів — земних горил, вони абсолютно нешкідливі. Зате самі ґаббари мруть від них як мухи. Після зараження фактично відсутній інкубаційний період, перші ознаки хвороби виявляються вже за півгодини, а ще за три години вона вражає всі їхні внутрішні органи, після чого впродовж однієї чи двох годин вони здихають. А в ґенну структуру самих бактерій закладений спеціальний механізм, що в якомусь там тисячному поколінні придушує їх репродуктивну здатність, і всі вони гинуть, переставши розмножуватися. Коротше кажучи, за шість з половиною днів після атаки на Землі не залишиться жодного ґаббара й жодної „протиґаббарської“ бактерії.

— А як же ризик мутацій, — не поступався Агатіяр. — Адже мутантні бактерії можуть зберегти репродуктивну здатність, а відтак пристосуватись і до інших форм життя.

— Ні, сер, це неможливо. Бактерії мутагенно стійкі. До того ж у їхні ДНК прищеплений спеціальний комплекс, що перевіряє всю ґенну структуру і при найменшому відхиленні знищує мутовану бактерію.

Шанкар замислено промовив:

— Справді, адмірале, це дуже ефективна зброя. Але вона схожа на джина в пляшці: випустиш його, а потім не заженеш. Я маю на увазі не зараження Землі, тут я все-таки схильний довіряти вашим біологам. Мене турбують соціальні та моральні наслідки такого акта. Боюся, вони будуть не зовсім позитивні.

Клод Брісо, насупившись, кивнув:

— Цілком згоден з вами, месє Шанкар. Тому щиро сподіваюся, що до застосування цієї зброї справа не дійде, досить буде самої погрози.

38

Через годину, коли ми оглянули повністю всю Землю і вже збиралися йти, адмірал Брісо затримав мене:

— Капітане Матусевич, я хотів би поговорити з вами віч-на-віч.

Він провів мене в сусіднє з оглядовим залом безлюдне приміщення і сказав:

— Насамперед, радий повідомити вам, що ви представлені до найвищої державної нагороди нашої планети — Ордена Наполеона Бонапарта. Його вручають лише за найвидатніші заслуги перед Террою-Галлією і всім людством.

— Але, сер... — промимрив я, заскочений зненацька. — Я ж не зробив нічого видатного. Я просто воював, як усі.

— Крейсер під вашим командуванням був одним з кращих не лише в бригаді та ескадрі, а й у всьому Першому Флоті. Крім того, завдяки вашому своєчасному та рішучому втручання наша підготовча місія на Магаварші, яка майже була зазнала фіаско, врешті-решт пройшла успішно. Якби ви не врятували Рашель, місцеве підпілля не розпочало б у належний час повстання, а Чужі не відтягли б значну частину своїх сил від дром-зони. У тому, що звільнення Магаварші відбулося з найменшими втратами, чимала ваша заслуга.

Від цих слів я страшенно зніяковів, проте швидко опанував себе й зауважив:

— Професори Агатіяр та Шанкар зробили не менше, ніж я.

— Ми вже говорили з ними. Натякнули, що хочемо нагородити їх, але обоє безапеляційно заявили, що нагороди заслуговуєте саме ви, що без вас нічого не вийшло

б. Тому вважаю це питання вичерпаним. — Клод Брісо рішуче махнув рукою, ніби підводячи ризику під обговоренням. — А втім, я запросив вас з іншого приводу. Це суто особиста, родинна справа.

— Так, адмірале?

— При нашій першій зустрічі, щойно побачивши вас на екрані, я був у край вражений. Ви, мабуть, не знаєте цього...

— Знаю, сер, — ввічливо перебив його я, хоча старшого за званням перебивати й не годилося. Проте зараз між нами відбувалася суто особиста розмова. — Я встиг побачити фотографію капітана Леблана, перш ніж Рашель сховала її.

Він кивнув:

— Тоді мені буде легше розповісти вам решту. Після тієї першої зустрічі я був так заінтригований, що зробив запит на Терру-Галлію й доручив одній довірній особі роздобути інформацію про родину мого зятя Жофрея. Учора я отримав результати його неформального розслідування. Отож коротенько розповім цю історію. 3461 року, коли почалася війна з Чужими, чоловік на ім'я Владзімір Матусевич працював у вільйському посольстві на Террі-Галлії. У нього був син Стефан, шістнадцяти років, що навчався в звичайній галлійській школі, де вчилася також і дівчина на ім'я Жюлі Леблан. Діти дружили вже кілька років, Стефан був частим гостем у родині Лебланів, а Жюлі нерідко заходила до Матусевичів. І ті, й інші батьки підозрювали, що стосунки між їхніми дітьми значно серйозніші, ніж просто дружні. Проте з початком війни Владзімір Матусевич відправив дружину, сина й обох дочок на батьківщину, у сподіванні, що там вони будуть у більшій безпеці, ніж на Террі-Галлії. Але він помилився: невдовзі Вілія зазнала нападу чужинських військ і після тривалих та кровопролитних боїв була окупована. Її вцілілих мешканців Чужі розселили на сім різних планет, серед яких, за нашою інформацією, Махаварші не було. Це єдиний проблемний момент в моїй історії.

— Його легко прояснити, — сказав я, вже здогадуючись, до чого все йде. — Мій предок Стефан справді був родом з Віллі, а на Магаваршу потрапив помилково. Я певен, що це той самий Стефан Матусевич, про якого ви розповідаєте. Його батько, Владзімір, був дипломатом. Я лише не знав, що перед війною він працював на Террі-Галлії. Мабуть, це не збереглося в наших родинних хроніках.

— У такому разі все стає на свої місця, — продовжував Клод Брісо. — Так от, через вісім з половиною місяців після від'їзду юного Стефана з Терри-Галлії в Жюлі Леблан народився хлопчик, якого назвали на честь батька Стефаном. Владзімір Матусевич брав активну участь у вихованні онука, але так і не зміг переконати Жюлі дати йому своє прізвище. Маленький Стефан залишився Лебланом, а Жофрей Леблан був онуком його онука. — Адмірал спрямував на мене пильний погляд. — От і вся історія, капітане. Нічого надприродного у вашій схожості з батьком Рашелі немає. Це просто ваші спільні ігрек-хромосоми, які у п'ятому поколінні викинули такого коника і зробили вас, далеких родичів, схожими, мов брати. Інша річ — ваша випадкова зустріч з Рашеллю на Магаварші. Оце вже справжня фантастика! Неймовірний збіг обставин. Чи, може, не збіг. Може, якийсь містичний поклик крові, що звів вас удвох в один і той час в одному й тому ж місці.

Десь хвилину я мовчав. Нарешті промовив:

— Отже, ми з Рашеллю не чужі. Вона моя скількись-там-юрідна племінниця... Хоча ні, — уточнив я, порахувавши покоління своїх предків. — Кузина. Далека кузина.

— Це не головне. Важливо те, що Рашель бачить у вас свого батька. Дитяча психологія відкидає смерть, вірніше, не хоче її сприймати як даність; вона шукає будь-яку лазівку, найменшу зачіпку, щоб заперечити її існування. А ваша зустріч дала Рашелі не просто зачіпку. Для неї це стало подарунком долі, і десь на підсвідомому рівні вона сприймає вас як справжнього батька. Ви не лише схожі на Жофрея зовні. Ви майже такий, як він, за характе-

ром, складом розуму, у вас надзвичайно подібні голоси, міміка, жести і навіть однакова манера керування кораблем. Якби я вірив у чудеса, то, їй-богу, вирішив би, що ви і є Жофрей Леблан — воскреслий і помолоділий років на п'ять.

39

Наступного ранку, коли ми вже приготувалися вирушити на чергове патрулювання і лише чекали дозволу відшвартуватися від станції, на зв'язок з нами вийшов сам головнокомандувач Першого Флоту Визволення, адмірал-фельдмаршал Дюбарі, і наказав скасувати старт. Мене, Шанкара й Аг'атіяра він запросив до себе, а іншим членам нашого екіпажу дав звільнення на невизначений термін, аж до особливого розпорядження.

Політ на шатлі до флагманського лінкора флоту зайняв не більше чверті години. Там, прямо біля швартового терміналу, нас зустрів ад'ютант головнокомандувача і провів у конференц-зал корабля, де перебував сам Дюбарі разом з віце-адміралом Брісо, а також троє цивільних. З цих трьох я миттю вирізнив середнього зросту сухорлявого чоловіка років шістдесяти, який явно був серед них головним. Саме він перший підійшов до нас і енергійно потис нам руки.

— Дуже радий зустрітися з вами, панове. Я Поль Карно, міністр закордонних справ Терри-Галлії, а за сумісництвом — голова тимчасової адміністрації Землі та Сонячної системи. Прошу вас, сідайте.

Поки ми розсідалися по кріслах, Дюбарі пояснив:

— Про прибуття пана міністра нам стало відомо ще вчора ввечері, але про ваш новий статус ми довідалися лише дві години тому, коли його корабель долетів до Землі. Тому ми не попередили вас завчасно.

— Який ще новий статус? — поцікавився Шанкар.

Поль Карно зробив нетерплячий порух рукою.

— Зачекайте, не все одразу. — Спершу він представив нам двох інших цивільних, що виявилися першим та другим заступниками міністра, а вже потім продовжив: — Наше відомство поновлене зовсім недавно, з початком операції „Визволення“, але до цього весь наш штат майже в повному складі керував секретним проектом „Зустрічний удар“. Зараз на нас покладене завдання підготувати зустріч на вищому рівні керівництва всіх звільнених планет. Ми вирішили влаштувати її на Землі, а не на Террі-Галлії, як планували спочатку. Це буде символічніше.

Шанкар хмикнув, але нічого не сказав. Втім, і так було ясно, про що він подумав: адже на Землі й досі хазяйнували габбари.

Поль Карно зробив паузу й очікувально подивився на Шанкара. Проте той мовчав, і міністр продовжив:

— Найближчими днями в Сонячну систему мають прибути повноважні представники урядів інших держав для проведення попередніх консультацій. Магаварша зі своїм представництвом уже визначилася: главою делегації призначений месє Раджів Шанкар, його заступником — професор Агатіяр, а капітан Матусевич — військовим радником.

— Хто нині очолює наш уряд? — запитав Шанкар.

— Сам імператор Магаварші.

„Отже, йому не вдалося залишитись у тіні,“ — подумав я.

А от Шанкар задоволено кивнув:

— Це правильно, так і мало бути. Як я розумію, пане міністре, наша система вже повністю звільнена від чужинців?

— Так, сер. П'ятдесятники та дварки загалом розсудливі істоти, вони швидко зрозуміли безнадійність ситуації й вирішили здатися. Те, що ми повністю закупорили канали, перекривши шлях для прибуття підкріплення, справило на них величезне враження.

— На нас, до речі, теж, — зізнався Шанкар. — Цікаво, як давно ви це вмієте? Двадцять, п'ятдесят, вісімдесят ро-

ків? Чи, може, від самого початку? Втім, щодо останнього сумніваюся. Я б поставив на сімдесят років.

Усі п'ятеро наших співрозмовників вступилися в нього з таким виглядом, ніби цей дев'яносторічний дідуган щойно виконав на їхніх очах кілька запаморочливих кульбітів, а на завершення ще й пройшовся колесом по конференц-залу.

Першим опам'ятався адмірал-фельдмаршал і грізно поглянув на Клода Брісо:

— Це ви проговорилися?

Той почав палко відхрещуватися від своєї причетності до витоку інформації, та Шанкар перебив його:

— Заспокойтеся, панове, я сам здогадався. У мене багатий досвід підпільної діяльності, і я за версту чую, де пахне конспірацією. То коли ви навчилися закупувати канали?

Міністр трохи подумав, потім зітхнув, ніби кажучи: „Була не була!“, і відповів:

— Ваша правда, месє Шанкар. Спосіб закупорки каналів існує вже сімдесят три роки.

— І тоді ж, — продовжував висловлювати свої здогади Шанкар, — ви домоглися різкого зниження витрат енергії на стискання каналів. І навчилися фіксувати їх нове розташування в стаціонарному стані без подальшого енергетичного підживлення.

— Все правильно. Саме тоді нашими вченими була розроблена нова технологія керування каналами. З того часу наші стискувачі здатні впливати не лише на окремі канали, а й на всю дром-зону, змінюючи її конфігурацію та фізичні характеристики. З колишньою енергоємною технологією ми просто не змогли б справитися з усіма ста мільярдами каналів.

— Так я й думав, — кивнув Шанкар. — І, якщо не помиляюся, тоді ваші системи стеження навмисно неправильно визначили канал, по якому втік розвідник Чужих. Тоді ви — певніше, ваші попередники — отримали сильний козир, який не забарилися викласти перед народом

Терри-Галлії. Мовляв, дорогі співвітчизники, нам доведеться дужче затягнути паси й більше працювати на оборону, інакше нашу планету спіткає доля решти людських світів.

Міністр Карно вражено мовчав і дивився на Шанкара з якоюсь чудернацькою сумішшю подиву та забобонного страху. Нарешті він сказав:

— Я схиляю голову перед вашим розумом та проникливістю, пане посол. Лише за кілька днів ви розгадали таємницю, яку ми старанно оберігали сім десятиліть.

— Гм-м... — протяг Шанкар. — Мені здається, що час від часу й у вас з'являлися люди, що поступово прозрівали правду. Але ваші спецслужби працювали бездоганно, вчасно вираховували таких розумників і залучали їх до роботи над проектом.

— Певна річ, сер.

— Але навіщо? — мимоволі вирвалося в мене. — Навіщо це приховували?

Шанкар повернувся до мене:

— А ви самі подумайте, капітане. Як бо інакше їм вдалося б виховати трьохмільярдну націю воїнів, яким би ще способом вони змусили демократично обраний парламент виділяти від двадцяти до двадцяти п'яти відсотків бюджетних коштів на оборону?

Поль Карно ствердно кивнув:

— Все було саме так, як сказав мес'є Шанкар. Якщо не враховувати людський фактор, то логічно було б повністю закрити для Чужих нашу дром-зону, наглухо закупорити всі відомі їм канали й інтенсивно готуватися до війни за звільнення решти людства. І якби це потребувало десяти чи п'ятнадцяти років, ми б так і вчинили. Але наші економісти та військові стратеги підраховали, що нам знадобиться як мінімум шістдесят років. А психологи зауважили: за існуючої демократичної системи цей план взагалі нездійсненний, більшість людей просто відмовиться працювати в поті чола і терпіти нестатки зарادي досягнення такої віддаленої мети. До психологів при-

едналися експерти-історики і як приклад навели випадок з далекого минулого Землі, коли наприкінці ХХ століття спалахнув балканський конфлікт. Там воювали між собою кілька народів — вони належали до одного етносу, мали спільну мову і схожі культури, але сповідували різні релігії... Втім, ідеться не про них, а про тих, хто намагався примирити їх — чи принаймні перешкодити подальшій міжусобиці. Це були війська ООН. Серед усього іншого вони взяли під свій захист одне місто — здається, воно називалося Аржанвіль... чи Сілвертаун.

— Це занадто буквальний переклад, пане міністре, — зауважив перший заступник, що досі не втручався в розмову. — Його справжня назва — Сребрениця.

— Атож, Сребрениця. Так от, це місто захищав контингент, що складався з військових частин кількох європейських країн, які вже п'ятдесят років жили в мирі, та й під час Другої світової війни майже не чинили опору нацистам. І коли одна з ворогуючих сторін оточила Сребреницю, захопила в полон два десятки військовослужбовців і, пригрозивши вбити їх, зажадала здачі міста, то... Як на вашу думку, що зробив контингент ООН?

Я відповів без вагань:

— Мені це видається диким, але, гадаю, вони здали місто.

— Саме так! Щоб врятувати життя двадцяти своїх співвітчизників, причому не цивільних, а військових, вони без бою здали місто, яке зобов'язалися захищати. Після того в місті зчинилася різанина, внаслідок якої був знищений кожен третій його мешканець, а це майже десять тисяч людей. Мораль цієї давньої історії така, що армія — плоть від плоті народу, і країна, що загрузла в гедоністичній культурі, неспроможна воювати. Її громадяни, одягаючи мундир, просто грають у солдатиків, вони не розуміють, що справжня війна — це кров і смерть, а головний обов'язок солдата — жертвувати собою, захищаючи мирне населення. Припустімо навіть, що за сімдесят років існування в комфорті та безпеці, під захистом надій-

но заблокованої дром-зони, нам все-таки вдалося б побудувати величезний флот для звільнення людства. Що далі? Кого б ми посадили на ці кораблі? Людей, для яких війна лише кадри з фільмів, рядки з книжок, іграшкові битви у віртуальних реальностях? Та вони б накивали п'ятами при найменшій небезпеці! Їм було б начхати на решту людства, єдине, чого б вони хотіли, так це живими й неущкодженими повернутися на рідну планету, де їм затишно й безпечно, де немає ніяких чужинців. Лишилися б одинаки — ті, у кого мужність та самовідданість у крові, хто народився солдатом. Але з одинаками космічної війни не виграєш — нам потрібні були десятки мільйонів таких бійців. Не заперечую: уряд Терри-Галлії жорстоко й підло повівся зі своїм народом, змусивши його впродовж десятиліть воювати без потреби, втрачати синів та дочок, батьків та матерів, братів та сестер. Але це був єдино можливий шлях, довгий та кривавий шлях, що нарешті привів нас сюди. — Помахом руки міністр вказав на великий ілюмінатор, де виднівся край Землі. — Інакше ми б сиділи в себе на Террі-Галлії, ситі та задоволені, а вечорами, переглядаючи випуски новин, співчували б нашим братам з інших планет, які скніють під чужинським ярмом.

— Був іще один шлях, — задумливо мовив Агатіяр. — Значно жорстокіший, проте менш підлий. Диктатура.

— Тодішнє керівництво Терри-Галлії розглядало таку можливість, — відповів Карно. — Але диктатура економічно неефективна й морально неповноцінна. До того ж вона суперечить традиціям нашого суспільства, тим основним цінностям, які наш народ сповідує понад півтори тисячі років, ще з часів великого Наполеона.

Я насилу стримав посмішку. Після того як Клод Брісо повідомив, що мене представили до Ордена Наполеона Бонапарта, я, природно, зацікавився цією історичною постаттю. Безперечно, це був великий полководець і великий державний діяч — та навряд чи великий демократ. Хоча, зрештою, це несуттєво. Кожен народ має право на

свої міфи.

Поль Карно та Раджів Шанкар вже розпочали обговорення більш конкретних і менш глобальних питань, як раптом до конференц-залу вбіг офіцер у чині капітана третього рангу. Він був блідий як полотно, а в його очах застиг жах. Віддавши честь двом присутнім адміралам, офіцер вручив міністрові закордонних справ якийсь папір — схоже, то була депеша.

Коли Карно ознайомився з текстом, обличчя його так само зблідло й набуло сіруватого відтінку. Він спрямував на нас мутний, тоскний погляд.

— У системі Бай-Сін ми зазнали невдачі. Флот ґаббарів, переконавшись, що наші війська перемагають, розпочав масоване бомбардування Країни Хань. Подобиць поки немає. Це лише попереднє повідомлення, більш детальна інформація має надійти за кілька годин.

Якийсь час усі присутні мовчали, не в змозі вимовити ні слова. Першим озвався Шанкар:

— Вже є реакція вашого уряду?

— Ще немає. Це повідомлення вони отримують пізніше, ніж ми. Із системи Бай-Сін до Сонця веде досліджений канал другого роду. А до Терри-Галлії — ні. Тож нам залишається тільки чекати.

Наступні три години здались мені вічністю. Незабаром до нас приєдналися ще з десяток адміралів з головного командування флоту, проте ніякої наради не відбувалося. Всі просто чекали, здебільшого мовчки, і лише зрідка обмінювалися короткими репліками вкрай похмурого змісту.

Години за дві Карно принесли урядову депешу з Терри-Галлії. Ознайомившись з нею, він нічого нам не сказав, а розпитувати ніхто не наважився. Всі й так розуміли, що ніяких новин у депеші не було. Найпевніше, там були лише інструкції на випадок того чи іншого розвитку подій.

Нарешті надійшло повідомлення із системи Бай-Сін. Прочитавши його, Поль Карно довго дивився в порожне-

чу перед собою, потім заговорив, сухо і стримано:

— За останніми даними загальна потужність скинутих на Країну Хань термоядерних та позитронних зарядів перевищує два мільйони кілотонн. Атмосфера планети перетворилася на суцільну радіоактивну хмару. Від сили вибухів її вісь обертання змістилася на дванадцять градусів. За всіма ознаками, бомбардування призвело до різкої активізації тектонічних процесів. Керуючись відповідними інструкціями, командування Шостого Флоту Визволення ухвалило рішення заблокувати всі канали, залишені для відходу супротивника, і приступити до повної ліквідації ворожих військ.

„Дев'ять мільярдів людей,“ — пульсувала в моєму мозку думка, пронизуючи все моє єство нестерпним болем. — „Дев'ять мільярдів, що загинули за крок від свободи...“

— Адмірале, — заговорив міністр, звертаючись до Дюбарі. — Як повноважний представник Терри-Галлії і голова тимчасової адміністрації Землі та Сонячної системи, я наказую вам застосувати проти ґаббарів, що зараз перебувають на Землі, бактеріологічну зброю.

— Без попередження, міністре?

— Без попередження, адмірале. Ґаббарам ні до чого знати, що на них чекає. Інакше у пориві відчаю вони спробують перетворити Землю на суцільні руїни. Ще напередодні операції ми на спеціальному засіданні уряду розглядали такий варіант розвитку подій. Цей удар стане не єдиною відповіддю на знищення Країни Хань. Найближчим часом на п'ять ґаббарських планет будуть скинуті ґлюонні бомби.

Тут в розмову втрутився Аґатіяр:

— Пане Карно, скільки ще людських світів перебуває під контролем ґаббарів?

— Лише сім, — відповів Карно. — Та й охороняють вони їх разом з іншими Чужими. Ґаббари вважають себе головними в союзі дев'яти рас, ніби вищою расою, тому обов'язки тюремників перекладають на плечі своїх молодших партнерів.

— І все-таки аж у семи системах присутні війська ґаббарів, — стояв на своєму професор. — Ви не вважаєте, що ваші дії спровокують їх до знищення й цих планет?

Міністр якось невизначено кивнув:

— Ми неодноразово обговорювали це питання, месє Агатіяр. І дійшли висновку, що за таких обставин будь-яка наша реакція може призвести до трагічних наслідків. Якщо ми не покараємо ґаббарів за Країну Хань, то таким чином продемонструємо свою слабкість, і тоді навіть ті раси, чия етика відкидає ґеноцид як інструмент політики, почнуть шантажувати нас, погрожуючи знищенням людських планет, які вони контролюють. Єдиний стримувальний фактор для них — невідворотна й жорстока відплата.

Тим часом Дюбарі звернувся до Клода Брісо:

— Спеціальна бригада бомбардувальників перебуває у вашому підпорядкуванні, віце-адмірале. Приступайте до виконання завдання.

— Слухаюсь! — відповів Брісо.

З похмурим і рішучим виразом обличчя він вийшов з конференц-залу.

А за сорок хвилин з анґарів станцій вилетіли дві сотні шатлів, обладнаних спеціальними розпилювачами і під прикриттям легких крейсерів та корветів, що баражували над планетою, стрімко пірнули вниз, до Землі. А через три з половиною години бригада повернулася до своїх анґарів, не втративши під час операції жодного шатла. Так відбулася вирішальна, безкровна, але смертоносна, атака на Землю.

І почалося тижневе чекання...

40

Місяць зовсім не мав атмосфери, а сила тяжіння на його поверхні була в шість разів менша за земну, тому посадити такий легкий крейсер, як „Зоря Свободи“, не складало особливих труднощів. Сігурдсон здійснив усі манев-

ри, як заведено говорити серед пілотів, „на око“, тобто не вдаючись до комп'ютерних розрахунків, послуговуючись лише ручним керуванням. Плавно зменшивши потужність антигравітів, аж поки корабель не навалився усією своєю вагою на надміцні опори, Лайф віддав останню, уже символічну команду: „посадка завершена“.

Ми приземлилися біля найбільшого з місячних куполів — Купола Тіхо, що нині служив табором для військовополонених. Тут у нас була одна справа, суто приватна, і ми з Сігурдсоном прилетіли лише вдвох.

— За нами вже їде ґравікар, — сказав я, підводячись з крісла. — Ходімо.

Проте Лайф продовжував сидіти на своєму місці, спрямувавши погляд крізь прозору оглядову стіну на примарний місячний ландшафт.

— Знаєш, Стефане, — нерішуче промовив він. — Тепер я зрозумів, що це невдала ідея. Краще обійдемося без особистої зустрічі.

Я здивовано поглянув на нього:

— Ти чого, Лайфе? Що за муха тебе вкусила?

— Розумієш... Гриша був моїм кращим другом. Найкращим, якщо не брати до уваги Мелісу, яку я... з якою все інакше. Але тепер... Після всього, що я дізнався, що побачив, я перестав симпатизувати його народові. Я вже не зможу ставитися до нього так, як раніше. І він це одразу відчує. Він дуже чутливий і вразливий. Зараз він... певно, він тішить себе думкою, що є на світі бодай одна людина, яка ставиться до нього з щирою симпатією. А після нашої зустрічі... йому стане боляче.

— Так, ясно, — сказав я. — То що ж нам робити?

Він безсило знизав плечима:

— Мабуть... я просто попрошу наглядачів передати йому цей пакет. От тільки не знаю, як пояснити... чому сам не прийшов...

Я ненадовго задумався.

— Отже, зробимо так. Все, що треба, я передам йому сам. А про тебе щось вигадую.

— Ти справді хочеш з ним зустрітися?

Я рішуче кивнув:

— Мені є, що йому сказати.

За кілька хвилин ґравікар доставив мене до Купола Ті-хо, там я зустрівся з представником адміністрації табору, що був заздалегідь попереджений і вже чекав на мене. Разом із ним ми пройшли до невеликого приміщення, розділеного навпіл перегородкою з броньованого скла.

— Заберіть це, — сказав я, постукавши по перегородці. — Вона мені не потрібна.

— Ви впевнені, месє? Вам відомо, що ці тварюки плюють отруту?

— Так, я знаю. Але не боюся цього. І до речі, не надуйте натягти йому намордника.

— Ви берете на себе відповідальність?

— Абсолютно всю.

Адміністратор залишив приміщення, і майже відразу після цього скляна стіна піднялася до стелі. А за кілька хвилин до кімнати ввели альва Григорія Шелестова.

— Привіт, Григорію, — сказав я.

— Привіт, друже-чоловіче, — відповів альв. — Я не сподівався, що ти захочеш побачитися зі мною.

— А проте захотів. Зі мною мав прилетіти Лайф, але він поранений і лежить у лазареті. Він так шкодував, що не може зустрітися з тобою.

Шелестов стривожився:

— Рана серйозна?

— Ні, дріб'язкова. За тиждень Лайф буде у формі. Він і зараз може ходити, але лікарі категорично заборонили йому літати. Тому він просив передати тобі найщиріші вітання.

Альв зітхнув:

— Шкода. Я так хотів ще раз побачитися з ним. Адже Лайф мій найкращий друг, справжній друг — єдиний серед людей та альвів.

— Як з тобою поводяться? — запитав я.

— Люди ніяк, — мовив він сумно. — Зовсім ніяк. До мене, як і до інших альвів, вони ставляться... не по-людськи. Так, ніби ми небезпечні тварини. Мене це дуже, дуже засмучує. Але тепер я розумію їхнє ставлення. Я познайомився з іншими альвами. Вони... вони справді хворі. Вони зовсім не пам'ятають, як наш народ дружив з людьми. Не хочуть навіть чути про те, як багато ви для нас зробили. Вони звинувачують людей у всіх смертних гріхах, вважають вас злими та жорстокими... Це жахливо, друже-Стефане! Мене це просто вбиває.

— А як інші альви поводяться з тобою?

— Погано, дуже погано, — з сумом відповів Шелестов. — Я намагався відкрити їм очі, пояснити, як вони помиляються, та вони тільки сміялися й знущалися з мене. Кілька разів били, а одного разу намагалися задушити. Але тоді втрутилися охоронці. Тих, хто хотів мене задушити, просто відігнали, а мене жорстоко побили. Я знаю, вони це зробили навмисно, бо після того випадку брати-альви вже не чіпали мене, вони продовжували знущатися, насміхатися, але... але вже без злості — мовляв, подивися, дурнику, як любі твоєму серцю люди поводяться з тобою. — Волохатою лапою він витер сльози з очей. — А втім, зараз братам-альвам уже не до мене. Зараз вони трясуться зі страху, щохвилини чекають смерті.

— Чому?

— Та все через те, що ті бузувіри-габбари зробили з Країною Хань. Ми всі шоковані. Ми приголомшені. А сьогодні, коли мене забирали з барака і без пояснень кудись повели, я злякався... я думав, що мене розстріляють.

— Ми не вбиваємо полонених, Григорію.

— Але ж габбарів ви вбили. П'ять днів тому. Увечері вони ще були в сусідньому бараку, а на ранок геть усі зникли. Охоронці натякнули нам, що... що нас теж це чекає.

— Вони просто лякали вас. Це такий чорний гумор. Насправді габбарів перевели до іншого купола, подалі від вас, щоб уникнути прикрих інцидентів.

— Яких інцидентів?

— Річ у тому, — пояснив я, — що альви та дварки зараз воюють з ґаббарами.

— Що?! — Він аж підскочив з несподіванки, — Ми виступили проти цих гидких тварюк? Мої співвітчизники нарешті схаменулися, усвідомили свою помилку?

— Аж ніяк. Альви з дварками воюють не за нас, а проти ґаббарів. Воюють не з любові до нас, а зі страху перед нами.

Шелестов геть розгубився:

— Я не розумію тебе, друже-чоловіче.

— Зараз поясню. Ми помстилися за Країну Хань, винищивши всіх ґаббарів, що засіли на Землі й відмовлялися здаватися. Зараз наші санітарні команди збирають тіла загиблих і піддають їх кремації. Також нашою новою зброєю ми зруйнували п'ять ґаббарських планет. У відповідь ґаббари спробували закидати термоядерними бомбами планету Мельпомену в системі Рігеля. Разом з ними її охороняли альви та дварки. Вони виступили проти ґаббарів, оскільки знали, що за знищення Мельпомени ми відплатимо і їхнім расам. Зараз наші війська уже знаходяться в системі Рігеля й разом з силами альвів та дварків громлять ґаббарський флот. Але це не означає, що ми знову стали друзями чи принаймні союзниками. Ми просто уклали тимчасове перемир'я. Як і раніше, ми ненавидимо і альвів, і дварків, а вони — нас.

Шелестов обхопив голову лапами.

— Це жахливо! Світ зовсім збожеволів. Як це могло статися?

— Не знаю, Григорію. Та мені ясно одне: в цьому божевільному світі ти чужий. — Я дістав з кишені пластиковий пакет, який передав мені Сігурдсон, і вручив його альву. — Тут є все необхідне, щоб ти став повноправним власником „Валькірії“. Лайф дарує її тобі. Ми домовилися з командуванням, що тебе доставлять до Зорі Дашкова й пересадять на яхту. А далі роби, як знаєш. Але моя тобі порада: тікай геть. Корабель, що доставить тебе до яхти, наповнить її паливні баки, і дейтерію тобі вистачить на

десяток тисяч парсеків. Там, на диску, що лежить у пакеті, є повний каталог усіх відомих планет, придатних для людського життя — і, відповідно, для альвійського. У радіусі десяти кілопарсеків їх чимало, і більшість з них незаселені. Вибирай на свій розсуд, яку хочеш, і живи там. На „Валькірії“ встановлений досить потужний конвертор, здатний відфільтровувати зі звичайної води важку, а вже з неї добувати дейтерій. Отож енергії тобі вистачить до кінця твоїх днів. Це все, чим ми можемо тобі допомогти.

Альв задумливо повертів у лапах пакет, навіть не зазирнувши в нього. Відтак сумовито поглянув на мене:

— Ти сказав: багато придатних для життя, але незаселених планет. А ми воюємо один з одним. Навіщо? Що нам заважає бути братами?

Я відвів очі.

— Ти запитуєш про такі речі, на які я сам не знаходжу відповіді.

Так і не розкривши пакета, альв сунув його в кишеню своїх шортів:

— Я, мабуть, скористаюсь твоєю порадою. Сховаюсядесь на незаселеній планеті, але не назавжди. Мені потрібен час, щоб добре все обміркувати, а вже потім я повернуся до своїх братів-альвів і спробую напоумити їх.

— Тебе спіткає доля Ахмада, — сказав я. — Для своїх ти будеш таким же зрадником, як і він.

— Ні, — рішуче хитнув він головою. — Я не такий, як Ахмад. Він був з іншими расами і проти вас, а я буду з альвами, але за людей.

Я зітхнув:

— Що ж, хай тобі щастить.

Зрозумівши, що я збираюся йти, альв несміливо простягнув мені свою лапу.

— Прощай, друже-чоловіче.

Після деяких вагань я обережно потис його лапу... Ні, все-таки руку.

— Прощай, друже-альве.

Епілог

У Парижі був ясний весняний ранок. Дув свіжий прохолодний вітерець, розвіваючи над Елізейським палацом два прапори: синьо-біло-червоний триколон Франції та блакитне полотнище, всіяне золотими зірками, — символ Земної Конфедерації. А біля парадного входу до палацу на флагштоках майоріли прапори всіх восьми вільних від чужинців людських планет, починаючи з Терри-Галлії і закінчуючи лише недавно відвойованою Мельпоменою.

Трохи осторонь, на дев'ятому флагштоку, висів припущений і пов'язаний чорною траурною стрічкою прапор Країни Хань. На цій смертельно пораненій планеті ще продовжувалися рятувальні роботи, за минулий місяць галлійським космічним піхотинцям вдалося відшукати й евакуювати понад два мільйони віцілих ханьців, проте майже всі вони були вражені променевою хворобою.

Ми з імператором Магаварші Падмою XIV стояли вдвох на площі перед палацом. До початку першого пленарного засідання Асамблеї Людських Світів залишалося понад дві години, отож ми нікуди не квапилися і просто насолоджувались чудовим весняним ранком.

— Вісім планет, — задумливо мовив імператор. — Всього вісім людських планет, двадцять один мільярд людей. А проти нас — три з половиною трильйона чужинців і кілька тисяч населених ними світів. Сили нерівні, але ми вистоїмо. Ми мусимо вистояти, бо ми люди. Є ще двадцять мільярдів наших побратимів, що, як і раніше, скніють у неволі. Незабаром ми звільнимо їх, і вони приєднаються до нашої співдружності. Нас чекає довгий та важкий шлях, але врешті-решт ми знову станемо наймогутнішою в Галактиці расою. Неодмінно станемо, я в це вірю.

— Я теж вірю, сер, — сказав я. — Але ви неправильно

порахували. Зараз у нас дев'ять планет, а не вісім. Землю ми теж заселимо, обов'язково. Я впевнений, що кожна планета вважатиме за честь зробити свій внесок у відродження Землі. Наприклад, Терра-Галлія цілком здатна відрядити сюди чотириста чи навіть п'ятсот мільйонів своїх громадян. А наша Махаварша — хоч цілий мільярд. І нікого не доведеться примушувати... — Тут я трохи завагався. — Сер, я дуже люблю нашу планету, вона моя батьківщина. Але якщо мені запропонують стати громадянином Землі, я погоджуся.

Імператор усміхнувся й запитав:

— Не проти прогулятися зі мною, капітане?

— Із задоволенням, — відповів я. — Давно хоті пройтися Елізейськими полями.

А подумки додав: з Рашеллю. Вона обіцяла мені цю прогулянку, обіцяла показати всі визначні пам'ятки столиці Франції. Однак зараз її не було на Землі. Три тижні тому вона полетіла на Терру-Галлію до матері, але дала слово повернутися. Я дуже сумував за нею...

Ми проминули сад перед палацом і рушили по паркупроменад до перехрестя з фонтанами, що звалося Круглою площею.

Париж належав до тих декількох десятків найдавніших земних міст, що їх ґаббари залишили майже в повній недоторканності і не перебудували на свій манер. Вчинили вони так зовсім не з поваги до багатьох тисячоліть людської історії і не з любові до наших пам'ятників архітектури, а саме для того, щоб зайвий раз наголосити: саме їм, ґаббарам, належить найстаріша в Галактиці планета, прабатьківщина людства — колись наймогутнішої з галактичних рас.

Якийсь час ми з імператором йшли мовчки, захоплено роззиралися довкола і намагалися не зважати на охоронців, що мов тіні супроводжували нас. Від їх постійної присутності було трохи незатишно, однак цього вимагали правила безпеки. Штучно викликана пандемія за шість днів винищила майже все ґаббарське населення Землі,

але деяким чужинцям вдалося врятуватися й сховатися в густих лісових масивах — переважно в джунглях Африки, Індії та Центральної Америки, у сільві Амазонки, а також у тайзі Росії та Канади. За приблизними оцінками їх залишилося кількадесят тисяч, і зараз на них полювали спеціальні загони командос (на жаль, іноді вони відстрілювали ні в чому не винних земних горил, приймаючи їх за ворога). На території Західної Європи поки жодного вцілілого ґаббара не було виявлено, а проте люди були насторожі.

— Сер, — нарешті запитав я, — чому ви все-таки очолили уряд? Адже ви самі казали, що категорично проти зміцнення імператорської влади.

— Тепер це не має значення. Імператорської влади однаково вже не буде.

— Ви хочете проголосити Республіку?

— Ні, капітане. Усе набагато простіше й водночас сумніше. Монархії на Магаварші не буде, оскільки не буде самої Магаварші. Я збагнув це відразу, коли довідався, що наша планета не єдина мета ґаллійців. Тому й погодився очолити уряд.

— Перепрошую, сер? — розгублено мовив я. — Як це не буде Магаварші?

— Дуже просто: нам не вдасться її втримати. Це було зрозуміло від самого початку. Тож я не помилявся, кажучи вам про вісім, а не дев'ять людських планет.

— Але... чому?

— Ви ж військовий, капітане, самі здогадайтеся. Пам'ятаєте, ви говорили мені, що чудово знаєте, скільки зірок знаходиться в радіусі світлового року від Магаварші?

— Авжеж, — машинально відповів я, а усвідомивши, що з цього випливає, мало не спіткнувся на рівному місці. — Так он воно що!

— У тім-то й річ, — підтвердив імператор. — Магаварша розташована занадто близько до центру Галактики, де щільність зірок дуже велика. Заблокувавши дром-зону в нашій системі, ми аж ніяк не вбережемо себе від загрози

вторгнення. Ворог, не докладаючи надмірних зусиль, збере великий флот в околицях однієї з найближчих зірок і атакуватиме нас звідти. Кілька світлових місяців — це не кілька світлових років. От, скажімо, Зоря Ролана, найближча сусідка Дельти Октанта, розташована на відстані півтора парсека від Терри-Галлії. Це приблизно п'ятнадцять років польоту для швидкісних корветів та легких крейсерів, десять років — для кораблів середнього класу і понад п'ятнадцять — для надважких лінкорів та бойових станцій. Ви не станете заперечувати, що за такої тривалості польоту говорити про масовану атаку просто нереально. У нашому ж регіоні зовсім інша ситуація.

— Тепер ясно, — кивнув я. — Правда, можна заблокувати дром-зони всіх найближчих зірок... Хоча ні, їх забагато. Це буде марнотратством.

— А до того ж небезпечним марнотратством. Як я розумію, ретельно вивчивши структуру заблокованої дром-зони, можна розгадати механізм дії цього блокування.

Ми вже проминули Круглу площу і тепер прямували до Тріумфальної арки, що бовваніла ген попереду. Над нами кружляв флаєр нещодавно відновленої і ще нечисленної Федеральної Поліції Землі.

— Отже, — промовив я, — Магаваршу від початку вважали своєрідним донором, джерелом людських ресурсів для інших планет?

— Саме так, капітане. Це не дуже приємно, але з цим треба змиритися. Протягом одного чи двох років усе населення Магаварші буде евакуйоване, після чого флот Терри-Галлії розблокує дром-зону й залишить систему. Ну, зрозуміло, ми заберемо із собою все, що тільки зможемо забрати. А що залишиться... те вже належатиме нашим нащадкам. Рано чи пізно людство відновить свою колишню могутність і повернеться на всі планети, яке воно мусило покинути.

— Ми переселимося на Землю?

— Не всі. У відродженні Землі мають взяти участь усі людські планети — певна річ, кожна в міру своїх можли-

востей. А у зв'язку з загибеллю Країни Хань основне навантаження припадає на Магаваршу та Терру-Галлію. Точні квоти будуть предметом обговорення на Асамблеї. Гадаю, наша складатиме близько мільярда, а галлійців, як ви й припускали, від чотирьохсот до п'ятисот мільйонів. Інші наші співвітчизники будуть розподілені по інших планетах. Однак усі триста п'ятдесят мільйонів мешканців Полуденних, це вже точно вирішено, переселяться на Землю, в Північну Америку, де, власне, знаходяться їхні історичні корені. Отож можете вважати, що ваше бажання стати громадянином Землі задоволене.

— Ну а ви?

Падма скося глянув на мене:

— Кого ви маєте на увазі: мене особисто чи всю імператорську родину?

— А хіба є якась різниця?

— Є, і дуже істотна. Вся моя рідня перебереться на Землю, а Саті стане конституційним монархом Королівства Індія. Я ж залишуся на Магаварші.

— Як так?

Імператор зупинився, повернувся до мене й пильно подивився мені в очі.

— Бо в мене немає іншого виходу, капітане Матусевич. Особисто я, хоч як би не було мені боляче розставатися з рідною планетою, все-таки волів би оселитися на Землі. На жаль, це неможливо. На Магаварші знайдеться чимало старих, які не захочуть нікуди їхати, а силувати їх ніхто не стане. Гадаю, таких буде до ста тисяч. Від голоду вони не помруть: залишкових ресурсів економіки п'ятимільярдної планети вистачить, щоб прогодувати сотню тисяч людей протягом кількох десятиліть. Але я не зможу кинути їх напризволяще. Я їхній імператор і мушу zostаватися з ними до кінця. Як капітан останнім залишає свій корабель, так і я маю стати останньою людиною, що залишить Магаваршу.

— А якщо нападуть Чужі?

— Все залежатиме від них. Якщо не чіпатимуть нас,

ми змиримося з їх присутністю. Якщо полізуть до нас, будемо воювати... поки не поляже останній старий. Майбутнє покаже.

У цей момент крім поліцейського флаєра над нами з'явився ще один — з емблемою Корпусу космічної піхоти. Зробивши коло, він приземлився прямо посередині авеню, метрів за двадцять від нас. Його дверцята тієї ж миті розчахнулися, і з кабіни вистрибнула тендітна дівоча постать з розтріпаним білявим волоссям.

— Рашель! — радісно вигукнув я.

Дівчинка бігцем кинулася до мене. Я квапливо рушив їй назустріч, а за спиною почув слова імператора:

— Здається, я тут уже зайвий.

Зустрівшись з Рашеллю, я підхопив її, легку як пір'їнку, на руки.

— Привіт, любя!

— Здрастуйте, дядечку Стефане, — відповіла вона, поцілувавши мене в щоку. — Я так за вами скучила!

— Я теж скучив за тобою. Коли ти повернулася?

— Оце щойно з корабля. Я попросила дядька Клода не попереджати вас. Хотіла зробити вам сюрприз.

— Чудовий сюрприз, Рашель!

Я поставив її на землю й озирнувся, щоб вибачитися перед імператором за свою поведінку. Але було пізно: Падма вже сідав у поліцейський флаєр, що всю дорогу супроводжував нас. Привітно помахавши нам рукою, він зачинив дверцята, машина знялася в повітря й полетіла назад до Елізейського палацу.

Тим часом з флаєра, на якому прибула Рашель, вийшла висока світловолоса жінка й несміливо підійшла до нас. Коли вона наблизилась, я упізнав її по тій фотографії, яку бачив у капітанській каюті „Зорі Свободи“. Жінка дивилася на мене широко розплющеними синіми очима, а на її гарному обличчі, такому схожому на личко Рашелі, застиг безмірний подив упереміш з переляком, ніби вона побачила воскреслого небіжчика. Власне, певною мірою так воно й було...

— Це моя мама, — сказала Рашель. — Її звати Луїза. Я їй багато про вас розповідала. На жаль, вона зовсім не розуміє англійської.

— Нічого, — відповів я ламаною французькою. — За цей час я трохи навчився говорити по-вашому. Добридень, мадам Леблан.

— Добридень, месьє Матусевич, — сказала вона тремтливим від хвилювання голосом. — Знаєте, я... я вже бачила ваші знімки. Проте не думала, що ви... що ви такі схожі...

— Мамо! — докірливо перебила її Рашель. — Я ж просила тебе!

Я звичним жестом скуйовдив її волосся.

— Все нормально. Я вже знаю.

— Знаєте? Хто вам сказав? Дядько Клод?

— Ні, я дізнався ще раніше. До того як ти сховала своє сімейне фото. До речі, навіщо ти це зробила?

Рашель нерішуче переступила з ноги на ногу.

— Я боялася, що ви... що ви неправильно зрозумієте. Тоді, в аеропорту, я підійшла до вас, бо ви... ну, схожі на тата. Але потім... пізніше я зрозуміла, що ви мені дуже подобаєтесь. Не через вашу схожість, а просто... просто...

— Просто тому, що я — це я. Так?

— То ви не ображаєтесь?

— Ніскілечки.

Личко Рашелі осяяла щаслива усмішка.

— Тоді все гаразд. Справді гаразд. Ви йдете до Триумфальної арки?

— Ну, власне, збирався.

— То ходімо разом. Я теж хочу на неї подивитися. І прогулятися по Площі Зорі. — Рашель схопила мене і свою матір за руки. — До речі, дядьку Стефане, ви знаєте, яка її повна назва? La Place de l'Etoile de Charles de Gaulle. Останнє слово звучить як назва нашої планети, але тут це прізвище одного чоловіка. Одного з найвизначніших людей в історії Франції. Матуся каже, що він наш далекий предок. Правда, мамо?

Луїза Леблан підтвердила це, і ми, тримаючись за руки, неквапно рушили Елізейськими полями до Площі Зорі Шарля де Голля.

Люди знову йшли по Землі. По Землі своїх предків, по своїй щойно звільненій батьківщині. А над Землею сяяло блакиттю небо — чисте, мирне та вільне. Небо, що належало людству.

Відтепер і назавжди.

Книга II

ЗРУЙНОВАНІ ЗОРІ

Пролог

Альвійська вендета

Споглядаючи зорі, рідко замислюєшся про відстані, що пролягають між ними. А коли це й спадає на думку, то все одно в голові не вкладається, які вони величезні й неосяжні. Космос такий безмежний, що його реальні масштаби просто непідвладні буденній уяві. Навіть одна-єдина планетна система, крихітна цятка на карті Галактики, насправді має такі колосальні розміри, що жоден флот з усіх нині суцх і тих, що можуть бути створені в приступному майбутньому, не в змозі цілковито контролювати її.

Та що там планетна система! Взяти хоча б невеличку, але дуже важливу частину, по суті її ворота — дром-зону. На цій обмеженій ділянці простору зосереджені гіперканали, які, немов нитки величезного павутиння, простягаються від зорі до зорі і по яких можна потрапити в будь-який регіон Галактики, не витрачаючи роки, сторіччя й тисячоліття на польоти з субсвітловою швидкістю. Зазвичай радіус дром-зони рідко перевищує п'ятнадцять мільйонів кілометрів. На перший погляд, це дрібничка у масштабах усієї системи — але тільки на перший. А насправді це секстильйони кубічних кілометрів, напхані понад сотнею мільярдів каналів, — цифри жахливі, запаморочливі, вражаючі. Ці цифри роблять будь-яку систему вразливою перед масованим нападом противника.

І лише системи, що належать людству, є винятком з цього правила. Їх мало, проте всі вони перетворені на неприступні фортеці, які не можна взяти ані штурмом, ані облогою. Люди єдині володіють секретом повного блокування дром-зони, і понад сотню років тому цей секрет не дав їм зазнати остаточної поразки в галактичній війні з іншими розумними расами. А нещодавно людство, зализавши рани й зібравшись на силі, перейшло від обо-

рони до наступу і знову стало якщо не наймогутнішим, то найгрізнішим і найнебезпечнішим з усіх народів Галактики...

Утім, система Джейхани, яку атакував флот альвів, не належала людям. Вона була власністю ґаббарів, однією з ключових систем цієї раси, столицею всіх ґаббарських володінь у Великій Магеллановій Хмарі. Про значущість Джейхани свідчив хоча б той факт, що за чисельністю й потужністю військ, які охороняли її, вона поступалася лише чотирьом ґаббарським світам, серед яких, природно, був Ґаббаріс — планета-прародителька всіх ґаббарів, центр їхньої могутньої імперії.

Флот нападників, за всіма правилами військової стратегії, завдав розсіяного удару відразу по кількох десятках каналів. Як уже зазначалося, війська оборонців були чисельними, але й дром-зона чимала за площею, тому ґаббарам довелося терміново підтягувати сили до вогнищ прориву. За цей час у локальний простір Джейхани проникло вже достатньо кораблів авангарду, щоб прикривати вторгнення в систему основних сил флоту. Незабаром по всій дром-зоні точилася запекла битва.

Важкий ракетний бомбардувальник „За Мельмак!“ під командуванням Жорже Перейри Душ Сантуша, флот-надполковника Об'єднаних Збройних Сил Альвійської Федерації, йшов у самісінькому хвості другої хвилі вторгнення. Його рідна 249-та Ґвардійська ескадра вийшла з каналу, розташованого на зовнішній межі дром-зони, й одразу атакувала оборонні позиції противника. Під її потужним вогневим прикриттям бомбардувальник у супроводі ескорту з двох десятків високоманеврених винищувачів поспіхом залишив район бойових дій і з максимальним прискоренням помчав у безкраї глибини космосу.

Кілька ворожих кораблів, що патрулювали простір за межами дром-зони, кинулися навперейми цій невеличкій ескадрильї, але розрахунки бортового комп'ютера свідчили, що всі вони, крім одного, не встигали наблизитися на відстань, придатну для ведення прицільного об-

стрілу. П'ятеро винищувачів негайно відокремилися від ескорту й рушили назустріч єдиному противнику, що становив реальну загрозу. Під час короткої, але запеклої сутички двох із них було знищено, але своєї мети вони досягли — ґаббарський корабель зазнав суттєвих ушкоджень і мусив припинити переслідування.

Ще протягом півгодини винищувачі супроводжували Душ Сантуша, аж поки почали потроху відставати — хоча вони мали досить потужні двигуни, та за своїми швидкісними характеристиками все ж поступалися бомбардувальнику „За Мельмак!“. Нарешті пілоти винищувачів, переконавшись, що їхньому підопічному більше ніщо не загрожує, стали гальмувати. Тепер їм належало повернутися до своїх і доповісти командуванню, що перший етап операції успішно виконано.

А Душ Сантуш, зберігаючи цілковите радіомовчання, продовжував йти своїм курсом. Він піднявся високо над площиною екліптики системи і вже міг не боятися зустрічі з випадковим патрулем ґаббарів. Космос гігантський, і навіть ті величезні сили, що зосереджені в системі Джейхани, наче голка в скирті соломи.

Шлях попереду був вільний і безпечний, тож надполковник Душ Сантуш дозволив собі трохи розслабитися. Йому вдалося відірватися від ворога без найменших ушкоджень — і це було найголовніше. Голова Ради Верховного Командування ґранд-маршал Ітіро Ямамото чесно попередив його: у разі серйозного порушення в роботі життєво важливих систем бомбардувальника негайно спрацює механізм самознищення, перетворивши корабель на хмару плазми.

Ні, Душ Сантуш не боявся смерті, бо інакше не пішов би на військову службу. Але йому дуже не хотілося померти безглуздо й безцінно, так і не виконавши свого завдання — мабуть, найважливішого за всю кар'єру.

Хоча саме завдання, відверто кажучи, йому зовсім не подобалося, і надполковник не побоявся прямо сказати про це головнокомандувачу. У відповідь ґранд-маршал

по-батьківськи поплескав його по плечу й промовив:

— Якби я бодай на секунду припустив, що завдання буде вам до смаку, ви б нізащо його не отримали. Ми, альви, цивілізований народ, і такий спосіб ведення війни не може не викликати у нас огиди... Але так треба, надполковнику. Сподіваюсь, ви це розумієте.

Душ Сантуш усе розумів і цілковито погоджувався з гранд-маршалом. Габбарів слід провчити. Не просто помститися їм (хоча надполковника, як і всіх альвів, переповнювала жага помсти), а суворо покарати — так, щоб вони запам'ятали це надовго.

Альви ніколи не симпатизували габбарам і вважали, що природа припустилася фатальної помилки, наділивши цих мавп здатністю до абстрактного мислення, тобто тим, що відрізняє розумних істот від вищих тварин. Ну а люди свого часу утнули ще більшу дурницю, коли зробили габбарів космічною расою. Засвоївши передові технології й розселившись по Галактиці, ці дикуни зберегли психологію кам'яного віку, вони за ніщо мали власне життя й існування інших розумних істот. Так, понад сім років тому вони піддали масованому ядерному бомбардуванню людську Країну Хань; на цей акт геноциду людство відповіло знищенням кількох їхніх планет. Але габбарів це не зупинило, їм було начхати на втрати, вони керувалися не мораллю, а простою арифметикою — люди значно поступалися їм у чисельності, а отже, можна було пожертвувати десятками мільярдів своїх одноплемінників заради цілковитого винищення людства.

За інших обставин альви навряд чи переймалися б чварами між габбарами та людьми — вони не любили ні тих, ні інших і вважали, що обидві раси цілком заслуговують на взаємне винищення. Проте габбари зайшли надто далеко й спробували розбомбити людську планету Мельпомену, яку контролював об'єднаний флот альвів і дварків. Якби це вдалося, люди не стали б розбиратися, хто винен у цьому злочині, їхня помста була б спрямована проти всіх трьох рас, отож альвам із дварками мимоволі довело-

ся захищати й Мельпомену, й решту людських світів, що перебували під їхньою владою. Невдовзі до цього тандему з тієї ж причини приєдналися хтони, а згодом — і нереї-п'ятдесятники, утворивши так званий Четверний Союз, спрямований проти ґаббарів та їхніх васалів іруїлів. Ще три галактичні раси — дхари, келоти й ґлісари — зовні зберігали нейтралітет, але перші й другі нишком підтримували ґаббарів, а треті надавали перевагу Четверному Союзові. Хитрі й підступні люди досягли заповітної мети — вони розкололи коаліцію своїх ворогів і змусили їх воювати один з одним.

Надполковник Жорже Перейра Душ Сантуш, як і всі альви, не любив людей. Людство, яке до середини минулого століття неподільно владарювало в Галактиці, зневажало решту розумних істот, нав'язувало їм свої порядки, свій світогляд і навіть свою культуру — включно з мовою, звичаями, традиціями. З дев'яти розумних рас лише п'ятдесятники на момент контакту з людством перебували на достатньо високому рівні розвитку, щоб упевні зберегти самобутність своєї цивілізації і встояти перед політичною, економічною та культурною експансією людей. Решта ж рас не змогла опиратися людському впливу й більшою чи меншою мірою асимілювала. Особливо постраждали від цього альви, дварки та ґаббари, які фактично нічого не зберегли зі своєї історичної спадщини.

„Ну, нехай ще ґаббари,“ — злостиво думав надполковник. — „Вони взагалі не мали цивілізації, а мешкали в печерах, і найвидатнішими їхнім досягненнями були кам'яні сокири й наскальні малюнки. Але ж ми, ми...“

І щонайгірше — з цим уже нічого не вдієш. Не можна сказати, що альви не намагалися повернутися до своїх коренів, кілька разів вони робили такі спроби, але всі їхні зусилля зазнавали фіаско. На відміну від ґлісарів або, наприклад, хтонів, які лише частково перейняли людську культуру, альвам не було за що зачепитися, на що спертися. Навіть одвічні альвійські імена звучали для їхніх вух дико, незвично й (соромно зізнатися) вкрай смішно. Ча-

сом деякі надміру патріотичні батьки називали своїх дітей на честь легендарних героїв докосмічної доби, але, як правило, нічого путнього з цього не виходило. Таких дітей часто кпинили, з них глузували однолітки, а це відчутно травмувало дитячу психіку. До речі, сам надполковник Душ Сантуш при народженні отримав стародавнє царське ім'я Мудіжохраве, однак, досягши повноліття, змінив його на Жорже, а спогади про знущання, що їх він зазнав у дитинстві та юності, лише посилювали його нелюбов до людства...

Проте поруч зі стійкою антипатією люди викликали у Душ Сантуша щось на зразок поваги. Він поважав їх за військову доблесть, за непохитну волю, палке прагнення вижити й відродити колишню велич власної раси. Людей у жодному разі не можна було назвати м'якотілими істотами, навпаки — вони були дуже жорстокими й нещадними, та водночас ці їхні якості мали свої розумні межі.

Натомість у ґаббарів таких меж не існувало. Вони воювали, наче м'ясники, знищували цілі населені планети й не почували жодних докорів сумління за скоєне. У відповідь альви, дварки, п'ятдесятники й хтони знищували ґаббарські планети й чинили так усупереч етиці своїх рас, порушували свої ж власні моральні норми. Але з ґаббарами інакше не можна: вони не розуміли інших аргументів, окрім силових.

Дотепер жертвами масованих ядерних бомбардувань як з одного, так і з іншого боку ставали провінційні, малонаселені світи, чиї військові гарнізони були надто слабкими, щоб стримувати наступ ворога до прибуття підмоги. Проте останнім часом ґаббари, незважаючи на втрати, чимраз частіше атакували стратегічно важливі системи з метою завдати удару по ключових планетах противника. А місяць тому їм вдалося прорватися до Мельмака — однієї з головних планет Альвійської Федерації. Щоправда, довести справу до кінця вони не встигли, оскільки вчасно прибув на допомогу флот дварків, та все одно Мельмак дуже постраждав: від одного лише бомбардува-

ння загинуло близько мільярда його мешканців, а решта були тією чи іншою мірою вражені променевою хворобою — ідесь третина з них без надії на одужання.

Цей жажливий злочин вимагав адекватної реакції. І вона не забарилася — проте зовсім не така, на яку чекали габбари. Альвійські вчені не били байдики, і хоча їм, як і раніше, не вдавалося розгадати секрет блокування каналів, вони створили зброю, в порівнянні з якою глюонні бомби людей виглядали дитячими іграшками. І честь першого застосування цієї зброї в реальній бойовій обстановці випала надполковникові Душ Сантушу. Це, втім, була сумнівна честь, але все-таки честь. А назва бомбардувальника — „За Мельмак!“, командування яким він прийняв лише п'ять днів тому, не потребувала жодних коментарів і свідчила сама за себе. Те, що йому належало зробити, було актом відплати за напівзруйновану планету, за мільярд загиблих альвів і вдвічі більшу кількість приречених на смерть від променевої хвороби.

Проте місія Душ Сантуша не обмежувалася лише помстою. Те, що відбудеться за кілька годин, має стати для габбарів грізним застереженням на майбутнє і продемонструвати решті рас могутність альвів. Зокрема й людям — тепер вони не почуватимуться в безпеці навіть за надійно заблокованими дром-зонами. Вони цілком правильно вважали, що надсилати величезний флот через кілька парсеків звичайного простору — нереально і безперспективно, адже під час тривалої багаторічної подорожі той не лише втратить усю свою боездатність, а й розсіється в просторі та стане легкою здобиччю для оборонців системи. Зовсім інша річ — один-єдиний корабель, від якого тільки й вимагається, що запустити ракету (а для надійності — кілька ракет) у певну мішень.

Коли бомбардувальник „За Мельмак!“, розвернувшись по плавній дузі, ліг на заданий курс, битва в районі дром-зони вже вщухала. Альвійський флот, виконавши своє завдання, тепер відходив із системи, імітуючи панічну втечу. Габбари, мабуть, вважали, що відбили атаку во-

рога, і вже святкували перемогу. Але вони глибоко помилялися...

Політ до наміченої мети зайняв у Душ Сантуша лише трохи більше восьми годин. Власне, тому головне командування й обрало Джейхану — з усіх ключових систем габбарів тутешня дром-зона найближча до центрального світила. За чотирнадцять мільйонів кілометрів від сонця Джейхани корабель почав екстрене гальмування з таким розрахунком, щоб обійти зорю по максимально крутій гіперболі. Незадовго до проходження нижньої точки траєкторії надполковник увімкнув спеціальну консоль, не пов'язану єдиною мережею з рештою бортових систем, і ввів код доступу. Довге поєднання літер і цифр міцно засіло в голові Душ Сантуша, проте він кілька разів уважно перевінив набраний код, перш ніж підтвердити його правильність. Це ж бо не жарти — у разі щонайменшої помилки корабель миттєво вибухне.

Код був правильний, і на екрані з'явилося повідомлення: „Готовність номер один. Активувати пристрій?“

Надполковник відповів ствердно. Текст на екрані змінився: „Іде активація. Залишилося 6 хвилин 27,13 секунди,“ — і увімкнувся зворотний відлік часу.

Душ Сантуш терпляче чекав, погладжуючи спітніле хутро на своєму лобі. Він не мав анінайменшого уявлення про те, які процеси відбуваються зараз усередині найзвичайнісінької на вигляд ракети, і, чесно кажучи, знати про це не хотів. Йому було досить того, про що коротко розповів гранд-маршал Ямамото. Навіть від цієї вкрай куцої інформації у надполковника ставала дибки шерсть на загривку, а по спині пробігали цілі зграї бліх — звісно, у переносному значенні, адже Душ Сантуш був охайним альвом. Коротше, його жахала сама думка про те, що невдовзі має статися, а як і чому — його аніскілечки не цікавило. Це був той випадок, коли незнання — благо...

За шість з половиною хвилин цифри на таймері обнулилися, і термінал видав звіт: „Пристрій активований і готовий до використання.“

Душ Сантуш повернувся до головної командної консолі й задіяв систему керування ракетними установами. Всі подальші маніпуляції були звичні для нього й навіть буденні: він провів запуск ракети на протихід власному руху, тим самим пригасивши її швидкість відносно зорі. За кілька секунд, згідно з закладеною програмою, на повну потужність запрацювали реактивні двигуни ракети, і вона стрімко понеслася вниз, до поверхні палаючого світила. Безумовно, ракета, досягнувши фотосфери, згорить, але це вже не має значення — для вмісту її боєголовки не страшні жодні температури.

„Ну ось, справу зроблено,“ — з похмурим задоволенням подумав надполковник Душ Сантуш, спостерігаючи на екрані радара за польотом ракети. — „Тепер ці мавпи отримають по заслугі. А мені, мабуть, пора давати дьору. І якнайшвидше.“

Обігнувши по гіперболі сонце Джейхани, бомбардувальник „За Мельмак!“ знову помчав у відкритий космос. Душ Сантуш швидко розрахував курс і, трохи поманеврувавши, щоб зорієнтувати корабель у потрібному напрямку, запустив на повну потужність ходові двигуни. Попереду на нього чекало вісім годин польоту до дром-зони, а потім — стрімкий прорив до першого-ліпшого каналу. Надполковник був упевнений, що зуміє прорватися, — саме в цьому він мав чималий досвід. От тільки б устигнути дременути звідси, поки не спрацювала ця пекельна машина, яку сам же й скинув у надра зорі...

І він устиг — майже останньої миті. Ще при його підході до дром-зони яскравість сонця Джейхани різко зросла, і цей дивний феномен частково відвернув увагу численних патрулів від невеликого корабля, який на запаморочливій швидкості увірвався в район їхнього патрулювання і з п'ятої спроби зумів пірнути в недосліджений канал другого роду.

Опинившись у безпеці й переконавшись, що резонансний генератор вправно пронизує гіперпростір, флот-надполковник Жорже Перейра Душ Сантуш розслаблено

відкинувся на спинку пілотського крісла. До почуття виконаного обов'язку й задоволенням від того, що габбари отримали по заслугі, в його душу закралась якась пригніченість і спустошеність. Щоб трохи себе втішити, він дістав із кишені мундира невелику пласку коробочку, в якій лежали, чекаючи свого часу, дві великі генеральські зірки. Душ Сантуш носив їх із собою вже третій рік і тепер був упевнений — ні, твердо переконаний! — що вже невдовзі ці зірки перекочують на його погони...

А тим часом сонце Джейхани щосекунди ставало дедалі яскравішим, немов якийсь невидимий гігант активно підкидав паливо в його термоядерне горнило. Поступово подив шістнадцяти мільярдів габбарів, що населяли систему, змінився на переляк, який швидко переріс у загальну паніку. Вони збагнули: невдовзі станеться щось жахливе, катастрофічне, таке, що суперечить самій світобудові, чого навіть *у принципі* бути не могло.

Приблизно за чверть години після того, як бомбардувальник „За Мельмак!“ залишив локальний простір Джейхани, системою пронеслася хвиля нейтринного спалаху — провідника Наднової. Щільність нейтрино була такою високою, що за рахунок її розсіяння на електронах і збудження ядерних рівнів усі мешканці системи отримали одноразову дозу опромінення близько тисячі рентгенів. Проте відчуті перші ознаки променевої хвороби вони вже не встигли, бо невдовзі після цього їхнє світло вибухнуло, викинувши в довколишній простір потужні потоки електромагнітного випромінювання.

Сліпучий спалах небаченої інтенсивності миттю спалив усе живе на денному боці планети, а космічні кораблі та станції, незважаючи на захисні силові екрани, перетворилися на гігантські подоби мікрохвильових пічок, в яких живцем зварилися всі їхні мешканці. Потім вони вибухнули, але вже з мертвими екіпажами на борту. Лише кільком суднам у районі дром-зони, чії командири виявилися досить кмітливими і в міру боязкими, вдалося уникнути загибелі, негайно вислизнувши з системи через

найближчі канали.

Мешканцям нічного боку Джейхани пощастило значно менше. Тисячокілометрові товщі порід уберегли їх від первинного електромагнітного імпульсу, який лише вивів з ладу лінії електропередач і системи комунікацій, а також індукував викид заряджених часток з радіаційних поясів у іоносферу. Це викликало грандіозні полярні саява, помітні навіть у тропіках. Проте милуватися цим дивовижним видовищем габбарам було ніколи, бо слідом за першим стався другий, основний спалах Наднової. Тут уже денний бік планети перетворився на вогняне пекло з чистої плазми, а верхні шари атмосфери з нічного боку розпеклися настільки, що мешканцям на поверхні стало, м'яко кажучи, спекотно. Довгі, як вічність, хвилини вони вмирали від перегріву й задухи, чорними завидками позаздривши тим щасливчикам, які розпрощалися з життям без жодних мук, від прямого удару проміння знавісненого світила. Ті ж габбари, які в цей момент з різних причин перебували глибоко під землею, загинули ненабагато пізніше, коли Джейхану від передсмертної агонії почали стрясати потужні сейсмічні хвилі.

А деякий час потому вже по мертвій системі зі швидкістю в кілька тисяч кілометрів на секунду вихором промчали мільярди трильйонів мегатонн сонячної речовини. Вони змітали все на своєму шляху — планети, місяці, астероїди, невблаганно прямуючи у міжзоряний простір.

І це був лише початок...

СТЕФАН: ВІЙНА ТРИВАЄ

1

Коли ми вийшли з каналу, наші бортові датчики відразу виявили присутність у районі дром-зони ворожих кораблів. На щастя, це був не цілий флот і навіть не окрема ескадра, а лише сторожова флотилія, що складалася з важкого крейсера, двох фрегатів, чотирьох легких корветів і півтора десятка шатлів-винищувачів. Судячи з позивних, крейсер і шатли належали дваркам, а обидва фрегати з корветами — п'ятдесятникам.

Найближче до нас судно противника перебувало за два мільйони кілометрів, тож ми мали досить вільного простору для подальших маневрів. Чужинці ж, упізнавши в нашому кораблі земного розвідника, не виявили надмірного завзяття і лише для проформи вислали нам напередодні один із фрегатів у супроводі двох корветів та півдюжини шатлів. А від крейсера невдовзі відокремився швидкохідний кур'єр, оснащений потужним резонансним генератором, і попрямував до дослідженого каналу другого роду, який вів просто в локальний простір планети Суомі, де було розміщено одну з військових баз Четверного Союзу. Можна не сумніватися, що він ніс звістку про нашу появу в системі, але навряд чи варто було перейматися, що у відповідь сюди надішлють бойову ескадру. Коли б на нашому місці був корабель габбарів або їхніх союзників, тоді інша річ — п'ятдесятники з дварками миттю б заметушилися. Зате до нас вони поставилися з такою ж недбалою настороженістю, з якою ставилися до інших людських кораблів, які час від часу навідувалися на Магаваршу, щоб дізнатися про життя-буття своїх старих одноплемінників, які залишилися доживати свій вік на рідній планеті. За п'ять років, що минули відтоді, як наш флот вийшов із системи, поступившись контролем

над нею п'ятдесятникам з дварками, ніяких серйозних інцидентів не траплялося.

За нашою кормою все ще світилася блакиттю горловина відкритого каналу першого роду, і будь-якої миті, в разі виникнення несприятливих для нас обставин, ми могли відступити в систему Гамми Індри під захист бригади, що супроводжувала нас у дорозі. Проте всі дані зовнішнього спостереження свідчили, що жодна небезпека нам не загрожує — звісно, якщо ми не будемо такими дурними й не чекатимемо наближення чужинців.

Анн-Марі Прентан, капітан другого рангу ВКС Терри-Галлії, яка суміщала обов'язки офіцера зв'язку й оператора артилерійських систем, повідомила:

— Орієнтовний час до можливого вогневого контакту з найближчим кораблем противника — сімнадцять хвилин, командире. Спрямованих у глиб системи передач не зареєстровано. Всі джерела штучних радіосигналів з боку Магаварші мають явно людське походження.

— Чудово, — сказав я. — Надіслати через канал повідомлення: „Ситуація задовільна, підтримки не потребуємо.“

— Слухаюсь, сер! — відповіла Анн-Марі й узялася до справи.

На відміну від матеріальних об'єктів з ненульовою масою спокою, електромагнітні хвилі безперешкодно проникали крізь відкритий з обох кінців канал першого роду. Це давало змогу за порівняно невеликих енергетичних витрат підтримувати прямий радіозв'язок між найближчими системами — наприклад, Сонячною й Барнарда. А три роки тому такий зв'язок було встановлено (точніше, відновлено) між Землею й Террою-Галлією — радіосигнали проходили через кілька проміжних ретрансляційних станцій в незаселених системах, захищених від чужинців за допомогою повного блокування дром-зон.

— Повідомлення прийнято, командире, — за кілька секунд обізвалася Анн-Марі. — Отримано відповідь: „Закриваємо канал. Щасливої дороги!“

Я кивнув і зосередив свою увагу на екрані інтеркому:
— Реакторний відсік?

Бортінженер Ортега відзвітував про успішне завершення циклу роботи резонансного генератора і повторно, як уже робив це кілька хвилин тому, перед самим виходом з каналу, доповів про повну готовність до запуску гравітаційних і термоядерних рушіїв. Сторонньому спостерігачеві, мабуть, здалося б кумедним, що Арчібальд, із ранговими відзнаками контр-адмірала, звертається до мене, капітана, як до свого командира. Проте для нас нічого кумедного в цьому не було. Так уже склалося.

Прийнявши рапорт Ортеги і швидко ознайомившись із розрахунками бортового комп'ютера на тактичному дисплеї, я скомандував:

— Курс на планету Магаварша. Почати маневри по відриву від противника і виходу з дром-зони. Повний вперед.

— Є повний вперед! — тут-таки озвався другий пілот, лейтенант Лайф Сігурдсон.

Таке формулювання наказу передбачало, що я надаю йому право вільного вибору маршруту й послідовності необхідних для цього маневрів. А команда „повний вперед“ була цілком символічною, як данина давній морській традиції і для космічних кораблів просто означала відсутність обмежень на швидкість.

За допомогою серії коротких, точно розрахованих імпульсів бічних дюз Сігурдсон зорієнтував корабель у потрібному напрямку, після чого запустив головний двигун з прискоренням майже 90 g. Бортовий комп'ютер миттєво видав на тактичний дисплей свій прогноз: за шість хвилин кораблі противника наблизяться до нас на мінімальну відстань у півтора мільйона кілометрів, а тоді почнуть безнадійно відставати. З комп'ютерних розрахунків також було видно, що обраний Лайфом курс до Магаварші — один із найоптимальніших за співвідношенням „швидкість — безпека“.

Не втримавшись, я схвально мугикнув собі під ніс.

Сігурдсон був чудовим професіоналом, справжнім майстром своєї справи, і вже давно заслужив місце капітана корвета або першого пілота на важкому крейсері. І ось, нарешті, два тижні тому його офіційно представили до звання лейтенанта-командора, а за цим вочевидь слід очікувати й підвищення на посаді. Я, звісно, щиро радів за Лайфа, але водночас мені було сумно з ним розлучатися. Всі ці сім років ми прослужили разом, і мені важко було уявити на місці Сігурдсона когось іншого...

Капітан ворожого фрегата правильно оцінив ситуацію і за шість хвилин, коли відстань між нами досягла свого мінімуму в півтора мільйона кілометрів, взявся обстрілювати нас із лазерних гармат, а попереду за нашим курсом пустив нам напереріз десяток позитронних ракет і приблизно стільки ж концентрованих згустків високотемпературної плазми.

На лазерний обстріл ми не звертали уваги — на такій відстані неможливо було досягти достатньої щільності вогню, аби пробити наш силовий захист. Плазмові залпи теж неприємностей не обіцяли — згустки швидко розсіювалися в просторі. Інша річ, ракети з самонавідними боєголовками — наша швидкість була ще замалою, щоб після першого промаху вони не змогли підкоригувати траєкторію і знову націлитися на нас.

Саме ними й зайнялася Анн-Марі. Дарма що її основною спеціальністю були системи зв'язку, а не артилерія, їй знадобилося лише тринадцять лазерних імпульсів, щоб підбити вісім ракет ще на півдорозі до нас, а решта дві було знищено влучними пострілами з плазмових гармат. Тим часом ворожі кораблі, зробивши свою справу (тобто довівши нам, що вони, як можуть, охороняють підступи до системи), припинили переслідування й повернулися до патрулювання дром-зони.

У локальному просторі Магаварші склалася вельми парадоксальна ситуація, що радше скидалася на якусь гру, ніж на справжнє протистояння. Коли п'ять з половиною років тому флот людей розблокував дром-зону й

залишив систему, війська дварків і нерейв-п'ятдесятників негайно узяли під контроль свою „законну територію“ й одразу ж зіткнулися з відчайдушним опором кількох десятків тисяч літніх магаваршців, що засіли в напханих зброєю Катакомбах і раз по раз здійснювали партизанські вилазки, влаштовували диверсії на наземних військових базах і обстрілювали застарілими, але все ще боєздатними ракетами станції й кораблі на орбіті.

Вживати проти них рішучих заходів чужинці не наважувалися. По суті, їм взагалі не потрібна була Магаварша — планета з небагатими сировинними ресурсами і практично знищеною в процесі евакуації промисловістю, яка крім того займала вкрай не вигідне стратегічне положення. За кілька місяців після початку цієї безглуздої окупації п'ятдесятники й дварки були б радісінькі піти звідси, залишивши Магаваршу напризволяще. Але вчинити так означало б визнати власну слабкість, до того ж тоді ґаббари не забарилися б окупувати планету й жорстоко розправилися з рештками її населення. А Людська Співдружність цілком могла розцінити це як змову, що потягло б за собою адекватні дії не лише проти ґаббарів, а й дварків з п'ятдесятниками.

Зрештою чужинці вирішили залишити в дром-зоні свій патруль, щоб продемонструвати, ніби вони контролюють систему, а на випадок вторгнення ґаббарів у локальний простір планети Суомі, що нині належала п'ятдесятникам, були підтягнуті додаткові сили, готові за необхідності здійснити швидкий перехід через канал другого роду й вступити в бій з ворогом. За будь-якого результату битви це мало переконати людей у відсутності змови з ґаббарами й запобігти можливим актам відплати.

Утім, поки ґаббари не робили ані найменших спроб заволодіти Магаваршою. Вони, без сумніву, ладні були пожертвувати й десятками власними планетами заради знищення однієї людської — їх же було майже трильйон проти сорока з невеликим мільярдів людей. Але в даному

разі шкурка вичинки явно не варта, оскільки люди, що мешкали на Магаварші, й так були приречені на швидку смерть — просто внаслідок свого похилого віку. За останні п'ять років їхня чисельність зменшилася більш ніж удвічі. Зараз це був світ смерті, світ нескінченних похоронних процесій, і в жодному з його занедбаних пологових будинків не лунало криків новонароджених немовлят...

Зачекавши ще кілька хвилин і переконавшись, що чужинці припинили переслідування, Анн-Марі зняла з голови ментошолом і невимушеним жестом прибрала з лоба русяве пасмо.

— Завдання виконано, командире. Шлях попереду чистий.

— Виконання прийнятне, операторе, — офіційно відповів я.

В армії та флоті це була найвища оцінка дій, і бортовий комп'ютер автоматично зафіксував її в бортовому журналі. Хоча для послужного списку Анн-Марі це не мало особливого значення — вона працювала у військовій контррозвідці, а цей політ зараховувався їй просто як позачергова відпустка з особистих причин. Те ж саме стосувалося й Арчібальда Ортеґи, який обіймав посаду головного інженера ескадри у складі елітного Управління Спеціальних Операцій. Власне, і він, і Анн-Марі мали летіти з нами як звичайні пасажери, але з такої нагоди командування зробило виняток і дозволило їм тимчасово увійти до складу екіпажу „Зорі Свободи“.

Такий самий виняток було зроблено і для дев'ятнадцятирічної дівчини з пишною гривною білявого волосся, яка зараз сиділа в кріслі спостерігача. У чітких, правильних рисах її вродливого, хоча й надто серйозного обличчя важко було впізнати ту дівчинку, яку понад сім років тому я зустрів в аеропорту Нью-Калькутти і яка перевернула все моє подальше життя. Хтозна, як би склалася моя доля, коли б не ця зустріч з Рашеллю. Найімовірніше, я б у всякому разі зараз

керував космічним кораблем — маю надію, пілот я непоганий, а дехто стверджує, що один із найкращих у всьому земному флоті. Але Рашель не лише розчинила переді мною двері у безмежний Всесвіт, вона подарувала мені свою дочірню любов — і цей дарунок був для мене не менш цінним, аніж перший.

Цьогоріч Рашель закінчила школу і, всупереч усім запереченням матері, обрала собі військову кар'єру. Вже за три дні вона мала приступити до занять у щойно відродженій військово-космічній академії Анаполіса, але, зважаючи на останні події, їй довелося змінити свої плани. Суперінтендант академії поставився до цього з розумінням (щоправда, знадобився особистий дзвінок федерального міністра оборони) і дав Рашелі тижневу відпустку. Ситуація справді була винятковою.

Крім того, на „Зорі Свободи“ як тимчасові члени екіпажу летіли Меліса Гарібальді й Ріта Агатіяр — остання була начальником медсанчастини тієї самої ескадри, де служив головним інженером її чоловік Арчібальд Ортега. Таким чином, на борту корабля зібрався майже весь мій старий екіпаж — з тих часів, коли ми разом воювали за звільнення Сонячної системи від Чужих.

От тільки не було з нами ані професора Агатіяра, Рітиного батька, ані Раджіва Шанкара — відомого науковця, полум'яного борця за свободу людства, активного діяча підпілля на Магаварші, а останніми роками — незмінного голови уряду Світу Барнарда. Агатіяр і Шанкар не полетіли з різних причин, і найповажнішою була причина відсутності останнього. Хоча, в певному сенсі, він був тут, з нами, проте...

Здавалось, Рашель прочитала мої сумні думки, бо повернула до мене голову й підбадьорливо всміхнулася. Її великі сірі очі наче говорили мені: „Життя триває, тату. Незважаючи ні на що“.

Я всміхнувся їй у відповідь і знову перевів погляд на прозору стіну штурманської рубки, де яскраво сяяв маленький диск Агні. Навколо нього оберталася поки неви-

дима нам планета Магаварша, до якої ми впевнено тримали курс. Покинута, вмируща планета... Та однаково Рашель мала рацію — життя триває.

2

В околицях будь-якої населеної планети весь радіоефір, від довгих хвиль до ультракоротких, напхот напханий модульованими електромагнітними сигналами штучного походження — це неодмінний атрибут кожної бодай трохи розвиненої технологічної цивілізації. Ефір поблизу Магаварші теж не пустував, проте щільність радіосигналів була невисокою і не йшла в жодне порівняння з тією какофонією, що творилася в районі Землі, Терри-Галлії або Світу Барнарда. Втім, це й зрозуміло: адже на кожній зі згаданих планет проживало незрівнянно більше людей, ніж залишалося зараз на Магаварші.

Серед трьох десятків поки функціонуючих супутників зв'язку, які все ще оберталися довкола планети, було й кілька автоматичних станцій стеження. Вони запеленгували нас іще на відстані трьох мільйонів кілометрів, і невдовзі до нас надійшов формальний запит, хто ми такі і з якою метою прибули. Я наказав Анн-Марі надіслати таку ж формальну відповідь, після чого ми отримали коротку радіограму: *ВІТАЄМО ВАС, „ЗОРЯ СВОБОДИ“! ЛАСКА-ВО ПРОСИМО НА МАГАВАРШУ!* — і на цьому зв'язок перервався. Встановлювати з нами аудіовізуальний контакт ніхто не намагався.

Ні я, ні Сігурдсон, ні Анн-Марі з цього приводу нітрохи не здивувалися. А от Рашель була явно стурбована:

— Чому вони з нами не зв'язуються? Може, у них щось трапилося?

Я похитав головою:

— Не хвилюйся, все гаразд. Просто їм не терпиться поговорити з нами. Настільки, що двадцятисекундні паузи в бесіді перетворюються для них на справжнісінькі тортури. Саме тому вони чекають, коли ми наблизимось. Кра-

ще потерпіти ще хвилин тридцять, щоб потім нормально по-людськи порозмовляти.

Рашель мовчки кивнула, прикусивши від досади губу. Очевидно, подумки лаяла себе за нетямущість. Хоча дарма — річ тут зовсім не в кмітливості, а в звичайному повсякденному досвіді. Коли вона закінчить навчання і служитиме у військовому флоті, то дуже швидко переконається, як сильно дратують затримки зв'язку, що виникають внаслідок величезних відстаней.

Корабель гальмував з максимальним прискоренням, стрімко наближаючись до Магаварші. Прогноз, виданий комп'ютером на тактичний дисплей, свідчив, що за тридцять вісім з половиною хвилин ми, зробивши чверть витка навколо планети, зі швидкістю, трохи меншою від першої космічної, увійдемо до щільних шарів атмосфери над західним узбережжям материка й направимося просто до міста Паталіпутри, де зараз проживало понад вісімдесят відсотків усього населення Магаварші.

Про себе я знову заплодував Сігурдсону. Недосвідченим людям здається, що керувати кораблем просто — всі ж бо розрахунки здійснює комп'ютер, а пілотові доводиться лише вибирати між запропонованими йому варіантами курсу. Та саме в цьому виборі й полягає вся суть пілотської майстерності. Одна річ відкритий космос — там справді досить лишень задати напрям руху і графік набору швидкості чи гальмування, а потім можна й байдики бити та стежити винятково за тим, щоб не сталося якогось збою в роботі бортових систем. Попередні сімнадцять годин польоту від дром-зони до Магаварші ми саме так і провели. Зовсім інакше складається ситуація поблизу планет, астероїдів або в районі скупчення інших кораблів (особливо якщо частина їх належить ворогу). Тут у дію вступає так звана задача багатьох тіл — і в чисто фізичному її аспекті, й у тактичному. Число запропонованих комп'ютером варіантів маневрування істотно збільшується, часом на цілий порядок, а оскільки він (комп'ютер) лише безмозка біоелектронна машина, позбавлена сво-

боди волі, інтуїції й уяви, то за цих обставин роль пілота різко зростає і стає визначальною.

У принципі, комп'ютер здатен і сам провести всі необхідні дії: вивести корабель на орбіту, посадити його на планету, благополучно оминати метеоритний пояс або втекти від ворога, проте робить це з набагато меншою ефективністю, ніж під керівництвом людини-пілота. Певна річ — під умілим керівництвом. І тому зовсім не дивно, що Рашель зарахували до військово-космічної академії без жодних вступних іспитів — лише на підставі її шкільних тестів і даних медогляду. А свою професійну придатність вона довела ще в неповних дванадцять, коли, єдина вціліла на „Зорі Свободи“, взяла на себе керування кораблем і зуміла виконати покладене на загиблій екіпаж завдання. Розповідаючи про свої тодішні пригоди, Рашель явно кокетувала, стверджуючи, що в усьому покладалася на комп'ютерні розрахунки й наперед підготовлену програму автопілота для шатла. Як свідчили бортові записи, раз по раз їй усе-таки доводилося робити вибір між запропонованими варіантами, й подальший аналіз підтвердив, що всі її рішення були тактично правильні і найоптимальніші за тих обставин.

Коли ми наблизилися до планети на відстань ста тисяч кілометрів, Анн-Марі доповіла:

— Командире, нас викликають на зв'язок.

— Встановити зв'язок, — миттю розпорядився я. — Зображення на мій термінал.

За кілька секунд увімкнувся монітор зовнішнього зв'язку, і на екрані з'явилося смагляве обличчя чоловіка років шістдесяти п'яти, безвусого і безбородого, з коротко стриženим чорним, мов смола, волоссям, у якому все ще не було анінайменшого натяку на сивину.

Побачивши мене, чоловік усміхнувся:

— Здрастуйте, капітане Матусевич. Магаварша вітає вас.

Чисто автоматично я козирнув.

— Здрастуйте, сер. — З моїх уст мало не зірвалася „ва-

ша величносте“, проте останньої миті я замінив його на просте „сер“, пригадавши, що мій співрозмовник не любить помпезності.

Падма XIV, що носив титул імператора Магаварші, свого часу був номінальним главою держави з населенням понад п'ять мільярдів і не мав практично жодних владних повноважень. Останніми роками ситуація докорінно змінилася, і тепер де-факто він став абсолютним монархом для сорока тисяч своїх підданих, кожен з яких був як мінімум років на п'ятнадцять старшим від нього.

Щоправда, на планеті перебувало ще близько двох сотень молодих добровольців, переважно медичних працівників, які доглядали за старими. В основному вони були громадянами Землі або Світу Барнарда, і Падма не вважав їх своїми підданими, а просто підлеглими — співробітниками величезного будинку для літніх людей, на який нині перетворилася Магаварша.

А ще зовсім недавно, лише сім років тому, наша планета посідала друге місце за чисельністю населення серед усіх тридцяти восьми людських світів. Проте вкрай вразливе розташування Магаварші поблизу центру Галактики, серед щільного скупчення зірок, не давало змоги надійно захистити її від чужинців за допомогою блокування дром-зони. Ворожі армади могли атакувати планету, здійснивши переліт від однієї з сусідніх систем, що знаходилися в радіусі кількох світлових місяців, а людство, хоча й перевершувало Чужих у науково-технічному плані, було надто нечисленним і володіло обмеженими ресурсами для ведення „відкритої війни“. Тому було вирішено евакуювати все населення Магаварші на інші планети, зокрема й Землю, вже цілковито очищену від габбарів і готову прийняти своїх споконвічних мешканців, своїх рідних дітей — людей.

У відродженні Землі взяли участь усі звільнені людські світи, і Магаварші, природно, дісталася найбільша квота — мільярд сто мільйонів. Згідно з первісним планом решта чотири мільярди мали розселитися по семи

інших планетах, влитися в тамтешнє суспільство, проте вони (і це „вони“ однаково стосувалося як самих магаваршців, так і мешканців згаданих планет) не були в захваті від такої перспективи. Сто років тому людство вже пережило одне „велике переселення народів“, коли Чужі силоміць етапували всіх уцілілих у війні людей на відведені під резервації планети, і наслідки соціальних, культурних і міжетнічних проблем, що виникли у зв'язку з цим, досі давались взнаки, причому часом досить гостро.

Саму Магаваршу ці неприємності оминули, оскільки на час капітуляції планета і без того була густо заселена, частка суші на ній становила менше десяти відсотків від загальної площі поверхні, і вона просто фізично не могла прийняти надто багато вимушених переселенців. А ті кілька десятків мільйонів людей, що їх чужинці все-таки доправили на Магаваршу (серед них були й мої предки по чоловічій лінії), дуже швидко й практично безболісно асимілювали — в основному в ліберальне й досить космополітичне суспільство Полуденних островів. Коли було оголошено про евакуацію всього населення планети, мої земляки-острів'яни, на відміну від мешканців материка, відносно спокійно сприйняли цю звістку, і більшість із них охоче погодилися переселитися на Землю, до Північної Америки та Британії, де було їхнє історичне коріння. Та й ті сімсот п'ятдесят мільйонів континентальних магаваршців, чиїм родинам за підсумками загальнонаціональної лотереї, дісталися щасливі квитки зпозначкою „Земля“, теж не надто протестували, оскільки мали відродити на півдні й південному сході Азії велику індійську державу. Інші ж, м'яко кажучи, були незадоволені: адже мало того, що їм доводилося залишити планету, на якій ціле тисячоліття жили їхні предки, так вони ще й опинялися на правах бідних родичів у інших населених світах, де склалася інакша культура, традиції і звичаї.

Зрештою проблема вирішилася сама собою — вірніше, стараннями галлійських військових. Поки повноважні представники семи щойно звільнених планет про-

вадили напружені консультації, керівництво Терри-Галлії вирішило скористатися виниклими між Чужими розбіжностями і тим шоком, який викликало серед них застосування гліоонних бомб та технології повної закупорки каналів. Галлійський флот, який зазнав під час першого етапу операції „Визволення“ менших втрат, ніж передбачалося розрахунками штабних стратегів, атакував ще дві контрольовані чужинцями системи — Світ Барнарда та Сигми Октанта. Ні на тій, ні на іншій людей більше не було, проте обидві вони мали важливе значення як з військово-політичної, так і з чисто моральної точок зору. Світ Барнарда був найстарішою колонією людей за межами Сонячної системи, в певному сенсі він був символом космічної експансії людства; ну а Сигма Октанта, Південна Полярна Зоря, знаходилася лише за сорок світлових років від Дельти Октанта, і її четверта планета Поляріс була найближчим до Терри-Галлії населеним світом. До того ж Поляріс належав ґаббарам — расі, винній у загибелі дев'яти мільярдів мешканців Країни Хань, і люди просто психологічно не могли змиритися з таким сусідством.

Система Барнарда була звільнена протягом двох тижнів — ґлісари, переконавшись, що програють битву, визнали за краще здатися. Зате в локальному просторі Поляріса військам довелося добряче попрацювати, аби зламати відчайдушний опір ґаббарів, які за складом свого мислення не визнавали капітуляції. Та, врешті-решт, обидві системи перейшли під повний контроль людей, а мешканці материкової частини Магаварші, на радість усім, знайшли собі нову батьківщину — Світ Барнарда. Що ж до Поляріса, то він суттєво постраждав у ході воєнних дій, тож відновлювати і заселяти його було вирішено спільними зусиллями всіх планет Співдружності. А на черзі були й інші світи, що їх люди, спираючись на технічну перевагу над іншими расами, поступово, але невблаганно звільняли з-під влади чужинців...

— Дуже радий вас бачити, капітане, — щиро промовив імператор. — Давно не зустрічалися.

— Майже шість років, сер, — відповів я. — Усе збирався відвідати Магаваршу, двічі подавав рапорт, щоб мене відправили в одну з таких експедицій, але ніяк не складалося.

— Нарешті ви досягли свого.

— Так, у зв'язку з певними обставинами. — Я глибоко вдихнув і вимовив: — Сер, у мене для вас сумна звістка. Помер пан Шанкар.

Я довго репетирував цю фразу наодинці з собою, хотілося вимовити її якомога сухіше. Проте нічого не вийшло — на слові „звістка“ мій голос зірвався, і в ньому пролунали замогильні нотки.

Падма низько схилив голову, його обличчя закам'яніло і стало схоже на маску. Хоча й не можна було сказати, що мої слова захопили його зненацька. Схоже, щоразу, коли на Магаваршу прибував черговий корабель, він очікував почути про це. Шанкар був уже старою людиною, а життя його минуло далеко не серед спокою і благодаті.

Мовчанка тривала рівно хвилину. Потім імператор підвів голову й сумно подивився на мене:

— Він лише півроку не дожив до свого сторічного ювілею. Коли це сталось?

— Майже два тижні тому.

— Він дуже хворів?

— Зовсім не хворів. Пан Шанкар помер уві сні — просто заснув і більше не прокинувся. Лікарі запевняють, що він нічого не відчув. Зупинилося серце, і по всьому. Йому давно хотіли поставити кардіодатчик, але він навідріз відмовлявся. Казав, що тоді не зможе працювати, бо при кожному порушенні серцевого ритму в його кабінет забігатиме ціла бригада медиків.

Губи Падми злегка зігнулися в гіркій подобі усмішки.

— Упізнаю Шанкара. Старий був завжди такий... Він багато працював останнім часом?

— Кажуть, як завжди — зрання до пізньої ночі. Увечері напередодні своєї смерті він якраз проводив засідання

уряду.

Ми ще трохи помовчали. Корабель тим часом невблаганно наближався до планети, і от-от мали розпочатися передпосадкові маневри.

— Де його поховали? — запитав імператор.

— Ще ніде. Урна з його попелом у нас на борту. Пан Шанкар заповідав поховати його на Магаварші, поряд із могилами розстріляних соратників.

Падма кивнув.

— Що ж, я так і думав... А вам доручили провести його в останню дорогу?

— Я сам зголосився, сер. А разом зі мною й інші члени нашої тодішньої команди. Усі, за винятком пана Агатіяра.

— Від нього досі жодних звісток?

Я похитав головою.

— Нічого конкретного, крім щорічних вітальних листівок, які нам з Рашеллю передають через головне командування. Можливо, з Рітою він спілкується частіше, хоча вона в цьому не зізнається.

Імператор знову кивнув.

— Розумію.

Професор Агатіяр зник шість років тому, залишивши для доньки листа, в якому просив пробачення, що покидає її і більше ніколи не повернеться. І в уряді, і в Об'єднаному Комітеті Начальників Штабів, куди зверталася Ріта, їй підтвердили, що він добровільно погодився на участь у секретному науковому проекті. Що це за проект, не було сказано ані слова, проте сумніватися не доводилося — йшлося про ту глибоко законспіровану групу вчених та інженерів, які займалися технологією керування каналами, а також створили глюонну бомбу. Це означало, що Агатіяра ми не побачимо до самого кінця війни — іншими словами, не за життя. Його або нашого, не має значення...

— Іще хтось прилетів з вами? — поцікавився імператор.

— Так, сер. На борту корабля — вісімнадцять пасажирів. І серед них один... одна, яку ви будете особливо раді бачити.

На мить обличчя Падми проясніло.

— Саті!... — Проте наступної секунди його швидкоплинна радість змінилася на тривогу. — Але це... це ризиковано. Хоча в нашій системі чужинці поведуться су мирно, проте...

— Авжеж, — погодився я. — Вашу доньку намагалися відрадити, та вона нічого не хотіла чути. Вона заявила, що... гм... що на кораблі під моїм командуванням їй ніщо не загрожує.

Якийсь час ми дивилися один одному в очі. Нарешті імператор промовив:

— Мабуть, Саті має рацію. Такий капітан, як ви, виплутається з будь-якої халепи. — Потім він розпрямив плечі і його обличчя набуло ділового вигляду. — Ви саджатимете корабель на планету чи залишите на орбіті?

— Сідаємо на планету, сер, — відповів я. — „Зоря Свободи“ малогабаритний крейсер, він цілком може приземлитися і на непрацюючу смугу. Корабельні антиграві вистримують навантаження.

— Посадочна смуга у нас функціонує нормально, — запевнив мене імператор. — По можливості ми підтримуємо її в робочому стані. — Він скося глянув трохи вбік, найімовірніше, на монітор, де видавалася інформація про наш курс. — Ну все, час передавати вас нашому диспетчерові. А я більше не заважатиму вам, капітане. Поговоримо вже після посадки... Хоча ні, все-таки скажіть мені коротко, що важливого відбулося за останні три місяці? Якусь планету звільнили?

— Землю Діксона. Хтони віддали її практично без бою — останнім часом контроль над нею обходився їм надто дорого. На планеті проживає менше п'ятдесяти мільйонів чоловік, а хтонам доводилося тримати там двадцятимільйонну армію. Для них це виявилось непосильним тягарем. Самі по собі хтони слабка раса, ну а їхні

партнери по Четверному Союзу відмовилися допомагати в охороні Землі Діксона, яка не мала для них жодної цінності. До того ж вони не хотіли брати на себе додаткову відповідальність, клопотів і так вистачає.

— Зрозуміло. А... потерпілі планети є?

Падма, звичайно, мав на увазі „знищені“, але з обережності не наважився сказати це вголос. Усупереч оптимістичним розрахункам наших військових і політиків, за сім років, що минули від часу бомбардування Країни Хань, ґаббарам вдалося знищити ще п'ять людських планет — Лахор, Малайю, Нову Каліфорнію, Сан-Клементе та Бахмані. Якраз після загибелі другої з них раніше нейтральні п'ятдесятники були змушені приєднатися до антиґаббарської коаліції альвів, дварків і хтонів. Малайя перебувала під їхнім контролем, і вони, побоюючись помсти з боку людей, буквально випалили вогнем дві ґаббарські планети. Ми повірили в щирість п'ятдесятників і не застосували проти них ґлюонні бомби, зате ґаббари та їхні союзники іруїли відповіли сповна. Загалом на цих п'яти планетах загинуло понад півтора мільярда людей; за їхні життя ґаббари з іруїлами заплатили сімдесятьма мільярдами своїх — проте для нас це було слабкою втіхою...

— На щастя, ні, — відповів я. — Командування запевняє, що такого більше не повториться. Земля Діксона була останньою в „групі ризику“, а тепер вона в наших руках. Ще не звільнені людські планети — їх залишилося одинадцять — Четверний Союз береже від ґаббарів як зіницю ока. За останніми відомостями, альви взагалі вирішили перестрахуватися і зараз інтенсивно переселяють жителів Есперанси, Землі Вершиніна й Аррана на Новоросію, де в них сконцентровано величезні сили.

— Ось це погано, — сказав імператор. — Якщо альви зосередяться на охороні однієї планети, то її звільнення буде вельми і вельми проблематичним... Ну гаразд, погодимо про це згодом. А то мені вже дають сигнал, що час вимикати візуальний зв'язок, щоб не заважати вам при посадці. Передаю вас до рук нашого диспетчера. Щасли-

вої посадки, „Зоря Свободи“.

— Спасибі, сер, — відсалютував я вже згаслому екранові.

3

Майже на самій околиці міського кладовища Паталіпутри є невеличка алея, вздовж якої розташовано в ряд сорок три скромних надгробки, схожі один на одного, як близнята. Імена на них було викарбувано різні, дати народження — також, зате день смерті скрізь вказано однаковий. Тут знайшли свій останній прихисток учені й інженери Ранжпурського Інституту Фізики, які третину століття тому зробили відчайдушну й безнадійну спробу підняти на Магаварші масове повстання проти чужинців.

Власне, бунтівників було більше, ніж сорок три, але деякі з них, зокрема професор Агатіяр, уникли долі своїх товаришів, бо слідству не вдалося довести їхню провину, а глава та ідейний натхненник змови, Раджів Шанкар, зумів втекти з в'язниці в ніч напередодні страти. Точніше, його викрали з камери смертників — усупереч його ж власному бажанню. І лише зараз, через тридцять чотирьох років, він возз'єднався у Вічності зі своїми друзями та соратниками...

Під збройний салют шеренги сивочолих ветеранів Опору урну з попелом Шанкара опустили у свіжовикопану могилу, а відтак присутні жменя за жменю засипали її землею. Потім сипкий горбик ретельно утрамбували, а поверх нього встановили такий же скромний надгробок. Як і на решті, на ньому було викарбувано лише ім'я з днями народження і смерті. Дві ці дати розділяло мало не сто років.

Першим квіти на могилу поклав імператор Магаварші Падма XIV. Схиливши коліно, він тихо проказав:

— Знаю, старий, за життя ти так і не зміг пробачити нас — тих, хто був причетний до твого звільнення, хто не дозволив тобі померти разом з усіма. Ти розумів, що це

необхідно; розумів, що був потрібен нам живим; розумів, що ми могли врятувати лише одного з вас — і зробили цей важкий вибір на твою користь. Усе це ти чудово розумів, але пробачити нас було понад твої сили. — Імператор зробив коротку паузу. — Кажуть, що мертві прощають усе. Сподіваюся, це так. Сподіваюся, що тепер твоя буремна душа знайшла спокій, а ми дочекалися від тебе прощення.

Наступною була дочка Падми, двадцятисемирічна принцеса Саті. Поклавши свій букет, вона за хвилину мовчки стояла перед надгробком, в її гарних чорних очах блищали сльози. Раджів Шанкар був для неї не просто прем'єр-міністром країни, яку вона номінально очолювала. Останні п'ять років він фактично замінив їй батька, був її наставником і радником, але не в справах державних (жодних владних повноважень вона не мала), а просто як людина, як друг, як старший товариш.

Попередньо планувалося, що Саті очолить Королівство Індію на Землі, та коли магаваршці отримали в своє повне розпорядження систему Барнарда, вона вирушила туди разом із більшістю своїх співвітчизників. Земна Індія, як і в довоєнні часи, стала республікою, а в Світі Барнарда була проголошена конституційна монархія — правонаступниця Держави Магаварші. Проте Саті категорично відмовилася прийняти королівський титул, аргументуючи це тим, що її батько, глава імператорського дому, ще живий і в осяжному майбутньому вмирати не збирається. У результаті Саті оголосили регентом нового королівства — що, втім, суті справи не міняло. Так чи інакше всі її обов'язки зводилися до виконання представницьких функцій, а реальна влада належала всенародно обраним Національним Зборам, які на власний розсуд формували Кабінет Міністрів. У Світі Барнарда вже двічі проводилися парламентські вибори, і двічі на них упевнено перемогла Ліга Свободи на чолі з Раджівом Шанкаром. Тепер, зі смертю очільника, правляча партія залишилася без свого керівника, держава — без прем'єр-міністра, а країна —

без харизматичного лідера...

Слідом за Саті останні почесті Шанкару віддали його соратники, які прибули на „Зорі Свободи“, — колись провідні діячі підпілля на Магаварші, а нині високопоставлені урядовці. Серед пасажирів мого корабля було також два не-магаваршця — дядько Рашелі, адмірал Клод Брісо, заступник начальника Генерального Штабу Військово-Космічних Сил Терри-Галлії, і доктор Поль Карно, голова Ради Міністрів Земної Конфедерації. За своїми посадовими обов'язками вони часто спілкувалися з прем'єр-міністром Світу Барнарда, і протягом цих семи років у них із Шанкаром склалися теплі, дружні відносини.

Далі настала наша черга — членів команди крейсера, разом з якими Шанкар брав участь у боях за звільнення Сонячної системи, а потім повз надгробок поволі поплив людський потік стариків — останніх мешканців Магаварші. Тут їх зібралось близько двадцяти тисяч — добра половина населення планети. Вони йшли алеєю неквапом, їм нікуди було поспішати, і кожен із них ненадовго затримувався біля могили, аби вголос чи подумки сказати кілька слів найшанованішому представнику їхнього покоління, який ще за життя став легендою для багатьох мільйонів співвітчизників.

Ми не стали заважати старим прощатися з Шанкаром і попрямували до виходу з кладовища, де була стоянка легкового транспорту і вхід на станцію метро. Я збирався влізти у флаєр, де вже зручно розмістилися Рашель і Анн-Марі, аж тут до мене підійшла принцеса Саті.

— Батько просить, щоб ви полетіли разом із ним, — сказала вона. — А я складу компанію вашим друзям. Не заперечуєте, капітане?

Не чекаючи на мою відповідь, Саті прослизнула в кабіну й влаштувалася в кріслі водія. З деяким подивом я знизав плечима й кивнув:

— Ніяких заперечень, принцесо.

— От і добре. Тоді зустрінемося в палаці.

З цими словами вона зачинила дверцята й завела дви-

гун. Я помахав рукою, прощаючись з Анн-Марі, послав Рашелі поцілунок (донька, звісно, відповіла мені тим же) і попрямував до флаєра імператора.

Падма вже чекав на мене у своїй машині й був настільки люб'язний, що надав місце водія в моє повне розпорядження. Мабуть, він знав, що я дуже не люблю літати пасажиром, а втім, цього не люблять усі без винятку пілоти.

Коли я підняв флаєр у повітря, імператор попросив:

— Спершу зробіть кілька кіл над кладовищем, а потім летімо в палац.

Так я і вчинив. Унизу алеєю все ще плив людський потік, і на тому місці, де був похований Раджів Шанкар, уже здіймався значних розмірів пагорб із живих квітів, що цілком сховав під собою надгробок. Не обділили увагою й могили його соратників, які віддали свої життя в ім'я майбутньої перемоги. З першого погляду, їхня жертва здавалася марною — вони ж тоді нічого не досягли, і лише через двадцять шість років Магаваршу було звільнено військами Терри-Галлії. Але саме пам'ять про ті події не дозволила нам остаточно впасти в летаргію, змиритися з неволею, на яку прирекли нас чужинці, і десь у глибині душі, на підсвідомому рівні, ми були готові до боротьби за свою свободу. І через чверть століття, коли це знадобилося, на планеті спалахнуло масове повстання, яке відвернуло на себе увагу окупаційних військ і дало можливість галлійському флоту без істотних втрат захопити контроль над нашою дром-зоною. Це частково пом'якшувало нам, вихідцям з Магаварші, почуття сорому за те, що свого часу ми практично без бою капітулювали перед Чужими, а потім понад сто років покірливо прожили під їхньою владою, тоді як мешканці багатьох інших планет боролися до останку і, навіть зазнавши поразки, продовжували чинити опір загарбникам...

— Шанкар був великою людиною, — мовив Падма, коли я почав набирати висоту, приєднуючись до решти флаєрів, що прямували до центру Паталіпутри, де розташовувався імператорський палац. — Правду кажучи, я не

вірив, коли він обіцяв, що за п'ять років Світ Барнарда стане нарівні з Террою-Галлією і Землею. Не вірив, хоча для цього були всі об'єктивні передумови — і розвинута економіка планети, майже не зруйнована війною, і чотиримільярдний людський потенціал. Не вірив, бо знав наших співвітчизників — працелюбних, самовідданих, готових зносити тяготи лихоліть, але переважно безініціативних, звичних у всьому покладатися на допомогу й заступництво держави. Проте Шанкар зумів з цим упоратися, йому вдалося переламати психологію магаваршців, змінити традиційну систему цінностей суспільства й примусити його динамічно розвиватися... — Імператор трохи помовчав. — Шкода, що він залишив нас так рано.

— Тепер йому потрібна гідна заміна, — після певних вагань сказав я. Вже сім років я був громадянином Землі й почувався стовідсотковим землянином, але все одно продовжував вважати нинішніх мешканців Світу Барнарда своїми співвітчизниками, і мені було небайдухе їхнє майбутнє. — Потрібна людина, яка за своїм авторитетом і впливом могла б зрівнятися з паном Шанкаром. Особи-сто я думаю, що така людина є.

Імператор кивнув.

— Я розумію, що ви маєте на увазі. Проте це неможливо.

— Атож, неможливо, — погодився я, перемикаючи флаєр на автопілот. — Але необхідно.

Він пильно подивився на мене.

— Так само відповіла мені Саті. Ви з нею обговорювали це питання?

Я похитав головою.

— Ні, сер, не обговорював. Просто це очевидно. Бувають ситуації, коли неможливість мусить поступитися перед необхідністю.

— Гм-м, — протяг Падма. — Ви знову точнісінько повторили її слова. Для повного збігу вам слід ще додати, що мені зовсім не обов'язково суміщати королівські обов'язки з урядовою посадою. Мовляв, я цілком мо-

жу зректися корони і вже як пересічний громадянин прийняти портфель прем'єр-міністра.

— Я думав про такий варіант, — відповів я. — Він напрошується сам собою.

— Ну, звісно, напрошується, — зітхнувши, погодився імператор. — А на сорок тисяч старих, які залишаються на Магаварші, ніхто не зважає.

— Про них можуть подбати й інші. Ви ж самі переконалися, що людство не кинуло їх напризволяще. А ви зараз потрібні в системі Барнарда. Потрібні чотирьом мільярдам людей, які й досі вважають себе вашими підданими. Потрібні цілій планеті — і не якій-небудь, а тій, що входить у трійку провідних світів людства. Це ваш обов'язок, сер. Обов'язок, найвищий з усіх, що ви взяли на себе сім років тому.

Зо хвилину ми летіли мовчки. Нарешті Падма промовив:

— Не буду з вами сперечатися, містере Матусевич. Мені вистачає суперечок з донькою і міністрами. А вас я запросив супроводжувати мене не для розмов про політику. Мене цікавить, як ви поживаєте. Мушу визнати, я був дуже здивований, коли побачив вас у колишньому званні й на колишній посаді. Щось ви застрягли на службових щаблях і вище не посуваєтеся.

Я знизав плечима.

— Чому це застряг? Здається, все нормально. Адже своє нинішнє звання я отримав ніби авансом, а зараз відпрацьовую його. Погодьтеся, сер, капітан цивільної авіації, хоч він і носить чотири золоті шеврони, все-таки не рівня капітану військово-космічного флоту. Максимум, на що я заслуговував, та й то з великою натяжкою, це другий ранг — тобто по-нашому звання командора. Просто так сталося, що Рашель примусила мене надіти батьків мундир, а галлійське командування вирішило з цим змиритися, розуміючи, що пониження в чині образить мене. Така ж ситуація і з посадою: я одним махом пересів з суборбітального вантажного лайнера в капітанське крісло

висококласного бойового крейсера. У флоті є чимало офіцерів старших від мене і за віком, і за вислугою років, які можуть лише мріяти про таке призначення.

Імператор скептично гмикнув:

— Ви надто скромні, капітане, і явно недооцінюєте своїх здібностей. Ви не належите до числа тих „багатьох офіцерів“; ви людина неординарна, талантами вас природа не обійшла. До того ж зараз триває війна, а на війні просування по службі визначається не віком і вислугою років, а реальними бойовими заслугами. Я трохи розбираюся в нагородах, — він виразно подивився на орденські планки з лівого боку мого парадного мундира, — і бачу у вас не тільки брязкітки, які роздають усьому особовому складу з нагоди чергової перемоги. За ці сім років ви примудрилися здобути мало не всі вищі ордени та медалі планет Співдружності. Поряд із вами Арчібальд Ортега, дарма що носить адміральські зірки, має вигляд шмаркатого новобранця. А проте він неухильно рухається вгору, а ви залишаєтеся на місці. Як на мене, це кричуща несправедливість з боку вашого начальства.

„От дідько!“ — занепокоївся я. — „Бракувало лише, щоб він висловив своє обурення земному уряду...“

— Я не вважаю це несправедливістю, — обережно заперечив я. — І начальство тут, власне, ні до чого. Річ у тім, що я сам не прагну підвищення — ні на посаді, ні в чині.

— Он як? — здивувався Падма. — Чому? Хіба вам не хочеться командувати чимось більшим, серйознішим — важким крейсером, дредноутом чи лінкором? Або очолювати бригаду кораблів?

— Уявіть собі, сер, не хочеться. Я цілком задоволений своєю „Зорею Свободи“. На ній я і капітан, і перший пілот, і навігатор; я не лише командую, а й власноруч керую своїм кораблем. Це саме те, про що я завжди мріяв. А командир великого судна просто сидить собі на капітанському містку, роздає цінні вказівки і контролює дії підлеглих. Теж відповідальна робота, не заперечую, але вона не для мене.

Імператор ненадовго задумався.

— Авжеж, я пригадую з вашого досьє, що у віртуальних реальностях ви надавали перевагу кораблям середніх та малих габаритів. На зразок тієї ж „Зорі Свободи“... Проте зараз триває війна, — наполегливо повторив він. — А на війні у солдата не питають, що йому до вподоби, а що — ні. Його спрямовують туди, де він буде кориснішим. Може, я помиляюся, але чомусь мені здається, що на посаді командира легкого крейсера ви не реалізуєте повною мірою свій величезний потенціал. Я зовсім не лещу вам, містере Матусевич, я справді так вважаю. Невже ваше начальство іншої думки?

Під його пильним, проникливим поглядом я зніяковів.

— Ні, сер, воно... мабуть, воно поділяє вашу думку. Але мені поки вдається викручуватися.

— І яким же чином?

— Ну, спочатку, коли земний флот тільки формувався, мене залишили на колишній посаді, оскільки в моїй особовій справі було свіже стягнення за те, що я не доповів своєчасно командуванню про присутність на кораблі двох полонених — Ахмада Рамана і альва Шелестова. Років чотири потому це стягнення було зняте, і вже почалися розмови про моє швидке підвищення — мене збиралися призначити капітаном флагмана ескадри. Мені це зовсім не подобалося, і я... словом, я заробив ще одне стягнення. Провина була несерйозна, всього лише порушення субординації, але цього вистачило, щоб мене викреслили зі списків на підвищення.

— На цілих чотири роки?

— Тільки на півтора. Потім мені ще двічі доводилося вдаватися до цього прийому. Востаннє, після звільнення Цзяньсу, йшлося про звання коммодора і передачу під моє командування бригади.

Падма здивовано похитав головою.

— Дивна ви людина, капітане.

— Просто я не створений для військової служби. З мене вийшов кепський солдат.

— Не кепський, а лише недостатньо честолубний, — уточнив він.

— Це одне й те саме. Якийсь давній полководець, забув його ім'я, говорив: поганим є той солдат, що не хоче стати генералом. А я саме такий. Я не тримаю в своїй шафі новенький адміральський мундир, мені ні до чого вищі командні посади, я просто хочу літати. У мирний час я, напевно, став би капітаном Вільного пошуку або космічним торговцем. Але поки бодай одна людська планета перебуває під владою чужинців, я не можу залишатися осторонь.

— Так, розумію, — сказав Падма. А потім, без жодного переходу, додав: — Донька мені говорила, що ви розлучилися з дружиною.

Я спохмурнів.

— Це правда, сер. Ще два роки тому.

— Чому? Не зійшлися характерами?

Я відповів не відразу. Але все ж відповів:

— Та ні, начебто зійшлися. Просто... — Я зам'явся. — Луїза так і не змогла забути свого першого чоловіка. Вона намагалася, дуже намагалася, але не змогла. Коли б я був хоч трохи менше схожий на Жофрея, у нас би все склалося, ми ідеально підходили один одному. А так... а так я постійно нагадував їй про нього. В мені вона бачила його, вона любила мене не як Стефана Матусевича, а як Жофрея Леблана. Ми обидва сподівалися, що з часом це мине, однак ні. Цілих п'ять років терпіли заради Рашелі, а коли вона стала досить дорослою, аби зрозуміти нас, ми розійшлися. Тихо й мирно, без сварок і скандалів, як личить вихованим людям.

У своїй короткій розповіді я, зрозуміло, згладив деякі гострі кути. Всі п'ять довгих років, проведених з Луїзою, були для мене справжнісінькою мукою, а для неї — правдивим кошмаром. Наші страждання поглиблювало ще й те, що загалом ми чудово ладили й були, як то кажуть,

створені один для одного. Жофрей Леблан знайшов собі ідеальну дружину, яка так само ідеально підходила й мені... Та, на жаль, у Луїзиних очах я був лише тінню її першого чоловіка. Бідолашна просто божеволіла, коли у мене прохоплювався якийсь типово жофреївський жест або я, розмовляючи французькою, ненавмисно вживав один із характерних зворотів, запозичених у Рашелі, яка, у свою чергу, перейняла їх від батька. Одного разу Луїза зізналася мені, що тоді їй здається, ніби вона потрапила в потойбічний світ і зустрілася з покійним Жофреєм... Словом, при всій нашій сумісності нормального подружжя з нас не вийшло. Лише жалюгідна подоба сім'ї, зовнішня видимість, щось на кшталт ілюзії, яка існувала виключно для Рашелі. А потім, коли донька підросла й почала підозрювати негаразди, нам нічого не залишалося, як розійтися. Тепер, озираючись назад, я інколи дивуюся, що ми взагалі зуміли протриматися так довго. Мабуть, це стало можливим тільки завдяки тому, що в середньому сім, а то й вісім місяців на рік я проводив поза домом, на різних завданнях...

Імператор дістав сигарету, з ввічливості спитав моєї згоди й лише потім закурив.

— Зате з Рашеллю у вас все гаразд, — зазначив він. — Це одразу відчувається. Вам вдалося замінити її батька. Більше того, ви не просто замінили, ви *стали* її батьком.

„Що правда, то правда,“ — в думках погодився я, пригадавши, як під час однієї з наших нечисленних зустрічей після розлучення Луїза напяму звинуватила мене у викраденні доньки. Власне, так воно й було...

— Рашель була дуже милою дівчинкою, — тим часом вів далі Падма. — А зараз стала чарівною молододу дівчиною. Хоча й надто серйозною як на свій вік. Напевно, вам важко з нею.

— Важко, — визнав я і щасливо всміхнувся. — Але приємно.

Нашу подальшу розмову перервав лункий передзвін комунікатора. Імператор увімкнув зв'язок, і на екрані

з'явилося смагляве обличчя чоловіка мого віку — того самого диспетчера, який допомагав мені при посадці корабля. Він був одним із волонтерів, які разом з Падмою добровільно залишилися на Магаварші, щоб допомагати старим.

— Слухаю, Шанті? У чому річ?

— Схоже, назрівають проблеми, сер, — схвильовано доповів диспетчер. — Серйозні проблеми. Щойно ми отримали повідомлення від чужинців. П'ятдесятники терміново перекидають у наш локальний простір Другий сторожовий флот Суомі, а дварки — свої дислоковані в цій системі частини.

У моїх грудях похололо. Невже це через нас — точніше, через прибулих на „Зорі Свободи“ пасажирів? Якимось чином Чужі дізналися, що корабель доправив на Магаваршу принцесу — регента Світу Барнарда, заступника начальника Генштабу Терри-Галлії, а також голову земного уряду з доброю дюжиною міністрів, і вирішили не випускати таку цінну здобич... Хоча ні, напевно. Дуже сумнівно, щоб п'ятдесятники й дварки пішли на таку авантюру. Вони знають, за якими законами живе наше суспільство, і мають розуміти, що втрата окремих лідерів не завдасть людству істотної шкоди, а радше навпаки — лише згуртує людей і підштовхне їх до ще рішучіших дій.

Судячи з виразу обличчя імператора, він думав про те саме. І висновки його були аналогічними.

— Чим чужинці пояснюють свої дії? — запитав він.

— Загрозою вторгнення габбарів. У повідомленні йдеться, що вона цілком реальна, але чому — не уточнюється. Авангард флоту вже залишив дром-зону й на повній швидкості рухається до Магаварші. Його прибуття слід чекати годин за двадцять.

— Це все?

— Так, сер. Радіограма коротка, і я майже дослівно переказав її зміст. Якщо бажаєте, могу переслати текст оригіналу.

— Ні, не треба. — Падма повернувся до мене. — Мі-

няйте курс, містере Матусевич. Ми летимо в космопорт. Зараз я зв'яжуся з рештою і повідомлю їх про нові обставини. Дуже неприємні обставини...

4

Уже третю годину тривала наша нарада в головній диспетчерській космопорту, де зібралася команда „Зорі Свободи“ в повному складі, всі наші високоповажні пасажери й імператор з кількома наближеними з числа волонтерів.

За цей час ситуація анітрохи не прояснішала, а навпаки, ще дужче заплуталася. Відразу після прибуття в космопорт ми надіслали чужинцям запит з вимогою додаткових пояснень, конкретніших, аніж абстрактна загроза нападу габ барів, бо така загроза існувала завжди, а нинішні запобіжні заходи були безпрецедентними за своїм масштабом. Час від часу п'ятдесятники з дварками збільшували чисельність патруля до однієї або двох ескадр. Це відбувалося в періоди загострення обстановки на фронтах або коли в тутешній локальний простір навідувався габбарський розвідник. Проте ще жодного разу за останні кілька років вони не перекидали до Магаварші цілий флот.

За годину з чвертю, необхідних, аби сигнал досяг дром-зони й повернувся назад, надійшла відповідь на наш запит. У новій радіограмі лише зазначалося, що є велика ймовірність масованого вторгнення в систему габбарських військ, а насамкінець нас просили не панікувати й спокійно дочекатися прибуття до Магаварші передових частин флоту.

Коли всі ознайомилися з текстом повідомлення, слово взяв адмірал Брісо.

— Я бачу три можливих варіанти. Перший: чужинці не брешуть, і габбари справді щось затівають. Другий, утім, малоімовірний: вони хочуть захопити нас у полон або знищити. Ми вже обговорювали це і погодилися, що

п'ятдесятники з дварками на таку авантюру навряд чи підуть. Навіть зусиллями цілого флоту шанси на перехоплення крейсера такого класу, як „Зоря Свободи“, мізерно малі, до того ж ми можемо просто покинути систему й вилетіти до однієї з найближчих зірок. Нарешті, третій варіант: загроза вторгнення габбарів — хитрий блеф, спроба заманити нас у пастку.

— Яку саме? — поцікавився імператор.

— Примусити нас знову ввести в систему війська. Тоді чужинці спокійно підуть звідси, оголосивши, що передають контроль над Магаваршою людям. Тим самим вони позбудуться відповідальності за планету й, образно кажучи, вмиють руки.

— Найпевніше, так воно і є, — замислено мовив Поль Карно. — Через Магаваршу п'ятдесятники змушені тримати великі сили в локальному просторі Суомі, а користі їм від цього жодної. Але з іншого боку, якщо виявиться, що планеті справді загрожує вторгнення габбарів, ми не зможемо залишитися осторонь — адже тут проживає сорок тисяч наших одноплемінників.

Протягом наступної години в диспетчерській точилася запекла суперечка про те, що робити далі. Одностайними всі були лише в одному: слід якнайшвидше сповістити про все бригаду, що чекала нас у дром-зоні системи Гамми Індри. А от у питанні, кому й на чому летіти з повідомленням, думки розділилися. Крім мого крейсера, в ан'гарах космопорту перебувало ще два кораблі, здатних здійснювати міжзоряні переходи, — кур'єрський корвет і невеличкий, але надзвичайно швидкохідний катер, розрахований лише на чотирьох пасажирів. Обидва ці судна були залишені тут про всяк випадок, щоб повністю не позбавляти Магаваршу контакту із зовнішнім світом. За своїми швидкісними показниками й маневреністю вони, мабуть, перевершували „Зорю Свободи“, але були менш боєздатними і значно вразливішими.

Я ж, як і решта членів моєї команди, у цій дискусії участі не брав, а лише мовчки слухав і чекав, коли присутні

дійдуть згоди на єдино правильному й логічному в цій ситуації рішенні. За інших, не таких драматичних обставин мені, мабуть, було б цікаво спостерігати за тим, як дорослі чоловіки та жінки, що обіймають найвищі державні посади, поводяться, наче діти, з остраху виглядати в очах один одного боягузами. Кожен із високоповажних міністрів, пропонуючи той чи інший варіант розвитку подій, вважав своїм обов'язком ненав'язливо, але цілком чітко дати зрозуміти, що сам він волів би залишитися на Магаварші й зустріти небезпеку навіч.

Один лише Клод Брісо, який не раз брав участь у космічних битвах і часто ризикував життям, не піддався загальній браваді. Як досвідчений військовий адмірал чудово розумів, що ніякого вибору в нас не залишається, але, попри своє високе звання, наразі він не мав жодних формальних повноважень, а був лише приватною особою і не міг віддавати обов'язкових до виконання наказів.

Імператора ж, який тримав у своїх руках всі важелі реальної влади на Магаварші, долали сумніви. Він ніяк не міг вирішити, де буде безпечніше його доньці — на планеті чи на борту „Зорі Свободи“. Все залежало від справжніх намірів чужинців — блефують вони чи ні, а якщо ні, то наскільки ймовірна загроза вторгнення ґаббарів...

Нарешті мені набридли ці пусті балачки, і я вже збирався викласти власні аргументи, аж раптом Анн-Марі Прентан, яка разом із диспетчером Шанті стежила за радіоперехопленням з району дром-зони, голосно й схвилювано вигукнула:

— Здається, чужинці не збрехали. Схоже, починається.

Усі присутні миттю посхоплювалися зі своїх місць і кинулись були до терміналу, але Анн-Марі, щоб уникнути стовпотворіння, негайно ввімкнула зовнішні динаміки й вивела на головний екран диспетчерської дані комп'ютерно-лінгвістичного аналізу.

Приміщення заповнив шум і тріск, крізь які ледве пробивалися невиразні обривки слів і фраз. І дром-зона, і

навіть кораблі, що летіли до нас, перебували ще надто далеко, а чужинці, певна річ, не були такими люб'язними, щоб транслявати свої розмови по точно спрямованому на Магаваршу променю. До того ж п'ятдесятники спілкувалися своїми, неземними мовами, і лише зрідка серед усього цього шарварку лунали гавкітливі репліки німецькою — це перемовлялися між собою допоміжні частини дварків.

Зате на великий екран видавався англійський текст — комп'ютер на ходу перекладав усе, що лишень піддавалося перекладу, і по можливості намагався реконструювати з окремих слів і фраз самотійні, наповнені змістом речення. Йому це не завжди вдавалося, але навіть з того, що ми отримували, суть подій була зрозуміла: як мінімум по трьох каналах почалося вторгнення ґаббарських військ.

Буквально через хвилину по вузькоспрямованому променю ми отримали чергову радіограму від чужинців. У ній вони повідомляли про початок вторгнення і радили всьому населенню Магаварші сховатися у своїх Катакомбах. За твердженням командування флоту п'ятдесятників, сили ґаббарів невеликі й атаку буде відбито ще в дром-зоні, але окремі кораблі можуть прорватися крізь оборонний заслін і спробувати скинути на планету бомби.

— Якщо тільки вони не розігрують перед нами виставу... — почав був Поль Карно, але замовк, так і не закінчивши своєї думки.

— Не бачу в цьому сенсу, — озвався адмірал Брісо. — Зв'язатися звідси з нашими ми все одно не зможемо, треба легіти до дром-зони. А там уже нас не обдуриш.

— Перехоплені перші перемовини ґаббарів, — повідомила Анн-Марі, вказуючи на екран. — Ні, це не спектакль.

— Отже, вам слід відлітати, — озвався імператор. — І негайно.

Високоповажні міністри знову засперечалися, кому з них летіти, а кому залишатися, але терпіти це далі я вже

не збирався. Підвівшись, вийшов у центр зали і твердо промовив:

— Панове, увага!

Галас миттю вщух, і погляди всіх присутніх спрямувалися на мене. Переконавшись, що мене готові слухати, я заговорив підкреслено офіційно:

— Я Стефан Матусевич, капітан ВКС Земної Конфедерації, командир крейсера „Зоря Свободи“, який у даний момент виконує бойове завдання. Я маю доручення доставити на Магаваршу пасажирів у кількості вісімнадцяти чоловік, а після похоронів пана Шанкара доправити всіх назад цілими й неушкодженими. Тож маю намір виконати покладену на мене місію, незважаючи на ваші думки й побажання, а якщо буде потрібно — то й із застосуванням сили. Зараз усі ви, незалежно від звань та посад, підпорядковуєтеся мені й зобов'язані виконувати мої накази. Звідси, з головної диспетчерської, ви в моєму супроводі вирушите до першого посадочного терміналу й перейдете на борт корабля. Усі ваші особисті речі, що залишилися в імператорському палаці, доставлять на „Зорю Свободи“, поки йтиме передстартова підготовка. — Я подивився на Поля Карно. — Пане голово, ви верховний головнокомандувач Збройних Сил Землі та Сонячної системи і маєте право скасувати мої повноваження. Проте ви можете це зробити лише через Генеральний Штаб, якого тут немає. А поки отриманий мною наказ діятиме, ви зобов'язані нарівні з рештою виконувати мої розпорядження. — Я обвів поглядом присутніх. — Сподіваюсь, я зрозуміло висловився, панове?

Усупереч моїм побоюванням, жодних протестів моя промова не викликала. Усі міністри, включно з Карно, були приголомшені моїм натиском, адмірал Брісо та імператор дивилися на мене схвально, а принцеса Саті — з неприхованим захопленням. Рашель же усміхалася, ніби казала: „От так! Покажи їм, хто тут головний!“

Імператор першим порушив мовчанку.

— Ну що ж, рішення ухвалене, — він констатував це

як незаперечний факт. — А щодо особистих речей можете не турбуватися. Ще від самого початку я розпорядився зібрати їх і доправити в космопорт — просто так, про всяк випадок. Упаковані валізи вже чекають на вас біля посадочного терміналу.

— Тату, ти маєш летіти з нами, — сказала принцеса. — Ти потрібен Світу Барнарда.

Падма похитав головою.

— Це неможливо, дочко. Я не можу кинути Магаваршу. Тим паче зараз, коли їй загрожують габбари.

Саті підійшла до мене й легко торкнулася моєї руки.

— Будь ласка, капітане, переконайте його... Зробіть щось!

Як зачарований, я дивився їй у вічі. Її врода, зріла і водночас у чомусь ще дівоча, діяла на чоловіків безвідмовно, і я не був винятком. На якусь мить мене опанувала спокуса справді „щось зробити“, наприклад, узяти й підстрелити Падму з паралізатора, а потім перенести його неприємного на борт корабля. Я був упевнений, що присутні не заперечуватимуть, а навпаки, підтримають мене. Проте...

— Даруйте, принцесо, нічим не можу допомогти вам. Я з повагою ставлюся до вибору вашого батька, навіть якщо вважаю його неправильним.

Відверто засмучена моєю відповіддю, Саті знову обернулася до імператора й спрямувала на нього сповнений благання погляд.

— Тату, зрозумій...

— Я розумію, Саті, — урвав він її. — Ти сама знаєш, як мені тяжко. Я втомився, смертельно втомився від цього добровільного ув'язнення, від довгих років бездіяльності, відірваності від зовнішнього світу, де відбуваються такі епохальні події... Але в мене є обов'язок. Я не можу все кинути й піти. Особливо зараз. Обіцяю тобі: коли вирішиться криза з габбарами, я намагатимусь переконати своїх старих переселитися у Світ Барнарда або на Землю, до Індії. Думаю, вони вже готові для цього, їхня туга за рідни-

ми й близькими поступово пересилює бажання померти на батьківщині.

— А якщо не вийде, — втрутився Поль Карно, — ми оголосимо примусову евакуацію населення планети. Ця ідея визрівала вже давно, проте частина членів Ради Співдружності вбачала певну вигоду для нас у тому, щоб п'ятдесятники та дварки тримати значні сили в системі Суомі. Але тепер нам уже напевно доведеться ввести сюди свої війська, чужинці негайно скористаються цим і підуть, а ми поки що не можемо дозволити собі таку розкіш, як витрачати ресурси цілого флоту для охорони планети з сорокатисячним населенням.

— У всякому разі, — непохитно сказав Падма, — я залишуся тут до остаточного вирішення питання з евакуацією. Я маю бути останньою людиною, яка покине Магаваршу. Як капітан, який... А втім, я повторююся. Я вже не раз це казав. Думаю, саме тому містер Матусевич утримувався від... гм, від крайнього засобу переконання.

Імператор мав рацію. Я не застосував проти нього силу, бо розумів його. Капітан останнім покидає борт загиблого корабля — а він у певному розумінні був капітаном. Капітаном умирущої планети.

5

Години через дві після нашого старту з Магаварші, за даними радіоперехоплення, стало ясно, що атака ґаббарів остаточно захлинулася. Щоправда, деяким кораблям вдалося прослизнути крізь перший оборонний заслін, і вони сховалися в космічному просторі, але якоїсь серйозної небезпеки не становили — передові частини п'ятдесятників і дварків найкоротшим курсом прямували до Магаварші, маючи перед супротивником фору як мінімум години три. Вони цілком встигали взяти околиці планети під свій контроль і захистити її від нападу решток ґаббарського флоту.

Ми вже наближалися до дром-зони, коли так і сталося: окремі кораблі габбарів, здебільшого корвети й бомбардувальники, намагалися прорватися до Магаварші, але безуспішно — їх знищували ще на підступах до орбіти. Ну а все сорокатисячне населення планети, щоб уникнути неприємностей, ховалося глибоко під землею, в Катакомбах, надійно захищених від можливого ядерного удару.

— Отже, за Магаваршу поки що можна не хвилюватися, — підсумував Клод Брісо, який, на велике невдоволення Рашелі, зігнав її з крісла спостерігача й тепер разом із Анн-Марі аналізував перехоплені переговори між чужинцями. — Але що тут узагалі відбувається, якого біса габбари сунулися сюди?... Схоже, наші вимушені союзнники, п'ятдесятники з дварками, самі не знають. Їм наказали — і вони вирушили обороняти систему. Можливо, командуванню флоту щось відомо, але воно не квапиться передавати ці відомості в прямий ефір.

За вісім мільйонів кілометрів від найближчого краю дром-зони, коли нас уже ось-ось мали запеленгувати чужинці, інтенсивність переговорів між ними різко зросла. Корабельні датчики зареєстрували невеликий сплеск напруженості континууму.

— Відкриваються канали першого роду, — повідомила Анн-Марі, зосереджено вдивляючись у свій тактичний дисплей. — Відразу кілька... більше десятка...

— Хто? — нервово запитав Поль Карно, що, як і Рашель, сидів на відкидному стільці в дальньому кінці рубки. — Знову габбари?

— Ні, це... — Обличчя Анн-Марі проясніло. — Наші позивні! Чотири... п'ять ескадр Флоту Барнарда й Сьомий експедиційний корпус Землі з окремим спеціальним дивізіоном загороджувальних станцій. Чужинці не панікують, мабуть, вони були готові до цього... Ага! Віддано загальний наказ по всіх частинах, дислокованих у дром-зоні: у бій не вступати, відходити до каналу на Суомі... А ось і розпорядження для кораблів, що охороняють Магавар-

шу: залишатися на орбіті до прибуття передових частин нашого флоту, тоді передати їм контроль над навколопланетним простором і негайно залишити систему.

— Здається, небезпека минула, — з полегшенням мовив Клод Брісо. — Чи... може, й не було ніякої небезпеки? Може, чужинці самі спровокували атаку, щоб примусити нас ввести сюди війська.

— Не думаю, адмірале, — заперечила Анн-Марі. — Я добре володію німецькою, знаю дві нерейські мови. Я слухала їхні перемовини без комп'ютерного перекладу. І п'ятдесятники, і дварки поводитися дуже природно для блефу. Діється справді щось серйозне.

— Так чи інак, — сказав я, — незабаром усе з'ясується. Оператор, вмикайте позивні. Другий пілот, швидкісний прорив у дром-зону скасовується. Починаємо екстрене гальмування.

За півхвилини найближчі до нас земні кораблі почули наші позивні, а ще через півхвилини ми отримали запит про ситуацію на Магаварші й про те, чи всі пасажирки перебувають на борту „Зорі Свободи“. Надіславши відповідь, ми добрих дві хвилини згаяли в очікуванні, поки нарешті надійшла радіограма з наказом прямим курсом вирушати до каналу, що сполучався з системою Гамми Індри, де на нас усе ще чекала бригада супроводу, а звідти летіти до Терри-Галлії. Наказ було підписано адміралом флоту Франсуа Мореном, головнокомандувачем ВКС Земної Конфедерації, співголовою Об'єднаного Комітету Начальників Штабів Співдружності — найвищого керівного й координуючого органу всіх збройних сил людства.

— Це справді серйозно, — промовив Клод Брісо, ознайомившись із радіограмою. — Жарти й розіграші виключені... Але що ж трапилося, хай йому біс?

Відповідь на це питання ми отримали лише півтори години потому, коли на повному гальмуванні ввійшли до дром-зони й наблизилися до флагмана Сьомого експедиційного корпусу, що рухався нам назустріч. На той час майже всі кораблі чужинців підтяглися в район відкри-

того гіперканалу, що вів до Суомі, і один за одним покидали тутешній локальний простір. Усі п'ять ескадр барнардського флоту попрямували у глиб системи, до Магаварші, а з'єднання земного експедиційного корпусу розосередилися довкола каналів, через які вони здійснили перехід. Загороджувальні станції, погасивши свій залишковий рух, негайно взялися до закупорювання решти каналів першого роду й досліджених — другого.

— Про повне блокування дром-зони не йдеться, — проаналізував я побачене. — А отже...

— Отже, це ненадовго, — підхопив Клод Брісо. — На тиждень, максимум два. Термін, цілком достатній для евакуації сорока тисяч людей.

На відстані двох світлових секунд від нас флагман надіслав запит на встановлення аудіовізуального контакту. Незабаром на екрані мого монітора зовнішнього зв'язку виникло зображення темноволосого чоловіка з п'ятьма зірками на погонах. Це був мій головнокомандувач, адмірал флоту Франсуа Морен.

Після офіційних вітань він про всяк випадок повторно уточнив, чи присутні на „Зорі Свободи“ Поль Карно і Клод Брісо. Коли я відповів ствердно, адмірал сказав:

— Добре, капітане, зараз я з ними поговорю. Ваше завдання вам зрозуміле?

— Так, сер. Прямувати через Гамму Індри до Терри-Галлії.

— Правильно. Спробуйте вкластися в п'ятнадцять—двадцять годин об'єктивного часу. Зможете?

Я подумки прикинув: дев'ятнадцять звичайних стрибків по каналах першого роду і один затяжний, із запущеним на повну потужність резонансним генератором. Запасів дейтерію вистачить. Часу, мабуть, також. „Зоря Свободи“ — швидкохідний і високоманеврений крейсер; свого часу я провів на ньому тридцять два стрибки менш ніж за добу.

— Так, сер, встигну. Проблемно, але встигну.

— Постарайтеся, капітане. На Террі-Ґаллії має відбутися позачергове засідання Ради Співдружності на найвищому рівні, а у вас на борту голова федерального уряду Землі... — Його погляд ковзнув трохи вбік. — А-а, от і ви, докторе Карно. Мої вітання.

— Здрастуйте, адмірале, — відповів Поль Карно, який непомітно підійшов до мене і став поряд із моїм кріслом. — Ви поясните, що відбувається?

— Ґаббари активізувалися, пане голово. Втім, це ще м'яко сказано. Вони ніби збожеволіли — атакували понад два десятки альвійських планет, а також усі одинадцять людських, що перебувають під контролем Четверного Союзу.

— Причини?

— Альви знищили ґаббарську планету Джейхану у Великій Маґеллановій Хмарі.

Карно кивнув.

— Я був упевнений, що альви не залишать без відповіді бомбардування Мельмака. Але до чого тут людські планети?

— Очевидно ґаббари вирішили, що тут не обійшлося без нашої допомоги. Інші чужинці, до речі, теж так вважають. Вони не сумніваються, що їхні волохаті друзяки вступили з людьми в сепаратну змову й отримали від нас зброю величезної руйнівної сили.

— Господи! Це була глюонна бомба?

— Гірше, значно гірше. Альви знищили не лише планету, а всю систему. Вони підірвали зорю. Жовтий карлик спектрального класу G3. Розумієте?

Краєм ока я побачив, як Клод Брісо напружився у своєму кріслі, його обличчя мертвотно зблідло, а губи беззвучно заворушилися.

— О-о чорт! — вичавив із себе приголомшений Поль Карно. — Невже...

— У цьому немає жодних сумнівів, — кивнув адмірал Морен. — Під час атаки альвійського флоту в локальному просторі Джейхани перебував розвідувальний корабель

дварків. Він залишив систему безпосередньо перед вибухом, його навіть зачепило нейтринним спалахом. Дварки були такі люб'язні... вірніше, такі налякані, що передали нам копії даних зовнішнього спостереження. Їх аналіз підтвердив наші найгірші побоювання.

Завжди стриманий і коректний прем'єр-міністр Землі раптом вибухнув потоком лайки, подеколи не зовсім цензурної. А Клод Брісо сидів наче паралізований, і в його очах крижаних жах.

— Це зрада, — хрипло промовив він. — Або...

— Добре, коли зрада, — розчувши його, похмуро озвався адмірал Морен. — Це ще півбіди. А от якщо „або“... Тоді нам лиха не минути!

6

Цього разу я встановив свій особистий рекорд — дев'ятнадцять гіперпереходів першого роду лише за сім з половиною годин. Тут, звісно, не останню роль зіграв і вдало прокладений маршрут: вхідні та вихідні канали були розташовані не дуже далеко один від одного, тож не доводилося витрачати багато часу на маневри в дром-зонах проміжних систем. А решта було справою техніки — і, додам без зайвої скромності, пілотської майстерності.

Більшість кораблів супроводу безнадійно відстали від нас уже після перших чотирьох стрибків, кілька найспритніших слідували за нами ще протягом двох годин, але потім теж здалися, і другу половину шляху ми подолали на самоті, аж поки досягли зорі USCG 192-476308-615 за Універсальним Галактичним Каталогом, яка в секретному реєстрі Об'єднаного Комітету фігурувала під кодовим найменуванням ПП-94, де ПП позначало „Перевалочний Пункт“. Звідси до Терри-Галлії вів досліджений, але невідомий для чужинців канал другого роду. Саме по ньому понад сім років тому вирушив на своє останнє завдання капітан першого рангу Жофрей Леблан, мій далекий ро-

дич по чоловічій лінії, людина, чия донька тепер називала мене батьком.

Увесь шлях до системи ПП-94 я керував кораблем самостійно, без допомоги другого пілота, оскільки ще на початку серії стрибків відправив Сігурдсона спати, щоб згодом він змінив мене на вахті. Як і всі ми, Лайф був украй схвилюваний останніми подіями, особливо звісткою про жахливу зброю, яку застосували альви, та разом з тим він мав залізні нерви і зумів заснути навіть без запропонованого Рітою заспокійливого.

У штурманській рубці мені асистувала лише Анн-Марі. Рашель я також примусив піти відпочити, а Клод Брісо з Полем Карно пішли самі відразу після розмови з адміралом Мореном — очевидно, їм було що обговорити. Мені так і кортіло скористатися своїм доступом до всіх приміщень корабля й послухати їхню розмову, яка обіцяла бути надзвичайно цікавою. Проте я встояв перед спокусою, розуміючи, що йдеться про дуже секретні й украй небезпечні речі. До того ж поряд зі мною була співробітниця контррозвідки, яка нізащо б не дозволила мені утнути таку дурницю.

Це, втім, не завадило нам з Анн-Марі у вільні хвилини обговорювати почуте, і незабаром ми дійшли висновку, що нова зброя альвів — щось принципово інше, ніж надпотужна глюонна бомба дальнього радіусу дії.

— У зорях, що знаходяться на головній послідовності, дуже мало радіоактивних елементів, — сказав я. — Їх одночасний розпад призведе лише до короткочасного і, зрештою, незначного збільшення світності. Зовсім інше, коли зоря старіє, випалює весь свій водень, і в ній починає горіти гелій, а потім і важчі ядра.

— Але світило Джейхани належало до спектрального класу G3, — зазначила Анн-Марі. — Адмірал Морен це особливо підкреслив. Та й узагалі, понад дев'яносто відсотків придатних для життя планет обертаються навколо зірок головної послідовності. Тож глюонні бомби для них не страшні. Хоча... — вона замислилася. — Якщо

припустити, що ця зброя не послаблює внутрішньоядерні зв'язки, а навпаки — посилює їх. У сто, тисячу, навіть у мільйон разів.

— Ну, тоді цілком можливо, — погодився я. — Багато-кратне прискорення термоядерного синтезу, зоря не витримує внутрішнього тиску і вибухає.

Ми замовкли, оскільки корабель наблизився до ділянки входу-виходу потрібного нам каналу, і я приступив до підготовки чергового стрибка.

Неповні дві хвилини гіперпереходу першого роду, повернення у звичайний простір, орієнтація в дром-зоні, курс до наступного каналу.

— Судячи з реакції адмірала Брісо і доктора Карно, — знову заговорив я, коли з маневрами було закінчено, — їм відома ця зброя.

— І не просто відома. Даю руку на відсіч, що ми її маємо. От тільки чому жодного разу не застосували?

— Може, через її руйнівну силу? Підрипати цілі зорі — це вже занадто.

— Зате ефектно. Дуже ефектно. Ви ж самі бачили, капітане, як це подіяло на габбарів. Вони озвіріли й кинулись у бій, незважаючи на те, що за першим таким ударом можуть бути й інші... — Анн-Марі раптом замовкла. — А це ідея!

— Про що ви?

— Зрада, про яку казав адмірал Брісо. Точніше, провокація. Хтось із наших підсунув цю пекельну машину альвам, щоб вони застосували її проти габбарів. Це, без сумніву, ще більше загострить протистояння між чужинцями й прискорить їхнє взаємне винищення.

Я ненадовго замислився.

— Ні, виключено. Лише божевільний міг піти на таку авантюру — і то навряд. Дати до рук альвів такий сильний козир... Адже цю зброю залюбки можна повернути і проти нас. Захистити від неї нездатні й заблоковані нами дром-зони. Кілька років польоту в звичайному просторі від однієї з найближчих зірок, атака на Сонце — і все,

немає ні Землі, ні Сонячної системи. Причому корабель не обов'язково має бути з екіпажем, вистачить і автоматичного, зі спеціальною програмою.

— А можна зовсім не давати альвам цю зброю, — наполягала на своїй версії Анн-Марі. — Тобто не ділитися з ними технологією. Припустімо, під прикриттям альвійського вторгнення до системи Джейхани увійшов наш корабель і скинув на зорю цю супербомбу. Або інший варіант: альвам запропонували вже готовий до використання пристрій, але попередили, що при спробі розібрати його він вибухне. І природно, запрограмували на самоліквідацію — скажімо, по завершенні доби.

— Гм-м... Цікава гіпотеза. А якщо все-таки альви винайшли цю зброю самі?

Анн-Марі спохмурніла.

— Тоді волохатики дадуть прикурити решті рас. Включно з нами...

Нарешті крейсер увійшов у затяжний стрибок по каналу другого роду. До прибуття в локальний простір Терри-Галлії залишалося трохи менше шести годин об'єктивного галактичного часу — резонансний генератор працював майже на повну потужність, надаючи „Зорі Свободи“ максимальну швидкість в семивимірному гіперпросторі. Проте на тривалості польоту за власним бортовим часом це ніяк не позначалося — попереду на нас чекало півтори доби бездіяльності.

Переконавшись, що всі системи корабля функціонують нормально, я розбудив Лайфа Сігурдсона, передав йому керування, а сам, відчайдушно позіхаючи, спустився на третій ярус, де разом із житловими приміщеннями для пасажирів були також камбуз із їдальнею. Разом зі мною пішла й Анн-Марі, яка на час затяжного стрибка залишилася зовсім без роботи — зараз не було з ким встановлювати зв'язок і проти кого застосовувати зброю. Навіть коли б у даний момент каналом ішли інші кораблі, ми все одно не змогли б вступити з ними ні в який контакт.

Космічні битви в гіперпросторі — це сюжет для дешевих, антинаукових бойовиків.

У їдальні, куди ми зайшли перекусити перед відпочинком, були лише Рашель і Клод Брісо. Вони сиділи за столиком, сервірованим на чотири персони; донька мала трохи заспаний вигляд, очевидно, щойно прокинулась, а її дядько, мій колишній шваґер, був похмурий і втомлений.

Побачивши нас, Рашель махнула рукою.

— Ходіть до нас. Меліса вже приготувала вам обід.

Ми підійшли, привітались і влаштувалися на вільних стільцях.

— А де сама Меліса? — запитала Анн-Марі.

— Понесла сніданок для лейтенанта Сіґурдсона. Певно, ви з нею розминулися.

— Так, розминулися, — кивнув я, беручись до їжі. — Ми спустилися по трапу, а вона, мабуть, скористалася ліфтом.

За цей час Клод Брісо не зронив ні слова й лише мляво кивнув у відповідь на наше вітання. Уважніше придивившись до нього, я помітив, що він не лише втомлений, а ще й п'яний. Причому п'яний добряче. А під очима у нього виразно виднілися темні кола.

— Адмірале, — сказав я, — вам треба поспати.

— Я намагався, — відповів він понуро. — Не вийшло.

— То випили б снодійне.

— Пив. Не допомогло.

— А потім налигався, — докірливо озвалася Рашель. — Коли я зайшла до нього в каюту, він сидів на ліжку й дудлив просто з пляшки. Досі я ніколи не бачила його таким п'яним.

— Досі ніколи... — Брісо похлинувся й закашлявся. — Ніколи не траплялося такого... такої катастрофи. Ви навіть не уявляєте, що сталося.

— Не уявляємо, — погодилася Анн-Марі. — І думаю, нам не належить цього знати.

Він недбало відмахнувся.

— Належить, не належить... Пізно замикати анґар, коли кораблі вже вкрадені. Альви заволоділи цим... джином у пляшці. І випустили його на волю... Дурні волохаті! Вони, мабуть, самі не розуміють, з чим зв'язалися, якими силами грають.

Адмірал замовк і тьмяним поглядом утупився в апетитний бекон на своїй тарілці, котрого він навіть не торкнувся.

— Дядько мені сказав, що ця зброя називається страґлет, — кинула Рашель.

— Не зброя, а феномен, — поправив її Клод Брісо. — Кваркова матерія. Речовина, що складається з кварків.

— Будь-яка речовина складається з кварків, — зауважив я. — Вони утворюють протони та нейтрони.

— У страґлеті немає ні протонів, ні нейтронів, він напряду складається з кварків. Це якісно інший фазовий стан матерії, набагато щільніший за ядерну речовину.

— Як же так? — здивувалася Рашель. — У школі ж нам казали, що кварки не можуть стабільно існувати у вільному, незв'язаному вигляді.

— Та мало про що вам казали в школі, — знизав плечима Брісо. Попри сильне сп'яніння, говорив він виразно, не плував слова і язык його не заплітався. — А втім, так воно і є. У страґлеті кварки теж зв'язані, але якимось особливим, дивним чином. Саме дивним, бо провідну роль в утворенні й існуванні цієї форми матерії відіграють так звані дивні кварки. Хоча вони майже відсутні в звичайній матерії, фізикам відомі дуже давно, їх відкрили, здається, ще в двадцятому сторіччі...

— Ага, знаю, — вставила слівце Рашель. — Існують кварки дивні, зачаровані, істинні, красиві...

— От-от, правильно. Схоже, тоді була мода на романтичну термінологію. Саме через ці дивні кварки, англійською *strange*, і виникла назва „страґлет“. Найголовнішою й найнебезпечнішою його властивістю є те, що він здатний рости за рахунок поглинання протонів, нейтронів та інших... е-е, як їх там... адронів. Страґлет ніби роз-

щеплює їх і перетворює на ту саму кваркову матерію. У фізичних тонкощах цього процесу я, звісно, не розуміюся. Я військовий, а не вчений.

— Ого! — промовила Рашель, дивлячись на дядька широко розплющеними очима. — Зрозуміло...

— Що зрозуміло? — запитав я.

Адмірал посміхнувся і поплескав племінницю по плечу.

— Розумна дівчинка! Відразу здогадалася. — Потім серйозно поглянув на нас. — От уявіть собі ракету. Зовні звичайнісіньку ракету, тільки в її боеголовці знаходиться не термоядерний чи позитронний заряд, а невеликий прискорювач, від роботи якого утворюється странглет. Крихітний такий странглетик, масою в мільярдні частки грама. Ракета потрапляє в зорю. Ще у фотосфері вона згоряє, а странглет продовжує летіти, захоплює дорогою зустрічні ядра й стрімко збільшується. До центру зорі долітає величезний такий странглетище, що там і залишається, не в змозі подолати гравітацію. Він швидко росте... дуже швидко... неймовірно швидко. За кілька годин усе ядро зорі перетворюється на странглет, відбувається колапс, вибух і скидання зовнішньої оболонки.

— Наднова!... — збагнув я.

— Атож, капітане. Саме це й сталося з сонцем Джейхани. Воно перетворилося на Наднову.

— Жаклива зброя, — приголомшено мовила Анн-Марі.

— Ще жакливіша, ніж ви собі уявляєте. Така, що ми — точніше, наші предки — не наважилися застосувати її навіть для того, щоб уникнути поразки у війні з чужинцями.

— Що? — здивувався я. — Вона існувала вже тоді?

Клод Брісо ствердно кивнув.

— Странглетний запал був розроблений ще до появи технології керування каналами, глюонної бомби... і багато іншого. Тоді ще чимало людських планет боролися з Чужими, щойно було захоплено Землю, і для припинення війни досить було застосувати цю зброю один-єдиний

раз... або двічі, не більше. Знищити на острах чужинців одну-дві їхні системи — і вони, цілковито деморалізовані, негайно б капітулювали.

Адмірал устав з-за столу, підійшов до вмонтованого в стіну автоматичного бару й замовив пляшку коньяку. Повернувшись на своє місце, налив собі чарку й випив її залпом, геть-чисто проігнорувавши обурені протести Рашелі.

— Але тут виявилася одна неприємна обставина, — вів він далі. — Під час вибуху така Наднова разом із сонячною речовиною викидає в довколишній простір мікроскопічні частки странґлету. Вони летять зі швидкістю кілька тисяч кілометрів на секунду, тому до найближчих зірок можуть дістатися лише через десятки років. Кваркова матерія не є абсолютно стабільною, вона поступово розпадається, і за час такого тривалого польоту всі странґлетні скалки випарувалися б у міжзоряному просторі. Здавалося б, треба лише вибрати ціль для удару в розрідженій місцині Галактики, щоб напевно уникнути вибухів сусідніх зірок, але... — Брісо похитав головою. — Наші науковці вчасно встановили, що странґлети мають ще одну паскудну властивість: вони спроможні відкривати канали першого роду й здійснювати гіперпросторові переходи. При цьому вони функціонують як малопотужні резонансні генератори. Чому — я так і не второпав. Це якось пов'язано зі слабкою взаємодією. А густина странґлетних часток після вибуху досить велика, щоб через кожен із каналів пройшло їх щонайменше кілька сотень мільйонів. І вже через десяток годин ця зараза потрапить в усі сусідні системи.

Адмірал налив собі ще чарку коньяку. Цього разу Рашель, приголомшена почутим, навіть не намагалася його зупинити.

— Отже, — вражено промовив я, — невдовзі будуть нові вибухи?

— Саме так. Після виходу з каналу мікроскопічні странґлети починають падати на центральне світило. Зале-

жно від місцевих умов на це знадобиться від кількох місяців до кількох років. — Клод Брісо перехилив чарку й прицмокнув. — А частина странглетів одразу ж потрапить у сусідні канали, і таким чином радіус інфікованого району буде розширюватись і далі. Коли ж почнуть вибухати інші зорі, загальна густина странглетних потоків різко збільшиться, і швидкість їх розповсюдження стане зростати в геометричній прогресії. Через кількасот років усю Велику Магелланову Хмару охоплять вибухи Наднових.

— А що буде з нами? — запитала Анн-Марі, нервово розкурюючи сигарету, голос її помітно тремтів. — До нас странглети не доберуться?

— Щодо цього можете бути спокійні. Між Галактичною Спіраллю і Хмарию відсутні безперервні ланцюжки каналів першого роду, а канали другого роду для странглетів недоступні. Теоретично це доведено лише років шістдесят тому. Раніше такої впевненості не було, тому на початку війни наш уряд не ризикнув застосувати странглетний запал у Магелланових Хмарах. До того ж не виключався ризик штучного занесення інфекції: прилипає, скажімо, крихтний странглет до обшивки корабля, разом із ним потрапляє в основну частину Галактики й запускає тут ланцюгову реакцію.

— То це можливо?!

— На щастя, ні. Странглет „з’їсть“ корабель максимум за годину-півтори. Відповідно, перестане працювати його генератор, а резонансне поле, яке випромінює сам странглет, надто слабе для проходження каналу другого роду. Якщо альвам вистачило клепки не проводити випробування в межах Галактичної Спіралі, то нам поки нічого не загрожує.

— Судячи з того, що вони застосували странглетний запал у Хмарі, — розсудливо сказала Рашель, — їм відомо про небезпеку.

— Так... мабуть. Маю надію, що альви не ідіоти. Були б вони цілковиті йолопи, то підірвали б сонце Габбаріса. Тож за Галактику поки можна не боятися. Поки що...

Адмірал знову потягся до пляшки. Він явно перетнув ту межу, після якої людина не може зупинитися й продовжує пити аж до нестями. Цілком можливо, що він уже був на „автопілоті“. Його тверезий голос і розсудливі міркування не вводили мене в оману. Я розумів, що таким парадоксальним чином у нього проявилися наслідки сильного стресу. Насправді ж він був п'яний як чіп.

— А от що мене зараз найбільше хвилює, — знову заговорив Клод Брісо, — так це те, звідки у волохатиків узявся странглетний запал. Випадковий витік інформації? Зрада? Або ж...

— Або вони винайшли самі, — підказав я.

Адмірал кивнув.

— Якщо так, то незабаром альви навчаться закупорювати канали, створять глюонну бомбу, відкриють шлях до інших галактик, опанують принцип ортогональних...

Більше нічого він сказати не встиг. Наступної миті Анн-Марі вихопила зі своєї кобури паралізатор і вистрілила. Клод Брісо поточився з наміром бухнутися обличчям у свою тарілку, але тут вчасно зреагувала Рашель. Підхопилася зі стільця і притримала його за плече, а тоді отетеріло поглянула на Анн-Марі.

— У чім річ? Чому ви це зробили?

Та гірко всміхнулася.

— А ти ще не допетрала? Щойно твій дядько виказав нам найважливішу державну таємницю. Я мусила зупинити його, поки він не вибовкав щось іще.

Рашель тихо ахнула. До неї, нарешті, дійшло.

А я сидів заціпенівши, не в змозі навіть ворухнуся. У моїй голові відлунювали останні слова адмірала. Шлях до інших галактик... О чорт! Невже це можливо?...

— Як же так? — розгублено проказала Рашель. — У нього ж мав бути психоблок.

— А він і є. М'який, поверхневий блок, що не деформує психіку й не впливає на розумові процеси. А жорстке, ґрунтовне психокодування послаблює волю, пригнічує ініціативу, притупляє інтуїцію, обмежує уяву. Воно

годиться для виконавців, та аж ніяк не для керівників, не для тих, хто ухвалює рішення й віддає накази, кому потрібні всі ці риси — сильна воля і необмежена ініціатива, гостра інтуїція й нічим не скута уява. Адмірал Брісо — один із таких керівників. Його психоблок має лише попереджувальні функції. Щось на зразок дзвоника в голові: мовляв, обережно, це не для чужих вух. Наскільки я розумію, коли стало відомо про застосування альвами страглетного запалу, твій дядько зопалу вирішив, що всьому гаплик, усі таємниці розкриті, і його блок просто „злетів“. А пережитий шок, сильне сп'яніння та випите снодійне позбавили його решток обережності й розв'язали йому язика. Я від самого початку мала передбачити, що в такому стані він здатен вибовкати зайве. Але мене підвела цікавість, дуже хотілося дізнатись, яку зброю застосували альви. І ось дізналася... більше, ніж слід. — Анн-Марі приречено зітхнула. — А зараз ми стали носіями надсекретної інформації. Крихітної її часточки, але цілком достатньої, щоб ізолювати нас від цілого світу або, ще гірше, піддати глибинному психокодуванню.

Тут у дверях їдальні з'явилася Меліса, яка пхала поперед себе візок із використаним посудом. Оцінивши швидким поглядом обстановку, вона спантеличено запитала:

— Що тут діється?

Анн-Марі похмуро подивилася на неї й відповіла:

— Краще тобі не знати, дороженька. Тобі й так пощастило, що ти не повернулася на дві хвилини раніше.

РАШЕЛЬ: МІСІЯ

7

Ні, це ж треба так влипнути! По самісінькі вуха...

Мій рідний дядечко Клод підклав мені величезну свиню своїми п'яними одкровеннями. Втім, я теж гарна: слухала його, роззявивши рота, хоча чудово розуміла, про які небезпечні речі він верзе. Та й батько з Анн-Марі — вони ж старші від мене й мусили здогадатися, чим це може скінчитися. Але їх так захопила розповідь про странглетти, що вони дозволили дядькові вибовкати найважливішу інформацію. І нехай вона позбавлена будь-якої конкретики, хай ми не знаємо жодних деталей, суті справи це не міняє. Навіть тих кількох слів про інші ґалактики цілком вистачило, аби перевести нас, звичайних громадян Землі й Терри-Ґаллії, до категорії осіб, посвячених у найважливішу державну таємницю...

Нашу долю вирішували на найвищому рівні. Після прибуття до системи Дельти Октанта наш крейсер відразу попрямував до головної космічної бази Збройних Сил Терри-Ґаллії, розташованої лише за мільйон кілометрів від заблокованої дром-зони. Там же була й ставка Об'єднаного Комітету Начальників Штабів Співдружності, і позапланетна резиденція ґаллійського уряду.

Ми утрюх — я, батько й Анн-Марі — вже понад годину тинялися невеликою вітальнею президентських апартаментів, а зовсім поруч, у кабінеті, засідав імпровізований трибунал у складі прем'єр-міністра Землі Поля Карно, президента Терри-Ґаллії Жаклін Петі та голови Об'єднаного Комітету, адмірала-фельдмаршала Альбера Дюбарі. Зараз у них „на килимі“ був дядько Клод, винуватець нашої халепи. Ну а ми серед гнітючої мовчанки чекали на вирок.

Можливо, хтось інший на моєму місці тільки б радів,

що вклепався в цю історію. Наприклад, Гільермо дель Торо, схиблений на фізиці хлопець, з яким я навчалася у випускному класі. Зараз він потирав би руки в передчутті того, як замість Сорбони потрапить прямісінько в засекречений дослідницький центр, де кращі розуми людства видають на-гора відкриття, одне дивовижніше за інше.

Авжеж, Гільермо був би щасливий. Мабуть, йому б і на думку не спало, що його запросто можуть піддати психокодуванню, після чого він годитиметься хіба що на лаборанта. Але ні, з ним нічого б такого не зробили — у нього справді світла голова, він безумовно стане талановитим ученим і принесе чимало користі науці й людству.

Ну а я? Звичайна собі дівчина, не дурна, але й не гений, таких, як я, навкруги хоч греблю гати. Проте й у мене є свої амбіції, свої плани на майбутнє. Я хочу вивчитися і стати зоряним капітаном, як тато. А потім адміралом — і командувати ескадрою. Або цілим флотом. А може, й усіма Військово-Космічними Силами Землі. Як звучить — адмірал флоту Рашель Леблан! Хоча, звісно, мені більше до вподоби звання адмірал-фельдмаршал, та коли вже в земних ВКС його замінили на адмірал флоту, хай буде так. Головне суть, а не назва. До того ж є одна приємна дрібничка: у галлійського адмірал-фельдмаршала на погонах чотири зірки, а в земного адмірала флоту — аж п'ять!

От тільки виникла прикра проблема — поміж мною та моєю блискучою кар'єрою вклинилася дядькова необережність. М'яко кажучи, необережність, а якщо називати речі своїми іменами — то дурість і безвідповідальність. З його ласки я довідалася, що ми вміємо проникати в інші галактики. Це неймовірно, це приголомшливо, це найбільше відкриття з часів першого міжзоряного польоту. Люди століттями мріяли подорожувати до інших галактик, і тепер їхня заповітна мрія, схоже, здійснилася... Але поки це секрет. Секрет, відомий дуже обмеженому колу людей і про який мені, курсантові Рашелі Леблан, дев'ятнадцяти років від народження, знати ніяк не годи-

тсья. Проте я знаю — і в цьому моя біда.

Як і кожна нормальна людина, я дуже не хотіла, щоб хтось копірсався в моїй голові, втручався в мою психіку, програмував мій мозок. Те, що Анн-Марі розповіла про наслідки психокодування, добряче налякало мене. Щоправда, згодом, заспокоївшись, вона трохи пом'якшила свої слова, навела кілька прикладів вдалої кар'єри „закодованих працівників“ Служби Безпеки, зазначивши, що дехто з них навіть дослужилися до адміральського звання. Та коли я запитала, чим займалися такі адмірали, Анн-Марі була вимушена визнати, що не більш ніж канцелярською роботою.

А мене це зовсім не влаштовувало, я не збиралася ставати простим виконавцем. Хай краще обмежать мою фізичну свободу, хай замкнуть мене в тому самому дослідницькому центрі, де проводяться секретні розробки. Врешті-решт, не можуть же вчені, такі як професор Аґатіяр, робити все самі, їм обов'язково потрібні помічники й лаборанти. Я ніколи не мріяла про наукову кар'єру, хоча з усіх точних і природничих дисциплін була одним із кращих учнів у школі. Проте якщо доведеться вибирати між в'язницею і „промиванням мізків“, то я без жодних вагань віддам перевагу першому...

Нарешті двері відчинилися, і до кімнати ввійшов дядько Клод. З його вигляду, значно бадьорішого, ніж годину тому, я зрозуміла, що наші справи не такі кепські, як ми очікували.

— Ну як там? — одночасно вихопилось у батька й Анн-Марі.

— Мою відставку не прийняли, — втомлено відповів дядько. Ще під час польоту, щойно прочумавшись від пострілу паралізатора й миттю протверезівши, він як заведений торочив про те, що піде у відставку й добровільно піддасться психокодуванню. — А для покарання мені імплантують антиалкогольний блокатор. Боюсь, що тепер, люба Рашель, я не зможу випити навіть келишка шампанського на твоєму весіллі.

Це він так пожартував. Ха, зовсім не смішно...

— А що буде з нами? — нетерпляче запитала я.

— З тобою і твоїм батьком хочуть ще поговорити, перш ніж ухвалювати рішення. А вас, фрегат-капітане*, — звернувся він до Анн-Марі, — переводять у безпосереднє підпорядкування Об'єднаного Комітету. З цієї миті ви співробітник Управління Спеціальних Операцій. Наскільки я знаю, півроку тому ви подавали відповідний рапорт.

— Так точно, адмірале!

Від цієї звістки обличчя Анн-Марі проясніло. Воно й зрозуміло: адже Управління Спеціальних Операцій, а коротше УСО, виконувало найскладніші й найважливіші завдання, до яких не залучали людей з обмеженою ініціативою і слабкою мотивацією. УСО було елітним підрозділом розвідки й контррозвідки, а отже, психокодування Анн-Марі не загрожувало. До речі, мій батько (тобто перший батько — Жофрей Леблан) служив якраз в УСО.

Дядечко силувано посміхнувся.

— А де ваше „дякую“? Бо ж саме мій довгий язик дозволив вам отримати це призначення... Втім, я жартую. Питання про ваше переведення і так було фактично вирішено.

Лише зараз я зауважила, що він поводить ся трохи дивно. Аж надто збуджений, очі його гарячково блищать, а зіниці неприродно розширені.

— Що з тобою, дядечку? — стурбовано запитала я. — Тобі дали „наркотик правди“?

— Ні, просто ейдетик. Щоб освіжити мою пам'ять. Я дослівно переповів нашу тодішню розмову, і вони переконалися, що більше ніяких секретів я вам не виказав.

— Лише почали говорити про щось, що починається зі слова „ортогональні“, — зазначила Анн-Марі.

Дядько кивнув.

* *Фрегат-капітан* (capitaine de fregate) — капітан 2 рангу.

— Це я також пригадав. Якщо точно: „опанують принцип ортогональних...“ — а тоді мене відключили. Та ви ні-защо не здогадаєтеся, про що йшлося. Навіть якби я встиг сказати й друге слово, вам би це нічого не дало. Термін не надто вдалий... гм, чи, навпаки, дуже вдалий. Це ще як подивитися.

— Зате про інші галактики ти сказав прямо й недвозначно, — додала я.

— Це не така критична інформація. Найбільше ми боялися, що я мимохідь обмовився про щось таке, з чого ви згодом могли б зробити... м-м, небажані висновки. Та, на щастя, все обійшлося. А щодо інших галактик, то вам відомий лише сам факт, без жодних конкретних деталей. Ви повірили мені тільки тому, що я обіймаю високу посаду в керівництві й маю доступ до державних таємниць. Якщо ви розкажете про це своїм друзям, знайомим або родичам, вони, можливо, також повірять вам, але з чималою часткою скептицизму. А далі це вже піде як звичайні чутки й плітки разом з багатьма небилицями про наші секретні відкриття та розробки.

— Ми нікому не скажемо, — запевнила я.

Дядько Клод усміхнувся.

— Я в цьому не сумніваюся, люба. Просто змалював гіпотетичну ситуацію... А втім, не таку вже й гіпотетичну. Кілька разів був витік інформації, що буцімто ми навчилися відкривати канали третього роду. Особливого резонансу ці чутки не викликали — їм не повірили, і вони швидко вщухли. Наше суспільство давно звикло до різної дезінформації. Усе це я веду до того, що вам не загрожує глибинне психокодування.

— Отже, — підсумував батько, — для нас цей інцидент минеться без наслідків?

— Ні, наслідки будуть. Як не як, а ви посвячені у важливу державну таємницю. Капітан Прентан своє вже отримала — і їй пощастило, бо це збіглося з її бажаннями. А про наслідки для вас з Рашеллю я говорити не уповноважений. Та й не знаю напевно, що вам запропонують.

Хоча здогадуюся. Тож давайте зачекаємо.

Чекати довелося недовго. Хвилин за п'ять до вітальні ввійшли вершители нашої долі — президент Жаклін Петі, прем'єр Поль Карно і адмірал Дюбарі. Мадам Петі, з якою ми до цього не бачилися, тепло привіталася з нами й поцікавилася, чи ми зголодніли. Висловивши нашу спільну думку, батько запевнив, що не зголодніли, та вона однаково віддала розпорядження по інтеркому, щоб нам принесли чаю з бісквітами. Пані президент трималася з нами радше як привітна хазяйка, а не як лідер наймогутнішої з людських планет. Така її поведінка в приватному колі зовсім не узгоджувалася з культивованим у ЗМІ образом *la femme de fer*^{*}, геть-чисто позбавленої звичайних людських почуттів.

Мадам Петі називали найвизначнішим державним діячем за всю історію Терри-Галлії. Її ставили нарівні з такими легендарними історичними постатями, як Наполеон Бонапарт, Шарль де Голль або Маргарет Тетчер, а де-хто йшов іще далі й стверджував, що вона взагалі найвидатніший політик усіх часів і народів.

Проте це було явним перебільшенням. Пані президент, безумовно, була вмілим організатором і талановитим керівником, вона блискуче справлялася зі своїми обов'язками — як, власне, й більшість її попередників. Просто сім років тому, під кінець свого першого президентського терміну, вона опинилася в потрібний час у потрібному місці — саме її підпис був поставлений під наказом про початок великомасштабної військової операції проти Чужих. Блискавичне звільнення восьми людських планет забезпечило їй переконливу перемогу на наступних виборах, і навіть минулого року, коли на парламентському рівні симпатії більшості виборців перекинулися від лібералів до консерваторів, вона все одно була переобрана на третій термін. Мадам Петі любили й шанували; я думаю, що якби не конституційне обмеження, то через

^{*} *La femme de fer* — „залізна жінка” (фр.).

п'ять років її б обрали і вчетверте.

Коли президентський секретар приніс до вітальні тацю з чаєм та бісквітами і мовчки вийшов, прем'єр-міністр Карно, зручно влаштувавшись у кріслі, заговорив:

— Передовсім змалюю наше бачення ситуації. Ретельно розібравши весь хід вашої тодішньої розмови, ми встановили, що адмірал Брісо не виказав вам жодних інших секретів, окрім того, що нам відомий шлях до інших ґалактик. Це також важлива таємниця, розголошення якої наразі вкрай небажане. Найменше за цих обставин нас непокоїть, що про неї дізнаються Чужі. Ці відомості нічим їм не допоможуть, а лише примусять ще більше нас боятися. А от що справді є небезпечним, то це розповсюдження такої інформації серед людей. Зараз наша економіка працює на війну, головна наша мета — звільнення людських світів, що досі перебувають під владою чужинців, і поки ми не можемо дозволити собі такі масштабні проекти, як освоєння інших ґалактик. А тим часом значна частина громадян звільнених планет досі живуть зі страхом перед чужинцями і не почуваються в безпеці навіть за надійно заблокованими дром-зонами. Вони звикли не боротися з небезпекою, а уникати її. — Поль Карно зробив паузу і глянув на батька. — Особисто вас це не стосується, мес'є Матусевич, але багатьох магаваршців — безумовно. Даруйте, якщо мої слова образили вас.

— Усе гаразд, сер, — незворушно відповів батько. — Якщо ваші слова й зачепили мене, то лише тому, що це — гірка правда. І, здається, я розумію, до чого ви ведете. Щойно стане відомо про доступність для нас інших ґалактик, багато людей захочуть туди переселитися. Кинути все нажите, почати з чистого аркуша, терпіти тяготи й невлаштованість життя першопоселенців, аби лишень опинитися подалі від Чужих.

— Ваша правда, капітане, — кивнув прем'єр-міністр. — А ми, як демократично обрані уряди, не зможемо опиратися волі значної частини наших співгромадян. А якщо навіть чинитимемо опір, то на наступних виборах

до влади прийдуть ті, хто пообіцяє почати масову колонізацію сусідніх галактик. В результаті доведеться істотно скоротити військові витрати, і звільнення одинадцяти планет, де ще й досі скніють у неволі дев'ять мільярдів наших побратимів, затягнеться на кілька десятиліть. Ми не можемо, ми не маємо права цього допустити.

— Я цілковито згоден з вами, сер. І певен, що моя донька такої ж думки.

Про всяк випадок я енергійно кивнула.

— Але боюся, що однієї нашої обіцянки мовчати для вас буде замало.

— Власне, цього нам вистачить, — запевнила мадам Петі. — Цілком. До того ж ви не маєте жодних вагомих доказів, а ймовірність того, що вам повірять на слово, мізерно мала. Проте є розумне прислів'я: береженого Бог береже. Тому ми пропонуємо вам пройти певну психообробку. Це не глибинне кодування, ні. Це таке саме блокування, яке проходили ми з паном головою, обидва присутні тут адмірали, а також чимало урядовців і військових, що мають справу з секретною інформацією. Втручання у ваш мозок буде мінімальним, воно зачепить лише певні асоціативні зв'язки й жодною мірою не вплине на ваші розумові здібності. Останнє можу вам гарантувати на всі сто відсотків — знаю по собі.

„Ах, які ми чемні!“ — дещо роздратовано подумала я. — „Треба ж: ми пропонуємо. Можна подумати, що ми маємо вибір. Сказала б просто: ‘це необхідно’ або ‘ми так вирішили’. Але ж ні — вони пропонують. А відмова не приймається...“

Батько, мабуть, думав так само. Він усе зрозумів, тому не став зі мною радитися, а коротко відповів:

— Так, мем, ми згодні.

— Тільки тут є одна проблема, — знову втрутився в розмову мес'є Карно, — яка суттєво зачіпає інтереси мадемуазель Леблан. Боюсь, тепер вона не зможе приступити до занять у військово-космічній академії.

Ого! Це вже кепсько. Це дуже-дуже погано...

— Але чому? — запитала я.

— Бо при першому ж загальному медичному огляді, які в Анаполісі проводять щосеместру, ваше блокування буде виявлено. Довкола цього, звісно, виникне нездоровий ажіотаж. Я, втім, можу розпорядитися, щоб ви проходили планові медогляди не в академії, а при Генеральному Штабі, але тоді ваше начальство зацікавиться, з якого дива для вас зроблено виняток. — Прем'єр-міністр розвів руками. — Мені шкода, мадемуазель, але Анаполіс для вас закритий. Як і всі інші військові академії й коледжі.

— І що ж робити? — засмутилася я.

— Теж мені трагедія! — озвався адмірал Дюбарі, який досі мовчав. — Я, наприклад, ні в яких академіях не навчався, а пішов на службу рядовим... Гм-м. Хоча потім, звичайно, вступив на офіцерські курси.

— Ну, в нашому випадку це не пройде, — сказав Поль Карно. — Рядовий чи сержант з таким психоблоком поверне до себе не менше уваги, ніж курсант. Якщо мадемуазель Леблан цілковито певна в рішенні пов'язати своє життя з військовим флотом, то спеціальним розпорядженням я можу зарахувати її на службу з присвоєнням підфіцерського звання. Думаю, для цього вона має достатню кваліфікацію. — Він перевів погляд на мене. — Як мені відомо, ви проходили не лише стандартну шкільну програму, а й цілу низку факультативних курсів.

— Так, пане голово, — підтвердила я, миттю підбадьорившись. Що ж, мої справи виявилися не такі вже й кепські. — За останні п'ять років я вивчила всі теоретичні дисципліни, необхідні для пілота-навігатора. Пройшла кілька практичних курсів включно із застосуванням будь-яких видів індивідуальної зброї. З усіх обов'язкових і факультативних предметів, окрім військової історії, маю вищий бал.

— А що з історією? — поцікавилася пані президент.

— На контрольних тестах я один раз помилилася. Переплутала генерала Гранта з генералом Лі.

Губи мадам Петі легенько всміхнулися.

— Якщо чесно, то я не можу пригадати, хто з них на якому боці воював.

— А ще, — квапливо додала я, — багато займалася на віртуальних тренажерах.

— На любительських? — запитав Дюбарі.

— Ні, сер, на професійних, під контролем інструкторів. Я пройшла затверджену урядом програму підготовки цивільних пілотів, виконала всі необхідні нормативи, а взимку, на різдвяні канікули, і цього літа, коли закінчила школу, налітала шістсот сорок годин на справжньому... — Тут я запізнило запнулася, збагнувши, що бовкнула зайве. Але відступати було вже нікуди. — Ну, розумієте, я звернулася по допомогу до pana Шанкара, коли він був з візитом на Землі. А йому... йому не змогли відмовити.

— Особливо міністр транспорту, — одразу здогадався мецьє Карно й скрушно похитав головою. — У моєму уряді квітне й бує кумівство!

— Непотизм є скрізь, — зауважила мадам Петі. — І добре, якби він обмежувався лише такими невинними проявами. Однак повернімося до мадемуазель Леблан. З огляду на всі обставини я не бачу жодних перешкод для її зарахування на військову службу у званні мічмана.

Прем'єр-міністр голосно закашлявся. Батько з дядьком Клодом ввічливо посміхнулися. Я ж від подиву перестала дихати. Зате адмірал Дюбарі був сама незворушність.

— Боюсь, мадам, у нас виникло невелике термінологічне непорозуміння, — промовив Поль Карно, вгамувавши свій кашель. — Вам, мабуть, відомо, що чотири роки тому ми відновили систему звань, яка існувала в Земній Конфедерації у довоєнний час?

— Так, знаю. І мені скаржилися, що це викликає чимало плутанини.

— Ще б пак! — пробурчав Дюбарі. — Наші лейтенанти досі не можуть змиритися з тим, що мусять вітати земних молодших лейтенантів як старших за званням. А з появою чину коммодора, який не має у нас відповідника, ба-

гато ґаллійських адміралів незадоволені тим, що носять на одну зірку менше, ніж рівні їм за рангом земні адмірали.

— То додайте собі зайву зірочку, та й усе, — низив плечима Карно. — Ви, військові, — справжнісінькі діти. Що ж до нашої системи звань, то ми просто дотримуємося традицій. А традиції, особливо земні, треба відроджувати й плекати, незважаючи на можливу плутанину. І, до речі, першими цю плутанину спричинили ще наші предки, батьки-засновники Терри-Ґаллії, коли запровадили флотські звання капітан-лейтенанта і старшого лейтенанта. У результаті мічмани опинилися „за бортом“, перетворившись на підофіцерів, прапорщиків. У нас же, на Землі, прапорщики називаються ворент-офіцерами, а мічманський чин відповідає ґаллійському лейтенантові.

— Ага, тепер зрозуміло, — сказала мадам Петі й пильно подивилася на мене. — Схоже, що через свою необізнаність я подарувала юній леді марні надії. Перепрошую, мадемуазель, але з мічманом вам доведеться зачекати.

— Навіщо ж чекати? — несподівано заступився за мене Дюбарі. — По-моєму, ви запропонували слушну ідею. Сім років тому кадет Леблан одноосібно зуміла привести корабель до Магаварші, здійснила на шатлі посадку на планету й вступила в контакт з тамтешнім підпіллям, виконавши тим самим завдання, покладене на загиблій екіпаж. Потім вона брала участь у битві за Сонячну систему й проявила себе якнайліпшим чином. Коли все закінчилося, ми вручили їй медаль „За доблесть“ і відправили назад у школу. Без сумніву, ми вчинили правильно — дівчині потрібно було отримати нормальну освіту. Зараз вона вже доросла, має практичний досвід і теоретичні знання. Особисто я вважаю, що кадет Леблан цілком заслуговує на молодший лейтенантський чин.

Я знову затамувала подих. О небо, невже вийде?! Невже я стану повноцінним офіцером, а не якимось там прапорщиком?...

Поль Карно і Жаклін Петі перезирнулися.

— А чом би й ні, — підсумувала пані президент.

— Справді, — погодився пан голова. — На одного мічмана більше, на одного менше... Ну що ж, мадемуазель, хай буде так. Відсьогодні ви призиваєтеся на дійсну службу до Військово-Космічних Сил Земної Конфедерації з присвоєнням вам звання мічмана.

На radoцax я ладна була заверещати й заплескати в долоні. Мені закортіло кинутися на шию месьє Карно, або адміралу Дюбарі, який наполог на цьому рішенні, або ж мадам Петі, чия помилка й призвела до мого призначення...

Певна річ, я так не вчинила — це ж бо зовсім не личило дорослій дівчині, та ще й офіцерові. А поки я сиділа, мов паралізована, і гарячково збиралася з думками, щоб гідно відповісти своєму верховному головнокомандувачу, прем'єр-міністр заговорив знову:

— А зараз щодо вашого місця служби, капітане Матусевич і мічмане Леблан. Ми вважаємо, що вам, як і фрегат-капітану Прентан, якнайбільше підійде Управління Спеціальних Операцій при Об'єднаному Комітеті Начальників Штабів. Це найзручніше для вас оточення. Співробітники УСО постійно мають справу з державними таємницями, всі в обов'язковому порядку проходять психообробку, тож ви нічим не вирізнятиметеся серед них.

Поль Карно замовк, явно чекаючи реакції на свої слова. Батько згідно кивнув:

— Так, сер. Мабуть, це найоптимальніший варіант.

— У нас є й інша пропозиція, — сказала мадам Петі. — Можливо, привабливіша для вас. У найближчій до нас галактиці М31, що відома як Туманність Андромеди, працює кілька наших дослідницьких груп. Якщо забажаєте, ми відправимо вас туди; але ви мусите мати на увазі, що це означатиме для вас тривалу ізоляцію від решти світу. Ви зможете повернутися назад лише після закінчення активної фази війни — себто, коли буде звільнена остання людська планета. А це може затягтися на багато років.

Я побачила, як у батька загорілися очі. Та й мені, зізна-

тися, перехопило подих. Бути серед першопроходців іншої галактики — далекої, чужої, ще зовсім нерозвіданої, яка, напевно, таїть чимало загадок. Крок за кроком вивчати новий світ, навмання здійснювати „затяжні стрибки“, прокладаючи міжзоряні траси, досліджувати зорі, які можуть мати придатні для життя планети — в нашій Галактиці таких систем, що відповідають критерію Лопеса-Слуцького, виявилось понад два мільйони, і для їх перевірки знадобилося майже тисячоліття. А в Туманності Андромеди їх ще більше, бо й сама вона більша за нашу Галактику, ми лише започаткуємо освоєння нового життєвого простору для людства — простору вільного від чужинців... Хоча чому вільного? Адже й там можуть бути інші розумні раси. Існують же вони тут — вісім у самій Галактиці й одна, глісари, в Малій Магеллановій Хмарі. Але в будь-якому разі ми не повторимо помилки наших предків, не допомагатимемо тамтешнім Чужим досягти зірок. Хай собі живуть на своїх планетах і навіть не мріють про космос. Нам вистачить і тутешніх чужинців...

Батько подивився на мене, а я — на нього. Я зрозуміла, про що він думав, а він зрозумів, що я згодна з ним.

— Це дуже приваблива пропозиція, — поволі мовив батько. — Тим більше, що я завжди мріяв бути мандрівником і дослідником, а не воїном. Але якраз з цієї причини я не можу її прийняти. Моє місце тут, на війні — аж поки буде звільнено останню людську планету. А інші галактики зачекають, ніде вони не подінуться.

Адмірал Дюбарі схвально кивнув. А мес'є Карно із задоволеною усмішкою простяг мадам Петі руку. Пані президент дістала з нагрудної кишені стофранкову купюру і вклала її в долоню прем'єр-міністра.

— Я програла парі, — пояснила вона. — І дуже рада цьому. Ми маємо намір доручити вам украй важливе й відповідальне завдання, капітане Матусевич. На світі є лише двоє людей, здатних упоратися з ним. І один із них — ви.

8

А потім нас із Анн-Марі вигнали втришия.

Я, звісно, висловилася фігурально. Фізичного насильства ніхто не застосовував, просто нам тонко натякнули, що наша присутність при розмові з батьком зовсім не обов'язкова, і запропонували зайнятися своїми справами. До цих справ належало:

а) мій візит до канцелярії тутешнього представництва земного Генштабу для офіційного зарахування на службу до Військово-Космічних Сил Землі;

б) наше з Анн-Марі прибуття в розпорядження Управління Спеціальних Операцій, де нас мали внести до списку особового складу, поставити на утримання й виділити житло;

в) все інше, пов'язане з пунктами „а“ і „б“: отримання необхідних документів та реквізитів, обмундирування й табельної зброї, облаштування на нових квартирах, знайомство з начальством і майбутніми колегами та інше;

г) візит до медсанчастини УСО, де ми пройдемо передбачений у таких випадках медогляд і піддамося обіцяній „м'якій“ психообробці — як запевнила пані президент, це зовсім не страшно і лише трішки неприємно.

Отож справ дійсно не бракувало, та все ж було трохи прикро, що мене так безцеремонно виставили за двері на найцікавішому місці розмови. Анн-Марі відчувала те саме, але вміло ховала це під маскою байдужості — давався визнаки есбешний вишкіл.

А втім, уже незабаром я геть-чисто забула про свою досаду, захоплена приємними для себе клопотами. У канцелярії мене обслужили за першим розрядом, ніби я була щонайменше командором, а то й капітаном. Безумовно, на співробітників справило неабияке враження, що чин мічмана присвоїв мені сам верховний головнокомандувач, тому повелися зі мною вельми запопадливо. Вся бюрократична тяганина була зведена до мінімуму, і протягом півгодини я отримала на руки офіцерське посвідчен-

ня, табельний пістолет-паралізатор, службову кредитку, копію наказу про моє переведення в УСО, комплект рангових відзнак та іменних планок для всіх видів обмундирування, а також направлення до господарської частини, де мене мали забезпечити тим самим обмундируванням.

На той час Анн-Марі вже встигла збігати в розташування галлійського Генштабу за наказом про своє переведення, і в госпчастину ми пішли разом. Там з мене зняли всі мірки й незабаром виклали переді мною цілісіньку гору новенького, в пластикових пакетах одягу. Вольовим зусиллям я пододала спокусу одягти парадний мундир і зрештою зупинила свій вибір на повсякденній робочій формі — штанах і сорочці кольору хакі. Перевдягнувшись, я пристебнула до пояса кобуру з паралізатором, прикріпила на петлицях коміра мічманські значки й почепила справа на грудях іменну планку. Решту речей, включно з моєю колишньою курсантською формою, я склала в невеликий контейнер, щоб залишити його на зберігання, поки влаштуюся на місці своєї служби.

— Ні, не так, — зупинила мене Анн-Марі. — Ти ще не збагнула, куди ми потрапили.

Вона переклала контейнер на платформу для доставки вантажів і проказала в мікрофон:

— УСО, житловий відсік молодшого командного складу, каюта мічмана Леблан.

Я чекала, що комп'ютер, зробивши запит у станційній базі даних, видасть повідомлення про помилку, але цього не сталося. Підхоплений гравітаційним полем контейнер слухняно пірнув у люк вантажної шахти і зник, а на екрані дисплея висвітився текст: „Відправлено за призначенням.“

— Ось бачиш, — сказала Анн-Марі. — Тут усе робиться оперативно, без тяганини. Ми ще не встигли представитися начальству, а нам уже надали житло. Ну гаразд, ходімо. Будемо представлятися.

Ми попрямували хитросплетіннями коридорів до сектора, де розташовалося Управління Спеціальних Опера-

цій. Дорогою нам раз по раз зустрічалися офіцери, сержанти й рядові — здебільшого галлійці й земляни, та нерідко траплялися барнардці, славоньці, замбезійці, а інколи й військовослужбовці інших людських світів. Більшість із них мали нижче від Анн-Марі звання, тому вітали нас першими. Я відповідала їм залежно від їхнього рангу — саме так, як було прийнято в земному флоті.

Анн-Марі скоса поглядала у мій бік і легенько всміхалася. Нарешті не втрималася.

— Знаєш, Рашель, ти дивуєш мене.

— Чим? — запитала я.

— Передовсім вибором форми. Я була впевнена, що ти надягнеш парадний мундир або принаймні вихідний.

— Я так і збиралася вчинити, — чесно відповіла я. — А потім передумала.

— Чому?

— Ну, уявила собі, як іду поруч із вами в новенькому білому кітелі з блискучими нашивками на погонах, а зустрічні поблажливо думають: „Ач як вирядилася мала! Мабуть, сьогодні вперше надягла офіцерський мундир.“

Усмішка моєї супутниці поширшала.

— А так ти скидаєшся на бувалого в бувальцях мічмана, який з дня на день стане лейтенантом.

Я промовчала, оскільки не зрозуміла — всерйоз вона каже чи жартує. Анн-Марі тим часом вела далі:

— Одразу видно, що ти одержима військовою кар'єрою. Інші сприйняли б твій ентузіазм за звичайну юнацьку екзальтованість, та тільки не я. Бо бачу в тобі споріднену душу. Сама я в твої роки була точнісінько така. Для мене стало справжньою трагедією, коли після школи я завалила вступні іспити до військової академії.

— О-о... — співчутливо протягла я. — А що було потім?

— Тоді я пішла до університету, вчилася за фахом „мережеві комунікації“, гралася хакерством. Саме гралася, на аматорському рівні — не хотіла гробити собі мозок вживленням імпланта, задовольнялася ментошоло-

мом. Проте наприкінці третього курсу мені вдалося вийти на ретельно законспіровану групу агентів-п'ятдесятників, яких прогавила наша контррозвідка.

Я глянула на Анн-Марі з захопленням.

— Нівроку ж! А я й не знала.

— Це було засекречено. Здобич виявилася такою серйозною, що мене відразу взяли на службу в СБ, а після проходження офіцерських курсів присвоїли звання лейтенанта. У двадцять п'ять я стала старшим лейтенантом, а в двадцять вісім, напередодні операції „Визволення“, мене підвищили до капітан-лейтенанта й зарахували до групи безпеки, що обслуговувала станції зі стискувачами каналів. Та й у наступні сім років моя кар'єра розвивалася по висхідній. За рік-півтора я розраховую отримати перший ранг, а далі... — Анн-Марі змовницьки підморгнула мені. — Далі подивимось. Може, я стану першою жінкою в чині адмірал-фельдмаршала.

„Ого!“ — подумала я. — „Ми таки справді споріднені душі. Добре хоч не конкуренти: вона служить у галлійському флоті, а я — в земному.“

При вході до сектора УСО стояв посилений пост охорони. Проте нас пропустили без проблем, щойно ми пред'явили посвідки. Мабуть, і тут були попереджені про поповнення особового складу Управління. Дорогою я уважно вдивлялася в кожного зустрічного, сподіваючись побачити бодай одного знайомого, який служив разом із батьком. Проте знайомі мені не траплялися, що, втім, і не дивно — адже за останні сім років Управління Спеціальних Операцій перетворилося з невеликого підрозділу флотської розвідки на величезну самодостатню організацію, що безпосередньо підпорядковувалась об'єднаному командуванню, а чисельність його особового складу зросла мало не в сотню разів.

Коли ми підіймалися ліфтом на ярус, де розташувався штаб, Анн-Марі знову заговорила:

— А твій вітчим, схоже, начисто позбавлений амбіцій. Його високо цінують у керівництві, він давно міг би стати

адміралом, командувати бригадою, а то й дивізіоном, але йому це нецікаво. У нього відсутнє честолюбство.

— По-перше, ви помиляєтеся, — сказала я, — щодо амбіцій і честолюбства. І те, й друге він має, просто ще не награвся в зоряного капітана.

— Як це?

— Ну, розумієте, до тридцяти шести років батько жив мріями про зорі, космічні польоти. Нам з вами важко уявити, як він страждав увесь цей час. Ми не були прикуті до планети, над нами не літали станції чужинців, наше небо завжди було вільне. А батько... Ні, це не можна висловити словами. Треба було бачити його обличчя, коли він уперше вийшов у космос. Відтоді минуло понад сім років, але він досі перебуває... навіть не знаю, як це назвати. У стані ейфорії, чи що. Він не хоче думати про кар'єру, бо всі його думки зайняті космосом. Гадаю, він просто боїться, що просування по службовій драбині зашкодить йому вповні насолоджуватися польотами.

— Зрозуміло, — сказала Анн-Марі, виходячи з ліфта. — У певному сенсі він ще хлопчисько.

— Так, можливо.

— Але ти сказала „по-перше“. А що по-друге?

— По-друге, — трохи зам'явшись, відповіла я, — маю до вас прохання: не називайте його моїм вітчимом. Це слово дещо... е-е, ображає мене. Він мій батько, і все тут. Так я думаю про нього, так його сприймаю.

Анн-Марі кивнула.

— Добре, врахую твоє побажання.

Хоча навряд чи вона зрозуміла мене. Я й сама не завжди себе розуміла. Я цілком усвідомлювала, що чоловік, якого зараз називаю батьком, і той, хто в дитинстві гойдав мене на руках, — різні люди. Проте своїм еством не відчувала між ними жодних відмінностей. Коли сім років тому я зустріла в аеропорту Нью-Калькутти незнайомця, надзвичайно схожого на мого покійного батька, Жофрея Леблана, то я... Просто не знаю, як пояснити, що тоді зі мною коїлося. Це було як удар блискавки. І тієї миті для

мене сталося диво — мій батько воскрес...

А от мама, на жаль, сприйняла все інакше. Для неї мій новий батько залишався чужим. Вона намагалася звикнути до нього, змиритися з цією заміною, але в неї нічого не виходило. Це дуже мене засмучувало. Іноді мені плакати хотілось від того, що в нас так і не вийшло нормальної сім'ї.

9

Начальника Управління Спеціальних Операцій, адмірала Лефевра, на місці не було. Як повідомив його секретар, близько години тому його викликав адмірал-фельдмаршал Дюбарі. Зіставивши час, ми з Анн-Марі легко здогадалися, куди пішов Лефевр і з ким зараз розмовляє. Судячи з усього, батькові збиралися доручити справді важливе завдання — напевно, пов'язане з нинішньою кризою. Причому, за словами мадам Петі, він був одним із двох, хто міг упоратися з цією справою. Ну й ну! Цікаво, хто ж другий?... Я була заінтригована.

Замість Лефевра нас прийняв його заступник, контр-адмірал Сімоне. Він виконав усі необхідні формальності у зв'язку з нашим зарахуванням до УСО, трохи поговорив з нами на різні теми (так би мовити, для попереднього знайомства з новими підлеглими), а потім відправив нас до медсанчастини для стандартного огляду й подальшої психообробки.

Як і обіцяла мадам Петі, нічого страшного в цьому не було. На встановлення психоблоку пішло не більше півгодини; вся процедура проводилася через звичайний ментошолом, без застосування тимчасових нейрошунтів, як при глибинному психокодуванні. Протягом усього часу мені паморочилося в голові, перед очима спалахували іскри й пропливали кольорові плями, а кілька разів мене трохи не знудило. Та загалом усе пройшло нормально — я очікувала набагато гіршого.

Коли справу було зроблено, лікар-психолог відпустив свого асистента, зняв з мене шолом і запитав:

— Ну, як почуваєтеся?

— Та ніби непогано, — відповіла я, труснувши головою. — Щоправда, думки плутаються. Як після довгого перебування у кіберпросторі, тільки дужче.

— Це цілком нормально, — запевнив мене лікар. — Невдовзі все мине. Поки сидіть, не вставайте. Зараз ми перевіримо, як діє ваш блок.

Він закріпив на моїх скронях сенсорні датчики і влаштувався за столом перед комп'ютерним терміналом.

— Насамперед, мадемуазель, ви повинні мати на увазі, що така психообробка не гарантує збереження таємниць, у які вас буде посвячено згідно зі службовими обов'язками. З вас їх можна буде витягти із застосуванням „наркотиків правди“ або банальних фізичних тортур; також вам ніщо не завадить розповісти про них за власним бажанням. Сучасна медицина ще не має в своєму розпорядженні засобів надійного блокування тих чи інших секретів, не завдаючи непоправної шкоди мозковій діяльності. На жаль, людський розум не такий стійкий, як у нереїв-п'ятдесятників, що здатні витримати найглибше психокодування без відчутних наслідків для якості розумових процесів. Але, з іншого боку, в нас гнучкіше й динамічніше мислення, ніж у них... Утім, досить про чужинців, повернімося до вашого блоку. Це не психокодування як таке, а лише щось схоже на запобіжник. Він попереджатиме вас про те, що деякі відомості не підлягають розголошенню. Причому це стосується не лише службових таємниць, а й особистих. Ось, наприклад, опишіть мені свій перший сексуальний досвід.

Заскочена зненацька, я розгубилася, не знаючи, що й сказати. Глянувши на датчики, лікар здивовано насупився, гмикнув і провів швидкі маніпуляції з консоллю. Я могла дати руку на відсіч, що він гортав мою медичну картку в пошуках звіту гінеколога. Потім багатозначно промовив „ага“ і зачудовано глипнув на мене, мов на якесь

диво природи.

Я ледве втрималася від глузливої посмішки. Мабуть, дядечко навіть уявити не міг, що симпатична дев'ятнадцятирічна дівчина ще може залишатися незаїманою.

— Гм-м... — протяг він. — Та-ак... Ну, гаразд. Тоді розкажіть мені щось таке, про що я знати не повинен.

Я подумала про інші галактики. О, тепер подіяло!..

Лікар задоволено кивнув.

— Чудово. Що ви відчули?

— Ну, наче хтось тихесенько прошепотів мені на вухо: „Обережно!“

— Так-так, чітко виражена вербальна реакція, — констатував він. — Це добре. Конкретні прояви дії блоку індивідуальні й залежать від специфічних характеристик особистості. У голові одних дзвенить дзвіночок, інші відчують, як їхні думки натрапляють на якийсь бар'єр, а іноді, хоч таке трапляється вкрай рідко, бувають соматичні реакції на зразок утруднення дихання або легкого зубного болю. Спочатку я був подумав, що у вас якраз останнє, але... Словом, усе гаразд. Психобробка пройшла успішно. Тепер ідіть-но прогуляйтеся годинки зо три, — швидкий погляд на хронометр, — до сімнадцяти нуль-нуль. Обов'язково пообідайте, поспілкуйтеся зі своїми новими товаришами, а потім повертайтеся сюди — на той час блок має закріпитися, і тоді я ґрунтовно перевірю, як він функціонує. Йти на доповідь до начальства не треба, ви ще перебуваєте у розпорядженні медсанчастини.

Вийшовши з кабінету психолога, я побачила у приймальні Анн-Марі, що сиділа в кріслі й переглядала якусь електронну книгу. Блок їй поставили ще раніше, проте вона вирішила дочекатися мене. Чи то просто за компанію, чи то вважала, що я не обійдуся без її опіки.

— Ну як, нормально? — запитала Анн-Марі.

Я кивнула.

— Так, нормально.

— От і добре. Може, сходимо перекусимо?

— Із задоволенням.

Коли ми вийшли з території медсанчастини, я поцікавилася:

— А яка у вас реакція? Як діє ваш блок?

— Цілком стандартно, звичайний дзвоник. А в тебе?

— Лікар назвав це вербальною реакцією.

— Справді? — Анн-Марі трохи заздрісно глянула на мене. — Здорово!

— Чому здорово?

— Бо рідко зустрічається. Поки тобою займалися, я дещо дізналася про це. Вербальна реакція свідчить про високий творчий потенціал особистості в поєднанні з розвинутою уявою й аналітичним складом розуму.

Я зашарілася. Ну, припустімо, про творчий потенціал, розвинуту уяву й аналітичний склад розуму я знала й раніше, з численних тестів. Та все одно було приємно почути зайве підтвердження.

— Пообідаємо в найближчому офіцерському клубі, — запропонувала Анн-Марі. — А заразом і потусуємося серед усовців у неформальній обстановці. Зараз ще рано, народу має бути небагато, тож сильно діставати нас не будуть. Тільки май на увазі: в таких клубах статутні взаємини не діють. Честь старшим за званням не віддавай і не чекай, що тобі салютуватимуть прапорщики, поведься з людьми залежно від їхнього віку, а не чину. Це, звісно, не стосується адміралів, але в офіцерські клуби вони навідуються рідко.

— Спасибі за попередження, — сказала я з усмішкою. — Мені це відомо. Мій батько теж офіцер.

У клубі, що являв собою гібрид кафе, бару й ігрового салону, справді було малоллюдно. За двома розташованими поруч столиками обідали семеро офіцерів, ще двоє сиділи біля стійки автоматичного бару й пили коктейлі, а в протилежному кінці просторого залу четверо чоловіків, улаштувавшись навколо накритого зеленим сукном столу, перекидалися в карти. Всі вони були в галлійській вій-

ськовій формі.

Коли ми увійшли, присутні привітали нас ввічливими кивками, і лише один з тих, що сиділи за стійкою бари, хлопець років двадцяти п'яти, з ранговими відзнаками старшого лейтенанта, трохи розв'язно вигукнув:

— Ага! Мабуть, це ті самі новачки.

Поставивши на стійку недопитий коктейль, він зіскочив зі стільця, підійшов до нас і церемонно вклонився:

— Моє шанування, любі пані. Ласкаво просимо до нашої команди.

Що правда, то правда, офіцерський клуб — особливе місце. За його межами цей хлопець не посмів би так фамільярно звертатися до Анн-Марі, яка носила на погонах три широкі золоті нашивки.

Представлятися один одному потреби не було — іменні планки говорили самі за себе. Лейтенанта звали С. Арсен. Що ховалося за „С“, можна було тільки гадати (найімовірніше, „Серж“ — дуже поширене галлійське ім'я), проте серед військових вважалося за норму звертатися до колег на прізвище або за званням.

Арсен зміряв мене уважним поглядом, мабуть, прикидаючи мій вік, і напівзапитливо мовив:

— Ще один комп'ютерний вундеркінд, га?

— Помиляєтеся, старлею Арсен, — відповіла я і, ніби ненавмисно відкинула волосся з правої скроні, демонструючи відсутність імпланта. — Я пілот-навігатор.

— О! Та невже? І скільки ж годин ви налітали, мадемузель?

— Понад дві з половиною тисячі, — відповіла за мене Анн-Марі, безцеремонно приплюсувавши до моїх шестисот сорока годин практики на цивільних суднах ще й час, який я провела на „Зорі Свободи“, коли корабель під моїм контролем (але не керуванням) летів від Дзети Девакі до Магаварші. — З них дві тисячі в бойовій обстановці.

Лейтенант стушувався. Навіть тут, у клубі, він не наважився ставити під сумнів слова старшого за званням. Тим часом один з картярів, капітан третього рангу, за ві-

ком ровесник Анн-Марі, рвучко встав з-за столу й швидким кроком рушив до нас.

— Побий мене грім! — вигукнув він, наблизившись. — Я не помилився. Це ж дочка Жофрея Леблана!

Напис на планці свідчив, що його звати Сен-Клер. Ім'я мені ні про що не говорило, зате обличчя здавалося знайомим.

— Пробачте, корвет-капітане * ... — почала я невпевнено, але потім згадала. — Ага! Я бачила вас на батьковому похороні.

— Ваша правда, мічмане. — Сен-Клер був такий люб'язний, що вимовив моє звання на англійський манер: „енсін“, щоб підкреслити його відмінність від французького „ансень“. — Мені випала честь служити під керівництвом капітана Леблана. На жаль, недовго, лише три місяці.

У його команді я був бортінженером, але для того фатального завдання мене замінили більш досвідченим офіцером.

Чи то мені лише здалося, чи в його голосі й справді пролунали винуваті нотки. Він ніби вибачався, що не загинув разом із моїм батьком. Все-таки дивно влаштовані люди — бува, картають себе за вигадані гріхи, наче справжніх їм бракує. Часом і я почувалася винною через те, що завдяки щасливому випадку залишилася живою...

Сен-Клер ввічливо привітався з Анн-Марі і знову звернувся до мене:

— Отже, вам одразу після школи присвоїли лейтенантський чин? Ну й правильно. Вам нічого робити в академії серед шмаркачів, які знають про війну лише з фільмів та віртуальностей.

На цей час нас оточили решта присутніх у клубі офіцерів. Посипалися запитання. Але капітан Сен-Клер рішуче припинив їх:

— Стривайте, панове, не все відразу. Пізніше я все по-

* *Корвет-капітан* (capitaine de corvette) — капітан 3 рангу.

ясню, а спочатку дозвольте дамам замовити обід. Здається, вони щойно вирвалися з лап наших ескулапів. Їм варто підкріпитися. І пропустити по чарочці для розрядки.

Чоловіки негайно кинулися зсовувати столи, щоб вислухати обіцяну Сен-Клером історію, а офіціант отримав замовлення на два стандартних обіди й буквально за півхвилини повернувся з візком, заставленим апетитними на вигляд стравами. Коли ми примостилися за столом, лейтенант Арсен приніс з бару дві кришталеві чарки, наповнені бурштиново-золотистою рідиною, схожою на коньяк, який нещодавно розв'язав язика дядькові Клоду. Найпевніше, це й був коньяк. Грамів по п'ятдесят у кожній чарці, не менше. А може, й усі сімдесят п'ять.

— Випийте, — порадив капітан Сен-Клер. — Це допоможе вам розслабитися. Ескулапи не заперечуватимуть, навпаки — додаткова перевірка для блоку.

Ага, легко сказати. Я в житті ще не пила нічого міцнішого за шампанське. А раптом блок не витримає і „злетить“? І я розпатякаю про інші галактики...

„Гей, обережно!“ — прошелестіло в моїй голові. — „Секрет.“

Сама знаю, що секрет. Нічого нагадувати... Ну гаразд, спробуємо. Якщо блок „злетить“, то гріш йому ціна. Перевірка таки не зашкодить. Сподіваюся, від однієї чарки я не сп'янію як чіп. Це було б занадто.

Глибоко видихнувши, я вслід за Анн-Марі залпом викилила коньяк. Спиртне неприємно обпекло мені гортань, і я поквапилася запити його соком. А загалом ніщо страшного не трапилося. Думати стало легше, напруження спало, я перестала скуто почуватися в незнайомому оточенні й охоче налягла на їжу.

А капітан Сен-Клер почав розповідати мої пригоди семирічної давнини. Інші офіцери уважно слухали його, і дедалі гостріше я відчувала на собі їхні сповнені поваги погляди.

Формально моя історія не була засекречена, але про

неї знало небагато людей. Уряд і вище військове командування вирішили не розголошувати її, щоб не провокувати інших підлітків на схожі витівки. Серед галлійських школярів і так вистачало шибайголів, які знай намагалися тайкома проникнути на військові кораблі, а мій вдалий приклад цілком міг призвести до справжньої пошесті „космічних зайців“. За інших обставин приховати це не вдалося б, але якраз тоді відбулося скільки епохальних подій, що справу благополучно зам'яли, і про неї навіть побіжно не згадували в новинах. Ну а мою мовчанку було куплено медаллю „За доблесть“ — щоправда, з переконливим проханням не похвалитися нею перед друзями й особливо перед журналістами. Я не похвалялася жодного разу.

Коли Сен-Клер закінчив свою розповідь, присутні після недовгого обговорення зійшлися на думці, що я заслужила як доброго прочухана за те, що полізла, куди не слід, так і нагороди за дії в критичній ситуації. Також вони погодилися з тим, що мені не потрібно вчитися в академії для отримання офіцерського чину. Хоча останнє, на мою думку, прозвучало радше з ввічливості.

А взагалі, мені дуже сподобалися усовці. Втім, вони подобалися мені й раніше — ще за життя мого першого батька до нас додому іноді заходили його колеги, й щоразу я радо спілкувалася з ними. Але то було сприйняття зі сторони, до того ж дитяче: дорослі дядечки й тітоньки, оповиті ореолом таємничості й героїзму, які виконували найнебезпечніші та найвідповідальніші завдання, були в моїх очах напівбогами. А тепер я подорослішала, стала сприймати все в іншому світлі, і люди, які сиділи поруч зі мною, перестали бути для мене якимись супергероями. Вони просто робили свою справу, необов'язково пов'язану з героїзмом, але робили її на найвищому професійному рівні — інакше не працювали б в УСО.

Незабаром зайшла мова про недавні події, і ми дізналися останні новини з фронтів. Габбари продовжували атакувати значними силами, але альви трималися стійко. Вони, звісно, були готові до такого розвитку подій, оскільки

ки добре знали злостиву вдачу своїх колишніх соратників по антилюдській коаліції. Інші члени Четверного Союзу — п'ятдесятники, дварки і хтони, — хоча й були захоплені зненацька, таки встигли сконцентрувати достатньо сил, аби захистити людські планети, що перебували під їхнім контролем. Для них ці світи й люди, які там проживали, становили неабияку цінність. Вони були для них козирною картою в протистоянні з рештою людства, запорукою їхньої відносної безпеки, гарантом незастосування з нашого боку тих радикальних заходів, до яких ми вдавалися, воюючи з іншими чужинцями — насамперед з габбарами.

Ніхто з присутніх не знав напевно, чи збираються наші війська скористатися ситуацією і спробувати звільнити ще бодай одну з полонених планет. Разом з тим усі присутні погоджувалися, що за наявних обставин така спроба була б у край ризикована. Наразі атаки габбарів дуже масовані, й наше втручання цілком могло зіграти їм на руку. А от згодом, коли обидві сторони добряче пошарпають одна одну й розійдуться зализувати рани, тоді інша річ...

Ну й, звісно, розмова не оминула першопричину загострення бойових дій — знищення альвами системи Джейхани. Ця подія шокувала багатьох людей, але наше керівництво, як завжди, було на висоті й оперативно розсекретило частину інформації про странглетний запал, недвозначно давши зрозуміти, що ми теж маємо таку зброю. Тепер вищі урядові й військові чини сушили голови над тим, як підготувати суспільство до наступної порції правди — що одним вибухом Наднової справа не обмежиться, а по всій Великій Магеллановій Хмарі пройде ланцюгова реакція. Нам, певна річ, наказали тримати язика за зубами.

Саме тому ми з Анн-Марі мовчали, не беручи участі в дискусії про те, які додаткові заходи безпеки слід ввести у зв'язку з появою в альвів цієї пекельної зброї. А лейтенант Арсен щиро обурювався з приводу того, що досі ми

жодного разу не застосували странглетний запал проти габбарів, обмежившись лише глюонними бомбами. Капітан Сен-Клен звелів йому заткнутися й авторитетно припустив, що наше керівництво розраховувало притримати цей козир до звільнення всіх людських планет. А потім, на його думку, ми б одним махом покінчили з усіма чужинцями, влаштувавши у кожній з їхніх систем (яких загалом понад три тисячі) вибух Наднової.

Сама по собі ідея була непогана — проте нездійсненна. Застосувати в межах Галактики странглетний запал означало приректи її на загибель, причому не в такому вже й віддаленому майбутньому. Ми на це ніколи не підемо. Альви також: вони хоча й волохаті покидьки, та не йолопи й не самогубці. Одна справа — запустити ланцюгову реакцію вибухів зірок у Великій Магеллановій Хмарі, де після вигнання людей неподільно владарювали габбари, зовсім інша — підпалити власний дім.

Ну а якщо раптом станеться непоправне, у нас, людей, все одно буде вихід. Так-так, саме те, що сп'яну вибовкав дядько Клод — шлях до інших галактик. Тож ми не пропадемо, не загинемо разом з рідною Галактикою... Ось тільки цікаво, як нашим ученим вдалося „пробити“ канали третього роду, адже для цього потрібна сила-силенна енергії. І ще одне: ділянки входу-виходу таких каналів мають діаметр лише кілька метрів. Припустімо, з боку входу їх можна розширити — приблизно за тією ж технологією, за якою ми звужуємо канали першого й другого роду. Але як тоді бути з протилежним кінцем каналу? Та ще задачка...

Усі ці думки в поєднанні з легким алкогольним сп'янінням стали непоганим тренуванням для мого блоку. Тихий голос у голові раз у раз нагадував мені про обережність, спочатку це добряче дратувало, та поступово я звикла до нього й стала спокійно сприймати застереження. Думати він не заважав — і це було найголовніше.

Три години в товаристві нових колег промайнули непомітно. Час від часу з'являлися нові офіцери, ми знайо-

милися, розмовляли, а під кінець до клубу зайшли кілька старих усовців, що працювали з моїм рідним батьком й іноді бували в нас удома. Вони дуже зраділи нашій зустрічі й висловлювали своє задоволення (сподіваюся, щире), що дочка Жофрея Леблана служитиме разом із ними. Особливо мене потішило їхнє ставлення до мене — не зверхнє й поблажливе, як колись; вони трималися зі мною на рівних, дарма що я була набагато молодшою від них і за віком, і званням.

Що не кажіть, а як вдало все склалося! Якби не дядько, летіла б я зараз на Землю, щоб приступити до занять у військовій академії. Ще тиждень тому це здавалося мені вершиною мрій, зате зараз я здригалася від самої думки, що могла б згаяти цілих чотири роки на навчання. А так я вже офіцер, і на той час, коли мої однолітки закінчать академію, напевно стану лейтенантом. *Повним лейтенантом*, без додатку *junior grade**. На війні здібна й ініціативна людина швидко рухається кар'єрною драбиною — а саме цих якостей у мене вдосталь.

Ні, безсумнівно, я маю подякувати дядькові Клоду за його необережність. І неодмінно зроблю це при зручній нагоді.

10

Психологічні тести показали, що мій блок працює нормально. На той час, коли з медичними питаннями було покінчено, повернувся адмірал Лефевр і викликав нас з Анн-Марі до себе. Зі мною він розмовляв недовго і невдовзі відпустив, видавши звільнення на добу, щоб я могла як слід відпочити, влаштуватися на новому місці й залагодити решту справ.

А от Анн-Марі начальник УСО попросив затриматися, і його вигляд свідчив, що на них чекає довга й серйозна

* *Lieutenant junior grade* — молодший лейтенант. У Земних ВКС це наступне після мічмана (*ensign*) офіцерське звання.

розмова. Таким чином, я отримала купу вільного часу й насамперед зателефонувала батькові. Він негайно відповів на мій виклик, проте відразу вибачився, що не зможе приділити мені уваги, бо зараз зайнятий і звільниться не раніше ніж за кілька годин. Ми домовилися зв'язатися пізніше, і я вирушила оглядати своє житло.

Надана в моє розпорядження квартира була стандартною лейтенантською каютою з деякими додатковими зручностями: ванною замість звичайного душу, індивідуальним харчовим автоматом, здатним приготувати найпростіші синтетичні страви й напої, а також невеликим порталом станційної мережі вантажних комунікацій, через який можна було відправляти й отримувати малогабаритні контейнери зі всякою всячиною. Два такі контейнери вже чекали на мене в спеціальній ніші — один з них був той самий, що його ми з Анн-Марі відправили зі складу обмундирування, а в другому були мої особисті речі з „Зорі Свободи“. Там же я знайшла коротку записку: „Мої вітання, мічмане Леблан“. І підпис: „Лейтком Л. Сігурдсон, капітан З.С.“.

Я всміхнулася. Лайфа також можна привітати — він отримав довгождане звання лейтенанта-командора і на решті став капітаном корабля. А ось тато буде засмучений, що в нього відібрали улюблену іграшку. Мабуть, він розраховував, що й надалі командуватиме „Зорею Свободи“, тільки тепер уже в складі Управління Спеціальних Операцій. Але ні, не вигоріло. Цікаво, що дадуть йому натомість? Якнайменше, гадаю, важкий крейсер класу „АВ“. А може, й „АА“.

Я тимчасово перебрала всі свої речі на ліжко, відправила порожні контейнери на склад і взялася наводити шмон у каюті. Тобто надавати їй жилого вигляду, привносячи децицію власного хаосу в ідеальний порядок її обстановки. Це забрало в мене близько години, після чого квартира з безликої стерильної нори перетворилася на затишне гніздечко, що несло на собі відбиток моєї неповторної індивідуальності.

Впоравшись із цією справою, я прийняла ванну — а це було зовсім не зайвим після всіх медичних процедур в поєднанні з чаркою коньяку. А потім, посвіжіла й збадьорена, одяглася в парадний мундир, заколола на потилиці волосся й насунула формений кашкет. Вдосталь намиливавшись собою в дзеркалі (видовище було просто супер), я влаштувалася перед терміналом, увімкнула відеозапис і почала диктувати листа для мами.

Певна річ, усієї правди я їй не розповіла. Повідомила лишень, що за сприяння дядька Клода (за його протекцією) отримала офіцерське звання і тепер разом з батьком служу в УСО. Я перерахувала купу речей, які треба переслати сюди з дому, і попросила зробити це якнайшвидше. У мене не було жодних сумнівів, що разом з речами з'явиться й мама власною персоною. Залишалось тільки сподіватися, що вона не влаштує мені жалісної сцени на зразок тієї, коли я, всупереч всім її умовлянням, подала заяву в Анаполіс. Проте дядькові вона напевно висловить усі свої претензії. Я йому, небораці, не заздрю — коли мама сердиться, то стає суцєю пантерою. Ну а я була її дитям, яке вона всіма силами прагнула вберегти від військової служби, що вже відібрала в неї і батька (цебто мого діда), і чоловіка (мого рідного батька). Мама не була пацифісткою, просто не хотіла втратити й мене. Я її чудово розуміла, але нічого вдіяти не могла — служити у військовому флоті було мрією всього мого життя...

Надиктувавши листа, я надіслала його за призначенням. Тепер сигналу знадобиться хвилин сорок, аби пройти ланцюжком з восьми каналів першого роду до дромзони Сонячної системи, а потім ще три години, щоб досягти Землі. Я швидко підраховувала, що лист буде отримано на початку шостої ранку за московським часом — мама зараз мешкала в Москві, працюючи головним архітектором проекту реставрації зруйнованого ґаббарами храму Христа-Спасителя. Оскільки вона прокидалася не раніше восьмої, то відповіді від неї слід було чекати як мінімум годин за десять.

Ще деякий час я сиділа перед терміналом, прикидаючи, кому з друзів і подруг надіслати звістку. Вони просто луснуть від заздрощів, коли побачать мене в новенькому офіцерському мундирі!..

Проте цю ідею довелося відкласти на майбутнє, бо до мене, нарешті, завітав батько. Він окинув чіпким поглядом обстановку каюти й з усмішкою промовив:

— Гарно ти влаштувалася. І форма тобі личить, ніби в ній народилася. Як самопочуття?

Я зрозуміла, що він питає про психоблок.

— Усе гаразд, тату. Вже звикла. А ти?

— Щойно починаю звикати, — відповів батько, влаштовуючись у кріслі в кутку каюти. — Я до тебе просто з медсанчастини.

— Голодний?

— Не дуже, але від кількох сандвічів не відмовлюся.

Я підійшла до автомата, замовила сандвічі та два стакани томатного соку.

— Після психообробки радять випити трохи спиртного, — сказала я, повертаючись із підносом, — але в мене нічого немає.

— Не біда. Дорогою сюди я випив бляшанку пива, цього досить. Зараз мені не можна напиватися, я при виконанні. За три години пройду повторний медогляд, а потім почнеться звична передстартова метушня.

— Ох! — засмутилася я, хоча й очікувала на щось подібне. — Відлітаєш на завдання?

— Так. — Батько проковтнув сандвіч і запив його ковтком соку. — Власне, я прийшов попрощатися. Якщо ти не зайнята, проведу з тобою решту часу до відльоту.

— Авжеж, тату, я вільна, я... А куди ти летиш? Надовго?

Він з жалем похитав головою.

— Вибач, це не підлягає розголошенню. Звикай, сонечко, до секретності. Ти служиш в УСО.

Я скрушно зітхнула.

— Так, розумію... А що буде зі мною?

— Наскільки мені відомо, після добового звільнення ти отримаєш призначення пілотом-стажистом на крейсер класу „АВ“. Посада, звичайно, не супер, але для тебе це буде непоганою практикою. А за кілька місяців, якщо добре себе зарекомендуєш, станеш повноправним штатним пілотом.

Гм, крейсер класу „АВ“, це зовсім непогано. Навіть більше ніж непогано. „А“ означає, що корабель належить до категорії важких крейсерів, а „В“ — другий розряд за боездатністю. П'ятеро основних пілотів, двоє навігаторів, ціла команда інженерів, шістнадцять окремих артилерійських розрахунків, ескадрилья шатлів-винищувачів з відповідним особовим складом, полк космічної піхоти... Словом, здорово! Можна не сумніватися, я себе добре зарекомендую. А років через п'ять доберуся до крісла першого пілота. Ну, мінімум, другого — а у флотському табелі про ранги це не гірше, ніж бути капітаном корвета.

Шкода лише, що командувати кораблем буде не батько. На жаль, це суперечить правилам — служити під безпосереднім керівництвом близького родича...

Мої роздуми перервала мелодійна трель дзвінка. На екрані дверного монітора виникло обличчя Анн-Марі.

— Теж зайшла попрощатися, — прокоментував батько.

Я впустила Анн-Марі в каюту, і та просто з порога заявила:

— Я буквально на хвилинку, щоб запитати... — Тут вона побачила батька, завмерла в положенні „струнко“ й віддала честь. — Бригадир-адмірал, сер!

Хай мені біс, яка ж я роззява! Тільки зараз я звернула увагу, що в петлицях батьківської форменої сорочки замість звичних орлів красуються срібні зірки. І на іменній планці вже написано не CAPT, а CMDR. Звісно, були б у нього погони, я відразу помітила б різницю, але це ніскільки мене не виправдовувало. Я мусила помітити в будь-якому разі.

„Ось тобі, дитинко, наочний приклад, чому не мо-

жна служити під керівництвом родича,“ — подумалося мені. — „Ти бачиш у ньому не старшого офіцера, не командира, а любого татуса...“

Батько скривився.

— Вільно, фрегат-капітане. І забудьте про адмірала. Я просто коммодор. Ні риба, ні м'ясо, щось на кшталт аль-військового надполковника. — Він посміхнувся. — Під час нашої зустрічі контр-адмірал Сімон зиркнув на мене спідлоба, мов на ворога людства. А все через цю дурну зірочку.

Зазначу, що всі непорозуміння із зайвою зіркою у земних адміралів були викликані тим, що в галлійській військовій ієрархії відсутній аналог чину коммодора. У флоті Терри-Галлії цьому званню відповідала посада командира бригади, яку займав або капітан першого рангу, або контр-адмірал, залежно від обставин. У першому випадку такого офіцера називали бригадиром-капітаном, а в другому — бригадиром-адміралом.

Нарешті я оговталася і, не соромлячись присутності Анн-Марі, поцілувала батька в щоку.

— Вітаю з підвищенням, татку. Тепер ти командуватимеш бригадою? Чи лінкором?

— Поки ні те, ні інше. Наразі маю особливе завдання. Анн-Марі запитливо подивилася на нього.

— То Рашель не в курсі?

На батьковому обличчі явно відбилося сум'яття.

— Звісно, ні. І не повинна. Самі розумієте, це секретна місія.

— Але, сер... Так, безперечно.

Між цими „але, сер“ і „так, безперечно“ трапилася одна річ: батько повернув голову й крадькома від мене підморгнув Анн-Марі. Але він не врахував однієї обставини — я побачила це в настінному дзеркалі.

— Здається, — промовила я, пильно дивлячись на батька, — дехто тут має мене за дурненьку. В чім річ, панове старші офіцери? Щодо чого я не в курсі?

Батько зніяковів, як завжди, коли йому доводилося щось приховувати від мене, а часом (і, певна річ, заради мого ж добра) брехати мені.

Анн-Марі сказала:

— Даруй, Рашель, виникло непорозуміння. Зі слів адмірала Лефевра я зрозуміла, що тебе також хочуть залучити до цього завдання. Твоє ім'я в нашій розмові не згадувалося, просто... деякі обставини справи навели мене на таку думку. Тепер я бачу, що помилилася.

— Отже, деякі обставини, — повторила я і знову подивилася на батька. — Сер, я вимагаю пояснень. Мене збиралися включити до складу вашої команди чи ні? Тільки чесно.

Він потупив очі.

— Спочатку твою кандидатуру розглядали, але потім відхилили.

— Можна запитати чому?

— Через наші родинні зв'язки. Я керуватиму операцією, а ти — моя донька. Хоч і прийомна, та все одно донька.

Я зітхнула. Що тут скажеш, залізний аргумент. Лише хвилину тому я отримала наочний урок, як шкодять родинні зв'язки статутним взаєминам.

Хоча ні, щось тут не так! Адже моя кандидатура все-таки розглядалася. Незважаючи на те, що я донька керівника операції. А отже, у справі присутні певні обставини, що дозволяють у даному конкретному випадку знехтувати загальним правилом, зробити з нього виняток. Інакше про мене навіть не йшлося б.

— Цікаве питання, — задумливо промовила я, ні до кого конкретно не звертаючись. — Хто ж перший виклав міркування щодо родинних зв'язків?

Батько ще дужче зніяковів. Проте відповів:

— Ну... Власне, я.

— І які були ваші мотиви, сер? Ви побоювалися, що наші стосунки зашкодять справі, чи дбали про мою безпеку?

Цього разу він промовчав. Тоді я звернулася до Анн-Марі:

— А на вашу думку, мем?

— Виходячи з того, що мені відомо про цю місію, — незворушно відповіла вона, — швидше друге. Особисто я не вважаю, що ваші родинні стосунки зашкодять завданню.

Знову повернувшись до батька, я запитала:

— Тож до кого я маю звернутись?

Він приречено зітхнув.

— Ти навіть не запитала, що це за завдання.

— Яким би воно не було, я згодна.

— Чому, мічмане? Особисті мотиви?

— Ні, сер. Раз мою кандидатуру пропонували навіть попри те, що ми родичі, значить, я справді стану вам у пригоді.

Батько підвівся з крісла.

— Гаразд, здаюся. Але не поспішай. Спершу я маю зв'язатися з адміралом Дюбарі.

— У цьому немає потреби, коммодоре, — озвалася Анн-Марі. — Адмірал-фельдмаршал чекає на мічмана Леблан, — тут вона швидко глянула на годинник, — через двадцять три хвилини.

Батько докірливо подивився на неї.

— От чорт! То все це було підлаштовано?

— Так, сер. Адмірал Дюбарі попросив мене розіграти маленький спектакль. По-перше, щоб зайвий раз перевірити вашу доньку на кмітливість, а по-друге — дати їй можливість самій зробити вибір, без будь-якого зовнішнього тиску. Вона цілком могла погодитися з вашими аргументами й далі не наполягати.

Батько досадливо закусив губу.

— Я мав би здогадатися. Я ж знав, яка чудова ви актриса, фрегат-капітане. Вам би не в армії служити, а зніматись у фільмах.

Анн-Марі усміхнулася.

— Я про це подумаю... коли скінчиться війна.

11

Коли я ввійшла до ліфта і підняла була руку, щоб натиснути потрібну кнопку, мене зупинив вигук: „Стривайте!“ А за кілька секунд у кабінку забіг юнак у славонському військовому мундирі. Худорлявий, може, трохи нижчий за мене, він виглядав років на шістнадцять, максимум на сімнадцять. Словом, ще шмаркач.

Проте цей шмаркач був офіцером, лейтенантом, про що свідчили його погони й відповідний напис на іменній планці. Звали хлопця П. Валько. На якому складі робити наголос — незрозуміло. Для себе я вирішила, що на другому — так краще звучить. Його русяве волосся було значно довше, ніж годиться за статутом, обличчя — кругле, вилицювате, очі — карі, широко розставлені, а погляд — зухвалий і задиркуватий. Оцим своїм задиркуватим поглядом він зміряв мене від ніг до голови й сказав:

— Привіт, прапоре! Мені на шостий ярус.

— Сам бовдур, — відповіла я, натискаючи відповідну кнопку. — Ніякий я не прапор, а земний мічман. Тобто лейтенант, рівня тобі за званням. Розбиратися треба.

Валько пирхнув.

— Дурне дівча! Жартів не розумієш, чи що?

При цьому він струснув головою, його волосся трохи зметнулося, і на скроні зблиснула сенсорна пластина комп'ютерного імпланта. Тепер мені все стало зрозуміло — і його зухвала поведінка, і „нестатутне“ довге волосся, і те, чому він, такий молодий, уже офіцер. Валько був кібером, або, як офіційно називалася його спеціальність, системним оператором кібернетичних пристроїв. А простіше, він був висококласним інженером-математиком, який через свій імплант міг керувати комп'ютерами на базовому, цифровому рівні. Це не йшло ні в яке порівняння з ментошоломами; встановлене через імплант з'єднання робило мозок оператора частиною комп'ютерної системи, людина й машина ніби зливалися в одне ціле.

Кібери були дуже цінні фахівці, але їхня кар'єра не відзначалася довготривалістю. Років через десять активної діяльності, щонайбільше через п'ятнадцять, вони втрачали професійну придатність, видаляли імплант і йшли собі на відпочинок з багатомільйонним банківським рахунком, астрономічною пенсією й розкішним букетом нервово-психічних розладів. Ті ж, хто не в змозі був розлучитися з імплантом, незабаром божеволіли й решту днів своїх проводили в кататонічному ступорі, маючи нагоду спілкуватися із зовнішнім світом тільки через з'єднання з комп'ютером. Одного разу я бачила документальний фільм про таких людей, там показували госпіталь, де вони перебували. Підключені до систем життєзабезпечення кібери-кататоніки нагадували хворих у комі з тією лише різницею, що їхній розум функціонував, вічно блукаючи в нетрях віртуальних реальностей — певна річ, автономних, без можливості доступу до глобальної мережі. Ці скажені генії з відімкненими етичними гальмами були здатні на що завгодно — від дрібного хуліганства до великомасштабних інформаційних диверсій. Просто так, не задля вигоди, а через своє божевілля...

— Ну, чого вилупилася? — сердито мовив Валько, очевидно, мій погляд був досить красномовний. — Кібери ніколи не бачила? То можеш доторкнутися. Не бійся, я не кусаюся.

— Вибач, — пробурмотіла я зніяковіло. — Просто... так несподівано.

Я не стала уточнювати, що несподіванкою для мене була не сама зустріч з кібером (УСО теж потрібні фахівці такого профілю), а його юний вік. Утім, якщо подумати, то це не мало мене дивувати. Адже в офіцерському клубі лейтенант Ансельм припустив, що я „ще один комп'ютерний вундеркінд“. Звідси напрошувався логічний висновок, що такий вундеркінд у них уже був.

Ми вийшли з ліфта й разом попрямували по одному з коридорів.

— Нам просто по дорозі? — запитав Валько, підозріло

зиркнувши на мене. — Чи ти супроводжуєш мене з цікавості?

— Дуже ти мені потрібен, — у тон йому відповіла я. — Просто йду в своїх справах.

— Ага. Ну, дивись мені.

Його нахабні манери вже не дратували мене. Для нього я була лише дівчиськом, майже однолітком, а не колегою по службі, й так само він поведився б зі мною, навіть коли б я була в капітанському мундирі. За великим рахунком він не був військовим, а форму на нього напнули тільки тому, що так належить за правилами. Зазвичай кібери, що працювали на Збройні Сили, відразу отримували звання капітана-лейтенанта, проте у випадку з Вальком, мабуть, вирішили, що для його віку це буде занадто. Зате оклад у нього, можна не сумніватися, на порядок вищий за адміральську зарплатню.

— Коли ти закінчив школу? — поцікавилася я.

— У дванадцять. А університет — у п'ятнадцять. А в шістнадцять став доктором математики. Тоді й скористався своїм законним правом на установку імпланта. А згодом мене загребли в армію. Ще питання є?

— Гм... А „загребли“ — це як?

— Та ні, жодного примусу. Це я так фігурально висловився. Мені запропонували, я погодився. От і все.

— Давно на службі?

— Чотири місяці. А в УСО мене перевели два тижні тому.

Ми вже проминули кілька поворотів, але все одно продовжували йти разом.

— Мені дедалі більше здається, — зазначив Валько, — що ти йдеш туди ж, куди і я.

— У мене теж таке передчуття, — погодилась я. — До речі, мене звати Рашель. А тебе?

— Волю, щоб до мене зверталися на прізвище, — ухильно відповів він.

— Чому?

— Просто так звик. Моє ім'я... е-е, м'яко кажучи, воно мені не подобається.

— І що ж це за ім'я?

— Нізащо не вгадаєш. Персиваль.

— Господи! — сказала я. — Атож, нізащо б не вгадала. Ну хай там Прохір, Панкрат або, в найгіршому разі, Полікарп, та аж ніяк не Персиваль.

— Ото ж бо, — скрушно підтвердив хлопець. — Моїм батькам здавалося, що це буде так романтично, а вишло... Персивалько! Краще називай мене на прізвище.

— Гаразд, — погодилася я. — Валько, то й Валько.

Передчуття нас не зрадило. Проминувши пост додаткової охорони, ми увійшли до просторого конференц-залу Управління Спеціальних Операцій, де вже перебувало десятків зо два хлопців та дівчат років шістнадцяти-сімнадцяти. Вони були не в лейтенантських мундирах, як ми, а в новеньких кадетських уніформах з наспіх приметаними погонами ворент-офіцерів. І, на відміну від Валька, вони шанували військовий статут, тому миттю припинили розмови й привітали нас за всіма правилами — як старших за званням.

Чесно кажучи, я чекала від свого супутника чогось на кшталт „вільно, прбпори!“, але він у відповідь недбало махнув рукою, зображаючи якусь подобу салюту, й цілком доброзичливо мовив:

— Привіт землякам. І решті теж.

І справді — більшість присутніх, судячи з емблем на рукавах, були славонцями. Також я побачила кількох своїх співвітчизників — не ґаллійців, а землян, слов'янського походження. Між ними затесалася рудоволоса красуня з Нового Ізраїлю. А ще були хлопець і дівчина, дуже схожі один на одного, безперечно, брат і сестра, із золотисто-пурпуровими нашивками Терри-Кастилії.

Валько відразу приєднався до своїх співвітчизників і завів з ними невимушену розмову. Про що йшлося, я не зрозуміла, оскільки розмовляли вони незнайомою мені мовою. Швидше за все, російською, а може, й ні — Славо-

нія була однією з небагатьох планет, де реально існувала багатомовність.

Я ж не була така розкута й безпосередня, як Валько, хоча й сором'язливою мене теж не назвеш, просто потребувала певного часу, аби освоїтися в товаристві незнайомих. Тому з хвилину простояла на самоті, з діловитим виглядом роззираючись довкола, а потім неквапом рушила до групи землян. Ті від самого початку позирали на мене з відвертою цікавістю, проте першими підійти не наважувалися — і все через нашу різницю в чині. Звідки їм було знати, що своє мічманське звання я отримала лише завдяки непоінформованості мадам Петі.

Коли ми познайомилися, хлопці й дівчата коротко розповіли мені свою нехитру історію. Ще зовсім недавно вони навчалися в старшій школі — хто у випускному класі, хто в передвипускному, а кілька днів тому їх буквально посеред ночі витягли з ліжок, натягли військову форму й без жодних пояснень відправили сюди, повідомивши лише, що за спеціальним наказом головного командування вони призовані на військову службу. Вже тут їм присвоїли підофіцерські звання й тільки тоді зволили пояснити, що для них є робота, щоправда, не сказали яка. Загалом вони не заперечували проти такого розвитку подій, усі й так готувалися стати військовими, але вся ця таємничість їх дещо спантеличила — що, власне, й не дивно.

Подальшій нашій розмові завадила поява в конференц-залі старшого офіцера — і не кого-небудь, а голови Об'єднаного Комітету Начальників Штабів. Учорапні школярі витягнулися в струнку, аж задзвеніли. Ми з Вальком відреагували набагато стриманіше, як і личить кадровим військовим.

Адмірал-фельдмаршал Дюбарі, відповівши на вітання кивком, влаштувався в кріслі на чолі столу, активував свій термінал і тільки тоді заговорив:

— Здрастуйте, панове. Сідайте, будь ласка.

Коли ми розсілися, він продовжив:

— Насамперед невеликий вступ. Вас не повинна вво-

дити в оману певна поспішність, що супроводжувала ваш призов на військову службу й перехід у розпорядження Об'єднаного Комітету. Місія, яку ми маємо намір вам до-ручити, готувалася протягом останніх трьох місяців, і всі присутні тут були відібрані в результаті ретельного роз-гляду кількох тисяч кандидатів на участь у майбутній опе-рації. Почати її планувалося приблизно за три тижні, про-те нові обставини змусили командування змінити свої плани. Загострення конфлікту між альвами та габбара-ми прискорило природний хід подій, тому нам довело-ся поквапцем доправити вас на головну базу — без попе-редніх роз'яснень, не запитавши вашої згоди. А за своїм характером це завдання потребує винятково доброволь-ців... — Дюбарі зробив паузу й зміряв нас суворим по-глядом. — Бачу, дехто з вас просто зараз готовий викли-катися добровольцем. Зокрема, це стосується вас, каде-те Леві, — звернувся він до рудоволосої ізраїльтянки, яка навіть підвелася зі свого місця. — Наберіться терпіння і спершу вислухайте мене. Усі ви, крім одного з присутніх, народилися і провели своє дитинство на контрольованих Чужими планетах, вам не з чуток знайомі реалії понево-лених світів. Ви природжені бійці й лідери: одні з вас ще в молодших класах школи створили серед своїх однолі-тків підпільні групи й успішно керували ними, інші спів-робітничали з партизанськими загонами як зв'язкові або резиденти, а сім років тому, під час операції „Визволен-ня“, ви брали активну участь у повстаннях, що передували вторгненню у ваші системи галлійських військ. Таким чи-ном, ви маєте всі необхідні для майбутнього завдання ри-си — досвід підпільної роботи, вміння керувати людьми, відвагу й водночас певну обережність, оскільки жоден із вас, попри свою активну діяльність, ні разу не потрапив до ворога.

„Отакої!“ — подумала я, крадькома позираючи на Вальку, що сидів поруч. — „Яка оманлива буває зовні-шність! Виходить, цей легковажний хлопчисько з зама-шками нахабного підлітка не лише вундеркінд, схибле-

ний на комп'ютерах, а й ветеран-підпільник, активний учасник славонського повстання. Скільки йому тоді було — дев'ять, десять?...“

— Винятком, про який я згадував раніше, є мічман Леблан. — тим часом вів далі адмірал-фельдмаршал. — Вона народилася на Террі-Галлії і не росла, як ви, у ворожому оточенні. Проте мічман Леблан також має вельми цінний для майбутньої місії досвід — досвід проникнення на захоплену чужинцями планету й успішного входження в тамтешнє суспільство.

Погляди всіх хлопців і дівчат спрямувались на мене. Я почервоніла. Атож, нічого не скажеш, „успішне входження“! Особливо, як я прокололася з карткою соціального забезпечення. Якби не батько, то хтозна, чим би все скінчилося. Найпевніше, я б опинилася в поліції, а звідти потрапила до чужинців...

— Отже, панове, — знову закликав до уваги Дюбарі. — Сподіваюся, з моїх слів ви вже зрозуміли, що операція буде пов'язана з висадкою розвідувального десанту на одну з підпорядкованих чужинцям людських планет. Тепер я пропоную кожному з вас добре зважити всі за та проти та вирішити для себе, чи готові ви до виконання такого складного, відповідального й украй небезпечного завдання. Зі свого боку я можу гарантувати, що відмова жодним чином не вплине на вашу подальшу кар'єру. Прошу не поспішати з відповіддю.

На кілька хвилин у конференц-залі запала напружена тиша. Я нічого не зважувала, не вирішувала, бо ще під час бесіди з батьком і Анн-Марі здогадалася, що йдеться про розвідувальну операцію. Щоправда, та обставина, що в ній братимуть участь два десятки хлопців і дівчат ще молодших, ніж я, стало для мене цілковитою несподіванкою. Цікаво, з якого дива нас збираються відправити туди, де мають діяти досвідчені розвідники?...

Валько підніс руку. Я здивувалася: невже він здрейфив?

Дюбарі кивнув.

— Слухаю вас, лейтенанте.

— Адмірале, — заговорив той рівним голосом, — я думаю, що зараз ми лише марнуємо час. Якщо наші кандидатури пройшли ретельний багатоступінчастий відбір, то серед нас напевно немає нікого, хто відмовився б від завдання. А якби хоч один узяв відвід, ви забракували б усю нашу команду, оскільки це свідчило б про некомпетентність психологів, які займалися її формуванням. Вважаю, що на такий випадок у вас є резервна група, можливо, не одна. Ви, певна річ, не сумніваєтеся в нашій згоді, але через важливість і відповідальність завдання вирішили підстрахуватися.

Мені здалося, що Дюбарі онімів. Принаймні кілька довгих секунд він мовчав, дивлячись на Валька з відвертою повагою. Нарешті сказав:

— Ви абсолютно праві, лейтенанте. Ваша група пройшла останній тест. Для повноти картини додам, що в усі крісла вмонтовані дистанційні датчики, які контролювали стан вашої нервової системи. Щойно я отримав результати аналізу. — Він кивком вказав на свій термінал. — У кожного з вас реакція позитивна. Є страх, побоювання, сумніви, невпевненість, але в межах норми. Зате ніхто ні на секунду не втратив над собою контроль, не піддався паніці, не відчув шоку. Тепер можете розслабитися, датчики я вимикаю. Вам уже відомо про них, тому вони не відображатимуть об'єктивної картини. Та й у цьому більше немає потреби. — На підтвердження своїх слів адмірал-фельдмаршал деактивував термінал. — Отже, лейтенанте Валько, продовжуйте. Здається, це ще не всі ваші висновки.

— Так точно, сер. Аналіз етнічного складу нашої групи дає змогу з великою вірогідністю припустити, що місцем майбутньої операції буде планета Новоросія. Щоправда, в цю схему не зовсім вписується мічман Леблан — хоча за своєю зовнішністю й акцентом вона цілком може зіграти роль ірландки, нещодавно депортованої з Аррана. Міс Леві, очевидно, зображатиме уродженку Землі Вер-

шиніна, а містер і міс Мартінес, — він кивнув у бік брата й сестри з Терри-Кастилії, — вихідців з Есперанси. Звісно, всім чотирьом не завадить вивчити під гіпнозом ази російської мови. Що ж до решти, то я думаю, що й нам знадобиться певна гіпнолінгвістична корекція, щоб ми не вирізнялися своєю вимовою серед місцевого населення.

— Дуже добре, — схвально відгукнувся Дюбарі. — Що далі?

Він явно заохочував його до розмови — мовляв, сміливіше, хлопче, не бійся висловлювати свої думки, не зважай, що перед тобою сидить чотиризоряний адмірал, найвисокопоставленіший військовий усіх збройних сил людства. Втім, на мій погляд, Валько не потребував ніяких заохочень. Чини для нього не важили так багато, як для решти присутніх, включно зі мною. Він спокійно продовжував:

— У зв'язку з цим, сер, постає ціла низка питань, але я сподіваюся в ході нашої розмови отримати на них вищерпні відповіді. Головне ж питання таке. Нам, звісно, дуже лестить, що командування вважає нас природженими лідерами, досвідченими підпільниками й таке інше. Для нас велика честь, що ми отримуємо завдання від самого голови Об'єданого Комітету Начальників Штабів. Це свідчить про надзвичайну важливість запланованої операції. І тим більше викликає подив, що така надважлива, така відповідальна місія покладається на... гм, скажемо так — на молодих людей старшого шкільного віку, хай вони хоч тричі природжені лідери, бійці та підпільники. Хіба у вашому розпорядженні немає висококласних професіоналів, спеціально підготовлених для подібних завдань?

Адмірал-фельдмаршал кивнув.

— Ось з цього ми й почнемо. З вашого віку і професіоналізму. Річ у тім, що у своїй віковій категорії ви ті самі висококласні професіонали. Кращі від вас лише старші за віком, а вони для цього завдання непридатні.

СТЕФАН: НОВОРОСІЯ

12

Прорив у локальний простір зорі Хорс, навколо якої оберталася планета Новоросія, минув гладесенько-рівнесенько. Альви, зайняті обороною системи від безперервних атак ґаббарів, не стали відволікати на нас великі сили, щойно переконалися, що наше крило* є лише черговою розвідувальною місією, а не авангардом масованого вторгнення земного флоту. Певна річ, погоню за нами відправили, але нам без проблем вдалося від неї відірватися.

Вперше за свою військову кар'єру я брав участь у бойовому завданні не як командир корабля і тому почувався не в своїй тарілці. Для мене було незвично знаходитися в штурманській рубці як гість і лише спостерігати за діями команди, не маючи можливості віддавати наказів.

Утім, капітан другого рангу Марсильяк, командир десантного крейсера „Каллісто“, добре знав свою справу й уміло керував кораблем. У мене як фахівця було до нього жодних претензій... окрім однієї — що на капітанському містку перебував він, а не я.

Поки ми віддалялися від охопленої бойовими діями дром-зони, я мав нагоду приблизно оцінити сили альвійського флоту, задіяні для оборони системи. Тут волохатики не поскупилися, вони охороняли Новоросію не гірше, ніж столицю своєї Федерації — Альвію. Чого тільки вартийбув перший оборонний ешелон — кораблі, станції та бази, сконцентровані безпосередньо в районі дром-зони. Хоча ми, люди, і перевершуємо решту рас у науково-технічному розвитку, нас усе-таки дуже мало, ми ще не володіємо достатніми ресурсами, щоб здолати таку армаду.

* *Крило* — в космічному флоті базове оперативно-тактичне з'єднання з 10-30 легких кораблів; 5-10 крил складають бригаду.

Три інші планети, що перебувають під контролем альвів — Есперансу, Землю Вершиніна й Арран, — ми рано чи пізно відвоюємо. А найпевніше, вони самі ними поступляться — за останніми даними, до початку атаки габбарів у цих світах залишалося близько десятка мільйонів людей, які ховалися від депортації в лісах, горах і міських підземних комунікаціях. Зате Новоросію, чиє населення зросло до трьох з половиною мільярдів, альви так просто не віддадуть. Вони вчепляться в неї мертвою хваткою і стоятимуть до кінця. Люди, яких вони тримають заручниками, а це мало не дев'ять відсотків від загальної чисельності всього людства, становлять для них величезну цінність.

„Ні, тут наша звична тактика вже не спрацює,“ — похмуро думав я, спостерігаючи за тим, як серед міриадів зірок на екрані заднього огляду раз по раз спалахували й гасли дрібні жаринки, кожна з яких була черговим габбарським або альпійським кораблем. — „Навіть якщо на Новоросії спалахне масове повстання і альвам доведеться перекинути до планети додаткові сили, в дром-зоні все одно залишиться задосить кораблів, щоб відбити будь-яку нашу атаку. Система Хорса нам не до шмиги. Поки що...“

— Противник припинив переслідування, бригадире, — повідомив мені капітан Марсильяк. — Усі кораблі переходять у режим повного радіомовчання і перемикаються на гравітаційну тягу. Розрахунковий час до старту десантного шатла — сімнадцять годин.

— Гаразд, — сказав я, підводячись з крісла. — Підду відправляю дітей спати. Нехай добре відпочинуть перед стартом. Якщо виникне позаштатна ситуація, відразу сповістіть мене.

— Обов'язково, бригадире.

Прямуючи до виходу, я кинув погляд на Анн-Марі, яка продовжувала сидіти на своєму місці. У відповідь вона легенько кивнула, даючи мені зрозуміти, що залишається в рубці. Мабуть, хотіла остаточно переконатися, що ми ві-

дірвалися від погоні. Я б і сам залишився, але боявся, що, врешті-решт, не стерплю й почну віддавати накази, а це поставить капітана Марсильяка у вельми незручне становище.

Залишивши рубку, я спустився на четвертий ярус, де розташовувався житловий відсік десантного взводу. Як я й очікував, хлопці та дівчата перебували в кают-компанії, де через великий вмонтований у стіну екран можна було спостерігати за всім, що діялося зовні. Вони обговорювали ситуацію в системі Хорса, але, на відміну від мене, не були налаштовані так песимістично і не вважали, що наші війська не мають жодних шансів захопити її.

Я трохи затримався в коридорі, щоб, залишаючись непоміченим, послухати їхню розмову. Якраз ішлося про можливість застосування глюонних бомб, щоб одним махом очистити дром-зону від альвійських військ. Сама по собі ідея була непогана: кожен корабель містить чимало радіоактивних матеріалів — в ядерних боеголовках, в допоміжних атомних реакторах, у самій обшивці, — щоб негайно вибухнути, опинившись у радіусі дії глюонної бомби. Ми успішно застосовували цю зброю для знищення не лише ворожих планет, а й космічних баз або великих скупчень кораблів противника. Чотири роки тому, під час другої масштабної операції зі звільнення людських планет, командування вдалося до тактики „глюонних пасток“, коли перед справжнім вторгненням проводилися обманні атаки. У систему перекидали застарілі, вже списані на брукт кораблі, керовані комп'ютерами, настроєними на бойовий режим. Чужинці ловилися на цю приманку, стягували в райони прориву значні сили і в результаті наривалися на вибухи глюонних бомб.

Особливо ефективно така пастка спрацювала в локальному просторі Цяньсу, де на першому ж етапі вторгнення було знищено понад вісімдесят відсотків дислокованого в дром-зоні флоту п'ятдесятників. На жаль, ми не мали достатньої кількості військ, щоб одночасно атакувати всі людські системи, а чужинці, навчені гірким досві-

дом, більше не повторювали своїх помилок. Тепер вони рівномірно розосереджували сили по всій дром-зоні, що різко збільшило витрати на оборону цих систем, зате звело до мінімуму наслідки можливого застосування гліюонних бомб, які при всій своїй руйнівній потужності мали обмежений радіус дії — лише кілька тисяч кілометрів.

Це обмеження носило не технічний, а принциповий характер, обумовлений короткою тривалістю життя випромінених в момент вибуху квазігліюонів — часток, подібних до звичайних гліюонів, які, проте, не взаємодіяли між собою, тому безперешкодно поширювалися в просторі зі швидкістю світла, а при поглинанні матерією послаблювали її внутрішньоядерні зв'язки. Квазігліюони були відкриті понад п'ять століть тому, тоді ж і виникла ідея гліюонної бомби, але до останнього часу це була лише теоретична розробка, що не мала жодного практичного застосування. Технологія створення гліюонних бомб належала до числа найважливіших таємниць людства, що забезпечували нам перевагу в протистоянні з Чужими. Це була дуже грізна зброя, одна згадка про яку жахала наших ворогів, але навіть вона виявлялась безсилою перед величезними космічними відстанями. У масштабах дром-зони ділянка простору діаметром у кілька тисяч кілометрів — ніщо...

Я продовжував стояти в коридорі, слухаючи розмову. Ні командир взводу, моя донька Рашель, ні її заступник, лейтенант Валько, у цій дискусії участі не брали. Цілком очевидно, що вони чудово все розуміли, але вирішили не заважати своїм підлеглим — мовляв, хай собі посперечаяться, адже в суперечках, як відомо, народжується істина.

— Як на мене, усе це дурниці, — пролунав дзвінкий голос, що належав Естер Леві, рудоволосій дівчині із зовнішністю кінозірки. — Треба ж таке вигадати — сегментовані боеголовки! Чужинці не ідіоти, щоб спокійно спостерігати, як ці сегменти розлітатимуться по всій дром-зоні. Вони сплять їх лазерами.

— Таких сегментів має бути дуже багато, — відстоюва-

ла свою ідею Хулія Мартінес. — Тисячі. Десятки тисяч...

— А мільйони не слабо? — втрутився хлоп'ячий баритон землянина Станіслава Михайловського. Мимохідь я сам здивувався, як швидко навчився розпізнавати своїх підопічних за голосами. — Потрібно не менше п'яти мільйонів повноцінних глюонних зарядів, щоб покрити всю дром-зону. Порахуй сама, Хуліє, це ж елементарні викладки. Естер має рацію — усе це дурниці. Якби ми мали стільки бомб, то давно звільнили б усі людські планети. І не знадобилося б ніяких „килимових бомбардувань“ дром-зон. Ми просто використовували б ці заряди в бою замість звичайних позитронних і термоядерних.

— Справді, — погодилася Естер. — Навіщо кидати бомби в нікуди, якщо кожна з них може підбити ворожий корабель. Була б у нас бодай сотня тисяч ракет з глюонними боєголовками, наш флот миттю очистив би цю систему від чужинців. І решту також.

Запала мовчанка, і я, скориставшись паузою, увійшов до кают-компанії. Хлопці та дівчата негайно підхопилися й відсалютували мені. Усі вони були помітно втомлені й схвильовані — давалось взнаки нервове напруження останніх двох годин, коли ми здійснювали прорив через дром-зону та відривалися від переслідування. Рашель мала значно спокійніший вигляд, ніж її підлеглі, зате лейтенант Валько був хворобливо блідий, аж сірий, а під очима залягли темні кола. Однак це не було наслідком недавніх переживань, просто дорогою від Дельти Октанта до Хорса йому перепрограмували імплант відповідно до новоросійських стандартів, бо інакше він засвітився б під час першого ж проникнення в мережу. Підозрюю, що це була дуже болюча й вкрай неприємна процедура. Бідолашний хлопчисько, що він зробив зі своїм мозком! Я завжди ставився до кіберів із співчуттям і несхваленням, хоча свого часу, ще юнаком, сам мало не наважився на вживлення імпланта заради віртуальних космічних польотів. Контакт із комп'ютером через ментошолом не давав стовідсоткового відчуття реальності, і при всій переконливості

створених ним образів усе-таки залишалося відчуття їх ілюзорності. Зате імплант дозволяв повністю відключатися від зовнішнього світу й не просто входити у кіберпростір, а зливатися з ним, ставати його невід'ємною частиною. Добре, що я не піддався цій спокусі...

— Вільно, кадети, — сказав я. — Доводжу до вашого відома, що перший етап операції — прорив у систему Хорса проведено успішно. Кораблі крила перейшли в режим повного радіомовчання і взяли курс на Новоросію. Даю вам п'ятнадцять з половиною годин на відпочинок. Завтра вранці, в нуль-дев'ять три-нуль за бортовим часом ви маєте бути готові до посадки в десантний шатл. А зараз усі вільні.

Попрощавшись, хлопці й дівчата розійшлися по своїх каютах, зі мною залишилися тільки Рашель і Валько, яких я попросив затриматися.

— Так, сер, — промовила донька трохи схвильовано. — Щось сталося?

Після гіпнолінгвістичної корекції її англійська вимова зазнала певних змін. Вона залишилася м'якою, але акцент став трохи інакший. З таким самим акцентом говорили й ми з Анн-Марі — будь-який уродженець планети Арран визнав би нас своїми земляками.

— Ні, все гаразд, — відповів я. — Просто ми мусимо дещо обговорити. Ходімо до мене.

Ми пройшли до моєї каюти, і, коли всі розсілися, я сказав:

— Отже, за час польоту ви більш-менш познайомилися зі своїми підлеглими. Чи є у вас до котрогось із них претензії?

— Які саме претензії? — відразу уточнив Валько. — Щодо їх підготовки до завдання чи особисті?

— Особисті. Чи відчуваєте ви до когось бодай слабкий натяк на антипатію, на кого з них ви не змогли б покласти, хто викликає у вас роздратування? Я запитую не з власної ініціативи, а за дорученням адмірала Дюбарі. Він вважає, що ви як командири загону маєте провести оста-

точний відсів, усунувши слабкі, ненадійні ланки. Це його дослівний вираз. І ще він просив передати, щоб при вирішенні цього питання ви відмовилися від хибного почуття провини за те, що не зуміли налагодити з кимось стосунків. Усі члени вашої команди, безумовно, чудові хлопці й дівчата, але навіть серед найкращих людей нерідко виникають конфлікти. А у вашій ситуації найменша неприязнь до підлеглого може призвести до катастрофічних наслідків. Ви мене розумієте?

— Так, — серйозно кивнула Рашель. — Я розумію.

— Я теж, — відповів Валько й замислився. Потім нерішуче промовив: — Ну... мабуть, я назву Михайловського.

— Чому? — запитав я.

— Він дуже зарозумілий. І різкий. Зверхньо ставиться до товаришів, вважає їх дурнішими від себе. Це... це трохи дратує.

Рашель зиркнула на нього й глузливо осміхнулася:

— А все через те, що він розкритикував ідею Хулїї Мартінес? Чому ж тоді ти не забракував Естер, яка висловила не менш різко? Бо вона красуня і на неї приємно дивитися?

Валькові щоби злегка зашарілися.

— Не в тому річ. Зовсім не в тому. Це лише окремий епізод, але якщо ми заговорили про нього, то Естер *просто* висловила свою думку, а Станіслав *викаблучувався*, демонструючи, який він розумний. На кшталт „ви всі недоумки, а я Д’Артаньян“.

— Про що ти?

— Та це так, з одного старого анекдоту. Навіть із стародавнього. І, е-е, не зовсім пристойного. Якось надивав його в мережі, але не зрозумів і став з’ясовувати, хто такі Д’Артаньян, віконт де Бражелон і поручик Ржевський. У результаті прочитав кілька дуже цікавих книжок. Але це вже справи не стосується. Просто часом Михайловський нагадує мені героя з того анекдоту. Він нахапався по вершечках різних знань і за будь-якої нагоди демонструє свою, так би мовити, ерудицію.

— Можна подумати, що ти у нас скромний і сором'язливий, — все так само в'їдливо зазначила моя донька. — Також лізеш зі своїми зауваженнями, коментарями, уточненнями і часто виставляєш співрозмовників цілковитими дурнями.

— Проте я говорю лише про ті речі, про які знаю досконально, — заперечив Валько. — Ніколи не візьмуся з авторитетним виглядом просторікувати про те, що мені відомо тільки з чуток.

— Що правда, то правда, — погодилася Рашель. — І найдивніше, що твоє нахабство, твоя зарозумілість, твої постійні під'юджування нітрохи не дратують мене. А от Станіслав... ну, не те щоб дратував, а... як би це висловитися... Коротше, я б гарненько подумала, перш ніж піти з ним у розвідку. А ще... — Тут вона збентежено потупилася. — Можливо, ви вважатимете це снобізмом, але мене часом дратує його благоговіння перед Космічним Корпусом.

— Не назвав би твоє почуття снобізмом, — зазначив Валько. — Це, до речі, ще один мінус Михайловського. Немає нічого поганого в тому, що він хоче стати космічним піхотинцем, проте раз у раз підкреслювати в присутності інших хлопців і дівчат, які мріють про флот, що саме в піхоті служать найхоробріші, найсильніші, найвитриваліші й узагалі найкрутіші, — це, м'яко кажучи, не тактовно.

— Отже, Михайловський, — підсумував я. Шкода, мені подобався цей хлопець. А втім, мені подобалися всі мої підопічні — командування справді відібрало найкращих.

— Так, — упевнено сказав Валько. — Якби я сам комплектував свою команду, то його б не взяв. А що тепер з ним буде?

— Нічого страшного. Його повернуть в систему Дельти Октанта, візьмуть підписку про нерозголошення й відправлять на одну з наших секретних баз — нібито для спеціальної підготовки. Разом з вашими „дублерами“, а також з тими школярами з різних планет, котрих достро-

ково призвали на службу для замилювання очей, щоб замаскувати вашу групу. Всі вони прискореними темпами закінчать шкільну освіту, пройдуть додаткову підготовку й отримають призначення на дійсну службу з перспективою швидкого здобуття офіцерського чину.

— Оце правильно, — схвалив Валько. — А то я побоювався, що комусь може спасти на думку зібрати інформацію про ці дострокові призови, проаналізувати минуле всіх призовників, їхнє походження і зробити відповідні висновки.

— Можете не хвилюватися, лейтенанте, командування все врахувало. — Я стукнув долонею по підлокітнику крісла. — Гаразд, з Михайловським вирішено. Ще є відводи?

Трохи повагавшись, Рашель назвала ім'я однієї славонської дівчини, Божени Малкович, яка, на її думку, була надто сексуально заклопотана й загравала з усіма хлопцями. Тут Валько не втратив нагоди підковирнути мою доньку, але проти запропонованого нею відводу заперечувати не став. А потім вони вже одностайно забракували одного землянина — їм не подобалася його замкнутість і потаємність.

— Було б у нас більше часу, — пояснила Рашель, — ми б зуміли зійтися з ним, налагодити нормальні стосунки, а так просто не знаємо, чого від нього чекати.

Протягом наступної півгодини ми перебрали решту кадетів, і я переконався, що ні Рашель, ні Валько не мають до них жодних претензій. Адмірал Дюбарі прогнозував двадцять чи навіть двадцять п'ять відсотків відсіву, проте ми вклалися у п'ятнадцять.

Після цього я відпустив обох відпочивати. Валько пішов одразу — його явно хилило на сон, а Рашель затрималася біля дверей каюти, переминаючись з ноги на ногу.

— Сер... — нерішуче почала вона, але я м'яко перебив її:

— Коли ми на самоті, можеш називати мене татом. Поступово входитимемо в роль. — Я всміхнувся і змовни-

цьки їй підморгнув. — Готовий закластися, що це буде неважко.

На доньчинім обличчі виразно відбилосся полегшення. Вона підійшла до мене й схилила голову до мого плеча. Я обійняв Рашель і став гладити її біляве волосся.

— Ах, татку, якби ти знав, як важко мені було весь цей тиждень, — поскаржилася вона. — Постійно називати тебе „сер“, а у відповідь чути „мічмане Леблан“... Слава богу, невдовзі все закінчиться.

— Усе тільки розпочнеться, сонечко, — заперечив я. — Атож, нам не доведеться прикидатися, коли гратимемо роль батька й доньки, це трохи полегшить нашу задачу — та водночас і ускладнить її. Наші родинні стосунки можуть зашкодити нам. Чого доброго, ми розслабимося, втратимо пильність і в результаті зірвемо всю операцію.

— Щодо цього не переймайся. З нами буде Анн-Марі, вона вже точно не дозволить нам втратити відчуття реальності. До речі, тату, про наше завдання. Мадам Петі сказала, що ти — один із двох, хто здатний впоратися з ним. Що вона мала на увазі?

Я спохмурнів.

— Пані президент неточно висловилася. Коли ця операція лише планувалася, на її керівника було запропоновано більше сотні кандидатур, серед них і моя. Зрештою залишилося двоє — я і ще одна людина, чийого імені не назвали. Не знаю, що в мені знайшли такого особливого, але факт залишається фактом.

Рашель поцілувала мене й вивільнилася з моїх обіймів.

— Ти просто кокетуєш, тату. Насправді ж ти особливий. Ти найкращий з усіх.

Невдовзі донька, побажавши мені на добраніч, пішла. Боюся, вона не повірила моїм поясненням. Сам я на її місці точно б не повірив...

13

Наступного дня, рівно о пів на десяту ранку за бортовим часом, наша група зібралася в кают-компанії у повній готовності до посадки в десантний шатл. Усі ми були в одязі, виготовленому на Новоросії; жодних предметів, що могли виказати наше інопланетне походження, у нас не було. Командування врахувало всі дрібниці, аж до спідньої білизни, шкарпеток, наручних годинників, сережок у вухах дівчат і косметики, якою вони користувалися протягом усього польоту.

Я підкликав до себе двох хлопців і дівчину, яких напередодні забракували Рашель з Вальком, наказав їм йти зі мною, а хвилин за двадцять повернувся сам і повідомив:

— Ваші товариші відмовилися від участі в операції. Я бачив, що вони вагаються, поговорив з ними, і вони визнали, що не годяться для такого завдання. — Я зробив паузу й зміряв усіх пильним поглядом. — Хто ще має сумніви? Це ваш останній шанс.

Ніхто з кадетів моєю пропозицією не скористався. Я дивився на рішучі обличчя молодих людей і почувався останнім негідником. Щойно я звинуватив їхніх товаришів у боягузстві, тоді як насправді всі троє були силоміць замкнені в каютах, де скаженіли від люті й кляли мене на всі заставки. Але так було треба...

О десятій п'ятнадцять з'явився пілот шатла, капітан-лейтенант Буало, і провів нас на борт свого човника. Коли ми розсілися в зручних м'яких кріслах, Буало сказав:

— Сподіваюсь, панове, вас попередили, що протягом усього польоту виходити з пасажирського відсіку вам заборонено?

— Так, капітан-лейтенанте, — відповів я. — З цього приводу ми отримали чіткі інструкції. Ніхто з нас, включно зі мною, не має права входити до кабіни пілота або в реакторний відсік. Тож не турбуйтеся.

— А про всяк випадок двері будуть заблоковані, — додав Буало. — Самі розумієте, коммодоре, секретність.

Зв'язок із вами я триматиму через інтерком. Також ви зможете спостерігати за ходом польоту на своїх екранах. — І він вказав на стіни обабіч дверей у тамбур. — Великий екран справа — передній огляд. Зліва розташовані кормові й бічні екрани. Думаю, ви розберетеся. Але коли ми увійдемо до атмосфери планети, подачу візуальної інформації буде припинено — ніхто з вас не повинен знати, де ми здійснимо посадку. Крім того...

— Про снодійне нас теж попередили, — нетерпляче перебив я. — Робіть свою справу, капітан-лейтенанте. Успіху вам.

Буало козирнув.

— Дякую, коммодоре. Успіх знадобиться і вам. Щасливої дороги.

Він вийшов із салону, двері люка за ним зачинилися, і з легким гудінням спрацювали блокуючі електромагнітні замки.

— Ну тепер ми закупорені, як оселедці в банці, — пробурмотів Валько, що сидів поряд із Рашеллю. — Починаємо маринуватися.

Щодо „маринування“ хлопець вірно підмітив. Минуло з півгодини, що розтяглися для нас на цілу вічність, поки, нарешті, ожив інтерком. Голос капітана-лейтенанта Буало пробасив:

— ...Увімкнув зв'язок із пасажирським відсіком, а то вони там уже вмирають від нудьги. Повну готовність шатла до старту підтверджую.

— Готовність крейсера до запуску шатла підтверджую, — відповів капітан Марсильяк. — Відстиківка шлюзу.

— Є відстиківка шлюзу.

Пауза.

— Шлюз відстиківано успішно, — відрепортував Буало.

— Тридцятисекундний відлік до припинення зв'язку й переходу в режим стелс.

— Відлік розпочато. Двадцять сім секунд.

— Відкриття анґара — через сорок секунд після припинення зв'язку. Вимкнення гравізахватів — через двадцять секунд після відкриття анґару. Закриття анґара — через сто двадцять секунд після вимкнення гравізахватів.

— Графік прийнято. П'ятнадцять секунд до переходу. Бортові системи функціонують нормально.

— Ні пуху ні пера, П'єре, Тома'!

— До біса, капітане... Десять секунд до припинення зв'язку... П'ять, чотири, три, два, один, нуль... Зв'язок припинено. Бортінженере, перехід у режим стелс.

— Є перехід! — озвався напарник Буало, старший лейтенант Нарсежак.

Коротке мовчання. Потім бортінженер доповів:

— Перехід у режим стелс проведений, командире. Енергоспоживання в нормі. Очікування на відкриття анґара.

— Анґар відкривається. Готовність до запуску рушія.

— Рушій до запуску готовий. Чекаємо вимкнення гравізахватів.

— Агов, пасажирі! — звернувся до нас Буало. — Зараз відшвартовуватимемося від корабля. Задрайте всі ілюмінатори.

— Ага, дуже смішно! — тихо пирхнула Рашель, не оцінивши жарту пілота. Звісно, ніяких ілюмінаторів у шатла, оснащеного технологією невидимості для засобів зовнішнього спостереження, бути не могло.

— Гравізахвати вимкнено, командире.

— Прийнято. Виходимо з анґара.

Нас стало слабко погойдувати. Це означало, що Буало, як і кожен досвідчений пілот, трохи уповільнив реакцію бортових гравікомпенсаторів, щоб, як то кажуть, відчувати своє судно.

— Шпурнули нас капітально, — резюмував Буало. — Але корекція курсу поки не потрібна. Йдемо за інерцією. Панове пасажирі, вам, мабуть, уже набридло наше базікання, тож ми відключаємося, а натомість пропонуємо постежити за польотом. Також не вельми захоплююче

видовище, але це тимчасово. Години за дві гарантую вам пристойну дозу адреналіну.

Інтерком замовк, зате ввімкнулися екрани з такою звичною і такою чарівною для мене панорамою всіяного зорями космосу. На великому екрані переднього огляду нічого, крім зірок, поки видно не було; на одному з бічних сяяв притлумлений фільтрами жовтий диск Хорса, а на іншому виднівся „Каллісто“. Уважно придивившись, можна було розрізнити також рухливі цятки кораблів супроводу.

А от вони точно нас не бачили. Ще напередодні польоту я мав нагоду переговорити з командиром крила, і він сказав мені: „Ці нові стелси справді щось надзвичайне. Вже вчетверте я супроводжую десант, і ще жодного разу нам не вдалося їх помітити. Якщо цю технологію вдасться застосувати і до великих кораблів, то чужинцям буде непереливки. Ми громитимемо їх, а вони навіть не розумітимуть, звідки приходить до них смерть...“

До речі, а це ідея! А що як ми *вже* маємо такі кораблі — і саме їх збираються направити на штурм системи Хорса? Я уявив собі цю картину: не лише шатли й малі судна, а й важкі крейсери-стелси, лінкори-стелси, навіть станції-стелси... Ну годі, розмірився.

Як і обіцяв капітан-лейтенант, в перші кілька годин нічого захоплюючого не відбувалося. Ми просто летіли крізь безмежну чорноту космосу, тримаючи курс на блідо-блакитну зірочку, яка поступово яскравішала й більшала, поки не перетворилася на маленький півмісяць, — планету Новоросію, мету нашої місії.

— Зверніть увагу, панове, — пролунав з інтеркому голос Буало. — На бічному екрані номер п'ять ви можете бачити патрульний фрегат чужинців. — Червона стрілка вказала на крихітну жаринку між зорями; певна річ, було видно не сам фрегат, а полум'я від його термоядерних двигунів. — Противник перебуває менш ніж у семи тисячах кілометрів від нас, але всі його радары, інфрачервоні датчики, детектори мас та інші засоби зовнішнього спо-

стереження безсилі перед нашим захистом.

Інтерком знову відключився, а Валько задумливо проказав:

— Цікаво, як реагуватимуть їхні детектори, коли ми почнемо маневрувати на орбіті?

Звичайно, питання було чисто риторичне. Нас усіх це турбувало. Було ясно одне: шатл піде на посадку, використовуючи гравітаційний двигун. Викликані ним збурення континууму носитимуть винятково локальний характер, на великих відстанях вони майже не відчуються, особливо при значному скупченні інших кораблів, що теж використовують гравітацію, проте завжди існує ризик виявлення за вторинними ознаками — спотворення радіопередач або зсув ліній у спектрі видимого випромінювання зірок.

Дедалі частіше на нашому шляху зустрічалися альвійські кораблі, що патрулювали навколопланетний простір, і безпілотні супутники стеження, але жоден із них так і не засік нашої присутності. А коли до Новоросії залишалося близько сорока тисяч кілометрів, ми пройшли недалеко від однієї зі станцій зовнішнього поясу орбітальної оборони — і теж безперешкодно. Проте все це були тільки квіточки, найголовніше чекало на нас попереду.

На висоті від двох до трьох тисяч кілометрів над поверхнею планети групувалися основні сили останнього оборонного ешелону. Простір тут просто кишив бойовими станціями, важкими та легкими кораблями, а також усілякою дрібнотою — від шатлів-винищувачів до орбітальних катерів.

— Ну, зараз почнеться, — сказала Рашель. Обличчя її зблідло, вона закусила нижню губу й міцно вп'ялася пальцями в підлокітники крісла. Інші були схвильовані не менше за неї.

Наче для того, щоб розрядити обстановку (а може, саме для цього), через інтерком до нас звернувся Буало:

— Що ж, ми майже досягли мети. Залишилося тільки прошмигнути повз усі ці суденця й здійснити посадку. До

речі, подивіться на екран номер два — там починається невелика заварушка. Десяток недобитих у дром-зоні габбарських кораблів намагаються прорватися до планети, щоб пожбурити на неї бомби. Зуб даю — нічого в них не вийде. А нам це тільки допоможе: поки альви накручуватимуть хвости мавпам, ми прослизнемо під самим носом у волохатиків. Тож дивіться й отримуйте задоволення!

Упевнений тон пілота шатла трохи заспокоїв моїх підопічних. Вони стали жваво обговорювати дислокацію альвійських сил і час від часу поглядали на екран номер два, де, за словами Буало, нечисленні габбарські кораблі атакували оборонні рубежі альвів. Жодних деталей видно не було, все відбувалося надто далеко від нас, і про битву свідчили лише часті спалахи плазмових залпів і вибухів позитронних або ядерних ракет.

Тим часом ми безперешкодно заглибилися в гущу ворожих військ. Утім, вираз „у гущу“ слід розуміти умовно. Навіть при такій насиченій обороні середня відстань між дрейфуючими на орбіті станціями і кораблями вимірювалася кількома сотнями кілометрів, тож простору для маневрів вистачало. Але якби наш шатл запеленгували, нам залишалося б жити лічені секунди — на таких відстанях плазмові снаряди й ракети б'ють безвідмовно.

На щастя, нас ніхто не помітив, і за півгодини, коли шатл ліг на низьку орбіту дець у трьох сотнях кілометрів над рівнем моря, інтерком обізвався знову:

— От і все, панове. Ми вже у верхніх шарах термосфери. Нам залишився дріб'язок — сісти на планету в обумовленому місці. Починаємо зниження, трансляцію картинок для вас припиняю. — Цієї миті всі екрани згасли. — Для вашої зручності вимикаю затримку в роботі гравікомпенсаторів у пасажирському відсіку. — Легке погойдування припинилося, відразу виникла ілюзія повної відсутності руху. А Буало вів далі: — Коммодоре Матусевич, прошу вас подбати, щоб усі члени загону прийняли снодійне.

— Безумовно, — відповів я, спостерігаючи за тим, як

Анн-Марі дістає з аптечки упаковку з ін'єкційними ампулами. — Маю надію, ми не прокинемося в пеклі.

— Не переймайтеся, сер, — вклинився у розмову Нарсежак. — Не мине й години, як ми передамо вас цілісінками в руки наших тутешніх друзів.

— Припинити розмови, бортінженере! — осадив його Буало. І вже до мене: — Отже, ми зрозуміли один одного, коммодоре?

— Так, звісно. М'якої вам посадки.

— А вам приємних снів.

Интерком вимкнувся. Тим часом Анн-Марі вже відійшла в хвостову частину салону і почала робити ін'єкції.

— Ох, мені це зовсім не подобається, — пробурмотів Валько, заздалегідь заковуючи рукав своєї сорочки.

— Нікому це не подобається, — сказала моя донька, вдаючи повну незворушність, — але так треба. Що менше ми бачитимемо й чутиremo, то краще. Якщо нас схоплять, то на допиті ми не зможемо нічого повідомити про місце посадки шатла, приземлився він чи приводнився, хто його зустрічав, яким шляхом нас переправили...

— Годі вже, Рашель! Я не ідіот. Я все чудово розумію, просто... почуваюся трохи не в своїй тарілці. Поки я при свідомості, мені ще не так лячно. А щойно уявлю себе непритомного, безпорадного, залежного від інших людей, нехай і друзів... Ех, гаразд! — І він покірно простяг руку Анн-Марі.

Після Валька свою дозу снодійного отримала і Рашель. Потім Анн-Марі зробила ін'єкцію мені, а останню ампулу використала для себе. Всівшись у своє крісло, вона доповіла:

— Половина вже спить, інші засинають.

Мене теж почало хилити на сон. Рашель солодко позіхнула, а Валько, все ще у своєму репертуарі, промимрив:

— Якщо нас зіб'ють або ми самі розіб'ємося, то навіть не дізнаємося про це. А може, ми прокинемося і побачимо волохаті мармизи альвійських тюремників.

— Тіпун тобі на язика! — сонно проказала Рашель. —

На добраніч, нестерпний хлопчисько. І тобі теж, татку... тобто сер. І вам, Анн-Марі, звісно...

Я щось відповів їй, але вже не пам'ятаю, що саме, оскільки тієї ж таки миті мене здолав сон.

14

Я прокинувся, мружачись від яскравого світла. За кілька секунд мої очі звикли до нього, і я переконався, що світло не таке вже й яскраве, а звичайне, денне. Воно лилося крізь два вікна у простору кімнату, де я лежав на широкому двоспальному ліжку, поверх квітчастого байкового покривала. На мені був той самий костюм новоросійського виробництва, який я надів перед посадкою в шатл, — щоправда, добряче пом'ятий. У такому ж стані був і одяг Анн-Марі, яка спала поряд зі мною, підклавши під голову руку. Вираз її обличчя був спокійний і безтурботний.

Я сів на ліжку й роззирнувся навколо. Кімната жодною мірою не нагадувала тюремну камеру. Це була затишна сімейна спальня у будинку громадян середнього статку. Деталі обстановки видались мені незвичними, але це було природно — інша планета, інша культура, інший спосіб життя. Пам'ятаю, я довго звикав до того, як обставила наш дім Луїза... Але ні, зараз не час вдаватися до спогадів.

Я легенько потряс Анн-Марі за плече. Реакції ніякої. Я струсонув сильніше, але вона продовжувала спати. Схоже, на неї ще діяло снодійне, а я вже встиг його „перетравити“. Тут багато залежало від індивідуальних особливостей метаболізму.

Я зіскочив з ліжка, взувся й обережно підступив до одного з вікон. Як я й очікував, ми перебували в особняку, в спокійному заміському районі, де зазвичай проживали бізнесмени середньої руки, інженери, лікарі, адвокати й інші представники так званих респектабельних професій. Це був один із можливих варіантів, перерахованих адміралом Дюбарі, коли він інструктував мене у зв'язку з май-

бутнім завданням, але жодних конкретних деталей у тій розмові не пролунало. На відміну від решти членів нашої групи, чії легенди ретельно розроблялися протягом місяців, мене, Рашель і Анн-Марі збиралися влаштувати вже на місці, залежно від обставин. Особливих проблем не передбачалося — поспішне переселення на Новоросію півтора мільярда мешканців трьох інших планет не могло не створити плутанини, що давало змогу порівняно легко легалізувати нас під виглядом переселенців.

Насамперед я завітав до ванної, що межувала зі спальнею, а повернувшись, ще раз спробував розбудити Анн-Марі. Але знову безрезультатно.

Тоді я визирнув з кімнати в коридор. Звідкись знизу долинали звуки дуже знайомої мелодії. Здається... Так, „Місячна соната“ — один із найулюбленіших творів моєї доньки. У вільний від навчання і підготовки до військової служби час вона займалася грою на музичному синтезаторі, причому виходило в неї дуже непогано. Зрідка, коли до нас на вечерю приходили гості, Рашель влаштовувала невеличкі концерти, які користувалися чималим успіхом. Навіть я, далека від музики людина, не міг не визнати, що в її грі відчувається неабиякий талант. Проте Рашель і чути не хотіла про музичну кар'єру. Як і я, вона була закохана в зорі і обрала саме їх...

Оскільки спальня була незамкнена, то я цілком логічно вирішив, що боятися нічого, і спустився сходами в передпокій першого поверху. Музика лунала крізь прочинені двері суміжної кімнати, вочевидь вітальні. П'єса Бетховена звучала трохи інакше, ніж я звик її чути, мелодія була не такою плавною, проте в мене чомусь не виникло жодного сумніву щодо особи виконавця.

Я тихо прослизнув до вітальні. У дальньому її кутку сиділа спиною до мене Рашель, одягнена в симпатичну сукню волошкового кольору, а її пальці легко пурхали над клавішами громіздкого й незграбного синтезатора, що імітував зовнішній вигляд старовинного механічного рояля... А втім, ні. Це й був механічний рояль! Навряд чи

старовинний, але справжній. Музичний інструмент без жодної електронної начинки, в якому звуки народжувалися від ударів по металевих струнах спеціальних молоточків, що приводилися в рух натисканням клавіш. Було видно, що Рашель отримувала величезне задоволення від гри на такому рідкісному інструменті, хоча іноді від незвички ледь відчутно збивалася.

Після „Місячної сонати“ донька майже без переходу почала „Елізі“ — ще одну п'єсу геніального композитора позаминулого тисячоліття. А я обережно, щоб не відволікати Рашель, підійшов до найближчого стільця і сів. Тільки тоді помітив, що в кімнаті є ще одна людина — огрядний чоловік років на п'ятнадцять старший від мене, з посрібленими сивиною скронями й круглим добродушним обличчям. Коли наші погляди зустрілися, він легенько кивнув мені головою, але не зронив ні слова. Лише коли відзвучали останні акорди мелодії, він повагом підвівся зі свого місця й чинно заплескав у долоні. Я теж встав і приєднався до оплесків.

Рашель швидко озирнулася, миттю підхопилася й підбігла до мене.

— Привіт, татку! — сказала вона, поцілувавши мене в щоку. — Нарешті ти прокинувся. А мама ще спить?

Я не одразу збагнув, про кого вона питає. А коли зрозумів, що йдеться про Анн-Марі, то подумки вилаяв себе за нетямущість. Ми вже на Новоросії, отже, наша гра почалася. І від того, чи добре ми впораємося зі своєю роллю, залежить наше життя.

— Спить як убита, — відповів я. — Ти давно прокинулася?

— Ще дві години тому. Відчуваю, що виспалася на три доби наперед. Міцним же зіллям нас накачали!

Тим часом чоловік підійшов до нас і пояснив:

— Мені не радили будити вас за допомогою стимуляторів. Поспішати вам поки нікуди. — Він простяг мені руку. — Давайте знайомитися, сер. Я Руслан Ковальов, хазяїн цього будинку.

— Дуже приємно, — відповів я, потискаючи його пухку долоню. — На жаль, я не знаю свого імені. *Тутешнього* імені.

— Вас звати Стив МакЛейн, вашу доньку — Рейчел, а дружину — Енні.

— Круто! — вихопилось у мене. — Тобто я хотів сказати — чудово.

Ковальов стримано усміхнувся.

— Міс Рейчел висловила своє задоволення такими ж словами. Хоча для нас це звична практика — вигадані імена для тимчасових агентів мають бути якомога ближчі до справжніх, щоб швидше до них звикнути. А збіг ініціалів — узагалі ідеальний варіант.

— Це стосується не тільки тебе, тату, — втрутилася Рашель. — А й мене теж. І Ан... і мами. Вона, одружившись з тобою, просто додала твоє прізвище до свого дівочого і стала місіс Престон-МакЛейн. А я, якщо раптом забудуся й почну говорити „Ле...“, зможу виправитися: „Лейн, Мак-Лейн“.

— Дуже добре, — сказав я. — Ми вже тут легалізовані?

— Відомості про вас внесені до імміграційної бази даних. Це було просто — зараз у нас такий бедлам, що виявити фальсифікацію абсолютно неможливо. Щоправда, могла бути проблема з отриманням посвідки на проживання, але ми її владнали завдяки нашій людині в міській управі.

— А що за проблема? — поцікавився я.

— Зараз поясню. Але спершу ходімо на кухню, я нагодную вас. Ви, певно, зголодніли.

Ще б пак, зголоднів. Аби втамувати мій голод, знадобилося дві повні тарілки рису зі смаженою бараниною, родзинками та безліччю спецій (ця страва називалася пловом і була дуже смачна), а також чималий шмат твердого сиру.

Ковальов тим часом розповідав:

— Власне, життєвого простору на нашій планеті вистало. До війни Новоросію населяло близько п'яти мі-

льярдів людей, а коли сто двадцять років тому чужинці переселили до нас землян з Росії, країн Кавказького регіону та Середньої Азії, нас стало понад сім мільярдів. Ну а потім... потім сталася та сама історія, що й на інших людських планетах. Різко впала народжуваність, багато наших співвітчизників — і старих, і нових — втратили будь-який стимул до продовження роду. Заборони уряду на вживання контрацептивних засобів, оголошення поза законом абортів і решта подібних заходів не принесли бажаного ефекту... Втім, я бачу, що вам це добре відомо. Більше третини наших міст стоять пустою, а в усіх інших, за невеликим винятком, збезлюдніли цілі квартали і навіть райони. До згаданих винятків належать лише кілька крупних мегаполісів — Верхній Новгород, Аллах-Юрт, Христовоздвиженськ і, звісно, столиця — Санкт-Ніколайбург, на околиці якої ми зараз перебуваємо. Коли альви почали переселяти до нас людей з Аррана, Землі Вершиніна і Есперанси, наш государ видав указ, що переселенці повинні насамперед обживати спустілі райони. А губернатори густонаселених міст, у тому числі Ніколайбурга, пішли ще далі: з государевого дозволу вони запровадили для всіх інопланетників обов'язкову реєстрацію й отримання посвідки на проживання — щось на зразок старих добрих віз. — Ковальов неохвально гмикнув. — Певна річ, це зроблено з найкращих спонукань, щоб уникнути масового напливу мігрантів. У покинутих містах переселенцям допомагають альви — забезпечують їх продовольством, медикаментами, всіма предметами першої необхідності, устаткуванням для ремонту житла, відновлюють занедбану інфраструктуру, навіть налагоджують роботу давно зупинених фабрик і заводів. Ну а тут увесь клопіт про них повністю ліг би на нас, а наш уряд від цього не в захваті.

— Так, розумію. І під яким же приводом ми отримали посвідку на проживання?

— Головним чином тому, що я виявив готовність узяти вас на своє повне забезпечення.

— З доброти душевної?

— Ні, через Енні. Вона висококласний інженер мережових комунікацій, а в телекомпанії, де я працюю, гострий брак кваліфікованого персоналу. Я надаю їй роботу, а вашій сім'ї — житло. Відтепер весь другий поверх цілком у вашому розпорядженні. Там є невеличка вітальня, дві спальні з ваннами, кабінет і бібліотека.

— Ви живете в цьому будинку сам? — запитав я, окинувши поглядом обстановку кухні, яка була зовсім не схожа на холостяцьку.

— Ні, у мене є дружина, Ірина. Позавчора я відправив її на тиждень погостювати у доньки й онучок. Відразу попереджаю, що вона не посвячена в мою підпільну діяльність, хоча здогадується про неї. Коли Ірина повернеться, постарайтеся поводитися якомога природніше. Я повністю ручаюся за її лояльність. Якщо вона зрозуміє, що ви не ті, кого з себе вдаєте, то не кинеється доносити на вас у царську охоранку, а зробить вигляд, ніби нічого не помітила. Та все одно обережність не зашкодить.

За кілька хвилин, коли я вже пив каву, в кухні з'явилася Анн-Марі. На відміну від мене, вона швидко зорієнтувалася і відразу увійшла в роль: ввічливо привіталася з господарем, потріпала Рашелину чуприну із словами: „Привіт, доню“, потім узяла мене за руку й лагідно зазирнула мені в очі.

— Доброго ранку, любий.

— Здрастуй, Енні, — трохи сторопівши, відповів я.

А Руслан Ковальов задоволено кивнув:

— Бачу, місіс Престон-МакЛейн не матиме особливих проблем з адаптацією.

— Отже, так мене звати? — сказала Анн-Марі, влаштовуючись за столом. — Дуже непогано. А далі?

Пригощаючи її сніданком, Ковальов повторив те, про що вже встиг розповісти мені. Потім вручив нам підроблені арранські документи, тимчасові імміграційні посвідки (справжнісінькі, за всіма правилами видані ново-російською владою) і лазерний диск, де були записані всі

подробиці нашої легенди.

Рашель уважно вивчила своє посвідчення особи і з сумнівом мовила:

— А чи не надто ви занизили мій вік? Ну нехай би вже вісімнадцять. Але сімнадцять, здається, замало.

— Якраз нормально, — сказав я. — У твоєму віці дівчата виглядають по-різному. Одні видаються старшими за свої роки, інші — молодшими. Ти будеш з молодих та ранніх.

— Окрім того, — додав Ковальов, — це дасть нам змогу влаштувати міс Рейчел до одного класу з юнаком, який нас дуже цікавить.

— А-а, — протягла Рашель. — Хай так. Сімнадцять — то сімнадцять. Доведеться прикидатися малоліткою.

— А ось мені додали майже три роки, — озвалася Анн-Марі. — Виходить, що я народила тебе в двадцять. Якраз нормально.

— І додаткові компліменти вам ґарантовані, — галантно зазначив Ковальов. — Тепер казатимуть, що ви виглядаєте молодшою за свій вік не на десять років, а на всі тринадцять.

У відповідь вона лише мовчки всміхнулася.

Після сніданку ми з Анн-Марі по черзі прийняли душ, переодяглися у все чисте (шафи в спальні були завбачливо укомплектовані різноманітним одягом наших розмірів), а потім разом із Рашеллю засіли за вивчення своєї легенди і провели за цим заняттям увесь день, перериваючись лише на обід і вечерю. Наша історія, як і належало агентам, була проста й нехитра, але ретельно розроблена. Навіть надто ретельно, враховуючи стислі терміни, в які її підготували. За обідом Анн-Марі висловила з цього приводу своє здивування, проте наш господар розставив усе на свої місця.

— Ми просто скористалися однією із заготовок, призначених для легалізації чергових розвідників, — пояснив він. — Тільки й того, що трохи підправили ваші імена й додали до вашої сім'ї доньку.

Близько опівночі (доба на Новоросії триває двадцять п'ять з гаком годин) Рашель, усупереч її ж власному твердженню, що виспалася на кілька днів наперед, почала відчайдушно позіхати. Ми відіслали її спати, а за півгодини й самі вирішили, що на сьогодні досить. Попереду в нас було ще кілька днів на адаптацію, тож ми могли спокійнісінько відкласти заучування всіх дрібних фактів нашої біографії на завтра.

Як і будь-якому нормальному подружжю, спати нам довелося в одній кімнаті й мало того — в одному ліжку. За минулий тиждень ми вже звиклися з цією думкою, проте, опинившись удвох у спальні, почувалися ніяково.

— Добре хоч ліжко велике, — сказала Анн-Марі.

— Так, це добре, — невпевнено погодився я.

Ми трохи помовчали.

— Гаразд, — озвалася Анн-Марі. — Зробимо так: ти перевдягнешся у ванній, а я — тут. Коли буду готова, покличу. Домовилися?

Я кивнув на знак згоди, дістав із шафи чорну шовкову піжаму й вийшов у ванну. Перевдягнувся, почистив зуби і став чекати. Невдовзі зі спальні долинув голос Анн-Марі:

— Можеш заходити, Стіве.

У кімнаті панував напівморок — верхнє світло було вимкнене, горів лише тьмяний нічний світильник. Анн-Марі лежала з правого боку ліжка, натягнувши ковдру майже під саме підборіддя. Я ліг зліва й втупився поглядом у стелю.

— Ти спиш на спині? — поцікавилася вона.

— Звичайно.

— Не хропеш?

— Поки ніхто не скаржився.

Пауза.

— Цікаво, — знов озвалася Анн-Марі, — ми щовечора будемо так бентежитись?

— Хтозна. Але сподіваюсь, що незабаром звикнемо один до одного.

— Як думаєш, коли?

— Усе залежить від... — Я затнувся.
— Від чого?
— Ну... від наших стосунків.
— Ага, — протягла вона. — Здається, я розумію, до чого ти хилиш.

Я зніяковів.

— Вибач, Анн... Енні, я не хотів тебе образити.
— Я не ображаюся. А ти справді хочеш мене?
— Якщо чесно, то не відмовився б.
— Чому?
— Ти дуже приваблива жінка.
— І цього для тебе досить?
— Зазвичай чоловікові цього цілком вистачає. Особливо коли він вільний.
— А ти вільний?
— Уже два роки.
— Я маю на увазі неформальні шлюбні зобов'язання.
— Тоді... тоді не знаю.
— Ти все ще кохаєш матір Рашелі?
— Може. А може, й ні. Не впевнений. Кохання взагалі дивна штука. Адже я кохав і свою першу дружину, проте розлучився з нею.

Анн-Марі перевернулася на бік, спиною до мене.

— Тобі легше, — сумно промовила вона. — А от я... Ти знаєш, що в мене був роман з Арчібальдом?

— Так, чув про це.

— У нас нічого не вийшло... Вірніше, не вийшло в Арчібальда. Врешті-решт він пішов від мене й незабаром одружився з Рітою. А я... — Анн-Марі гірко зітхнула. — Розумієш, після Арчібальда у мене не було жодного чоловіка. Жоднісінького. Аж сім років. Це жахливо, нестерпно, та я нічого не можу з собою вдіяти.

Ми замовкли. Я не знав, що відповісти на цей крик душі. Будь-які слова тут були б зайві.

Через кілька довгих хвилин Анн-Марі сказала:

— Ну гаразд, пора спати. На добраніч, Стіве.
— На добраніч, Енні, — відповів я.

Ще цілих півгодини я витріщався в стелю, аж поки заснув.

15

Призахідне сонце сховалося за хмарою, і на землю спала тінь. Зашарудівши листям у кронах дерев, подув прохолодний вітер. З мінарета найближчої мечеті гугняво заволав через гучномовець муедзин, закликаючи правовірних до чергового намазу. Ніби вторячи йому, здалека долинув передзвін, що сповіщав православних про початок вечірньої служби. За огорожею парку, широким проспектом мчали потоки автомобілів, тротуарами крокували перехожі, поспішаючи у своїх справах, у небі сновигали флаєри.

Життя в Ніколайбурзі йшло своїм трибом, розмірено й буденно, наче нічого особливого й не сталося. Ніби не було недавньої атаки ґаббарів і над планетою не нависала загроза ядерного бомбардування. Наче не існувало півтора мільярда переселенців, які зараз обживали покинуті міста й села. Городяни убезпечили себе від напливу мігрантів-дармоїдів государевим указом і на тому заспокоїлись. Решта — не наша проблема, вирішили вони, хай цим займаються інші. Хоч би й альви...

Так само поводитися мешканці Новоросії чотири роки тому, коли в їхню систему ввійшов людський флот. Переважна більшість просто чекали на звільнення і майже нічого не робили, щоб наблизити цю мить. Не останню роль тут зіграв цар Олександр IX, який закликав новоросійців зберігати спокій і, цитую, „не піддаватися на провокації“, а народ, що звик завжди й у всьому слухатися свого государя, послухався й цього разу. Були, щоправда, окремі вогнища опору, то тут, то там спалахували стихійні повстання, але їх швидко й без особливих зусиль приборкували. Альви ж, не побоюючись за свої тили, кинули проти нас усі наявні в системі сили й не дозволили нам вчасно заблокувати дром-зону. Коли ж на допомогу союзникам

прибули дварки, ми були змушені відступити.

„Ось наочний приклад шкідливості деспотії,“ — розмірковував я, сидючи на одній із лавок, що вишикувалися уздовж широкої паркової алеї. — „Будь-якої деспотії, навіть найдоброзичливіше налаштованої до своїх громадян. Таки мав рацію Падма, безумовно, мав, коли відмовлявся суміщати функції монарха й голови уряду. Звідси один крок до авторитаризму, який придушує особистість, позбавляє людей права жити власним розумом і самостійно ухвалювати рішення, перетворює народ на безликий натовп, який слухняно й бездумно йде за своїм поводитирем...“

На Новоросії ми перебували вже сьомий день. Позавчора, в понеділок, Анн-Марі була зарахована до штату телекомпанії, де працював Руслан Ковальов, а Рашель уперше пішла на заняття до місцевої школи. Донька була не в захваті від перспективи повернення в дитинство, проте розуміла, що це необхідно — як для конспірації, так і для виконання поставленої перед нею та її загоном задачі.

Що ж до мене, то найближчі кілька місяців робота за фахом мені не загрожувала. Згідно з моєю легендою у себе на батьківщині я був льотчиком (що, в принципі, було суцєю правдою), але в Державній канцелярії цивільної авіації, куди я поткнувся зі своєю арранською ліцензією, мені дали відкоша. Урядовець, з яким я розмовляв, запевнив мене, що у зв'язку з різким приростом населення планети вони таки потребують поповнення льотного складу, оскільки мало не щодня відкриваються нові рейси. Проте спершу я маю досконало оволодіти російською мовою та пройти курс перекваліфікації, щоб призвичаїтися до прийнятих на Новоросії стандартів. Я явно був не першим інопланетним пілотом, що пропонував свої професійні послуги, бо на прощання мені видали диск з англійським та іспанським перекладами Статуту цивільної авіації Новоросії, відповідними термінологічними словниками, а також пропуском на вільне відвідування лекцій

у Ніколайбурзькому льотному училищі.

Таким чином, я отримав офіційний статус тимчасово безробітного, а це було далеко не зайвим, і тепер міг приступити до виконання свого завдання. Найголовнішого завдання, заради якого мене, власне, сюди й направили. А наглядати за групою агентів-школярів — це так, на додаток...

З-за верхівок дерев з'явився легкий двомісний флаєр, що йшов на бриючому польоті. Над алеєю він почав знижуватися, швидко уповільнив хід і приземлився на порожньому майданчику метрів за двадцять від мене.

Одразу в моїй кишені задзвонив телефон. Я натис кнопку й сказав:

— Слухаю.

— Це я, — була лаконічна відповідь. — У флаєрі.

— Добре, йду.

Я підвівся з лави й попрямував до майданчика. Роздивитися, хто в кабіні, було неможливо: всі вікна флаєра мали затемнення. Проте страху я не відчував, лише хвилювання. Якби мене хотіли схопити, то зробили б це раніше, задіявши в цій операції значно більші сили, ніж двоє бійців, що могли розміститися в цьому флаєрі.

На крайній випадок я мав у своєму розпорядженні один засіб захисту, щоправда, жодним чином не уявляв, як він працює. У браслет мого годинника був вмонтований дуже потужний і надсекретний пристрій, якого не мав більше ніхто — ні Анн-Марі, ні Рашель, ні хлопці та дівчата з її команди. Мене попередили, що до нього слід вдаватися лише в найбезвихідніших ситуаціях. А також повідомили кілька скупих фактів про його дію: а) він спрацює від певного набору ключових слів, мовлених мною, або від нервового спазму — характерної ознаки враження паралізатором; б) він захистить мене; в) він захистить іншу людину, яку я триматиму за руку або за будь-яку іншу оголену ділянку тіла — захист розповсюдиться завдяки біострумам; г) у радіусі кількох десятків метрів стануться значні руйнування, які, проте, не заче-

плять ні мене, ні того (або тих), хто разом зі мною перебуватиме під захистом цього пристрою.

Словом, штука серйозна. Вдома я ховав годинник у сейф, але, вирушаючи куди-небудь, завжди надягав — така була інструкція командування. Якщо при цьому зі мною були Рашель або Анн-Марі, я намагався постійно тримати їх за руку — раптом хтось випадково вистрілить у мене з паралізатора. Коли я перебував з цим диво-годинником на людях, то почувався ходячою бомбою. Відчуття було не з приємних, однак із цим довелося змиритися. Як я вже казав, крім керівництва групою молодих людей я мав іще одне завдання, значно важливіше й секретніше. Інші тутешні агенти, посвячені в цю справу, були психокодовані й не могли нічого виказати на допиті. Ну а мені ні в якому разі не можна було потрапляти в полон...

Я підійшов до флаєра з правого боку, відчинив дверця й, переконавшись, що пасажирське крісло вільне, ковзнув усередину. Рудий альв, що сидів на місці водія, повернув до мене свою волохату морду й привітався:

— Ну, здрастуй, Стефане.

— Здрастуй, Григорію, — відповів я. — За тобою ніхто не стежив? У флаєрі немає жучків?

— Не хвилюйся, усе нормально. Я вжив усіх застережних заходів.

Кілька секунд ми розглядали один одного. Загалом для мене, як і для більшості сучасних людей, усі альви були на один штиб, і розрізняв я їх лише за розмірами та кольором шерсті, проте даний конкретний альв був винятком — я впізнав би його за будь-яких обставин. Сім років тому доля звела мене з Григорієм Шелестовим, це був перший альв, якого я бачив живцем, альв особливий, неповторний — альв, який любив людей. Григорій народився наприкінці XXVI століття, коли наші раси жили між собою дружно, але в результаті аварії корабля він разом із Лайфом Сігурдсоном й Мелісой Гарібальді провів майже тисячу років у гіперпросторі й потрапив у наш буремний час, який професор Аґатіяр назвав епохою жорстоких та

озлоблених підлітків.

Шелестов ніяк не міг змиритися з тим фактом, що люди й альви зараз перебувають по різні боки барикад, він був чужий і для нас, і для своїх одноплемінників. Сім років тому, коли він відлетів на старій яхті Сігурдсона, я не розраховував більше з ним зустрітись. Був упевнений, що Шелестов проживе недовго, повернувшись до свого народу, але я помилявся. Він не лише вижив, а й зайнявся активною громадською діяльністю, а його партія „Новий шлях“ з кожним роком набувала дедалі більшого впливу на політичній арені Альвії. Останніми місяцями він майже весь свій час проводив на Новоросії, оскільки саме йому як кращому фахівцеві з людської раси уряд Альвійської Федерації доручив координувати матеріально-технічне забезпечення та соціальне облаштування переселенців з Есперанси, Землі Вершиніна й Аррана. Наші агенти, за вказівкою керівництва, неодноразово намагалися вступити з ним у контакт, проте Шелестов, хоча й не здавав їх своїм одноплемінникам, навідріз відмовлявся від будь-якої співпраці.

— А знаєш, — нарешті сказав він, — я чекав, що рано чи пізно до мене пришлють або тебе, або Лайфа. Хоча думав, що найімовірніше це буде Лайф.

— Командування визнало мене прийнятнішою кандидатурою. З Лайфом тебе пов'язує дружба, а зі мною... ну, ніби ділові стосунки.

Альв кивнув.

— Це так. Він почувався б ніяково, погрожуючи мені викриттям.

— Про що ти? — здивувався я.

— Про мою поведінку в таборі військовополонених. І про те, як я завадив божевільному Ахмаду викрасти секрет стискувача каналів. Я чудово розумію, що ви маєте на мене компромат, проте не збираюсь піддаватися на шантаж і ставати зрадником. Можете передати всю інформацію моєму уряду, можете занапастити мене, але жодної користі з цього не отримаєте.

Я похитав головою.

— Коли мені доручали зустрітися з тобою, ні про який шантаж не йшлося. Це правда, Григорію.

Шелестов пильно подивився мені в очі.

— Схоже, ти не брешеш, — резюмував він. — Твій погляд щирий, у ньому не відчувається лукавства. Я радий нашій зустрічі, друже-Стефано. Утім, не буду приховувати: з більшим задоволенням я б зустрівся з Лайфом. До речі, як він?

— Непогано. Зовсім непогано. Служить у військово-му флоті, нещодавно отримав чин лейтенанта-командора, це відповідає вашому званню флот-майора, і тепер командує кораблем.

— Вони з Мелісою одружилися?

— На жаль, ні. Меліса відмовила. Для неї він просто друг.

— А шкода... Ну що ж, перекажуй йому мої вітання.

— Спробую переказати, але нічого не обіцяю. Якщо командування вирішить, що Лайф не повинен знати про нашу зустріч, то я мовчатиму. Наскільки мені відомо, він регулярно подає запити в нашу розвідку, чи немає про тебе відомостей, але йому щоразу відповідають негативно. Він вважає, що ти живеш відлюдником на якійсь незаселеній планеті чи просто мандруєш космосом на „Валькірії“. Я донедавна теж так думав і був дуже здивований, коли дізнався про твоє нинішнє становище.

— Часом, озираючись назад, я й сам дивуюся, — зізнався альв. — Перші кілька місяців я справді жив відлюдником, але, зрештою, мене здолала така туга, що я вирішив повернутися до своїх, а там або пан, або пропав. Я був готовий до того, що буду підданий обструкції, розумів, що мене вважатимуть зрадником, але виявилось, що про мене ніхто нічого не знає. Усі мої одноплемінники, з якими я був у таборі Тіхо, загинули. Ти ж чув про це?

— Так, чув. Транспорт, що доправляв їх на батьківщину, прибув у систему Бетельгейзе якраз під час атаки габбарів і був знищений. Загинули й альви, військовополо-

нені, і люди — члени команди корабля.

— Якби не великодушність Лайфа, серед них був би і я, — додав Шелестов, — А так я живий, до того ж з незаплямованою репутацією. Я не повторив своїх колишніх помилок і вже не намагався втовкмачити нинішнім альвам, що своїм статусом космічної цивілізації ми цілком зобов'язані людям. Я обрав іншу тактику і відстоював суто прагматичну точку зору, що війна з людством від самого початку була великою дурістю. Вона не принесла нашому народу анінайменшої вигоди, а її наслідками скористалися головно габбари й частково п'ятдесятники. Це правда, чистісінька правда, але сучасні альви боялися глянути їй у вічі, не хотіли визнати, що їхні прадіди припустилися фатальної помилки, вплутавшись у цю кляту війну. Те, що сталося сім років тому, і те, що відбувається зараз, змусило багатьох прозріти й погодитися зі мною. Таких альвів стає дедалі більше, вони досі не люблять людей, проте не виключають можливості діалогу між нашими расами. Ще років п'ять, максимум десять — і ми зможемо розпочати перемовини про мир.

— Ні, Григорію, не зможемо, — похмуро відповів я. — Зараз людство не готове до цього і ще не скоро визріє для перемовин. Галлійці поголовно заражені ксенофобією, вони не вважають Чужих за рівню — так їх виховували, це було необхідно для їхнього виживання. Люди з інших планет озлоблені проти вас, ними керує страх і ненависть, вони ніколи не подарують вам свого рабського минулого. Потрібно, щоб вирости нові покоління вільних людей, і лише тоді можна буде говорити про якісь перемовини. А поки... — Я безсило розвів руками. — Наш політичний істеблішмент, військова верхівка й інтелектуальна еліта, мабуть, готові до мирної угоди, але переважна більшість пересічних громадян — ні в якому разі. Для них прийнятна лише війна, війна до переможного кінця, до повного винищення всіх Чужих.

Шелестов кивнув.

— Авжеж, я розумію вас. Ви, люди, пережили жахли-

ве століття. Вам буде важко пробачити нас за все заподіне зло. Але ви зумієте, ви завжди вміли прощати. І перемовини розпочнуться раніше, ніж ти думаєш. Але, певна річ, не зараз і не за рік. Саме тому я відмовлявся зустрічатися з вашими тутешніми агентами. Це не були б переговори, це було б банальне вербування. А я вже казав, що не збираюся ставати зрадником. Так, я за людей, але разом з альвами.

— Проте ти погодився на зустріч зі мною.

— З тобою — це інше. Як і з Лайфом. До того ж я здогадуюся, навіщо тебе прислали. Справа у кварковій бомбі, яку ми застосували проти ґаббарів. Ви стурбовані цим, так?

— Це так, Григорію. Ми стурбовані, але не зовсім так, як ти думаєш. Ми не боїмося, що ви застосуєте цю зброю проти нас, бо знаємо, як вона діє. Ми називаємо її странґлетним запалом.

Альв недовіжливо уп'яв у мене свій погляд.

— Ви знаєте? Ви також її винайшли?

— Причому давно. А щоб ти не вважав мої слова блефом, я розповім тобі про принцип дії зброї і поясню, чому ваш уряд застосував її проти Джейхани, яка знаходиться у Великій Маґеллановій Хмарі, за межами Ґалактичної Спіралі.

І я переказав йому все, що знав про странґлетний запал, включно з тим, що тепер на всю Маґелланову Хмару чекає ланцюгова реакція вибухів Наднових. Вислухавши мене, Шелестов хвилину приголомшено мовчав, потім витер волохатою рукою піт з носа й прохрипів:

— Це... це просто жахливо! Такої зброї не повинно існувати в природі... Заради Бога, друже Стефане, скажи, що ти перебільшуєш!

— На жаль, не перебільшую. Усе це — чистісінька правда. Ви володієте зброєю надзвичайної руйнівної сили, такою потужною, що її неможливо використовувати у війні. Це все одно, що підпилювати гілку, на якій сидиш. Ви підірвали сонце Джейхани, прирекли на знищення Ве-

лику Магелланову Хмару з усіма ґаббарськими світами. І все, крапка — це максимум, що ви могли зробити. Зараз ваші вороги й союзники тремтять перед вами, але правда рано чи пізно впливе. Вас і надалі боятимуться, але вже не як грізного супротивника, а як терориста, що сидить на термоядерній бомбі з активованим підривником і погрожує винищенням цілому місту. От тільки з міста втекти можна, а з Галактики — нікуди.

— Отже, ти хочеш, щоб я попередив наш уряд про небезпеку?

— Це вже зроблено без мене. А ваше керівництво відповіло щось на кшталт „не вчи вченого“ і люб'язно повідомило, що попереднє випробування странґлетного запалу було проведено в зоряному кластері IC 4499, тож небезпеки розповсюдження ланцюгової реакції на всю Галактику немає.

— То в чому ж тоді річ? — запитав альв. — Навіщо тебе прислали до мене?

— Щоб ти врятував свою расу від знищення.

— У якому значенні?

— У прямому. Ти маєш два місяці на те, щоб з'ясувати, хто з людей виказав вам секрет странґлетного запалу, або кваркової бомби, як ви її називаєте. Інакше наші війська атакують усі ваші системи, і на кожну планету буде скинуто ґлюонну бомбу. Ми знищимо вас, Григорію, а зараз знищимо й решту рас. Нас не зупинить навіть те, що ви тримаєте заручниками наших братів; ми пожертвуємо ними задля порятунку решти людства. Люди налякані, зрозумій це. Нас дуже мало, щоб воювати з вами за правилами, дотримуючись принципів гуманізму, коли у ваших руках така страшна зброя. Якраз перед моїм відльотом стало відомо про скликання позачергового засідання обох палат Національних Зборів Терри-ґаллії, а на порядок денний винесене одне-єдине питання — ухвалення резолюції, що зобов'яже уряд вжити адекватних заходів. Пояснювати тобі, що означає вислів „адекватні заходи“, гадаю, немає необхідності. Можна не сумніватися,

що парламенти решти планет ухвалюють аналогічні рішення.

Знову запала мовчанка. Шелестов перетравлював мій ультиматум. Вірніше, ультиматум нашого керівництва.

— Ти хочеш сказати, що секрет кваркової бомби ми отримали від одного з ваших? — нарешті підсумував він. — Ти навіть не припускаєш, що її винайшли наші вчені? Звідки у тебе така впевненість?

— У цьому впевнений не я, а ті, хто надіслав мене, хто знає більше, ніж я. Ці люди виклали мені свої аргументи, і я визнав їх слушними. Вони уповноважили мене розповісти все тобі, щоб і ти міг переконатися.

— Я слухаю тебе, друже-Стефане.

— Отже, — почав я, намагаючись дослівно пригадати те, що говорив мені адмірал Дюбарі, — понад сто років тому, ще на початку війни, галлійські вчені зробили одне фундаментальне відкриття. Це відкриття було випадковим, воно на багато століть, а може, й тисячоліть, випередило розвиток сучасної науки. Похідними цього відкриття стали такі розробки, як технологія керування каналами, синтез кваркової речовини для странглетних запалів, принцип генерації квазіглюонів, за яким згодом створили глюонну бомбу, і багато іншого. Якби альвійські вчені зробили таке саме відкриття, тоді ваш уряд ні за що не пішов би на застосування странглетного запалу.

— Чому? Не розумію.

— Бо ваші лідери не дурні, вони б не стали показувати людям, що альви володіють такими знаннями. Знаннями, які в майбутньому дозволили б вам винайти спосіб стиснення каналів і захистити всі свої системи від зовнішнього вторгнення. Ці знання дали б вам безліч найдосконаліших технологій, які й не снилися іншим расам. Враховуючи чисельність вашого народу, це зробило б вас безперечними володарями Галактики, а ми, люди, знову перетворилися б на парій. — Я похитав головою. — Ні, Григорію. Якби це було так, ви б не застосовували странглетний запал, а обмежилися ядерним бомбардуванням

кількох менш значних ґаббарських світів. Ви б таємно займалися створенням стискувачів каналів, щоб одного чудового дня решта рас із жахом виявила, що всі ваші дромзони надійно заблоковані. От тоді б ви задали жару і ґаббарам, і людям. Перших ви подолали б своєю технічною перевагою, а нас — чисельністю.

— А якщо припустити, що ми таки зробили це відкриття, — сказав Шелестов. — Просто наш уряд погарячкував з атакою на Джейхану.

— Це виключено. Подумай трохи, і ти сам усе зрозумієш. Коли знаєш те, що я розповів, хіба важко наперед прорахувати реакцію людей? Вона очевидна, вона напрошується сама собою: негайно знищити всіх альвів, поки вони ще вразливі, поки не навчилися блокувати свої дромзони і не винайшли ґлюонної бомби. І те, що твій уряд (в якому, повторюю, сидять далеко не дурні) не передбачив такої різкої реакції, свідчить про одне: ви не зробили цього відкриття, вам узагалі невідомо, що странґлетний запал безпосередньо пов'язаний з рештою наших розробок.

Альв замислився.

— Що ж, у твоїх словах є резон. Але ти не врахував одного.

— Чого ж?

— Ти сам казав про терориста, який сидить на термоядерній бомбі. Припустімо, ви почнете нас знищувати. А ми у відповідь заявимо: зупиніться, інакше ми підірвемо до дідька всю Ґалактику.

— Ну підривайте, біс із вами. Ви всі загинете, а ми врятуємося. Ми втечемо так далеко, що вам нас ніяк не дістати. Ми почнемо нове життя в інших ґалактиках.

— В інших ґалактиках?! — вражено перепитав Шелестов.

— Так, друже мій альве, саме так. Якби ви зробили це відкриття, то знали б, що в перспективі воно дає змогу досягти сусідніх ґалактик. Не відразу, не в найближчі роки, але з часом. І ваше керівництво чудово розумі-

ло б, що шантаж не спрацює, що ми, коли не залишиться нічого іншого, самі підемо на знищення нашої Галактики, тільки б позбутися вас, щоб ви більше нам не загрожували. Отож, Григорію, моли того бога, в якого ти віруєш, щоб ваша кваркова бомба виявилася не більше ніж нашим странґлетним запалом, секрет якого ви отримали від людини-зрадника. І ти мусиш допомогти нам знайти його, щоб ми заспокоїлися і не вдавалися до крайніх заходів проти вашого народу. Інакше почнеться така бійня, яку вже ніхто не зможе зупинити.

...Три дні потому з донесень агентів я дізнався, що альв Шелестов подав у відставку зі своєї нинішньої посади під тим приводом, що основну роботу з облаштування переселенців уже завершено, а зрештою справ упрається і його заступник. Сам Григорій на швидкохідному кур'єрському кораблі відлетів на Альвію, щоб повернутися до своїх обов'язків депутата Генеральної Асамблеї Альвійської Федерації, де він представляв партію „Новий шлях“. Було зрозуміло, що Шелестов серйозно поставився до моїх слів про готовність людей винищити всіх альвів і сповнився рішучості врятувати свій народ.

РАШЕЛЬ: ПІДПІЛЬНИКИ

16

Останній урок у суботу офіційно називався уроком виховання, але школярі між собою називали його не інакше, як „розбір польотів“. На ньому підбивався підсумок усього навчального тижня, виставлялися оцінки за поведінку, відстаючи з тих або інших предметів отримували прочухана, а відмінники — заохочення. Урок виховання вела наша класна керівниця, пані Ніканорова, вірніше, Надія Петрівна — тут було прийнято називати старших на ім'я й по-батькові.

— А зараз МакЛейн, — сказала вчителька, ковзнувши поглядом по екрану термінала. Потім глянула на мене й доброзичливо запитала: — Ну, як ти, Рейчел? Освоїлася вже в новому колективі?

Я невизначено знизала плечима.

— Потроху освоююся, місіс... тобто Надіє Петрівно. Хоча важко.

— Певна річ, важко. Легко й бути не могло. Інші умови життя, мовний бар'єр... До речі, ти набагато краще розмовляєш російською, ніж тиждень тому. Сподіваюся, не зловживаєш гіпнолінгвістичними курсами? Ефективний метод, не заперечую, але він шкідливо впливає на нервову систему. Особливо в юному віці.

— За цей тиждень я жодного разу не скористалася гіпнозом, — відповіла я чесно. — Просто маю схильність до мов.

— Це добре. На заняттях уже все розумієш?

— Так... майже.

— А взагалі, як почуваєшся в нашій школі? Є якісь претензії?

— Ні, жодних. Усе гаразд. Я всім задоволена.

Моя остання відповідь була нещирою. Насправді ж

лише за тиждень навчання школа остаточно дістала мене. Справа навіть не в тому, що я мусила вдруге проходити вже вивчене, це я ще могла стерпіти; врешті-решт, недарма кажуть, що науки корені в повторенні. На мене тисла сама шкільна атмосфера — тюремна атмосфера. Це відчувалося не лише в школі (хоча тут найгостріше), а всюди — бо Новоросія була однією величезною в'язницею. Навіть двічі в'язницею — ззовні контрольована чужинцями, а зсередини поневолена власним урядом.

А я не звикла жити в невольній країні, для мене це було дикунство. Пам'ятаю, потрапивши на материкову частину Магаваршії, де існувала м'яка форма соціалізму, я мало не виказала себе вже в аеропорту, коли спробувала розрахуватися за обід „живими“ грошима. Втім, на Новоросії соціалізмом і не пахло, тут був типовий державно-монополістичний капіталізм (що, з мого погляду, ще гірше), до того ж приправлений диктатурою у формі абсолютної монархії з повною відсутністю будь-яких виборних інститутів влади. Останнє було для мене не просто дикунством, а справжнісіньким мракобіссям, якимось середньовіччям а-ля Іван Грозний або Чезаре Борджа.

Проте доводилося звикати. Добре, що не на все життя, а лише на кілька місяців, необхідних для виконання завдання. І ще, на відміну від більшості членів нашого загону, я не мусила вдавати із себе місцеву, прикидатися звичною до тутешніх порядків і постійно стежити за собою, щоб не припуститися анінайменшої помилки. Я була просто дівчинкою з іншої планети, якій тут усе в дивовижу і яка погано орієнтується в місцевих реаліях...

— Отже, так, — продовжувала Надія Петрівна, — оцінок у тебе ще немає. Це нормально — наші вчителі поки знайомляться з тобою. Проте викладачі точних і природничих наук уже відзначили, що твої знання з їхніх предметів відповідають вимогам нашої школи. А от з гуманітарними дисциплінами складніше. Тут тобі доведеться займатися додатково, за спеціальною програмою. Особливо це стосується новоросійської літератури, історії, а та-

кож — і насамперед — основ держави і права.

Темноволосий хлопець, який сидів через парту від мене, Олег Рахманов, стиха пирхнув:

— Теж мені головний предмет!

Вчителька суворо зиркнула на нього.

— Що ти сказав, Олеже?

Рахманов на секунду зам'явся, потім зухвало глянув на Надію Петрівну й відповів:

— Я кажу, що основи нашої держави і права можна висловити в кількох словах. Передовсім у нас немає права взагалі, а є тільки держава, вся влада в якій — і законодавча, і судова, і виконавча — належить цареві. Це — основи, а решта вже похідне.

— Ти дуже спрощуєш нашу політичну систему.

Проте Олег не здавався.

— Не можна спростити те, що й так уже просте до примітиву. Вся наша система базується на одному-єдиному засадничому принципі: государ мудрий, він найліпше знає всі потреби своїх підданих. Російський народ сторіччями мріяв про доброго царя-батька, який би дбав про нього й ухвалював за нього всі рішення. І ось, у космічну добу, ми втілили цю наївну селянську мрію в реальність і так завзято, що переплюнули всі відомі в історії монархії. Навіть у Людовіка Чотирнадцятого було менше влади, навіть імператор Нерон мусив рахуватися з думкою римського сенату; зате наш государ може робити все, що йому заманеться. Що б він не зробив, усе буде законно, бо сам він і є закон.

— А на уроках і на іспиті ти говорив зовсім інше.

Олег нахабно осміхнувся.

— Атож, точнісінько за шкільною програмою. Я ж не хотів отримати погану оцінку в атестаті.

— Ти заробив „відмінно“.

— Ще б пак! І тепер можу говорити, що думаю. Адже государ милостиво гарантує нам свободу слова.

Класна керівниця скрушно похитала головою.

— Ну що ж... Тоді залишся після уроку, обговоримо це питання.

Коли „розбір польотів“ закінчився, я вийшла зі школи однією з перших, але не поїхала додому, а подалася до розташованої неподалік кав'ярні „Троє поросят“, де подавали соки, молочні коктейлі, морозиво, солодощі, тістечка тощо. Цей заклад користувався популярністю серед учнів молодшої і середньої школи, а старші школярі, що вже зараховували себе до категорії дорослих, як правило, обходили його десятою дорогою.

Оскільки сьогодні була субота — вихідний у „малечі“, у кав'ярні було порожньо. Я купила коктейль, влаштувалася за столиком на відкритому майданчику й почала спостерігати за виходом зі шкільної будівлі. Мені довелося дочекати понад півгодини й замовити ще один коктейль, поки, нарешті, з'явився Рахманов. Він попрямував до стоянки, де був припаркований його особистий флаєр, а я взяла зі столика телефон і натисла кнопку набору номеру.

За кілька секунд Олег дістав свій телефон і підніс його до вуха.

— Алло?

— Привіт, це я. Впізнаєш?

— Ще б пак! З твоїм акцентом... Де ти?

— У „Поросятах“. Хочеш приєднатися?

Він обернувся в мій бік, і я помахала йому рукою.

— О'кей, із задоволенням. — У його голосі пролунали нотки збентеження. — Між іншим, тут дуже смачне морозиво.

Олег крадькома озирнувся навколо й, переконавшись, що в полі його зору нікого зі школярів немає, попрямував до мене. Я не втрималася від посмішки. Який же він ще хлопчисько, дарма що на півроку старший від Валька. Соромиться, бачте, зайти в кав'ярню тільки тому, що тут зазвичай тусується „малеча“.

Купивши дві порції шоколадного морозива, Олег сів напроти й підсунув до мене один із стаканчиків.

— Пригощайся.

— Ні, дякую, — похитала я головою. — Такого не їм.

— Чому?

— Забагато калорій. Боюся погладшати.

Змірявши мене поглядом, Олег усміхнувся. У нього була чарівна посмішка, та й сам він був надзвичайно милим хлопцем, хоч і не красенем. А втім, чоловіча краса — поняття відносне. Швидше для чоловіків годиться інше слово — привабливість. А Олег був дуже привабливий, до того ж розумний, товариський, за словом до кишені не ліз. Він відчайдушно загравав з усіма дівчатами в класі, але явної переваги нікому не надавав. Зі мною поки тримав дистанцію — чи то просто примірявся до новенької, чи трохи боявся. Я виглядала старшою за свої сімнадцять (точніше, не свої, а ті, що були записані в моїх документах), поводитися дуже солідно й (що правда, то правда) була вродливіша за решту дівчат.

— Не думаю, що тобі це загрожує, — сказав Олег. — З такою фігурою!

— От я її й бережу. Тож доведеться тобі з'їсти обидві порції.

— Нема проблем. — Він зачерпнув ложечкою шматок морозива й відправив собі до рота. — До речі, ти тут просто так чи чекала на мене?

— А як чекала, то що?

— Тоді я в захваті.

Я гмикнула.

— Не поспішай з висновками. Я лише хотіла сказати, що ти дурний хлопчисько.

— Чому це?

— Та тому, що твоя бравада на уроці була призначена для мене. Щоб я звернула на тебе увагу.

Олег густо зашарівся.

— Овва! Які ж ви проникливі!

Я здивовано зиркнула на нього і з сарказмом промовила:

— То ми вже перейшли на „ви“, Олеже Ібрагімовичу? Але попереджаю, мені дуже не подобається бути Рейчел Стівенівною. Звучить дуже нездоладно.

— Ні-ні, ти неправильно мене зрозуміла. Під „вами“ я мав на увазі тебе і Надію Петрівну.

— А вона теж здогадалася?

— Ага. І задала мені прочухана.

— Добряче влетіло?

— Ні, трохи. Довелося вислухати дві короткі лекції — „слід-бути-лояльним-до-государя“ і „не-викаблучуйся-перед-дівчатами-на-уроках“. А за поведінку я отримав „добре“.

— Ну й чудово. А я боялася, що тебе можуть відрахувати зі школи.

Рахманов недбало відмахнувся.

— Що за дурниці! Нашій планеті, звісно, далеко до демократії, але порядки тут не такі суворі, як ти собі уявляєш. Не плутай авторитаризм із тоталітаризмом, це різні речі, хоча обидві неприємні. На Новоросії інакомислення не заохочується, але й не переслідується. Якби у нас відраховували всіх школярів і студентів, незадоволених монархією і особисто найяснішим государем Олександром Михаличем, то незабаром довелось б закрити половину шкіл і університетів.

— Однак тобі слід бути обережним, — вагомо додала я, для більшої переконливості перейшовши на англійську. Так мені було легше висловлювати свої думки, а Олег, як я вже знала, непогано володів цією мовою. — Надія Петрівна цілком може повідомити про твої висловлювання в царську охоранку... тобто у Государеву Таємну Службу. А як там знайдеться завзятий служака, якому зараз нічого робити, і від нудьги він вирішить зайнятися тобою? У результаті ти поставиш під удар не тільки самого себе, а й своїх товаришів.

Олег миттєво напружився.

— Про що ти, Рейчел?

— Ти чудово розумієш, про що. Про твою... гм... секретну діяльність.

Він довго мовчав, дивлячись на мене широко розплющеними очима, в яких застиг переляк. Нарешті хрипко мовив:

— Як... як ти дізналася?

— Я цього не знала, — спокійно відповіла я. — Просто запідозрила й вирішила взяти тебе на понт. А щойно ти сам себе виказав.

Олег одним махом поглинув вміст свого стаканчика. Дивлячись, як енергійно він жує холодне морозиво, мені звелю щелепи. А він негайно взявся за другу порцію.

— Послухай... е-е... а чому ти мене запідозрила? Я в чомусь припустився помилки? Не так поведився?

— Та ні. По-моєму, все нормально. Просто ти відразу, ще з першого дня нагадав мені одного хлопця, з яким я вчилася в школі на Аррані. Ніколи не помічала за ним нічого підозрілого і вважала його звичайнісіньким хлопчиськом, таким самим, як і всі інші, хіба розумнішим і серйознішим, ніж решта. Але одного разу Шон — так його звали — не прийшов до школи, а нам сказали, що він розбився на флаєрі. Пізніше стало відомо, що вся ця історія про аварію — суцільна брехня, сфабрикована нашою владою. Насправді Шона було вбито при спробі пробратися на альвійську військову базу й захопити корабель.

— Він був сам?

— Ні, звичайно. Їх було понад десяток — хлопців-школярів, які хотіли втекти з планети й приєднатися до військ людства, щоб боротися проти чужинців. Усі вони загинули. — Я зробила виразну паузу. — Якщо ти плануєш щось подібне, відмовся від цієї ідеї. Альви не дурні, вони надійно охороняють свої бази. Ти й сам накладеш головою, і своїх товаришів занапастиш.

Доївши морозиво, Олег підвівся з-за столика.

— Хочеш, я відвезу тебе додому?

— Не заперечую, — відповіла я. — Проте мешкаю далеченько. У передмісті, в Отраднинську.

— Ну то й що, — знизав він плечима. — Це ж, зрештою, не Сонцевськ. А витратити зайві півгодини мені не шкода.

— Годину, — виправила я. — Півгодини туди й стільки ж на зворотний шлях.

Олег трохи вимушено, але чарівно всміхнувся.

— „Туди“ не рахується. Час у твоєму товаристві я не ризикну назвати змарнованим.

Ми пройшли на стоянку й сіли у флаєр. Він запус- тив двигуна й підняв машину в повітря. Точніше, це зробив автопілот, оскільки Олег був ще неповнолітнім і мав обмежені права на керування флаєром, зокрема, не міг контролювати його вручну над густонаселеними районами або при високій інтенсивності руху.

Хвилин п'ять ми летіли мовчки, обмінюючись швидкими поглядами. Олегове обличчя все ще зберігало розгублений вираз, він раз у раз покусував губи й задумливо супився. Потім рвучко повернувся до мене й запитав:

— А чим саме я нагадав тобі того хлопця, Шона?

Я чекала цього питання, проте не відповіла одразу, а вдала, ніби вагаюся.

— Ну... важко сказати. На перший погляд ви з ним абсолютно різні — і зовні, і характером, і звичками. Але вже від самого початку, спостерігаючи за тобою, я не могла позбутися дивного відчуття дежа вю. І чимдалі воно посилювалось. Я дивилася на тебе, а бачила Шона. Наче він воскреснув і... Ні, Олеже, я не можу тобі пояснити. Це чистісінька інтуїція. Просто у вас із ним є щось спільне — воно помітне, але не піддається аналізу. Якийсь слабкий, майже незримий відбиток. Відбиток подвійного життя... Атож, мабуть, так.

— Шон був твоїм приятелем?

— Тільки не в тому значенні, в якому ти думаєш. Ми були просто добрими друзями.

— Ясно, — сказав Олег.

Після цього він завів мову про космічну війну з чужинцями. Я в основному слухала його міркування, а якщо і вставляла якісь репліки, то пильно стежила за собою, щоб не бовкнути чогось такого, про що мені, дівчині з контрольованої Чужими планети, знати не годилося. Коли ж Олег поцікавився моєю думкою, скільки ще Новоросії чекати на звільнення, я невизначено висловилася в тому сенсі, що в системі Хорса сконцентровано дуже багато альвійських військ, розбити які буде дуже складно. Мовляв, чотири роки тому вже намагалися, проте не змогли.

— А тоді обставини були сприятливіші, ніж зараз, — похмуро зазначив Олег. — Якби наш цар, трясця його матері, закликав народ до повстання... чи сам народ, дідько б його взяв, плюнув на нікчому-государя й повстав, то все склалося б інакше. Але наші дорослі, чума на їхні голови, нічого не робили. Вони просто чекали, вони звикли чекати, поки влада вирішить за них, поки їм скажуть, що треба робити. От якби цісаревич Павло тоді був трохи старшим... — він осікся. — Але тоді всі ми, все наше покоління було дуже юним. Мені якраз виповнилося тринадцять, я рвався воювати з цими клятими волохатими виродками, але батько замкнув мене в моїй кімнаті і все товкмачив: „Государ не велів, государ не велів...“ Тьху на нього з його государем! А коли вночі я спробував зламати силовий екран на вікні своєї спальні, мій любий татусь викликав поліцаїв і попросив мене заарештувати. Цілих тринадцять днів я провів у в'язниці для неповнолітніх, пхом напханій такими ж хлопцями, як я, яких теж здали владі їхні власні батьки... Ти уявляєш, Рейчел?!

Я співчутливо кивнула.

— Авжеж, це жахливо.

— А твої предки? Як би вони вчинили в такій ситуації?

Я замислилася.

— Не знаю, Олеже. Мабуть, вони спробували б зупинити мене, але не за наказом уряду, а з побоювання за моє життя. Проте у в'язницю не відправили б, я цього певна.

Коли флаєр приземлився на майданчику перед будин-

ком Руслана Ковальова, Олег зміряв мене пильним поглядом і сказав:

— От що, Рейчел, я не вірю тобі.

У грудях мені похололо. Невже я зіграла так непере-
конливо? На чому ж він мене впіймав, що я сказала не
так? Отже, все марно...

А Олег після короткої паузи продовжував:

— Ти вдаєш тихеньку й скромненьку, ні до чого не
причетну. Але це не так — ладен дати голову на відсіч.
Я теж маю інтуїцію, і вона підказує мені, що ми з тобою
одним миром мазані. Я відчуваю в тобі споріднену ду-
шу, ти сильна, смілива, непокірна, ти справжній боець. Я
впевнений, що ви з Шоном були не лише добрими друзя-
ми, а й соратниками. Ти входила до його групи і, можли-
во, брала участь у нападі на альвійську базу. Хіба ні?

Я ледве стримала полегшене зітхання. Усе гаразд, усе
чудово! Навіть краще, ніж я сподівалося. Олег з першого
ж разу заковтнув наживку, тепер він у моїх руках...

— Думай, як тобі заманеться, — незворушно відказа-
ла я й потяглася до дверцят. — Дякую, що підвіз. Зустрі-
немося післязавтра в школі.

Проте Олег м'яко притримав мене за плече.

— Стривай, Рейчел, ми ще не закінчили. Ти не відпо-
віла на моє запитання. Адже я відкрився тобі, тепер твоя
черга.

— Ти не відкривався, — заперечила я рішуче. — Я са-
ма тебе розкусила. І якщо хочеш, можеш вважати, що ти
теж мене розкусив. Ось так.

Несподівано він пригорнув мене до себе й жадібно
впився вустами в мої губи. Я була така приголомшена, що
на кілька секунд мене ніби паралізувало. Лише коли Олег
став покривати палкими поцілунками моє обличчя, а йо-
го рука пірнула під мою спідницю, я нарешті схаменулася
й різко відштовхнула від себе нахабу. Потім розмахнулася
і вліпила йому ляпаса.

— Ти що, здурів?!

Олег винувато потупився.

— Вибач, Рейчел, я... я не зміг стриматися. Ти така чудова дівчина...

— Ну й що? Хіба це привід, щоб накидатися на мене? — Я обсмикнула спідницю й поправила розтріпане волосся. — Ви, хлопці, якісь схиблені, їй-богу. У вас один тільки секс у голові.

— Можна подумати, що ви, дівчата, цим зовсім не цікавитеся, — огризнувся Олег. — Ти ж спочатку не опиралася. Навіть відповіла на мій поцілунок.

— Це... це була рефлекторна реакція.

— Та невже? — скептично мовив він, уже цілком оволодівши собою. — Отже, і твої трусики намокли рефлекторно? Ти, люба, кінчила, щойно я обійняв тебе.

Мо обличчя запалало.

— Ти... — пробурмотіла я, згоряючи від сорому й обурення. — Ти... Та пішов ти до біса!

Відчинивши дверцята, я вискочила з кабіни й прожогом кинулася до будинку. Всупереч моїм побоюванням, Олег не подався за мною, виправдовуючись і вибачаючись. Коли я вибігла на ґанок і встромила картку в щілину дверного замка, позаду пролунав характерний шум флера, що підіймався в повітря. Олегові вистачило кебети зрозуміти, що зараз я ладна прикандичити його і найкращий вихід у цій ситуації — забратися геть.

На щастя, в передпокої мене ніхто не зустрічав. Я швидко піднялася на другий поверх, пройшла до своєї кімнати й боязко підступила до дзеркала. Як не дивно, вигляд мала цілком пристойний, хіба що зачіска була трохи зіпсована, на щоках горів яскравий рум'янець, а очі поблискували. Проте всередині я почувала себе справжнісінькою малолітньою хвойдою.

Господи! Що ж це зі мною коїться?...

17

— А знаєш, Рашель, — сказав Валько, — за ці півтора тижні ти помітно змінилася.

Не випускаючи моєї руки, він застрибнув на невисокий парапет, що відмежовував набережну від оповитої вранішнім туманом ріки, пройшов десяток кроків, потім зіскочив назад на тротуар, трохи не наступивши каблуком на носок моєї туфлі. Збоку ми виглядали цілком буденно: хлопець і дівчина прогулюються по малолюдній набережній Хеби-ріки, базікаючи про всілякі дурниці, цікаві лише їм двом.

Насправді наше побачення мало суто діловий характер. Ще вчора ввечері, у суботу, ми домовились зустрітись, щоб підбити підсумки першого етапу нашої місії — пристосування до місцевих умов і встановлення попереднього контакту з кількома школярами, якими дуже цікавилася наша розвідка. За ці десять днів більшість членів нашого загону успішно включилися в роботу, з сімома об'єктами вже був встановлений той самий попередній контакт, а ще в двох випадках відбувся швидкий прорив: у мене — з Олегом Рахмановим і в Естер Леві — з дівчиною на ім'я Аня Корейко.

Власне, зустрічатися з Вальком особисто доконечної необхідності не було, досі ми без проблем спілкувалися по глобальній планетарній мережі, анітрохи не ризикуючи засвітитися. Бувши кібером, Валько забезпечував стовідсоткову безпеку й конфіденційність усіх наших контактів, виступаючи в ролі сполучної ланки між нами. Так, скажімо, вечорами в обумовлений час я навідувалася на вельми популярну серед новоросійських підлітків віртуальну гру „Арнемвенд“, Валько вже чекав мене там, створював мою копію, яка успішно махала мечами й розкидалася закляттями, а ми спокійнісінько розмовляли, і ніхто, за винятком інших кіберів, не міг запідозрити, що негаразд. Проте кібери завчасно відчували наближення своїх колег, тож заскочити нас зненацька, а тим більше підслухати, було неможливо.

Проте під час нашої вчорашньої бесіди я запропонувала зустрітись „в живу“, а Валько відразу погодився. Розумів, що мені, некіберу, віртуальне спілкування не дає від-

чуття реальності, та й сам він, через моє неповне входження в кіберпростір, не сприймав мене з абсолютною достовірністю. Нам же обом хотілося побачити один одного такими, які ми є...

— Змінилася, кажеш? — перепитала я. — І в чому ж?

— Та ніби помолодшала, — всміхнувшись, відповів Валько. — Я зовсім не жартую. Тепер ти й справді схожа на школярку.

Я знизала плечима.

— Ну певно ж! Доводиться грати свою роль.

— Гм, не думаю. Швидше якраз навпаки — ти, нарешті, перестала вдавати з себе дуже дорослу й повернулася в природний для свого віку стан. Це раніше ти грала, коли корчила з себе бувалого космічного вовка. Вперше побачивши тебе в ліфті, одягнену в новенький лейтенантський кітель, я мало не розсміявся — так кумедно ти виглядала зі своєю вдаваною суворістю й неприступністю.

— Тому обізвав мене прапором?

— Ага. Щоб трохи розворушити тебе. І далі продовжив у тому ж дусі. Я відразу зрозумів, що ти дуже мила дівчина, але надто вже серйозно ставишся до свого мундира. А це тобі геть не личить. От зараз ти зовсім інша — розкута й безпосередня. До речі, я сподівався, що на зустріч зі мною ти надягнеш не штани, а сукню чи спідницю.

— Е ні, більше жодних спідниць, — мимоволі вихопилось у мене. — Досить і вчорашнього.

— А що було вчора? — поцікавився Валько.

Я збентежено потупилася. Переказуючи свою розмову з Рахмановим, я ані словом не обмовилася про останній епізод, коли Олег поліз до мене цілуватися. На одну згадку про це мене охоплював пекучий сором. І річ навіть не в тому, що він забрався мені під спідницю; найгірше було те, що тоді я справді відчула оргазм...

Валько подивився на мене проникливим поглядом.

— Так, так, так, — протяг він. — А знаєш, я відразу зрозумів, що ти чогось недоговорюєш. Цей хлопець чі-

плявся до тебе?

Важко зітхнувши, я сіла на край парасету. Валько влаштувався поруч зі мною, і я після деяких вагань розповіла йому геть усе. Навіть про свої змоклі трусики. Не знаю, в чому тут причина, але Валькове товариство налаштувало на цілковиту відвертість. З ним я почувалася легко й невимушено, як з давнім довіреним другом... чи радше як з братом, про якого завжди мріяла. Він вислухав мене з легкою усмішкою — нітрохи не глузливою, а доброзичливою й розуміючою. Потім сказав:

— То це ж чудово, Рашель! Схоже, Рахманов міцно запав на тебе. А може, навіть утюхався. Я буду не я, якщо найближчими днями він не відкриється тобі повністю. Певна річ, за умови, що ти поводитимешся... е-е, належним чином.

Не вірячи власним вухам, я запитливо втупилася в нього.

— Як ти сказав? *Належним чином*?! І що ти маєш на увазі?

— Усе, що знадобиться для виконання завдання, — незворушно відповів Валько. — Від легкого флірту до сексу.

— Що?! — Я мало не задихнулася від обурення. — Ти хочеш, щоб я... я...

— А чом би й ні? Ти ж сама фактично зізналася, що небайдужа до нього. Отже, я не пропоную тобі нічого такого, що суперечило б твоїм бажанням. Навряд чи я схиблю проти істини, коли скажу, що в глибині душі тобі самій хочеться...

— Замовкни! — вигукнула я й відвернулася, аби сховати почервоніле від сорому й збентеження обличчя. — Ти... ти бездушний хлопчисько, Валько! Невже ти зовсім не ревнуєш мене?

— Чому ж, трохи ревную. Але чисто по-братськи. Я б хотів мати таку сестру, як ти, Рашель. Кажу це цілком серйозно. Ти розумна, вродлива, така... така цікава, з тобою дуже приємно спілкуватися. Ще з жодною дівчиною я не

почувався так добре. Але при цьому ти не викликаєш у мене анінайменшого сексуального потягу.

— Взаємно, — сказала я і, не стримавшись, усміхнулася. — Це щодо відсутності сексуального потягу й усього іншого. Так само я ставлюся до тебе. Чи то як до меншого брата, чи як до старшого — тут я ще не визначилася. Бувають моменти, коли ти здаєшся мені справжнісінькою дитиною, а вже наступної секунди все перевертається догори дригом, і тоді вже я почуваюсь поруч із тобою малим дурненьким дівчишком.

— Що вдієш, вади раннього дорослішання. Така доля всіх вундеркіндів... Ох і ненавиджу я це слово! У мене все змішалось — і дитина, і підліток, і дорослий. Боюся, це залишиться зі мною назавжди. Мені наперед шкода мою майбутню дружину. Між іншим, і твоєму майбутньому чоловікові я не заздрю.

— Чому?

— Бо ти дуже діяльна, честолюбна, цілком зосереджена на своїй кар'єрі. Для тебе головне — космічні польоти, битви, а все інше, зокрема й сім'я, на другому плані. Інакше кажучи, — тут Валько несподівано проспівав:

Передовсім, передовсім зорельоти,
Ну а хлопці, ну а хлопці хай заждуть.

— Дурні слова, — стенувши плечима, сказала я. — Але мелодія нічого. Сам вигадав?

— Ні, це наша давня народна пісня. Щоправда, в канонічному тексті співається не „хлопці“, а „дівчата“, але я перефразував її спеціально під тебе. Погодься, досить влучно.

— Гаразд, погоджуюсь. Не можна сказати, що сексуальні питання зовсім не цікавлять мене, проте я ніколи не втрачала голову через хлопців. Бувало, захоплювалася... так, несерйозно. Та вже за тиждень-другий усе минало без сліду, і залишався тільки легкий подив: що я в ньому знайшла?

— Ще б пак! — бовкнув Валько. — З таким батьком, як

у тебе...

Він осікся і прудко відскочив, ухилиючись від мого ляпаса. Кінчики моїх пальців лише ледь ковзнули по його підборіддю. Я хотіла була накинутися на Валька й подряпати його нахабну пику, але потім передумала й залишилася сидіти, спопеляючи його лютим поглядом.

— Та як ти смієш?! Ти...

— Стривай, Рашель, не гарячкуй. Ти неправильно зрозуміла. Я не те хотів сказати.

— А що?

Трохи боязко Валько знову сів поруч, ладен будь-якої миті чкурнути геть.

— Я просто мав на увазі, що в тебе чудовий батько. Ти захоплюєшся ним, адже так?

— Ну, припустімо.

— Ти вважаєш його ідеалом чоловіка й несвідомо порівнюєш з ним усіх знайомих хлопців. А вони, природно, не витримують конкуренції, хоча б через свою молодість. У них немає цілісності натури твого батька, його мужності й рішучості, вони не здаються тобі надійними й упевненими в собі, ну й, нарешті, ніхто з них не носить у петлицях адміральські зірки.

— Батько лише недавно став коммодором, — заперечила я. — Раніше він був капітаном.

Валько посміхнувся.

— Яка різниця, капітан чи коммодор, орли чи зірки. Я про інше. Тільки не вдавай, що не розумієш.

— Ні, я зрозуміла твою думку. — Я трохи помовчала в задумі. — Мабуть, ти маєш рацію. І навіть не мабуть, а точно. Я справді шукаю в усіх хлопцях батькові риси. А свого обранця уявляю схожим на батька з його юнацьких фото... але неодмінно в білому парадному мундирі з капітанськими погонами.

Кілька секунд Валько героїчно стримував сміх, та, зрештою, не витримав і голосно розреготався.

— Ой, не можу!.. Білий мундир... з погонами... капітанськими... — Він витер з обличчя сльози й уже спокій-

ніше, але все ще посміюючись, заявив: — Ти просто чудо, Рашель! Хрестоматійний приклад таткової донечки. У чистому вигляді. Не думав, що такі ідеальні зразки зустрічаються в реальному житті.

Я хотіла відповісти щось уїдливе, але мені завадила мелодійна трель виклику. Я дістала із задньої кишені телефон і глянула на дисплей. Зображення на ньому не було, а номер абонента ні про що мені не говорив.

— Напевно, це він, — сказала я з досадою. — Більше нікому. Дзвонить з якогось таксокому.

— Олег? — про всяк випадок уточнив Валько, миттю урвавши сміх.

— Він.

— Відповідай негайно.

— Ти думаєш, що...

— Я кажу: *відповідай!*

— Ну, гаразд. — Я натисла кнопку й мовила: — Так, слухаю.

— Будь ласка, Рейчел, не відключайся, — відповів телефон Олеговим голосом. — Це я.

Тим часом Валько безцеремонно присунувся до мене впритул, нахилив голову й почав слухати разом зі мною.

— Так, я впізнала тебе, — вдавано сухо відповіла я. — Чого тобі?

— Маю одну пропозицію... Тільки не відмовляйся відразу, спершу вислухай.

— Гаразд, вислухаю, — великодушно погодилася я. — Отже?

— Що ти робиш сьогодні в другій половині дня?

— Ще не вирішила, але точно можу сказати, що зустріч з тобою не входить до моїх планів.

— Ой, які ми категоричні! — здогадавшись за моїм тоном, що я більше не злюся на нього, Олег знову став самим собою — іронічним, самовпевненим і трохи зухвалим. — Мушу тебе засмутити: про побачення не йдеться. Тут у нас намічається невеликий пікнік за містом. Кілька

хлопців і дівчат, прогулянка в лісі, купання в озері, гарячі шашлики — це щось на зразок вашого барбекю, тільки смачніше, а ще соки, пиво, навіть вино, якщо схочеш... Ну і так далі.

Мені перехопило подих. Ще вчора ввечері Валько повідомив, що Аня Корейко запросила Естер на якийсь пікнік. Також у лісі біля озера і з шашликами. Невже...

Валько трохи відсторонився від мене й енергійно закивав, активно жестикулюючи: мовляв, погоджуйся, погоджуйся, тільки не відразу, а спочатку повагайся для вигляду, набий собі ціну.

— Гм, цікава пропозиція, — сказала я. — Особливо багатобічнє звучить „і так далі“.

— Запевняю, нічого такого, про що ти подумала.

— А звідки ти знаєш, про що я подумала?

— Не знаю, але здогадуюся. Ні наркоти, ні груповухи, ні інших екстримів програмою не передбачено. Буде просто зустріч друзів. Моїх добрих друзів, з якими я хочу тебе познайомити.

— Вони з нашої школи?

— Ні, це... особливі друзі. Не шкільні приятелі, а саме *друзі* — найкращі, найнадійніші.

— О-о! — протягла я, ніби до мене лише зараз дійшло. — Здається, розумію.

— То ти згодна?

— Олеже, я... чесне слово, не знаю. Не впевнена, що хочу цього.

— Боїшся?

— Ну, швидше остерігаюся. Ми ще недостатньо знайомі, і взагалі... — Я помовчала.

— І взагалі, ти не повністю довіряєш мені, — закінчив він мою думку. — Тоді не варто було заводити зі мною вчорашню розмову.

— Так, не варто. Я шкодую про це.

— Уже пізно шкодувати, Рейчел. Що було, те було. У всякому випадку, нам треба зустрітися й поговорити. Давай я заїду до тебе о пів на першу.

Я помовчала, вдаючи, що роздумую.

— Гаразд, заїжджай. Але не о пів на першу, а о першій. Я познайомлю тебе з батьками й скажу, що вирушаю гуляти з тобою містом. А ти постарайся справити на них гарне враження. Вони вважають мене вже дорослою і не втручаються в моє особисте життя, але не хочуть, щоб я сплуталася з... гм... як висловлюється мій тато, з не гідним мене юнаком.

Я мало не фізично відчула, як Олег осміхнувся.

— Не турбуйся, любя. Я справлю на твоїх батьків враження *дуже гідного* юнака.

Коли я закінчила розмову, Валько задоволено ляснув себе по коліну.

— Є! Друге попадання!

Я уважно подивилася на нього.

— А тобі не здається, що зі мною й Естер все пройшло аж надто гладко?

— Ні, не здається. Якраз у вашому випадку це нормально. Ви з інших планет, тож вас безглуздо підозрювати у співпраці з царською охранкою. Ви з демократичних планет, тому можна не побоюватися, що ви симпатизуєте тутешньому політичному устрою. А от тим із нас, що вдають із себе тубільців, доведеться терпляче чекати, поки нас ґрунтовно „промацають“ і переконаються в нашій надійності. — Валько подивився на годинника. — Уже одинадцять двадцять, тобі час повертатися додому, щоб устигнути поговорити з батьком і підготуватися до пікніка. А ще, — тут він, хитро примружившись, глянув на мене, — я б порадив тобі взяти протизаплідні таблетки. Так, про всяк випадок, якщо раптом втрапиш над собою контроль.

— Та ну тебе!.. — образилася я.

— І все ж візьми, — наполягав Валько. — Усяке може трапитись.

ля озера, де вже стояло п'ять інших машин. Оддалік, біля димлячої жаровні клопотало троє хлопців, які нанизували на довгі шампури шматки м'яса. Поруч у шезлонгах напівлежали двоє дівчат у купальниках. На протилежному боці галявини прогулювалася під руку одна парочка. Ще кілька хлопців і дівчат купалися в озері, весело перегулюючи і бризкаючи один на одного водою. Словом, усе було схоже на звичайний пікнік найзвичайнісіньких підлітків.

— Тут ми просто зібралися відпочити й поспілкуватися, — вже вкотре попередив мене Рахманов. — Це не конспіративне зібрання, май на увазі.

— Маю, маю, — відповіла я. — Скільки можна повторювати! Якщо ти вважаєш мене такою тупою, то нічого було взагалі сюди запрошувати.

— Гаразд, вибач.

Ми вибралися з флаєра і підійшли до хлопців, зайнятих приготуванням шашликів. Олег познайомив мене з ними, а разом і з дівчатами в шезлонгах. Тим часом до нас приєдналася решта компанії, серед них була й Естер Леві. Між іншим зазначу, що без одягу (цебто в одних лише трусиках і ліфчику) вона справляла просто запаморочливе враження, і всі присутні хлопці, включно з Олегом, знай позирали на неї з ледь прихованим захопленням. А я, зненацька закомплексувавши, вирішила сьогодні не купатися, щоб не давати приводу новим знайомим порівнювати мою фігуру (загалом теж непогану) з ідеальними формами цієї рудоволосої богині.

На Новоросії Естер, як і я, була легалізована під своїм справжнім ім'ям, а її прізвище лише трохи було переінакшене на відповідніший для уродженців Землі Вершиніна штиб — Левінсон. За легендою у себе на батьківщині вона була сиротою і виховувалася громадою у високогірному кібуці, всі мешканці якого встигли поховатися від альвійської облави в лісі, і лише Естер не пощастило — вона якраз вирушила до найближчого міста за покупками й потрапила до лап альвів. Тут її влаштували в школу-

інтернат, де у випускному класі навчалася Аня Корейко — один із учасників місцевого молодіжного підпілля. Слід зазначити, вкрай загадкового підпілля. Нас, власне, і відправили сюди, щоб ми з цим розібралися.

Всього на пікніку, якщо не рахувати нас з Олегом та Естер, було одинадцять осіб — шестеро хлопців і п'ятеро дівчат. Найстаршою з них була Аня Корейко — худорлява вісімнадцятирічна дівчина середнього зросту, з коротко стриженим чорним волоссям. Обличчя решти присутніх були знайомі мені за численними знімками з досьє, зібраного нашою розвідкою. Декого я навіть пам'ятала на ім'я — всі вони фігурували в довгому списку Олегових друзів і знайомих, хоча щодо їхньої участі в підпільній діяльності у нас досі не було цілковитої певності. В усьому Ніколайбурзі нашим агентам вдалося точно вирахувати лише чотирьох членів цієї організації — Рахманова, Корейко, а також відсутніх на цьому пікніку Сергія Іванова й Олександра Кисельова. Перший з них був кібером, і саме Валькові належало встановити з ним контакт. Вони вже познайомилися в мережі й кілька останніх днів інтенсивно спілкувалися — у них знайшлося багато спільних професійних інтересів. А втім, інакше й бути не могло — всю нашу команду, за винятком мене, добирали дуже ретельно, і одним з критеріїв цього відбору була психологічна сумісність з об'єктом майбутнього контакту. До речі, з Олегом Рахмановим мала працювати Божена Малкович, але вона була відрахована з групи (зазначу, за моєї ініціативи), і в результаті мені довелося зайняти її місце. Паралельно зі мною до Рахманова підбирався Вася Миронов — не через школу, а через юнацьку футбольну команду, за яку вони обидва грали, і його шанси вважалися перспективнішими. Але треба ж таке — я виявилася вправнішою. Чи то мені просто поталанило...

Як і попереджав Олег, це зібрання не мало ділового характеру, а було лише дружнім пікніком і нічим більшим. Ми їли шашлики з маринованого у вині м'яса (вони справді виявилися смачнішими за звичайне барбекю),

запивали їх усілякими напоями — від томатного соку до пива, кому як хотілося, і розмовляли на найрізноманітніші теми — починаючи зі звичайного базікання про спорт, музику, фільми та нові віртуальні ігри й закінчуючи не дуже лояльними анекдотами про життя та побут царської сім'ї, а також обговоренням свіжих новин із зовнішнього світу, що регулярно потрапляли у планетарну мережу від людських розвідувальних кораблів — і вже з цим чужинці нічого вдіяти не могли.

Серед останніх новин була також інформація про те, що альви почали виведення своїх військ з локального простору Землі Вершиніна, поступаючись контролем над планетою людям. Однак Олегові друзі намагалися оминути цю тему, щоб зайвий раз не нагадувати Естер, що якби обставини склалися трохи інакше, то зараз вона б була на рідній планеті й разом з рештою мешканців свого кібуцу святкувала звільнення.

Сама ж Естер грала свою роль блискуче. Коли один із хлопців необачно бовкнув про Землю Вершиніна, її вродливе обличчя на коротку мить спотворила гримаса болю, а у великих зелених очах промайнула невимовна туга. Все це виглядало так природно й невимушено, що я подумки заплодувала їй. Естер була справжньою акторкою, вона мала природжений хист до гри, а не просто професійну виучку, як Анн-Марі. Ну а про мене й говорити не варто — я лише вправна лицемірка...

Загалом день минув чудово. Спочатку хлопці й дівчата з певною насторогою придивлялися до мене (до Естер вони вже встигли придивитися до моєї появи), але зрештою вирішили, що я їх влаштовую, і беззастережно прийняли в своє товариство. Зі свого боку я намагалася справити на них якнайкраще враження — і не лише для успішного виконання мого завдання. Я щиро симпатизувала Олеговим друзям, мені дуже подобалася їхня компанія, дарма що всі вони були молодші від мене. У нашому віці різниця в два-три роки зазвичай відіграє значну роль, проте зараз я її фактично не відчувала — почасти тому, що за півтора

тижні ґрунтовно вжилася в образ сімнадцятирічної школярки, але в основному через те, що мої нові знайомі здавалися старшими за свій вік, майже моїми однолітками. Всі вони явно належали до так званої „золотої молоді“ — у тому сенсі, якийкладають у ці слова на Террі-Галлії, — тобто не діти відомих і впливових батьків, а обдаровані й непересічні хлопці та дівчата, яким пророкують блискуче майбутнє у котрійсь із царин людської діяльності — від науки й мистецтва до бізнесу, політики або військової кар’єри.

Час для мене промайнув непомітно, і я неабияк здивувалася, коли раптом помітила, що сонце вже сховалося за обрієм і потроху почало сутеніти. Хлопці й дівчата почали збиратися додому, а Олег випустив з багажника свого флаєра робота-прибиральника, який діловито заходився наводити лад на місці нашого пікніка. Skorиставшись моментом, коли поруч нікого не було, він (Олег, певна річ, а не робот) тихо шепнув мені:

— Не поспішай, Рейчел. Ми трохи затримаємося. Відлетимо останніми.

Я зрозуміла, що це даремно, і кивнула на знак згоди.

Аня Корейко з Естер також не квапились повертатися до свого інтернату. Коли один із хлопців, Шаміль Абдулов, який, мабуть, і привіз дівчат сюди, покликав їх до своєї машини, Аня відповіла, що назад вони поїдуть зі мною й Олегом. У відповідь Шаміль лише знизав плечима й сказав: „Баба з воза, кобилі легше“. Раніше я цю приказку не чула, але її значення було очевидне. Абдулов просто мав на увазі, що йому не доведеться робити по дорозі зайвий гак.

Коли всі флаєри, крім нашого, злетіли й зникли за верхівками дерев, Олег звернувся до мене й Естер:

— З вами хоче зустрітися один наш з Анею добрий знайомий. Незабаром він буде тут.

Я відразу зметикувала, що це за „добрий знайомий“, і відчула, як у мене легенько запаморочилось у голові. Аж надто гладко все йшло. І дуже стрімко розвивалися події,

а це насторожувало...

Естер же, наче нічого не сталося, поцікавилася:

— Він ваш лідер?

— Гм, я не впевнений, що його можна так назвати. Він один із нас, із керівництва, але займає... е-е, особливе становище. Через це йому доводиться бути обережним, ми рідко бачимося навіч, зазвичай наші зустрічі відбуваються у кіберпросторі, під надійним прикриттям. Проте з вами він вирішив познайомитися особисто — гадаю, просто з цікавості. Здається, це не дуже вдала ідея. — Олег зам'явся. — Тільки не подумайте, що я вважаю вас негідними довіри. Просто він перебуває під постійним наглядом, і йому не варто зайвий раз ризикувати.

— Тоді, може, не треба? — невпевнено сказала я. — Коли так, то краще вже вдовольнимися віртуальною зустріччю.

— Не переймайтеся, — озвалась Аня. — Вейдер про все подбає. Скрізь буде зареєстровано, що Паша просто літав на флаєрі, без посадок. Він любить такі прогулянки. А Вейдер свою справу знає.

Ага! Значить, Паша. Он як вони його називають. Дуже мило. Що ж до Вейдера, то я знала, хто ховається під цим псевдонімом, але з мого боку було природнім перепитати:

— Вейдер? Дивне ім'я. Здається, не російське.

— Це прізвисько, — пояснив Олег. — Він сам собі придумав; не знаю, звідки взяв. А звати його Сергій Іванов — банально, на зразок вашого Джона Сміта.

Я посміхнулася і похитала головою.

— Тут ти помиляєшся. Джонів Смітів серед арранців мало. А от Патрік О'Лірі — інша річ. У нас таких десятків на дюжину. Втім, це неважливо. Аня сказала, що ваш Вейдер про все подбає. Він кібер чи просто класний хакер?

— Він класний кібер. Один із кращих, якщо не найкращий. Завдяки йому нам вдається уникати уваги царської охоранки й альвів.

— Мабуть, він справжній геній, — погодилася я. —

Просто дивно, що вас, з вашим рівнем конспірації, досі не пов'язали. Узяти, наприклад, мене. Ти ж знайомий зі мною лише тиждень, щойно вчора ми більш-менш відверто поговорили, а вже сьогодні ти знайомиш мене зі своїми товаришами. А що, коли я працюю на вашу Таємну Службу або, ще гірше, на чужинців? Чи, може, я зовсім не людина, може, я замаскований п'ятдесятник? Вам це не спадало на думку?

Олег страшенно зніяковів і почав було щось розгублено бурмотіти, але Аня рішуче перебила його:

— Ви з Естер не п'ятдесятники, це точно. І не пов'язані ні з охранкою, ні з поліцією — ми перевірили. Тобто перевірів Вейдер. А стосовно того, що вас могли завербувати альви ще на ваших рідних планетах... ну, тут нам доводиться ризикувати й покладатися на власну інтуїцію. Ви не схожі на зрадників.

„І все одно,“ — подумала я, — „щось тут не так...“

19

Таємничий візитер, якого Аня з Олегом за просто називали Пашею, прибув приблизно за чверть години. Як я й очікувала, ним виявився невисокий білявий хлопець, чиє обличчя, симпатичне, але не дуже виразне, незмінно було присутнє в усіх сюжетах новин, присвячених життю царського двору. Він був на півроку старший від Олега, і через два з половиною місяці йому мало виповнитися вісімнадцять. Як і на більшості людських планет, на Новоросії ця дата означає повноліття — рубіж, переступаючи який, підліток стає молодого людиною, отримує всі цивільні права дорослого члена суспільства й одночасно втрачає цілий ряд привілеїв, встановлених для дітей.

Проте великий князь Павло Олександрович, єдиний син государя і спадкоємець престолу, був виключенням з цього правила — повнолітнім він став у свій п'ятнадцятий день народження. Цей правовий казус виник чотири століття тому, коли цар Михайло III перед складною меди-

чною операцією з вельми непевними наслідками видав указ, яким знизив поріг повноліття для цісаревичів на три роки. Зроблено це було заради того, щоб у разі його смерті влада в країні перейшла безпосередньо до його п'ятнадцятирічного сина, оминувши належне в таких випадках регентство. Між іншим, операція пройшла успішно, і Михайло III правив ще два десятки років, проте свій указ залишив чинним. Не скасували його й наступні царі Новоросії.

При зустрічі з наступником престолу ми з Естер постаралися якомога переконливіше зіграти сцену впізнавання — від легкого подиву на обличчі: „десь я його вже бачила“, до широко розплющених очей: „це ж... так, точно!“ Не знаю, як це вдалося мені, зате Естер була неперевершена.

А цісаревич, потиснувши нам обом руки, насамперед заявив:

— Називайте мене просто Павлом. І обов'язково на „ти“. Тільки так і не інакше. Домовилися?

— Так, Павле, — відповіла я, а Естер лише кивнула.

— От і добре, — сказав він. — Одразу відчувається, що ви з інших планет. Наші співвітчизники, навіть переконані республіканці, попервах торопіють, коли я прошу їх звертатися до мене на ім'я. А ви спокійно дивитесь на мене і, мабуть, думаєте: „Це ж треба, демократа з себе корчить!“

— Якщо чесно, то я так і подумала, — з милою безпосередністю зізналася Естер.

Павло повернувся до Ані й Олега.

— Друзі, політайте хвилин двадцять над лісом на моїй тачці. Про людське око, щоб Вейдерові було легше дури-ти Транспортний Контроль. А я тим часом поспілкуюся з панночками.

Обоє зрозуміли, що він просто хоче поговорити з нами віч-на-віч, тому не стали заперечувати й слухняно залізли в кабінку. Коли флаєр відлетів, цісаревич присів на траву, схрестивши ноги, дістав з кишені сигарету й закурив.

— Тільки не розповідайте про це нікому, — попрохав він, ховаючи в кишеню запальничку. — Якщо мама дізнається, що я палю, то дуже засмутиться.

У відповідь ми з Естер невизначено кивнули і вмостились напроти нього. Десь зо хвилю Павло мовчки дивився на нас. Не пильно, не допитливо, а швидше з простою цікавістю, як дивляться на рідкісних звіряток. Потім рішуче сказав:

— Гаразд, дівчата, у мене обмаль часу, тож не будемо товкти воду в ступі. Будь ласка, назвіть свої справжні імена. І звання, якщо вони є.

Від несподіванки я закашлялася. Світ затьмарився у моїх очах, неначе мене оперіщили палицею по голові. Звідкись здаля, ніби крізь щільний шар вати, до мене долинув спантеличений голос Естер:

— Що... що ти кажеш?

Вона продовжувала грати, зображаючи святу невинність. А я так не могла. До того ж розуміла, що все марно. Ми сіли в калюжу, нас розкусили. Весь хитромудрий план головного командування пішов коту під хвіст...

— Ми знаємо, що ви не ті, за кого себе видаєте, — тим часом вів Павло. — Ти, Рейчел, не з Аррана, а ти, Естер, не із Землі Вершиніна. Ви агенти вільного людства. І не лише ви двоє — ми знаємо і про інших ваших товаришів.

Остаточного добиваючи мене, цісаревич назвав решту членів нашої розвідувальної групи. Назвав на тутешні, вигадані імена, але всіх без винятку, в тому числі й Валька. А на десерт він припустив, що я є командиром загону, оскільки інші хлопці й дівчата потрапили в родини місцевих підпільників або в інтернати, а я єдина, кого легалізували на Новоросії разом із дорослими агентами.

— Найпевніше, — підсумував Павло, — операцією керує твій буцімтобатько. А твоя буцімтомати йому допомагає.

Він помилився лише в одному, назвавши мого батька „буцімтобатьком“. В усьому ж іншому попадання було стовідсотковим.

Трохи оговтавшись і зваживши всі за та проти, я вирішила, що втрачати більше нічого. Усе й так уже втрачено, наша місія зазнала фіаско і подальша гра не має сенсу. Оскільки нашому життю і свободі поки нічого не загрожує, я не задіяла кодову фразу для активізації мініатюрного аварійного передавача, вмонтованого в мою праву сережку. В нештатних ситуаціях ми мали право діяти на свій розсуд, а зараз якраз виникла ця сама нештатна ситуація. За таких обставин відвертість була найкращою з можливих ліній поведінки. Тому я прямо й чесно сказала:

— Мене звати Рашель Леблан, я мічман Військово-Космічних Сил Земної Конфедерації.

Після цього й Естер нічого не залишалось, як назвати себе.

Павло викинув наполовину викурену сигарету й задоволено кивнув.

— Це вже краще. Тепер ми можемо поговорити відверто.

— І перше питання, — підхопила я, — як ви нас вираховували?

— Щодо цього можу вас заспокоїти: особисто вашої вини тут немає. Ви були викриті ще в процесі внесення інформації про вас у планетарну мережу. Це заслуга Вейдера. Ви ж уже чули про нього?

— Так, чули.

— Він і постарався. Ми вже давно чекали на щось подібне.

— Що до вас підішлють агентів-однолітків? — про всяк випадок уточнила я.

— Атож. Тому ми були наготові.

Я розгублено труснула головою.

— Але тоді... тоді я нічого не розумію. Коли ви знали, хто ми, чому просто не проігнорували нас?

— Спочатку ми так і збиралися вчинити. Але потім зрозуміли, що це буде помилкою. Якщо ми не підемо з вами на контакт, то ваше керівництво вживе інших за-

ходів, можливо, найрадикальніших. Тому ми вирішили прийняти вашу гру й дозволити вам проникнути в нашу організацію.

Я пригадала, як учора „обробляла“ Олега Рахманова, і мені стало соромно. Дурненька, пишалася тим, що так вправно підловила його на гачок, а виявляється, він просто грався зі мною...

— То Олег від самого початку знав, хто я?

— Ні, він якраз не знав. І досі не знає. Правда про вас відома лише мені, Вейдеру, Ані та ще кільком нашим товаришам. Що ж до Олега, то ми не стали вводити його в курс справи. Аня лише порадила йому зайнятися тобою — мовляв, Вейдер дещо довідався про твою діяльність на Аррані і було б непогано залучити тебе на наш бік. — Павло слабо всміхнувся. — Тож не хвилюйся, Рашель, Олег тебе не дурив. Він сам учора панікував, що ти так легко його розкусила.

Його слова трохи втішили мене, і я вже не почувалася повнісінькою ідіоткою...

— Зате Аня мене дурила, — похмуро зазначила Естер. — А я нічого не запідозрила.

— Ну, ви з нею одного пір'я птахи. Аня каже, що якби вона не знала, що ти підсадна качка, то без вагань повірила б твоїй легенді.

— Стривай, Павле! — зібравшись з думками, промовила я. — Усе це... дуже й дуже дивно. Ви викрили нас і вирішили погратися з нами, пустивши в свою організацію. Тут усе зрозуміло, все логічно. Але навіщо ти розкажеш про це? Ти ж псуєш всю вашу гру.

— Тому й розкажую, щоб її зіпсувати. Це не моя гра, це гра Вейдера і компанії. Їхній план від самого початку мені не подобався, він надто ризикований і може призвести до прямо протилежних наслідків, ніж вони розраховують. Проте я бачив, що їх не переконаєш, і вирішив таємно від них зіграти по-своєму.

— А вони не здогадаються про твій задум? — запитала Естер. — Я помітила, що Аня була незадоволена, коли ти

захотів поговорити з нами без неї. Вона може щось запідозрити.

— Не запідозрять. Аня лише вдавала незадоволення, а насправді ця наша розмова була спланована наперед. Її мета — постати перед вами таким собі добродушним романтиком-демократом, який мріє про встановлення конституційної монархії, але не здатний на якісь рішучі дії, тим більше — на державний заколот. А надалі вас мали поступово переконати, що й уся наша організація, попри її розгалуженість і ретельну конспірацію, не є серйозною силою.

Я похитала головою.

— Наші не повірять.

— Твоя правда, — погодився цісаревич, діставши нову сигарету. — Я теж так думаю.

— Тому ти вирішив відкрити нам свої карти? Хочеш вступити в контакт з нашим керівництвом?

Павло відповів не відразу. Якийсь час він дивився кудись удалечінь поверх наших голів, а на його обличчі застиг похмурий вираз.

— Я хочу свободи для своєї країни. Свободи від будь-якого гніту, зовнішнього і внутрішнього. Я хочу, щоб мій народ жив гідно, як і решта людства, не боячись ні волохатих виродків звідти, — Павло ткнув незапаленою сигаретою у стемніле небо, — ні тутешніх покидьків з оточення моїх батька й дядька. Коли ваші війська зазнали в нашій системі поразки, мені ще не було чотирнадцяти. Для мене це стало трагедією. Я так вірив, так сподівався, що ми нарешті отримаємо свободу, але... ви пішли, ви кинули нас. Ні, я не звинувачую вас, я розумію, що ви зробили все можливе. Винуватий народ Новоросії, який не підняв масового повстання, щоб підтримати ваше вторгнення; винен мій батько, який виявився безхребетним слизняком і закликав людей до покірливості. Зараз багато говорять, що він учинив так під загрозою розправи, мало не під дулом пістолета... Дурниці! Ніхто йому не погрожував, він просто злякався — як і весь наш народ.

Цісаревич нервово запалив сигарету, зробив дуже глибоку затяжку й закашлявся.

— Атож, народ, — гірко провадив він. — Гарний народ, що не сміє виступити проти ворога без государственого дозволу. Ми зганьбилися перед усім людством, ми по вуха в лай... у багнюці. Тепер нам доведеться довго від неї відмиватися. — Павло махнув рукою. — Та це вже сантименти. Після тих подій я зрозумів, що нашій країні треба все міняти — згори донизу, бо інакше ми ніколи не станемо вільними. А якщо й отримаємо колись свободу, то як подачку, не заслуживши її, а це буде ще принизливіше. Отож я почав шукати зв'язку з вашими агентами. Це було дуже важко, я згаяв понад сім місяців, аж врешті-решт вийшов на одну людину, що влаштувала мені зустріч з представником галлійської розвідки.

— Так, знаю про це, — сказала я. — Тоді наше керівництво визнало твою пропозицію неприйнятною.

— Якщо називати речі своїми іменами, то від мене просто відмахнулись, як від набридливої мухи. Вирішили, що я властолюбний хлопчисько, якому до нестерпу хотілося заволодіти батьківською короною. А мені не вдалося переконати їх у своїй щирості. На тому все й скінчилося. Ваші негайно перетасували всю агентурну мережу — як то кажуть, обрубали кінці й поховали їх у воду, — і я вже не мав можливості зв'язатися з вами.

Кілька секунд Павло мовчав. Але цього разу дивився не повз нас, а на Естер. Дивився так, неначе милувався нею. А може, й справді милувався. Часом навіть я, дівчина, ловила себе на тому, що не можу відвести від неї погляду. Але при цьому не почувала жодних заздрощів. Вона була надто вродлива, щоб їй заздрити. З такою зовнішністю її кар'єра складатиметься непросто. Завжди знайдуться циніки, які пояснюватимуть її просування по службі винятково нестатутними взаєминами з начальством...

— Наступні кілька місяців, — розповідав далі Павло, — були найгіршими в моєму житті. Я почувався ніко-

му не потрібним, всіма знехтуваним. А згодом познайомився з Олегом і його групою. У них я знайшов своїх однодумців, вони цілком поділяли мої погляди й переконання. Декого з них ви бачили сьогодні на пікніку. Це чудові хлопці й дівчата... та й по всьому. Здебільшого вони віддавалися мріям — про свободу від чужинців, правову державу, космічні польоти, — і я мріяв разом із ними. Просто мріяв, і все. А два роки тому з'явився Вейдер зі своєю командою — Анею Корейко, Сашком Кисельовим, Юрою Ворушинським, Борею Компактовим... та іншими. Їх аж ніяк не можна назвати просто мрійниками, вони практики й прагматики. Відразу розгорнули таку бурхливу діяльність, що часом мені лячно ставало. Наша організація росла як на дріжджах, ви навіть не уявляєте її справжніх масштабів... До речі, я теж не зовсім уявляю, і мені це дуже не подобається. Маю велику підозру, що вони багато приховують від мене, що мені відомо лише про верхівку айсберга, а більша частина створеної ними підпільної мережі тримається в найсуворішій таємниці. Мене це сердить і страшить. Попервах я боявся, що Таємна Служба або альвійська контррозвідка легко викриють нас, але час ішов, і нічого не відбувалося. Вейдер геніально все влаштував... І, думаю, не він один. Схоже, він має помічників, про яких я нічого не знаю. Я взагалі дивуюся, як вам вдалося дізнатися про нашу організацію.

— Вас виказала надмірна старанність Вейдера, — пояснила я. — Ваша Таємна Служба тримає в оці всіх, хто контактує з тобою. Просто так, про всяк випадок. Але наша розвідка виявила дивну річ: декотрих твоїх приятелів охранка ніби не помічає. У її базі даних немає про них жодної інформації, наче вони невидимки. Природно, це видалося підозрілим, і наші агенти почали обережне розслідування.

— Тепер зрозуміло, — кивнув Павло. — Таки приємно усвідомлювати, що й Вейдер може помилятися. А то він лякає мене своєю всеобізнаністю. Коли минулого року до мене спробували підібратися ваші агенти — зрозуміли

врешті, що з моїм батьком каші не звариш, — я мусив послати їх до біса. Мені довелося це зробити, бо більшість моїх товаришів категорично проти контактів з вами.

— А ти? — запитала Естер. — Сам ти не проти співпраці?

— Загалом не проти. Певна річ, мені прикро, що три роки тому ваші люди так повелися зі мною, але я вже не дитина і заради свободи Новоросії ладен переступити через власну гордість. Однак більшість моїх товаришів не хочуть мати з вами жодних справ.

— Чому?

— По-перше, загальна недовіра до дорослих — як до тутешніх, так і до прийшлих. А по-друге, і це найголовніше, впевненість у власних силах. Ваше керівництво надто пізно похопилося. На той час, коли ви почали сприймати мене серйозно, наша організація стала досить могутньою, щоб самостійно звести мене на престол. І ми — я кажу „ми“, щоб не відокремлювати себе від решти, — вирішили не зв'язуватися з вами, поки я не стану царем.

— Щоб не ділитися лаврами майбутньої перемоги?

— Грубо кажучи, так. Ми вже відчули свою силу і не хочемо, щоб хтось нав'язував нам свою волю, вказував, що робити.

— Гм-м... — з сумнівом протягла я. — Якщо ваша організація така могутня, то чому ти досі не цар?

Він зітхнув.

— Усе було готове ще шість місяців тому, але я використувую будь-який привід, щоб відстрочити переворот. Зовсім не тому, що не впевнений у наших силах, а через мого батька. Я ніколи його не любив, а чотири роки тому, після тих подій, став його зневажати. Та, попри все, він залишається моїм батьком, і я не хочу його смерті. З суто моральних міркувань, не кажучи вже про те, що це було б поганим початком мого правління. Тим-то я й звертався до ваших людей по допомогу — щоб ви забрали його з Новоросії і відвезли на Землю, Терру-Галлію чи десь-інде, хоч до дідька в зуби. Просто так усунути його від влади

й залишити тут, на нашій планеті, не вдасться. Народ не любить батька, хоча й звик йому коритися, тож особливо не заперечуватиме, якщо я зміню його на престолі. Однак є альви, яким подобається батькова лояльність, а також деякі люди... ні, це навіть не люди, а наволоч, мерзота, що наживається на співпраці з чужинцями. І ті й інші стануть стіною за батька й не дозволять мені посісти його місце. А якщо батько зникне, то їм не буде за кого вступатися. Ви розумієте?

— Так, розуміємо, — сказала я.

— Це для мене дуже серйозна проблема. Аня з Вейдером кажуть, що я дарма переймаюся, що ми тимчасово заховаємо батька в надійному місці, а потім, коли я коронуюся, передамо його до ваших рук, і тоді вже вам доведеться пристати на наш план. Але я не вірю їм, я думаю, що вони вб'ють його — для більшої певності, щоб зайве не ризикувати. І я боюся, що решта моїх товаришів, навіть такі ліберали, як Олег Рахманов, визнають цей крок виправданим. Для них мій батько не людина, а символ ненависного абсолютизму, уособлення того зла, яке приносить народу необмежена монархія. Крім того, вони вважають його головним винуватцем подій чотирирічної давності. І це таки правда, мій батько — зрадник і заслуговує на смерть. Проте... проте я хочу, щоб він залишився живий. І врятувати його, вивезти з планети можете лише ви.

— А чому ти не намагався таємно зв'язатися з нашими? — запитала Естер. — Так, щоб твої товариші про це не знали.

— Якби я був певен, що вони не дізнаються, давно б зв'язався. Але я боюся, що Вейдер відстежує всі мої контакти. Якщо він бодай щось запідозрить, це означатиме смертний вирок батькові. Зрозумійте, Вейдер і вся його команда трохи схиблені. Ба навіть не трохи. Інші *просто* не довіряють старшому поколінню, а вони... часом мені здається, що вони ненавидять усіх дорослих без винятку.

— Можеш підтримувати зв'язок через нас, — запропонувала я. — Вони ж хочуть погратися з нами, то й нехай.

А ми поведемо зустрічну гру, будемо твоїми зв'язковими. Адже ти цього хотів, коли відкрився нам?

— Так, але... Боюсь, це буде непросто. Ми не зможемо часто зустрічатися — маю на увазі по-справжньому, не в мережі. Всі наші віртуальні зустрічі прикриватиме Вейдер, і ми не зможемо говорити відверто. Хоча... — Павло замовк і вп'явся поглядом в Естер. Його обличчя миттю проясніло. — А знаєте, є ідея! Чудова ідея.

— І яка ж?

— Сьогодні вночі... Атож, сьогодні просто серед ночі я зв'яжуся з Анею. Скажу, що закохався в Естер. — Він знову глянув на неї. — Ти не проти?

— Я... — Від несподіванки дівчина геть розгубилася. — Ну, не знаю... Це якось... так...

— А що це дасть? — втрутилася я.

— Ясно що! Я захочу щодня бачити Естер. Зажадаю від Ані, щоб вона негайно щось придумала. І вони з Вейдером придумують — у цьому можна не сумніватися.

— Оригінальна ідея. Але ризикована. Думаєш, вони тобі повірять?

— Повірять залюбки. А особливо Аня — вона ж сама до неї небайдужа.

Естер густо почервоніла.

— Як це?

— Хіба ти не помітила? — здивувався Павло. — Аня ж бісексуальна... Утім, зараз ідеться не про неї, а про мене. Не сумнівайтесь, Вейдер з Анею мені повірять, це точно. Всім відомо, що мені дуже подобаються рудоволосі дівчата. А ще всі знають, що я дуже примхливий. Як-не-як я цісаревич і змалку звик отримувати все, що забажаю. — Він широко посміхнувся, але за його вдаваною зухвалістю виразно відчувалася напруга. — Ну, Естер, що ти про це думаєш?

— Я... не знаю. Якщо так треба для справи, то... — І вона запитливо глянула на мене, залишаючи остаточне рішення за мною — своїм командиром.

По ідеї, мені слід було спочатку порадитися з батьком — керівником усієї операції, яка, до речі, з тріском провалилася. Але якраз через це я не могла гаяти дорогоцінний час на узгодження своїх дій. Ми отримали можливість налагодити співпрацю зі спадкоємцем новоросійського престолу, і я не мала права втрачати таку нагоду. Якщо батько не схвалить цей план, усе можна скасувати.

— Гаразд, Павле, — сказала я. — Можеш діяти. Тільки будь обережний, не перегравай.

— Не турбуйтеся, — впевнено відповів він. — Я розіграю все як по нотах.

20

Коли ми висадили Аню й Естер на стоянці біля їхнього інтернату, вже зовсім стемніло. Квапливо попрощавшись з нами, дівчата побігли до сяючого вогнями житлового корпусу, а Олег, провівши їх поглядом, набрав на консолі керування мою адресу й запустив автопілот. Флаєр злетів і почав швидко набирати висоту.

— Сподобався пікнік, Рейчел?

— Все було чудово, — відповіла я щиро. — Гарні в тебе друзі. От тільки Аня...

— Що „тільки“?

— Вона не така, як інші. У ній є щось дивне... але не збагну, що саме.

Олег кивнув.

— Це точно. Є в Ані щось таке, від чого мені стає не по собі. Щось загадкове... чи радше незбагненне. І не лише в неї однієї, вся її компанія така.

— А хлопці й дівчата, що були на пікніку, не з її компанії?

— Ні, вони мої. Усі, крім Естер. А втім, тепер вона теж у моєї команді — її призначили до мене. Як і тебе, до речі. Ти ж не проти?

— Звісно, ні. Я ж сказала, що в тебе гарні друзі.

— А як тобі Паша?

Я всміхнулася.

— Знаєш, трохи кумедно чути, що ви його так називаєте. По телеку він „його царська високість, великий князь“, а для вас — просто Паша. Але він справді виявився простим і милим хлопцем. Мені він сподобався.

— Ви йому теж сподобалися, — сказав Олег. Потім багатозначно додав: — Особливо Естер.

— Правда? — Я зобразила здивування. — Чому ти так вирішив?

— Я зрозумів це з виразу його обличчя, коли він на неї дивився. Ми з Пашею знайомі давно, я знаю його як облупленого. Він дуже влюбливий і особливо ласий на руденьких. А Естер така красуня, що він ніяк не міг перед нею встояти.

— Еге ж, — з мимовільною заздрістю промовила я. — З її фігурою і личком перед нею ніхто не встоїть. Здається, навіть Аня... — Я осіклася, запізно прикусивши язика.

Олег захоплено глянув на мене.

— А ти спостережлива, Рейчел! Аня в нас така. Зазвичай вона водить шури-мури з Сашком Кисельовим, але й дівчатами не гребує. А надто з такими гарненькими, як Естер.

— Тобі вона теж подобається?

— Естер? Звичайно, подобається. Вона всім подобається. Але ти поза всякою конкуренцією. Ти...

— Будь ласка, не треба про мене, — попросила я.

— Гаразд, не буду, — зітхнувши, погодився він.

— Повернімось краще до Павла, — квапливо вела я далі. — Ти впевнений, що він не просто рветься до влади, а справді прагне змін?

— Я переконаний у цьому. За Пашу можу ручатися головою. Але Вейдер, Аня і їхні товариші... вони мене трохи лякають.

— Чим саме?

— Своїми авторитарними замашками. Боюсь, їм не потрібні зміни. У сенсі — докорінні перетворення. Схоже,

вони цілком задовольняються положенням сірих кардиналів, таємної влади за тронном... Хоча, може, я й помиляюся. Можливо, вони практичніші, ніж я, і краще розбираються в людській психології. Це вони відрадили Пашу від його ідеї одразу після сходження на престол проголосити конституцію і призначити вибори до Державної думи. Я не знаю. Мені завжди це здавалося абсолютно природним, але Вейдер заявив, що у такому разі при владі залишаться ті самі люди, що й зараз. Він вважає, що наш народ ще не готовий до демократії, що його слід поступово до неї привчати. А ти що думаєш, Рейчел?

— Важко сказати. Я ще погано орієнтуюсь у вашому суспільстві, щоб судити про такі речі. Але думаю, що людям все ж треба дати право вибору — яку владу вони собі хочуть. На моїй батьківщині є приказка: „Кожен народ має такий уряд, на який він заслуговує.“

Олег замислився.

— Мабуть, ти маєш рацію. Це звучить трохи жорстко, проте справедливо. Якщо народ сам обере собі поганий уряд, то йому ні на кого буде нарікати, крім самого себе. — Він зо хвилю помовчав. — Хоча ні. Як свідчить історія, народ майже ніколи на себе не нарікає. Він завжди знаходить винних у своїх бідах — або зовнішніх ворогів, або внутрішніх. Я переглянув багато хронік з минулого різних планет, але жодного разу не бачив, щоб на акціях протесту люди тримали транспаранти на зразок „Ганьба нам! Ми самі обрали таку владу.“

Я пильно подивилася на нього.

— А ти, виявляється, цинік. Не думала.

Олег тихо зітхнув.

— Я не цинік. Просто іноді стаю песимістом. Мабуть, позначається вплив Вейдера й Ані.

Він схилювся над консоллю керування й підкоригував курс таким чином, щоб флаєр піднявся на максимально дозволену правилами повітряного руху висоту. Потім клацнув вимикачем, і світло в кабіні згасло. Залишилися тільки тьмяні вогники на панелі та сяючі в нічному небі

зорі.

Я чекала, що Олег полізе до мене цілуватися, і вже наготувалася дати йому відсіч. Але ні — він не став нічого робити, просто відкинувся на спинку крісла й спрямував погляд угору, крізь прозору стелю флаєра.

— Рейчел, — запитав тихо, — що ти відчуваєш, коли дивишся на зорі?

— Ну... мабуть, захоплення, благоговіння, — відповіла я.

— А мені стає сумно. Я думаю про далекі вільні світи, де живуть люди, яким відкрита дорога в космос, і мені... мені хочеться плакати. Від заздрості, досади, власного безсилля. Чим я гірший від інших? Чому я не можу літати до зірок?... — Олег різко повернувся до мене. — Це несправедливо, розумієш! Я не хочу прожити цілісіньке життя прикутим до планети. Не хочу!.. Не хочу...

У напівтемряві його обличчя видалося мені таким близьким, таким рідним, таким схожим на...

Ні, це лише ілюзія, гра світла й тіні! Цього бути не може, але...

Я сама не помітила, як присунулася до Олега впритул і поклала руки йому на плечі.

— Не сумуй, любий, все буде гаразд. Я певна, ти ще полетиш у космос, обов'язково. Ми разом полетимо. Вір мені — я знаю, що кажу. Я подарую тобі зорі, дай тільки час. — А вже подумки додала: „Мені це не вперше.“

Олег поцілував мене. Я не опиралась, а лише міцніше притислася до нього. Усю дорогу додому ми просиділи обійнявшись, цілючи один одного й промовляючи ласкаві слова. Таблетки, які я все ж прихопила із собою, не знадобилися. Нам і так було добре.

СТЕФАН: НЕСПОДІВАНИЙ ПОВОРІТ

21

— ...Ось така ситуація, — підсумувала Рашель, коли закінчила переповідати свою розмову з цісаревичем. — Затія з підсадними качками не вигоріла. Проте завдання не можна назвати проваленим, ми таки дещо з'ясували. А головне, вийшли на Павла і він погодився з нами співпрацювати. — Вона напружено подивилася на мене. — Ми з Естер правильно вчинили, правда ж?

— Так, сонечко. Ви обрали найкращу лінію поведінки, — відповів я, а сам ще вагався, чи варто розповісти доньці всю правду про план головного командування.

Утім, Анн-Марі вирішила за мене. Вона різко підхопилася й пройшлася по кімнаті, задоволено потираючи руки.

— Ні, треба ж, вдалося! Я не вірила, що вийде, але на тобі... Оце так Дюбарі, оце так бісів син! Як здорово він усе прорахував!

Рашель запитливо глипнула на неї, потім знову перевела погляд на мене.

— Що це означає, тату?

— Саме це й планувалось від початку, — пояснив я. — Головна мета вашої місії якраз і полягала в тому, щоб зв'язатися з Павлом. Він пояснив вам причини, через які відмовлявся вступати в контакт з нашою розвідкою. Командування вже давно підозрювало, що справа не в ньому особисто, а в його найближчих соратниках, які не хочуть ні з ким ділитися своїм впливом на цісаревича і до того ж не довіряють дорослим. Наші й так і ськ намагалися підступитися до Павла, але безрезультатно. Врешті-решт, Дюбарі з Лефевром задумали хитрий план, і він, як виявилося, успішно спрацював. Ви не були підсадними качками. Якщо вживати мисливську термінологію, то

вас використовували для ловів на живця.

— Стривай! Ти хочеш сказати, що наше викриття було підстроєно спеціально?

— Так, Рашель. Це був тонко прорахований хід. Хоча мушу визнати, що я також сумнівався в його ефективності. Але все вийшло: хлопці клюнули на приманку й вирішили пограти з вами. А Павло, всупереч їхнім намірам, вчинив саме так, як ми й сподівалися.

Донька ображено насупилася.

— Ви нам нічого не сказали. Весь цей час дурили нас!

— Так було треба, щоб ви поводитися якомога природніше.

— Ну гаразд, з іншими зрозуміло, — не вгавала Рашель. — Але я... і Валько. Ми очолюємо групу, ми мусили знати. Це нечесно!

Я забарився з відповіддю, оскільки почувався ніяково, і тут втрутилась Анн-Марі.

— Мічмане Леблан! — різко мовила вона, облишивши нашу гру в маму, тата й доньку. — Здається, ви хибно розумієте ситуацію. Ви перебуваєте на військовій службі, а не в таборі скаутів. Командування не зобов'язане звітувати перед вами за всі свої дії і пояснювати ті чи інші рішення. На війні кожен солдат має знати якраз стільки, скільки необхідно для успішного виконання покладеного на нього завдання. Не більше й не менше. Чесно це чи ні — це вже інше питання, яке не має до справи жодного стосунку. Все зводиться до доцільності. Я зрозуміло висловлююся?

— Так точно, мем! — відповіла присоромлена Рашель.

— От і все, — вже м'якше сказала Анн-Марі й сіла назад у крісло. — Інцидент вичерпано. Тепер я знову не „мем“, а „мама“.

— Добре, мамо, — серйозно кивнула донька. — Отже, наше завдання можна вважати виконаним?

— В основному так, — відповів я. — Проте святкувати успіх ще рано. Ви маєте продовжувати гру для прикриття Естер. І не лише для цього — навіть як „засвічені“ аген-

ти ви можете принести багато користі. У певному сенсі ви будете сполучною ланкою між нами й цими юними заколотниками. За ними треба пильно наглядати, щоб вони не накоїли дурниць.

— Ми наглянемо, — пообіцяла Рашель.

Невдовзі донька пішла до себе, а я на підставі її розповіді склав звіт, який Анн-Марі потім зашифрувала й надіслала секретними каналами зв'язку представникові вищого командування, який очолював усю агентурну мережу на Новоросії.

Менш ніж за чверть години надійшла лаконічна відповідь, що інформація отримана й узята до відома. Анн-Марі вимкнула термінал і повернулася до мене.

— Ну, здається, на сьогодні все. Тепер можна йти спати.

„Атож, спати,“ — подумав я. — „Просто спати. Як завжди, кожен на своїй половині ліжка...“

За півтора тижні, що їх ми прожили тут як подружня пара, за одинадцять ночей, проведених в одному ліжку, моє первинне і загалом банальне для чоловіка бажання зайнятися сексом із привабливою жінкою переросло у щось більше — у бажання займатися з нею коханням. Останніми днями мене все дужче вабило до Анн-Марі, і наша гра в подружжя почала здаватися мені зовсім не грою, а справжнісінькою реальністю. Я відчував, що починаю закохуватися, і це мене турбувало — навіть не тому, що Анн-Марі була моєю колегою, мало того підлеглою, а через Рашель. Я не знав, як поставиться до цього донька, проте боявся, що не надто прихильно. Мене не полишала підозра, що в глибині душі вона таки плекала ілюзію, ніби я знову можу зійтися з її матір'ю. Але це були марні сподівання...

— Що з тобою, Стіве? — запитала Анн-Марі, миттю вловивши зміну в моєму настрої. — Чому ти спохмурнів?

— Я подумав про Рашель, — відповів я, і почасти це була правда.

— Про Рейчел, — поправила вона. — Будь ласка, не

забувайся.

— Я не забуваюся, — заперечив я. — Ні на мить. Проте зараз я думаю саме про Рашель, а не про Рейчел. Щодо Рейчел я більш-менш спокійний, з нею все гаразд — вона ходить до школи, фліртує з однокласником, грає в конспіратора... А от Рашель, яка ховається під її личиною, останнім часом непокоїть мене.

— Ага, розумію, — кивнула Анн-Марі. — Це стосується Олега Рахманова.

— То ти теж помітила?

— Звісно. І не бачу в цьому нічого страшного. Зрештою, Рашель уже доросла, їй дев'ятнадцять. У такому віці дівчата часто закохуються.

— Але вона закохалася в шмаркача.

— Який лише на два роки молодший від неї. Теж мені різниця! Не сміши мене. Олег справляє враження серйозного й відповідального юнака. У сексуальному плані він навіть більш зрілий, ніж Рашель. У всякому разі досвідченіший.

— Ну, спасибі, — буркнув я, — втішила.

Анн-Марі дзвінко розсміялася.

— А, он що тебе хвилює! Я так і думала. Ти просто ревнуєш. Як і багатьом батькам, тобі неприємна думка, що твоя дочка може любити іншого чоловіка, крім тебе.

Я почервонів.

— Він ще не чоловік.

— Гаразд, поки хлопчисько. Та це не назавжди. З часом мине. І не бери дурного в голову, Стіве, з Рашеллю все буде нормально. Втрачати незайманість трохи боляче, але зовсім не смертельно. З власного досвіду знаю.

З цими словами Анн-Марі підвелася з крісла. Підкожуючись раптовому імпульсу, я швидко підступив до неї, обійняв за плечі й припав губами до її губ.

Вона не опиралась, але й не відповіла на мій поцілунок. Намагаючись розбудити в ній пристрасть, я почав цілувати її обличчя й шию, міцно притискав до себе, енергійно гладив руками струнку талію й пружні стегна. Анн-

Марі покірливо приймала всі мої ласки, проте не реагувала на них. Лише коли я почав розстібати її сукню, вона м'яко зупинила мене й вивільнилася з обіймів.

— Вибач, не можу. Нічого не виходить. Ти дуже подобаєшся мені, це правда. Але... Коли ти обійняв мене, все моє тіло немов скам'яніло. Так було й раніше, з іншими. Сім довгих років. І я не знаю, що мені з цим робити.

Якийсь час ми розгублено дивились один на одного. Очі Анн-Марі сповнилися болем і тугою. А ще невгамовано жагою ніжності й ласки...

— Ти зверталася до лікарів? — нарешті запитав я.

— Так, і не раз. Жодних відхилень у мене не знаходили. І фізично, і психічно я цілком здорова. Мої проблеми лежать поза медичною площиною. Просто мені потрібен... особливий чоловік. Один-єдиний на світі. На жаль, це не ти. Вибач, будь ласка.

„Будь ти проклятий, Арчібальде!“ — спересердя подумав я.

Анн-Марі обернулася до столу й узяла пачку сигарет.

— Гаразд, — сказала вона рівним голосом. — Сьогодні твоя черга першим приймати душ. Іди, а я поки викурю свою останню сигарету.

Сумно схиливши голову, я вийшов з кабінету.

22

Понеділок жодних звісток не приніс. Зате у вівторок у новинах промайнула згадка про те, що шістнадцятирічна цісарівна Наталя Олександрівна, менша донька государя Олександра Михайловича, відвідала кілька приміських інтернатів, зокрема, й той, де вчилася Естер. Метою цих візитів було поповнення штату принцеси новими фрейлінами, що їх за традицією відбирали серед дівчат-сиріт. На відміну від царських нащадків чоловічої статі, які вчилися у звичайній школі (ну, не зовсім звичайній, а в найкращій, елітарній), государеві дочки проходили шкільну програму в спеціальному придворному ліцеї, де

компанію їм складали однолітки-фрейліни. Власне, це й було їхнім головним обов'язком — вчитися разом із цісарівною.

Уже наступного дня, в середу, трійко дівчат отримали офіційне запрошення двору бути фрейлінами принцеси Наталі. Серед них опинилася й Естер, а дві інші обраниці були родом з Аррана та Есперанси. Більшість оглядачів розцінили такий вибір як символічний жест доброї волі щодо переселенців, свідчення того, що верховна влада Новоросії визнає їх повноправними громадянами планети.

Власне, так воно й було. Як розповіла мені Рашель зі слів Олега Рахманова, Павло просто підкинув цю ідею сестрі, та одразу вхопилася за неї, а з боку батьків жодних заперечень не виникло. Решта було вже справою техніки. Всюдисущий Сергій Іванов на прізвисько Вейдер подбав про те, щоб інтернат Естер потрапив до списку тих, які мала відвідати принцеса, а далі все сталося саме собою, і Павлові навіть не довелося втручатися, щоб схилити сестру до потрібного рішення. Зовнішність Естер, її товариськість і гострий розум справили на цісарівну гарне враження, і вона сама, без братових підказок, зупинила на ній свій вибір.

А вже в четвер почалися обережні контакти цісаревича з нашою розвідкою. Як ми й очікували, він одразу дав зрозуміти, що не має наміру танцювати під нашу дудку, а згоден співробітничати лише на рівних. Відчуваючи за собою значну підтримку з боку молодіжної організації, що примудрилася обплутати своїми тенетами всю Новоросію і навіть встановити контроль над царською охраною, Павло цілком міг дозволити собі диктувати умови, а в нас не залишалося іншого виходу, як визнати за ним це право. Крім нього, ми більше не мали на кого робити ставку — він був єдиним сином царя. Сам цар, його батько, виявився слабкою людиною, цілковито заляканою альвами, а дядько був ще гірший — він відверто любіював інтереси потужної фінансово-промислової гру-

пи, яка з потрухом продалась чужинцям. Розраховувати ж на те, що народ, який віками звик жити під царською владою, радо вітатиме повалення монархії, було б щонайменше наївно.

Час ішов своїм трибом. Перемовини нашого командування з принцом Павлом просувалися успішно, а його соратники, судячи з їхньої поведінки, ні про що не здогадувалися. Вони повірили, що цісаревич закохався в Естер, і, треба сказати, мали для цього всі підстави, оскільки між молодими людьми справді зав'язався роман, чутки про який швидко поширилися за межі палацу й незабаром облетіли всю планету. Здебільшого народ поставився до них зі спокійним розумінням і легкою іронією — у свої неповні вісімнадцять Павло вже зажив слави досить велелюбного хлопця, а його пристрасть до руденьких дівчат була загальновідома. Щоправда, деякі особливо правовірні або ревно православні громадяни Новоросії були незадоволені тим, що новою пасією їхнього наслідного принца стала єврейка, але таких, на щастя, було дуже мало.

А в Рашелі з цього приводу склалася цілком певна думка, яку вона не забарилася повідомити мені, щойно їй стало відомо про стосунки між Павлом і Естер.

— Адмірал Дюбарі клятий звідник! — сказала донька. — Він від самого початку це планував. Тільки не кажи, що ти нічого не знав. Певна річ, знав. Ще б пак — таке прикриття! А на почуття бідлашної Естер усім начхати.

— Але, сонечко, — збентежено заперечив я, — ніхто ж її не примушував. Вона сама, з власної ініціативи...

— Ні, з почуття обов'язку! Вона не дурна, вона відразу зрозуміла, чого від неї вимагають.

— Чому ти так думаєш? А раптом Естер закохалася в нього? Ось ти... — Я на секунду зам'явся. — Тобі ж подобається Олег Рахманов. Подобається не тому, що тобі доручили з ним працювати, а *просто* подобається. І ти проводиш з ним багато часу зовсім не через почуття обов'язку.

— Ну, припустімо. — Рашель зухвало глянула мені в

очі. — Але я не поспішаю лягати з ним у ліжко. Хоча де-хто, не називатиму імен, переконливо радив мені бути поступливішою.

Донька вийшла з кімнати, гучно грюкнувши дверима. Мені неважко було здогадатися, ким був той „дехто“, і я твердо вирішив нам'яти цьому нахабному хлопчиськові вуха. Після виконання завдання, звісно, коли він уже не буде моїм підлеглим...

А під кінець п'ятого тижня нашого перебування на Новоросії я отримав звістку, що на планету повернувся альв Григорій Шелестов.

23

Наша зустріч відбулася на тому самому місці, що й попередня. Альв посадовив свій двомісний флаєр на порожню стоянку біля безлюдної алеї, я заліз до салону й сів у вільне пасажирське крісло. Ми привіталися.

— Я з'ясував те, про що ти просив, Стефане, — відразу перейшов до справи Шелестов. — Ваші керівники мали рацію: ми не винаходили кваркових бомб, а отримали їх від людей.

У його голосі мені вчулися дивні нотки — чи то полегшення від того, що все минулося, чи то жаль, що альви виявилися нездатними повторити наше відкриття. Найпевніше, обох цих почуттів було порівну.

— Ти сказав „бомби“, — зауважив я. — Це означає, що вам дали вже готову зброю, а не технологію?

— Чиста правда, — підтвердив мій співрозмовник. — Три повністю змонтовані пристрої з докладною інструкцією щодо їхнього застосування. Один із них було випробувано в зоряному кластері IC 4499. Другий наші вчені намагалися розібрати, щоб вивчити його конструкцію. Нас, звичайно, попередили, що цього робити не можна, поставили до відома, що в такому разі бомба вибухне, але наш уряд вирішив ризикнути. У результаті стався термоядерний вибух, ми втратили весь персонал тимчасової до-

слідницької бази — кілька десятків висококласних науковців та інженерів, а також близько двох тисяч технічних працівників і військових.

— Де це сталося?

— В одній ізольованій від Галактичної Спіралі системі. Подвійна зоря без власної назви, лише з каталожним номером. Я не можу продиктувати його по пам'яті, але в мене все записано. — Альв поплескав по своїй нагрудній кишені, проте нічого звідти не дістав. — Доля останньої бомби вам добре відома. Варто ще додати, що скинув її на сонце Джейхани флот-надполковник Жорже Перейра Душ Сантуш, тепер уже генерал-капітан третього рангу, Герой Альвійської Федерації.

— Від кого ви отримали запали? Коли це було?

— Чотирнадцять стандартних місяців тому. Точніше, двадцять п'ятого липня минулого року. За кілька днів до того в систему Бетельгейзе прорвався один із ваших розвідників і передав зашифроване нашим секретним урядовим кодом повідомлення. Його текст у мене теж є. — Альв знову ляснув долонею по нагрудній кишені. — Там зазначалося, що деякі люди готові надати альвам таємну допомогу у війні проти ґаббарів. Саме так і було сформульовано: „деякі люди“. Якщо ми згодні, нам пропонували зустрітися в локальному просторі 371-ї Ліри для передачі зброї. Наше командування вирішило, що це якась провокація, проте направило до призначеного місця зустрічі дві добре оснащені бригади. Одна з них увійшла до вказаної системи, а друга розташувалася в дром-зоні сусідньої зорі, готова будь-якої миті здійснити перехід по каналу першого роду. Коли з'явився ваш корабель — він ішов без позивних і не мав жодного бортового маркування, — наші спробували його захопити. У відповідь він відкрив шквальний вогонь з електромагнітних гармат і за якихось чверть години знищив майже всю бригаду.

— З електромагнітних гармат?! — здивувався я. — Але ж вони застосовуються виключно проти катерів і легких, слабо захищених винищувачів.

— Тільки не з тих, якими був озброєний ваш корабель. Вони генерували ЕМІ* такої небаченої потужності, що її не витримував жоден захист. Миттєво виходила з ладу вся бортова електроніка, екіпажі гинули від інтенсивної дії ультракоротких хвиль, а згодом вибухали реактори. Один людський корабель, і не якийсь там лінкор чи бойова станція, а звичайний легкий крейсер без особливих зусиль знищив цілу бригаду. Якщо чесно, я не розумію, чому ви, володіючи такою зброєю, досі не звільнили Новоросію й інші свої планети.

„Я теж не розумію,“ — подумав я, приголомшений по-чутим, але вголос нічого не сказав.

— Потім до системи прибула наша резервна бригада, — вів далі Шелестов. — Її командувач виявився розсудливим альвом. Ознайомившись з обстановкою, він не кинувся в бій, а вирішив почати переговори. Ваші попередили, щоб ми не наближалися до них, вивантажили три контейнери, а потім зникли через канал другого роду. Командир бригади послав слідом за ними три швидкісні корвети, щоб дізнатися, куди вони полетіли. Проте вашому крейсерові запросто вдалося відірватися від стеження. Ну а в тих контейнерах, як ти вже сам здогадався, були ракети з кварковими боеголовками. Тобто зі странглетними запалами.

— Неймовірно... — пробурмотів я. — Приголомшливо... Ти маєш докази?

— Усе задокументовано, — відповів альв і, нарешті, дістав із кишені плаский футляр з мініатюрним лазерним диском. — Я отримав цю інформацію з найнадійніших джерел, фактично з перших рук — від самого прем'єр-міністра Федерації.

— Он як? — Я миттю напружився. — І як же ти пояснив йому свою зацікавленість?

— Дуже просто: я сказав йому правду. Я довго бився головою об стінку, намагаючись бодай щось дізнатися

* ЕМІ — електромагнітний імпульс.

про ці бісові кваркові бомби, але безрезультатно. Єдине, що мені стало відомо: на закритому засіданні уряду, коли вирішувалося питання про застосування цієї зброї проти ґаббарів, сам прем'єр виступав категорично проти, але голоси решти членів Кабінету і маршалів з Ради Верховного Командування переважили його думку. Тому я записався до нього на прийом і повідомив, що зі мною вступив у контакт представник людської розвідки...

— Та ти геть здурів! — вигукнув я, ледве стримавши панічне бажання негайно вискочити з флаєра й кинутись навіткача. Здоровий глузд підказав мені, що коли за Шелестовим стежили, то мене вже ніщо не врятує. От хіба... хіба загадковий захисний пристрій, вмонтований у бра-слет мого годинника. — Як ти міг так вчинити?!

— Довелося ризикнути, — незворушно знизав він плечима. — Іноді чесність — найкраща політика. Я довго зважував цей крок і зрештою дійшов висновку, що прем'єр-міністр має мене зрозуміти. І той справді зрозумів. Він уже й сам був близький до розуміння ситуації, а ті аргументи, які ти навів під час нашої попередньої розмови, остаточно його переконали. Він завжди вважав передачу цих бомб провокацією з вашого боку, але раніше думав, що вона спрямована на загострення бойових дій між нами і ґаббарами. Так само думали й інші члени уряду, але не встояли перед спокусою помститися ґаббарам за Мельмак. А насправді все виявилися набагато гірше — якесь таємне угруповання з вашого керівництва вирішило підштовхнути людство до винищення всієї нашої раси. Коли до прем'єр-міністра це дійшло, він надав вичерпні докази того, що ми не винаходили кваркової бомби.

— Або підсунув тобі фальшивку, — похмуро зазначив я.

— Виключено. Він просто не мав на це часу. Наприкінці нашої розмови прем'єр вийшов лише на п'ять хвилин, а повернувшись, дав мені цей диск. Я ручаюся, що докази не сфабриковані. Ти сам переконаєшся, коли переглянеш усі записи. Там, до речі, є один цікавий момент,

що має допомогти вам у розслідуванні. При вивантаженні останній, третій контейнер застряг в шлюзі, щось там заклинило в автоматиці, і двом членам команди довелося виштовхувати його вручну. Чи то вони недооцінили наші технічні можливості, чи то вважали відстань до наших кораблів надто великою, а може, просто втратили пильність, але в будь-якому разі не ввімкнули поляризацію на шоломах своїх скафандрів. А наші фахівці, провівши комп'ютерну обробку записів, зуміли реконструювати їхні обличчя. Хоча, здається, вони перестаралися. Я думаю, що в житті ці люди виглядають набагато старшими. Ось поглянь.

Шелестов всунув диск у зчитувальний пристрій на панелі керування флаера, провів швидкі маніпуляції з консоллю, і на невеликому голографічному екрані з'явилося два знімки — хлопця й дівчини.

Я завмер, наче громом прибитий. Я не міг повірити власним очам. Не міг — бо це суперечило логіці. Бо я знав цих молодих людей, і рік тому вони ніяк не могли бути в локальному просторі 371-ї Ліри. Адже вони жили тут, на Новоросії...

З екрана на мене дивилися обличчя Ані Корейко та її друга Сашка Кисельова.

24

Коли я повернувся додому, в передпокої чулися приглушені звуки музики. Знаючи наперед, що саме побачу, я легенько прочинив двері вітальні й зазирнув досередини.

Рашель грала на роялі, а Олег Рахманов, який сидів неподалік на стільці, з благоговінням слухав її. Навряд чи він був великим поціновувачем старовинної музики, але пристрасним шанувальником моєї доньки — безумовно, тож любив усе, що вона робила, і її гру зокрема. Його погляд, спрямований на Рашель, був настільки красномовний, наскільки це взагалі можливо.

Я обережно зачинив двері й піднявся сходами до свого кабінету. Анн-Марі не було вдома — сьогодні зранку її запросила в гості одна знайома, колега по роботі в телекомпанії, і вона ще не повернулася. Руслан Ковальов і його дружина Ірина також були відсутні — на вихідні вони поїхали до Верхнього Новгороду відвідати доньку, зятя та онуків.

Я замкнув двері, всівся перед терміналом і почав переглядати записи, отримані від Григорія Шелестова. У подробиці я не вникав — усі мої думки вертілися навколо одного-єдиного моменту в усій цій заплутаній історії. Це було неймовірно, я досі не міг повірити цьому, проте факти свідчили самі за себе. Я кілька разів прокручував епізод з вивантаженням третього контейнера, при великому збільшенні уважно вдивлявся в розпливчаті обличчя, що виднілися крізь оглядове скло скафандрів. Неозброєним оком роздивитися якісь риси було неможливо, зйомки велися на межі розподільної здатності приладів, тож тут був потрібен комп'ютерний аналіз кожного кадру, їхня обробка, звірка й синтез. Однак не сумнівався, що результат такої роботи буде аналогічним тому, який отримали альвійські фахівці.

Найлегше було б списати все на простий збіг, банальну зовнішню схожість. Я б, напевно, так і вчинив, коли б мав у своєму розпорядженні тільки один знімок — або Корейко, або Кисельова. Але їх було два, і на обох фігурували знайомі мені обличчя. Мало того, ці молоді люди були друзями, соратниками, „солодкою парочкою“, як називали їх знайомі; а крім того, вони належали до вельми підозрілого підпільного угруповання, реальні масштаби діяльності якого й дотепер залишалися для нас загадкою...

Що ж це значить, хай йому біс? Висновок напрошувався сам собою — ці молоді люди були не ті, за кого себе видавали. І, можливо, не лише вони, а й інші їхні товариші — Сергій Іванов, Юрій Ворущинський, Борис Компактов...

Я викликав із пам'яті комп'ютера досьє на всіх п'ятьох. Троє з них — Корейко, Кисельов і Вейдер-Іванов — були під ковпаком у нашої розвідки вже дев'ять місяців. Ворушинський і Компактов потрапили на гачок нещодавно — про них обмовився в бесіді з Естер і Рашеллю принц Павло.

Отже, що ж робили Аня й Сашко понад рік тому під час літніх канікул? Утім, умовно літніх — тоді в північній півкулі планети була зима, а майже всю Південну займає величезний океан. Ага! Згідно з зібраними нашими агентами відомостями з середини липня до середини серпня вони відпочивали в гірськолижному таборі на Новому Памірі. Хотілося б поговорити з інструктором їхнього заго-ну. Я уявив, як він з хвилину напружено розмірковує, а тоді відповідає: „Знаєте, щось не пригадаю їх. Зараз, стривайте, я подивлюся...”

Пауза, він робить запит у базу даних. Потім: „Так, справді, були такі. Але, хоч убийте, не можу їх пригадати. Певно, вони були дуже непримітними, тихонями. Ви хоч уявляєте, зі скількома дітьми мені доводиться працювати протягом року...”

От і все.

Так, а що далі? Тобто — далі в минуле.

Як засвідчувало досьє, Аня була сиротою. Шість років тому її батьки загинули в автокатастрофі. Родичі відмовилися брати на себе догляд за дванадцятирічною дівчинкою, тож її віддали в Христовоздвиженську школу-інтернат номер 18. Через три роки перевели в Ніколайбург. Причина переведення — звичайне перетасовування учнів. Поширена на Новоросії практика: найобдарованіших беруть до столиці, а відстаючих відправляють у про-вінцію.

Цікаво, що буде, коли я зателефоную в Христовоздвиженськ і поцікавлюсь у керівництва інтернату їхньою колишньою вихованкою, Анною Корейко? Можливо, відповідь буде така: „Так, у нас навчалася ця дівчинка. Але ми пам'ятаємо її не дуже добре. (Розумій як „зовсім не

пам'ятаємо“.) Нічим, окрім відмінних оцінок, вона не відзначалася...”

А її родичі? Чи не скажуть вони, що не підтримували особливо близьких стосунків з Аніними батьками й взагалі ніби й не пригадують, щоб у тих була донька? Або будуть украй здивовані: „А ми вважали, що Аня загинула разом з ними...”

Що стосується Сашка Кисельова, то він, за нашими даними, був з неблагополучної сім'ї. Батько — безробітний алкоголік, мати — повія й наркоманка. Два з половиною роки тому їх позбавили батьківських прав, а хлопця синовило немолоде бездітне подружжя. Ось питання: якщо розшукати його колишніх батьків і запитати про Сашка, чи пригадають вони, що колись у них був син?...

Тепер Вейдер-Іванов. У графі „батько“ стоїть про черк — його мати була одиначкою. Коли Сергієві виповнилося п'ятнадцять, вона вийшла заміж за вдівця з двома дітьми, власника арктичної ферми з розведення моржів. Чи то хлопець не вписався в нову сім'ю, чи то не схотів жити в Заполяр'ї, але незабаром переселився до своєї прабабусі, яка вже давно впала в старечий маразм. Старенька навряд чи годилася йому в опікуни, радше це він піклувався про неї, але з цього приводу ніхто не переймався. Сергій не бомжував, не приятелював з вуличною шпаною, не попадався на крадіжках або прийомі наркотиків. Він був серйозним і самостійним хлопцем, достроково закінчив школу, вчився в університеті, добре заробляв як кібер, забезпечував себе і свою прабабусю — коротше, з ним усе було гаразд...

У Компактова з Ворущинським були інші історії, але схожі в одному — вони також не жили зі своїми батьками. До того ж усіх п'яток об'єднувало ще й те, що два чи три роки тому вони змінили місце проживання та навчання. Ось так!...

„Прокляття!“ — думав я, втупившись у екран терміналу. — „Як же ми раніше не звернули увагу?... Втім, раніше ми знали лише про трьох і не виокремлювали їх із загаль-

ної маси найближчих соратників цісаревича. Не було нічого дивного, що серед двох десятків молодих людей одна дівчина-сирота, якийсь хлопчина з неблагополучної сім'ї, а ще один не живе з матір'ю. Проте три тижні тому були виявлені додаткові обставини, а ми досі залишалися сліпі. Надто вже захопилися перемовинами з Павлом і забули про все інше...”

Мої роздуми перервав дзвінок у двері (кабінет був звукоізолюваний), а відтак з інтеркому пролунав голос Анн-Марі:

— Стіве, ти тут? Чому зачинився?

Я квапливо видобув зі зчитувального пристрою диск Шелестова, сховав його у кишеню й лише тоді випустив Анн-Марі.

— А Рейчел навіть не знала, що ти повернувся, — сказала вона з порога. — Ти прошигнув повз неї, як миша.

— Просто вирішив їй не заважати, — відповів я, знову замикаючи двері. — Олег ще не пішов?

— Ні. Судячи з усього, він просидить у нас до пізнього вечора. До речі, забула тобі сказати, що вранці мені телефонувала його мати. Ми мило поговорили, і вона натякнула, що найближчим часом вони з чоловіком збираються запросити нас на вечерю. Видно, хочуть познайомитися з потенційними... як це тут називається?... Сватами, здається. — Анн-Марі всміхнулася, але, не отримавши усмішки у відповідь, уважніше подивилася мені у вічі. — Ти чимось схвилюваний? Щось трапилося?

Розповідати їй про свою зустріч з альвом і про отриману від нього інформацію я не мав права. Зате цілком міг поділитися своїми висновками, що ґрунтувалися на доступних їй матеріалах.

— Щойно переглядав досьє на нашу „чудову п'ятірку“ — Корейко, Іванова, Кисельова, Ворушинського і Компактова. І виявив певні факти, які окремо нічого не означають, але в комплексі... А втім, сама подивися.

Анн-Марі знадобилося лише кілька хвилин, щоб у

всьому розібратися.

— Господи! Але ж це схоже... це дуже схоже на ретельно розроблені легенди!

— Саме так.

Вона запитливо глянула на мене.

— Гадаєш, ці хлопці теж агенти?

— Можливо. Питання тільки — чиї? Таємного угруповання в нашому командуванні або...

— Або, — підхопила Анн-Марі, — уряду однієї з планет, який затіяв власну гру. Послухай, Стефане, — від хвилювання вона забула, що мене слід називати Стівом, — це дуже серйозно. Якщо твої підозри підтвердяться, то... Але спершу треба все перевірити.

— Так, і негайно, — погодився я. — Проте це не в нашій компетенції. Зараз я складу спеціальний звіт, а ти його надішлеш.

Анн-Марі кивнула. Слово „спеціальний“ означало, що звіт буде секретним навіть для неї.

— Скільки часу тобі потрібно?

— Не більше десяти хвилин.

— Добре. Тоді я просто покурю в коридорі.

Вона вийшла, а я швидко надиктував текст послання, в якому повідомляв, що отримав від „об'єкта“ необхідні матеріали, а наприкінці додав, що виявилися несподівані обставини. Подумавши трохи, замінив „несподівані“ на „додаткові“ і цим вирішив обмежитись. У всякому разі для передачі інформації знадобиться особиста зустріч з уповноваженим резидентом — вміст диска був дуже „гарячий“, щоб довіряти його мережі, навіть під найнадійнішим прикриттям.

Наклавши на цей короткий звіт свій шифр, я покликав Анн-Марі, яка повторно зашифрувала його й надіслала за призначенням.

— От що, Стіве, — сказала вона, відкинувшись на спинку крісла. — Я добре знаю, що таке розвідка й секретність. У цьому казані я варюся все своє доросле життя, тому не вимагаю від тебе жодних пояснень. Але скажу

одне: я впевнена, що на Новоросію тебе послали зовсім не для того, щоб ти координував роботу групи хлопців і дівчат. Ти маєш інше завдання, значно важливіше, ніж це. Я не забула слів мадам Петі, що тобі мають намір доручити справу, з якою можуть упоратися лише двоє в цілому світі. Я постійно сушу собі голову, що б це означало. І переконана, що твоя геніальна здогадка щодо нашої „чудової п'ятірки“ виникла не випадково, не на порожньому місці, а в ході виконання твого другого, таємного завдання або як побічний продукт, або як прямий наслідок. Думаю, що такі другий варіант.

Я нічого не відповів, бо говорити було нічого. Хоча вже саме моє мовчання було досить красномовною відповіддю.

А буквально за хвилину надійшло термінове повідомлення. Анн-Марі зняла з нього шифр і, переконавшись, що воно зашифроване двічі, знову залишила кабінет.

Коли двері за нею зачинилися, я відкрив листа своїм ключем, прочитав його, перечитав, гарненько запам'ятав вказану адресу й видалив без можливості відновлення. Потім вимкнув термінал і вийшов у коридор, де на мене чекала Анн-Марі.

— Ну що? — запитала вона.

— Якщо ти мала плани на сьогоднішній вечір, — відповів я, — доведеться їх переглянути. Зараз ми виїжджаємо.

— Куди?

— На одну зустріч. Поки це все, що я можу сказати. Я ще не знаю, наскільки тебе втаємничать у цю справу, та коли вже викликали нас обох, то й тобі щось перепаде.

На обличчі Анн-Марі відбилося задоволення.

— Давно б так. А то мені вже до біса набридло бути лише зв'язківцем. Час зайнятися справжньою роботою.

„Займешся,“ — подумав я. — „Чого-чого, а роботи тепер вистачить на всіх...“

25

Дорогою я намагався зібратися з думками й зрозуміти, що відбувається.

Ну, гаразд, зі странґлетними запалами все більш-менш зрозуміло. Наше керівництво мало рацію: якесь радикальне угруповання у вищому командуванні, а може, уряд однієї з планет, поки неважливо, хто саме, але хтось вирішив украй загострити ситуацію й змусити людство до тотального знищення всіх Чужих. Для цього альвам було передано странґлетні запали — надпотужну, але практично непридатну у війні зброю. І навіть кількість її одиниць Дюбарі вгадав правильно — три. З першим пристроєм альви провели випробування, другий спробували розібрати, а третій, єдиний, що залишився, після довгих вагань усе ж таки застосували проти ґаббарів.

Проте в цю картину жодним чином не вписувалися Аня Корейко й Сашко Кисельов. Що робили ці діти (атож, по суті, ще діти) на борту корабля, який передавав альвам зброю? Що вони роблять тут, на Новоросії, у товаристві ще трьох своїх однолітків?... Як мінімум трьох, але, судячи з усього, їх набагато більше. До чого вони прагнуть, чого добиваються? І головне — хто, хай йому біс, їх сюди послав?...

А втім, може, ніхто не посилав. У мене народилася досить дурна гіпотеза, що кілька років тому група вундеркіндів розкрила найзахищеніші секрети людства, заволоділа найпередовішою технологією і зажадала влади. Такої влади ні на Землі, ні на Террі-Ґаллії, ні на будь-якій іншій вільній планеті підлітки не отримали б, хай би вони були хоч тричі вундеркінди й володіли якими завгодно секретами. Зоставалися лише контрольовані чужинцями світи, і серед них Новоросія — країна, де вся влада, без поділу на законодавчу, виконавчу й судову гілки, зосереджена в руках однієї людини. Треба тільки вибрати відповідну кандидатуру на цю посаду й здійснити державний переворот...

Та ні, повна дурня! Схоже на сюжет книги чи фільму, а не на реальне життя. Дійсність надто жорстока, вона не визнає дитячих ігор.

Проте... проте мені не давали спокою слова цісаревича Павла, що їх він сказав у розмові з Рашеллю й Естер: „Вейдер і вся його команда трохи схиблені. Ба навіть не трохи. Інші просто не довіряють старшому поколінню, а вони ненавидять усіх дорослих без винятку.“

Отак. Не більше і не менше...

Я посадив флаєр біля головної будівлі заміського мотелю, і ми з Анн-Марі увійшли до контори. Адміністратор зустрів нас широкою професійною усмішкою:

— Чим можу допомогти, панове?

— Недавно ми замовили у вас номер, — відповіла Анн-Марі, яка краще за мене володіла російською.

— Ваші імена?

— Фіона і Патрік О'Лірі.

— Так, звісно, — підтвердив адміністратор, навіть не глянувши на екран терміналу. Він виклав на стійку картку-ключ. — Номер сорок шість. Як ви й просили, на відлюдді, біля самого лісу. Там уже прибрано, обід чекає на вас у мікрохвильовій печі, а в холодильнику лежить пляшка шампанського. Якщо знадобиться ще щось, дайте знати.

Анн-Марі взяла картку.

— Дякую, цього вистачить.

Коли ми вже прямували до виходу, адміністратор зауважив:

— Схоже, ви арранці.

Я озирнувся і з легким сарказмом промовив:

— І як тільки ви здогадалися!

Флаєр за хвилину домчав нас до потрібного будиночка, ми відчинили двері й зайшли досередини. Ні в маленькому передпокої, ні в самій кімнаті з широким двоспальним ліжком нікого не було. Всюди панували ідеальний порядок і стерильна чистота.

— Так, — сказала Анн-Марі. — Отже, ми перші. Доведеться зачекати.

— Не доведеться, — пролунав хрипкий хлоп'ячий тенор, і з суміжної ванної кімнати вийшов невисокий хлопець років вісімнадцяти, з темно-каштановим волоссям, досить довгим, щоб приховати комп'ютерний імплант на скроні. А в тому, що цей імплант був, я ні миті не сумнівався, бо перед нами стояв Сергій Іванов-Вейдер власною персоною. У руці він тримав націлений на нас пістолет-паралізатор.

Реакція Анн-Марі була блискавичною. Вона різко відштовхнула мене вправо, сама кинулася вліво, вихопила з кишені свій паралізатор і вистрілила у Вейдера...

Вірніше, натиснула на спуск. Пострілу не було. Зброя не спрацювала. Анн-Марі з розгубленим виглядом знову й знову натискала кнопку, але безрезультатно.

Вейдер посміхався, дивлячись на неї мало не поблажливо. Я хотів було скористатися цим і накинутись на нього з іншого боку, проте вчасно згадав про пристрій у браслеті мого годинника. Якщо Вейдер підстрілить мене, то спрацює захист, і тоді постраждає не лише він, а й Анн-Марі.

Тим часом у дверях з'явилося ще двоє молодих людей, у яких я впізнав Компактова й Ворушинського. Вони також мали паралізатори.

— Викиньте, пані, свою цяцьку, — сказав Іванов-Вейдер. — Тут вона не працює. Зате наша зброя у повному порядку, це я вам гарантую.

Я підступив до Анн-Марі й міцно взяв її за руку. По-перше, щоб вона не кинулася в рукопашну. По-друге, через згаданий уже браслет. Тепер він захистить нас обох.

— Хлопці, — твердо промовив я. — Ви мусите піти звідси. Негайно, інакше вам буде непереливки.

— Чекаєте підкріплення? — озвався Компактов глузливим тоном. — Нікого не дочекаєтеся. Ніхто з керівництва вам зустріч не призначав. Вони не знають, що ви тут, і взагалі не отримували вашого листа. Вейдер перехопив

його, а у відповідь надіслав фальшивку, щоб заманити вас сюди.

Нічого нового він мені не повідомив. Я вже й сам про все здогадався. Ці хлопці були в курсі кожнісінького нашого кроку. Вони стежили за нами, підслуховували нас, контролювали наші секретні лінії зв'язку, знали наші шифри. Вони водили нас за носа, мов малих дітей...

Так, наразі саме ми опинилися в ролі дітей. А вони... вони хто завгодно, тільки не діти. Вони справжні дияволи у подобі підлітків!

— Грім і блискавка на ваші голови! — пробурмотіла Анн-Марі.

Вейдер гмикнув.

— Дурна фраза. Як я розумію, це кодові слова для ввімкнення передавача. Він у вас у сережці чи в обручці? Втім, не має значення. Ваш сигнал тривоги все одно ніхто не почув. Він був отриманий найближчим ретранслятором, а потім безслідно зник у мережі. Я подбав про те, щоб ваші канали аварійного зв'язку було заблоковано.

Оце так! Серйозна пастка...

— Ми можемо обійтися і без сторонньої допомоги, — сказав я. — У мене є один захисний пристрій. Скажу чесно: не маю уявлення, як він діє. Але знаю, що він уб'є вас. У кращому разі серйозно покалічить. Він спрацює автоматично, якщо ви підстрелите мене з паралізатора. А дістати бластери або щось подібне ви не встигнете — я ввімкну його вручну. Повірте, я не блефую.

— Ми віримо, — кивнув Вейдер. — Віримо, що у вас є те, про що ви кажете. Але ви не посмієте його застосувати.

— Чому?

— Бо тоді ви перевищите необхідну міру самооборони. Адже ми не збираємося вас убивати, хіба ви ще не зрозуміли? Коли б ми хотіли, ви були б уже мертві. Для нас не було проблемою замінювати цей будиночок і підірвати його. Але нам не потрібна ваша смерть, як не потрібна смерть найяснішого государя Олександра Михалича. Ми стільки разів казали це Паші, переконували його, що

все буде гаразд, але він, телепень такий, не вірив нам. І зв'язався з вами, щоб ви врятували його нікчему-татуся. — Хлопець осміхнувся. — Авжеж, ми знаємо, про що розмовляють Паша й Естер у ліжку. Нам багато відомо. Але й ви знаєте про нас дещо, чого знати не слід. Тому вам доведеться провести деякий час у полоні. Тільки й усього. Ми підкинемо докази, які переконують ваше начальство, що вас вистежила й захопила альвійська контррозвідка. На нас ніхто не подумає. А згодом ми вас звільнимо — коли здійснимо все задумане. Отже, можете не хвилюватися за свої життя.

— Ми цінуємо вашу великодушність, — сказав я. — Але нас це не влаштовує. Ви вляпалися, хлопці, ваша гра скінчилася. А зараз стійте сумирно, не робіть різких рухів. Ми йдемо.

— Нікуди ви не підете, — спокійно заперечив Вейдер і вистрілив з паралізатора.

Анн-Марі, знепритомнівши, впала. Я не встиг її підхопити, бо боявся випустити зі своєї долоні її руку і бо-дай на секунду втратити з нею контакт. Сівши навпочіпки над непритомним тілом, я насамперед перевірів пульс — в рідкісних випадках дія паралізатора викликає зупинку серця. На щастя, все обійшлося.

Я підвів погляд на Вейдера і зі злістю промовив:

— Ти дурень, Сергію Іванов! Хоч як там тебе звати насправді, але ти все одно дурень. Промінь міг зачепити мене, а пристрій спрацює не лише від прямого попадання.

— Мені це відомо, — так само незворушно відповів він. — Тож, будь ласка, віддайте свого годинника. Адже транслятор у браслеті, правда?

— Щодо транслятора не в курсі, але захисний пристрій справді там. І віддавати його не збираюся. Навпаки... — Я зробив виразну паузу, потім бовкнув перше, що спало на думку: — Останнє альвійське попередження!.. До вашого відомо, це кодова фраза, я запустив тридцятисекундний відлік. Біжіть геть, ви ще маєте час для поря-

тунку. Ну ж бо!

Хлопці не зрушили з місця. Схоже, вони розкусили мій блеф. Але я вирішив стояти до кінця, сподіваючись, що хоч у одного з них нерви не витримають. А тоді й інші побіжать за ним.

— Залишилося двадцять секунд, — попередив я.

От чорт! Не було б зі мною Анн-Марі, я спробував би втекти. А якби вони підстрелили мене — ну що ж, самі напросилися. Але так, холоднокровно прирікати їх на загибель або на важкі каліцтва... ні, я не міг.

— Десять секунд...

Кляте командування! Кляті Дюбарі з Лефевром! Дали мені зброю, якою я не в змозі скористатися. Не годжусь я для такої роботи, не годжуся. Я можу водити кораблі, можу воювати з чужинцями, але вбивати людей...

— П'ять секунд... чотири... три... дві... Увага!..

Я вже збирався сказати, що слово „увага“, вимовлене моїм голосом, деактивує пристрій, а потім придумати якийсь інший трюк, але Вейдер випередив мене:

— Ой! Не спрацювало. От шкода! — Він дістав з кишені невеличкий плаский прилад і помахав ним перед собою. — Ваші командири не сказали, що є спосіб нейтралізувати дію транслятора. Вони взагалі нічого вам не сказали. Навіть те, для чого призначена та штука, яку ви носите на зап'ястку. І вже тим більше не повідомили, що вакуумний вибух необов'язково має супроводжувати роботу транслятора, що це лише первинна вада конструкції, яка легко усувається. Проте в пристроях, що їх використовують ваші розвідники, цей недолік залишили спеціально, для маскування — щоб під час вибуху замести всі сліди. Хай і ціною людських життів. Усе-таки ваше керівництво — жорстокі люди.

— Годі вже, Вейдере, — озвався Ворушинський. — Поламав комедію, і досить. Нам час іти.

— Атож, твоя правда, — погодився Іванов і вистрілив у мене.

РАШЕЛЬ: СЮРПРИЗИ Й ВІДКРИТТЯ

26

Відколи батько й Анн-Марі пішли, ми з Олегом ще годину просиділи на дивані у вітальні, базікаючи про те про се. Хоч убийте, не пам'ятаю, про що саме, верзли всілякі дурниці, перестрибуючи з однієї теми на іншу. Та попри безцільність і пустопорожність нашої балаканини, мені було дуже добре. Так само, як із татом, коли наприкінці дня після вечері ми сиділи поряд, і я, схиливши голову на його плече, розказувала йому про свої справи, а він — про свої.

Щоправда, була й різниця. З батьком я почувалася тепло, спокійно й затишно. З Олегом мені було гаряче, ніби всередині мене палав вогонь. Замість спокою я чомусь хвилювалася, а до відчуття затишку додавалося легке, приємне збудження... Одне слово, я влипла. Причому капітально. Але, якщо міркувати логічно, це було немінуче, як схід сонця. Я й так уже дуже спізнилася, більшість моїх одноліток пройшли через це ще кілька років тому, ну а я була надто захоплена підготовкою до майбутньої кар'єри, щоб звертати увагу на хлопців. І ось тепер минуле наздогнало мене, причому в найневдаліший час, коли я виконувала відповідальне завдання і мені було не до любовних переживань...

Нашу бесіду перервала мелодійна трель — хтось дзвонив у вхідні двері. Я наказала домашньому комп'ютеру вивести картинку з ганку, ввімкнувся вмонтований у стіну екран, і ми побачили двох несподіваних гостей — струнку дівчину з коротким волоссям і хлопця, на голову вищого від неї, у якого, навпаки, довге волосся було стягнуте на потилиці у хвостик.

— Аня, Сашко... — вражено промовив Олег. — Хай їм чорт! Що вони тут роблять?

І справді, перед нашим будинком стояли Аня Корейко й Сашко Кисельов. Обличчя в обох були схвильовані, губи нервово тремтіли. Раз за разом вони обмінювалися швидкими, нетерплячими поглядами.

— Ну ж бо! — почувся з динаміка напружений голос Ані. — Їх що, немає вдома? Паскудно...

І вона знову натисла кнопку дзвінка.

— Щось трапилося, — сказала я, встаючи з дивана. — Боюсь, якісь серйозні проблеми.

— Тоді чому вони не зв'язалися з нами як звичайно? — задумливо мовив Олег, підводячись слідом за мною. — Чи не могли?... Невже щось з Вейдером?

— Зараз з'ясуємо.

Ми пройшли з вітальні в передпокій, і я відчинила входні двері.

— Рейчел, Олеже! — полегшено вигукнула Аня. — Добре, що ви тут. Нам треба негайно поговорити.

Вони швидко пройшли досередини. Я зачинила за ними двері, а коли обернулася, то побачила в Ані пістолет, що виник у її руці немов з повітря. Він був спрямований на мене, а її палець уже приготувався натиснути на гашетку.

Проте Аня припустилася помилки. Вона поквапилася, їй слід було спочатку відійти від мене і тільки тоді діставати зброю. А так ми стояли майже впритул, і я, швидше інстинктивно, ніж усвідомлено, кинулась убік і вибила з її рук пістолет.

Наступної миті я різко викинула ногу й ударила Сашка Кисельова в пах. Поки він корчився від нестерпного болю, я ребром долоні врізала Ані під потилицю — точно в потрібне місце і з необхідною силою, щоб вона відключилася. Потім знову обернулася до Сашка, який тимчасово втратив боєздатність, обхопила його шию й натисла на сонну артерію. Один, два, три, чотири, п'ять — усе, він знепритомнів і повалився біля моїх ніг.

Я відступила на крок, підняла пістолет і, переконавшись, що це паралізатор, а не променевик, вистрілила в

Аню, яка вже почала приходити до тями. Потім пригостила розрядом Кисельова й перевірила в обох пульс. Він був у нормі — повільний, розмірений, як у людей, що міцно сплять.

Діставши з правої кишені Сашкової куртки його зброю, я випросталась і глянула на Олега, який стояв непорушно, мов статуя, і з роззявленим ротом дивився на мене.

— Йолоп! — спересердя сказала я. — Тебе що, заціпило? Чому не допоміг? Теж мені, чоловік!

— Я... це... — Він розгублено знизав плечима. — Нічого не розумію! Це ж Аня й Сашко, друзі...

— Які хотіли мене підстрелити. — Я коротко вилаялася. Ні, не грубо, а так, як висловилася б звичайна дівчина, потрапивши в халепу. Але фраза була побудована особливим чином, щоб спрацював аварійний передавач у моїй сережці. — До речі, я також твій друг. *Твоя подруга*. Мені погрожували зброєю. На чиєму ти боці?

— Заради бога, Рейчел! Ну, звісно ж, на твоєму. Просто я... вибач, я розгубився. Я досі нічого не розумію. Ти була як блискавка, а я...

— Гаразд, замнемо. Краще допоможи відтягти їх у вітальню.

Спочатку ми перенесли Сашка Кисельова і вклали його на диван, а потім так само вчинили і з Анею. Поки ми цим займалися, я розмірковувала над останніми Олеговими словами. „Як блискавка,“ — сказав він. А й справді, надто вже швидко я зреагувала. До непристойності швидко. Певна річ, я вивчала прийоми рукопашного бою, хорошому солдатові без цього ніяк. Але теорія — одне, а зовсім інше — практика. Я діяла автоматично, не роздумуючи, наче досвідчений боець, і всі мої рухи були точно прораховані. Як це могло бути? Звідки я набралася такого досвіду? Під гіпнозом, коли вивчала мову? Чи коли мені ставили психоблок?... А якщо так, то що ж іще вони вклали мені в голову?

Ні, після останніх подій я не ображалася на команду-

вання. Проте з їхнього боку було б чесніше спочатку запитати моєї згоди. Адже саме так мають чинити виховані й цивілізовані люди...

— Рейчел, — жалісливо озвався Олег, коли ми вклали Аню поруч із Кисельовим, — ти можеш пояснити, що відбувається?

Я зам'ялася.

— Не зовсім. Є деякі припущення, але... Зачекай трохи. Дай мені подумати.

— Гаразд, — кивнув Олег. — Думай.

Аж раптом мене охопила тривога. Ще кілька хвилин тому я надіслала сигнал SOS, але відповіді на нього — легкого пощипування мочки вуха, мовляв чекайте, йдемо на допомогу, — не було. Чи, може, я не звернула на це уваги? Навряд...

Про всяк випадок я виразно повторила кодову фразу. Олег запитливо глянув на мене, проте змовчав.

Ні за хвилину, ні за дві відповіді не отримала. Моя тривога почала переростати в паніку. Я схопила телефон і набрала батьків номер. Після короткої паузи на дисплеї висвітилося: „Абонент недоступний“. Я повторила спробу ще раз, і ще — результат був незмінний. Я подзвонила Анн-Марі — те ж саме.

О боже, боже, боже!..

Паніка перейшла в жах. Я у відчаї заходила туди-сюди по кімнаті. До Олега нарешті дійшло, що я зовсім не збираюся з думками, а швидше роблю щось протилежне. Він рішуче підступив до мене й міцно вхопив за плечі.

— Що з тобою, Рейчел? Ти вся тремтиш. Заспокойся, не панікуй. Ти дзвонила батькові й матері?

— Так. Вони не відповідають. Їхні телефони мовчать. Я не знаю, що... — Тут мене осяяло. — Придумала! Зараз...

Я знову схопила телефон і набрала номер. На моє величезне полегшення, зв'язок був. Незабаром Валько відповів:

— Так?

— Це я. Впізнав?

— Ти?! — здивувався він. — Господи, як ти могла...

— Припини, зараз не до цього. Приїжджай до мене. Негайно.

— До тебе додому? — уточнив Валько.

— Так, просто сюди.

— Гаразд, їду. — З мого голосу він зрозумів, що сталося щось надзвичайне. — Буду хвилин за двадцять.

— Поквапся, будь ласка, — заблагала я.

— Уже помчав.

Скінчивши розмову, я відчула певне полегшення. Невдовзі тут буде Валько, він у всьому розбереться. Обов'язково розбереться. І знайде спосіб зв'язатися з батьком...

— Кому ти дзвонила? — запитав Олег.

— Одному другові. Він нам допоможе.

— Хто він?

— Його звати Валько.

— Це прізвище чи скорочення від „Валентин“?

— Узагалі прізвище, але тут він має ім'я Валентин.

— Тут? Як це розуміти?

Я обійняла Олега й поклала голову йому на плече.

— Зараз поясню, — сказала я, геть-чисто ігноруючи застережне нашіптування психоблоку. — Усе поясню. Передовсім мене звати не Рейчел, а Рашель...

27

Як завжди, Валько був сама розсудливість.

— А ти не здогадалася зателефонувати Ковальову? — запитав він, вислухавши мою плутану розповідь.

— Здогадалася. Але я не знаю його номера.

— Дурепа! А довідкові навіть існують? — Він підійшов до побутового терміналу й викликав об'єднану базу даних усіх мережевих компаній Новоросії. — Ковальов зараз — наша єдина ниточка. До твого відома, мій аварійний передавач теж мовчить... Упс!

— Що таке?

— Тут вказано лише номер домашнього відеофону. З його дружиною те саме.

— У нас половина населення не реєструє свої персональні телефони, — вставив своє слівце Олег, який досі сидів тихо, як мишка. Моя історія подіяла на нього ще приголомшливіше, ніж інцидент з Анею Корейко й Сашком Кисельовим. А остаточно його вбила звістка, що мені дев'ятнадцять років і я офіцер космічного флоту — Це від побоювання, що розмови можуть підслуховувати. — Він пирхнув: — Яка наївність! Якщо охоранці знадобиться, вона вирахує будь-який телефон, зареєстрований чи ні.

— Дуже кепсько... — Валько почухав потилицю. — Було б непогано зв'язатися з його донькою, але в пам'яті відеофону її номера немає. І записи всіх розмов стерті. Вони автоматично видаляються щодня, о третій ночі. Звичайна практика. А пошукати в базі даних... Як звати доньку Ковальова?

— Олена. А її прізвища я не знаю. Навряд чи вона живе під своїм дівочим, на Новоросії для заміжніх жінок це не прийнято.

— Тоді глухий номер, — резюмував Валько. — У Верхньому Новгороді мешкає близько двадцяти мільйонів людей, і серед них багацько Олен Русланівних. Надто розповсюджені імена. — Він відійшов від терміналу. — Я так розумію, що в Естер мають бути резервні канали зв'язку з нашою розвідкою. Спробую викликати допомогу через неї. Але мені потрібен професійний комп'ютер.

— Нагорі, в моїй кімнаті, — сказала я. — Ходімо.

— Ні, ти залишишся тут. Наглядай за полоненими.

— Так, маєш рацію. Тоді піднімайся сходами, другі двері ліворуч. Тільки не здумай порпатися в моїй білизні.

Уже біля дверей Валько посміхнувся

— До тебе повертається почуття гумору. Це гарний знак.

Він був відсутній не більше п'яти хвилин. За цей час ні Олег, ні я не зронили ні слова й уникали зустрічатися поглядами. Ми обидва почувалися ніяково — мені було

соромно, що я цілий місяць водила його за носа, хоча й не з власної волі, а він, схоже, тепер побоювався мене.

Нарешті з передпокою долинув швидкий тупіт ніг, і до вітальні увірвався Валько — блідий, як небіжчик, а його очі гарячково виблискували.

— У чому річ? — наполохалася я. — Що сталося? Ти зв'язався з Естер?

— Ні. Зараз це... небажано. Її краще не втягувати. Я дещо знайшов. Таке...

— Ну, що ж?

— Я підключився через твій термінал до комп'ютера твого батька і подивився, чим він займався перед тим, як піти. Тепер я все зрозумів.

Від нетерпіння я схопила його за комір і добряче струснула.

— То що ти зрозумів?!

— Ці товариші, — Валько вказав на мирно сплячих поряд Аню й Сашка, — ніякі не доморощені підпільники. Твій батько проаналізував досьє усіх п'яти — Корейко, Кисельова, Іванова, Компактова та Ворушинського — і виявив у їхніх біографіях одну загальну рису. Коротше кажучи, вони зовнішні агенти й прибули на Новоросію десь три роки тому.

Олег вражено ахнув. А я чомусь одразу заспокоїлася. Від цієї новини ситуація не поліпшилася, але в усякому разі прояснилася.

— Вони не п'ятдесятники, — сказала я.

— Певна річ, ні. Вони люди. Інше питання — звідки, кого представляють і що мають на меті.

— Зараз ми це з'ясуємо. Зараз ми все з'ясуємо. Зачекайте хвилику.

Я вибігла з кімнати, швидко піднялася на другий поверх, увійшла до батьківської спальні, а звідти — до ванної. Попорпавшись в аптечці, знайшла упаковку ін'єкційних ампул з написом: „Диметилатропіну гідрохлорид“. Не найкращий препарат, зате вельми ефективний, який геть позбавляє людину волі й здатності чини-

ти опір. Я не помилилася в Анн-Марі — вона виявилась досить передбачливою і про всяк випадок припасла засіб для „розв’язування язика“. Ще я прихопила з аптечки синергін і повернулася до вітальні.

Там Валько з Олеговою допомогою діловито обшукував наших полонених. На журнальному столику біля дивана вже лежали сережки й каблучка Ані, двійко наручних годинників — витончені жіночі й масивні чоловічі, телефони, медальйон із золотим ланцюжком і кілька пластикових карток.

— Якщо вони агенти, — пояснив мені Валько, не припиняючи обшуку, — то можуть мати штучки на кшталт наших аварійних передавачів... Ага! Оце вже цікаво.

Він видобув із задньої кишені Аніних штанів якийсь невеликий плаский прилад з трьома сенсорними кнопками та крихітним дисплеєм, на якому висвічувало: „Активно: П Л Т“. Тими ж літерами — П, Л і Т, — були марковані й кнопки.

— Так-так, — задумливо мовив Валько. — Що б це означало?

— Що б не означало, краще не чіпай, — порадила я.

— Загалом ти маєш рацію. Проте пристрій активний, і це мені не подобається. Дуже не подобається.

— Мені також, але...

— Послухайте! — несміливо втрутився Олег. — А П і Л не може означати „паралізатори“ і „лазерна зброя“.

Я запитливо глянула на нього.

— У якому сенсі?

Він зніяковів.

— Ну... У Вейдера є своя секретна віртуальність. Навіть кілька віртуальностей. В одній із них гравці мають захопити військову базу чужинців. І в кожного є генератор спеціального захисного поля — в радіусі тридцяти метрів навколо нього ворожі паралізатори і променевики не діють. А наша зброя, звичайно, в повному порядку.

Валько пирхнув.

— Ха! Можна не сумніватися, що з такою перевагою ви щоразу задаєте волохатикам жару. У нас теж не бракує ігор, де хороші хлопці володіють всілякою суперзброєю, за допомогою якої мочать чужинців штабелями. Такі ігри шкідливі, вони розслабляють людину, на підсвідомому рівні вселяють їй помилкове відчуття невразливості. Тому всім нашим військовослужбовцям суворо заборонено брати в них участь. Що ж стосується зброї масового знищення, то тут ми на дві голови вищі за всі Чужі раси. Проте старі добрі паралізатори й усілякі променевики як у нас, так і у чужинців абсолютно однакові, в їхній конструкції ніщо принципово не мінялося вже років п'ятсот, вони надійні й безвідмовні.

На підтвердження своїх слів він дістав з кишені паралізатор, замаскований під звичайний ліхтарик, спрямував його в стіну й натиснув на спуск.

Нічого не сталося. Спантичено гмикнувши, Валько повторив спробу. Результат був той самий.

Тим часом Олег узяв пістолет Сашка Кисельова й вистрілив у стіну. Пролунав характерний тріск розряду, блиснув синьо-білий спалах.

— Ось бачиш, працює.

Валько притис палець до сенсорної кнопки П приладу. Текст на дисплеї змінився: „Активно: Л Т“. Після цього випробував свій паралізатор — він працював справно.

— Отакої!..

Знову активувавши П, він переконався, що його зброя знову заклинила.

— Круто! Нічого сказати... А Л, означає, „лазерна зброя“? Тоді й справді можна мочити чужинців, як мух. Треба лише уникати пострілів здалеку... — Він повернувся до Олега. — А що таке Т?

Той знизав плечима:

— Не знаю. У тій грі ми мали захист лише проти паралізаторів і променевиків.

Валько задумливо почухав ніс.

— Гм-м. Танки? Торпеди? Термоядерна зброя?... Ні, безглуздо.

— Тесаки, томагавки, — злорадно припустив Олег.

— Припини! Зараз не час для жартів.

— Саме так, — втрутилася я. — Не час. Ні для жартів, ні для експериментів. Насамперед мусимо з'ясувати, що трапилося з батьком і Анн-Марі.

— Так, справді, — погодився Валько. Він по черзі натиснув усі три кнопки — П, Л і Т. Дисплей висвітив: „Неактивно“. — От так краще. Ну, і кого допитуватимемо — Корейко чи Кисельова?

— Краще Аню, — запропонував Олег. — З них двох вона явно вища за рангом. До того ж Сашко мені більше подобається.

— Гаразд, — кивнула я і вказала на конфісковані у полонених дрібнички. — Але спершу треба прибрати їх подалі... Ні, стривайте. Цього мало. Жучки можуть бути і в одязі.

— Ти що, пропонуєш роздягти її? — збентежено запитав Олег.

— Так, повністю. І не червоній, як невинна панночка. Можна подумати, ти ніколи не бачив голих дівчат... Ну, гаразд. Збігай до моєї кімнати, принеси халат. Зглянемося над твоєю сором'язливістю.

Поки Олег повернувся, я зняла з Ані весь одяг, включно з білизною. Прикривши наготу дівчини коротким халатиком, попросила винести всі речі в передпокій, а після деяких роздумів звеліла хлопцям відтягти туди й неприємного Сашка Кисельова. Хтозна, може, сховані в його одязі жучки спрацюють і від Аниного голосу.

Щільно зачинивши двері вітальні, ми зручно всадили Аню на диван. Валько й Олег всілися справа й зліва, притримуючи її за руки.

— Ноги теж тримаєте, — розпорядилась я. — Нижче колін, щоб вона не брикалася, коли прокинеться.

— Сподіваюся, ти знаєш, що робиш, — сказав Валько. — Особисто я зовсім не розуміюся на „наркотиках

правди“.

— Зате я трохи розуміюся, — відповіла я, дістаючи з упаковки ампули. — Не досконало, але цілком достатньо, щоб не зашкодити її здоров'ю.

Схиливши Анину голову набік, я зробила їй у шию ін'єкцію синергіну, щоб нейтралізувати дію паралізатора. Зачекавши, поки вона почне приходити до тями, вколола їй диметилатропін.

За півхвилини Аня підвела голову, розплющила очі й вп'ялася в мене тьманим поглядом. Зіниці її очей були розширені, дихання глибоке, прискорене — усе це явно свідчило, що наркотик подіяв.

Вона різко сіпнулася, проте Валько з Олегом надійно тримали її. Аня тихенько заскімлила, з кутика її рота потекла слина.

— Мовчати! — владним тоном наказала я. — Сидіти сумирно. Відповідати на мої запитання. Ти зрозуміла?

— Так.

— Хто ти? Звідки? Розкажи про себе.

— Корейко Анна. Народилася в місті Артемівську, Петропавловський повіт, Христовоздвиженська губернія, двадцять шостого серпня три тисячі п'ятсот...

— Ні! — перервала її. — Казати правду. І лише правду. Назви своє справжнє ім'я.

— Я... не можу сказати.

— Ти мусиш. Відповідай!

Вона мляво хитнула головою.

— Мені не можна.

— Чому?

— Заборонено.

— Ким?

— Мною.

— Я знімаю заборону, — сказала я. — Дозволю відповідати.

— Ти не можеш дозволити. Мені не можна про це говорити.

— Чорт! — озвався Валько. — Вона що, зомбі?

— Ти психокодована? — запитала я.

— Так, — була коротка відповідь.

Овва! Ніколи б не подумала. Аня не справляла враження людини безініціативної, з притупленою інтуїцією, позбавленої кмітливості та творчої уяви. Якраз навпаки...

— Психокодування пригнічує твої розумові здібності?

— Ні.

— Чому?

— Воно спрацьовує лише тоді, коли потрібно.

— А саме?

— Не можу сказати.

Валько впівголоса прокоментував:

— Якийсь новий спосіб кодування. Не всеосяжний, а тонкий, ситуативний. За звичайних обставин він не активний, а починає діяти лише за певних умов. Наприклад, після прийому наркотиків, при сильному алкогольному сп'янінні або тривалому больовому впливові.

— Схоже на те, — погодилася я. — І схоже, що він не такий ефективний, як глибинне психокодування. На деякі питання вона все ж відповідає. Отже, ми можемо дещо з'ясувати.

Аня знову почала сіпатися. Я прикрикнула на неї:

— Сиди сумирно! Підкоряйся мені! Відповідай: що з моїм батьком і Анн-Марі?

— Не можу сказати.

— Проте ти знаєш, що з ними сталося?

— Так.

— Вони... — мій голос зірвався від хвилювання. — Вони живі?

— Так.

— Вони захоплені в полон?

— Не можу сказати.

— Їх полонили твої товариші?

— Не можу сказати.

— Їхньому життю загрожує небезпека?

Мовчання. В Аніних очах промайнуло щось схоже на розгубленість. Очевидно, питання прозвучало дуже розпливчато. Я спробувала уточнити:

— Чи є можливість, що вони загинуть?

— Кожен може померти. Всі ми ходимо під Богом.

— Ач ти, філософ драний! — вилаялась я. — Їх можуть убити твої товариші?

Категоричне:

— Ні.

— Що ви збираєтеся з ними робити?

Знову мовчання. Я конкретизувала:

— Ви маєте намір відпустити їх на свободу?

— Так.

— Коли?

— Не можу сказати.

— Їх полон продовжиться довго?

— Залежить від обставин.

— Від яких?

— Не можу сказати.

Тут я не витримала й схопила Аню за горло.

— Тепер слухай мене уважно, сучко. Ти маєш якийсь тонке, ситуативне психокодування. Отже, в тебе залишилося почуття самозбереження. Зараз ти мені скажеш, де ви тримаєте батька. Якщо не можеш сказати прямо, то налякни. Інакше, присягаюся, я задушу тебе. Ти зрозуміла?

— Так.

Я міцніше стисла її горлянку.

— Кажи! Наказую тобі!

— Рожеві слоники... — прохрипіла вона. — Зелені кролики...

Думка про те, що Аня почала марити, не встигла сформуватися в моїй голові. Наступної миті перед моїми очима потемніло, підлога під ногами розверзалась, і я полетіла в безодню. Гучно щось ляснуло, і мені задзвеніло у вухах...

Я висіла в пустці, не відчуваючи свого тіла... Хоча ні, тіло я відчувала, але не відчувала його ваги. У вухах про-

довжувало настирливо дзвеніти. Моя рука торкнулася до чогось м'якого, теплого... Нарешті я здогадалася розплющити очі й побачила перед собою Аню. Судячи з виразу її обличчя, вона перебувала в наркотичній дрімоті. Поруч із нею зависли Валько й Олег.

Саме зависли. Всі ми висіли в невагомості, а навкруги нас оберталася невелика кімната без жодних меблів, без вікон і дверей, з голими стінами та стелею, що випромінювала рівне біле світло. Тобто це ми оберталися посеред кімнати, але, як встановив ще у давні часи Ейнштейн, будь-який рух у природі відносний.

Також разом із нами пливли в невагомості кілька дивних предметів. Один із них, найбільший, дуже скидався на шматок дивана з вітальні Ковальова. Того самого дивана, на якому ще недавно сиділи Валько, Олег і Аня. Інші предмети, трохи менші, були клаптями килимового покриття і, мабуть, шматками будівельного металопластику.

Наші з Вальком погляди зустрілися. Він щось сказав, проте через дзвін у вухах я нічого не розібрала. Олег незграбно задрігав руками й ногами, мало не вціпивши ліктем мені в обличчя. Я вхопила його за плечі, притягала до себе й прокричала на вухо:

— Припини брикатися!

Він розчув і послухався. Блідість його обличчя свідчила про те, що від невагомості його трохи нудить. А може, й не трохи.

Виникла слабка сила тяжіння. Ми поволі опустилися на підлогу, припинивши обертання. Гравітація поступово зростала. Я сіла і, судомно глутнувши кілька разів, домоглася того, що дзвін у вухах зазвучав тихіше. А Валько вдався до більш дієвого засобу — всунув пальці у вуха й енергійно подлубався в них.

— Хай йому біс! — вигукнув він. — Це ж телепортація!

— Ти так думаєш? — запитала я.

— А що ще думати? Я точно не втрачав свідомості. Навіть очей не заплющував. На секунду промайнула темря-

ва — і ми опинилися тут. А телепортація, за визначенням, є миттєве переміщення матеріальних об'єктів у просторі.

— Я теж не втрачав свідомості, — промовив Олег, насили підіймаючись з підлоги. — Мені стало зле... мені й зараз недобре, але я не відключався.

— А весь цей непотріб, — Валько вказав на шматок дивана й інші предмети навкруги нас, — ми прихопили з собою при телепортації.

Я підвелася й обійшла кімнату по периметру в пошуках виходу. Ані натяку на двері. Швидше за все, відсувалася ціла стіна, але, на жаль, ніяких кнопок для цього я не знайшла.

Я присіла навпочіпки над Анею Корейко, дала їй кілька легеньких ляпасів, щоб вивести її з дрімоти, а потім допомогла сісти на те, що залишилося від дивана.

— Де ми знаходимося?

— Не можу сказати.

— Як ми сюди потрапили?

— Не можу сказати.

Тут Валько зупинив мене:

— Стривай, так ти нічого не доб'єшся. Дай я спробую. — І він звернувся до Ані: — Говорити мені лише правду, ясно?

— Так.

— Нас хтось приніс сюди уві сні?

— Ні.

— Ми приїхали на метро?

— Ні.

— Ми здійснили гіперперехід?

— Ні.

— Ми телепортувалися?

— Не можу сказати.

Ха, супер! У контексті попередніх питань, її останнє не „можу сказати“ прозвучало як однозначне „так“.

Валько дістав з кишені штанів злочасний прилад з кнопками П, Л і Т.

— Ми телепортувалися за допомогою цього пристрою?

— Ні.

— А для чого він призначений?

— Не можу сказати.

— І все-таки, він якось пов'язаний з телепортацією?

— Не можу сказати.

— До дідька! — вилаялася я. — Як ти міг, Валько? Я ж цілком зрозуміло наказала тобі віднести все в передпокій.

— Вибач, Рашель. — Він покайно опустил голову. — Я з неувважності сунув його до кишені. І забув.

— Брешеш! Ти нічого не робиш з неувважності. І ні про що не забуваєш. А зараз з твоєї вини ми втрапили в цю пастку.

— Аня сказала, що прилад тут ні до чого.

— Але не заперечувала зв'язок між ним і телепортацією. Фактично вона підтвердила його.

— Не поспішай з висновками. Зараз ми все з'ясуємо... Аню, кнопка Т блокує роботу паралізаторів?

— Ні.

— Блокує роботу лазерної зброї?

— Ні.

— Запобігає можливості телепортації?

— Не можу сказати.

Валько глянув на мене.

— Ось тобі й увесь зв'язок. Цей прилад призначений, щоб завадити тобі скористатися зброєю або телепортером.

— Але я не маю телепортера.

— А вони думали інакше. В усякому разі, припускали таку можливість. Тому разом із П і Л було активне Т.

— А ти деактивував його!

— Тут я винен, — не заперечував Валько. — Та хіба я міг це передбачити? Адже ми зняли з неї все, що можна... Гм-м. Саме так: усе, що можна. — Він знову перевів погляд на Аню. — Як ти здійснила телепортацію?

— Не можу сказати.

- Це біологічна властивість твого організму?
- Ні.
- Телепортація здійснюється за допомогою спеціального пристрою?
- Не можу сказати.
- Він знаходиться у твоєму мозку?
- Ні.

Знадобилося ще чимало запитань, поки ми нарешті з'ясували, що пристрій вмонтовано в її ліву гомілкову кістку, а спрацював він від згадки про рожевих слоників і зелених кроликів.

Валько резюмував:

— Отже, ти винна не менше за мене, Рашель. Ти зажадала від Ані натяку, де твій батько з Анн-Марі. От вона й натякнула. Невдовзі ми зустрінемося з ними, але, на жаль, у полоні.

— Між іншим, за нами щось ніхто не поспішає, — озвався Олег, який, прислухаючись до нашої розмови, тим часом ретельно обстежував стіни. — Схоже, наша поява минула непоміченою. А отже, ми ще маємо шанс... Аню, як нам звідси вибратися?

- Не можу сказати.
- І не треба нічого говорити. Просто вийди з цієї кімнати. Зараз же!

Вона зробила спробу встати й мовила.

— Сезам, відчинися.

Стіна, біля якої стояв Олег, відійшла вбік, відкривши прохід у неширокий коридор, вистелений темно-синім килимовим покриттям.

— Круто! — захоплено озвався Валько. — Ну, хлопче, ти молоток!

Олег трохи сором'язливо всміхнувся й обережно ви-зирнув назовні. Негайно завила сирена, блиснув спалах паралізатора, і він, як підкошений, звалився долілиць на підлогу.

— Олеже! — злякано вискнула я й кинулася до нього.

— Стій, Рашель! — гукнув мені вслід Валько. — Та стій ти, дурненька!

Я не послухалася і, звісно, теж потрапила під промінь паралізатора. Але так і не помітила, хто в мене стріляв.

28

Я прокинулася, лежачи навznak на м'якому дивані. Лівий рукав моєї сорочки був закочений вище ліктя. На згині легенько чухалося, як після ін'єкцій. Поруч зі мною сидів Валько і тримав мене за руку.

Кілька секунд ми мовчки дивилися один на одного. Нарешті я зробила над собою зусилля і кволо всміхнулася. Він відповів мені широкою усмішкою:

— Привіт. Як самопочуття?

— Паскудне, — сказала я, повільно підіймаючись. — Ти колись потрапляв під паралізатор?

— Бог милував.

— Тоді не зрозумієш.

Я розирнулася навколо. Ми перебували в просторій, розкішно обставленій кімнаті, на вигляд вітальні, вікна якої виходили на водоспад. Вдалині виднівся каскад гір з оповитими туманним серпанком вершинами. Я могла дати руку на відсіч, що ніколи раніше тут не була, але обстановка здавалася до болю знайомою.

На сусідньому дивані лежав непритомний Олег.

— Нас узяли в полон? — запитала я.

— Ні, тут ми самі. Я більше нікого не знайшов.

— А хто ж підстрелив нас з Олегом?

— Автоматична система охорони. Але тепер можеш не боятися, я вже її приборкав.

— До речі, де ми?

— Ти не повіриш.

Я протерла очі й знову розирнулася.

— Якщо ти скажеш, що на космічному кораблі, то повірю.

На обличчі Валька відбився подив:

— Як ти здогадалася?

— Це, — помахом руки я обвела всю кімнату, — дуже скидається на кают-компанію. Надміру розкоші, прагнення створити затишну домашню атмосферу, пейзаж у фальшивих вікнах такий ідилічний, що в його реальність важко повірити... Що це за корабель?

— Легкий бойовий крейсер класу СА. Я б навіть сказав, СА-плюс, якби існувала така категорія. Надшвидкохідний, надзвичайно маневрений, напханий усіляким озброєнням. Словом, супер-пупер. Називається „Нахімов“.

Я енергійно струснула головою, розганяючи туман, який заважав мені думати.

— Якщо не помиляюся, Нахімов — стародавній російський воєначальник. Це славонський корабель?

— А от і ні. Згідно з бортовими записами, він належить до Військово-Космічного Флоту Новоросії.

— Що?! — отетеріла я.

— Те, що почула. Крім того, „Нахімов“ є флагманом ескадри. Дивно, звичайно, що ескадру очолює легкий крейсер, але не менш дивним є той факт, що в контрольованій чужинцями планети існує власний флот. До того відома, командиром корабля є капітан першого рангу Олександр Кисельов, а командувачем ескадри — контр-адмірал Анна Корейко.

— Здуріти можна! — сказала я. — А де він збудований?

— Немає інформації. Взагалі жодних даних про його попередні пересування. Все геть-чисто видалено з пам'яті. Правда, є один маленький слід: його робоча мова російська, але залишилися деякі натяки на те, що спочатку він був англомовним. Утім, це ні про що не свідчить.

— А як... Ні, давай по черзі. Що сталося після того, як я вирубилася?

— Ну, я відразу вихопив паралізатор, прикрився Анею і почав чекати. Минуло кілька хвилин, але ніхто не з'явився. Я запитав Аню, хто це вас гепнув, і вона відпо-

віла, що автоматика. Потім я почав ставити навідні питання і в результаті з'ясував, що ми перебуваємо на космічному кораблі й, окрім нас, на борту нікого не має бути. Я зажадав, щоб Аня вимкнула охоронну систему. Вона відмовилася. Я намагався її переконати, але вона не відступала. Тоді я вирішив схитрувати: узяв Аню за руку й звелів їй вийти з кімнати, а перед самим виходом голосно сказати: „Ця людина зі мною.“

— І вона послухалася?

— Атож. У неї гнилий психоблок... Ну, певна річ, значно кращий від нашого, але не такий непробивний, як у справжніх кодованих. Здебільшого він спрямований на те, щоб зберегти в таємниці певний масив відомостей. Забігаючи наперед, скажу, що мені так і не вдалося дізнатися в Ані, кого вона представляє і що робить на Новоросії. Я перебрав усі варіанти, які лишень спадали на думку, але вона незмінно відповідала „ні“ і жодного разу — не „можу сказати“. Найімовірніше, її психокод має щодо цього суворі інструкції — все заперечувати... Але повернімося до початку. Аня виконала мій наказ, а охоронна система сприйняла мене як її гостя. Коли ми пройшли в штурманську рубку, Аня за моїм наказом повідомила бортовий комп'ютер, що я маю намір підключитися до нього. Той сприйняв це як розпорядження не перешкоджати моему входженню в систему.

— Тупа машина.

— Не менш тупа, ніж комп'ютери інших кораблів. Якщо зробити їх надто розумними і дати широку свободу дій, вони здатні такого накоїти, що гай-гай. Я не погрожував Ані, не застосовував проти неї насильства, не чинив замах на її життя, тож комп'ютеру не було про що турбуватися. Звичайно, його система мала багатоступінчастий захист, але проти мене виявилася безсилою. Як не як, а я кібер — і далеко не найгірший.

— Ти перепрограмував корабельний комп'ютер?

— Ага. І заразом відімкнув телепортаційну камеру — тут вона називається нуль-порталом. Тепер ми можемо

не перейматися, що господарі корабля перекинуть до нас на борт групу захоплення. Я спеціально запитав про це Аню. Не навпростець, певна річ, а шляхом непрямих запитань. Телепортація можлива лише в спеціальні портали-приймачі. Ще я з'ясував, що вона відбувається миттєво, а її гранична дальність обернено пропорційна масі об'єкта переміщення. Так, наприклад, коли б у нашій компанії була ще одна людина, ми б залишилися на місці.

— Ми далеко від Новоросії?

— П'ятнадцять з половиною астрономічних одиниць. У напрямку, перпендикулярному до площини екліптики. Словом, за межами системи.

— Ого!

— Але, з іншого боку, це мізер, якщо порівнювати з міжзоряними масштабами. На моє питання, чи можна телепортувати на відстань одного парсека об'єкт масою один грам, Аня сказала „ні“, а щодо міліграма відповідати відмовилася. Уточнити граничну масу я вже не встиг.

— Чому?

Валько винувато зітхнув.

— Вибач, Рашель, я її не втримав.

— Як це? Вона втекла?

— Не зовсім. Я сам її... ну, ніби відіслав. Дія наркотика послабшала, і мені довелося її паралізувати. Але від пострілу спрацював телепортер, і вона зникла. Мабуть, перемістилася в спеціально передбачене для таких випадків місце. Я, ідіот, не додумався заблокувати телепортацію за допомогою того пристрою. Геть забув про нього.

Я присунулася до Валька й обійняла його за плечі.

— Не картай себе. Кожен може помилитися. Я б на твоєму місці... ай, що там казати! Я б навіть не вибралася з тієї кімнати. І вже точно не змогла б підпорядкувати собі корабельний комп'ютер.

Валько всміхнувся й лукаво глянув на мене.

— Так думаєш? А я чув історію про одну дванадцятирічну дівчинку, яка це зробила.

— Лише тому, що їй вдалося вкрасти у батька всі коди доступу... До речі, чого ми тут сидимо? — Я різко підхопилася з дивана. — Ходімо швидше в рубку. Якщо Аня втекла, то незабаром повідомить своїх, що корабель у наших руках. Телепортуватися сюди вони не зможуть, зате цілком здатні атакувати ззовні. Навряд чи це єдиний їхній корабель.

Валько кивнув, підводячись.

— Я теж про це думав. Якщо є флагман ескадри, то висока ймовірність існування й самої ескадри. І хоча всі системи зовнішнього спостереження свідчать, що в межах їхньої досяжності космос чистий, усе одно краще забиратися звідси. А в пілотуванні та навігації я, на жаль, цілковитий профан. Зараз ми приведемо до тям Олега і...

— Ні, — сказала я. — У нас обмаль часу. Спершу займемося кораблем, а Олег нехай годинку зачекає. До того ж чим довше він проспить, тим слабший буде постпаралізаційний синдром.

— Власне, я вже поклав корабель на курс, — зауважив Валько.

— Он як? І куди ж ми летимо?

— Просто навмання. Подалі від місця його дрейфу, паралельно до площини екліптики.

— Цього мало. По іонному сліду буде легко вирахувати, в якому напрямі ми полетіли. Тому треба задати змінну траєкторію, тоді нас не зможуть перехопити. А гнатися по самому сліду — справа невдячна і майже безнадійна; для цього переслідувач має значно перевершувати за швидкісними характеристиками переслідуваного.

— Аргумент приймається, — кивнув Валько. — Спершу йдемо в рубку.

Ми вийшли з кают-компанії і стали підійматися спіральними сходами нагору. На таких невеликих крейсерях з чотирма подовжніми ярусами ліфтом користувалися лише затяті ледарі та ще ті, хто мав при собі важкий вантаж. Ми ж були без нічого, тому миттю подолали два прольоти й опинилися на верхньому, першому ярусі, де

розташовувалася штурманська рубка.

— Ось, Рашель, поглянь. — Валько вказав на якусь темну пляму посеред коридору, метрів за п'ять від дверей рубки. — Коли я помітив, що дія наркотику послаблюється, то вирішив відвести Аню до лазарету, щоб уколоти їй снодійного. А вона вирвалася й побігла. Ну, я і вистрілив їй услід.

Я підійшла ближче до плями. Насправді це було заглиблення в підлозі, майже правильної параболическої форми, з гладкою, ніби відполірованою поверхнею.

— Прихопила з собою, — прокоментував Валько очевидний факт. — Добре, що я не вистрілив, коли вона була ближче. Тоді б разом із нею вирушив і шматочок мене.

Раптом мені спала одна думка.

— Послухай, але ж при цьому мало добряче рвонутися. Коли Аня зникла, на її місці залишилася пуста, а це... це як вакуумна бомба!

— Вибуху не було. Інакше б зараз я з тобою не розмовляв. Зате гучно ляснуло, як і минулого разу, тільки сильніше. Мені капітально заклало вуха. Я думаю, при телепортації відбувається обмін масами. Аня перемістилася кудись, а повітря з того місця перенеслося сюди. Природно, виник перепад тиску.

— Зрозуміло, — сказала я. — Треба чимось законопатити цю діру. А то, чого доброго, хтось із нас забуде про неї й підверне собі ногу. Але з цим ми розберемося згодом. А зараз головне — замести сліди. І, звісна річ, вирішити, що робитимемо далі.

Штурманська рубка „Нахімова“ була просторішою, ніж на колишній батьковій „Зорі Свободи“. Та й сам корабель, судячи з усього, мав значно більші габарити, ніж типові легкі крейсери. Категорія С на межі В. Ще трохи — і був би крейсер середнього класу з категорії напівлегких фрегатів.

Особливістю цієї рубки була наявність додаткового ряду пультів, окрім тих, що були призначені для керування кораблем. Такий собі адміральський місток у мініатю-

рі. Усі додаткові пульти були мертві, не працював ні один дисплей, не світився жоден вогник.

Простеживши за моїм поглядом, Валько пояснив:

— На даний час командний центр ескадри деактивовано. Корабель функціонує як самостійна бойова одиниця. А зараз іди сюди, Рашель.

Він підвів мене до терміналу праворуч від капітанського крісла, узяв підключений до консолі оптоволоконний шлейф і під'єднав його вільний роз'єм до свого імпланта.

— Усе це тобі добре знайоме, — сказав він. — Насамперед поклади долоні на пластину сканера.

Я підкорилася. Бортовий комп'ютер записав у своїй пам'яті відбитки моїх пальців.

— Так, добре. Тепер трохи нахилися, дивися в центр пластини й не кліпай. Робимо знімок сітківки... Чудово. Пройдися рубкою, повільно обернися навколо, уяви собі, що ти на подіумі... Ах, Рашель, ти чарівна дівчина, але жіночності тобі явно бракує. У тебе хлопчачі манери, хода... Втім, гаразд. Скажи щось. Тільки російською.

— Я ходжу, як можу. І не збираюся виляти стегнами, вигинатися, як кішечка, або трусити грудьми. Я офіцер, а не модель.

Валько гмикнув.

— Ну, трусити грудьми у тебе все одно не вийде. Для цього вони надто маленькі, хоча й дуже гарненькі... Але це так, між іншим. Зразок твого голосу записано. Відтепер ти повновладний командир корабля.

— Хіба це все? — здивувалася я.

— Я спростив процедуру, щоб заощадити час.

— А як же контрольні запитання?

Він посміхнувся.

— Тут я схитрував. Ще до того, як піти тебе будити, відібрав ті питання, на які сам міг дати відповідь, і записав їх у пам'ять.

— Але якщо ти відповів неправильно...

— Ось тобі роздруківка. — З щілини принтера вислизнуло кілька листів паперу, Валько підхопив їх і простяг мені. — Якщо я бодай в одному питанні помилився, можеш відірвати мені вухо.

Я пробігла поглядом першу сторінку. На мій подив, усі відповіді були правильними. А одна з них...

— Валько, негіднику! Ти таки зазірав до моєї шафи?!

— Зовсім ні. А твою пристрась до рожевої білизни з мереживами я вирахував методом дедукції.

— І як саме?

— Ну, це досить довгий ланцюжок логічних висновків...

— Гаразд, тоді розберемося пізніше.

З цими словами я влаштувалася за капітанським пультом і оглянула своє господарство. Мене трохи бентежив російський інтерфейс, але за минулий місяць я досить непогано оволоділа цією мовою, до того ж більшість технічних термінів мали схоже звучання з французькими або англійськими, залишалося просто звикнути до їх написання кирилицею.

Мій погляд упав на дані стосовно прискорення. Там було вказано значення 392,0 g.

— Стоп! Тут, здається, помилка.

— Де? — запитав Валько.

— Прискорення. Не там стоїть кома. Має бути 39,20 g.

— Ні, все правильно. Ми летимо з прискоренням під чотири сотні. Гравікомпенсатори розраховані на номінальне навантаження до восьмиста одиниць. А в критичному режимі можуть витримати й понад тисячу.

— Ой лишенько! — У животі мені аж скрутило, коли я уявила, що з нами буде, якщо раптом відмовлять компенсатори. — Ти впевнений?

— Так сказано в специфікації. А грави працюють у нормі, можеш покласти на мене. Я не лише математик, а й трохи фізик, тож на техніці розуміюся. З пілотуванням корабля я б навряд справився, зате в бортінженери годжуся.

Я трохи заспокоїлася.

— Гм. У такому режимі роботи двигун, напевно, жере силу-силенну пального.

— Менше ніж ти думаєш, але справді жере. Проте поглянь на запаси дейтерію.

Я подивилася й очманіла.

— Це неможливо!

— Але факт. Надшільний стан атомарної речовини досить давно відомий науці, але дотепер вважався нестабільним. А тут, у паливних баках, цілком стабільний. І це ще не все, Рашель. Як тобі подобається озброєння?

Я викликала на екран звіт про стан артилерійських систем і тихо свиснула.

— Чорта лисого! Скільки тут усього... Ха! А навіщо знадобилися аж дві батареї електромагнітних гармат? Це ж примітивна зброя.

— Це ще як сказати. Спершу оціни їхню потужність.

Я викликала потрібні дані, й очі в мене полізли на лоба.

— Лишенько!.. Як це може бути?

— Я не мав часу детально розбиратися в специфікації. Поки можу сказати лише одне — тут використовується принципово інший метод генерації ЕМІ, ніж усі нам відомі.

— А сам корабель? Не постраждає від імпульсу?

— Ні. Він оснащений надійним захистом, який теж базується на якихось нових принципах.

Я зробила паузу, щоб зібратися з думками, і зайнялася добре знайомою мені справою — задіявши бічні маневрові двигуни, розвернула корабель під прямим кутом до напрямку руху. Тепер ми з прискоренням майже 400 g почали відхилятися від первинного курсу по похилій дузі, яка щохвилини ставатиме дедалі кругішою.

— Ходова система просто чудова, — сказала я. — Значно краща, ніж у тих цивільних корит, на яких я літала під час практики. Краща навіть, ніж у „Зорі Свободи“... Послухай, Валько, що ти про все це думаєш?

Він розгублено знизав плечима:

— Чесно кажучи, навіть не знаю, що думати. Ясно одне: жартами тут і не пахне. Все це дуже серйозно. І я не здивуюся, коли виявиться, що Військово-Космічний Флот Новоросії існує.

— Але ким він створений? Очевидно, що не самими хлопцями. Звичайно, можна припустити, що років три тому група чотирнадцяти — п'ятнадцятирічних підлітків оволоділа передовими технологіями... Та ні, дурниці! За ними точно хтось стоїть. Ось тільки хто? Може, влада твоєї планети?

— Цілком можливо, — не став заперечувати Валько. — Хоча сумнівно. Адже я казав, що командний інтерфейс спочатку був англійським. До того ж я не думаю, що наш уряд має доступ до цих секретних розробок. Ви, галлійці й земляни, не бажаєте ділитися ними ні з ким. Авжеж, я чудово розумію, що це розумний запобіжний захід, проте нам, мешканцям решти людських світів, це трохи неприємно. І навіть не трохи.

— До речі, ось тобі й мотив, — зауважила я. — Припустімо, що ваш уряд таки заволодів цими секретами, і вирішив утерти зарозумілим галлійцям і землянам носа, готуючи за їх спинами звільнення Новоросії.

— Цікава ідея. Мені вона також спадала на думку. В цю схему непогано вписується підліткова агентурна мережа — оскільки ставка робиться на цісаревича Павла, то працювати з ним легше його одноліткам. Але як ти поясниш оце? — Валько ткнув пальцем у бік командного центру. — Ескадра під керівництвом контр-адмірала Анни Корейко, вісімнадцяти років. Командир флагманського корабля — капітан першого рангу Олександр Кисельов, сімнадцять з половиною років. Наш уряд у дитячі забавки не грає.

— Не лише ваш. Жоден уряд не гратиметься в дитячі ігри.

— Саме так. Тут швидше діє якесь неурядове угруповання. Скажімо, частина вчених та інженерів, які якраз і

займаються цими надсекретними розробками.

— І, можливо, — підхопила я, — щось у них пішло не так. У результаті підлітки-агенти, яким попервах відводилася другорядна роль, захопили контроль над ситуацією, пошивши своїх старших товаришів у дурні. А ті не наважуються звернутися до влади, сподіваючись, що все ще владнається.

Валько зітхнув.

— Нащо гадати. Усі ці припущення нам зараз не допоможуть. Ми маємо вирішити, що робити далі.

— Що робити, зрозуміло. Мусимо чимшвидше зв'язатися з нашими і все їм повідомити. Питання в іншому: як це зробити? У системі Хорса, безумовно, є багато наших кораблів-розвідників, але вони не афішують своєї присутності. Можна наблизитися до планети, увійти до планетарної мережі й надіслати повідомлення Естер або Ковальову. Але боюся, його перехопить всюдисущий Вейдер.

— Твоя правда.

— Отже, нам залишається одне: летіти до Терри-Галлії. Хоча, звісно, ми можемо спробувати повернутися назад на Новоросію. Особисто мене ця перспектива не надихає, але якщо у „Нахімова“ є вдосконалий шатл на зразок того, що був у „Каллісто“...

— Відпадає, — перебив мене Валько. — Тут немає навіть звичайного стелса, є лише два посадкові шатли та ще дві невеликі кур'єрські капсули з автоматичним керуванням, оснащені власними резонансними генераторами. І взагалі... Знаєш, Рашель, я маю велику підозру, що ніякої супердосконалої технології стелс не існує в природі.

— Як це?

— Дуже просто. Нас обвели круг пальця. Посадили в звичайний шатл, прокрутили наперед заготовлений запис, а потім, коли ми прийняли снодійне, телепортували на планету. От і все.

Я замислилася.

— Мабуть, так і було. Якщо є телепортація, то нащо

ризикувати, користуючись навіть найнадійнішими й найдосконалішими стелсами... От чорт! Вправно ж нас пошили в дурні!

— Не сердься. Це було необхідно. Ми не повинні були знати того, чого знати нам не належить.

— Та розумію, розумію. Але ти лишень уяви собі, як потішалися ті хлопці, Буало і Нарсежак, розігруючи перед нами цю виставу.

— Ще б пак, не надто приємно, — погодився Валько. — Та годі вже емоцій, забудьмо про це. Отже, ти пропонуєш прориватися через дром-зону й летіти до найближчої людської системи?

— Не до найближчої, а до Дельти Октанта. В Об'єднаний Комітет Начальників Штабів. Тільки там ми можемо розповісти все, про що довідалися. Причому лише певним людям. Зараз я займуся розрахунком курсу, а ти збігай розбуди Олега... Втім, ні. — У мене виникла чудова ідея. — Не буди, а доправ сюди. Зробимо це тут.

— Хочеш улаштувати невеличке шоу?

Я почервоніла.

— Ні, не зовсім. Просто так менше доведеться пояснювати. Він сам усе побачить і зрозуміє.

Валько кивнув і рушив був до виходу, аж раптом прозвучала обривиста трель. На месаж-рядку мого тактичного дисплея з'явилося повідомлення: „Отримано команду на самоліквідацію за третьою категорією. Відповідно до інструкції команду проігноровано.“

— Так-так, — проказав Валько. — Рішучі хлопці, нічого не скажеш. Але не безжальні.

Лише зараз я помітила, що не дихаю.

— Що... Поясни, що це означає?

— А хіба не ясно? Вони віддали наказ знищити корабель.

— Ну, це я зрозуміла. А далі?

— Я не дурний і передбачав таку можливість. Тому відшукав і знешкодив усі системи самознищення.

— Припустімо, про це я також здогадалася. Але що означає третя категорія?

— Півгодинна фора. Щоб дати нам можливість швидко сісти на один із шатлів і відчалити. Якраз це я мав на увазі, коли сказав, що вони не безжальні. Вони цінують людське життя. Отже, за свого батька й Анн-Марі можеш не хвилюватися, їх не скривдять. Інше питання — як довго протримають у полоні. Це багато в чому залежить від нас.

Валько вийшов з рубки, а я взялася за складання програми для автопілота. З ходовими властивостями „Нахімова“ ми могли б дістатися до дром-зони годин за десять, але я вирішила не витискати з корабля по максимуму й розрахувала курс, що мав зайняти двадцять шість з половиною годин. Швидкісний прорив у дром-зону мене не турбував — на тренажерах це був мій коник, а одного разу я здійснила його в реальній обстановці, хоч і без присутності противника. Після того, як я здала всі нормативи на цивільного пілота, мій інструктор зізнався, що в захваті від мене, щоправда, одразу ж остудив мій запал цілим рядом критичних зауважень і порадив не зазнаватися. Я й не зазнавалася — просто знала собі ціну.

А зараз, навіть за наявності значних альвійських сил, прорив не загрожував нам жодними неприємностями. У нашому розпорядженні були надпотужні ЕМІ-випромінювачі, ефективна дальність враження яких, якщо вірити специфікації, була понад триста тисяч кілометрів. З такою фантастичною зброєю, ми могли б узагалі не здійснювати швидкісний прорив, а без жодного поспіху ввійти до дром-зони й вибрати потрібний нам канал.

Та що там прорив! Тисяча кораблів, подібних до „Нахімова“ чи навіть трохи нижчих за класом, без проблем очистили б систему Хорса від чужинців. Просто дивно і вкрай обурливо, що ці новітні електромагнітні гармати досі не надійшли на озброєння нашого флоту... Хоча, можливо, їх лише недавно почали випускати й поки тримають у таємниці, щоб передчасно не сполохати ворога. А

коли їх набереться достатня кількість, ми воднораз атакуємо всі поневолені людські планети й задамо чужинцям жару по повній програмі.

Ну що ж, у такому разі слід утриматися від використання цієї збої при прориві. Застосуємо її, лише, якщо не буде іншого виходу. А насамперед покладемося на мою, хай поки не зовсім зрілу, пілотську майстерність...

Незабаром повернувся Валько з гравіплатформою, на якій мирно спав Олег. Я миттю зісковзнула з капітанського крісла, попрямувала до аптечки й дістала необхідні препарати.

— Курс уже прокладено, — повідомила я Валькові. — У найближчі двадцять шість годин контакту з ворогом не передбачається. А потім стане гаряче. Іди до реакторного відсіку, проведи планову перевірку ходових двигунів, допоміжних реакторів, резонансного генератора — ну, й усього твого господарства.

— Я недавно перевіряв, — зауважив він.

— Перевір ще раз.

— Можу зробити це звідси. Я ж кібер, і для мене не має значення, де я перебуваю фізично.

— Все одно сходи, — наполягала я.

Валько нарешті зрозумів, що я хочу залишитися з Олегом наодинці. Широко посміхнувся, козирнув мені й без подальших суперечок вийшов зі штурманської.

Я пересунула платформу в центр рубки, опустила її трохи нижче, сіла на її край і скомандувала бортовому комп'ютеру закрити нас непрозорою голографічною завісою. Оскільки колір я не вказала, комп'ютер на свій розсуд вибрав темно-синій.

Я закотила Олегів рукав і зробила йому всі належні ін'єкції. Поступово його бліді щоки вкрилися слабким рум'янцем, дихання стало глибшим, рівнішим, повіки затремтіли й піднялися. Наші погляди зустрілися.

— Рейчел... Рашель...

— Привіт. — Я нахилилася, легенько поцілувала його в губи, потім допомогла йому сісти. — Як почуваєшся?

— Кепсько... Ні, добре...

— То кепсько чи добре?

— Ти поруч, отже, добре... До речі, де ми?

— У твоїй мрії.

— Як це?

— Зараз покажу. Пам'ятаєш, я обіцяла подарувати тобі зорі? Так от, я дотримала свого слова. — За мою команду комп'ютер погасив світло, голографічна завіса зникла, а передня стіна рубки стала прозорою. — Вони твої.

Перед нами в глибинах космосу яскраво сяяли різнокольорові зорі. Ті самі зорі, про які Олег так мріяв і які раніше бачив лише крізь туманну пелену атмосфери. Зорі, що відтепер належали йому нарівні з рештою людства...

Я чекала, що він ось-ось накинеться на мене з розпитуваннями. Але він мовчав. Він мовчав і дивився вперед наче зачарований. А його очі сяяли так само яскраво, як і зорі перед ним.

29

Прокинувшись, я ще кілька хвилин лежала із заплющеними очима, думаючи про те, що могло б статися цієї ночі, але так і не сталося. Напередодні Олег не виявив достатньої наполегливості, і в результаті ми розійшлися спати в різні каюти. А шкода. Було б так приємно прокинутися в його обіймах, і...

Я рішуче відігнала залишки сну і встала з ліжка. Вгамуйся, дівчинко, щось ти надто розійшлася. Свербить в одному місці, га? Ну то потерпи. Трофейний крейсер, що мчить на всіх парах до напханої ворожими кораблями дром-зони, — не найкраще місце для любовних пригод.

Настінний хронометр показував 9:17 ранку за бортовим часом, який точнісінько співпадав з ніколайбурзьким. До початку прориву в дром-зону залишалося трохи більше десяти годин. Екран мого терміналу був порожній,

жодних повідомлень не надходило. Отже, все гаразд. Якби щось трапилося, мене б розбудила тривога.

Проте для власного спокою я підключилася до штурманської рубки. Картинка на екрані свідчила, що на кораблі справді все гаразд — у капітанському кріслі привільно розвалився Валько, а Олег сидів на місці другого пілота. Хлопці спокійно розмовляли, і якраз ішлося про мене. Оскільки я була командиром корабля, моє підключення залишилося непоміченим.

— ...Мила й чарівна, — говорив Валько. — Справжнє золотко. Але не мій тип.

— Радий чути, що ми не суперники, — сказав Олег. — Та все ж цікаво: що тебе в ній не влаштовує?

— Я не сказав, що вона мене чимось не влаштовує. Просто не мій тип. Мені потрібна не валькірія, а звичайна дівчина. А от Рашель звичайною ніяк не назвеш.

— Авжеж, вона надзвичайна, — з мрійливою усмішкою погодився Олег. Раптово усмішка його зів'яла. — Вона майже на два роки старша від мене.

— Ну, це найменша з твоїх проблем. Куди більше тебе має турбувати її сексуальна інфантильність. У цьому плані вона ще дитина.

— Хочеш сказати, що в неї ще нікого не було?

— Напевно стверджувати не стану, але схоже, що так. Проте не виключаю, що вона з кимось раз-другий переспала. Чи, може, бавилася з подружками, хоча це й не рахується. Але найголовніше, що вона...

Я перервала зв'язок з рубкою і попрямувала до ванної, на ходу стягуючи з себе позичену в Аниному гардеробі нічну сорочку. Обличчя моє паленіло від сорому, а всередині все кипіло від люті. Ну, Валько, стривай! Я ще пригадаю тобі і „сексуальну інфантильність“, і твої гидкі припущення щодо подружок. Ти в мене матимеш...

За чверть години, прийнявши крижаний душ, я охолола й дійшла висновку, що сама винна. Не слід було підслуховувати чужі розмови. Нічого вульгарного й образливого Валько про мене не сказав, він просто ділився з Оле-

гом своїми думками. Звичайна розмова двох хлопців, які відверто обговорювали знайому дівчину. А те, що я підслухала їх, уже моє особисте горе.

Висушивши волосся і вклавши його в нехитру зачіску, я почала порпатися в одержній шафі серед Аніних і Сашкових мундирів, підшуковуючи собі щось відповідне до мого зросту. Це виявилось проблематичним, оскільки Аня була набагато нижча від мене, а Сашко — значно ширшим у плечах і талії. Нарешті в глибинах шафи я знайшла польову форму — сорочку й штани синього кольору, які майже підійшли мені за розміром. З чималим жалем я зняла з коміра адміральські зірки, а натомість почепити було нічого — у капітанській каюті не знайшлося рангових відзнак для земних мічманів.

Потім я поснідала сандвічами з харчового автомата, випила філіжанку гарячої кави й лише тоді піднялася на верхній ярус. Коли я увійшла до штурманської рубки, Олег зустрів мене захопленою усмішкою

— Доброго ранку, Рашель. Маєш чудовий вигляд.

— Привіт, Олеже, — відповіла я. — Привіт, Валько. Як справи?

Валько звільнив капітанське крісло, зобразив якусь подобу стійки струнко і недбало козирнув.

— Лейтенанте-командоре, мем! Доповідаю: усі бортові системи функціонують нормально, політ проходить відповідно до графіку.

— Годі блазнювати, — сказала я трохи роздратовано. — Ніякий я тобі не лейтенант-командор, а мічман.

Валько поморщився.

— Дурепа ти, а не мічман. Я аж зі шкіри пнувся, так хотів вразити тебе знаннями правил вашого флоту, а виявляється, що ти сама їх не пам'ятаєш.

Нарешті я збагнула й ляснула себе долонею по лобі.

— Хай мені чорт! Я справді дурепа.

— А в чому річ? — поцікавився Олег.

— У ВКС Землі, — пояснив йому Валько, — всі посади чітко розписані за званнями, і жодних винятків, на-

віть для форсмажорних обставин, не допускається. Наприклад, командувати кораблем такого класу, як „Нахімов“, може лише офіцер не нижчий від лейтенанта-командора — тобто по-нашому капітана третього рангу. Тому в них існує система подвійних звань — постійних і тимчасових. Так, якщо молодший офіцер за якихось обставин займає старшу офіцерську посаду, то на цей час він автоматично підвищується в чині. Я думав, що Рашель це знає...

— Знаю, — запевнила я. — Просто... просто не зорієнтувалася.

— А я зорієнтувався. І знаючи, як серйозно ти ставишся до таких дрібниць, навіть змайстрував для тебе ці брязкітки. — Він відійшов до задньої стіни рубки, порився в одній із вмонтованих у неї шаф і вручив мені пару позолочених лейткомівських значків у формі дубового листа, погони з двома широкими і однією вузькою нашивками, а також іменну планку з написом „LCDR R. Le Blanc“. — Носи на здоров'я.

— Отакої! — вражено вигукнула я. — Ну просто як справжні... Велике тобі спасибі!

Я вдячно чмокнула його в щоку, потім прикріпила на комір значки йі почепила справа на груди планку, а погони просто поклала на приладову панель поряд із консоллю — у земному флоті їх носили лише разом із білою, вихідною або парадною формою.

— Чим би дитя не тішилося, — поблажливо пробурмотів Валько, проте видно було, що він задоволений моєю реакцією. — Радий, що зміг зробити тобі послугу... А зараз, мем, — продовжив він уже офіційним тоном, — дозвольте залишити вас. Я маю відпочити перед початком прориву.

— Ви вільні, лейтенанте, — відповіла я. — До речі, міг піти й раніше, коли прокинувся Олег.

— Власне, так. Але ми розговорилися про те, про се... Гаразд, іду спатоньки. А ви тут поведіться пристойно, без пустощів.

Змовницьки підморгнувши Олегові, Валько відсалютував мені й вийшов з рубки.

Я сіла в капітанське крісло і взялася до стандартної перевірки бортових систем. Корабель уже наблизився до площини екліптики й за дві години мав розпочати гальмування на гравітаційних рушіях. Це, певна річ, не так ефективно, як із застосуванням термоядерних двигунів, зате ми не ризикували бути виявленими за довгим плазмовим шлейфом.

— Ти пропустила нуль-зв'язок, — через кілька хвилин озвався Олег.

Я відірвала погляд від тактичного дисплея і запитливо глянула на нього.

— Що-що?

— Ну, систему нуль-зв'язку... — він раптом замовк і розгублено посміхнувся. — Вибач, спрацював умовний рефлекс. Це з Вейдерової віртуальності.

— То ви там не лише мочили чужинців, а й літали на кораблях?

— Ага. Літали на кораблях і мочили чужинців. А зв'язок здійснювали за допомогою нуль-хвиль, що миттєво розповсюджувались на будь-які відстані. Дурниці, звично... Хоча чому дурниці? Адже телепортація, схоже, відбувається миттєво.

— Гм-м... — промугикала я, знову повернулася до дисплея і зажадала від бортового комп'ютера інформацію про стан нуль-зв'язку.

Відповідь з'явилася негайно:

„Система нуль-зв'язку не функціонує, оскільки деактивовано нуль-портал. Розпочати активацію нуль-порталу?“

Я відповіла „ні“, припинила перевірку систем і проказала задумливо:

— Власне, це було очевидно. Ми не знаємо, як проходить телепортація, але вже по суті своїй це явище передбачає миттєвий зв'язок, незалежно від відстані. Коли Аня покликала своїх рожевих слоників і зелених кроли-

ків, їй не довелося чекати дві години, поки сигнал пролетить п'ятнадцять астроодиниць до корабля. Ми перемістились негайно. Атож, це ясно як день. А я не подумала-ся.

— Я теж, — сказав Олег. — І Валько.

Я похитала головою.

— Він якраз додумався.

— Тоді чому нам не сказав?

— Бо для нього це елементарно і саме собою зрозуміло. Мабуть, він і в гадці не мав, що ми можемо бути такими недотепами. І знаєш, давай не розчаровувати його. Зробимо вигляд, що відразу здогадалися.

— Гаразд.

Я вже збиралася продовжити перевірку, аж тут мені сійнула одна слухна думка.

— А у Вейдеровій віртуальності кораблі схожі на цей?

— Не зовсім. Менші за габаритами, швидше корвети, ніж легкі крейсери, але дуже наворочені. За ходовими властивостями вони не набагато поступаються „Нахімову“ і також озброєні електромагнітними гарматами.

— Це було всерйоз? Маю на увазі саму постановку гри.

— Так, цілком. Вейдер жартів не любить. Жодних поблажок, як у звичайних іграх, нічого схожого на *deus ex machine**. Все як у реальності... звісна річ, за винятком надмірної крутизни наших кораблів. Але „Нахімов“ справді крутий корабель, і навіть нуль-зв'язок є.

— У тім-то й річ, — зітхнула я. — Від усього цього у мене голова йде обертом... А ти ким був у ваших, так би мовити, іграх?

— Капітаном другого рангу. Командиром крила з чотирнадцяти бойових одиниць.

— Ну і як ви діяли? Успішно?

**Deus ex machine* — буквально „бог з машини“ (лат.). Під цим висловом зазвичай мається на увазі неочікуваний поворот подій, який дає змогу героям вибратися з безвихідних ситуацій. Щось на кшталт палочки-виручалочки.

— Попервах паскудно. Навіть з нашим озброєнням і потужним захистом нам добряче діставалося від альвів. Але за два роки ми добре натренувалися.

— А хто входив до складу твого крила?

— Усі мої хлопці й дівчата. Командири кораблів, другі пілоти й артилеристи. Решта членів екіпажів, включно з бортінженерами, були віртуальними.

— Та-ак... От що, Олеже, продовжуй перевірку систем за мене.

— Слухаюсь, мем! — серйозно відповів він і тут-таки взявся до справи.

З процедурою Олег був знайомий досконало. Він справився швидше, ніж зробила б це я, — почасти через відсутність мовного бар'єру, а почасти тому, що впродовж двох років мав справу з віртуальними моделями кораблів такого типу й добре знав специфіку їхньої конструкції.

Потім ми викликали карту тутешньої дром-зони і взяли разом розраховувати можливі траєкторії, які проходили б через найбільше число каналів другого роду. Таких маршрутів треба було прокласти близько десятка, щоб при підльоті до дром-зони, з огляду на розташування ворожих сил, обрати найбезпечніший.

На це ми витратили решту часу до початку гальмування. У результаті отримали дюжину більш-менш оптимальних маршрутів прориву, які перетинали від п'ятнадцяти до двадцяти ділянок входу-виходу каналів другого роду. У зв'язку з цим наш курс вимагав незначної корекції, здійснити яку я довірила Олегові.

Він діяв чітко і безпомилково, ніби цілісіньке життя провів у пілотському кріслі. Я спостерігала за його роботою із захопленням, до якого дедалі більше додавалася якась негарна, ірраціональна досада. Коли Олег закінчив і з задоволеною усмішкою повернувся до мене, ця досада так виразно відбивалася на моєму обличчі, що він миттю перестав усміхатися.

— Я щось не так зробив, Рашель?

— Ні, все правильно. Просто... — Тут я не ви-

тримала. — Хай тобі чорт, це несправедливо! Мені дев'ятнадцять, я на два роки старша від тебе, я все життя вчилася, я тільки цим і займалася, у мене більше не залишалося часу ні на що, хіба на музику, а ти... Ти собі розважався, упадав за дівчатами, грав у футбол, керував підпільною групою, а між іншим займався на віртуальних тренажерах — і керуєш кораблем не гірше від мене.

Зо хвилю Олег розгублено дивився на мене, потім встав, підійшов до мене й узяв мої руки у свої.

— Ну що ти, люба, я... я ж зовсім не такий гарний пілот, як тобі здається. Знаю все лише в теорії, не маю жодного практичного досвіду. Це був перший маневр, який я провів у *справжньому* космосі, на *справжнісінькому* кораблі.

Зненацька мені стало соромно. Дуже соромно.

— Ох, вибач, будь ласка. Я мала привітати тебе, а натомість... Я така свиня!

— Ти просто дурненька, — лагідно заперечив він. — Треба ж таке вбити собі в голову. Гаразд, я непогано керую кораблем. Я вмію визначити оптимальний курс. Але це, по суті, все. Більше ні в чому я не розбираюся. Якщо на кораблі відмовить якийсь механізм, я не зможу його полагодити — чи то кавоварку, чи то систему подачі дейтерію в реактор. А ти ж зможеш?

— Мабуть, зможу. Не так, як дипломований боргінженер, але зможу.

— Ото ж бо. І з комп'ютером ти порозумієшся, якщо у нього щось там заскочить. І впораєшся з озброєнням. І надаси медичну допомогу хворим або пораненим. А я можу лише пілотувати. Ну, і ще приготувати більш-менш пристойний обід... До речі, цим я зараз і займуся.

Поцілувавши мене, він вийшов у камбуз. А я, залишившись одна в рубці, останніми словами кляла себе за дурість, егоїзм і безсердечність. Ні, треба ж бути такою дитиною!..

За півгодини Олег прикотив візок зі свіжим обідом. Як

виявилося, готував він не просто пристойно, а пречудово, і я поїла з неабияким апетитом, хоча й не почувалася голодною. Я навіть пожартувала, що за нього небезпечно виходити заміж — з такими кулінарними здібностями він швидко відгодує свою дружину до розмірів пузатого поросятка. У відповідь Олег цілком серйозно заявив, що надалі намагатиметься готувати не так смачно.

Після обіду я вирішила бодай трохи компенсувати свою недавню нетактовність і на весь період гальмування передала командування Олегові, а сама пішла оглядати корабель. Під час цього огляду знайшла комірчину, де зберігалось обмундирування, і змогла нарешті підібрати собі форму, яка цілком відповідала моєму зростові й розмірам.

Переодягнувшись, я вже збиралася продовжити обхід, коли задзвонив настінний інтерком. Ввімкнувши його, я побачила на невеликому екрані обличчя Олега.

— Паскудний хлопчисько! Щойно підглядає за мною?

— А от і ні, — відповів він. — Навіть не знаю, де ти. Просто я попросив комп'ютер викликати тебе.

Тільки зараз я помітила, що він дуже схвилюваний.

— Щось сталося?

— Так. Але не з кораблем. На планеті. Я тут проглянув записи отриманих радіосигналів з Новоросії. Якість поганюча, багато перешкод і спотворень, але цілком можна розібрати, що вже другу годину по всіх каналах транслюють „Лебедине озеро“.

— Що-що? — розгублено перепитала я. — Балет Чайковського?

— Так. У класичній постановці.

— І що це значить?

— Ах, вибач. Зовсім забув, що тобі це ні про що не говорить. У нас, коли помирає цар, цілісінський день усюди крутять „Лебедине озеро“. Така традиція, що виникла ще в давні часи. На зразок вашого „Le roi est mort, vive

le roi! * — Ніякої скорботи в його голосі не вчувалося. — Отож Вейдер і компанія почали діяти. І діяти рішуче. Як то кажуть, відразу взяли бика за роги.

30

Перші альвійські патрулі запеленгували нас за десять мільйонів кілометрів від краю дром-зони. Це було дуже непогано, з огляду на те, як ретельно чужинці охороняли навколишній простір. Ми мчали вперед з божевільною швидкістю в чотирнадцять тисяч кілометрів на секунду, що становило мало не п'ять відсотків від світлової, і до найближчого каналу другого роду нам залишалося всього дванадцять хвилин польоту.

Тільки не подумайте, що я ставила перед собою непосильне завдання встановити рекорд швидкісного прориву. Просто в своїх розрахунках виходила з технічних можливостей „Нахімова“, які були набагато вищими, ніж у стандартних розвідників класу „Зорі Свободи“. Наш трофейний крейсер міг розвивати прискорення до восьмисот одиниць (для порівняння, „Зоря Свободи“ — близько сотні), а отже, мав майже втричі кращу маневреність. До того ж його випромінювач резонансних імпульсів був далекобійнішим — згідно зі специфікацією, він міг відкривати гіперканали на відстані до півтора мільйона кілометрів. Це давало нам добрих дві хвилини на те, щоб підкоригувати курс корабля і спрямувати його точно в горловину каналу. В сумі ці складові значно полегшували нашу задачу, а висока швидкість дозволяла прослизнути буквально під самим носом у ворога, уникнувши вогневого контакту з ним.

Та в крайньому разі ми були готові й до бою. З'єднаний через свій імплант з бортовим комп'ютером, Валько одночасно тримав під контролем ходову частину корабля, захисні системи й усю артилерію, включно

* „Король помер, хай живе король!“ (фр.)

з електромагнітними гарматами. А Олег, окрім того, що страхував мене як другий пілот, уважно стежив за ефіром, прослуховуючи перемовини чужинців. Частина з них велася відкритим текстом, частина була зашифрована, але, як виявилось, пам'ять бортового комп'ютера містила більшість шифрів, якими користувалися альви. Розмовляли вони здебільшого російською та англійською, тому Олегові лише зрідка доводилося вдаватися до комп'ютерного перекладу, щоб зрозуміти значення реплік португальською та японською мовами.

— Усе йде до того, що альви мають намір пропустити нас без перешкод, — сказав він. — Вважають, що ми звичайні розвідники й поспішаємо сповістити своє керівництво про загибель царя.

— Тим краще, — пролунав з динаміків голос Валька. Сам він сидів у кріслі офіцера зв'язку із заплющеними очима й відстороненим виразом обличчя, а його розум блукав десь у надрах комп'ютера. — Хоча насправді звістку вже давно відправлено.

— Нуль-зв'язком? — запитала я, не відводячи погляду від тактичного дисплея.

— Авжеж.

— Гадаєш, він діє так далеко?

— Через всю Галактику навряд. Але судячи з того, що я тут розкопав, — під „тут“ він явно мав на увазі пам'ять комп'ютера, — десяток парсеків цілком пробивна відстань. Особисто я не сумніваюся, що в одній із сусідніх систем постійно чергують наші кораблі. І щонайменше в одного з них є нуль-приймач.

— Мабуть, так, — погодилася я. — Шкода, що ми не знаємо, де вони.

— Не хитруй, Рашель. Тобі зовсім не шкода.

— Чому це?

— Бо тоді ти вже за кілька годин мусила б скласти з себе капітанські повноваження й попрощатися з цими цяцками на твоєму комірці. А ти хочеш гордо провести корабель з одного кінця Галактики в другий і з помпою

вручити ключі від нього самому адміралу Дюбарі. Він похвалить тебе за відвагу й кмітливість, а може, додатково поклопоче перед земним Генштабом про твоє підвищення. Мовляв, якось незручно після лейткомівських значків знову надягати мічманські, а ось лейтенантські ще куди не йшло.

Зніяковівши, я проігнорувала його випад і рівним голосом проказала:

— Вісім хвилин до найближчого каналу. Шість з половиною хвилин до запуску імпульсного випромінювача. П'ять хвилин до ввімкнення генератора.

— Готовність усіх ходових систем підтверджую, — озвався Валько. — Почато трьохсотсекундний відлік... До речі, Олеже, ти впевнений, що Вейдер у цій компанії за головного?

— Мені завжди так здавалося. А що?

— Та я все сушу собі голову, вбили вони вашого царя чи тільки викрали. Ми з Вейдером цілий місяць спілкувались у віртуальності, він справив на мене враження хлопця рішучого, жорсткого, але не жорстокого. У всякому разі, не бездумно жорстокого.

— Я теж не помічав за ним такої риси. Вейдер раціоналіст. У всіх своїх вчинках він насамперед керується вигодою й доцільністю.

— А смерть царя йому не вигідна, оскільки це створить проблеми у його стосунках з Павлом. Вірно?

— Думаю, так. А якщо відверто, мене мало переймає, живий найясніший государ Олександр Михалич чи ні. Не вважай мене бездушним, просто мені на нього начхати. Головне, щоб він ніколи не повернувся на трон. Я сімнадцять років прожив під його владою, з мене досить.

Дві години тому, слухаючи перемовини між альвійськими кораблями, ми нарешті дізналися, що цар Новоросії Олександр IX сьогодні вранці загинув в авіакатастрофі, коли, як завжди по понеділках, наодинці здійснював прогулянковий політ на своєму невеликому реактивному літаку. Певна річ, його супроводжував ескорт озбро-

ених винищувачів, а з землі підстраховували досвідчені диспетчери, готові будь-якої миті взяти керування на себе, але всі вони виявилися безсилими, коли літак вибухнув у повітрі, а його уламки попадали в море з двадцятикілометрової висоти. Спочатку не виникало сумнівів, що це терористичний акт, але, за останніми даними, в царських покоях було знайдено прощальну записку, і вона начебто була справжньою. Особисто для мене ця записка була переконливим свідченням того, що цар Олександр не вбитий, а викрадений...

— Шість хвилин до каналу. Три хвилини до ввімкнення генератора.

Підтверджуючи Олегове припущення, чужинці не намагалися перехопити нас. Утім, з розрахунків комп'ютера випливало, що, попри значну концентрацію альвійських сил у дром-зоні, жоден із кораблів не встигав підійти до нас на відстань, достатню для ведення прицільного вогню. Все-таки в тій скаженій швидкості, з якою ми рухалися, була своя перевага. От коли б кораблі могли так само швидко вилітати з каналу, завдання проникнення в систему значно полегшилося б. Але після гіперпереходу будь-який матеріальний об'єкт опиняється в стані спокою відносно центрального світила. Виняток становлять лише електромагнітні хвилі, які в будь-якій системі відліку поширюються із швидкістю світла.

— Чотири хвилини до каналу. Шістдесят секунд до ввімкнення генератора.

За сім мільйонів кілометрів попереду за нашим курсом один з важких крейсерів випустив нам навперейми з десятків позитронних ракет. Траєкторії семи з них точно перетиналися з нашою. Але це не проблема: кілька поштовхів ходового двигуна з прискоренням 500 g — і ракети пролетять далеко за нашою кормою. Їхня система самонаведення просто не встигне зреагувати.

Утім, до ракет було ще далеко, а до першого з каналів залишалось всього три мільйони кілометрів.

— Ввімкнення генератора, — скомандувала я.

— Є ввімкнення, мем! — відрапортував Валько. — Генератор працює в холостому режимі. Розрахункова потужність при вході в канал — півтора теравата. Рекомендую підвищити до двох.

— Рекомендація приймається. Повна готовність до запуску імпульсного випромінювача.

— Випромінювач до роботи готовий.

За один мільйон двісті тисяч кілометрів від першого каналу я послала вперед резонансний імпульс. Через шість секунд прямо за курсом спалахнула блакитна зірочка. Комп'ютерний розрахунок свідчив, що жодних маневрів робити не потрібно — корабель має пройти точно по центру щойно відкритої горловини.

— Оце так здорово! — не втримавшись, вигукнула я. — Нам просто казково пощастило.

— У Вейдерової віртуальності, — зауважив Олег, — канали завжди відкривалися в точці інтерференції.

— Ну, це дурниці, — сказала я. — А ти ще казав: ніяких поблажок, усе як у реальності...

— Рашель! — сердито прикрикнув на мене Валько. — Годі базікати, глянь на екран, роззяво!

Я знов зосередилася на тактичному дисплеї. До входу в канал залишалося сімдесят секунд. Далі йшли його астрофізичні характеристики — довжина (ого! майже одинадцять кілопарсеків) і координати точки виходу. А також попередження: *„Увага, система відсутня в Універсальному Каталогі. Місце розташування — зовнішній обід Галактичного Ядра. Небезпека четвертого ступеня.“*

— Прокляття! — вилаялася я.

Четвертий ступінь небезпеки не обіцяв особливих неприємностей, але я вирішила не ризикувати й коротким поштовхом бічних двигунів трохи відхилила корабель від курсу, щоб оминути цей канал.

— От халепа! А все так вдало складалося...

Я надіслала вперед черговий імпульс до наступного каналу. І знову блакитне сяйво виникло прямо за курсом.

— Дві випадковості — уже закономірність, — пригломшено промимрила я. — Схоже, твій Вейдер нічого не спрощував.

— А я що казав! — вагомо озвався Олег.

— Ну-ну! З таким випромінювачем прорив крізь блоковану дром-зону стає справою не пілотської майстерності, а лише потужності двигунів — що швидше, то краще...

Цього разу параметри каналу були нормальні: довжина — трохи більше тисячі шестисот парсеків, місце виходу — подвійна зоря USCG 253-317846-581, недосліджена, ймовірно, без планет, власна назва відсутня.

— П'ятдесят п'ять секунд до входу в канал, — мовила я.

— Генератор працює нормально, — відповів Валько. Потім суворо додав: — Рашель, де були твої очі, коли ти прокладала курс? Якого біса тебе понесло до Ядра?

— Четвертий ступінь — це не страшно, — виправдовувалася я. — Лише високий рівень радіації... І взагалі, я нічого не розумію. На карті дром-зони той канал був позначений як недосліджений. Цей, до речі, також.

— Ти впевнена?

— Абсолютно. Я ж не сліпа. Ось, сам подивися... — Я почала було проводити маніпуляції на консолі, але зупинилася. — Ні, потім. Десять секунд до входу в канал... П'ять секунд... Є!

За передньою стіною рубки всіма барвами веселки запалав гіперпростір. Валько доповів:

— Резонансний генератор вийшов на робочу потужність дві цілих і сім сотих теравати. Розрахунковий час гіперпереходу за об'єктивним галактичним часом — дві години сорок три хвилини і тридцять одна секунда. За власним бортовим — стандартний півторадобовий інтервал... А тепер зачекай трохи. Зараз я дещо перевірю.

Олег сидів, відкинувшись на спинку крісла, і не відривав погляду від оглядової стіни. Він насолоджувався першими хвилинами першого в своєму житті польоту крізь гіперпростір.

Я не стала відволікати його й вивела на екран потрібну ділянку карти дром-зони. Так, справді — обидва канали були позначені на ній як недосліджені. А комп'ютер видав повідомлення: „Додано два досліджені канали. Обновити схему?“

Хай мені чорт! Невже?...

Зліва, у кріслі зв'язківця, заворушився Валько. Розплющивши очі, він від'єднав від свого імпланта роз'єм і повернувся до мене. Його погляд був розгублений і винуватий.

— Я дурень, Рашель. Тупак. Це ж треба, не додумався перевірити детектор каналів...

— А він, — підхопила я, — вдосконаленої конструкції. Сканує канали не лише першого, а й другого роду.

— Угу. Вже багато століть вважалося безсумнівним фактом, що апріорі неможливо визначити, куди вони ведуть. А тут на тобі — виявляється, що можливо. Тепер ясно, звідки з'явилося так багато нових досліджених каналів, до того ж дуже зручно розташованих. Проте нашим завжди вистачало обережності не афішувати це відкриття. Наприклад, ми летіли на Новоросію шість із гаком діб за бортовим часом, хоча могли потрапити туди за допомогою одного-єдиного зтяжного стрибка... І ще. Ти уявляєш, що це означає? Таким чином ми можемо подорожувати до сусідніх галактик, перестрибуючи від однієї блукаючої у міжгалактичному просторі зорі до іншої.

„Чистісінька правда,“ — подумала я. — „Так і є. Для цього не потрібні ніякі канали третього роду...“

31

З каналом, який я вибрала для втечі, нам не надто пощастило. Він вів у пустельний, невивчений регіон на зовнішньому вигині Рукава Стрільця. Тут не було жодної зорі, що відповідала критерієві Лопеса — Слуцького, отже, не було придатних до життя планет, також тут не знайшлося жодних цікавих для астрофізики аномалій, то-

му протягом усієї історії освоєння Галактики цю ділянку оминали своєю увагою як наукові експедиції, так і пошукові групи.

Згідно з картами, що були в пам'яті бортового комп'ютера, найближчий досліджений канал другого роду знаходився за тисячу з гаком парсеків, і найкоротший шлях до нього пролягав через дев'яносто три системи. Навіть якщо ми з Олегом керуватимемо кораблем у дві зміни, по дванадцять годин на добу, то все одно раніше ніж за дев'ять днів до каналу не дістанемося.

Але й на цьому все не закінчувалося. Той канал вів у середину Рукава Лебедя і виходив за вісімдесят парсеків від іншого дослідженого каналу, через який можна було потрапити в Кластер Дачжао, а вже звідти — до основи Шпори Оріона, найвивченішого з усіх регіонів Галактики. Там був досить багатий вибір подальших маршрутів, але в будь-якому разі нам довелося б витратити на політ до Терри-Галлії не менше двох тижнів об'єктивного часу.

Якби ми мали у своєму розпорядженні звичайний корабель, у нас не залишалося б іншого вибору, як скористатися цим шляхом. Проте крейсер „Нахімов“ було оснащено вдосконаленим детектором каналів, і це дозволяло нам набагато швидше дістатися до мети — Терри-Галлії.

Після виходу з затяжного стрибка ми, маневруючи виключно на гравітаційному рушії, який не залишав за кораблем іонного сліду, здійснили кілька хаотичних стрибків до сусідніх зірок, щоб остаточно убезпечити себе від можливого переслідування. Біля безіменного блакитного гіганта з десятком планет, позбавлених найменших ознак життя, ми припинили втечу й запустили програму сканування дром-зони.

Детектор „Нахімова“ сканував канали досить швидко — майже півтори сотні на секунду, але з урахуванням загальної кількості каналів другого роду виходило, що для дослідження всієї дром-зони знадобиться аж двадцять чотири роки. Ще на самому початку стрибка вирахувавши цю цифру, я засмутилася й вирішила, що з на-

шого задуму нічого не вийде. Проте Валько швидко мене заспокоїв:

— Поворуши своїми звивинами, Рашель. Ти розумна дівчина, але тобі явно бракує системності мислення. Ти піддалася магії великих чисел, вони приголомшили тебе, і ти втратила здатність до елементарного аналізу. Нам же не потрібні координати *всіх* каналів, правда? Нам навіть не потрібен якийсь конкретний канал. Усе, що ми шукаємо, це *бодай один* канал, що виходить неподалік Дельти Октанта. Скажімо, у радіусі двохсот парсеків. Годиться? Тоді порахуємо, що з цього приводу каже статистика. А каже вона наступне: у середньому одна з мільйона дев'ятисот двадцяти тисяч взятих навмання зірок має знаходитися в позначеному нами районі. Ну а скільки часу знадобиться детектору, щоб просканувати ці два мільйони каналів? Якись там три години сорок хвилин. Дрібниці, погодься. А якщо взяти всі зорі Сектору Один, то взагалі жодних проблем — детектор знаходитиме канали в середньому через кожні півтори хвилини.

І справді, вже на другій хвилині сканування серед кошмарних каталожних найменувань з'явилося щось прийнятне — 513-та Стрільця, відома також як Зоря Корраді. Цей нічим не примітний жовтий карлик був у семистах парсеках від Дельти Октанта й приблизно на такий же відстані від Сонця.

— Оце вже щось, — сказав Валько. — Не супер, звичайно, але все ще попереду. Бачиш, якими оманливими бувають великі числа, Рашель?

— Так, тепер бачу, — погодилася я.

За півгодини назбиралося вже два десятки каналів, що вели в Сектор Один — район Галактики в радіусі тисячі парсеків навколо Сонця. Я вже остаточно заспокоїлася. Маючи в своєму розпорядженні прямий шлях до цього сектору, ми могли почуватися як удома.

— Гарзд, — підсумувала я, ледве стримуючи позіхання. — Нехай детектор працює, а я підуд відпочину. Олече, ти лишаєшся за головного. Коли з'явиться канал, що

виходить ближче ніж за двісті парсеків від Терри-Галлії, розбудиш мене.

— Слухаюся, мем! — чітко, по-війському козирнув він.

Я почваланала у свою каюту, лягла в ліжко й солодко проспала аж вісім годин.

Увесь цей час мене ніхто не турбував, а прокинувшись, я побачила на екрані терміналу повідомлення від Олега:

„Вибач, що не розбудив. Але так було треба — ти сама зрозумієш. А на борту все гаразд. Цілую тебе, зіронько.“

Через цю „зіроньку“ я не змогла по-справжньому розсердитися на нього. Мене ще ніхто так не називав. Для батька я була сонечком, а для Олега стала зіронькою. Це було приємно, мені подобалося бути його зорею...

Тут мій погляд упав на спеціальне цифрове табло, розташоване над дверима каюти. Такі прилади були майже у всіх приміщеннях корабля — вони вели відлік часу кожного гіперпереходу. Зараз табло було ввімкнене, і цифри на ньому свідчили, що вже четверту годину ми перебуваємо в затяжному стрибку. А я, командир корабля, навіть не підозрювала про це!

Квапливо натягнувши штани і взувшись, я вибігла з каюти й кинулася до штурманської рубки, застібаючи на ходу сорочку. Що за неподобство?! Валько з Олегом геть знахабніли, вже зовсім перестали зважати на мене...

У рубці я застала одного лише Олега. Він сидів у капітанському кріслі, проглядаючи щось на тактичному дисплеї, а перед ним, за передньою оглядовою стіною, вигравав барвами гіперпростір.

— Ну і що це значить? — суворо почала я, коли Олег, з винуватим виглядом обернувся до мене. — Бунт на кораблі?

Тихо й коротко, ніби в нерішучості, завила сирена. Бортовий комп'ютер, зачувши магічні слова „бунт на кораблі“, прийшов у стан боєготовності, щоб захистити мене від будь-який зазіхань потенційних бунтівників.

— Чому ж бунт? — несміливо заперечив Олег. — Ти ж передала мені командування без жодних обмежень.

— Ага, — кивнула я, поступово заспокоюючись. Ситуація пояснювалася: це був не бунт, а звичайнісіньке хлоп'яцтво. — І ти скористався цим, щоб самостійно здійснити перехід. Валько, мабуть, теж спить?

— Пішов години чотири тому.

— Ну а ти не зміг утриматися від спокуси, — підсумувала я. — Хлопчисько неслухняний... Що, знайшовся гарний канал?

— Не просто гарний, а майже ідеальний. Гамма Апу-са, сорок парсеків від твоєї рідної Дельти Октанта. Майже поруч.

— Так, справді, — погодилася я. — Буквально шапкою докинути.

Я сіла в капітанське крісло, яке звільнив для мене Олег, і кинула погляд на покази приладів. Резонансний генератор працював на максимумі своєї номінальної потужності, що гарантувало дуже швидке проходження каналу за об'єктивним галактичним часом. Украй неекономно, але з нашими запасами дейтерію ми могли собі це дозволити.

— Ви довго сканували дром-зону?

— Чотири години дванадцять хвилин. Коли з'явилася Гамма Апу-са, ми з Вальком вирішили, що кращого варіанта вже не дочекаємося.

— А ще було щось цікаве?

— Сто шістдесят сім зірок з Сектору Один. У цілковитій відповідності до статистики. Також десяток каналів, що виходять недалеко від систем чужинців. А ще... Як тобі подобається таке: зоря з власною назвою, але відсутня в Універсальному Каталозі?

— Маячня! Незареєстрованих зірок, звичайно, вистачає — це і блукаючі оддалік Галактичної Спіралі, і розташовані в безпосередній близькості від Ядра. Але якщо зоря не вказана в Каталозі, то звідки в неї може взятися власна назва?

— Саме це нас і спантеличило. Майже відразу після того, як ти пішла, Валько розпорядився, щоб комп'ютер заносив в окремий список зорі без каталожних номерів. Сказав, чи то жартома, чи всерйоз, що подамо заявку на їх відкриття. Таких зірок набралось близько двох сотень — одні координати і більше нічого. Але серед них була одна, у якої є ім'я — Хейна. Це блукаюча зоря на відстані ста тринадцяти кілопарсеків від центру Галактики. Нахил — мінус сімдесят два з хвостиком градуси, азимут — двісті двадцять шість, також з хвостиком. Шляхом звичайних астрономічних спостережень знайти її неможливо.

— Гм... Якась інформація про цю зорю є? Треба зробити запит комп'ютерові.

— Ми вже зробили й отримали відповідь, що жодних додаткових даних немає. Лише ім'я й координати. Але Валько не повірив, підключився до комп'ютера і знайшов у його пам'яті посилання на файл із назвою „Хейна“. Проте сам файл був видалений, а всі його сліди ретельно витерті. Уявляєш: корабель пхом напханий надсекретним устаткуванням, а його господарі переймаються тим, як би хтось не пронюхав про якусь блукаючу в міжгалактичному просторі зорю. Ти здогадуєшся, що це означає?

— Здається, здогадуюся, — поволі мовила я. — Можливо, там знаходиться їхня база. І... Так! Можливо, вони відправили туди батька з Анн-Марі.

— Цілком можливо.

Я на хвилину задумалася.

— Мабуть, сама згадка про Хейну була залишена випадково, з неуважності.

— Валько теж так думає. Я з ним згоден.

— А знаєш, яка ймовірність...

— Знаю. Одна тисячна відсотка. Валько торкнувся й цього питання. Ми могли сканувати дром-зону протягом років, а до Хейни черга так і не дійшла б. Але вона трапилася нам серед перших півтора мільйона зірок. Дурням, дітям і п'яницям щастить. Ми, певна річ, не п'яниці, зате дуру в наших головах вистачає, а частково ми ще діти.

Нам просто пощастило.

Я знову помовчала, збираючись з думками.

— Найімовірніше, дром-зона Хейни заблокована.

— Можливо, — не став заперечувати Олег.

— А може, й ні. Адже в цієї системи відсутні близькі сусіди, до неї не можна дістатися по каналах першого роду, тож її мешканці мають почуватися безпечно.

— Також правильно.

— Але скоро вони похопляться, — міркувала я. — Рано чи пізно їм спаде на думку, що в пам'яті захопленого нами корабля могла залишитися згадка про їхню секретну базу. Тоді вони точно закупорять усі канали, і до них уже ніяк не доберешся. Згоден?

— Так, — кивнув Олег.

— Ми долетимо до Гамми Апуса. Об'єктивно це займе небагато часу. При такій потужності генератора — години чотири, не більше. Потім п'ять або шість стрибків до однієї з сусідніх з Дельтою зірок. Там завжди є наші патрулі. Вони доправлять нас у локальний простір Терри-Галлії. Ми зустрінемося з Дюбарі й усе йому розповімо. Він збере екстрену нараду. Швидко збере, проте це займе певний час. А враховуючи важливість питання, можливо, знадобляться консультації з керівниками урядів. Врешті-решт вони направлять до Хейни ескадру. Або навіть цілий експедиційний корпус. Але буде вже пізно.

— Думаєш, нам слід було летіти просто туди?

— Мабуть. Не знаю. Але мені здається, що ми мали більше шансів бодай про щось довідатися. А там, чого доброго, завдяки раптовій появі нам вдалося б звільнити батька з Анн-Марі. У гіршому ж випадку нас просто зрикошетило б від закритого каналу. Ми втратили б... Скільки часу зайняв би політ до Хейни, ти не рахував?

— Приблизно вісімнадцять з половиною годин на максимальній потужності.

— Ну, втратили б півтори доби. Це вже нічого не вирішує.

Примружившись, Олег пильно подивився на мене.

— Хочеш сказати, що, якби я вчасно розбудив тебе, ти б обрала Хейну?

Подумавши трохи, я заперечно похитала головою.

— Ні. Я полетіла б до Терри-Галлії. Мій обов'язок як військового — не кидатися стрімголов у авантюру, а негайно зв'язатися з командуванням і повідомити про все. Заволодівши такою цінною інформацією, я не маю права ризикувати ні собою, ні вами, ні кораблем.

— Отже, я вчинив правильно, — підсумував Олег.

— Так, — із зітханням погодилася я. — Правильно.

— Правильно, що не розбудив тебе, — уточнив він. — Бо інакше ти заборонила б летіти до Хейни.

Від несподіванки я мало не підскочила в кріслі й здивовано втупилася в нього.

— Що?!

— Ото! — незворушно відповів Олег. — Протри свої заспані очі, мій любий командире, й подивися на наш курс.

Нарешті я звернула увагу на тактичний дисплей.

— Отуди к бісу! Та це ж злісне порушення... — Я осіклася.

— Ну? — запитав він мене. — Порушення чого? На відміну від тебе й Валька, я не військовослужбовець. І взагалі неповнолітній. Що з мене взяти?

— Це точно... А Валько знав про твій задум?

— Я запропонував йому свій план, але він сказав, щоб я навіть не думав про це. Потім перевірів стан ходової частини й пішов спати.

— Просто пішов?

— Так.

— Після того, як ти запропонував летіти до Хейни?

— Так.

Я уявила собі цю сцену. „Навіть не думай про це,“ — каже Валько. І зразу за цим: — „Так, що там у нас з двигунами і генератором?... Схоже, повний порядок. Тоді гаразд, я пішов спати...“

— Ну, хлопці, ви даєте! — скрушно мовила я. — Один нахабно узурпує командування кораблем, а інший відверто закриває на це очі... І що накажеш з тобою робити, Олеже? Навіть не знаю — чи то відлупцювати тебе, чи то розцілувати.

У відповідь він блиснув усмішкою.

— Можна і те й інше, кохана. Тільки по черзі — спершу побої, а вже потім поцілунки.

Махнувши рукою на всі чортові правила, я зіскочила з капітанського крісла й усілася на коліна до Олега. Через пульти це було не дуже зручно, зате з біса приємно.

Ніжно поцілувавши його в губи, я сказала:

— З побоями, мабуть, зачекаємо. А щодо іншого... Знаєш, коли Валько прокинеться, ми передамо йому вахту, а самі підемо до мене. Серед Аниних ганчірок я знайшла кльову нічну сорочку. Дуже-дуже тонку й зовсім-зовсім прозору. Думаю, вона тобі сподобається.

Олег міцно стиснув мене у своїх обіймах.

— А я думаю, мені більше сподобається те, що буде видно крізь цю сорочку.

СТЕФАН: У ПОЛОНІ

32

Нас з Анн-Марі розмістили в комфортабельній каюті, що складалася з двох житлових кімнат — спальні та кабінету. Принаймні ми вважали, що це каюта космічного корабля, бо були наявні всі її характерні ознаки. Хоча, звісно, ми могли перебувати і в якомусь підземному комплексі. Але найвірогіднішим уявлявся саме варіант з кораблем.

Бути в'язнем до дідька неприємно, особливо, якщо не знаєш, хто твої тюремники. Від моменту нашого полонення ми не просунулися ні на крок у вирішенні цього питання й лише мучилися всілякими припущеннями.

Добре хоч за Рашель пережити не довелося. Ще на самому початку, коли ми з Анн-Марі щойно прокинулися після дії паралізатора й лишень почали обговорювати, що з нами трапилося, до каюти ввірвалася Аня Корейко, вимахуючи в повітрі пістолетом. Її бліде обличчя, запалені очі й дрібне тремтіння рук свідчили, що вона, як і ми, страждає на постпаралізаційний синдром. Дівчина була боса, в короткому квітчастому халаті, під яким, наскільки я міг розгледіти, була відсутня будь-яка білизна.

— Ваша донька, ця сука... — заледве повертаючи язиком, проказала вона, люто зиркаючи на мене. — Я ще доберуся до неї... Я їй таке влаштую...

Очевидно, Аня прибігла до нас, щоб, з огляду на не досяжність Рашелі, відігратися на мені, але від чергової дози паралізатора мене врятував Борис Компактов. Він з'явився в каюті слідом за Анею, відібрав у неї зброю, ухопив за плечі й буквально потяг її до виходу.

— Та вгамуйся ти! — говорив він. — Ви з Сашком самі лоханулись, нічого винних шукати. І не брикайся, а то й від мене перепаде, якщо тобі замало...

Ми з Анн-Марі навіть не намагалися скористатися ситуацією, щоб напасти на Бориса й Аню. По-перше, перебували не в найкращій фізичній формі, а по-друге, це все одно було марно — охоронна система корабля умить підстрелила б нас із паралізаторів.

А з цього інциденту сам собою напрашувався висновок, що Рашелі пощастило більше за нас і вона зуміла вислизнути, провчивши Аню Корейко і Сашка Кисельова.

— Молодець дівчинка! — сказала Анн-Марі. — Бодай за неї ми можемо бути спокійні. Тепер цим змовникам не вдасться звалити вину за наше зникнення на альвів.

— Цікаво, — уголос міркував я, — чи був при цьому Олег? А якщо був, то на чий бік пристав?

Анн-Марі гмикнула:

— Як на мене, питання риторичне. Ясно, на чий. Ні-яка дружба, навіть найвідданіша, не може змагатися з коханням...

Аня з Борисом були першими й останніми нашими відвідувачами. Більше ніхто до нас не заходив, навіть аби принести їжу, тому ми снідали, обідали й вечеряли продуктами з харчового автомата.

Комп'ютерний термінал у каюті було передбачливо деактивовано, проте наші тюремники виявилися досить люб'язними й повністю не відрізали нас від зовнішнього світу, дозволивши стежити за подіями на планеті за передачами державних телеканалів. Увесь наступний день після нашого полонення ці передачі не відзначалися різноманітністю — від самісінького ранку всюди транслювався якийсь балет. Попервах ми, заклопотані власними проблемами, не надали цьому особливого значення й лише ближче до вечора, переконавшись, що всі без винятку канали транслюють одне й те саме, запідозрили якийсь негаразд, але не могли збагнути, що відбувається. Лише о дев'ятій, коли балетна вакханалія закінчилася й вийшли довгождані випуски новин, усе з'ясувалося — таємні сили, що стояли за Вейдером і його командою, перейшли в рішучий наступ.

А вже у вівторок відбулися помпезні жалобні церемонії за загиблим царем, кульмінацією яких стала екуменічна заупокійна служба, відправлена спільно головним муфтієм і патріархом. На всіх цих церемоніях була присутня Естер — і не просто була присутня, а стояла ліворуч від нового царя Новоросії Павла VIII, де за суворими правилами придворного етикету могла стояти лише дружина, мати або наречена.

— Отакої! — сказав я. — Павло справді збирається одружитися з нею.

— Ага, — кивнула Анн-Марі. — І оголосив про свій намір цілком недвозначно.

— Отже, саме тому Естер дозволили залишитися. А я думав, що її разом із рештою відкликнуть відразу після нашого зникнення.

— Може, й відкликали, але вона відмовилася.

— Тобто не підкорилася наказу?

— Отож. І чого ти дивуєшся? Кохання не лише сильніше за дружбу, воно сильніше і за обов'язок.

По завершенні жалобних церемоній Павло видав низку указів, які оголосили у вечірніх новинах. Колишній уряд Новоросії був розпущений, половина членів кабінету відправлена на пенсію, а друга половина на чолі з першим міністром — до в'язниці за обвинуваченням у корупції та зловживанні владою. Сформувати новий уряд цар доручив вісімнадцятирічному студентові Ніколайбурзького університету Сергію Іванову. А оберполіцмейстером Новоросії був призначений курсант поліцейної школи, ровесник Іванова, такий собі Ігор Федотов; йому відразу було присвоєно звання генерала-ад'ютанта.

— Можу закластися на що завгодно, — прокоментував я, — що цей Федотов з Вейдерової компанії.

— Парі не приймаю, — відповіла Анн-Марі. — Бо напевно програю.

— Ти уявляєш, який шок викликали у людей ці призначення!

— Менший, ніж ти думаєш. Новоросійці не звикли

оспорювати рішення свого государя. Більшість із них щиро вважають, що цареві видніше. Навіть якщо цей цар — сімнадцятирічний юнак.

До речі, про вік. Серед інших указів якось непомітно промайнула ухвала про зниження порога повноліття з вісімнадцяти до шістнадцяти років. Коментатори не надали їй належної уваги, визнавши її не більш ніж примхою молодого царя, проте ми дивилися на це інакше. Відтепер всі соратники Павла, а не лише найстарші з них, офіційно ставали дорослими й могли обіймати державні посади.

— Дедалі більше переконуюсь, — резюмувала Анн-Марі, — що за ними ніхто не стоїть. Схоже, вони діють самі.

— Так, схоже, — погодився я. — Питання лише в тому, де вони взяли для цього ресурси. Звідки у них кораблі, озброєння, надсекретні технології, включно з надпотужними ЕМІ-випромінювачами, странглетними запалами та ще цим бісовим транслятором. — Я кинув лютий погляд на свій лівий зап'ясток, де донедавна у мене був годинник із вмонтованим у браслет загадковим пристроєм, що його Вейдер назвав транслятором. Коли я прокинувся, годинник, звісна річ, зник. — Найбільше мене дратує, що ці шмаркачі знають про його призначення, а я — ні. І навіть не маю жодних здогадів...

Близько опівночі Анн-Марі пішла до спальні, а я розстелив ліжко на вузькому дивані в кабінеті, ліг і почав дивитися трансляцію сьогоднішніх жалобних церемоній у запису, призначеному для мешканців західної півкулі Новоросії.

Сон до мене не йшов, проте я не думав про події на планеті, не сушив собі голову, намагаючись передбачити подальші кроки нової влади Новоросії, не віддавався похмурим роздумам про те, як довго триватиме наше ув'язнення. Я згадував своє минуле життя і з сумом констатував, що мені катастрофічно не щастить з жінками. Два важкі шлюби, кілька невдалих романів, а от за-

раз примудрився закохатися в Анн-Марі, яка відчайдушно хоче, але ніяк не може відповісти мені взаємністю. Мабуть, я належу до того штибу чоловіків, самотніх вовків, які від природи не створені для сімейного життя. І мені просто казково пощастило, що в мене є донька — моя Рашель, моє сонечко ясне...

Приблизно за годину до кабінету увійшла Анн-Марі, закутана в довгий білий халат.

— Я відчула, що ти не спиш, — сказала вона, сідаючи на край дивана. — Не знаю як, але відчула. Може, підказав той погляд, який ти кинув на мене, коли я виходила. Ти вважаєш мене стервом... Ні, не заперечуй. Ти справді так вважаєш. Ти думаєш, що я могла б пересилити себе, примусити. Зрештою, нічого страшного не сталося б, а потім, дивись, усе б налагодилося. Адже так? Тільки чесно.

— Так, — неохоче визнав я. — Проте я не вважаю тебе стервом.

— Неважливо, яким словом ти це називаєш, суть залишається тією самою. Але зрозумій мене, будь ласка, дуже тебе прошу. До зустрічі з Арчібальдом я була страшенно влюбливою, я закохувалася буквально на кожному кроці, тому жодного разу в житті не займалася сексом без кохання. У цьому просто не було потреби — завжди поруч був чоловік, якого я щиро кохала... чи вважала, що кохаю. Я й на тебе накинула оком — тоді, на станції, коли допомагала обманути Ахмада Рамана. Але потім зустріла Арчібальда. — Вона сумно зітхнула. — Відтоді все й почалося... Вірніше, скінчилося. Скінчилось моє особисте життя.

— Я кохаю тебе, Анн-Марі, — сказав я безнадійно. — Мого кохання вистачить на нас двох.

— Ні, Стефане, не вистачить. У кожного має бути своє кохання. Ти мені подобаєшся, для більшості жінок цього було б досить, але для мене... — Вона трохи помовчала. — Я казала тобі, що сім років у мене нікого не було. Це не зовсім правда. Майже правда, але з маленьким уточненням: нікого, крім Арчібальда. Два роки тому так сталося,

що... Словом, я провела з ним одну божевільну ніч. З ним і його дружиною. Після цього Ріта запропонувала мені бути третьою. Вона сказала, що розуміє мої почуття й згодна ділити зі мною чоловіка... в розумних межах, звичайно.

— О боже! — пробурмотів я.

— Тоді я відкинула її пропозицію. З обуренням відкинула. Але тепер... тепер я передумала. Коли ми виберемося з цієї халепи, я погоджуся. Краще хоч так, ніж узагалі ніяк. Якщо й ти нічого не зміг зі мною зробити, то вже ніхто не зможе... — Анн-Марі підвелася. — На добраніч, Стефане. І не сердься на мене.

Вона швидко вийшла з кабінету, а я, провівши її безпорадним поглядом, знову втупився в телевізор, де по вуха закохані й безмежно щасливі Павло з Естер лицемірно вдавали вселенську скорботу за фальшивим небіжчиком.

РАШЕЛЬ: СИСТЕМА ХЕЙНИ

33

Коли пролунав сигнал, що сповістив про початок відліку останньої тисячі секунд зтяжного стрибка, ми втрьох уже давно сиділи в рубці, знов і знов перевіряючи стан усіх корабельних систем, особливо вогневих і захисних. Ми не уявляли, що чекає на нас по той бік каналу, але готувалися до найгіршого.

Невдовзі після сигналу бортовий комп'ютер видав повідомлення: *„Визначено конфігурацію ділянки входу-виходу. Радіус — 1,5 км.“*

— Канал стиснутий, — констатувала я, — але прохідний. Це дуже дивно. Навряд чи він є одним із маршрутних, такий збіг був би взагалі неймовірним. Тоді з якого дива вони його зовсім не закрили?

— Може, не вміють цього робити? — припустив Олег.

— Дурниці. Якщо вони мають такі кораблі, як „Нахімов“, то й із закупоркою каналів напевно справилися б. Ох, не подобається мені все це! Боюсь, у системі Хейни на нас чекає палкий прийом... Але тут уже нічого не вдієш.

Я вирішила, що виходитимемо з позивними. Хай корабель сигналізує, що ми є ескадреним флагманом у складі Військово-Космічного Флоту Новоросії. Усе одно гірше не буде, а так, можливо, виграємо зайві секунди.

— Стривай, — сказав Валько. — Додай до позивних ще дещо. Ось.

Оскільки він був підключений через свій імплант до комп'ютера, то не став користуватися клавіатурою чи голосовим інтерфейсом, а напряму видав на мій тактичний дисплей комбінацію з півсотні символів.

— І що це означає? — спантеличено запитала я.

— Видно, пароль.

— Де ти його взяв?

— Розкопав у Великій Новоросійській Енциклопедії.

— Ні, я серйозно питаю.

— А я серйозно відповідаю. Ця нісенітниця була зашифрована в ній за ключовим словом „Хейна“. Не знаю, для чого вона призначена, але надіслати її разом із позивними не зашкодить.

— Так, мабуть, — погодилася я і тут же розсердилася: — Валько, негіднику, чому ти раніше не сказав про пароль?

— Я його лише недавно вирахував.

— Але ж не щойно?

— Майже. Три години тому. І відтоді намагався допетрати, куди б його присобачити. Хотів піднести тобі все в готовому вигляді, але нічого не вийшло.

Я зітхнула.

— Ти нестерпний, недисциплінований, безвідповідальний хлопчисько...

За сто секунд до виходу пролунав другий сигнал.

„Відкривається горловина каналу,“ — повідомив комп'ютер. А згодом: — „Увага, небезпека! За п'ять кілометрів від точки виходу, прямо за курсом виявлено присутність стазис-поля.“

— Стазис-поле? — здивувалася я. У глибинах моєї пам'яті заворушилося щось знайоме... з фантастичної літератури. — А це що таке?

Сприймавши мої слова як адресоване до нього запитання, комп'ютер слухняно відповів: „Темпоральна аномалія. У ділянці простору, що перебуває під дією стазис-поля, ентропія не зростає.“

— Іншими словами, — вставив Валько, — час там зупиняється... Прокляття! Черговий сюрприз — часова пас-тка. Так ось чому вони не заблокували канали... — Він заплющив очі й повністю розслабився, занурюючись у свій кібертранс. За кілька секунд його голос пролунав із динаміків: — Ох, біда! Корабель не має у своєму розпорядженні засобів нейтралізації стазис-поля. Його можна вимкнути лише ззовні.

Я якраз збиралася поставити комп'ютерові те саме питання.

— Але як?... Пароль, хай йому чорт! Позивні!

— Є позивні! — озвався Валько.

Пішли позивні. Таймер відраховував останню хвилину до виходу. Попередження про наявність стазис-поля, як і раніше, залишалося в силі.

— Щось не те, — пробурмотіла я розгублено. — Пароль не годиться...

— Нуль-зв'язок! — вигукнув Олег. — Потрібен нуль-зв'язок!

— А це ідея, — сказав Валько. — Ризикнемо.

На дисплеї спливав текст: „Активация нуль-порталу...”

Я напружено завмерла, поклавши руки на консоль. Перед самим виходом, я приготувалася запустити на повну потужність бічну тягу, хоча й розуміла, що нам це не допоможе. Потрапляючи з гіперпростору в реальний простір, будь-який матеріальний об'єкт опиняється у стані спокою щодо центру мас системи. А це означає, що відносно дром-зони він рухається зі швидкістю щонайменше кілька кілометрів на секунду. Навіть при максимальному прискоренні ми не зможемо відхилитися від потрапляння в стазис-поле — просторово-часову аномалію, яка раніше існувала лише в бурхливій уяві фантастів, а зараз раптово стала реальністю.

Я повернула голову й подивилася на Олега. Наші погляди на секунду зустрілися. Ми не промовили ні слова, а попрощалися мовчки. Якщо ми потрапимо в стазис, то хтозна, може, це назавжди. Ми залишимося вічно молодими, так і не проживем разом довге й щасливе життя, про яке ще зовсім недавно мріяли, лежачи в обіймах один одного. Більше не буде у нас ні світлих і радісних днів, ні ніжних, солодких ночей. А буде лише мить Вічності, а потім настане Ніщо...

Двадцять секунд до виходу. Комп'ютер повідомив: „Нуль-портал активовано. Пошук приймача. Зв'язок встановлено. Розпочато сеанс...”

П'ятнадцять секунд.

„Отримано підтвердження прийому пароля. Пароль коректний. Стазис-поле вимкнено. Пароль змінено. Сесанс зв'язку завершено. Іде деактивація нуль-порталу...”

— Ох! — шумно видихнув Олег.

Я від полегшення не зовсім пристойно лайнулася, а відтак скомандувала:

— Увага! Повна готовність до виходу. Максимальна потужність усіх захисних систем, батареї до бою... Чотири, три, два, один... Є вихід!

Я негайно дала бічну тягу, розвернувши корабель під кутом до напрямку руху, і ввімкнула восьмисоткратне прискорення основних ходових двигунів. Усе це я виконала всліпу, без оцінки обстановки, керуючись принципом „спершу роби, а потім думай“. Лише тоді ознайомилася з даними систем зовнішнього спостереження.

Мерехтлива блакить відкритого каналу і без моїх зусиль мчала від нас зі швидкістю понад 25 км/сек. Її супроводжувала величезна космічна станція, поряд з якою пливли в просторі два дивні білясті об'єкти сферичної форми.

На екранах заднього огляду палав жовтий диск світила, схожого на Сонце, яким воно виглядає з орбіти Землі. А попереду, трохи лівіше від нашого курсу, висіла в беззор'яній чорноті космосу оповита атмосферним серпанком синьо-біло-зелена куля планети. Синь їй надавали моря й океани, білизну — полярні шапки й хмарна пелена, а зелений колір материків у помірних та екваторіальних зонах свідчив про те, що там на повну силу буває життя.

До планети було близько трьохсот тисяч кілометрів. Ми летіли майже прямо на неї, і я квапливо підправила курс. Синьо-біло-зелена куля перемістилася на один із бічних екранів, а з правого краю оглядової стіни вигулькнула приплюснула спіраль Галактики, що мала видимий кутовий розмір усього п'ятнадцять градусів.

— Овва!.. — приголомшено мовив Олег. — Планета в дром-зоні. Ніколи про таке не чув.

— Ти здивуєшся ще більше, — відгукнувся Валько, — якщо я скажу, що планета не перетинається з дром-зоною. Тут дещо крутіше: дром-зона обертається навколо планети як супутник... До речі, Рашель, мем, командире. Не жени коней. Тобто не втікай як наскипидарена. Нас ніхто не переслідує. Схоже, ми взагалі нікого не цікавимо.

Я зменшила потужність двигунів, але повністю глушити їх не стала.

— Ну, що там? — запитала я Валька, оскільки саме він завідував усіма системами спостереження. — Де звіт?

— Даю. — На мій тактичний дисплей хлинув потік даних, а Валько почав коментувати: — Насамперед штучні об'єкти. Станція, орбітальні супутники. Обмінюються між собою сигналами. Звичайний обмін інформацією про власне розташування й переміщення інших космічних тіл. У свою чергу, супутники інтенсивно спілкуються з планетою, передача й прийом технічної інформації. Більшість із них функціонують у режимі ретрансляторів, деякі виконують геометеорологічні спостереження. Загальна густина сигналів невелика, ефір майже чистий.

— За нами стежать?

— Жодних ознак стеження не виявлено. Ми, звичайно, перебуваємо в полі зору їхніх радарів, але спеціально вони нас не пасуть... Ага! Щойно з-за протилежного боку планети з'явився ще один супутник. Точніше об'єкт штучного походження досить значних розмірів. Схоже, якийсь великий корабель. Зберігає повне радіомовчання. Не маневрує, рухається по стаціонарній геоцентричній орбіті. На нас ніяк не реагує. Але будьмо уважні.

— А ці дві білі кулі? — Я ткнула пальцем у дисплей. — Тут сказано, що вони є кластерними згустками стазис-поля, що підтримується енергетичним потоком зі станції. Як таке може бути? Згустки поля — дикість якась.

— Мабуть, це не є полем у класичному розумінні цього слова. Як уже повідомляв комп'ютер, це темпоральна аномалія простору. У пам'яті відсутній фізичний опис самого стазис-поля, бортові датчики визначають його на-

явність за специфічним випромінюванням нейтрино. Це все, що я розкопав.

— Цікаво, що в цих згустках?

— Моя гіпотеза: непрохані гості, що потрапили в часову пастку. Ось чому господарі системи не закупили канали, вони знайшли кращий захист. Рикошет і повернення назад свідчили б про те, що тут щось затівається. А так кораблі просто зникали безслідно, і ті, хто направляв їх, доходили висновку, що канал веде в зону небезпечних природних катаклізмів, наприклад до Наднової. І спробуй перевір, що це не так.

— Але два кораблі — вже дуже багато, — зазначив Олег. — Два випадкові потрапляння в одну систему — це неймовірно.

— Навряд чи вони були незалежними. Тут або обидва кораблі здійснювали „сліпий“ стрибок разом, або другий з них стрибнув услід за першим, щоб довідатися про його долю. А коли й він пропав, то канал занесли до чорного списку... Утім, який сенс гадати. Сподіваюся, незабаром ми все з'ясуємо... Так-с, невідомий корабель продовжує рух по орбіті, не подаючи жодних ознак життя. Дедалі більше переконуюся, що на його борту, як і на станції, взагалі немає людей... Гаразд, тепер переходимо до об'єктів природного походження. Центральне світило — зоря спектрального класу G2V, точнісінько як Сонце. У системі є щонайменше чотири планети. Одну з них ви можете бачити своїми очима, всі отримані фізичні дані додаються, але вони ще неточні, потрібне більш ретельне вивчення. Проте вже зараз можна припустити, що планета придатна для життя, її гравітація і склад атмосфери приблизно такі ж, як земні. Ще три планети знайдено засобами дальнього спостереження, але, мені здається, це не все — будуть й інші. Кількість видимих неозброєним оком зірок вражає — аж тридцять чотири штуки. Думаю, з поверхні планети можна роздивитися хіба десяток найяскравіших. Відстань до найближчої зорі — від двохсот до трьохсот парсеків. Точність приблизна, оскільки минуло не-

достатньо часу для задовільного вимірювання паралакса. Якщо вас дивує, що цей паралакс узагалі вдалося порахувати так швидко, то зауважте наступне: судячи зі змін у спектрі червоного зміщення ґалактик і квазарів, система рухається зі швидкістю мало не в половину від світлової.

— Та ти що?! — здивувалася я.

— Уяви собі. Ця зоря — залітна птаха. Прибула до нас здалеку, найпевніше, не з Місцевого скупчення ґалактик. Вражаюче! Крім усього іншого, Хейна зі своєю швидкістю дозволяє розв'язати давню суперечку про те, як позначаються релятивістські ефекти на гіперпереходах. Особисто я схилиюся до гіпотези про існування якоїсь подоби центру мас дром-зон, щодо якої й слід обраховувати уповільнення або прискорення часу...

— Не зараз, Валько, — перебила я. — Це справді цікаве питання, але обговорімо його пізніше. Що ти там казав про тутешню дром-зону? У мене на дисплеї немає жодної інформації.

— О, я припас її на десерт! Це найсмачніше. Дром-зона обертається навколо планети по слабоеліптичній, майже круговій орбіті з незначним ексцентриситетом. Середня відстань до планети — триста десять тисяч кілометрів. Нахил орбіти... Ай, це нецікаво. А от що воістину цікаво — каналів першого роду, як ви самі розумієте, немає, оскільки в цієї зорі відсутні близькі сусіди, а всі канали другого роду стиснуті до півторакілометрового радіусу, радіус же самої дром-зони дорівнює двом кілометрам.

— Що? — не збагнула я. — Як це може бути?

— А так. Якщо датчики не брешуть, то всі канали (мається на увазі, другого роду) акуратно „насаджені“ один на одного.

— Їхні ділянки входу-виходу суміщені?

— Так. До того ж з абсолютною точністю. А мільярди трильйонів каналів третього роду, стиснуті до кубічних міліметрів, розміщені в зовнішньому півкілометровому ободі дром-зони.

— Це неймовірно!

— Але факт.

— А яким же чином відкривати канали, якщо вони суміщені?

— Їхні ділянки входу-виходу відокремлені від зон впливу. Останні звужені до часток кубічного метра й рівномірно розподілені по всій внутрішній частині сфери. Для відкриття певного каналу слід „проколоти“ резонансним імпульсом потрібну ділянку простору з точністю до сантиметрів. Це складно, але цілком можливо.

Я похитала головою.

— Усе дивніше й дивніше...

— І ще одне, Рашель, — продовжував Валько. — Усе ж таки раджу пригальмувати. Ми щодуху даємо дьору, а тим часом до нас нікому немає діла. Давай краще повернемося й обережно все оглянемо.

— Твоя правда, — після коротких роздумів погодила-ся я й почала розвертати корабель, щоб почати екстрене гальмування. — Втечею ми нічого не вирішимо.

34

Ми підбиралися до станції повільно й обережно, як мисливець підбирається до дичини. Або радше як боязкий шакал підкрадається до своєї жертви, ладний будь-якої миті щезнути при появі більшого хижака.

Проте ні сама станція, ні її можливі мешканці ніяк на нас не реагували. Ні запитів, хто ми такі, ні грізних попереджень на зразок „ближче не підходити“ ми не отримували. Та наблизитися на достатню для ведення бою відстань не ризикували й задовольнялися спостереженням здалеку.

— Гадаю, тут нікого немає, — зробив висновок Валько. Ще півгодини тому, коли ми остаточно переконалися, що ніхто атакувати нас не збирається, він вийшов з кібертрансу, але залишався підключеним до комп'ютера, щоб при найменшій небезпеці задіяти всі вогневі та захисні

системи. — Жодної живої душі. Усе перебуває під контролем автоматики.

— Яка, — підхопив Олег, — не надто добре справляється зі своїми обов'язками. Ми тут кружляємо, а їй хоч би що. Дивна безтурботність.

— Ну, не скажи. Зрештою, дром-зона захищена від сторонніх темпоральною пасткою, ми прибули сюди на кораблі господарів бази й назвали правильний пароль. Нас вважають своїми, тому не окликають на кожному кроці: „Не руш! Ти хто? Назви себе!“

— Проте на станцію краще не потикатися, — зазначила я. — Поза сумнівом, її центральний комп'ютер запрограмовано на ідентифікацію особи.

— Його можна перепрограмувати.

— Ти впевнений?

— Більш ніж. Адже я вже з'єднувався з ним, коли надсилав пароль. Тільки для цього потрібно задіяти нуль-зв'язок.

— А відповідно, активувати портал. Це ризиковано.

— Не дуже. Я вже казав, що тут нікого немає. Якби хтось був, давно озвався б.

— І все одно поки утримаємося, — твердо вирішила я.

Потім ми полетіли до планети й, поступово знижуючись, зробили навколо неї кілька витків. Більша частина її поверхні була незаймана цивілізацією, але подекуди виднілися сліди розумової діяльності — кар'єри, шахти, бурильні свердловини, різноманітні споруди з виблискуючого на сонці металу, вочевидь гірничо-переробні заводи, злітні смуги для транспортних літаків. Усе це виглядало не покинутим, а швидше законсервованим. Бортові детектори зареєстрували, що від більшості споруд ідуть радіосигнали, а комп'ютер розпізнав у них інструкції для саморушних кібернетичних пристроїв — роботів. Двічі в поле зору потрапляли й самі роботи: спочатку бригада здійснювала обхід кар'єру, а потім розчищала злітну смугу від снігових заносів.

І лише в одному місці, на східному краю великого пів-

нічного материка, знаходилося щось, умовно схоже на місто. Умовно, оскільки його житлова частина, що складалася з півтори сотні красивих затишних особняків, була непропорційно мала порівняно зі значним промисловим сектором, який, крім усього іншого, включав величезні ангари кораблебудівної верфі, розташованої поряд зі злітним полем космодрому.

По всьому місту то там, то тут сновигали роботи-прибиральники, підтримуючи в ньому порядок. Людей ніде не було видно.

— І як це пояснити? — нарешті не втрималася я.

— Маю одне припущення, — сказав Олег. — Не про те, навіщо знадобилася ця база і хто її створив, а про долю її персоналу.

— Ну?

— Вейдер, Аня й інші — діти тутешніх працівників.

— Гм-м... — протягнув Валько. — Ну, про це я й сам здогадався. Але що ж сталося з дорослими?

— Вони позбулися їх. Не знищили, а полонили й десь заховали. Можливо, тут, у якомусь підземному бункері. А може, їх перевезли на одну з придатних для життя, але незаселених планет і забезпечили всім необхідним для існування.

— Навіщо?

— Хтозна. Мабуть, чогось не поділили. Хоч там як, а Вейдер і його друзі дуже озлоблені проти дорослих.

Валько задумався.

— Схоже, нам не обійтися без посадки на планету.

— Ні, — сказала я. — Краще вже зайнятися станцією.

— Станцією так станцією, — погодився Валько. Він явно розраховував на таку відповідь, пропонуючи висадку на планету. — Та спершу огляньмо той корабель. Щось він муляє мені очі.

Дотримуючись усіх запобіжних заходів, ми наблизилися до корабля, який купою брукху висів на орбіті. На вигляд він був надзвичайно великий, більший від важкого крейсера, але при ближньому огляді виявилося, що мало

не на дев'яносто відсотків складається з ходової частини та паливних баків.

Ближче до хвоста в його корпусі зияла величезна діра, але не пробойна від попадання метеорита чи ракети, а акуратно вирізана лазером. Також була відсутня добра половина дюз. Ті, що залишилися, свідчили, що його руйнівною силою була зовсім не термоядерна тяга.

— Отакої! — здивувалася я. — У нього іонні двигуни. Який мотлох!

— Навіть не мотлох, а справжнісінький антикваріат, — уточнив Валько. — Так, так... Ось і маркування. Дуже зблякло від часу, але прочитати можна. „Експлорер-13“, здається.

— „Експлорер“... — повторила я, порпаючись у своїй пам'яті. — Щось знайоме... Ага, пригадала. Це одна з перших серій стрибкових кораблів, здатних проходити канали другого роду... Валько, ти казав, що в бортовій бібліотеці є Велика Новоросійська Енциклопедія?

— Не тільки. Є також „Британіка“, остання редакція. Зараз роблю запит.

Через секунду на екрані з'явилася відповідна енциклопедична стаття. „Експлорер-13“ був спущений зі стапелів корабельної верфі Титана в 2214 році. Після кількох випробувальних польотів визнаний придатним до експлуатації. У середині 2215 року на ньому вирушила науково-дослідна експедиція, метою якої було вивчення процесів, що відбуваються в Галактичному Ядрі. Ціла когорта широковідомих у науковому світі імен (досить буде сказати, що начальник експедиції та його заступник були лауреатами Нобелівської премії), високопрофесійний екіпаж, найдосконаліше за тодішніми мірками устаткування. Кораблю влаштували пишні проводи, він вирушив у політ, і відтоді про нього не було жодних звісток. Як це часто траплялося в перші століття космічних подорожей, „Експлорер-13“ безслідно згинув у глибинах Всесвіту.

До статті додавався відеозапис відльоту корабля, а також колективний знімок усіх двадцяти шести вчених —

членів дослідницької групи. Мою увагу відразу привернув сивочолий вісімдесятирічний чоловік, очевидно, керівник експедиції, доктор Джеймс Ф. Шепард. Він мені когось нагадував. Але кого?...

— Ба! — вигукнув Олег, який також розглядав цей знімок. — Очам своїм не вірю...

— Що там? — поцікавилася я.

— Той хлопець зліва. Наймолодший із них. Ну, викопаний Ігор Федотов, тільки років на десять старший.

— Хто такий Федотов?

— Один із Вейдерової компанії. Я бачив його лише кілька разів, але добре запам'ятав. А ось іще... — Олег підхопився з крісла, підійшов до мене й ткнув пальцем у мій дисплей. — Ця жінка. Їй би скинути зо два десятки, і буде Аня Корейко.

— Так, справді...

Я викликала з енциклопедії статтю про доктора Дж. Ф. Шепарда, нобелівського лауреата з фізики, який жив у кінці XXII — на початку XXIII століть. У статті було кілька знімків, і на одному з них, самому ранньому, фігурував юнак років двадцяти в університетській мантиї бакалавра.

— Вейдер, сучий син! — вражено мовив Олег. — Точно він!

У ході подальших пошуків ми переконалися, що відомий свого часу астробіолог Гелена Новакова у молодості була точною копією Ані Корейко, а ще знайшли двійника Борі Компактова — ним виявився професор Новосибірського університету Василь Хохолов.

Що ж до Сашка Кисельова і Юри Ворушинського, то їхніх двійників не знайшлося, але не виключено, що вони були серед членів команди корабля, чиї фото (крім капітана Отто Кляйна) в енциклопедії не розмістили.

— Клонування, — констатував Валько. — Ці люди клонували себе. Єдино прийнятний спосіб продовження роду для такої нечисленної групи — природне розмноження призвело б до генетичного виродження в наступних поколіннях. Тим паче що серед них було мало жінок,

особливо в репродуктивному віці. А Кисельов і Ворушинський, очевидно, клони когось з екіпажу або клони вже дітей клонів.

— Але навіщо? — розгублено запитала я. — Навіщо це знадобилося?

— Відповідь ми знайдемо або на станції, або на планеті. Хоча... Власне, можна пошукати й тут. Вірніше, там. — І він указав на зависле перед нами громаддя „Експлорера-13“.

Наші спроби зв'язатися з кораблем ні до чого не призвели. Він уперто мовчав, як розвідник на допиті. Певно, за минулі сторіччя його бортові системи, включно зі зв'язком, зламалися. Тоді ще не вміли будувати кораблі на віки.

— А якщо послати туди „крота“? — запропонував Олег.

„Кротами“ називали невеликих роботів, які вгризалися в обшивку й проникали всередину кораблів. Як правило, їх використовували для попереднього огляду підбитих ворожих суден, до того як висадити на борт десант.

— Гм, непогана ідея. Але спершу дещо перевіримо.

Задіявши малопотужний лазер, я зробила невеликий надріз у носовій частині корпусу корабля. Ніякої реакції — захисні системи „Експлорера“ не працювали.

— Обшивка пробита наскрізь, — доповів Валько, звирившись з показами приладів зовнішнього спостереження. — Проте слідів витоку повітря не знайдено. Корабель розгерметизований. Він мертвий, Рашель. Мертвиський. Можна надсилати „крота“.

35

Керований Вальком „кріт“ рухався порожнім коридором корабля, а промінь його мініатюрного, але потужного прожектора вихоплював із темноти голі металеві стіни зі спеціальними скобами й поручнями, призначеними для пересування в невагомості.

На початку XXIII століття люди ще не вміли створювати штучну гравітацію, тому яруси на „Експлорері“ були розташовані не вздовж його корпусу, як у сучасних кораблів, а впоперек, щоб при запущеному двигуні підлога знаходилася знизу. Ця обставина з незвички дезорієнтувала нас, уже двічі „кріт“ опинявся в тупику й мусив повертатися назад. Зате ми мали нагоду оглянути частину приміщень корабля й переконалися, що він буквально випатраний зсередини — з нього забрали все, що тільки могли забрати, й залишили хіба що каркас, який не пустили на переплавку, мабуть, із сентиментів. Хоча, можливо, і з чисто практичних міркувань: адже частину обшивки та дюз зняли, а потім, очевидно, налагодили добування й переробку руди на планеті, що обходилося дешевше.

— Боюся, нічого ми тут не знайдемо, — видав песимістичний прогноз Олег. — Вони явно вигребли всю електроніку до останнього кристалика. Дарма я запропонував цю ідею з „критом“. Ми тільки час марнуємо.

— Не марнуємо, — заперечив Валько. — Сподіваюся, дещо таки залишилося.

— І що ж?

— Зараз подивимось.

„Кріт“ нарешті дістався до головної рубки керування. Її двері були відчинені, тож не довелося пропалювати в них лазером отвір. Відповідно до Олегового прогнозу приміщення було абсолютно порожнім, не залишилося навіть стійок, до яких кріпилися пульти.

Проте Валько нітрохи не засмутився й спрямував „крота“ до лівої від входу стіни.

— Ага! — докумекала я. — Зрозуміло.

— Що зрозуміло? — запитав Олег.

— „Чорні скрині“. Вони вмонтовуються у сам корпус корабля, їх навряд чи стали звідти виколупувати. А в XXIII сторіччі, якщо не помиляюся, вже існували кристалічні модулі пам'яті.

— Не помиляєшся, — підтвердив Валько. — Доступ до

даних досить повільний, зате вони можуть зберігатися вічно без жодного енергетичного підживлення, не те що на органічних носіях.

Незабаром „кріт“ знайшов жмуток обривків оптоволоконного кабелю, що стирчали зі стіни, і став перебирати окремі жили в пошуках потрібної.

— Так, ось він. Я не знаю, чи існувало в ті часи правило скидати в „чорні ящики“ записи судового журналу, але... Усе гаразд, нам пощастило. Починаю передачу.

На великому голографічному екрані виникло обличчя доктора Шепарда, ще старіше, ніж на передстартовому знімку, в усякому разі більш виснажене.

— Це останній запис у судовому журналі космічного корабля „Експлорер-13“, — заговорив він надивовижу звучним і твердим голосом. — Його роблю я, Джеймс Френсіс Шепард, доктор фізичних наук, керівник міжнародної дослідницької експедиції „Ядро-1“. Капітан Кляйн і вся команда корабля, за винятком п'яти інженерів і трьох медиків, які приєдналися до нас, заарештовані. Можливо, дехто з арештованих і поділяє нашу позицію, проте ними керує обов'язок, який велить їм повернутися на батьківщину й повідомити про наше відкриття. А ми не маємо права цього допустити: людство ще не готове прийняти знання, що на багато тисячоліть випереджають сучасний рівень розвитку науки. Люди тільки недавно вийшли в космос, вони роблять лише перші кроки по Галактиці, й було б фатальною помилкою піднести їм на тарілочці все, до чого вони так прагнуть, що так жадають пізнати. Це призведе до застою та деградації суспільства, позбавить його будь-якої мотивації до подальшого розвитку, боротьби, пошуку. У наших суперечках капітан Кляйн часто наводив як приклад альвів, які швидко за своєю усі досягнення земної цивілізації і навіть не думають деградувати. Та аналогії — небезпечна річ, часто вони грішать хибними висновками. У альвів є ми, люди, а ми ділимося з ними не тільки своїми знаннями, а й проблемами, непізнаними таємницями, нерозкритими

загадками. Так, вони дивляться на нас знизу вгору, проте ми для них не всесильні та всезнаючі боги, а лише старші брати по розуму, які можуть багато, але далеко не все. Зовсім інша ситуація зі знаннями, що їх ми отримали тут, на Хейні. Це чисті знання, без суспільства, без культури, що породили їх. Нам ні на кого рівнятися, нікого наздоганяти. Нашим ученим знадобляться століття, щоб розібрати завали цих неземних знань і систематизувати їх, лише тоді ми побачимо світло в кінці тунелю — нові таємниці, нові загадки, нові проблеми, які нам належить розв'язати вже власним розумом. А на той час суспільство остаточно загрузне в гедонізму й декадентстві. Існуючи на всьому дармовому, отримуючи все готовеньке й не докладаючи до цього анінайменших зусиль, воно позбудеться стимулу до розвитку й самовдосконалення. Та й наступні покоління вчених виродяться, перетворившись із шукачів істини, мислителів і дослідників на одвічних школярів, які старанно пізнають таємниці природи за готовими підручниками.

Шепард зробив паузу, щоб прокашлятися. А Олег пробурмотів:

— Він висловлюється просто як Вейдер. Хоча й говорить англійською, але в такій же менторській, повчальній манері, ніби проголошує незаперечні істини.

— Водночас, — вів далі Шепард, — ці знання становлять величезну цінність, аби їх просто знищити. Тому ми ухвалили рішення: залишитися тут і оберігати їх, аж поки людство у своєму розвитку досягне того рівня, коли зможе сприйняти їх без катастрофічних для себе наслідків. Наша група надто мала, тому нам доведеться вдаватися до клонування. Лише чверть із нас — жінки, тому їхні доньки-клони будуть трійні. Наші клоновані нащадки зможуть дозволити собі два або три природні репродукційні цикли, але не більше. Цього буде достатньо, щоб усунути диспропорцію між чоловіками та жінками. Ми ще не знаємо, що робити з арештованими членами команди. Думку про вбивство ми відкидаємо з етичних мір-

кувань, людське життя для нас священне. Але було б жорстоко приректи їх на довічне ув'язнення — вони не винні в тому, що почуття обов'язку в них переважає здоровий глузд. Утім, на цей рахунок є деякі міркування, однак їхня реалізація вимагає певного часу. — Доктор зробив паузу. — Це, мабуть, усе. Із цієї миті „Експлорер-13“ припиняє своє існування як космічний корабель. А попереду в нас і наших нащадків багато довгих століть напруженої праці.

Коли екран згас, ми цілу хвилину просиділи мовчки. Нарешті Валько вичавив із себе:

— Щоб я здох! Щоб я здох...

За його командою, „кріт“ проник глибше в пам'ять „чорного ящика“ й став передавати записи бортового журналу від самого початку. Попервах ми проглядали їх фрагментарно, вибираючи лише найголовніше.

Відліт. Довгий шлях до центру Галактики. Наближення до околиць Ядра — спостереження, дослідження, відкриття. Потім сталася катастрофа: раптовий викид сонячної речовини, поспішна втеча через найближчий канал другого роду і вихід до зорі, віддаленої від Галактики більш ніж на сто кілопарсеків.

Шок від такої величезної відстані. Шок від швидкості, з якою летіла зоря. Ходова частина „Експлорера“ була пошкоджена — і просто диво, що генератор зміг протягти призначений час у гіперпросторі. Долетів корабель уже на останньому видиху й тепер потребував серйозного ремонту.

Поки тривали ремонтні роботи, вчені займалися дослідженням системи. Це ж бо не жарт — гостя з далекої галактики. Особливу увагу привернула друга від зорі планета, за своїми природними умовами дуже схожа на Землю кам'яновугільного періоду.

І тут — приголомшливе відкриття. Під час геосканування планетарної кори у нижніх шарах протерозою, під тим місцем, де зараз розташоване єдине на планеті місто, було знайдено великий об'єкт явно штучного похо-

дження. Ним виявилася дослідницька станція, залишена на планеті понад два мільярди років тому представниками стародавньої високорозвиненої цивілізації. Незважаючи на прірву часу, що розділяла наші епохи, станція майже не постраждала. Вона продовжувала справно функціонувати й була напхана такими передовими технологіями, що навіть не снилися людству. У процесі подальшого вивчення знахідки було встановлено ще один вражаючий факт — творці бази були не просто гуманоїдами й не просто схожими на людей, вони належали до того ж виду *homo sapiens* і були генетично сумісні з нами.

— Господи!.. — приголомшено прошепотів Олег. — Подумати лишень: десь там, далеко, за сотні мільйонів парсеків від нас, живуть такі ж люди, як і ми.

— Навряд чи такі самі, — заперечив Валько. — Якщо вони ще існують, то... Ні, ми просто не в змозі уявити, *на кого* вони перетворилися за два мільярди років. Адже еволюція не стоїть на місці. — Він мерзлякувато зіщулювався. — Особисто я не хотів би з ними зустрітися. Нізащо.

Цієї миті бортовий комп'ютер здійняв тривогу, сповіщаючи про відкриття каналу. На екрані негайно виникло збільшене зображення дром-зони, у центрі якої дедалі яскравіше розгорявся блакитний вогник.

Прилади стеження станції, що охороняла дром-зону, також відреагували на це: за п'ять кілометрів від щойно виниклої горловини каналу заклубочилася біла хмара, в якій наші детектори тут-таки розпізнали стазис-поле.

— А от і господарі навідалися, — промовив Олег. — Охоронці стародавніх знань...

— Повна боєготовність! — скомандувала я, відводячи корабель від „Експлорера“ і розвертаючи його носом до дром-зони. — Перейти на режим радіомовчання. Приспати „крота“.

— Є радіомовчання, мем, — відзвітував Валько. — „Крота“ приспано.

Як не дивно, в його голосі не вчувалося напруження. Здавалося, він не розумів усієї серйозності ситуації, не ро-

зумів, що тепер ми в пастці...

— Ти мав рацію, — сказала я. — Мав рацію, коли пропонував зайнятися станцією. Шкода, що я тебе не послухала. Шкода, що ти не настояв на своєму. Ми мусили це передбачити.

— Я передбачив, — спокійно відповів Валько. — І настояв би на своєму, якби ще раніше не вжив певних заходів. Дивись уважно, зараз буде фокус-покус.

Горловина каналу вже повністю відкрилася, от-от із неї мав виринути корабель, але стазис-поле чомусь не зникало. Невже прибули не господарі системи, а випадкові гості? Ні, це було б надто вже неймовірно.

Між горловиною і хмарою промайнуло щось ледь помітне для ока. Я нічого як слід не роздивилась, та й роздивитися не могла, бо при тій швидкості, з якою дромозона рухалася відносно зорі, для проходження п'яти кілометрів знадобилося лише чверть секунди.

— Отак! — самовдоволено мовив Валько. — Маєте.

Канал закrywся, а хмара почала швидко стискатися. Зменшившись до кілометрового діаметра, вона набула ідеальної сферичної форми й стала повільно дрейфувати до двох таких самих згустків стазис-поля, що висіли у просторі неподалік від станції.

— Згадав! — раптом вигукнув Олег. — Ти поміняв пароль!

Тепер я теж пригадала: перед самим завершенням сеансу нуль-зв'язку було повідомлення „Пароль змінено“, але я, радіючи вимкненню стазис-поля, зовсім не надала цьому значення.

— Валько, ти просто золотце! Як тобі вдалося?

— Та, власне, ніяк. Просто на завершення я надіслав команду змінити пароль. Про всяк випадок. Не думав, що вона спрацює, але станційний комп'ютер послухався мене. Між іншим, Рашель, ти розумієш, що зараз сталося? Ми щойно отримали цілковите відпущення гріхів.

— У якому значенні?

— У найпрямішому. Як ти думаєш, навіщо прилетів

сюди той корабель? Ясна річ, щоб забезпечити додатковий захист системи й напевно поміняти пароль. Ми випередили його лише тому, що ніхто не очікував від нас такої спритності. Якби ми вирушили в штаб, там би, безумовно, вивудили з пам'яті комп'ютера згадку про Хейну й знайшли б в енциклопедії пароль. Але тоді було б уже пізно, система стала б недоступною для нас. А так ми, як написано в статуті, проявили розумну ініціативу.

— А Вейдер і компанія, — з усмішкою додав Олег, — попилися в дурні.

— Істинна правда. Тепер цей наднадійний захист обернувся проти них самих. Якщо вони користуються паролем, то засобів нейтралізації стазис-поля у своєму розпорядженні не мають, а отже, не вміють обходити темпоральну пастку. Щоправда, залишилася одна щілинка, крізь яку вони можуть прослизнути... О, чорт! Я ідіот! Рашель, не роби нічого, не заважай мені. Я зараз.

Відкинувшись на спинку крісла, Валько заплющив очі й занурився в транс. На йогому тактичному дисплеї з'явилося повідомлення:

„Активация нуль-порталу...“

Пройшло секунд двадцять. Нарешті:

„Нуль-портал активовано. Пошук приймача. Зв'язок встановлено. Почато сеанс...“

Через дві хвилини Валько розплющив очі й подивився на мене. У його погляді виразно відчувалося полегшення.

— Ух! Ледве встиг. Угадай, хто летів на тому кораблі?

— І хто ж?

— Наші добрі знайомі, Корейко й Кисельов. Аня, кмітлива дівчина, відразу збагнула, в чому річ, і вчасно телепортувалася на станцію. Сашко трохи спізнився — надіслав запит, а відповіді отримати вже не встиг і разом з кораблем потрапив у стазис.

— А що Аня?

— Центральний комп'ютер упізнав її, та оскільки вона не знала правильного пароля, почав ставити їй тестові запитання. На щастя, вчасно втрутився я, назвав пароль,

оголосив Аню порушницею й розпорядився паралізувати її. — Валько трохи істерично розсміявся. — Щось останнім часом їй дуже не щастить з паралізаторами.

36

Після півторагодинного спілкування по нуль-зв'язку з центральним комп'ютером станції Валько визнав свою часткову поразку.

— Не вдається цілком підпорядкувати його, — скрушно повідомив він. — Не те щоб у нього був дуже крутий захист, зовсім ні. З паролем він визнає мене своїм господарем і слухається моїх наказів. Але в ядро системи закладено масу інструкцій і алгоритмів, які мій імплант не розуміє. Тут, на кораблі, вони чітко дотримуються наших стандартів, але станційний комп'ютер не повністю їм відповідає. Щоб розібратися в усьому, потрібно багато часу.

— Отже, ми поки не можемо висадитися на станцію? — запитала я.

— Загалом можемо. Але обережно.

— Звучить не надто обнадійливо. Тоді краще не ризикувати.

— Та ні, ти неправильно зрозуміла. Жодного ризику. Просто... можуть бути сюрпризи.

— От-т, — кивнула я. — Ми ризикуємо нарватися на сюрпризи. Необов'язково приємні. — Я задумалася. — Гарзд, зробимо так. Пристикуємося до станції... Це ж безпечно?

— Цілком. Корабель для станції свій.

— От і гарзд. Ми з Олегом вирушимо на її борт і заберемо звідти Аню, поки вона не прокинулася, а ти залишишся тут і будеш нас прикривати. Простежиш, щоб комп'ютер не шльопнув нас.

— Щоб забрати Аню, не треба нікуди йти. Я наказав доправити її до шлюзу. Ми просто пристикуємось і заберемо.

— Чудово, — сказала я, розпочинаючи маневри по зближенню зі станцією. — Сподіваюся, ти подбав про те, щоб така історія не повторилася? Наступного разу нам може й не пощастити.

— Не турбуйся, я все владнав. Розпорядився заблокувати інформацію про колишніх господарів станції. Тепер комп'ютер вважатиме їх сторонніми й не дозволить телепортуватися.

— А як щодо планети? Там теж повинні бути нуль-портали.

— Так, є. Але всі трансляції здійснюються через станційний портал. Отож не переймайся — шлях для Аніних товаришів відрізаний. До речі, їхнє нове пришестя очікується не скоро.

— Чому ти такий упевнений?

— Бо вони чекатимуть на повернення Ані з Сашком. А я тут запитав станційний комп'ютер, і виявилось, що він добре поінформований про релятивістські ефекти при проходженні каналів. Хейна рухається... Між іншим, я дізнався, що означає слово „хейна“. З мови тієї стародавньої цивілізації воно перекладається як „зоря“.

— Дуже корисна інформація, дякуємо, — кивнула я. — Але ти хотів щось сказати про релятивістські ефекти.

— Відносно нашої Галактики Хейна рухається зі швидкістю, що дорівнює майже половині від світлової. Як не дивно на перший погляд, але це призводить до того, що об'єктивний час гіперпереходу збільшується. Насправді ми провели в затяжному стрибку не вісімнадцять з половиною годин, а мало не три доби. Отже, Аню з Сашком чекатимуть іще як мінімум три дні, а може, й усі чотири. І лише потім надішлють наступний корабель — якщо взагалі надішлють. Судячи з даних станційного комп'ютера, Вейдерова команда нечисленна — дев'ятнадцять хлопців і стільки ж дівчат, усі приблизно нашого віку. Тому вони нікого не залишили охороняти свою головну базу — у них кожна людина на рахунок.

— А ти не з'ясував, що сталося з іншими?

— На жаль, жодної конкретної інформації. Просто чотири роки тому списки доступу до всіх систем було змінено, точніше скорочено, — з трьох сотень людей до тридцяти восьми. І більше нічого. Але суть подій зрозуміла: група клонів-підлітків учинили заколот і встановили контроль над системою Хейни.

— А потім вирішили захопити владу на Новоросії, — додав Олег. — І схоже, їм це вдалося...

Стиковка зі станцією пройшла без проблем. Залишивши Валька в штурманській рубці, щоб він нас страхував, ми з Олегом вирушили до люка й прийняли на борт гравітаційну платформу з паралізованою Анею Корейко. На ній була така ж синя форма, як на мені, тільки із зірками в петлицях.

— Контр-адмірал ВКФ Новоросії, — проказав Олег без тіні іронії. — І все це цілком серйозно. Флот справді існує, і тепер ми знаємо, звідки він узявся. А я, сам того не підозрюючи, служив у ньому на посаді командира крила й мав звання капітана другого рангу. Вейдерова віртуальність не була грою — ми тренувалися керувати справжніми кораблями.

— Боюся, твоє ім'я вже викреслено зі списків особового складу, — зазначила я. — Шкодуєш, що так сталося?

— Я б покритив душею, якби сказав, що ні. Але я ні в чому не каюся. Ми правильно вчинили. Знання й технології стародавньої цивілізації не можуть бути монополією жменьки обраних, вони мають належати всім людям. Якби Вейдер і його соратники відразу вступили в контакт з керівництвом Співдружності, то Новоросія й інші людські планети були б уже вільні.

— Отже, ти не згоден з доктором Шепардом?

— Щось у його словах є. Можливо, для своєї епохи він був беззаперечно правий. Але зараз ситуація змінилася. — Олег на секунду замислився. — Знаєш, буде вкрай несправедливо, якщо Хейною заволодіють Терра-Галлія і Земля. Доступ до неї повинні мати всі людські планети, без їхнього поділу на сильних і слабких.

— Ну, щодо цього не переживай, — відповіла я. — Як ти думаєш, хто тут справжній господар становища?

— Звісно, Валько.

— Ото ж бо. А він не галлієць і не землянин, він — славонець. Тож про це не турбуйся.

Ми вирішили не приводити Аню до тями, а просто замкнули її в одній із житлових кают у кормовій частині третього ярусу.

— Нехай поспить, — сказала я, коли ми йшли назад по коридору. — А згодом побалакаємо начистоту. Витрусимо з неї, де вони тримають батька й Анн-Марі. Напевно, там, де й своїх старших товаришів.

Несподівано Олег зупинився.

— Не думаю, що твій батько з ними. Здається, я все зрозумів.

— Що зрозумів?

Відповісти він не встиг, оскільки з найближчого інтеркому пролунав Вальковий голос:

— Рашель! Зараз ти мене лаятимеш.

— У чому річ? — запитала я.

— Маленька необережність. Я тут продовжував спілкуватися зі станційним комп'ютером і випадково віддав йому команду перекрити подачу енергії до двох із трьох стазис-кластерів... Ну, я маю на увазі ті сферичні згустки стазис-поля. І тепер не знаю, що робити, — відновлювати дію поля чи ні.

— От халепа! — вигукнула я й побігла нагору сходами. — Там же можуть бути кораблі чужинців.

— Не думаю, — заперечив Олег, що припустив слідом. — Якщо я правильно здогадався, то ніяких чужинців немає.

Коли ми увірвалися в рубку, Валько вказав на екран бічного огляду. Тепер там виднілася лише одна біляста куля, а на місці двох інших висіли у просторі два великі металеві циліндри зі стикувальними гніздами на торцях. За своєю конструкцією вони нагадували аварійні рятувальні капсули з великих пасажирських кораблів.

— Здається, ці штуковини не становлять для нас загрози, — сказав Валько. — Тому я взяв на себе сміливість не повертати їх у стазис, поки не пораджуся з вами.

— Усе ясно, — мовила я, відчуюючи, як у мені закипає гнів. — Ніякої помилки ти не припускався, еге ж? Ти зробив це свідомо. За моєї відсутності вирішив подивитися, що там. Так?

Валько із вдаваним каяттям кивнув.

— Винен, командире. Я заслуговую на покарання.

— Ти заслуговуєш доброї прочуханки! Не маєш ані найменшого уявлення про дисципліну.

— Хай так. Зате я позбавив нас довгих і безплідних дискусій, відкривати стазис-кластери чи ні. Все одно ми вирішили б їх відкрити.

Олег розчаровано зітхнув.

— А я думав, що першим здогадався...

Я запитливо глянула на нього.

— Про що?

— Про те, що в системі Хейни не було випадкових відвідувачів. Руку дам на відсіч, що в одній із цих капсул перебувають члени команди „Експлорера“, а в іншій — старші товариші Вейдера, Ані й усієї їхньої компанії.

— Саме так, — підтвердив Валько. — Причому перші — наші союзники. А що стосується других, то ми з ними якось упораємося. Сила зараз на нашому боці... До речі, одна з капсул почала потроху рухатися. Вона оснащена малопотужним гравітаційним рушієм.

— Чорт! Що це означає?

— Думаю, наші друзяки підстрахувалися на випадок своєї загибелі. Вони не хотіли, щоб їхні товариші назавжди залишилися в стазисі, — програма комп'ютера передбачала вимкнення поля через сто років і відновлення прав доступу для всіх полонених. Ну а рушій дозволяє їм підійти до станції й зістикуватися з нею. Але пережити нічого — права доступу не відновлено, тож їх перестріляють бортові паралізатори. Зачекаємо?

— Ні, чекати не будемо, — рішуче заявила я. — Якщо в капсули є рушій, то має бути й система зв'язку. Надішли їм попередження, щоб вони зупинилися, інакше ми відкриємо вогонь на знищення.

Валько сперечатися не став.

— Слухаюсь, командире! Надсилаю радіограму на всіх доступних частотах.

Через півхвилини капсула почала пригальмовувати.

— Отримано запит на встановлення аудіовізуального зв'язку, — доповів Валько.

— Встановити зв'язок, — віддала я розпорядження, продовжуючи стояти посеред рубки. — Зображення — на головний екран. Камери — на капітана.

— Слухаюсь, мем! Зв'язок встановлено.

На великому екрані з'явилося обличчя Дж. Ф. Шепарда — але в дещо молодшій версії. На вигляд йому було років шістдесят, не більше.

Шепард-клон зміряв мене пильним поглядом, потім подивився трохи вбік — Олег також потрапив у об'єктив відеокамери.

— Хто ви? — пролунав уже знайомий нам звучний голос. — Діти наших бунтівних братів і сестер?

— Ні, сер, — відповіла я. — Ваші брати та сестри лише наші однолітки. А ми прийшли повідомити вам, що ваша місія в системі Хейни закінчилася. Відтепер ті знання, які ви охороняли понад тисячу років, є надбанням цілого людства.

СТЕФАН: НА ЗЕМЛІ, В ПОВІТРІ, В КОСМОСІ...

37

На дев'ятий день нашого ув'язнення, одразу пополюдні, двері нашої каюти нарешті відчинились і на порозі з'явилася постать у білому адміральському мундирі з трьома зірками на погонах. За звичкою я мало не козирнув, але останньої миті стримався, оскільки цим тризоряним адміралом виявився Юрій Ворущинський.

— А могли б і честь віддати, — сказав він із нотками незадоволення в голосі. — До вашого відома, я ношу цей мундир на цілком законних підставах. Своїм секретним указом государ Павло Олександрович призначив мене головнокомандувачем Військово-Космічного Флоту Новоросії.

— І великий у вас флот, адмірале? — чемно поцікавилася Анн-Марі.

— У кількісному вимірі не дуже. Але, повірте, він цілком боєздатний.

— Віримо, — кивнув я. — Ми чули про те, як один ваш корабель розгромив альвійську бригаду... До речі, якого дідька ви передали альвам странглетні запали?

Ворущинський скривився.

— Це була самовільна витівка Корейко й Кисельова. Авжеж, заварили вони кашу... — Юрій стиха зітхнув, а потім вказав на двері. — Прошу вас, коммодоре, фрегат-капітане. Ходімо зі мною.

Ми вийшли з нашої комфортабельної в'язниці й попрямували широким коридором, уздовж стін якого вишикувалися двері кают, судячи з відстані між ними — двокімнатних, як і та, де нас утримували. Це скидалося на житловий відсік для старшого командного складу на лінкорі або космічній станції.

Коли ми наблизилися до ліфтів, повз нас пробігли хлопець і дівчина років шістнадцяти в робочих комбінезонах з емблемами інженерної служби на рукавах. На ходу вони невміло, але старанно відсалютували своєму головкомандувачеві.

— Наші рекрути, — пояснив Ворушинський. — Уже понад тиждень викладачі всіх новоросійських шкіл з технічним, фізико-математичним і медичним нахилом стоять на вуках — безслідно зникли їхні найкращі учні-старшокласники. Нам довелося діяти в авральному порядку — через вас і особливо через вашу доньку, коммодоре. Але ми ні в чому вас не звинувачуємо, ви просто виконували свій обов'язок. Це все Аня з Сашком, щоб їх покорчило. Вони від самого початку були незадоволені повільним розвитком подій, от і вирішили прискорити їх, підсунувши альвам странглетні запали. Їм навіть на думку не спадало, що у відповідь ґаббари можуть завдати удару не лише по альвійських, а й по людських планетах. На щастя, обійшлося без жертв.

Ми увійшли до кабіни ліфта, і я, оцінивши по табло кількість ярусів, з повагою промовив:

— О, вражає!

— Лінкор „Святий Георгій“, флагман нашого флоту, — сказав Ворушинський, натиснувши кнопку верхнього ярусу. — Гадаю, навіть Терра-Ґаллія від такого не відмовилася б. От тільки з особовим складом у нас великі проблеми. Нам би не зашкодили кілька місяців царювання Павла, протягом яких ми могли б... А втім, що сталося, те сталося. Добре хоч решта наших кораблів — легкі крейсери та корвети.

— М-м.. — протягла Анн-Марі. — Якщо ми дивилися телепередачі у прямій трансляції, то цей корабель перебуває в локальному просторі Новоросії.

— Ваш засновок хибний, капітане. Пряму трансляцію ви могли б дивитися і в сусідніх системах. Але висновок правильний. Зараз ми знаходимося всього за п'ятдесят п'ять астрономічних одиниць від Хорса, в напрямку пер-

пендикулярному до площини екліптики.

— Але як вам вдалося непомітно протягти таку махину через контрольовану чужинцями дром-зону? — з подивом запитав я. — Не тут же ви її побудували.

— Не тут, звісно. Але й через місцеву дром-зону теж не протягали. Ми перегнали лінкор у звичайному просторі від Проксими. А разом з ним летіли й усі кораблі Першої ескадри, на яку покладено найважче завдання — атака на чужинців з тилу, прорив орбітальної блокади Новоросії.

Кажучи про Проксиму, він, певна річ, мав на увазі не зорю із земного сузір'я Центавра, а Проксиму Хорса, розташовану на відстані двох з половиною світлових років звідси. У перекладі з латини „проксима“ означає „найближча“, тому в Галактиці було кількесот зірок з такою назвою, розташованих поблизу населених систем.

— І скільки ж часу на це знадобилося?

— Менше трьох років. Точніше, два роки й одинадцять місяців.

— Бути цього не може!

Юрій байдуже знизав плечима:

— Думайте, як вам завгодно. А якщо я скажу, що протягом усього польоту ми дистанційно керували кораблями, то ви й поготів не повірите. Проте так воно й було.

Я пильно подивився йому в очі.

— Хто ви такі, хай вам чорт? Звідки ви взялися?

Він відповів мені непроникним поглядом.

— Це не має значення, сер. Головне, що ми є.

Вийшовши з ліфта, ми покрокували коридором у напрямку, протилежному до того, куди вказували червоні стрілки на стінах з написом „ГОЛОВНА РУБКА, КОМАНДНИЙ ЦЕНТР“. Дорогою нам зустрілося кілька хлопців в офіцерських мундирах. За іншої ситуації я б, напевно, іронічно посміхнувся, побачивши сімнадцятирічного хлопчачка з погонами капітана другого рангу, але зараз мені було не до сміху. Все це відбувалося всерйоз — у Новоросії була армія, що цілком складалася з підлітків; боєздатна армія, яка готувалася завдати удару по чужинцях...

Нарешті ми дісталися до кают-компанії верхнього ярусу, де перебувало близько двох десятків молодих людей. Усі вони, за винятком одного, при нашій появі віддали честь, і всі, крім того ж таки одного, виявилися моїми підопічними, з якими я півтора місяці тому прибув на Новоросію. Змірявши хлопців і дівчат швидким, але уважним поглядом, я переконався, що серед них відсутні лише Рашель з Вальком, а решта всі, зокрема й Естер, були тут.

Згаданим вище винятком був цар Павло VIII власною персоною. Він підійшов до нас і привітався:

— Добридень, коммодоре Матусевич, капітане Прентан.

— Здрастуйте, ваша величносте, — відповів я, потискаючи йому руку. Потім знову глянув на хлопців і дівчат, що й досі стояли, витягшись у струнку: — Вільно, кадети. Ну що, теж попалися? А де ви загубили своїх командирів?

— Їхнім командирам вдалося втекти, — сказав Павло. — І, між іншим, вони викрали один із наших ескадрених флагманів.

— От молодці! — схвально відгукнулася Анн-Марі.

— Атож, молодці, — погодився юний цар. — Шкода, що вони не з нами. Їхня допомога нам не завадила б. До речі, про допомогу, коммодоре. Адмірал Ворушинський хоче звернутися до вас з проханням.

— Я слухаю.

— Це стосовно вашої групи, сер, — узяв слово Юрій. — Як я вам уже казав, у нас сутужно з кадрами, особливо це стосується командного складу. Пілоти, інженери, артилеристи та зв'язківці також важливі, але на Новоросії не бракує хлопців і дівчат, які днями просиджують у кіберпросторі, граючи в космічні ігри. А от з лідерами, з командирами ситуація склалася майже критична — ми не встигли підготувати достатню їх кількість. І тут нам стали б у пригоді ваші підлеглі. Готуючись до військової служби, вони протягом кількох років вивчали техніку пілотування й навігацію, займалися на тренажерах, дехто з них на-

віть здійснював пробні польоти на справжніх кораблях. А останнього тижня вони мали нагоду практикуватися на наших симуляторах і вже цілком освоїлися з особливостями конструкції кораблів новоросійського флоту. Та що найголовніше — вони мають командирську жилку й чітке уявлення про військову дисципліну. Ми готові віддати під їхнє командування кораблі, у нас цього добра вистачає, проте... — Ворушинський зробив паузу. — Усе впирається в ту саму військову дисципліну. Прямо вони мені цього не кажуть, але я бачу, що сумніваються — чи не вчиняють вони чогось протизаконного. Гадаю, ваша згода як старшого офіцера зніме з них тягар сумнівів.

Очі моїх підопічних аж палали, і я чудово розумів їхні почуття. Колись я був такий же молодий і теж мріяв керувати космічним кораблем. Мені довелося мріяти до тридцяти шести років...

— А ви, фрегат-капітане? — запитав я у Анн-Марі. — Що ви про це думаєте?

— А що тут думати, сер? — питанням на питання відповіла вона. — Хіба ви можете їм заборонити?

— Так, певна річ. — Я повернувся до своїх підопічних. — Панове кадети... ех, чорт, хлопчики й дівчатка. Робіть так, як вважаєте за потрібне, а всю відповідальність я беру на себе. Бог вам у поміч.

Їхні обличчя радісно засяяли. Ворушинський офіційно подякував мені за співпрацю, потім звернувся до своїх нових підлеглих:

— Панове офіцери, з відома вашого начальства ви тимчасово переведені в підпорядкування Військово-Космічного Флоту Новоросії. Накази про присвоєння вам капітанських звань уже підписані й негайно набувають чинності. А зараз кроком руш до сьомого порталу для посадки на свої кораблі. Екіпажі вас уже чекають.

Хлопці та дівчата мало не галопом помчали до виходу, за ними пішов і Ворушинський. У каюткомпанії, крім нас і Павла, залишилася тільки Естер, яка несміливо підступила до мене і промовила:

— Сер, я... я мушу подати у відставку.

— Так, я розумію.

— Ви не заперечуєте?

— Не заперечую. Втім, я не певен, що маю право прийняти твою відставку, але... гаразд, це вже мої проблеми. Бажаю тобі щастя, дівчинко. Мені було приємно працювати з тобою.

— Мені також, сер. Дякую за все. — Естер підійшла до Павла і взяла його за руку. — Ну, мені час... Тільки не треба знову відраджувати. *Ямушу*.

Павло мовчки обійняв її. Естер поклала голову на його плече, а він ніжно гладив її розкішне руде волосся. Видо-вище було таким зворушливим, що мені стало ніяково.

Нарешті Естер вивільнилася з обіймів свого царственого нареченого і, пристрасно прошепотівши: „Я повернуся, обов’язково...“ — вибігла з кают-компанії. Павло провів її довгим поглядом і сумно промовив:

— Я не хотів її відпускати, але не міг не відпустити. Вона б ніколи мені цього не пробачила.

— Ваша величносте... — почав був я, але він перебив мене:

— Просто Павло.

— Добре, Павле. Я сподіваюся, ви знаєте, що робите.

— Я теж на це сподіваюся, коммодоре. Але в будь-якому разі вибору не маю. Однак не вважайте мене маріонеткою в руках Вейдерової компанії. Тиждень тому, після викрадення батька, вони відкрили мені свої карти, і я відразу погодився з ними. Я злий на них, що вони так довго мали мене за дурня. Дуже злий, проте зараз, коли вирішується доля моєї країни, не час для дріб’язкових образ.

— Але до чого ці дитячі ігри? — запитала Анн-Марі. — Що за вперте бажання — звільнити планету силами одних підлітків?

— А хто ще це зробить? Чотири роки тому ви намагалися, але не змогли. Або не схотіли. Наші ж дорослі — це люди, які звикли жити в неволі, серед них багато зрадників, узяти хоча б мого дядька. Ті, кому за двадцять, але ще

немає тридцяти, загалом годяться. Але вони страшенні сноби, коли йдеться про їхній вік. Для них ми малолітки, нездатні ні на що серйозне. Подумайте самі, що сталося б, якби три роки тому Вейдер почав збирати організацію не зі школярів, а зі студентів? Насамперед вони спробували б перехопити лідерство, вони не змогли б змиритися, що ними керують п'ятнадцятирічні підлітки. У результаті все закінчилося б розколом, заздрістю, ворожнечею і, як наслідок, викриттям. Ви згодні зі мною?

— Ну... мабуть, — відповіла Анн-Марі, а я промовчав.

— Вейдер мав план, — продовжував Павло, — останньої миті, оце саме зараз, залучити до справи старшокурсників і випускників льотних училищ. Але ми від нього відмовилися. На прикладі уряду та поліції переконалися, що з цього нічого доброго не вийде. Спочатку я призначив на більшість міністерських посад молодих людей, які нещодавно отримали університетські дипломи. Вони лише на кілька років старші від Вейдера, проте поводитися щодо нього вкрай нахабно й зухвало, дарма що він розумніший від усіх них разом узятих. Те ж саме було і в поліції, тож позавчора мені довелося поміняти цих вискочок на старих досвідчених урядовців, які терпиміше ставляться до віку своїх начальників — почасти тому, що визнали їх розум і компетентність, а частково через звичку в усьому коритися госуларевій волі. А щодо курсантів-льотчиків, то вони, щойно ставши капітанами, відразу уявили б себе бувалими космічними вовками, найкращими, найдосвідченішими бійцями, неперевершеними стратегами й тактиками, і оспорювали б кожен наказ командирів — на їхню думку, шмаркачів. Тому нехай дорослі б'ються на планеті, а в космосі ми обійдемося без них... До речі, можете не завдавати собі клопоту, пропонуючи Ворушинському допомогу, він однаково її не прийме. — Павло замовк і подивився на годинника. — А зараз я мушу повертатися на планету, за сорок хвилин розпочинається засідання уряду. На решту ваших питань відповідь адмірал Ворушинський. Ви зможете знайти його або в головній

рубці, або в командному центрі.

— Отже, ми вже не полонені? — запитав я.

— Уже ні. Тепер ви просто гості. Можете вважати себе спостерігачами від вашого Об'єднаного Комітету.

Він рушив до виходу, але Анн-Марі його зупинила.

— Стривайте, Павле. Ви сказали, що засідання уряду починається за сорок хвилин. Як же ви встигнете потрапити на планету?

Юний цар посміхнувся.

— Так, зовсім забув, що ви не в курсі. Вейдер мені казав, що коммодор Матусевич носив на зап'ястку транслятор, але уявлення не мав про його призначення. Річ у тім, панове, що в природі існує таке явище, як ортогональні трансляції. Вони називаються так тому, що переміщення в просторі відбувається перпендикулярно до осі часу. Тобто миттєво. Іншими словами, це телепортація.

38

У головній рубці Юрія Ворушинського не було. Капітан лінкора, знайомий вже нам Борис Компактов, сказав, що адмірал у командному центрі. Скориставшись тим, що нас ніхто не виганяв, ми трохи походили по рубці, оглядаючи системи керування, аж очманіли від швидкості, з якою корабель мчав до системи, подивувалися кількості бортових запасів дейтерію і були вже геть шоковані його сумарною вогневою потужністю.

— Фантастика! — висловив я своє враження, коли ми з Анн-Марі залишили головну рубку. — Мені ніколи не хотілося командувати великим кораблем. Але якби запропонували такого красеня, я б не встояв.

— А хто б устояв? — знизала плечима Анн-Марі.

У просторому командному центрі, крім Ворушинського, був лише один хлопець у чині старшого лейтенанта, який сидів за пультами зв'язку. Сам Юрій стояв зі стаканом соку посеред приміщення й дивився на величезний, на всю стіну стереоекран із схематичним зображенням

дром-зони у вигляді сфери з сіткою координат. Усередині сфери було безладно розкидано близько сотні блакитних цяток — за навігаційною термінологією, опорні канали або канали головного пріоритету. Більше трьох десятків таких каналів були помічені золотим ободами, і від кожного розходилися червоні лінії зі стрілками на кінцях, що явно позначали напрямки ударів. Уважніше придивившись, я помітив, що стрілки поволі рухаються в напрямку до зелених цяток усередині й за межами сфери, якими, найпевніше, були помічені альвійські загороджувальні станції. У верхньому правому кутку екрана йшов відлік часу модельованої атаки — зараз хронометр показував 0 годин 17 хвилин, а секунди миготіли зі швидкістю, яку не сприймало око.

Помітивши нас, Юрій кивнув, мовляв, зачекайте, і віддав команду прискорити прокрутку сценарію. Впродовж кількох хвилин червоні лінії, переломлюючись біля зелених цяток, пронизали зигзагами всю дром-зону. Відлік часу зупинився на показнику 04:56:00.

— Планується бліцкриг? — поцікавився я.

— Щось на зразок, — відповів Ворушинський. — За прогнозами комп'ютера, в ході битви буде знищено близько вісімдесяти відсотків сил противника, дислокованих у районі дром-зони. Це за умови, звичайно, що альви битимуться до кінця.

— А ваші втрати?

— З урахуванням недосвідченості екіпажів, від сорока до шістдесяти кораблів і нуль людей особового складу. Але це в ідеалі. На жаль, лише в ідеалі.

Ну, припустімо, щодо сорока — шістдесяти кораблів я йому повірив. Бо вже в загальних рисах уявляв, яким потужним захистом вони обладнані, а про озброєння й говорити нічого — за словами Бориса Компактова, електромагнітні гармати гарантовано знищували ворога на відстані трьохсот тисяч кілометрів, треба лише точно спрямувати пучок ЕМІ в ціль. Але нульові втрати серед особового складу...

— Якщо гинуть кораблі, — випередила мене Анн-Марі, — то гинуть і екіпажі.

— Це зовсім не обов'язково, фрегат-капітане. Люди можуть катапультиватися.

— Катапультиватися? — здивовано перепитала вона. — У космос?

— Ні, сюди, до нас... Ну, звісно, ви ще не знаєте. Існує таке явище...

— ...як ортогональні трансляції, — підхопив я, миттю все зрозумівши. — Павло нас уже просвітив. Отже, в разі знищення корабля члени команди переправлятимуться на борт лінкора?

— За планом саме так і має бути. Але я боюся, *дуже* боюся, що деякі хлопці й дівчата, всупереч найсуворішим інструкціям, тягнутимуть до останнього, намагаючись урятувати свої кораблі. А в результаті... — Так і не домовившись, він прибрав з екрана схему дром-зони, а натомість виникла панорама всіяного зорями космосу. — Ви не проти перекусити? Я кажу про справжню їжу, а не про синтетику з харчового автомата. Учора ми призвали на службу учениць кулінарних шкіл. На жаль, при відборі кандидатур наші хлопці більше керувалися зовнішніми даними, ніж оцінками за фахом. Та загалом вони готують непогано.

Отримавши нашу згоду, Ворушинський негайно зв'язався з камбузом і замовив три порції обіду. Поки ми неквапом дійшли до адміральської каюти, там нас уже чекала гарненька дівчина з візком, заставленим різними стравами. Швидко й уміло сервірувавши стіл, вона побажала нам смачного й зникла. Ми заходилися обідати, і невдовзі я переконався, що слова „готують непогано“ — явне применшення кулінарних здібностей школярки. Хоча, можливо, Ворушинський був витонченим гурманом і звик харчуватися всілякими делікатесами, приготовленими за особливими рецептами, проте як на мене їжа була просто смачнюща.

— А знаєте, Юрію, — озвалася Анн-Марі. — Мене зди-

увало, що ваш друг Борис Компактов лише капітан першого рангу.

— Чому „лише“? Це звання цілком відповідає його посаді командира лінкора. А ви, мабуть, чекали побачити тут ціле сузір'я адміралів, так? Але ми не діти, фрегат-капітане, ми не в іграшки граємося. У нашому флоті лише вісім адміралів: з них один повний — я, один віце — мій заступник, а п'ятьма ескадрами командують контр-адмірали. Поділу на дивізіони у нас немає, а бригади очолюють капітани першого рангу.

— Разом виходить сім адміралів, — підрахував я. — А де ж восьмий?

Губи Ворушинського скривилися у сумній усмішці:

— Мабуть, у кожному флоті є свої весільні адмірали. Нас також це не оминуло. Тиждень тому я відсторонив Аню Корейко від командування ескадрою і призначив на її місце нового командувача.

— Як покарання за те, що вона прогавила Рашель і Валька?

— Ні. За витівки зі странглетними запалами.

— То ви лише недавно дізналися про це?

Він кивнув.

— З тих записів, що їх передав вам альв. Раніше ми були впевнені, що тут попрацював хтось із вашого керівництва. Ми навіть подумати не могли, що Аня й Сашко здатні на таку дурість.

Я пирснув.

— Це ще м'яко сказано — дурість! Це справжнє безумство... Послухайте, Юрію, я не питатиму, хто ви й звідки, бо ви вже відмовилися відповідати на це запитання. Але хоч якесь пояснення у вас є? Повинні ж ви щось сказати іншим людям, повинен же Павло пояснити своїм підданім, звідки у Новоросії взявся свій флот.

Ворушинський похитав головою.

— А от і помиляєтеся. Павло нічого пояснювати не зобов'язаний — у цьому й полягає одна з переваг абсолютної монархії. Та хіба лише монархії? Хіба галлійський

уряд пояснював своїм громадянам, звідки взялася технологія керування каналами? Хіба він поділився з іншими людськими планетами своїми науковими досягненнями? Ні! Просто сказав: „У нас є група вчених та інженерів, які займаються секретними розробками“. От і все.

— Ага, зрозуміло. Отже, ви збираєтеся сказати: „Ми — група підлітків-вундеркіндів, які за кілька років зробили масу відкриттів і побудували могутній космічний флот для звільнення Новоросії.“ По-вашому, це звучатиме правдоподібно? Ви думаєте, хтось вам повірить?

— Чесно кажучи, нас мало хвилює, повірите ви нам чи ні. Вам доведеться сприймати нас такими, які ми є.

— Авжеж, доведеться, — погодився я. — Безумовно, доведеться. Але я не розумію, звідки у вас таке агресивне несприйняття дорослих. Це властиво для дітей, а ви ж самі стверджуєте, що не діти. Тут я згоден з вами: ви хто завгодно, тільки не діти. І те, чим ви займаєтеся, ніяк не назвеш дитячими забавами. То в чому ж річ, Юрію?

Ворушинський довго мовчав, неквапно поїдаючи соковитий біфштекс. Нарешті він підвів на мене погляд і заговорив:

— До вашого відома, коммодоре, хронологічно я старший від вас. Набагато старший. Біологічно мені лише вісімнадцять, проте я народився в середині минулого сторіччя, точніше, в 3456 році. Приблизно тоді ж, хтось трохи раніше, а хтось пізніше, з'явилися на світ і решта моїх товаришів. Нам було по сім років, коли Чужі розпочали війну проти людства, а коли нам ішов чотирнадцятий рік, капітулювала Земля. Ми зі своїми старшими братами жили на планеті, про яку не знали ні люди, ні чужинці. Не питайте, що це за планета і чому ми жили на ній відособлено від решти світу. Поки вам досить знати, що протягом багатьох століть десь у Галактиці таємно існувала невелика людська колонія. Її мешканці уважно спостерігали за тим, що відбувається навколо, але завжди трималися в тіні й ні в що не втручалися. Вони вважали себе частиною людства, проте за час, що минув від

моменту заснування колонії, відчуття спорідненості з іншими людьми притупилося, втратило емоційне забарвлення, стало абстрактним і умоглядним поняттям. Лише наше покоління, що виросло на зламі епох, відрізнялося від усіх попередніх. З дитинства ми бачили, як гине велична людська цивілізація, на наших очах люди з володарів Галактики перетворювалися на парій. Під впливом цих трагічних подій формувалися наші особистості. Ми страждали разом з усім людством, ми відчували свою приналежність до нього — по-справжньому, кожною часточкою своєї істоти.

Юрій зробив коротку перерву, щоб розлити у наші чашки гарячу каву. Потім поставив перед Анн-Марі кришталеву попільничку, тим самим даючи зрозуміти, що не заперечує проти її паління, і продовжив свою розповідь:

— Зате наші старші брати були зовсім не такими. Вони холоднокровно стежили за подіями і з обурливою для нас безпристрасністю оцінювали шанси людства переламати хід війни. Ми дедалі настирливіше вимагали втручання, але нас ігнорували. Захоплення ґаббарами Землі стало останньою краплею, що переповнила чашу нашого терпіння, і ми збунтувалися. На лихо, ми діяли спонтанно, без наперед наміченого плану, тому старші легко придушили наш заколот і... ну, грубо кажучи, приспали нас. На цілих сто двадцять років! Потім вони таки дещо зробили, але зовсім не те, чого ми хотіли. Вони вчинили, за їхнім висловом, мінімально необхідне втручання, щоб допомогти одній з планет зберегти свою свободу й незалежність, а відтак поступово зібратися з силами для звільнення решти людських світів.

Похлинувшись димом, Анн-Марі голосно закашлялася.

— Що... Що ви сказали?

Воружинський посміхнувся.

— Ви мене правильно розчули, фрегат-капітане. Мені шкода розвінчувати солодкий для вас міф про велич ґаллійської науки, але це зовсім не применшує величі ва-

шої країни й вашого народу. Наші старші брати саме тому й обрали Терру-Галлію, що ваші предки билися, як леви, і найбільше годилися на роль рятівників людства. Та й отримали вони дріб'язок — лише деякі теоретичні напрацювання, що були введені в комп'ютер недавно померлого фізика. Його колеги, знайшовши ці матеріали, продовжили дослідження і невдовзі вийшли на странглетну реакцію, а згодом відкрили принцип керування гіперканалами. На цьому наші визнали свою місію виконаною й повернулися до ролі пасивних спостерігачів. Щоправда, про всяк випадок вони побудували флот — той самий, яким зараз командую я, — щоб задіяти його в разі поразки Терри-Галлії. Проте ваша планета встояла і після столітніх приготувань перейшла в наступ на чужинців. А трохи більше чотирьох років тому нас розбудили брати — вже не ті, звісно, а інші, але за своїми переконаннями дуже схожі на них, виховані, що називається, у вірному руслі. Вони сказали нам, що все гаразд, що людству більше не загрожує винищення. Ми подивилися на це „все гаразд“ і вжахнулися. Людству справді не загрозовувало винищення, але за час нашого довгого сну від могутньої в минулому цивілізації, що володіла багатьма сотнями планет, залишилися жалюгідні рештки. Чисельність людей скоротилася майже в двадцяті, а третина людства ще перебувала під владою Чужих. Проте ми, навчені попереднім досвідом, відверто не обурювалися й зробили вигляд, що задоволені. Ми терпляче вичікували, поки складуться сприятливі обставини, а потім повстали й захопили всіх „правильних братів“ у полон. Зараз вони сплять, як раніше спали ми. Ну а ми діємо. Ось така наша історія, панове. Тепер, маю надію, ви розумієте, що ми маємо вагомі причини не довіряти дорослим.

Я розгублено труснув головою.

— Боюся, марно питати, звідки ваші старші брати набралися тієї мудрості, якою так милостиво поділилися з галлійцями.

— Поки що марно, — підтвердив Ворушинський. —

Усьому свій час.

— Припустімо, ви кажете правду, — озвалася Анн-Марі. — Але тоді ви нічим не кращі від своїх „братчиків“. Різниця лише в тому, що вони спостерігали за всім відсторонено, а ви, вболіваючи за долю людства, весь цей час займалися партизанщиною. Заради своїх владних амбіцій ви приховували від нас зброю, з допомогою якої ми вже давно могли б виграти війну. Якби чотири роки тому ми мали ці електромагнітні гармати...

— Ви їх мали, — м'яко перебив її Юрій. — За нашими даними, перші діючі моделі з'явилися ще у вісімдесят п'ятому, за рік до початку операції „Визволення“. Поставити їх на потокове виробництво тоді не встигли, а відкладати саму операцію визнали недоцільним. Але після того, як було успішно звільнено вісім людських планет, ґаллійський уряд вирішив заморозити роботи над ЕМІ-випромінювачами.

— Ви брешете! — вражено вигукнула Анн-Марі.

— На жаль, фрегат-капітане, ні. І навіть не помиляюся. Ви маєте у своєму розпорядженні майже все, чим начинені наші кораблі. І електромагнітні гармати, і гравікомпенсатори нового покоління, і метод надщільного зріджування дейтерію, і термоядерні реактори з мезонними каталізаторами, що дозволяють на порядок збільшити швидкість керованого синтезу, і детектори, здатні сканувати канали другого роду. Я вже не кажу про телепортацію — саме так ваша група була доправлена на Новоросію, а коммодор Матусевич до того ж постійно носив годинника із вмонтованим у нього транслятором.

Я не втримався від зубного скреготу, пригадавши той спектакль, який розігравали перед нами Буало з Нарсежаком. Хай йому біс, ми просто сиділи у шатлі, а на екранах нам прокручували змонтований запис! Потім ми прийняли снодійне, і нас швиденько перемістили на планету. Немає нічого дивного, що командир крила, яке супроводжувало „Каллісто“, не бачив, як від корабля відлітає шатл...

— Проте ваше керівництво, — вів далі Ворушинський, — не використовує ці новітні розробки для переоснащення флоту. На це є дві причини. Перша — елементарна параноя. На відміну від тих же глюонних бомб, ЕМІ-випромінювачі не стратегічна, а тактична зброя. Тобто вони ефективні лише при масовому застосуванні. Кілька кораблів з електромагнітними гарматами результат битви аж ніяк не вирішать — ними слід озброїти як мінімум кілька ескадр. А отже, існує великий ризик, що чужинці, захопивши один корабель, заволодіють цим секретом. Те ж саме стосується і телепортації, та й інших технологій. У своїй паранойі ви дійшли до того, що не користуєтеся нуль-порталами навіть у себе вдома, за надійно заблокованими дром-зонами. Уявіть лишень, який економічний ефект дало б їхнє широке впровадження!

— Так, уявляємо, — кивнув я.

— Але це тільки одна причина. Є й інша, вагоміша. Галлійці звикли воювати, це стало стилем їхнього життя, сенсом існування. А звільнення решти людських планет означало б закінчення активної фази війни, перехід економіки та суспільства на мирні рейки. Для багатьох це було неприйнятним.

— Ви хочете сказати, — промовила Анн-Марі, мало не задихнувшись від обурення, — що наш уряд і командування свідомо затягують війну?

— Навряд. Думаю, що переважна більшість ваших лідерів щиро прагне найшвидшої перемоги, але лише на свідомому рівні. А підсвідомо вони не хочуть закінчення війни, бо не уявляють, як житимуть далі, тому користуються найменшою зачіпкою, щоб відтягти цей момент. Коли ми зрозуміли це, то мали два варіанти дій — або зв'язатися з урядами інших людських планет і передати їм наші кораблі, або самим скористатися ними. Я голосував за перше, але опинився в меншості. Ми патологічно не довіряємо дорослим, що правда, то правда. Мої товариші боялися знову помилитися й вирішили діяти самостійно, не контактуючи з вашими властями. Не заперечу-

ватиму, можливо, ми вчинили по-дитячому. До речі, Корейко з Кисельовим у цій суперечці підтримували мене, а їхня безглузда витівка з передачею альвам странглетних запалів була жестом відчаю. Вони розраховували, що волохатики негайно застосують отриману зброю проти габбарів, і це змусить керівництво Терри-Галлії відмовитися від політики затягування війни.

Я долив у свою чашку кави й кинув туди кружальце лимона. Від почутого мені паморочилося в голові.

— Важко повірити в те, що ви розповіли, але не виключаю, що це може виявитися правдою. А вам точно відомо, що ми маємо всі необхідні технології? Може, ЕМІ-випромінювачі в нас є, але надійного захисту ще не зроблено. Тоді застосовувати цю зброю неможливо — вона вражатиме не лише ворога, а й кораблі, на яких встановлена.

— Захист ви маєте, — запевнив Юрій. — Нам точно відомо. Річ у тому, що вже півстоліття головний науководослідний центр Терри-Галлії знаходиться в сусідній галактиці Туманність Андромеди. Там люди почуваються в цілковитій безпеці, не замикають дром-зони на замок, не тримають у кожній системі озброєний до зубів флот, тож нашим братам було неважко стежити за ходом роботи ваших учених та інженерів. Ми переглянули всі їхні записи і...

Його перебив дзвінок інтеркому. Не встаючи з місця, Ворушинський наказав комп'ютеру відповісти, і на екрані з'явилося обличчя того самого юнака-зв'язківця, якого ми бачили в командному центрі.

— Адмірале, отримано терміновий виклик з розташування Шостої бригади.

— Гаразд, лейтенанте, з'єднуйте.

— Слухаюсь!

Хлопця на екрані змінила дівчина, не набагато старша, але з капітанськими погонами. Обмінявшись з Юрієм вітаннями, вона доповіла:

— З'явився наш утікач, адмірале. Щойно до системи

Бети Горинича увійшов крейсер „Нахімов“.

Ворушинський здивовано звів брови.

— Один? Без супроводу?

— Так точно.

— Хто ним командує?

— Хто й викрав. Рейчел МакЛейн, вона ж Рашель Леблан. Називає себе лейтенантом-командором і стверджує, що судно є законним трофеєм ВКС Землі.

— Дуже, дуже дивно... І що вона від нас хоче?

— Пропонує свої послуги. Свої і свого корабля — саме так вона висловилася.

Юрій обурився:

— Нечуване нахабство! Спочатку поцупила крейсер, а зараз пропонує послуги. Це ж треба... Вона зараз на зв'язку?

— Так.

— З'єднайте мене з нею.

— Виконую!

Картинка знову змінилася, і тепер з екрана на нас дивилася Рашель. Побачивши мене, донька радісно всміхнулася, але вже наступної секунди її обличчя набуло строгого виразу, і вона чітко козирнула:

— Адмірале, коммодоре, фрегат-капітане!

Тут я, мабуть, порушив субординацію. Хоча це спірне питання — Військово-Космічний Флот Новоросії не визнаний Землею, а отже, формально Ворушинський не був для мене старшим офіцером. Але у всякому разі я заговорив першим:

— Що відбувається, мічмане Леблан? Чому ви тут? Щось я сумніваюся, що ви дієте з відома головного командування.

— Коммодоре, сер! — чітко проказала Рашель. — Можливо, я порушила певні правила та інструкції. Я готова за це відповісти. Але мої дії продиктовані найголовнішим, найпріоритетнішим пунктом статуту, який стверджує, що найперший обов'язок кожного військового —

служити людству. Мені стало відомо, що найближчим часом має розпочатися операція зі звільнення Новоросії; також я знаю, що в її збройних силах серйозні кадрові проблеми. Я вирішила, що моя допомога буде далеко не зайвою. Смію сподіватися, що за досвідом і кваліфікацією не поступаюся більшості військовослужбовців новоросійського флоту. Крім того, на борту мого корабля перебувають три члени командного складу цього флоту — це капітан другого рангу Рахманов, капітан першого рангу Кисельов і контр-адмірал Корейко. Я вважаю, що вони не останні люди в...

Договорити Рашель на встигла, оскільки Юрій так різко підхопився на ноги, що мало не перекинув стіл.

— Корейко і Кисельов з вами?!

— Так, сер. Зараз вони на кораблі як почесні полонені. До речі, вам привіт з Хейни.

— Що?!

— Саме так, адмірале. Ми знайшли вашу головну базу і взяли її під свій контроль. А коли прибув надісланий вами корабель, ми захопили його за допомогою стазисполя. Зараз він конфіскований для потреб нового керівництва бази, Корейко і Кисельова ми вам повертаємо, а прибулий з ними экс-цар Олександр знаходиться під арештом разом із вашими братами та сестрами. За першою ж вимогою ми готові передати їх до ваших рук, нам вони не потрібні. А от систему Хейни ви назад не отримаєте — тепер вона наша.

Ворушинський зблід.

— Ні! Ви не посмієте! Ми не допустимо, щоб ґаллійці одноосібно заволоділи Хейною.

— Не турбуйтеся, не заволодіють. До вашого відома, я не ґаллійка, а землянка.

— Один біс. Усі вищі керівні посади на Землі обіймають вихідці з Терри-Ґаллії, і вони діють в інтересах своєї батьківщини. А секрети Хейни мають належати всьому людству.

Рашель кивнула:

— Так воно й буде, сер. Це не обіцянка, а констатація факту. Зараз там господарює екіпаж „Експлорера-13“ на чолі з капітаном Кляйном і лейтенантом славонського флоту Вальком. Їхні посланці вже прибули або ось-ось мають прибути в розташування Об'єднаного Комітету, щоб вступити в переговори з керівництвом Співдружності. Вони згодні поступитися владою над Хейною лише комісії, що складатиметься з повноважних представників усіх людських планет.

Юрій сів, спершись ліктем на стіл, і уткнув підборіддя в долоні. На обличчі його застиг розгублений вираз.

А я, зіставивши щойно почуте з розповіддю Ворушинського, почав дещо розуміти. Анн-Марі, судячи з її погляду, також. Проте ми не втручалися й мовчали.

— Ну що ж, — нарешті мовив Юрій. — Хай так і буде. Мене це влаштовує. Щоправда, Вейдер і ще дехто будуть обурені, вони ж уявляли себе майбутніми благодійниками людства, але мені їхні лаври до лампочки... Гаразд, лейтенанте-командоре Леблан, ми приймаємо ваші послуги. Будь ласка, передайте адмірала Корейко і капітана Кисельова командуванню Шостої бригади, а натомість отримаєте екіпаж. Нуль-портал у вас функціонує?

— Ми ж розмовляємо по нуль-зв'язку, отже, так. Тільки не подумайте надсилати десантний загін. У вас нічого не вийде, я цілком контролюю корабель.

— Заспокойтеся, ніякого десанту не буде. Зараз нам ще бійки між своїми не вистачало. Вам нададуть з резерву бортінженера, двох артилеристів і офіцера зв'язку. Другим пілотом я призначаю капітана-лейтенанта Рахманова.

— Але ж, адмірале, — заперечила Рашель, — на ваших тренажерах Рахманов був командиром крила.

— Він розжалуваний за участь у захопленні корабля. Якщо ви виконували свій обов'язок, то Рахманов був найсправжнісіньким бунтівником.

— Він же не знав...

Проте Ворушинський був невблаганним.

— Саме тому, через присутність пом'якшувальних обставин, я не застосовуватиму проти нього жорсткіших санкцій, а обмежуся пониженням у званні й посаді.

— Та ви просто мстите Олегові! — обурено вигукнула Рашель. — Мстите за те, що Павло завжди ставився до нього краще, ніж до вас. Це негідно, це...

Тут з-за кадру її перебив голос самого Олега:

— Годі, Рашель, не сперечайся. Мене це влаштовує. Буду другим пілотом.

Донька спохмурніла.

— Гаразд, адмірале, воля ваша. Як кажуть новоросійці, діло хазяйське. Але в такому разі я висуваю додаткову умову.

— Яку ж?

— Ви маєте офіційно визнати законність захоплення крейсера „Нахімов“ як військового трофея і відмовитися від будь-яких претензій на нього. Тільки тоді я погоджуся до вас приєднатися.

Ворушинський гмикнув:

— Губа у вас не з лопуцька. Але мені чомусь здається, що ви приєднаєтеся до нас, навіть якщо я відкину всі ваші умови. Хоча треба подумати. — Він запитливо глянув на мене. — Що скажете, коммодоре? Чи варті послуги вашої доньки цілого корабля?

Поки я вагався з відповіддю, Анн-Марі порадила:

— Погоджуйтесь, адмірале, не схибите. Це я вам гарантую.

39

Атака дром-зони почалася рівно о дев'ятій годині ранку за ніколайбурзьким часом. Саме тоді, хвилина до хвилини, були перервані передачі всіх державних, громадських і комерційних засобів масової інформації Новоросії, і зі зверненням до народу виступив цар Павло, закликаючи своїх підданих до повстання проти Чужих. Своєрідним акомпанементом до його виступу став потужний

удар, завданий кораблями Першої ескадри по орбітальному комплексу альвів.

Лінкор „Святий Георгій“ на цей момент перебував за тридцять мільйонів кілометрів від дром-зони і за шість з половиною астрономічних одиниць від планети, але це не заважало нам стежити за перебігом подій у режимі реального часу, без жодної затримки через відстань. Нуль-зв'язок функціонував миттєво, незалежно від дальності, і вже одне це давало новоросійському флоту величезну перевагу перед чужинцями, дозволяючи оперативно керувати діями розкиданих по всій дром-зоні ударних груп.

Альвійські війська, що охороняли вхід до системи, негайно спрямували у бік Новоросії повідомлення про початок атаки, проте командування орбітального комплексу мало отримати його лише через п'ятдесят хвилин, а поки воно надсилало у напрямку дром-зони панічні радіограми з вимогою пояснити, чому їх ніхто не попередив про вторгнення противника.

Головний удар Першої ескадри припав на ті частини орбітального комплексу, які в цей час знаходилися над Великим Південним океаном, де ще з учорашнього вечора урядом Новоросії було заборонено будь-яке судноплавство і повітряні перельоти. Це дозволяло вести вогонь з ЕМІ-випромінювачів в усіх напрямках, не побоюючись, що постраждають люди на планеті. Пучки ультракоротких хвиль такої високої інтенсивності, що на своєму шляху буквально розривали фізичний вакуум, проникали крізь силовий захист альвійських кораблів і виводили з ладу всю їхню електронну начинку. Бортові системи перетворювалися на купу мертвого залізяччя, а атомні й термоядерні реактори, в одну мить позбавлені будь-якого контролю, невдовзі вибухали.

Упродовж якоїсь чверті години в альвійській обороні було пробито чималу діру, крізь яку прорвалося близько сотні корветів. Зайнявши позиції на висоті від ста до двохсот кілометрів, вони взялися розстрілювати орбітальні позиції чужинців з тилу, а дистанційно керовані шатли

знизилися до самісінької поверхні планети й забезпечили вогневу підтримку з повітря загонам поліції та інженерних військ, які штурмували наземні бази альвів, розташовані поблизу всіх великих міст. У боях брало участь і цивільне ополчення — на відміну від подій чотирирічної давності, люди не відсиджувалися вдома, а на заклик свого государя масово шикувалися в черги біля найближчих поліцейних дільниць, де всім добровольцям видавали зброю й формували з них бойові дружини. У містах, зайнятих переселенцями з інших планет, тамтешні мешканці трошили альвійські військові комендатури й самостійно захоплювали необхідне озброєння та боеприпаси.

Що ж до дром-зони, то через її значні розміри події там розвивалися не так стрімко, як в околицях Новоросії. Побоюючись глюонних бомб, альви уникали концентрувати значні сили поблизу каналів першого роду, а тримали там лише нечисленні передові оборонні рубежі. Впоратися з ними не становило проблем — вони були миттю зметені навіть без застосування електромагнітних гармат. Потім, відповідно до плану, ударні групи розділилися на крила й рушили до заздалегідь намічених цілей — загороджувальних станцій чужинців. Побачивши, що противник розпорошив свої сили й сам іде до них у руки, альви підтягли до станцій кораблі й готувалися взяти нападників у лещата...

— Сімнадцята бригада! — різко промовив Ворушинський, що стояв перед головним екраном. — Притримайте свої крила — Друге й П'яте. Вони випереджають графік. Уповільнити розгін, а то волохатики не встигнуть згрупуватися. Для найзабудькуватіших нагадую: не застосовувати ЕМІ без мого наказу.

Я спостерігав за всіма подіями в командному центрі, куди мене й Анн-Марі ввічливо запросив Юрій, але заздалегідь узяв з нас слово ні в що не втручатися і не давати жодних порад. Нам навіть було надано окремий термінал, через який ми могли отримувати будь-яку інфор-

мацію про хід битви.

Зрозуміло, що основна моя увага була прикута до крила з тринадцяти кораблів, яким командувала Рашель. Попри те, що вона, як і решта особового складу новоросійського флоту, була забезпечена транслятором для аварійного катапультивання, точніше телепортування, я страшенно хвилювався за неї — як хвилювався б на моєму місці кожен батько. Люба дівчинка, вона обґрунтувала свої самовільні дії першим параграфом статуту, але насправді її просто здолала спокуса. Надто вже звабливою була перспектива взяти участь у справжній битві, командуючи чудовим кораблем, і Рашель не змогла встояти, навіть якщо тим самим ставила хрест на своїй подальшій кар'єрі.

А ще я хвилювався за решту своїх хлопців і дівчат, які у складі Першої ескадри билися в околицях Новоросії. Обстановка там дедалі більше загострювалася, орбітальний комплекс альвів тріщав по всіх швах, а втрати чужинців обчислювалися вже багатьма сотнями кораблів, тоді як новоросійський флот, якщо не рахувати дистанційно керованих шатлів, втратив лише чотири корвети й один крейсер. На щастя, всі екіпажі вчасно катапультиувалися й були негайно переправлені на вільні кораблі з резерву.

У дром-зоні наші втрати поки дорівнювали нулю. Відбиваючи атаки окремих винищувачів і без проблем знищуючи лазерами випущені здалека ракети з самонавідними боеголовками, крила нарешті зблизилися зі станціями, докруз яких розвернули бойові порядки великі з'єднання ворожих кораблів. Вони вже рушили були вперед, згинаючись півколом, коли Ворушинський чітко наказав:

— Усім кораблям у дром-зоні. Заборона на ЕМІ скасована. Вперед — і хай буде з вами Сила!

Майже одночасно всі крила відкрили шквальний вогонь з електромагнітних гармат. На відміну від лазерних імпульсів, слід від ЕМІ був помітний навіть у безповітряному просторі — вакуум не витримував такої напруги поля і породжував електронно-позитронні пари, які негай-

но анігілювали, випромінюючи розсіяне світло.

По всій дром-зоні заблискали спалахи кораблів і станцій, що гинули від вибухів. На екрані нашого терміналу, куди транслювалися картинки з крейсера „Нахімов“, ми побачили все це в деталях — спочатку станція, на яку припав найперший і найпотужніший удар, розкололася від вибухів термоядерних реакторів, що вийшли з-під контролю, а потім запалали, мов смолоскипи, й сусідні кораблі.

— Ну все, починається, — неголосно мовив Ворушинський, звертаючись радше до самого себе. — Тепер, друзі, тримайтеся...

Альви, переконавшись, що цей порівняно невеликий флот насправді становить серйозну загрозу, кинули на кожне крило величезні сили. Наші кораблі, відбиваючи масовані атаки, неухильно рухалися до станцій, призначених наступними цілями.

За якийсь час надійшло перше повідомлення про втрати в дром-зоні:

— Підбито корвет „Дербент“. Екіпаж катапультиувався в повному складі.

Протягом наступних двадцяти хвилин загинуло ще шість кораблів — два на орбіті й чотири в дром-зоні. Людських жертв поки вдавалося уникати.

— Молодці, — сказав Юрій, відставляючи вбік порожню чашку. — Так тримати!

Дівчина у формі обслуговуючого персоналу, миттю забрала в нього чашку, а натомість вручила іншу, наповнену паруючою кавою.

Тим часом лінкор, що повним ходом мчав до району бойових дій, наблизився вже настільки, що потрапив у поле зору альвійських радарів. Наш курс пролягав по дотичній до дром-зони і майже точно перетинався з курсом однієї з космічних баз. Поява в тилу такого великого корабля шокувала альвів, а буквально за кілька хвилин до них нарешті надійшли перші радіограми з Новоросії, з повідомленнями, що одночасно із вторгненням у дром-

зону орбітальний комплекс планети був атакований людськими військами.

Та навіть повна розгубленість альвійського командування не зашкодила йому відправити наперед найкращі лінкори добрих пів-ескадри. Капітан корабля Компактов по внутрішньому зв'язку доповів, що орієнтовний час до ворожего контакту становить дев'ятнадцять хвилин.

І тут-таки один з офіцерів зв'язку схвилюваним голосом повідомив:

— Крейсер „Тунгус“, адмірале... Прогавив ракету. Ніхто не катапультивався.

Ворушинський навіть не обернувся, але я помітив, як посіріло його обличчя. Він міцно стис у руках чашку, наче збирався зім'яти її в долоні.

— Капітане, — звернувся він до зображення Бориса Компактова в лівому верхньому кутку головного екрану. — Ракети „Ікс“, п'ять одиниць, на старт. Ціль — база-три.

— Слухаюсь, адмірале! — озвався Компактов і повторив розпорядження, адресуючи його невидимим для нас артилеристам.

А Ворушинський оголосив:

— Усім кораблям у дром-зоні. Попередження: база-три під ударом. Не входити в район бази-три.

— Кораблі підтверджують попередження, адмірале.

— Ракети — вогонь!

П'ять пускових установок лінкора одночасно випустили п'ять ракет, які стрімко понеслися вперед за курсом корабля. На головному екрані виникла ще одна секція, де виводилися дані телеметрії всіх п'яти ракет.

— Ого! — тихо промовила Анн-Марі, схилившись до мого вуха. — Схоже, вони забезпечені нуль-передавачами.

— П'ять з половиною хвилин до контакту з ціллю, — озвався Компактов. — Чотири хвилини до початку стохастичних маневрів.

— Три хвилини, — сказав Юрій. — Група перехоплення надто близько.

— Слухаюсь, адміралє. Три хвилини.

— Підбито корвет „Миклухо-Маклай“, — доповів офіцер зв'язку. — Екіпаж катапультувався.

Ворушинський, який був напружився, полегшено зітхнув.

Після певних вагань я підвівся з крісла, підійшов до нього й став поряд.

— Це війна, адміралє. Справжня війна. А на війні люди гинуть.

— Так, — коротко відповів він, не відриваючи погляду від екрана.

— На планеті вже загинуло кілька тисяч.

— Я знаю... абстрактно. Але тут усе по-іншому. Тут мої хлопці й дівчата.

— На тому кораблі був хтось із ваших?

— Вони всі наші. Всі до єдиного, на всіх кораблях. Із загиблих я нікого не знав особисто... і тим гірше. Бо вже ніколи з ними не познайомлюсь.

— Я вас розумію, Юрію. Тому ніколи не прагнув бути командувачем. Мене цілком задовольняла капітанська посада. — І, вже відходячи від нього, додав: — Готуйтеся, нових втрат не уникнути.

— Я знаю, коммодоре...

Повернувшись до свого терміналу йї переконавшись, що справи в Рашелі йдуть нормально, я звернувся до Анн-Марі:

— Як дивно влаштована людина! Я брав участь в битвах, де щохвилини гинули десятки й сотні людей, але тоді мені було легше, ніж зараз. І не тільки тому, що там були дорослі, а тут — діти. Просто кілька смертей — це трагедія, а тисячі загиблих — лише статистика.

Анн-Марі похмуро глянула на мене й промовчала. Я здогадувався, які думки сновигали в її голові. Я сам півночі не спав — усе думав, думав...

Ракети почали стохастичні маневри. Це означало, що тепер вони рухалися по абсолютно непередбачуваній для ворога траєкторії, що ускладнювало їхню ліквідацію. Щоправда, одну з них таки вдалося збити винищувачу, який ішов нам навперейми, але це швидше чиста випадковість.

Інші чотири ракети дедалі ближче підходили до бази, але через ті самі стохастичні маневри помітно відхилилися від цілі й мали пролетіти мимо. Проте протиракетні снаряди бази продовжували полювати за ними й частково досягли в цьому успіху: друга ракета була підбита за п'ятнадцять тисяч кілометрів, а третя — за вісім.

— Ціль у радіусі дії, — констатував Ворушинський і додав: — Пуск!

Телеметрія двох вцілілих ракет зникла з екрана. Кілька секунд нічого не відбувалося — ціль знаходилася за два мільйони кілометрів від нас, і потрібен був певний час, щоб світло пододало цю відстань. Потім на місці бази сяйнув сліпучий спалах, який не можна було сплутати ні з чим.

— О чорт! — вихопилось у мене. — Глюонна бомба!

— Атож, — кинув через плече Ворушинський. — Космічні бази ідеальні об'єкти для глюонних ударів... Капітане Компактов, курс на базу-п'ять. А їхня група перехоплення нехай поганяється за нами. Ми маємо важливіші справи.

— Є курс на базу-п'ять, адмірале!

— Головний інженере, привести в готовність стискувачі каналів.

— Стискувачі до запуску готові, адмірале! — відгукнувся з іншого екрана головний інженер флоту.

— Приступити до стиснення досліджених каналів.

— Слухаюсь, адмірале! Починаємо.

Закупорювання більш ніж шести тисяч каналів забрало лише кілька хвилин — просто фантастика! Такою надшвидкою технологією керування каналами ми явно не володіли. Що-що, а приховувати її не було жодного сенсу.

— Усі вони одного тіста книші, — пробурмотів я собі під ніс. — Не кращі за інших.

— Про що ти? — запитала Анн-Марі.

— Наше керівництво не подарунок, але й ці хлопці з Хейни теж гарні, — стишивши голос майже до шепоту, відповів я. — Якщо вони так прагнули чимшвидше звільнити людство, то могли б іще чотири роки тому поділитися з нами секретом швидкісного стиснення каналів. Тоді б ми обійшлися й без ЕМІ-випромінювачів. Адже тут, у системі Хорса, ми зазнали поразки тільки через те, що до альвів надійшла підмога. Але хейнанці поскупилися, вирішили погратися в героїв-визволителів.

— Вони все-таки діти, Стефане, і не варто їх суворо засуджувати. Зате нашим лідерам немає виправдання... — Вона трохи помовчала, потім рішуче додала: — Я, мабуть, подам у відставку. Я більше не зможу служити під керівництвом людей, які протягом років затягували війну, на чийй совісті стільки марних жертв, скалічених життів, розбитих надій... Я ніколи їм цього не подарую!

Я поклав руку їй на плече.

— Заспокойся, Анн-Марі. Не будь такою категоричною. Я не збираюся нікого виправдовувати, але... частково я їх розумію. На них лежить відповідальність за виживання людського роду, вони не мають права припуститися помилки, поставити під загрозу існування всієї нашої раси. Чужих дуже багато, і якщо вони заволодіють бодай частиною наших секретних знань...

— Ну й нехай! — запально перебила вона. — Хай заволодіють. Вони не встигнуть ними скористатися. Ми знищимо всіх чужинців, зітремо їх з лиця Галактики. Після всього, що вони зробили з нами, вони не мають права на існування.

Я пильно подивився в очі Анн-Марі — типової галлійки, справжньої доньки свого народу, і цієї миті мене осяяло. Тепер я знав, чому наше керівництво засекретило ЕМІ-випромінювачі й інші новітні розробки. Воно вчинило так зовсім не для того, щоб затягти війну. Воно прагну-

ло запобігти бійні...

40

Протягом наступної години лінкор „Святий Георгій“ знищив іще три альвійські бази в околицях дром-зони, а в самій дром-зоні крейсери та корвети неблаганно наступали на противника, чиї втрати вже сягали сорока відсотків. Орбітальний комплекс над Новоросією був розгромлений майже на дві третини, а на поверхні планети повстанці знищували останні осередки опору альвів.

На цей час у пасиві новоросійського флоту було сімдесят три загиблі кораблі, серед них дев'ять — з командами. Комп'ютерний прогноз, який мені напередодні повідомив Ворушинський, виявився надто оптимістичним, він не до кінця врахував відсутність практичних навиків і достатньої кваліфікації в екіпажів. Але все одно, для такої масштабної операції це були мізерні втрати, що не йшли в жодне порівняння з тими, які понесли ворожі війська.

Додатковим чинником, що деморалізував альвів, була пряма трансляція по новоросійських телеканалах ходу битви як на орбіті, так і в дром-зоні, що супроводжувалась закадровими коментарями журналістів. З часом ці коментарі ставали дедалі в'їдливішими й знущальними. Наш лінкор отримував телевізійний сигнал по нуль-зв'язку і ретранслював його на дром-зону. Цей ефектний психологічний прийом, як розповів нам Ворушинський, був запропонований Вейдером і цілком виправдав себе — альвійське командування, приголомшене тим, що їхній противник має в своєму розпорядженні засіб миттєвого зв'язку, й додатково шоковане подіями на Новоросії і в її околицях, припускалося чимраз більше тактичних помилок, втрачаючи контроль над своїм флотом.

На третій годині битви серед альвів з'явилися перші дезертири. Вони втікали через найближчі вільні канали другого роду в невідомість — тільки б вирватися з цієї м'ясорубки, де невеликий людський флот, втратив-

ши менше сотні кораблів, уже перебив майже половину їхньої величезної армади.

Незабаром втеча набула масового характеру, а грізні тиради командування з обіцянкою всіяких напастей на голови дезертирів лише підстьобували тих, хто ще вагався. Дізнавшись із телепередач про те, що коїться в дром-зоні, окремі альвійські кораблі зі складу орбітального комплексу і навіть цілі з'єднання вирішили, що вони нічим не гірші від своїх товаришів по зброї, й залишили бойові пости, попрямувавши геть від планети.

Ворушинський, вчасно збагнувши, що його підлеглі от-от кинуться навздогін за втікачами, крикнув у мікрофон:

— Усім кораблям у дром-зоні й на орбіті! Зберігати бойовий порядок, не розривати крила... Спокійніше, друзі, спокійніше. Біс із ними, з боягузами-волохатиками. Все одно всіх не переб'єш. Покажемо їм, що втеча — найкращий спосіб зберегти свої блошині шкури.

Утім, лідери більшості крил, у тому числі й Рашель, ще до втручання головнокомандувача зуміли стримати своїх людей. Лише десяток кораблів у всьому флоті, чії команди піддалися азарту, рвонули вперед, і в результаті чотири з них потрапили під перехресний вогонь ворога. На щастя, всі екіпажі встигли катапультуватися.

Юрій негайно віддав розпорядження:

— Нові кораблі не давати. Команди списати в резерв. Капітанам — догану в особисту справу.

Серед чотирьох покараних капітанів була й Естер. Користуючись своїм привілеєм як царевої нареченої, вона увірвалася до командного центру з явним наміром вимагати пояснень, проте, зустрівшись з суворим поглядом Ворушинського, навіть не пискнула, а винувато схиливши голову, підійшла до нас.

— Поганий з мене командир, правда?

Анн-Марі обняла її за плечі.

— Ні, дівчинко, ти добре билася. Просто нерви під кінець здали. Таке буває.

— І від цього гинуть люди. — Естер зітхнула. — Сподіваюся, дружина з мене вийде краща, ніж капітан.

— Теж відповідальна робота, — сказав я. — Особливо, коли твоя сім'я — ціла планета.

На зв'язок з лінкором вийшов Павло і зажадав, щоб Естер негайно повернулася на планету. Дівчина попрощалася з нами й побігла до найближчого нуль-порталу.

Битва тривала ще з чверть години, поки дезертирство з масового перетворилося на тотальне. Лише тоді, вже загнане в глухий кут, командування альвів оголосило про беззастережну капітуляцію. Ворушинський відреагував негайно:

— Передати у відповідь: „Капітуляція приймається. Всі альвійські кораблі, за винятком лінкорів і крейсерів класів АА та АВ, мають покинути локальний простір Новоросії через канал на Епсилон Волхвів. Судна, перераховані як винятки, а також уцілілі станції та бази, залишаться як трофеї, захисні системи на них деактивувати. Усьому особовому складу й персоналу трофеїв наказую протягом години перейти на пасажирські транспорти й відчалити. Попередження: наявність активних захисних систем або запущених механізмів самоліквідації буде розцінена як акт агресії зі всіма супутніми наслідками. На евакуацію групи військ у районі дром-зони відводиться десять годин, для орбітального комплексу — тридцять“. Підпис — головнокомандувач Військово-Космічного Флоту Новоросії.

— Радіограму надіслано, адмірале, — відзвітував зв'язківець.

— Головному інженеру — відкрити канал на Епсилон Волхвів. А зараз... — Юрій увімкнув мікрофон. — Увага! Наказ головнокомандувача по всьому флоту. Кораблям припинити атаку, зайняти оборонні позиції. Контролювати відступ альвійських частин. Відкривати вогонь лише в разі нападу. Битву закінчено, ворог капітулював. — Він глибоко вдихнув. — Хлопці й дівчата, сучі діти, ви перемогли! Дякую вам! Я всіх вас люблю!

Після цих слів у командному центрі почало коїтися щось неймовірне. Всі підлітки, досі такі серйозні й зосереджені, відразу перетворилися на звичайнісіньких дітей. Вони вигукували „ура!“, сміялися й плакали, вітали один одного, обіймалися, дехто навіть танцював.

І лише Ворушинський не піддався загальній ейфорії. Ледве переставляючи ноги, він доплівся до пультів і гепнувся в найближче крісло. Руки в нього тремтіли, а на обличчі була написана смертельна втома. Упродовж останніх кількох годин на його плечах лежала відповідальність за життя багатьох тисяч людей і за свободу мільярдів — і такий тягар виявився занадто важким для вісімнадцятирічного юнака, хоч яким би геніальним він не був. Та хіба справа лише у віці! Я добре пам'ятав, у якому стані після битви за Мату-Гросу був мій колишній швагер, адмірал Брісо, що командував операцією зі звільнення цієї планети...

Події наступної години підтвердили, що альви справді відступають, не намагаючись порушити умов капітуляції. За весь цей час ніяких серйозних інцидентів не сталося. Альви слухняно залишали переможцям свої найбільші кораблі, станції та бази й відступали на беззбройному транспорті. Вже готувалися до висадки невеликі абордажні групи, що складалися з юних інженерів і таких самих юних космічних піхотинців — здебільшого учнів спортивних шкіл. Сумнівно, щоб чужинці порушили умови капітуляції й замінували трофейні судна, адже нам нічого не вартувало покінчити з їхнім транспортом.

А я нарешті отримав дозвіл зв'язатися з Рашеллю і привітав її з чудовою роботою. Донька пообіцяла, що як тільки район, контрольований її крилом, остаточно звільниться від альвів, вона прибуде на борт лінкора і ми нарешті зможемо нормально поговорити.

Тим часом по телебаченню почалася пряма трансляція виступу Павла перед народом, що заповнив величезну площу напроти Літнього палацу. Говорив він красиво й пристрасно, явно не по заготовленій заздалегідь шпар-

галці, а імпровізуючи на ходу. Хвалебні оди на честь героїв-визволителів Новоросії Павло майстерно чергував з прокляттями на голови зрадників, які співробітничали з альвами, і невдовзі так завів натовп, що той почав вимагати для колабораціоністів публічної страти. Але тут молодий цар повівся великодушно й оголосив, що прислужники чужинців, ганьба всієї людської раси, будуть відправлені до своїх хазяїв на Альвію — хай ті поселять їх у себе. Народ був у цілковитому захваті від цієї ідеї.

Коли Павло вже закінчував свою палку промову, черговий зв'язківець повідомив, що надійшла радіограма від ґаллійського розвідувального крейсера, який напередодні вночі, за шість годин до початку атаки, увійшов до локального простору Новоросії.

— Таки зволити привітати нас з перемогою, — втомлено буркнув Ворушинський. — Будь ласка, лейтенанте, вигадайте щось ввічливе у відповідь і надішліть від мого імені.

— У радіограмі не лише вітання, адмірале. Там сказано, що на борту крейсера перебуває голова Об'єднаного Комітету Начальників Штабів Співдружності. Він хоче зустрітися з вами.

Анн-Марі тихо присвиснула. Я ж від зовнішнього прояву емоцій утримався, хоча був вражений не менше від неї.

— Оце так честь! — проказав Юрій з відчутним сарказмом у голосі. — Сам адмірал-фельдмаршал Дюбарі вшанував нас своєю увагою... А де його корабель? Далеко?

— За дві астроодиниці. Але в радіограмі є дані про настрійки їхнього нуль-порталу. Адмірал Дюбарі просить дозволу висадитися на борт „Святого Георгія“.

— Те, що він просить, а не вимагає, вже приємно... Що ж, лейтенанте, перенастроюйте резервний портал верхнього ярусу й надсилайте сигнал про готовність до трансляції.

Зв'язківець миттю взявся до виконання наказу. Ще напередодні ввечері Юрій у загальних рисах пояснив ме-

ні принцип ортогональних трансляцій. Жодних викладок він не наводив, оскільки для цього потрібна була особлива математика, а я її не знав, тож просто пояснив, що хвилі — посередники ортотрансляцій мають щось схоже на довжину, проте виражається вона не скалярною величиною, а вектором в нескінченновимірному гільбертовому просторі. Саме тому наші агенти не підозрювали про існування на Новоросії та в її околицях ще однієї нуль-мережі — можливість випадкового перехоплення просторових коливань без точного взаємного настроювання приймача та передавача була виключена не лише практично, а й теоретично.

Коли все було готово, Ворушинський підвівся з крісла й неквапом, щоб приховати від підлеглих невпевнену ходу, рушив до виходу з командного центру. Біля дверей він зупинився й запросив нас з Анн-Марі з собою.

— Нехай ваш начальник переконається, що з вами все гаразд. Це вбереже мене від зайвих пояснень.

Резервний портал верхнього ярусу примикав до кают-компанії. Коли ми прибули туди, Дюбарі якраз виходив з кабіни. Він був один, без супроводу.

Юрій солідно, без поспіху козирнув йому — так, як годиться козирияти рівному за званням і посадою, але старшому за віком офіцерові.

— Вітаю вас, адмірал-фельдмаршале.

— Здрастуйте, адмірал- Ворушинський, — відповів Дюбарі. — Довго ж ви від нас ховалися.

— Так, — погодився Юрій, пропонуючи йому сідати. — Але тепер гру в хованки закінчено. Ми є, за нами — ціла планета, і вам доведеться зважати на цей факт.

— Я не ставлю його під сумнів, колего. І прийміть мої щирі вітання з блискучою перемогою. Ви провели операцію на найвищому рівні.

— Ви впоралися б краще. І набагато раніше, якби не приховували своїх новітніх розробок.

Дюбарі спохмурнів.

— Це дуже болюча для мене тема. Не хочу, щоб мої

слова прозвучали як самовиправдання, але я від самого початку виступав проти такої політики. Я вважав і продовжую вважати, що людству вистачить мудрості, витримки й розсудливості правильно вибудувати свої стосунки з Чужими. Проте більшість у нашому керівництві дотримувалася іншої точки зору, вони дуже невисокої думки про наших співгромадян, і мені довелося підкоритися їхньому рішенню. Тепер це питання закрите — ви вирішили його раз і назавжди. Хоча, зазначу, могли вирішити ще чотири роки тому.

На мій подив, Юрій не виправдовувався, що також був змушений прислухатися до волі більшості. Натомість він сказав:

— Ми постараємося виправити свою помилку, звільнивши решту людських світів.

— А може, поділимося? — чи то жартома, чи то всерйоз запропонував Дюбарі. — Ми вже викликали з Туманності Андромеди флот, оснащений найсучаснішим озброєнням.

Ворушинський байдуже знизав плечима.

— Особисто для мене не має принципового значення, хто звільнить ці планети — ми чи ви. Головне, швидше очистити їх від чужинців, повернути людям свободу. Отже, роботи вистачить на всіх.

— То ви згодні діяти спільно?

— Звісно, згодні. Але тільки на рівних.

Дюбарі кивнув.

— Умови прийняті й обговоренню не підлягають. Проте у мене склалося враження, що ви маєте проблеми з особовим складом.

— Якщо під проблемами ви маєте на увазі наш вік, то з цим вам доведеться змиритися. Хочете допомогти нам людьми? Будь ласка, ми не заперечуємо. Нехай уряди планет Співдружності дозволять нам провести набір добровольців з числа старшокласників і слухачів молодших курсів військових академій.

Дюбарі розгублено похитав головою.

— Ні, це вже занадто для моїх сивин. Світ остаточно збожеволів. Армія, що цілком складається з дітей...

— Проте боєздатна армія, — зазначив Ворушинський. — Ви самі це бачили.

— У тім-то й річ, що бачив. І досі не можу повірити власним очам. Ми, старики, були твердо переконані, що без нас молодь не здатна й кроку ступити у вірному напрямку, а зараз маємо на свою голову планету, де всім порядкують підлітки. Якийсь юнацький шовінізм, далебі!.. До речі, колего, коли ви маєте намір випустити наших людей?

— Вони вже вільні. Нещодавно їх відпустили і, як годиться, вибачились і пояснили, що це був просто превентивний захід. Вони так старанно розшукували групу командора Матусевича, що могли зашкодити нашим планам.

Ми з Анн-Марі спантеличено презирнулися. Помітивши це, Дюбарі пояснив:

— Розумієте, яка тут справа. Розсекретили не лише вас і ваших підопічних. Відразу після приходу до влади царя Павла були схоплені всі наші агенти на Новоросії. Всі до єдиного — уявіть собі! Як вам подобається такий дружній акт з боку союзників?

Нічого відповісти я не встиг, оскільки наступної секунди до кают-компанії забігла Рашель.

— Тату! — радісно вигукнула вона, але тут побачила Дюбарі, різко загальмувала й віддала честь: — Адмірале-фельдмаршале!

— Вільно, мічмане... гм, лейтенанте-командоре. — Він підвівся з крісла, підійшов до неї і зміряв її пильним поглядом. — Ну, і що ви скажете на своє виправдання? Як поясните неаяку в штаб?

Усупереч моїм очікуванням, Рашель не стала виправдовуватися.

— Я не маю прийнятних пояснень, адмірале, — просто відповіла вона. — Визнаю, що серйозно завинила, але не шкодую про це. З цього моменту я складаю з себе

повноваження капітана трофейного крейсера „Нахімов“, який, за домовленістю з командуванням флоту Новоросії, переходить у власність ВКС Землі. — Тут донька зняла з коміра лейткомівські значки й простягла їх Дюбарі. — Відповідно, я припиняю своє тимчасове перебування в званні лейтенант-командора й повертаюся до постійного мічманського. Хоча, боюся, ненадовго. Накажете подати рапорт про відставку просто зараз чи зачекати до повернення в штаб?

Адмірал узяв значки, глянув на них, потім знову на Рашель.

— А чому ви не посилаєтеся на перший параграф статуту?

— Бо на нього посилаються всі, кому не ліньки.

— Чистісінька правда. Згідно зі статистикою кожен третій порушник обґрунтовує свої самовільні вчинки саме цим параграфом. Проте ваш випадок — саме той, коли таке обґрунтування доречне. Ви ж розуміли, що ваше прибуття в штаб автоматично позбавить вас можливості приєднатися до новоросійського флоту й узяти участь у битві?

— Так точно. Мене б не відпустили.

— А тим часом від контр-адмірала Корейко й капітана Кисельова вам було відомо, що в них кожен командир на вагу золота.

— Так.

— Скільки ворожих кораблів знищив ваш крейсер?

Дочка зам'ялася.

— Я не знаю, адмірале. Треба подивитися бортові записи.

— Як це не знаєте? — здивовано звів брови Дюбарі. — Це ж був ваш перший бій як капітана. Невже ви не рахували?

— Спочатку рахувала, але потім збилася.

— Отже, їх було чимало?

— Ну... так.

— Більше сотні?

— Так, більше, — впевнено відповіла донька.
— Більше двохсот?
— Точно не скажу, адмірале. Але можливо.
— І як ви оцінюєте свій внесок у загальну перемогу?
— Я вважаю, моя допомога була не зайвою. Проте флот міг цілком обійтися й без мене.

Дюбарі в задумі пройшовся кімнатою.

— Ну, припустімо, я відправлю вас у відставку. Хоча зазначу, що це не зовсім у моїй компетенції, це справа земного Генштабу. Проте припустімо, що я скористаюся своїм правом голови Об'єднаного Комітету. Як ви гадаєте, що буде далі? А станеться от що: присутній тут адмірал Ворушинський негайно запропонує вам вступити на службу до новоросійського флоту як мінімум у званні капітана третього рангу, а найпевніше, другого.

— Першого, — озвався Юрій. — Я дам їй бригаду!

— Бачте, вас сватають на бригадира. Але... — Дюбарі зробив виразну паузу й посварив її пальцем, — нічого у вас не вийде, мадемуазель. Ви залишаєтеся земним мічманом і командиром крейсера „Нахімов“, який усе ще перебуває в оперативному підпорядкуванні Військово-Космічного Флоту Новоросії. Якщо адмірал Ворушинський поставить вас на чолі бригади, то ви зможете надіти капітанські орли. А поки носіть це, — він повернув їй значки, — лейтенанте-командоре Леблан.

Рашель хвацько козирнула.

— Слухаюся!

Сяючи від гордості, дочка повернула в петлиці лейткомівські значки. Потім кинула на мене жадібний погляд і після певних вагань звернулася до Дюбарі:

— Адмірале-фельдмаршале! Прошу дозволу на нестатутний вчинок у вашій присутності.

Він добродушно всміхнувся.

— Дозволю.

Тоді Рашель підступила до мене і, не соромлячись сторонніх, міцно мене обійняла.

— Татусю! Я так за тебе хвилювалася...

Епілог

Нові горизонти

Я неквапно крокувала коридором крейсера „Нахімов“, любовно погладжуючи долонею м'яку оббивку стіни. Вже минуло півроку відтоді, як я вперше ступила на борт цього корабля, але досі була в захваті від нього. І досі могла остаточно повірити, що він мій — всерйоз і надовго.

„Мій, мій, мій,“ — повторювала я подумки як заклинання. — „Ти мій корабель, а я твій капітан, і ніхто нас довіку не розлучить. Амінь!“

У списках особового складу ВКС Землі я значилася лейтенантом (мається на увазі, повним лейтенантом — а junior grade отримала ще після битви за Новоросію), і тепер моє постійне звання було лише на ранг нижче від посадового. Максимум п'ять років, і ця різниця зникне, але я сподівалася, що так довго чекати не доведеться. Я взагалі не збиралася засиджуватися в лейткомах і мала на те вагомі підстави: по-перше, мій корабель цілком годився на роль бригадного лідера, а по-друге, сама я не меншою мірою підходила на посаду бригадира і обіймала її протягом трьох місяців, поки ми з „Нахімовим“ перебували в новоросійському флоті.

Ворушинський дуже неохоче попросився зі мною, під кінець навіть зробив спробу перекупити, спокушаючи погонями капітана першого рангу з перспективою швидкого підвищення — щойно в їхніх збройних силах буде запроваджено звання бригадного адмірала, аналога земного коммодора. Проте я зберегла вірність матінці-Землі і, не без жалю змінивши срібні орли в петлицях на позолочене дубове листя, повернулася в Управління Спеціальних Операцій. А втім, я не дуже засмутилася, оскільки розуміла, що на Новоросії була б однією з багатьох молодих та ранніх, зате в земному флоті виявилася наймолодшим капітаном крейсера і наймолодшим лейтенантом-коман-

дором — можливо, навіть за всю історію планети. Принаймні я переглянула купу історичних хронік, але нічого схожого не знайшла. Ну, якщо не брати до уваги стародавню книгу „П’ятнадцятирічний капітан“, але там ішлося про морське парусне судно, і, найімовірніше, це була просто вигадка.

Моє повернення в УСО співпало за часом із завершенням активної фази війни — всі населені людьми планети було звільнено і на фронтах настало затишшя. Перемовини не велися: людство ще не було готове домовлятися з чужинцями про мир, та й серед Чужих було дуже мало таких, як альв Григорій Шелестов. До речі, цей волохатик, до якого батько відчуває певну симпатію, в боях за Новоросію не постраждав, він устиг залишити систему Хорса ще до початку битви й благополучно повернувся на Альвію, де, згідно з даними нашої розвідки, продовжує активну політичну діяльність.

За всіма прогнозами, нинішнє перемир’я між людьми й чужинцями не могло затягтися надовго: дедалі гучніше звучали голоси тих, хто вимагав вигнання чужинців з усіх світів, які колись належали людям. Для багатьох, особливо для ґаллійців і землян, це було принципово, і не мало жодного значення, що нас, людей, ще надто мало, аби заселити ці планети.

Проте нинішня малочисельність людства — проблема суто тимчасова. На кожній планеті відразу після звільнення різко зростає народжуваність, і тенденцій до її спаду поки ніде не спостерігалось. Так, наприклад, у Світі Барнарда дітей у віці до семи років уп’ятеро більше, ніж від семи до чотирнадцяти, — і це притому що, навіть перебуваючи під ярмом чужинців, магаваршці не допустили у себе демографічного спаду. Ну а на Новоросії, де в період окупації рідко зустрічалася сім’я, що мала двох або більше дітей, тепер прогнозувався справжнісінький бум: за даними міністерства охорони здоров’я, майже три чверті тамтешніх жінок від двадцяти до сорока років були вагітні.

Отож за нинішніх темпів приросту населення, який цілком підпадає під визначення демографічного вибуху, новий життєвий простір знадобиться людству зовсім не у віддаленому майбутньому. І війна за цей самий простір буде не просто помстою чужинцям, не просто відновленням історичної справедливості, а далекоглядним політичним актом, розрахованим на перспективу.

Але поки активних бойових дій не велось, тому мій круто наворочений, надшвидкохідний і стовідсотково надійний в експлуатації крейсер тимчасово використовувався як круїзне судно для найвисокопоставлених пасажирів. Уже вдруге раз я здійснювала політ до галактики М31 — Туманності Андромеди. Вперше це було місяць тому, коли я везла на ознайомчу екскурсію Раді Міністрів Земної Конфедерації, а зараз на борту „Нахімова“ перебували члени уряду Світу Барнарда на чолі з прем'єр-міністром, колишнім імператором Магаварші Падмою Чандрасекхаром та його донькою, королевою Саті. З нами також летів мій батько, командир Дев'ятої розвідувально-диверсійної бригади УСО. Зараз він був у відпустці й супроводжував нас як приватна особа, на особисте запрошення Падми.

Я піднялася спіральними сходами на верхній ярус і ввійшла до штурманської рубки, де застала трьох своїх підлеглих — другого пілота Олега Рахманова, бортінженера Сержа Арсена та командира взводу космічної піхоти Станіслава Михайловського. Так, уявіть собі — під моїм керівництвом служили й піхотинці! Два десятки міцних, підтягнутих молодих хлопців, які особливо класно виглядали в своїх парадних мундирах, вишикувані в почесну варту.

І взагалі, екіпаж „Нахімова“ був укомплектований як слід — з резервним третім пілотом, двома помічниками бортінженера, артилеристами правого й лівого борту, а зазвичай суміщені на кораблях класу С обов'язки зв'язківця і спостерігача були розподілені між двома членами команди. Я вже не кажу про обслуговуючий персо-

нал.

При моїй появі у рубці всі троє вмиль припинили багикання, підхопилися з крісел і привіталися.

— Ну-ну, — сказала я. — Що тут за стовпотворіння? Бортінженере Арсене, здається, у вас зараз вахта.

— Так точно, капітане!

— Тоді чому ви не в реакторному відсіку?

— Але ж це не має значення, мем, у рубці чи...

— Для мене має. Якщо існує реакторний відсік, отже, в ньому має хтось бути. Вам усе зрозуміло, старлею?

— Так точно, мем!

— У такому разі кроком руш на свій пост.

І Арсен слухняно подався до реакторного відсіку. Він був найстаршим з членів команди, і свого часу мені було важко з ним ладнати. На його думку, шестирічна різниця у віці давала йому перевагу переді мною, і попервах він знай сперечався, давав мені вказівки, а кілька разів навіть дозволив собі не підкоритися моїм наказам. Але я йому швидко роги пообламувала й зробила з нього зразкового підлеглого. А згодом я зрозуміла, що призначення Арсена в мою команду було чимось на кшталт випробування — начальство хотіло перевірити, як добре я вмію працювати з людьми.

Варто зазначити, таким же випробуванням був і другий лейтенант Космічного Корпусу Землі Станіслав Михайловський. Той самий, якого усунули від завдання перед самою висадкою на Новоросію. Він не знав, що його кандидатуру забракував Валько, тому в усьому винуватив мого батька і, зрозуміло, прагнув відігратися на мені. Я чудово розуміла його почуття: адже якби його не відрахували з нашої групи, то зараз він напевно служив би в новоросійській армії у званні майора або навіть підполковника і командував цілим батальйоном, а не якимось там взводом. (Між іншим, усі члени нашої групи, за винятком мене й Валька, так і залишилися служити на Новоросії в старших офіцерських чинах.)

А якщо додати, що третім пілотом на „Нахімові“ бу-

ла Божена Малкович, товариш Михайловського по нещастью, то можете уявити, як підступно повелося зі мною командування. Та коли хтось нагорі вважав, що я не впораюся з ситуацією, то він серйозно прорахувався. У стислі строки всі непокірливі були приборкані, серед команди запанувала сувора дисципліна, а адмірал Лефевр, за словами батька, одного разу навіть назвав мене залізною леді. Особисто я сприйняла це за комплімент.

Отож уже не мало значення, гарний чи поганий дали мені екіпаж. Тепер він був зразковий, і я не проміняла б його на жоден інший. Єдино шкодувала, що з нами немає Валька. Він надійно засів у системі Хейни і став там великою шишкою — головним інженером-математиком бази. Мені його дуже бракувало...

Після вигнання старшого лейтенанта Арсена я задала Михайловському профілактичного прочухана й відправила його до піхотинців, які саме були в спортзалі, проводячи під керівництвом сержанта свої нескінченні строкові навчання. Коли Станіслав вийшов, Олег, залишившись зі мною сам на сам, доповів, що всі бортові системи функціонують, політ проходить нормально — словом, все о'кей. А закінчив стандартним: „Другий пілот вахту здав.“

— Капітан вахту прийняв, — так само стандартно відповіла я й додала: — Можете залишитися, другий пілоте.

Олег усміхнувся.

— Я відразу це зрозумів, щойно ти напосілася на Арсена й Михайловського. Зголодніла?

— Еге ж.

— І я.

Ми обійнялися й міцно поцілувалися. Потім довго стояли посеред рубки, не розмикаючи обіймів, і дивилися на мерехтливий гіперпростір за передньою оглядовою стіною.

— Ех, бачив би нас Дюбарі! — нарешті сказала я.

— Перша сотня, — миттю озвався Олег.

— Що?

— Ти кажеш це вже всоте. Я рахував. Вітаю з ювілеєм.

Я потерлася щокою об його плече.

— Але ж це правда. Лишень уяви, що б він сказав.

— Уявляю. „Ну ж бо, молоді люди, майте совість. Милються собі у вільний час, це не заборонено статутом, але на робочих місцях будьте стриманіші. А втім, я нічого не бачив“. От і все.

Олег був цілковито щасливий. У нього була я, ми були разом, а більше він нічого не хотів. Після битви за Новоросію цар Павло, обурений пониженням свого найкращого друга у званні й посаді, хотів особисто виправити цю кричущу несправедливість. Проте Олег відрадив його від сварки з Ворущинським, а натомість попросив про іншу послугу. У результаті, коли я повернулася до Управління Спеціальних Операцій, туди ж перевели й Олега, причому залишили моїм другим пілотом. Мені закралася велика підозра, що й крейсер не відібрали знову ж таки з Павлової протекції.

Вивільнившись з Олегових обіймів, я сіла в капітанське крісло, швидко пробігла очима покази приладів і запитала:

— До речі, ти голодний?

— Я ж сказав, що так. І один поцілунок мене не наситив. — Олег хитро примружився. — Знаєш, ми ще жодного разу не кохалися в рубці. Може, спробуємо?

Я похитала головою.

— Спокуслива пропозиція, але треба знати міру. До того ж у каюті зручніше. А питала я про інше. Хочеш перекусити?

— Не заперечуватиму.

Я зв'язалася з камбузом і, за своїм звичаєм, спочатку ввімкнула лише режим прийому. От такий я підлий командир — обожнюю перевіряти, чим займаються мої підлеглі на своїх постах. А нещодавно піймала кока, коли він годував нашого корабельного кота Фріца чорною ікрою — і не синтетичною, а натуральною осетровою.

Цього разу кока з котом на камбузі не виявилось, зате там були мій батько і Саті, яка виготовляла з тонко наріза-

них скибочок сиру, шинки, овочів і всілякої зелені якусь закуску. Я не відразу перервала зв'язок, а трохи затрималася, щоб зайвий раз помилуватися королевою. Вона була такою красивою, що навіть очам ставало боляче. І при цьому її врода була зовсім не рафінована, не така лялькова, як в Естер, а дуже м'яка, жива, лагідна...

Коли я вже збиралася відключитися, Саті раптом озвалася:

— А я недавно бачила її разом із Рітою. Ми трохи поговорили, і мені здалося, що вона щаслива.

Батько спохмурнів.

— Це ненормально. Так не має бути.

— І все ж трапляється. Почуття невідкладні розумові, вони підпорядковуються своїй власній логіці.

— Незважаючи на почуття інших, — похмуро зазначив батько.

— Атож, — підтвердила Саті. — Любов егоїстична, що б там не казали письменники й поети.

— Біс би його вхопив! — обурено промимрила я. — Та як він міг!..

— А в чому річ? — поцікавився Олег. Вражений тим, що королева власноруч готує їжу, він не надто вникав у суть розмови.

— Мій татусь жалівся їй на Анн-Марі, — пояснила я ображено.

— Ти, здається, злишся?

— Ще б пак! Він має жалітися винятково мені. Я його втішниця.

Тим часом Саті вела далі:

— Я дуже добре її розумію. Адже сама опинилася в такій ситуації. Мені вже двадцять вісім, а я досі неодружена. Хочете знати чому?

— Ну... — зам'явся батько. — Якщо ви хочете поділитися...

— На Магаварші я мала нареченого, дуже гідного молодого чоловіка. Як я потім дізналася, він був одним із

найближчих соратників батька. Я думала, що кохаю його. Була впевнена, що кохаю, але... потім зрозуміла, що це не так. Майже вісім років тому, після звільнення нашої планети, коли ми з батьком прибули на Землю, я зустріла там одну людину. Він був героєм, хоча навряд чи це стало для мене вирішальним, тоді героїв було хоч греблю гати. Просто він чимось приворожив мене. Досі не знаю чим — приворожив і все, кохання непідвладне жодній логіці. Відтоді, як я побачила його, решта чоловіків перестали для мене існувати.

Вона схвильовано замовкла, на її щоках палахкотів густий рум'янець. Батько теж мовчав, а його обличчя поступово набувало виразу здивованого розуміння.

— На мою біду, — продовжила Саті, — цей чоловік любив дванадцятирічну дівчинку. Так любив, що заради неї одружився з її матір'ю. А я залишилася ні з чим. Щоправда, згодом він розлучився з дружиною, але всі ці три роки я не знала, як до нього підступитися. Він же вперто не звертав на мене уваги. Зрештою я зрозуміла, що мушу сама йому все сказати, бо інакше нічого не буде. І ось... — вона перевела подих, — таки сказала.

У батька був такий причмелений, такий безпорадний вигляд, що за інших обставин я б розсміялася. Але зараз...

Я загасила екран, підхопилася з крісла й заходила туди-сюди по рубці.

— О боже!.. Оце так!.. Ну й ну!.. Здурити можна!..

Олег повернувся до мене.

— Ти що, ревнуєш?

Я різко зупинилася.

— Ні. Ревнощі залишилися в минулому. Я вже доросла, все розумію й хочу, щоб батько був щасливий. Просто... це так несподівано! Я досі не можу повірити.

— Бо вона королева?

— Господи, звісно, ні. Яке це має значення. Світ Барнарда — не Новоросія, там монарх лише громадянин своєї країни, хіба що носить гучний титул, час від часу бере участь в офіційних церемоніях і призначає такий уряд,

який подобається парламентові. А Саті до того ж дуже проста й безпосередня, вона дуже не любить, коли її називають „ваша величність“. Тільки „Саті“, „міс“, „принцеса“... вона мені завжди подобалася! І якщо вже батько дістанеться якійсь іншій жінці, крім мами, то хай краще їй.

— Ти думаєш, у них все складеться?

— Аякже! Ти можеш уявити чоловіка, який устоїть перед такою красунею?

Олег усміхнувся.

— Можу. Я навіть знаю такого. Він перед тобою.

— Ну, присутні до уваги не беруться. — Я повернулася на своє місце. — Подумати тільки, у мене буде мачуха-королева, а батько стане принцом-консортом!

Олег розсміявся.

— А ти кажеш, що для тебе це не має значення...

За дві години закінчився наш перший затяжний стрибок, і ми опинилися за сто дев'яносто кілопарсеків від центру нашої Галактики, а до Туманності Андромеди залишалось ще майже шістсот. Незадовго до виходу з гіперпростору в рубку явився прем'єр Падма з кількома міністрами, а також Саті з моїм батьком. Королева просто сяяла, а батько, якого вона тримала під руку, все ще був такий приголомшений, що навіть не намагався мені підказувати, поки я маневрувала в дром-зоні, спрямовуючи корабель до наступного каналу.

Лише за чверть години, коли „Нахімов“ закінчив розгін при 600 g і тепер мчав до своєї мети по інерції, до батька частково повернулася його звична невгамовність, і він звернувся до мене:

— Капітане, дозвольте покомандувати системами зовнішнього спостереження.

— Так, сер, — відповіла я. — Спостерігач, виконувати накази коммодора.

Батько підійшов ближче до передньої оглядової стіни, на якій, окрім трьох неясних зірок, виднівся край спірального диска Галактики, а також пляма Великої Магелланової Хмари. Саті не відпускала його руку, неначе боя-

лася, що він миттю дремене. Збоку це виглядало досить кумедно.

— Підсистемі візуалізації, — наказав батько, — ігнорувати об'єкти, яскравіші за десятю величину.

З передньої стіни зникли три зірочки, край Галактики і Магелланова Хмара. Запанувала суцільна чорнота.

— Показати об'єкти від десятої до двадцятої зоряної величини у пропорції видимої яскравості від нуля до шести. Виключити об'єкти, що ідентифікуються як зорі або зоряні кластери. Зробити поправку на червоний зсув.

Усю оглядову стіну заповнив густий розсип жарин — від дуже яскравих на зразок Веги або Арктура в земному небі до найтьмяніших, ледве помітних. Їх було так само багато, як зірок поблизу Центрального Скупчення. Вони не склалися в сузір'я, а перепліталися химерними візерунками, ніби розсипані на підлозі рисові зерна.

— Усі ці вогники, — заговорив батько, ні до кого конкретно не звертаючись, — є галактиками, віддаленими від нас на десятки, сотні й тисячі меґапарсеків. Нещодавно вони здавалися нам недосяжними, ми могли тільки мріяти про них. Та й тепер нам під силу дістатися лише до найближчих. Але колись настане час, і наші нащадки зможуть вибрати навмання будь-яку з цих цяток і долетіти до неї, хоч як би далеко вона не була. Я вірю в це — для людства немає нічого неможливого.

Крейсер летів крізь дром-зону, щоб увійти в наступний канал на нашому шляху до Туманності Андромеди — вже близької й досяжної для нас. А ми, затамувавши подих, дивилися крізь оглядову стіну рубки на міріади нескінченно далеких ґалактик — крихітних піщинок у безмежному океані Всесвіту.